

ENKELE EKONOMIESE ASPEKTE VAN
DIE
ORANJERIVIERONTWIKKELINGSPROJEK

deur

ERNEST JOHN VAN DER MERWE

Proefskrif ingehandig ter voldoening van
die vereistes vir die graad

D.Com.

in die Fakulteit van Ekonomiese Wetenskappe
aan die Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O.

Promotor: Prof. Dr. F.J.J. Coetzee.

Hulppromotor: Prof. Dr. D.P. Erasmus.

Potchefstroom
Julie 1966.

Opgedra aan my vrou en ouers

BEDANKING

Ek wil graag van die geleentheid gebruik maak, om my opregte dank en waardering te betuig teenoor die volgende persone en instansies wat meegehelp het om hierdie studie te voltooi.

Professore F.J.J. Coetzee en D.P. Erasmus wat as promotor en hulppromotor onderskeidelik opgetree het, vir hulp, aanmoediging en belangstelling.

Professor J.J. Stadler van die Universiteit van Pretoria vir sy inisiatief en ywer, wie se hulp grootliks verantwoordelik was vir die voltooiing van die studie.

Mnr. P.A. Nel van die Buro vir Marknavorsing van die Universiteit van Suid-Afrika vir die raad verleen by die berekening van die resultate.

Dr. T.A. du Plessis van die Departement van Bepanning vir sy vriendelike hulp en bystand.

Die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer en die Raad vir die Ontwikkeling van Natuurlike Hulpbronne, wat dit moontlik gemaak het, om die studie te onderneem.

Die Buro vir Statistiek, Evkom, Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing en die Departement van Waterwese se bereidwillige hulp word ook hoog op prys gestel.

Alle ander persone en organisasies, wat nie hier genoem is nie, maar van hulp was met hierdie studie, ontvang hiermee my hartlike dank.

E.J. van der Merwe

Potchefstroom
Julie 1966.

HOOFSTUK 1. INLEIDING.

1. Die Oranjerivierontwikkelingsprojek.	2
2. Doel en omvang van die studie.	11

DEEL EENAFBAKENING, FISIESE KENMERKE EN BEVOLKING VAN DIE
ORANJERIVIERGEBIED.HOOFSTUK II. AFBAKENING VAN DIE ONDERSOEKGEBIED.

1. Die begrip strek of geografiese eenheid.	17
2. Algemene beginsels by die afbakening van streke.	18
(a) Die homogeniteitsbeginsel.	19
(b) Die beginsel van funksionele integrasie.	19
(c) Die beginsel van programmering.	20
(d) Algemene beginsel van afbakening in hierdie studie gevolg.	20
3. Statistiese oorwegings by die afbakening van 'n gebied.	21
(a) 'n Dinamiese benadering by Streksafbakening.	22
(b) Beskikbaarheid van data.	22
(c) Bepaalbaarheid en permanentheid van die grense.	23
(d) Aaneenlopendheid van die gebied.	24
(e) Die aantal en grootte van die gebiede.	24
4. Bestaande strekindelings in Suid-Afrika.	25
(a) Landdrostrikverdeling.	25
(b) Verdeling volgens ekonomiese streke.	26
(c) Verdeling volgens provinsie.	26
(d) Agro-ekonomiese streksverdeling.	27
(e) Nic-blanke teenoor blankegebiede.	27
(f) Beheerde teenoor onbeheerde gebiede.	28
(g) Verdeling volgens die grense van strek-ontwikkelingsverenigings.	28
(h) Ander verdelings.	29
5. Die afbakening en streksverdeling van die ondersoekgebied.	29

HOOFSTUK III. FISIESE KENMERKE EN BEVOLKING VAN ORANJERIVIERGEBIED.

1.	Die topografie.	38
	(a) Streek A. Die hoërliggende platostreke.	39
	(b) Streek B. Die periferie van die plato.	42
	(c) Streek C. Streke grensende aan die plato.	45
2.	Klimaat en reënval.	47
	(a) Woestynklimaatstreek.	49
	(b) Die Noordelike Steppe Klimaatstreek.	49
	(c) Die Suidelike Steppe klimaatstreek.	50
	(d) Karoo-klimaatstreek.	50
	(e) Gematigde klimaatstreek.	51
3.	Bevolking.	51
	(a) Algemene verspreiding van die bevolking.	51
	(b) Bevolkingsverdeling tussen stedelike en plat- telandse gebiede.	54
	(c) Die bevolkingsgroei in die na-oorlogse tydperk.	57

DEEL TWEE.DIE BESKRYWING VAN DIE EKONOMIESE STRUKTUUR EN ENKELE DINAMIESE KENMERKE VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED AAN DIE HAND VAN NASIONALE REKENINGE SYFERS.HOOFSTUK IV. BEREKENING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK.

1.	Die begrip bruto geografiese produk.	62
	(a) Die produksiegrens.	63
	(b) Die waardering van produksie.	64
	(c) Die rekenperiode.	65
2.	Berekeningsmetode.	66
3.	Die Klassifikasie van die bruto geografiese produk.	68
4.	Statistiese bronne en toeligting van berekenings- metodes.	69
	(a) Landbou, bosbou en visserye.	70
	(i) Inligtingsbronne.	71
	(ii) Berekeningsmetodes.	72
	(iii) Betroubaarheid van die resultate.	82

(b) Mynbou en steengroewe	83
(i) Inligtingsbronne.	83
(ii) Berekeningsmetodes.	84
(iii) Betroubaarheid van die resultate.	87
(c) Fabriekswese en konstruksie.	88
(i) Inligtingsbronne.	89
(ii) Berekeningsmetodes.	89
(iii) Betroubaarheid van die resultate.	92
(d) Elektrisiteit, gas en water.	92
(e) Vervoer, opberging en kommunikasie.	94
(i) Inligtingsbronne.	95
(ii) Berekeningsmetodes.	95
(iii) Betroubaarheid van die resultate.	97
(f) Handel.	97
(i) Inligtingsbronne.	97
(ii) Berekeningsmetodes.	97
(iii) Betroubaarheid van die resultate.	99
(g) Finansiële instellings en vaste eiendom.	99
(i) Inligtingsbronne.	100
(ii) Berekeningsmetodes.	100
(iii) Betroubaarheid van die resultate.	101
(h) Besit van wonings.	102
(i) Inligtingsbronne.	102
(ii) Berekeningsmetodes.	102
(iii) Betroubaarheid van die resultate.	103
(i) Algemene regeringsdienste.	104
(i) Inligtingsbronne.	104
(ii) Berekeningsmetodes.	104
(iii) Betroubaarheid van die resultate.	106
(j) Ander dienste.	107
(i) Inligtingsbronne.	107
(ii) Berekeningsmetodes.	108
(iii) Betroubaarheid van die resultate.	112
5. Resultate.	112

HOOFSTUK V. DIE BEREKENING VAN PERSOONLIKE INKOME.

1.	Die begrip persoonlike inkome.	159
2.	Berekeningsmetodes.	160
3.	Die klassifikasie van persoonlike inkome.	163
4.	Statistiese bronne en toeligting van berekeningsmetodes.	163
	(a) Owerheidsinkome uit eiendom en entrepreneurskap.	164
	(b) Depresiasie.	164
	(c) Maatskappybelasting en onuitgekeerde winste.	166
	(i) Raming van maatskappybelasting en onuitgekeerde winse vir die land.	166
	(ii) Streeksverdeling van maatskappybelasting en onuitgekeerde winste.	168
	(d) Oordragbetalings.	169
	(i) Maatskaplike pensioene en bystand.	170
	(ii) Rente op staatskuld aan individue betaal.	170
	(iii) Pensioene uit inkomstefondse deur plaaslike owerhede betaal.	171
	(iv) Pensioene deur die provinsiale administrasie en die S.A.S. en H. betaal.	171
	(v) Ongevallebetalings deur die Kommissaris van Ongevalle.	171
	(vi) Betalings ingevolge die Werkloosheidsversekeringswet.	172
	(vii) Betalings ten opsigte van pneumokoniose.	172
5.	Betroubaarheid van die resultate.	172
6.	Resultate.	173

HOOFSTUK VI. DIE BEREKENING VAN BRUTO KAPITAALVORMING.

1.	Die begrip bruto kapitaalkvorming.	175
	(a) Die waardering van bruto kapitaalkvorming.	176
	(b) n Onderskeid tussen lopende en kapitaalkuitgawes.	177
	(c) Die begrip kapitaalkgoedere.	178

2.	Berekeningsmetodes.	179
3.	Die klassifikasie van bruto kapitaalvorming,	181
4.	Statistiese bronne en toeligting van berekeningsmetodes.	182
	(a) Landbou en bosbou.	182
	(b) Visserye.	184
	(c) Mynbou en steengroewe.	185
	(d) Fabriekswese en konstruksie.	186
	(e) Elektrisiteit, gas en water.	187
	(f) Vervoer, opberging en kommunikasie.	188
	(i) Die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens.	188
	(ii) Departement van Pos- en Telegraaf- en Telefoonwese.	189
	(iii) Goewermentsgarage, burgerlike lughawens en die Suid-Afrikaanse Uitsaaikorporasie.	189
	(iv) Private vervoer.	191
	(g) Handel.	191
	(h) Finansiële instellings en vaste eiendom.	193
	(i) Besit van wonings.	194
	(j) Algemene regeringsdienste.	195
	(i) Sentrale regering.	195
	(ii) Provinsiale Administrasies.	196
	(iii) Plaaslike owerhede.	197
	(1) Nie-handelsafdelings.	197
	(2) Handelsafdelings.	197
	(k) Ander dienste.	198
	(l) Nywerheids- en handelsvoorrade.	199
	(m) Oordragbetalings.	201
5.	Resultate.	202

HOOFSTUK VII. DIE EKONOMIESE STRUKTUUR EN ENKELE DINAMIESE KENMERKE VAN DIE ORANJERIVIER GEBIED.

1.	Die grootte van die bruto geografiese produk.	212
2.	Die geografiese verspreiding van die bruto geografiese produk.	217

3.	Die bydrae van die onderskeie volksgroepe tot die bruto geografiese produk.	220
4.	Die samestelling van die bruto geografiese produk.	223
	(a) Die bruto geografiese produk volgens produksietak.	223
	(b) Die bruto geografiese produk volgens tipe organisasie.	236
	(c) Die bruto geografiese produk volgens tipe inkome.	242
5.	Die groeikoers van die bruto geografiese produk.	248
6.	Die bruto geografiese produk per capita en per vierkante myl.	256
7.	Persoonlike inkome per capita.	262
8.	Die grootte en geografiese verspreiding van bruto kapitaalvorming.	265
9.	Die samestelling en groeikoers van bruto kapitaalvorming.	268
10.	Die verhouding van die bruto kapitaalvorming tot die bruto geografiese produk.	277

DEEL DRIE.DIE MOONTLIKE EKONOMIESE INVLOED VAN DIE ORANJERIVIERONTWIKKELINGSPROJEK.HOOFSTUK VIII. BESPROEING- EN NEDERSETTINGSMOONTLIKHEDDE.

1.	Potensiële besproeiingsgrond.	280
2.	Nedersettingsmoontlikhede.	284
3.	Besproeiing in die Oranjeriviergebied gesien uit 'n nasionale oogpunt.	289
	(a) Lusernhooi en -saad.	293
	(b) Katoen.	295
	(c) Droë erte en bone.	296
	(d) Aartappels.	298
	(e) Grondbone.	300
	(f) Mielies.	302
	(g) Koring.	304

(h)/....

(h) Droë wingerdvrugte.	306
(i) Sagtevrugte.	308
(j) Sitrusvrugte.	310
(k) Groente.	312
(l) Wol.	313
(m) Vleis.	315
(n) Melk.	317
4. Besproeiing in die Oranjeriviergebied gesien uit 'n regionele oogpunt.	318
(a) Die bestaande landboustruktuur in die hoofstreek van die Oranjeriviergebied.	319
(b) Die moontlike invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek.	321
(i) Suidelike Streek.	321
(ii) Oostelike Streek.	322
(iii) Sentrale Streek.	322
(iv) Westelike Streek.	<u>323</u>
<u>HOOFSTUK IX. HIDRO-ELEKTRIESE KRAGONTWIKKELING.</u>	
1. Kragvoorsiening en -verbruik in Suid-Afrika.	326
2. Hulpbronne vir kragopwekking.	330
(a) Steenkool.	331
(b) Uraan en kernbrandstof.	333
(c) Waterkrag.	334
(d) Olie en gasse.	335
(e) Ander kragbronne.	336
(f) Die benutting van kraghulpbronne in Suid-Afrika.	336
3. Hidro-elektriese kragopwekking as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek.	337
4. Die moontlike invloed van die hidro-elektriese kragontwikkeling.	343

HOOFSTUK X. DIE MYNBOU- EN NYWERHEIDSPOTENSIAAL.

1.	Die delfstofpotensiaal en mynbou-ontginning in die Oranjeriviergebied.	346
	(a) Edelgesteentes.	347
	(b) Onedelmetaaldelfstowwe.	348
	(c) Nie-metaaldelfstowwe.	351
	(d) Mynbou-ontginning in die Oranjeriviergebied.	353
2.	Febriekswese in die Oranjeriviergebied.	356
	(a) Suidelike Streek.	362
	(b) Oostelike Streek.	364
	(c) Sentrale Streek.	364
	(d) Westelike Streek.	365
3.	Stremende faktore vir mynbou- en nywerheidsontwikkeling.	366
4.	Die moontlike invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek.	369

HOOFSTUK XI. ANDER MOONTLIKE INVLOEDE VAN DIE ORANJERIVIERONTWIKKELINGSPROJEK.

1.	Kapitaalbesteding.	374
2.	Werkgeleentheid op die konstruksiewerke.	378
3.	Openbare dienste en ontspanningsfasiliteite.	380
4.	Vloedbeheer.	386

DEEL VIER.SAMEVATTING EN GEVOLGTREKKINGS.HOOFSTUK XII. SAMEVATTING EN GEVOLGTREKKING.

1.	Die Suidelike Streek.	389
	(a) Bevolking en ekonomiese struktuur.	390
	(b) Moontlike invloed van die projek.	394
2.	Die Oostelike Streek.	396
	(a) Bevolking en ekonomiese struktuur.	397
	(b) Moontlike invloed van die projek.	400
3.	Die Sentrale Streek.	401
	(a) Bevolking en ekonomiese struktuur.	402
	(b) Moontlike invloed van die projek.	406

	<u>BLADSY</u>
4. Die Westelike Streek.	409
(a) Bevolking en ekonomiese struktuur.	409
(b) Moontlike invloed van die projek.	413
5. Oranjeriviergebied as n geheel.	416
(a) Bevolking en ekonomiese struktuur.	416
(b) Moontlike invloed van die projek.	420
6. Behoefte aan verdere navorsing.	423
 <u>LYS VAN AANGEHAALDE WERKE</u>	 425

LYS VAN TABELLE

<u>Tabel</u>	<u>Bladsy</u>
1. Die bevolkingsverspreiding en bevolkingsdigtheid in die Oranjeriviergebied in 1960.	53
2.1 Die bevolking volgens stedelike en plattelandse gebiede in die Oranjeriviergebied vir 1960.	56
2.2 Die persentasie-verdeling van die bevolking tussen plattelandse en stedelike gebiede in die Oranjeriviergebied vir 1960.	56
3. Die gemiddelde jaarlikse groeikoers in die bevolking van die Oranjeriviergebied, 1946 tot 1960.	58
4. Die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied, 1954/55 tot 1961/62.	113
5.1 Die bruto geografiese produk van die blankes in die Oranjeriviergebied, 1954/55 tot 1961/62.	114
5.2 Die bruto geografiese produk van die Bantoes in die Oranjeriviergebied, 1954/55 tot 1961/62.	115
5.3 Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die Oranjeriviergebied, 1954/55 tot 1961/62.	116
6.1 Die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens tipe inkome, 1954/55 tot 1961/62.	116a
6.2 Die bruto geografiese produk van die blankes in die Oranjeriviergebied volgens tipe inkome, 1954/55 tot 1961/62.	117
6.3 Die bruto geografiese produk van die Bantoes in die Oranjeriviergebied volgens tipe inkome, 1954/55 tot 1961/62.	118
6.4 Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die Oranjeriviergebied volgens tipe inkome, 1954/55 tot 1961/62.	119
7.1 Die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens tipe inkome en organisasie, 1954/55 tot 1961/62.	120
7.2 Die bruto geografiese produk van die blankes in die Oranjeriviergebied volgens tipe organisasie, 1954/55 tot 1961/62.	124
7.3 Die bruto geografiese produk van die Bantoes in die Oranjeriviergebied volgens tipe organisasie, 1954/55 tot 1961/62.	125
7.4 Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die Oranjeriviergebied volgens tipe organisasie, 1954/55 tot 1961/62.	126

<u>Tabel</u>	<u>Bladsy</u>
8.1 Die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1954/55.	127
8.2 Die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1955/56.	128
8.3 Die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1956/57.	129
8.4 Die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1957/58.	130
8.5 Die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1958/59.	131
8.6 Die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1959/60.	132
8.7 Die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1960/61.	133
8.8 Die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1961/62.	134
9.1 Die bruto geografiese produk van die blankes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1954/55.	135
9.2 Die bruto geografiese produk van die blankes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1955/56.	136
9.3 Die bruto geografiese produk van die blankes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1956/57.	137
9.4 Die bruto geografiese produk van die blankes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1957/58.	138
9.5 Die bruto geografiese produk van die blankes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1958/59.	139
9.6 Die bruto geografiese produk van die blankes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1959/60.	140
9.7 Die bruto geografiese produk van die blankes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1960/61.	141
9.8 Die bruto geografiese produk van die blankes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1961/62.	142
10.1 Die bruto geografiese produk van die Bantoes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1954/55.	143

<u>Tabel</u>	(xii)	<u>Bladsy</u>
10.2 Die bruto geografiese produk van die Bantoes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1955/56.		144
10.3 Die bruto geografiese produk van die Bantoes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1956/57.		145
10.4 Die bruto geografiese produk van die Bantoes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1957/58.		146
10.5 Die bruto geografiese produk van die Bantoes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1958/59.		147
10.6 Die bruto geografiese produk van die Bantoes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1959/60.		148
10.7 Die bruto geografiese produk van die Bantoes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1960/61.		149
10.8 Die bruto geografiese produk van die Bantoes in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1961/62.		150
11.1 Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1954/55.		151
11.2 Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1955/56.		152
11.3 Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1956/57.		153
11.4 Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1957/58.		154
11.5 Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1958/59.		155
11.6 Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1959/60.		156
11.7 Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1960/61.		157
11.8 Die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die Oranjeriviergebied volgens produksietak en tipe inkome vir 1961/62.		158
12. Die persoonlike inkome van die Oranjeriviergebied volgens tipe inkome, 1954/55 tot 1961/62.		174
13. Die bruto kapitaalvorming van die Oranjeriviergebied volgens tipe bate, 1954/55 tot 1961/62.		203

<u>Tabel</u>	<u>Bladsy</u>
14. Die bruto kapitaalvorming van die Oranjeriviergebied volgens tipe organisasie, 1954/55 tot 1961/62.	204
15. Die bruto kapitaalvorming van die Oranjeriviergebied volgens produksietak, 1954/55 tot 1961/62.	205
16. Die relatiewe grootte van die bruto geografiese produk en oppervlakte van enkele streke in Suid-Afrika, 1954/55 en 1958/59.	214
17. Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk in die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreke, 1954/55 tot 1961/62.	218
18.1 Die relatiewe bydrae van die onderskeie volks-groepe tot die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied en hoofstreke, 1954/55 tot 1961/62.	221
18.2 Die relatiewe bydrae van die onderskeie volks-groepe tot die bruto geografiese produk in die substreke van die Oranjeriviergebied, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	222
19.1 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens hoofstreek en produksietak, 1954/55 tot 1961/62.	225
19.2 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die substreke in die Oranjeriviergebied volgens produksietak, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	226
20.1 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die blankes in die Oranjeriviergebied volgens hoofstreek en produksietak, 1954/55 tot 1961/62.	227
20.2 Die persentasieverdeling van die bruto geografiese produk van die blankes in die substreke van die Oranjeriviergebied volgens produksietak, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	228
21.1 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die Bantoes in die Oranjeriviergebied volgens hoofstreek en produksietak, 1954/55 tot 1961/62.	229
21.2 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die Bantoes in die substreke van die Oranjeriviergebied volgens produksietak, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	230
22.1 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die Oranjeriviergebied volgens hoofstreek en produksietak, 1954/55 tot 1961/62.	231
22.2 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate in die substreke van die Oranjeriviergebied volgens produksietak, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	232

<u>Tabel</u>	<u>Bladsy</u>
23.1 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens tipe organisasie en hoofstreek, 1954/55 tot 1961/62.	237
23.2 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die substreke in die Oranjeriviergebied volgens tipe organisasie, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	238
24.1 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens hoofstreek, volksgroep en tipe organisasie, 1954/55 tot 1961/62.	240
24.2 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die substreke in die Oranjeriviergebied volgens volksgroep en tipe organisasie, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	241
25.1 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens tipe inkome en hoofstreek, 1954/55 tot 1961/62.	243
25.2 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die substreke in die Oranjeriviergebied volgens tipe inkome, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	244
26.1 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens hoofstreek, volksgroep en tipe inkome, 1954/55 tot 1961/62.	246
26.2 Die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk van die substreke in die Oranjeriviergebied volgens volksgroep en tipe inkome, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	247
27. Jaarlikse persentasie-groeikoers van die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek, 1954/55 tot 1961/62.	250
28. Die gemiddelde jaarlikse persentasie-groeikoers van die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek en produksietak, 1954/55 tot 1961/62.	253
29. Die gemiddelde jaarlikse persentasie-groeikoers van die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek en volksgroep, 1954/55 tot 1961/62.	256
30. Die bruto geografiese produk per capita en per vierkante myl van die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek, 1954/55, 1959/60 en 1961/62.	258
31. Die bruto geografiese produk per capita en per vierkante myl vir die onderskeie volksgroepe in die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek, 1954/55, 1959/60 en 1961/62.	260

32.	Die persoonlike inkome per capita van die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek, 1954/55, 1959/60 en 1961/62.	264
33.	Die gemiddelde jaarlikse groeikoers van die persoonlike inkome en bevolking van die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek, 1954/55 tot 1961/62.	264
34.	Die geografiese verspreiding van die bruto kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek, 1954/55 tot 1961/62.	267
35.1	Die persentasie-verdeling van die bruto kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied volgens hoofstreek en produksietak, 1954/55 tot 1961/62.	269
35.2	Die persentasie-verdeling van die bruto kapitaalvorming in die substreke van die Oranjeriviergebied volgens produksietak, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	270
36.1	Die persentasie-verdeling van die bruto kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied volgens hoofstreek en tipe organisasie, 1954/55 tot 1961/62.	273
36.2	Die persentasie-verdeling van die bruto kapitaalvorming in die substreke van die Oranjeriviergebied volgens tipe organisasie, 1954/55, 1958/59 en 1961/62.	274
37.	Die groeikoers van die bruto kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek, 1954/55 tot 1961/62.	276
38.	Die verhouding van die bruto kapitaalvorming tot die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek, 1954/55 tot 1961/62.	278
39.	Die geografiese verspreiding van die besproeiingsgrond in die Oranjeriviergebied.	285
40.	Die verwagte produksiepatroon op die besproeiingsgronde van die Oranjerivierontwikkelingsprojek na voltooiing van konstruksiefase nr. 1 en die projek as n geheel.	291
41.	Die gemiddelde jaarlikse produksie, uitvoer en binnelandse verbruik van lusernhooi en -saad in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.	294
42.	Die gemiddelde jaarlikse produksie, in- en uitvoer en binnelandse verbruik van katoen in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.	295
43.	Die gemiddelde jaarlikse produksie, in- en uitvoer en binnelandse verbruik van droë erte en bone in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.	297
44.	Die gemiddelde jaarlikse produksie, in- en uitvoer en binnelandse verbruik van aartappels in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.	298

<u>Tabel</u>	(xvi)	<u>Bladsy</u>
45. Die gemiddelde jaarlikse produksie, in- en uitvoer en binnelandse verbruik van grondbone in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.		300
46. Die gemiddelde jaarlikse produksie, in- en uitvoer en binnelandse verbruik van mielies in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.		303
47. Die gemiddelde jaarlikse, in- en uitvoer en binnelandse verbruik van koring in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.		305
48. Die gemiddelde jaarlikse produksie, uitvoer en binnelandse verbruik van droë wingerdvrugte in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.		307
49. Die gemiddelde jaarlikse produksie, in- en uitvoer en binnelandse verbruik van sagtevrugte in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.		308
50. Die gemiddelde produksie, in- en uitvoer en binnelandse verbruik van sitrusvrugte in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.		311
51. Die gemiddelde produksie, uitvoer en binnelandse verbruik van vars groente in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.		313
52. Die gemiddelde produksie, uitvoer en binnelandse verbruik van wol in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.		314
53. Die gemiddelde produksie, in- en uitvoer en binnelandse verbruik van vleis in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.		316
54. Die gemiddelde produksie van melk en die aanwending daarvan vir suiwelprodukte in Suid-Afrika in die na-oorlogse tydperk.		318
55. Die jaarlikse gemiddelde waarde van landbouproduksie in die hoofstreke van die Oranjeriviergebied, 1959/60 tot 1961/62.		320
56. Die opwekking van elektrisiteit in Suid-Afrika volgens tipe eienaarskap vir 1958/59 en 1961/62.		328
57. Elektrisiteit opgewek, verbruik en verlore in transmissie in Suid-Afrika vir vyfjaarlikse periode van 1919/20 tot 1959/60.		329
58. Opwekking en verbruik van elektriese krag in n aantal lande, 1962.		331
59. Die produksie van elektrisiteit in Suid-Afrika volgens tipe kragbron, 1959/60.		336
60. Die potensiële kragopwekking by die Hendrik Verwoerd-, Vanderkloof- en Torquaydam.		338
61. Die gemiddelde jaarlikse mynbouproduksie in die substreke van die Oranjeriviergebied oor die tydperk 1954/55 tot 1961/62, volgens produk.		354

62. Die aantal inrigtings, waarde van nywerheids-
produksie en werkgeleentheid in die sekondêre
produksietakke in die Oranjeriviergebied,
1959/60. 357
63. Die verspreiding van die aantal nywerheidsinrig-
tings volgens hoofnywerheidsgroepe en hoofstreke,
1959/60. 361

LYS VAN KAARTE.

<u>Kaart</u>	<u>Bladsy</u>
1. Voorgestelde streeksindeling vir beplanningsdoeleindes.	37
2. Fisiografiese streke - Oranjeriviergebied.	41
3. Klimaatstreke - Oranjeriviergebied.	48
4. Die bestaande en voorgestelde besproeiingsgronde in die Oranjeriviergebied.	283
5. Bestaande Evkom-voorsieningsgebiede en voorgestelde kraglyne as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek.	340
6. Ontspanningsgeriewe in die Sentrale Streek van die Oranjeriviergebied.	382

HOOFTUK I. INLEIDING

Die Oranjerivier - so vernoem na Prins Willem van Oranje - ontspring in die Drakensberge en vloei sowat 1,300 myl weswaarts tot in die Atlantiese Oseaan. Die eerste 150 myl van die rivier se loop is in Basoetoland, waarna dit die grens tussen Kaapland en die Vrystaat vorm. Halfpad na die see sluit sy grootste takrivier, die Vaalrivier wat 600 myl lank is, by die Oranje aan, daarna kronkel dit deur die droë dele van die Noordwestelike Kaap. Die vernaamste ander takriviere van die Oranje is die Caledon, waarvan die opvanggebied gedeeltelik in Suid-Afrika en Basoetoland geleë is, en die Kraairivier wat die Griekwaland-Oosgebied dreineer.¹⁾

Die totale opvanggebied van die Oranje beslaan binne die Republiek sowat 233,000 vierkante myl, wat min of meer die helfte van die grondoppervlakte in Suid-Afrika verteenwoordig. Die gemiddelde jaarlikse afloop van die rivier by sy uitmonding in die see beloop 4.3 miljoen morgvoet, of ongeveer 23 persent van die totale afloop van Suid-Afrika. Die afloop van die Vaalrivier sal binne die afsienbare toekoms geheel en al binne sy eie opvanggebied benut word, terwyl die afloop van die Caledonrivier aangewend sal word om aanvullende water aan die Vrystaat en Basoetoland te verskaf. Na inagneming van die waterverbruik wat op hierdie wyse sal plaasvind behoort daar nog 2.1 miljoen morgvoet oor te bly, wat vir gebruik langs die Oranje en ander gebiede benut sal kan word.

Suid-Afrika beskik oor voldoende grond, n gematigde klimaat wat landbouproduksie bevorder en oor waardevolle delfstowwe. Die Republiek ontvang egter gemiddeld sowat 20 duim reën per jaar. Hoofsaaklik as gevolg van die onvoldoende reënval kan net nagenoeg 10 persent van die

land/....

1) Vgl. Kaart Nr. 4.

land vir die produksie van droëlandoeste bewerk word. Op die orige grond kan oeste alleen met sukses voortgebring word op plekke waar die reënval deur besproeiing aangevul kan word. Daarbenewens neem die vraag na water in die ander vertakkings van die volkshuishouding ook jaarliks vinnig toe. Gesien in die lig van die relatiewe skaarste aan water in die land, is dit uiters noodsaaklik dat die waterpotensiaal van Suid-Afrika ten volle benut word. Dit het tot die omvangryke Oranjerivierontwikkelingsprojek aanleiding gegee.

1. Die Oranjerivierontwikkelingsprojek

Sy Edele die Minister van Waterwese het op 23 Maart 1962, die voorgenome plan van die regering met betrekking tot die Oranjerivierontwikkelingsprojek in die Senaat aangekondig. In Mei 1962 is 'n witskrif ²⁾ oor dié projek, ingevolge die bepalinge van artikel 58 van die Waterwet, Nr. 54 van 1956, in beide huise van die Parlement ter tafel gelê. Die voorstelle soos in die witskrif uiteengesit, is in beginsel deur die Parlement goedgekeur, maar die regering het hom op hierdie tydstip alleen tot die eerste ontwikkelingsfase verbind. Die oorspronklike voorstel is in 1963 opgevolg met 'n aanvullende witskrif, ³⁾ waarin 'n verhoging van die damwalle in die eerste konstruksiefase deur die regering goedgekeur is, ten einde die maksimum voordele uit die hidro-elektriese kragontwikkeling te verkry.

Die/...

2) Sekretaris van Waterwese, Verslag oor die Voorgestelde Oranjerivierontwikkelingsprojek, W.P.X.-'62, Staatsdrukker, Pretoria, 1962/63.

3) Sekretaris van Waterwese, Aanvullende verslag oor die Oranjerivierontwikkelingsprojek, W.P.AA-'64, Staatsdrukker, Pretoria, 1964/65.

Die hoofdoel met die Oranjerivierontwikkelingsprojek is om die groei van omliggende gebiede aan te moedig, die stigting van nywerhede en die opwekking van elektrisiteit te bevorder en n heenkome vir die toekomstige bevolkingsaanwas te skep om sodoende die tempo van vooruitgang in die land as n geheel te handhaaf.

Die hele projek wat in ses ontwikkelingsfasies opgedeel is en wat meer as dertig jaar sal neem om tot volle uitvoering te kom, sal uit n stelsel van twaalf damme en stuwalle bestaan. Die bou van drie groot nuwe damme met n potensiële kapasiteit van ±50 miljoen morgvoet water, word in die Oranjerivier beoog - die Hendrik Verwoerddam by Ruigtevallei, vyf myl van Norvalspont; die Vanderkloofdam, stroomop van die Havengabrug naby Petrusville; en die Torquaydam, halfpad tussen Hopetown en Douglas. Afgesien van die drie nuwe opgaardamme in die Oranjerivier, sal studamme by Grens en by Beenbreek, albei geleë tussen die Aughrabies-valle en Onseepkans, asmede by Koemkoem, tussen Pella en Goodhouse en in die Richtersveld gebou word. Daarbenewens sal die studam by Vioolsdrif en die opgaardamme Boegoeberg, Grasrug, Mentzmeer en Van Ryneveldspas, met of sonder verhoging van hulle walle, by die projek ingeskakel word.

Die projek maak ook voorsiening vir die bou van etlike skouspelagtige tunnels wat water tientalle myle ondergrond sal voer. Die grootste van die tunnels is een met n deursnit van 16 voet, wat water van Venterstad na Theebusspruit by Steynsburg oor n afstand van 51½ myl, sal voer. n Ander tunnel sal ook aangebou word wat oor n afstand van 32 myl strek en onder die Wapadberge loop, om die Vis- en Sondagsriviere aaneen te skakel. Die twee tunnels maak dit moontlik dat water na die valleie van die Vis- en Sondagsrivier gelei word, waar daar n dringende nood vir aanvullende water vir bestaande en onontwikkelde besproeibare grond/....

grond bestaan, en dit hou n beter benutting van die waterhulpbronne van die Oranjeriviergebied in, aangesien daar nie voldoende besproeibare grond binne die waterskeiding van die Oranje is nie.

Die ontwikkelingsplan stel in vooruitsig die besproeiing van 360,000 morg grond, waarvan 247,000 morg bestaande en nuwe ontwikkeling binne, en 113,000 morg bestaande en nuwe ontwikkeling buite, die waterskeiding van die Oranje geleë is. Voorts word voorsiening gemaak vir n aanvanklike watervoorraad vir huishoudelike en industriële doeleindes van een honderd miljoen gellings per dag. Hierdie hoeveelheid kan egter uitgebrei word, tot die mate wat nodig bevind mag word, deur minder grond eventueel onder besproeiing te bring.

Verder sal n stuk of twintig hidro-elektriese kragentrales al langs die loop van die Oranjerivier en in die Vis- en Sondagsriviervalleie opgerig word, die vernaamstes sal dié by die Hendrik Verwoerd- en Vanderkloofdam wees. Volgens n raming sal ongeveer 177,000 kilowatt (1,500 miljoen elektriese krageenhede per jaar), opgewek kan word. Ongeveer 17,000 kilowatt sal vir die pomp van water vir besproeiing en stedelike gebruik aangewend word, wat 160,000 kilowatt laat vir ander gebruike. Die Elektrisiteitsvoorsieningskommissie sal die aanbou en die finansiering van kraginstallasies onderneem.

Die projek sal hoofsaaklik deur Suid-Afrika uit eie krag gefinansier word, maar waar nodig sal ook van tydelike leningshulp uit die buiteland gebruik gemaak word. Dit is n elasties beplande projek, en agtereenvolgende parlemente sal hul eie beslag aan die onderneming kan gee.

Die Oranjerivierontwikkelingsprojek is in ses fases opgedeel, ten einde die maksimum rekbaarheid en omruilbaarheid na gelang van landsbelang en toekomstige ekonomiese toestande te bewerkstellig en die doeltreffendste belegging

van staatsfondse te bevorder. Die ontwikkelings wat in elke boustadium in die vooruitsig gestel word, word vervolgens kortliks aangetoon.

A. Fase Nr. 1

- (i) Aanbou van die Hendrik Verwoerddam tot 'n hoogte van 280 voet en die Vanderkloofdam tot 'n hoogte van 330 voet. In die oorspronklike witskrif is die onderskeie hoogtes van die damme as 225 voet en 290 voet, beplan. Op die verhoging van die damwalle is besluit as gevolg van die inkomste wat verkry sal word deur die verhoogde verkoop van elektrisiteit, wat 'n aansienlike bydrae tot die kapitaaldelging van die damme sal lêer; die hidro-krag is weens die verhoging ook minder vatbaar vir inflasionêre kostestygings; die feit dat daar nou afgesien kan word van die konstruksie van 'n ekwivalente kapasiteit in termiese sentrales, wat in elk geval voorsien sou moes word; en die waardevolle rol wat die meer aanpasbare hidro-sentrales kan speel in die behartiging van maksimum belasting by elektrisiteitsvoorsiening. As gevolg van die verhoging sal die Hendrik Verwoerddam 'n volvoorraadhoogte van 4130 voet bo die watervlak en 'n bruto opgaarvermoë van 2,282,500 morgvoet, en die Vanderkloofdam 'n volvoorraadhoogte van 3840 voet bo die watervlak en 'n bruto opgaarvermoë van 1,220,000 morgvoet hê. Daarbenewens sal 'n hidro-kragstasie by albei die damme opgerig word.
- (ii) Aanbou van die Vanderkloof-regtercewerkanaal, tesame met distribusiekanale, om 10,000 morg onder swaartekrag te beheer, asmede om die water te verskaf wat na die Rietrivier gepomp moet word.

(iii)/....

- (iii) Konstruksie van die Vanderkloof-linkeroewerkanaal tot by n punt waar 15,000 morg tussen Vanderkloof en Hopetown bedien kan word, asook die bou van die distribusiekanale.
- (iv) Oprigting van n pompstelsel en aanbou van n kanaal vanaf die Vanderkloof-regteroewerkanaal na die Kalkfonteindam om 4,000 morg in die Rietriviervallei te besproei en water na Bloemfontein te pomp.
- (v) Aanbou van n pompstasie by die Kalkfonteindam en n pypleiding van 63 myl na Bloemfontein, vir die toevoer van aanvanklik gemiddeld 15 miljoen gellings water per dag en 11 kubieke voet per sekonde water aan die Kafferrivierbesproeiingsprojek ten opsigte van 1,000 morg bestaande en nuwe besproeiing.
- (vi) Die aanbou van n pompstasie op die Vanderkloof-linkeroewerkanaal en n afvoerpypleiding om gemiddeld een miljoen gellings water per dag aan De Aar te lewer.
- (vii) Die aanbou van kanale om 3,000 morg nuwe grond by Warmsand en Benede-Kakamas te besproei.
- (viii) Die aanbou van n kanaalstelsel om 2,000 morg grond by Marten- en Krapohleiland te besproei.
- (ix) Die aanbou van n uitkeerdam en kanaalstelsel om 5,000 morg grond in die Richterveld en Alexanderbaaigebied te besproei.
- (x) Die aanbou van die 51½ myl Oranje-Vistonnel, 16 voet in deursnee en met n dra vermoë van 1,200 kubieke voet per sekonde, sonder druk, en 1460 kubieke voet per sekonde, met druk, om water van die Oranje by Venterstad na die Theebusspruit by Steynsburg te gelei. Die tunnel sal aanvullende besproeiingswater aan

22,000 morg bestaande ontwikkeling in die Visriviervallei en 11,000 morg in die Benede-Sondagsvallei, verskaf. n Hidro-elektriese kragopwekkingstasie sal by die uitmonding van die tunnel aangebou word.

(xi) Die aanbou van n kanaal van die Klipfonteindam na die bolope van die Skoenmakersrivier, met dravermoë 350 kubieke voet per sekonde, ten einde 3,000 morg in die Benede-Sondagsrivier van n volle watertoediening te voorsien.

(xii) Die aanbou van n kragopwekkingstasie by Elizarand.

B. Fase Nr. 2

(i) Die bou van die Torquaydam tot n herleide volvoorraadhoogte van 3425 voet bo die watervlak met n bruto opgaarvermoë van 150,000 morgvoet en n swaartekragkanaalsisteen om 27,000 morg tussen Torquay en Prieska te bedien.

(ii) Die aanbou van verdere hoof- en distribusiekanale om nog 10,000 morg in die Vanderkloof-Hopetowngebied aan die linker- sowel as regteroewer te bedien.

(iii) Pompstasies en pypleidings vir die voorsiening van 10 miljoen gellings water per dag aan Kimberley en 10 miljoen gellings per dag aan sy omstreke.

(iv) Vergroting van die Klipfontein-hoofkanaal en die aanbou van distribusiekanale om 25,000 morg nuwe ontwikkeling in die Benede-Visriviergebied te bedien.

(v) Die aanbou van distribusiekanale om 16,000 morg in die Benede-Sondagsrivier te besproei.

(vi) Kragopwekkingstasies by Torquay, Aughrabieswaterval en Geelhoutboom.

C. Fase Nr. 3

(i) Uitbreiding deur pompe op die Vanderkloof-regteroewerkanaal om 9,000 morg nuwe besproeiing in die Luckhofgebied te bedien.

(ii) Verlenging van die Vanderkloof-linkeroewerkanaal om 25,000 morg in die Beervlei- en Brakriviergebied, op die regteroewer van die Brakrivier te besproei, asmede die aanbou van distribusiekanale.

(iii) Die bou van n kanaal van die uitgang van die Visriviertunnel af na die ingang van die Wapadsbergtonnel, asook n distribusiekanaal-sisteem vir 15,000 morg nuwe besproeiing in die Conwaygebied.

(iv) Die bou van die Wapadsbergtonnel, 32.2 myl lank, 8 voet interne deursnee, dravermoë 250 kubieke voet per sekonde, van die Visriviervallei af na die Bo-Sondagsvallei.

(v) Die aanbou van n kragopwekkingsinstallasie by Roodeblom.

(vi) Die aanbou van n hoofkanall- en distribusiekanaalsisteem vir 5,000 morg nuwe besproeiing in die Jansenvillegebied.

(vii) Die daarstelling van n permanente watervoorsiening van 10 miljoen gellings per dag aan Graaff-Reinet.

(viii) Die voorsiening van 14 miljoen gellings water per dag aan die dorpe in die Visriviervallei.

D. Fase Nr. 4

(i) Die installering van addisionele pompe op die Vanderkloof-regteroewerkanaal om n verdere 5,000 morg in die Luckhoffgebied te bedien.

(ii) Die verlenging van die Vanderkloof-linkeroewerkanaal om 25,000 morg langs die linkeroewer van die Brakrivier te besproei.

(iii) Die aanbou van n distribusiekanaalsisteem om n verdere 10,000 morg in die Conwaygebied te bedien.

(iv) Die voorsiening van n hoof- en distribusiekanaalsisteem om 15,000 morg in die Hofmeyergebied te besproei.

(v) Die bou van n hoof- en distribusiekanaalsisteem om n verdere 5,000 morg in die Jansenville-gebied te bedien.

(vi) Hidro-elektriese kraginstallasies by Blaauwkop en Klipfontein.

(vii) Die daarstelling van 40 miljoen gellings per dag aanvullende watervoorsiening aan Port Elizabeth.

E. Fase Nr. 5

(i) Die verlenging van die Vanderkloof-linkeroewerkanaal na Carnarvonleegte en Sakrivier en die aanbou van distribusiekanale om 30,000 morg te besproei.

(ii) Die uitbreiding van die pompinstallasie op die Vanderkloof-regteroewerkanaal om n verdere 10,000 morg te besproei in die Rietriviergebied binne die Oranje-Vrystaat.

(iii) Die verdere verhoging van die Vanderkloofdam, of as alternatief, die aanbou van die Loksfonteinendam vir bykomstige kragontwikkeling.

(iv) Kanale en kragopwekkingstasies by Meadows en Barberskrantz.

F. Fase Nr. 6

(i) Verlenging van die Vanderkloof-linkeroewerkanaal na die Witsandgebied en die voorsiening van n distribusiekanalsisteen vir 30,000 morg.

(ii) Uitbreiding van die pompstasie op die Vanderkloofregteroewerkanaal en die besproeiing van n verdere 10,000 morg in die Rietriviervallei.

(iii) Die aanbou van kragopwekkinginstallasies by Boegoeberg, Morgenzon, Grasrug en Brakvlei.

Die vraag ontstaan vervolgens, hoe word so n projek met so n omvang aangepak, en hoe word die verskillende fasette van ontwikkeling gekoördineer?

In teenstelling met die Tennesseevalleiprojek in die V.S.A. waarvoor n aparte organisatoriese liggaam in die lewe geroep is, was die Departement van Waterwese hoofsaaklik vir die beginstadiums van die Oranjerivierontwikkelingsprojek verantwoordelik. Dit het egter spoedig duidelik geword dat die projek ontwikkeling op baie gespesialiseerde gebiede behels, wat meer doelmatig behartig

kan word deur departemente wat oor gespesialiseerde kennis beskik. Weens die baie fasette van die ontwikkeling van die projek is n kabinetskomitee, wat bestaan uit Ministers van die staatsdepartemente wat met die projek gemoeid is, saamgestel om die werksaamhede van die onderskeie departemente te koördineer en hulle gesamentlike krag te kanaliseer. Om die optimale benutting van die skema te verkry is n adviserende raad van deskundiges saamgestel, om aan die Kabinetskomitee aanbevelings te maak in verband met die vooruitbeplanning van die projek. Die adviesraad word weer bedien deur n sekretariaat wat op sy beurt bepaalde funksies aan tegniese en gespesialiseerde sub-komitees opdra.

Die breëre institusionele opset van die projek kan dus as volg gestel word:

Kabinetskomitee.

Adviserende Raad vir die Oranjerivierontwikkelingsprojek.

Betrokke regeringsdepartemente en ander instansies.

1. Departement van Waterwese
2. Elektrisiteitsvoorsieningskommissie.
3. Departement van Landbou-
- ekonomie en -bemarking
4. Departement van Landbou-tegniese
- dienste
5. Departement van Vervoer
6. Departement van Finansies
7. Departement van Lande
8. Departement van Handel en Nywer-
- heid
9. Nywerheids-ontwikkelingskorpora-
- sie
10. Departement van Beplanning
11. Departement van Kleurlingsake
12. Departement van Gemeenskapsbou
13. Die Provinsiale Administrasies
van die Kaapprovinsie en
Oranje-Vrystaat.

Sekretariaat.

tegniese Komitees

1. Komitee insake Werks-
- kampe
2. Komitee insake Arbeid
3. Komitee insake
- Damwalle
4. Komitee insake
- Kleurlinghervestiging
5. Komitee insake Bodem-
- opnames
6. Komitee insake Toe-
- risme
7. Komitee insake
- Vervoer
8. Komitee insake
- Navorsing.

* 11 *

2. Doel en omvang van die studie

Soos hierbo aangetoon is die Oranjerivierontwikkelingsprojek n omvangryke waterskema en logies verg dit dus uitgebreide navorsing, sodat die doeltreffendste resultate op alle vlakke verkry kan word. Om tot die ordelike en beplande ontwikkeling van die projek by te dra, het die Adviserende Raad besluit dat n ontwikkelingsplan vir die projek opgestel moet word. Die doel met die ontwikkelingsplan is om die ontwikkelingspatroon in die gebied wat deur die projek beïnvloed word, deur middel van navorsing - dit wil sê deur grondige bestudering van alle faktore wat van belang mag wees, met inagneming van vergelykbare ontwikkeling elders en die ontwikkelingstendense in die land oor die algemeen - vooruit te loop, sodat vooraf reeds vasgestel kan word hoe die effek van die totale kapitaalaanwending in die skema, in sy volle omvang, op die mees doeltreffende wyse benut kan word.

Hierdie studie vorm n onderdeel van die ontwikkelingsplan en gesien in die breëre doelstelling van die ontwikkelingsprogram het dit ten doel, eerstens, om die heterogene sosio-ekonomiese patroon in die ontwikkelingsgebied duidelik te omskryf en te kwantifiseer en tweedens om die moontlike ekonomiese invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek aan te toon.

Die ekonomiese strukturele beskrywing van die ontwikkelingsgebied is noodsaaklik, ten einde n duidelike gekwantifiseerde beeld van die huidige ekonomiese bedrywigheede in die gebied te verkry, waarop die verdere ekonomiese en fisiese beplanning gebaseer kan word. In hierdie studie word die ekonomiese beskrywing van die ontwikkelingsgebied aan die hand van volksrekeningkundige maatstawwe uiteengesit, want volgens die Tennessee Valley authority kan inkome as die doeltreffendste maatstaf vir ekonomiese waardering beskou word, aangesien:

- "1) income shows how the economic activities pay off,
- 2) income payments are closely related to the economic welfare of the people, and
- 3) it is possible to break down total incomes into payments from various sources, which can be related to the major types of economic activity in an area".⁴⁾

Die huidige beskikbare statistiek in Suid-Afrika vir geografiese gebiede kleiner as die nasionale grense, maak dit op hierdie stadium nog nie moontlik om 'n volledige stel streeksrekeninge vir regionale eenhede op te stel nie. Met inagneming van die beskikbare statistiek is in hierdie studie eerstens die bruto geografiese produk bereken, wat oor die algemeen beskou word as die doeltreffendste enkele samevattende maatstaf, vir die beskrywing van ekonomiese bedrywighede in geografiese gebiede. Tweendens is die persoonlike inkome bereken, ten einde 'n beter aanduiding van die ekonomiese welsyn van die inwoners in die ontwikkelingsgebied te verkry. Ten slotte is die bruto kapitaalvorming bereken, sodat die uitbreiding in die produktiewe kapasiteit van die gebied, aangetoon kan word. Alhoewel 'n ekonomiese strukturele analise aan die hand van bogenoemde maatstawwe nie 'n volledige beeld van die ekonomiese toestande in regionale eenhede sal weergee nie, behoort dit 'n redelike verteenwoordigende beskrywing van die ontwikkelingsgebied te gee, waarop die verdere ekonomiese en fisiese beplanning van die projek gebaseer kan word.

Benewens die beskrywing van die ekonomiese bedrywighede in die ontwikkelingsgebied, het hierdie studie ook ten doel om die moontlike ekonomiese invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek uiteen te sit. Vooraf moet egter uitdruklik gestel word dat die ekonomiese invloed-bespreking uiters tentatief en 'n hoofsaaklik kwalitatiewe vorm sal aanneem, weens die beginstadium waarin die beplanning van die projek verkeer. 'n Duidelike gekwantifiseerde beeld gegrond op alternatiewe ekonomiese modelle is/..

4) Tennessee Valley Authority, Comparative Economic Progress in the South East, Division of Regional Studies, Industrial Economic Branch, May 15, 1953.

is op hierdie stadium nog nie moontlik nie, omdat sekere beplanningsfasette en inligting nog nie beskikbaar is nie, soos byvoorbeeld gegewens met betrekking tot volledige bodemopnames en 'n verdeling van die kapitaalaanwending volgens tipe materiaal, toerusting en arbeidskoste.

Daar moet net nog op gewys word dat daar by die uiteensetting van die moontlike ekonomiese invloed van die projek, gepoog is om dit uit 'n nasionale sowel as regionaal oogpunt aan te dui. Dit word as noodsaaklik beskou aangesien die verdere ekonomiese ontwikkeling van die ondersoekgebied ingeskakel moet word in die breër landsontwikkeling. Daarbenewens word ook meer klem gelê op die invloed van die eerste konstruksiefase in die bespreking, aangesien daar reeds 'n begin met die werksaamhede met betrekking tot die fase gemaak is. Hierdie studie gaan egter van die aanname uit dat die ekonomiese regverdiging van die projek reeds bepaal is. Geen vergelykings tussen die voordele en koste, uitgedruk in geldeenhede, word dus vir die projek of onderdele daarvan gemaak nie.

Die eerste stap in 'n ekonomiese beskrywing van 'n geografiese gebied kleiner as die landsgrense, is die omlyning van die regionaal eenheid. Om as agtergrond vir die verdere bespreking te dien, word die afbakening, fisiese kenmerke en die bevolking van die Oranjeriviergebied in DEEL EEN van hierdie studie uiteengesit. In hoofstuk II word aandag gegee aan die afbakening van die ondersoekgebied aan die hand van algemene teoretiese beginsels en bestaande indelings in Suid-Afrika, waarna die fisiese kenmerke en bevolking van die Oranjeriviergebied in hoofstuk III bespreek word.

In DEEL TWEE van hierdie studie word die ekonomiese struktuur en enkele dinamiese eienskappe van die Oranjeriviergebied aan die hand van nasionale rekeningkundige syfers, vervolgens uiteengesit. Die statistiese inligtingsbronne, berekeningsmetodes en die resultate wat

verkry is ten opsigte van die bruto geografiese produk, persoonlike inkome en die bruto kapitaalvorming, word in hoofstukke IV tot VI vir elke maatstaf onderskeidelik, bespreek. In hoofstuk VII word die ekonomiese struktuur en enkele dinamiese kenmerke van die ondersoekgebied aan die hand van die berekende syfers weergegee.

In DEEL DRIE word die moontlike ekonomiese invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek bespreek. In hoofstukke VIII tot X word in betreklike detail aandag geskenk aan die besproeiing- en nedersettingsmoontlikhede, hidro-elektriese kragontwikkeling en die mynbou- en nywerheidspotensiaal, respektiewelik. Weens 'n gebrek aan data, word die ander moontlike ekonomiese invloede van die projek, naamlik kapitaalbesteding, werkgeleentheid op die konstruksiewerke, openbare dienste en ontspanningsfasiliteite, egter alleen kortliks in hoofstuk XI bespreek. Ten slotte word in DEEL VIER, wat uit hoofstuk XII bestaan, 'n kort samevatting en enkele gevolgtrekkings van die studie gemaak.

DEEL EEN

AFBAKING, FISIËSE KENMERKEN EN BEVOLKING VAN
DIE ORANJERIVIERGEBIED

HOOFSTUK II. AFBAKENING VAN DIE ONDERSOEKGEBIED

Kwantitatiewe data word gewoonlik vir praktiese doeleindes as saamgestelde totale, soos byvoorbeeld binnelandse produk, nasionale inkome, persoonlike inkome, verbruiksbesteding ensovoorts, uitgedruk. In sekere gevalle word dit egter noodsaaklik by 'n analise van die ekonomiese maatstawwe om 'n verdere verfyning van die totale te maak, ten einde 'n duideliker omlýning van die ekonomiese posisie te verkry. So word die bruto binnelandse produk byvoorbeeld geklassifiseer volgens produk-sietak, tipe organisasie en inkome; en binnelandse besteding verdeel tussen private verbruikersuitgawes, owerheidsuitgawes en kapitaalvorming. Om 'n duidelike beeld van die ekonomiese toestand van 'n land te verkry is dit ook noodsaaklik om 'n verdeling van die saamgestelde totale vir die land in kleiner geografiese eenhede te maak, ten einde die ruimtelike verspreiding van ekonomiese aktiwiteite in aanmerking te neem. Een van die eerste probleme waarmee die navorser by 'n ekonomiese beskrywing soos hierdie te kampe het, is die afbakening van geografiese eenhede of streke. In hierdie hoofstuk word dus eerstens aandag geskenk aan die afbakening van die ondersoekgebied wat in hierdie studie gedek word, en die indeling daarvan in substreke.

In die eerste afdeling van die hoofstuk word die begrip streek of geografiese eenheid bespreek. Daarna volg 'n bespreking van die algemene beginsels wat by die afbakening van 'n streek toegepas kan word, asook sekere statistiese oorwegings wat in aanmerking geneem moet word. Dit word opgevolg met 'n uiteensetting van bestaande streeksindelings wat vir die Republiek van Suid-Afrika toegepas word. Vervolgens word die beginsels waarvolgens die afbakening van die ondersoekgebied wat

in/.....

in hierdie studie gevolg is en die resultaat van die verdeling, dit wil sê die streeksindeling waarop besluit is, bespreek.

1. Die begrip streek of geografiese eenheid

Een van die moeilikste probleme in navorsing op 'n regionale vlak is die afbakening van die streek of geografiese gebied. In die ekonomiese literatuur oor die onderwerp is daar dan ook geen algemene aanvaarbare definisie van die begrip streek nie. W. Isard en G. Freutel meen dan ook dat: „Even a cursory examination of the great variety of definitions of a region suggest that it too has no unique meaning”.¹⁾

Die definisie van 'n streek varieer dan ook gewoonlik in ooreenstemming met die kriteria waarop besluit word, wat op hulle beurt weer van die besondere doelstelling van die regionale definisie afhanklik is. T.J.D. Fair kom dan ook tot die volgende gevolgtrekking: „A region is no absolute phenomenon. It is the creation of men's minds, it is a concept, an area homogeneous in terms of specific criteria”.²⁾ Oor die algemeen impliseer die begrip streek dus 'n mate van sosiale of ekonomiese gelykheid binne die grense van die gebied, afhanklik van die doelstellings van die ondersoek en die kriteria wat gekies word om die besondere doelstelling te vervul.

Die ontwikkeling van streke of eenhede kleiner as die nasionale grense het in Suid-Afrika uit twee rigtings ontstaan. Die een rigting was primêr ekonomies, naamlik uit die behoefte van die staat om die natuurlike hulpbronne van 'n streek te ontwikkel, en in die voorsiening van/.....

1) National Bureau of Economic Research, Studies in Income and Wealth, Long-Range Economic Projections, Volume 16, Princeton, 1954, p. 455.

2) Fair, T.J.D. Regions for planning in South-Africa, The South African Geographical Journal, Vol. XXXIX, December 1957, p.27.

van openbare werke. Die ander rigting was weer primêr fisies en het ontstaan uit die behoefte van dorpsbeplanning, dit wil sê die noodsaaklikheid om 'n dorp te ontwerp met 'n estetiese voorkoms en wat terselfdertyd funksioneel doeltreffend is. As gevolg van die interafhanklikheid tussen die twee rigtings het hulle met verloop van tyd saamgevloei.³⁾

In hierdie studie, wat ten doel het om as grondslag te dien vir die verdere beplanning van die Cranjerivierontwikkelingsprojek, is dit noodsaaklik om by die definiering van die begrip streek die ekonomiese sowel as fisiese faktore in aanmerking te neem, aangesien verdere beplanning vanaf albei kante ontwikkel moet word. Om die definisie van die begrip streek dus so omvattend moontlik te maak, word dit in ooreenstemming met R.W. Peters as 'n „geographical area characterised by a particular pattern of activity and a marked degree of economic and social unity”,⁴⁾ omskryf.

2. Algemene beginsels by die afbakening van streke

In die afdeling word kortliks stilgestaan by die algemene beginsels wat by die afbakening van regionale gebiede gevolg word. Die doel met die bespreking is nie om algemene kriteria te bepaal waarvolgens geografiese gebiede afgelei kan word nie. Soos reeds hierbo aange-ton is sodanige kriteria afhanklik van die besondere doelstelling wat die navorsers nastreef. Daar word dus alleen gepoog om die algemene beginsels wat in die literatuur gevolg word by die afbakening van geografiese gebiede aan te toon, asook die basiese beginsels waarvan
in/.....

3) Vergelyk Idem, p. 26.

4) Peters, R.W. The Measurement of Regional Income in Western Australia, 1947/48 - 1950/51, Research Studies in Community Income, The University of Western Australia, 1953, p.7.

in hierdie studie af uitgegaan is.

In hoofsaak word drie basiese beginsels onderskei, waarvolgens geografiese gebiede afgebaken kan word, nl.:

- (1) Die homogeniteitsbeginsel.
- (2) Die beginsel van funksionele integrasie.
- (3) Die beginsel van programmering.
- (a) Die homogeniteitsbeginsel

Volgens die homogeniteitsbeginsel moet die grense van 'n gebied afgebaken word in ooreenstemming met die mate van homogeniteit ten opsigte van een of 'n kombinasie fisiese, ekonomiese, sosiale of ander eienskappe. Die gebied moet dus ooreenstem in een faktor soos byvoorbeeld die mate van industrialisasie of dit moet homogeen wees na aanleiding van 'n groep faktore, afhanklik van die besondere doelstellings met die indeling. Gebiede wat saamgegroepeer word as 'n homogene streek mag verskil wat sommige eienskappe betref, maar die mate van ooreenstemming of soortgelykheid moet groter wees as die mate van verskil. Maatstawwe waarvolgens die homogeniteit van 'n gebied bepaal kan word is byvoorbeeld bevolking, ekonomiese struktuur, grondbenutting, sosiale struktuur of enige ander basiese eienskap of groep eienskappe. 'n Voorbeeld van so 'n indeling wat reeds in Suid-Afrika gemaak is, is die agro-ekonomiese streke wat deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing in samewerking met die Departement van Landbou-tegniese Dienste gemaak is.

(b) Die beginsel van funksionele integrasie

Volgens die beginsel van funksionele integrasie, word 'n streek afgebaken as die gebied wat rondom 'n sentrale knoop of kern georganiseer is en wat as 'n eenheid optree. Die kern mag byvoorbeeld 'n marksentrum wees, 'n bron van aanbod van 'n groot verskeidenheid goedere en dienste of 'n sentrum waarheen en waarvan verkeer

beweeg/.....

beweeg volgens n vaste herkenbare patroon. Net soos in die geval van die homogeniteitsbeginsel kan die beginsel van afbakening gebaseer word op n enkele faktor of n groep verwante faktore. Daar ontstaan egter hier die probleem dat die toepassing van die beginsel moeiliker is, omdat minder gegewens op hierdie grondslag beskikbaar is. n Goeie voorbeeld van sulke gebiede is n metropolitaanse gebied met die stedelike sentrum as kern waarop die voorstedelike en ander omliggende gebiede volg.

(c) Die beginsel van programmering

Die beginsel van programmering gaan van die standpunt uit dat die gebied identies moet wees met die jurisdiksie van die politieke instellings wat die beleidsbesluite moet uitvoer. Dit het dus hoofsaaklik ten doel om die administratiewe aspek, dit wil sê die werklike uitvoering van die besluite wat geneem word, in ag te neem by die afbakening van die streek. n Voorbeeld in Suid-Afrika sal dus wees om die provinsiale grense in aanmerking te neem by die afbakening van n gebied, waar die uitvoering van sekere aspekte alleen deur n besondere provinsie onderneem kan word. Die jurisdiksie van die administratiewe eenheid bv. regering of plaaslike owerheid wat in die navorsing belang het, moet dus in aanmerking geneem word.

(d) Algemene beginsel van afbakening in hierdie studie gevolg

In die praktyk word oor die algemeen al drie bogenoemde beginsels in aanmerking geneem by die afbakening van n besondere gebied. Die verskil kom gewoonlik alleen voor in die mate van beklemtoning van n besondere beginsel. J.R. Meyer kom dan ook in die verband tot die volgende gevolgtrekking: „Strictly speaking, moreover, the three traditional definitions of regional type area are not mutually exclusive. In fact, all regional classification/.....

classification schemes are simply variations on the homogeneity criterion and it is somewhat misleading to suggest otherwise. The only real question is what kind of homogeneity is sought".⁵⁾ n Programmeringsstreek is volgens dié sienswyse essensieel homogeen omdat dit as n geheel onder die jurisdiksie van een of n groep administratiewe eenhede val. Aan die ander kant is n streek wat afgebaken is volgens die beginsel van funksionele integrasie homogeen omdat dit in een of ander funksionele sin van n spesifieke sentrum afhanklik is.

Benewens die algemene beginsels is die vorm waarin statistiese data voorkom ook n bepalende faktor by die afbakening van gebiede. Die statistiese faktore word in die volgende afdeling breedvoeriger bespreek. Die basiese beginsel waarvolgens die afbakening van die ondersoekgebied in hierdie studie uitgevoer is bestaan daaruit dat die moontlike invloedssfeer van die Cranjerivierontwikkelingsprojek eerstens bepaal is, en die breë indeling is vervolgens opgedeel in kleiner geografiese gebiede aan die hand van die vorm van beskikbare statistiese data en n aantal vorms van homogeniteit.

3. Statistiese oorwegings by die afbakening van n gebied

Benewens die algemene beginsels wat by die afbakening van geografiese eenhede kleiner as die nasionale grense gevolg moet word, is daar sekere statistiese oorwegings wat ook by die bepaling van streeksgrense in aanmerking geneem moet word. Opsommend kan die statistiese oorwegings soos volg saamgevat word, nl.:

(1)/.....

(5) Meyer, J.R. Regional Economics; A Survey, The American Economic Review, Volume LIII, Maart 1963, p.22.

- (1) 'n Dinamiese benadering moet gevolg word.
 - (2) Beskikbaarheid en vorm van statistiese data moet in aanmerking geneem word.
 - (3) Die bepaalbaarheid en permanentheid van grense moet in ag geneem word.
 - (4) Die aaneenloopenheid van die gebied is in besondere gevalle van belang.
 - (5) Die aantal en grootte van die gebiede is afhanklik van die mate van detail wat benodig word.
- (a) 'n Dinamiese benadering by streeksafbakening

By die afbakening van 'n gebied is een van die vereistes dat 'n dinamiese benadering gevolg moet word. Met 'n dinamiese benadering word hier bedoel 'n bepaling van die grense wat in die verlede toegepas is en in die toekoms ook toegepas sal kan word. Dit is dus afhanklik van die vorm waarin statistiese gegewens in die verlede voorgekom het, sowel as verwagtings aangaande die toekomstige vorm waarin dit moontlik sal verskyn. Die probleem wat hieruit ontstaan is dus of die berekening van byvoorbeeld ekonomiese maatstawwe in die toekoms ook vir die afgebakende geografiese eenheid moontlik sal wees?

Daarbenewens moet die streek ook as 'n veranderlike faktor gesien word. Daar bestaan naamlik die moontlikheid dat die ekonomiese, maatskaplike, fisiese of ander aspekte wat by die afbakening in aanmerking geneem is, sodanig mag verander dat die huidige streeksindeling totaal onvanpas kan word. By die bepaling van streeks-grense moet enige moontlike radikale veranderings wat die grense mag beïnvloed, dus ook sover as moontlik in ag geneem word.

(b) Beskikbaarheid van data

Waar statistiese data deur die navorser self ingesamel word, kan die veldwerk in ooreenstemming met

voorafbepaalde/.....

voorafbepaalde streeksgrense gedoen word. Indien die navorser egter gebruik maak van statistiese gegewens wat deur amptelike organisasies of ander liggame ingesamel word, is dit noodsaaklik om die streke wat deur sodanige organisasies gevolg word by die afbakening van die ondersoekgebied in ag te neem. Die geografiese eenhede waarvoor statistiek ingesamel word, kan naamlik beskou word as die boustene waaruit 'n groter gebied opgebou word. Waar die ondersoekgebied kleiner is as die streke waarvoor statistiek ingesamel word sal dit noodwendig 'n beperking op die grootte van die ondersoekgebied hê, of die inligting sal vir die navorser ongeskik wees. Daarom is dit ook noodsaaklik dat die liggame wat vir die insameling van gegewens verantwoordelik is, nie van te groot geografiese eenhede gebruik maak nie.

Landdrosdistrikte is gewoonlik die geografiese eenhede waarin amptelike statistiek in Suid-Afrika beskikbaar kom. Die eenheid hou sekere nadele in ten opsigte van meer verfynde berekenings, soos byvoorbeeld vir markgebiede waar sommige landdrosdistrikte meer as een stedelike of dorpsgebied mag insluit. In die besondere geval van hierdie studie het die eenheid ook die nadeel ingehou, dat die invloedssfeer van die Oranjerivierontwikkelingsprojek wyer aangetoon moes word as wat die geval werklik sal wees. Ondanks die beperking is die statistiese inligting volgens landdrosdistrik as 'n geskikte grondslag vir die berekenings van die ondersoekgebied beskou.

(c) Bepaalbaarheid en permanentheid van grense

Grense moet duidelik bepaalbaar, algemeen bekend en maklik identifiseerbaar wees. Indien dit nie aan die vereiste voldoen nie is 'n akkurate toedeling van data onmoontlik en bemoeilik dit ook die interpretasie van

die/.....

die inligting. Daarbenewens is die permanentheid van die grense ook van die allergrootste belang. Indien dit nie redelik permanent bly nie ontstaan die probleem dat die vergelykbaarheid van die berekende maatstawwe daaronder lei. Hiermee word nie bedoel dat die grense van streke ad infinitum neergelê word nie. Waar strukturele veranderings oor 'n tydsverloop plaasvind moet die dinamiese element van homogeniteit ondanks die beswaar van vergelykbaarheid van data, 'n alternatiewe afbakening van streeks-grense tot gevolg hê. Waar grense egter onderhewig is aan gereelde veranderings is dit noodwendig vir navorsing ongeskik.

(d) Aaneenlopendheid van die gebied

Vir praktiese doeleindes is dit in sommige gevalle van belang dat 'n homogene gebied nie opgedeel word in dele wat heeltemal van mekaar geskei word deur ander streke nie. Dit geld veral in die geval waar die doel van die navorsing is om as grondslag te dien vir verdere fisiese beplanning. In sekere gevalle is dit egter wenslik om so 'n verdeling te maak, soos in die geval van die Bantoegebiede in Suid-Afrika.

(e) Die aantal en grootte van die gebiede

Die aantal en grootte van statistiese gebiede is afhanklik van die hoeveelheid detail wat deur die navorsing benodig word. Waar alleen wye veralgemenings deur die navorsers gemaak moet word sal groter streke van meer nut wees as kleiner gebiede, wat in die geval waar meer detail benodig word die doeltreffendste is. Uniformiteit ten opsigte van die grootte en aantal streke word vir die meeste probleme nie benodig nie. Waar die verskille tussen streke besonder groot is kan dit die interpretasie van die resultate bemoeilik. Die probleem kan egter voorkom word deur van per kapita, digtheid en ander verhoudings, gebruik te maak.

4. Bestaande streekindelings in Suid-Afrika

In die afdeling word stilgestaan by n paar van die belangrikste vorms van streekindelings wat in Suid-Afrika onderskei kan word, naamlik:

- (1) Landdrosdistriksverdeling;
 - (2) verdeling volgens ekonomiese streke;
 - (3) verdeling volgens provinsies;
 - (4) Agro-ekonomiese streeksverdeling;
 - (5) nie-blanke-teenoor blankegebiede;
 - (6) beheerde teenoor onbeheerde gebiede;
 - (7) verdeling volgens die grense van streek-ontwikkelingsverenigings; en
 - (8) ander verdelings.
- (a) Landdrosdistriksverdeling

Landdrosdistrikte het ontstaan as administratiewe eenhede van die Department van Justisie. Die Departement is aan ook verantwoordelik vir alle nuwe landdrosdistrikte wat geskep word of enige veranderinge wat in die distrikgrense mag voorkom. By die proklamering van n nuwe distrik is die prosedure om eers die plaaslike bevolking te raadpleeg waarna n landdrostak in die gebied opgerig word, indien dit nodig gevind word. Eers as die opeenhoping van werk dit daarna regverdig word n nuwe distrik ge-proklameer.

Die Buro vir Statistiek asook enkele ander amptelike organisasies gebruik die landdrosdistriksverdeling vir die publikasie van statistiese data vir geografiese gebiede kleiner as die nasionale grense. Die insameling van statistiek volgens die verdeling hou onder andere die voordeel in dat die grense bepaalbaar en redelik permanent bly en dat dit betreklik klein gebiede beslaan. Die nadeel daaraan verbonde is egter dat wetgewing geheimhouding ten opsigte van statistiese inligting vereis,

waar/.....

waar gegewens alleen betrekking het op drie of minder inrigtings in 'n landdrosdistrik en dit dus nie altyd geredelik beskikbaar is nie.

(b) Verdeling volgens ekonomiese streke

Die Buro vir Marknavorsing van die Universiteit van Suid-Afrika het, met die hulp van 'n paar ander liggame, die land in een-en-vyftig ekonomiese streke verdeel, deur die 278 landdrosdistrikte wat in 1960 in die land bestaan het volgens die homogeniteitsbeginsel, groothandelsmarkgebiede asook amptelike en semi-amptelike streke, saam te groepeer.⁶⁾

Hierdie indeling word in 'n toenemende mate deur die Buro vir Statistiek gebruik waar data as gevolg van die geheimhoudingsklousule nie volgens landdrosdistrikte gepubliseer kan word nie. Daarbenewens hou dit die voordeel in dat grense maklik identifiseerbaar en redelik permanent is, aangesien dit ooreenkom met landdrosdistriksgrense. 'n Nadeel wat dié publikasie van statistieke volgens ekonomiese streke inhou, is dat dit in die geval van sommige streke betreklik groot geografiese eenhede vorm terwyl kleiner streke soms deur navorsers benodig word.

(c) Verdeling volgens provinsies

Die vier provinsies vorm in Suid-Afrika die grootste administratiewe onderverdelings van die land. Die grense van die provinsies is nie volgens enige wetenskaplike beginsels bepaal nie, maar het deur die geskiedkundige verloop van die land ontstaan. Basies vanuit 'n ekonomiese oogpunt gesien, hou so 'n verdeling min sin in.

Omdat/.....

6) Winkle, F.F. Economic Regions of the Republic of South Africa, Buro vir Marknavorsing van die Universiteit van Suid-Afrika, Navorsingsverslag Nr. 2, Pretoria, 1961.

Omdat die administrasie van die provinsies egter afsonderlik uitgevoer word deur die onderskeie provinsiale administrasies kan so 'n verdeling van belang wees, afhange van die doelstellings van die navorser.

(d) Agro-ekonomiese streeksverdeling

Die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing van die Departement van Landbou-ekonomie en -bemarking bygestaan deur beamptes van ander tegniese afdelings, het 'n agro-ekonomiese opname van die land onderneem met die doel om dit in min of meer gelyksoortige boerderystreke in te deel. By die afbakening is provinsiale- en landdrosdistriksgrense nie in ag geneem nie. Die vernaamste oorwegings wat in aanmerking geneem is, is naamlik:

- (1) natuurkundige toestande soos ligging, aard van die gebied, grond, klimaat en reënval;
- (2) biologiese aspekte soos siektes en plae;
- (3) ekonomiese aspekte soos vervoer- en bemarkingsgeriewe, pryse en onkoste; en
- (4) historiese aspekte, dit wil sê die ingewortelde gebruike.

Die land is in elf hoof agro-ekonomiese streke, sewe-en-tagtig substreke en honderd-vier-en-veertig kleiner streke ingedeel.

(e) Nie-blanke- teenoor blankegebiede

Weens die aard van Suid-Afrika se besondere volkstruktuur kan die land verdeel word volgens die volksgroep aan wie besondere gebiede toegewys is. Sodoende ontstaan dus 'n onderskeid tussen Bantoe-, Kleurling-, Indiër- en blankegebiede. 'n Verdere verdeling van die blankegebiede is ook moontlik deur grensgebiede ⁷⁾ en ander blankegebiede/....

7) Flekke of streke binne 'n redelike afstand van die Bantoe-tuisland waar nywerheidsontwikkeling deur middel van blanke onderneming en beheer plaasvind en wat so geleë is dat Bantoe-werkers in volle gesinsverband in die Bantoegebiede kan woon en redelik maklik heen en weer na hulle werkplekke kan reis, word as grensgebiede beskou.

blankegebiede van mekaar te onderskei.

(f) Beheerde teenoor onbeheerde gebiede

Kragtens die Wet op die Ontwikkeling van Natuurlike Hulpbronne (Wet No. 51 van 1947 soos gewysig), is die Raad vir die Ontwikkeling van Natuurlike Hulpbronne geregtig om 'n streek as 'n beheerde gebied te verklaar. Die beplanning en beheer van so 'n beheerde gebied se natuurlike hulpbronne berus dan by die organisasie. Hiervolgens kan die land dus verdeel word in beheerde en onbeheerde gebiede. So 'n verdeling sal egter by 'n ekonomiese analise weinig sin hê, behalwe waar dit natuurlik die doel van die navorser is om so 'n besondere gebied te analiseer.

(g) Verdeling volgens die grense van streekontwikkelingsverenigings

Die grense van streekontwikkelingsverenigings is in die verlede op 'n betreklik arbitrêre grondslag bepaal. Die belanghebbendes in 'n besondere gemeenskap gaan naamlik oor tot die stigting van so 'n streekvereniging en besluit wat die grense van die gebied sal wees. So 'n verdeling hou weinig sin in aangesien dit nie op 'n wetenskaplike grondslag uitgevoer word nie. Sommige van sodanige belanghebbendes besit wel gemeenskaplike belange, maar by ander staan die belange soms direk teenoor mekaar. Daar is selfs die verskynsel dat van die streekontwikkelingsverenigings se grense mekaar kruis en sodoende oorvleueling in werksaamhede veroorsaak.

Die Raad vir die Ontwikkeling van Natuurlike Hulpbronne, wat ten nouste met die verenigings saamwerk, het as gevolg van die gebreke in bestaande streekontwikkelingsverenigings se grense onderneem om 'n nuwe indeling van die grense te maak vir beplanningsdoeleindes. 'n Voorlopige indeling van die land in ontwikkelingsstreke is

reeds/.....

reeds voltooi. Die verdeling is gedoen aan die hand van per kapita inkomesyfers en die invloedssfeer van die ver- naamste stede en dorpe.

(h) Ander verdelings

Benewens bogenoemde verdelings van die land is daar natuurlik ook nog verskeie ander verdelings wat onderskei kan word, soos byvoorbeeld reënvalstreke, klimaatstreke, n verdeling volgens topografie, mineraalbronne, indus- triëlegebiede, kragverspreiding, vervoernetwerk, kom- munikasienetwerk, onderwysdistrikte en ander amptelike en semi-amptelike verdelings.

5. Die afbakening en streeksverdeling van die ondersoek- gebied.

Vervolgens word die afbakening en streeksverdeling van die ondersoekgebied, in hierdie afdeling bespreek. Soos reeds hierbo aangetoon is die doelstellings van die navorsing die oorwegende beginsel waarvolgens die probleem van afbakening en streeksverdeling opgelos moet word. n Gebiedsverdeling vir algemene doeleindes, soos byvoorbeeld vir die versameling van statistiese gegewens, sal dus noodwendig verskil van n verdeling wat vir besondere doel- eindes gemaak word. H.S. Perloff dui dan ook aan dat: „A specialized division is to be expected, of course, when a study focuses on a particular problem, e.g. the development of a river basin, or when the boundary is defined by administrative consideration, e.g. the Tennes- see Valley Authority".⁸⁾

Die doel van hierdie studie, naamlik om as agtergrond te dien vir die verdere beplanning van die Oranjerivier- gebied, moet dus as die basiese beginsel van afbakening en/.....

8) Perloff, H.S. Problems of Assessing Regional Economic Progress, Studies in Income and Wealth, Regional Income, Volume 21, Princeton, 1957, p.37.

en verdeling van geografiese eenhede beskou word. Dit het die probleem na vore gebring dat daar nie van bestaande streekindelings sonder meer gebruik gemaak kan word nie. Aan die anderkant kan die streekindelings ook nie heeltemal buite rekening gelaat word nie, aangesien bestaande statistiese data gewoonlik daarvolgens gepubliseer word. n Spesiale verdeling van die ondersoekgebied in ooreenstemming met die doel van hierdie studie was dus n vereiste.

Die eerste stap by die afbakening en streeksverdeling van die ondersoekgebied was om te bepaal watter areas deur die Oranjerivierontwikkelingsprojek beïnvloed sal word. Uit gegewens verstrek in die Witpapier van 1962/63⁽⁹⁾ is die gebiede wat deur die projek op een of ander wyse geraak word, bepaal. Om die ondersoekgebied egter af te baken moes die vorm waarin die statistiese gegewens vir gebiede kleiner as die nasionale grense in Suid-Afrika verskyn, ook in aanmerking geneem word sodat van reeds bestaande inligting in hierdie studie gebruik gemaak kon word. Daar is gevolglik by die afbakening uitgegaan van die kleinste geografiese eenhede waarvoor statistiese data normaalweg gepubliseer word, naamlik landdrosdistrikte. Dit het noodwendig tot gevolg dat areas ingesluit word wat nie deur die projek regstreeks geraak word nie. So n afbakening hou egter die voordeel in dat die grense wat so bepaal is, wyd is en die gevaar dat n sekere invloedsg gebied oor die hoof gesien sal word, verminder.

Deur die afbakening op bogenoemde wyse uit te voer is die grense van die ondersoekgebied in sy geheel, soos aangetoon in Kaart Nr. 1, verkry. Na dié ondersoekgebied

in/.....

9) Witskrif van 1962/63, op.cit.

in sy geheel sal in hierdie studie in die vervolg verwys word as die Oranjeriviergebied. Die Oranjeriviergebied soos hierbo afgebaken, beslaan 'n groot oppervlakte en is wydversprei oor die Republiek sodat die ekonomiese struktuur binne die gebied van plek tot plek grootliks kan verskil. Dit het tot gevolg dat nasionale rekeningkundige maatstawwe wat alleen betrekking het op die gebied in sy geheel, van weinig waarde sal wees vir verdere beplanningsdoeleindes tensy dit nie verder onderverdeel word nie.

By die onderverdeling van die Oranjeriviergebied is dit noodsaaklik gevind om dit eerstens so te verdeel dat die area waarin die vernaamste konstruksiebedrywighede plaasvind, van die res van die gebied geskei word. Volgens die oorweging is die Oranjeriviergebied verdeel in vier hoofstreke, naamlik:

- (1) Die Sentrale Streek, waarin die vernaamste konstruksiebedrywighede soos die oprigting van die drie vernaamste damme en die Visriviertunnel sal geskied.
- (2) Die Suidelike Streek, wat hoofsaaklik bestaan uit die gebied wat algemeen bekend staan as die Visriviersektor.
- (3) Die Westelike Streek wat bestaan uit die aktiwiteite wat in Noordwes-Kaapland gaan plaasvind.
- (4) Die Oostelike Streek wat die bedrywighede in die suidelike en suid-oostelike gedeeltes van die Oranje-Vrystaat en 'n klein gedeelte van die Kaapprovinsie, dek.

Die vier hoofstreke is verder verdeel in substreke. By die onderverdeling van die hoofstreke in substreke was die vernaamste oorwegings wat in aanmerking geneem is, die volgende:

- (1) Die geografiese klassifikasie wat deur amptelike en semi-amptelike organisasies gevolg word by die

publikasie/.....

publikasie van statistiese gegewens. Landdrosdistrikte wat oor die algemeen gebruik word as grondslag vir die geografiese klassifikasie, is hier gebruik om die groter substreke uit op te bou.

- (2) Homogene aktiwiteite van die Oranjerivierontwikkelingsprojek wat logies bymekaar hoort, is sover as moontlik in een streek gegroepeer, terwyl heterogene aktiwiteite van mekaar geskei is. Die fisiese verskille tussen besproeiingsgebiede wat voorsien word en die aktiwiteite ten opsigte van afsonderlike konstruksiebedrywighede, is hier in hoofsaak as algemene oorweging in aanmerking geneem.
- (3) Aangesien die administrasie van sekere aspekte van die projek deur die onderskeie provinsiale administrasies waarin dit geleë is, onderneem word, moes die provinsiale grense noodwendig by die onderverdeling in ag geneem word. Dit word besef dat die grense deur die historiese verloop ontstaan het, en gevolglik weinig sin vir 'n geografiese verdeling inhou. Ondanks die beswaar moes dit weens die administratiewe aspekte van die projek in aanmerking geneem word.
- (4) Die ekonomiese streeksverdeling van die Buro vir Marknavorsing van die Universiteit van Suid-Afrika en die agro-ekonomiese verdeling van die landboudepartemente, is ook in ag geneem by die onderverdeling in substreke. Alhoewel Kleurling-¹⁰⁾ en Bantoegebiede/.....

10) Die Kleurlinggebiede in die ondersoekgebied bestaan uit Concordia, Komaggas, Leliefontein, Richtersveld, Rietpoort en Steinkopf in die landdrosdistrik van Namakwaland, Mier en Eksteenskuil in die landdrosdistrik van Gordonia, Enon in die landdrosdistrik van Uitenhage en Thaba Patchoa in die landdrosdistrik van Thaba'Nchu.

Bantoegebiede¹¹⁾ ook in die ondersoekgebied voorkom, is geen geografiese verdeling volgens die volksgroep aan wie die grond toegewys is, nodig geag nie.

- (5) Die fisiese kenmerke soos klimaat, geografie, topografie, ensovoorts, was ook onder die faktore wat by die onderverdeling van die substreke gebruik is.

Die onderverdeling van die hoofstreke in substreke, die landdrosdistrikte waaruit laasgenoemde bestaan en die vernaamste stede en dorpe in die landdrosdistrikte word ten slotte kortliks uiteengesit, terwyl Kaart Nr. 1 die gebied grafies aantoon. In die uiteensetting sowel as in die kaart word veranderinge wat in landdrosdistriks-grense plaasgevind het sedert 1962 buite rekening gelaat,¹²⁾ omdat die berekenings in die latere afdelings met die grense ooreenkom weens die vorm waarin die statistiese data gepulbiseer is.

DIE ONDERVERDELING/.....

- 11) Die Bantoegebiede in die ondersoekgebied bestaan hoofsaaklik uit die Tswanagebiede in Noord-Kaapland en Thaba'Nchu en uit die landdrosdistrik van Herschel in die Oiskei.
- 12) Die veranderinge wat sedert 1962 in die landdrosdistriks-grense aangebring is, is soos volg:
- (a) 'n Nuwe landdrosdistrik Jagersfontein is geskep en 495 vk. myl is van Fauresmith daarheen oorgedra.
 - (b) Vanaf Kuruman is 184 vk. myl oorgedra na Gordonia en 276 vk. myl na Postmasburg.
 - (c) 'n Nuwe landdrosdistrik Koffiefontein is geproklameer en 541 vk. myl is vanaf Fauresmith en 195 vk. myl vanaf Koffiefontein, oorgedra.
 - (d) 'n Nuwe landdrosdistrik Petrusburg is geskep en 525 vk. myl van Fauresmith, 432 vk. myl van Bloemfontein, 158 vk. myl van Boshoff en 31 vk. myl van Jacobsdal, is daarheen oorgedra.
 - (e) Die landdrosdistriks-grense van Fort Elizabeth is verander, deur 134 vk. myl oor te dra na Hankey.

- 34 -
DIE ONDERVERDELING VAN DIE ORANJE-
RIVIERGEBIED

HOOFSTREEK	SUBSTREEK (*)	LANDDROSDISTRIK	STEDE EN DORPE
Suidelike Streek	1. Benede-Sondagsriviergebied	Kirkwood Port Elizabeth Uitenhage	Kirkwood Bethelsdorp Colchester Port Elizabeth Redhouse Wolmer Despatch Uitenhage
	2. Visriviergebied	Bedford Cradock Graaff-Reinet Jansenville Maraisburg Middelburg Molteno Pearston Somerset-Oos	Bedford Cradock Adendorp Graaff-Reinet Nieu-Bethesda Jansenville Klipplaat Waterford Hofmeyer Middelburg Rosmead Molteno Pearston Cookhouse Somerset-Oos
Oostelike Streek	3. Lady Grey - Herschelgebied	Herschel Lady Grey	Sterkspruit Lady Grey
	4. Wepener - Zastrongebied	Wepener Zastron	Wepener Vanstadensrus Boesmanskop Zastron
	5. Suidoos-Vrystaatgebied	Edenburg Rouxville Smithfield Trompsburg	Edenburg Goedemoed Rouxville Smithfield Trompsburg
	6. Kafferriviergebied	Bloemfontein Dewetsdorp Thaba 'Nchu	Bloemfontein Dewetsdorp Thaba 'Nchu Tweespruit
Sentrale Streek	7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerdgebied	Albert Aliwal Noord Colesberg Steynsburg Venterstad	Burgersdorp Aliwal Noord Jamestown Colesberg Steynsburg Venterstad
	8. Regteroewer-Hendrik Verwoerdgebied	Bethulie Philippolis	Bethulie Springfontein Philippolis Waterkloof

Sentrale Streek (vervolg)/...

HOOFSTREEK	SUBSTREEK (*)	LANDDROSDISTRIK	STEDE EN DORPE
Sentrale Streek (vervolg)	9. Regteroewer- Vanderkloofge- bied	Fauresmith Jacobsdal	Fauresmith Jagersfontein Koffiefontein Luckhoff Petrusburg Jacobsdal
	10. Kaap - Riet- riviergebied	Barkley-Wes Herbert Kimberley	Barkley-Wes Delportshoop Windsorton Ulco Douglas Campbell Die Erwe Kimberley Ritchie Modderrivier
	11. Linkeroewer- Vanderkloofge- bied.	Britstown De Aar Hopetown Philipstown	Britstown Giesenskraal De Aar Hopetown Strydenburg Petrusville Philipstown
Westelike Streek	12. Suid-Kala- harigebied	Gordonia Kuruman Postmasburg Vryburg	Kakamas Keimoes Upington Dibeng Kuruman Daniëlskuil Olifantshoek Postmasburg Sishen Reivilo Stella Vryburg
	13. Boesmanland- gebied	Hay Kenhardt Prieska	Griekwastad Niekerkshoop Kenhardt Onseepkans Pofadder Marydale Prieska
	14. Sakrivier- gebied	Calvinia Carnarvon Williston	Brandvlei Calvinia Loeriesfontein Nieuwoudtville Carnarvon Vanwyksvlei Williston

Westelike Streek (vervolg)

HOOFSTREEK	SUBSTREEK ^(*)	LANDDROSDISTRIK	STEDE EN DORPE
Westelike Streek (vervolg)	15. Namakwaland- gebied	Namakwaland	Alexanderbaai Garies Hondeklipbaai Kamieskroon Kleinsee Nababiep C'okiep Port Nolloth Springbok.

(*) Die nommer wat teenoor die substreek aangetoon word, word gerieflikheidshalwe in Kaart Nr. 1 gebruik om die substreke aan te toon.

ORANJERIVIERONTWIK-
KELINGSPROJEK.

Kaart Nr 1

VOORGESTELDE
STREKSINDELING VIR
BEPLANNINGSDOELEINDES

TOTALE ONDERSOEKGEBIED —

HOOFSTUK III. FISIËSE KENMERKE EN BEVOLKING VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED

Die Oranjeriviergebied, soos afgebaken in die voorgaande hoofstuk, beslaan 'n oppervlakte van 175,867 vierkante myl wat ongeveer 37.3 persent van die totale oppervlakte van die Republiek van Suid-Afrika uitmaak. Soos verwag kan word is daar dan ook groot verskille in die fisiese kenmerke en die bevolking in die gebied. Vervolgens word in hierdie hoofstuk kortliks stilgestaan by die vernaamste fisiese kenmerke en bevolking van die Oranjeriviergebied. Daar word nie gepoog om 'n volledige uiteensetting van die fisiese kenmerke en bevolkingsaspekte te gee nie. Die doel met die bespreking is alleen om as agtergrond te dien vir die verdere ekonomiese beskrywing van die Oranjeriviergebied. In afdeling 1 word eerstens aandag geskenk aan die topografie van die gebied, waarna in afdeling 2 die klimaat en reënval en in afdeling 3 die bevolking in oënskou geneem word.

1. Die topografie

Suid-Afrika is 'n deel van die grootste plato op die aarde wat onafgebroke vanaf die Republiek tot aan die suidelike grense van die Sahara-woestyn strek. In Suid-Afrika wissel die hoogte van hierdie plato van 3,000 tot omtrent 11,500 vt. bo seespieël. Oor die algemeen vorm die rand van die plato die hoogste gebiede en dien so as waterskeiding tussen die hoofriviere van die plato en kleiner riviere wat die kusgebied dreineer. Die rand van die plato, (ook genoem die eskarp), het vroeër waarskynlik die kus van die kontinent gevorm. Soos die riviere egter in die platorand ingevreet en landsverheffing plaasgevind het, het 'n gedeelte van die seabodem land geword, sodat die platorand nie meer die kuslyn was nie. Die eskarp het dus nou die plato van die kusgebied geskei. Met verloop van tyd is nog dele van die seabodem blootgelê met 'n gevolglike terugtrekking van die eskarp. Die

kusgebied het as gevolg hiervan in sommige dele so ekstensief geword, dat dit nie meer n kuskarakter gehad het nie, maar eerder die eienskappe van n gebied aangrensend aan n plato.

Die fisiografiese eienskappe van die suidelike subkontinent van Afrika kan dus soos volg opgesom word:¹⁾

(1) Die plato.

(a) Die hooglande van die plato.

(b) Die periferie (randgebiede van die plato-hooglande;

(2) Die gebied grensende aan die plato, dit wil sê die landskap tussen die eskarp en die kus.

Elkeen van hierdie indelings kan weer verder onderverdeel word op grond van plaaslike fisiografiese verskille soos hoogte bo seespieël en oppervlakte vorm.

Die Oranjeriviergebied loop met n halfmaanvormige boog deur Suid-Afrika vanaf Fort Elizabeth tot by die monding van die Oranjerivier. Omdat die gebied met so n wye boog loop en n groot oppervlakte beslaan, kom al bogenoemde fisiografiese streke in die gebied voor. Die grootste gedeelte van die ondersoekgebied is egter op die plato en wel op die periferie van die hoër liggende plato geleë.

In ooreenstemming met die hoofindelings van die land en plaaslike fisiografiese verskille is die Oranjeriviergebied soos volg ingedeel:

A/.....

1) Dit is n ooreenstemming met Wellington, J.H. Southern Africa, Volume 1, Cambridge University Press, 1955, pp. 11 tot 143.

- A. Die hoërliggende plato-streke.
 - A1. Die suidelike Kalaharikom.
- B. Die periferie van die plato.
 - B1. Klein Namakwaland en Boesmanlandvlakte.
 - B2. Oranjerivierkloof.
 - B3. Middelveld van Suid-Kaapland.
 - B4. Hoëveld (Formasie Karoo).
 - B5. Hoëveld (Formasie Pre-Karoo).
 - B6. Kaapse plato.
- C. Streke grensende aan die plato.
 - C1. Westelike plathelling.
 - C2. Oos-Kaapse Hooglande.
 - C3. Groot Karoo.
 - C4. Kaapse Plooiingsgordel.
 - C5. Suidelike kusgebied.

Die indeling word op Kaart Nr. 2 aangetoon.

(a) Streek A1. Die hoërliggende plato-streke

Slegs een streek in hierdie kategorie maak deel uit van die Oranjeriviergebied, naamlik die suidelike Kalaharikom.

Streek A1. Die suidelike Kalaharikom: Hierdie streek bestaan min of meer uit die noordelike gedeelte van die distrikte Gordonia, Kuruman, Postmasburg, Hay en Vryburg. Kenmerkend van die streek is sy sanderige voorkoms met sandduine wat met gras en bossies bedek is, en selfs op plekke met groot bome. Onder die sand is n laag Kalahari-kalksteen wat wydversprei in die streek voorkom. Tussen die sandduine word dikwels panne op die kalksteenbasis gevorm. Hierdie panne is gewoonlik droog, alhoewel hulle water bevat indien somerreëns voorkom. Die Malopo- en Kurumanrivier wat hierdie streek dreincer, ontspring juis in n gebied met sulke kalksteenpanne. Genoemde riviere is nie standhoudend

nie/.....

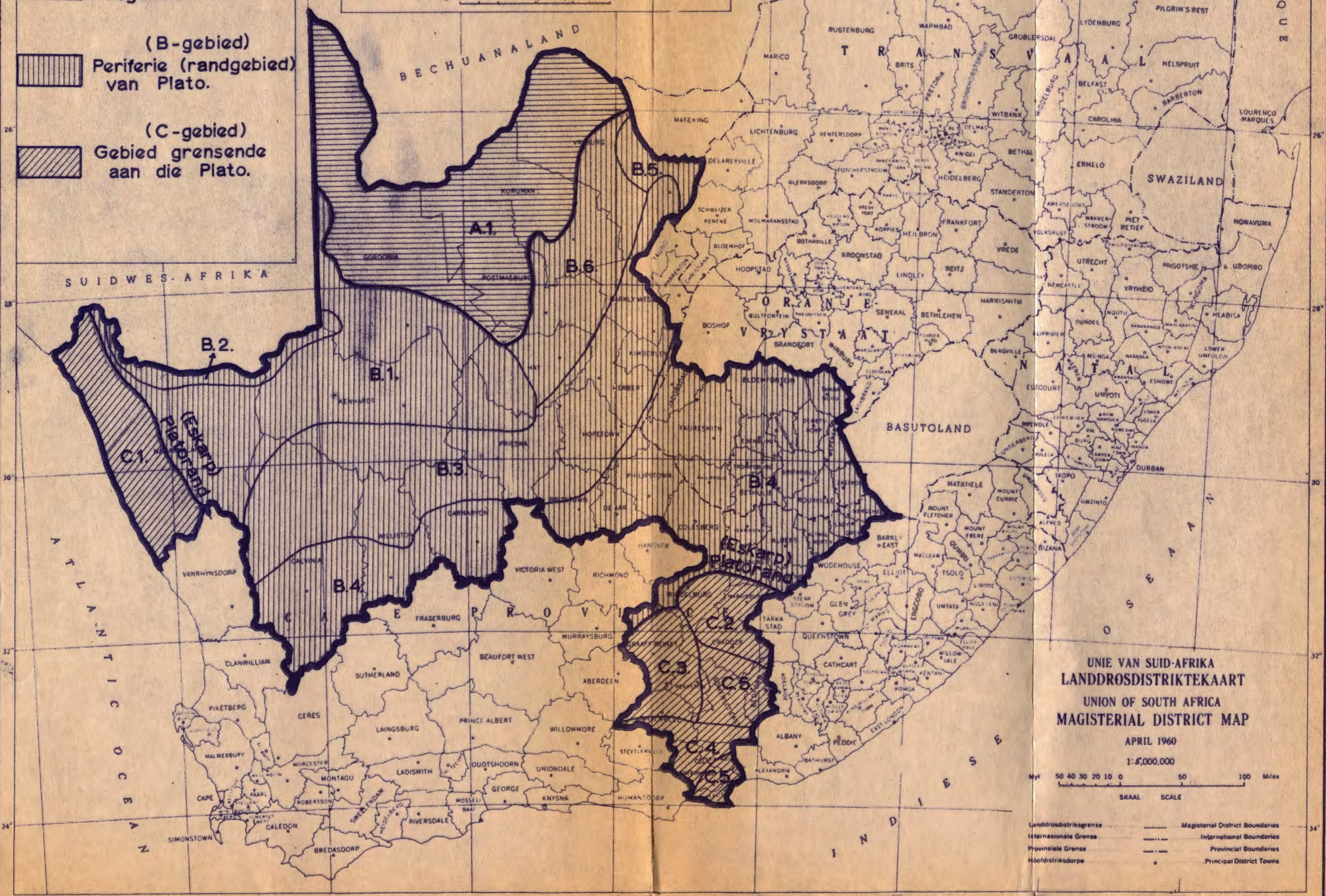
Kaart Nr 2

FISIOGRAFIESE STREKE — ORANJERIVIERGEBIED

 (A-gebied)
Hooglande van Plato.

 (B-gebied)
Periferie (randgebied)
van Plato.

 (C-gebied)
Gebied grensende
aan die Plato.

UNIE VAN SUID-AFRIKA
LANDDROSDISTRIKTEKAART
UNION OF SOUTH AFRICA
MAGISTERIAL DISTRICT MAP

APRIL 1960

1:5,000,000

Myl 50 40 30 20 10 0 50 100 Miles

SKAAL SCALE

Landdrostdistriksgrense ————— Magisterial District Boundaries
Internasionale Grense - - - - - International Boundaries
Provinsiale Grense - - - - - Provincial Boundaries
Hoofdistriksdorpe Principal District Towns

nie, maar het 'n waterryke bedding en boorgate lewer gewoonlik goeie resultate.

Noord van Upington lê 'n panyryke gebied wat bekend staan as die „Mierland“. Hierdie gebied wat die grens van die duine-sone vorm, kom veral voor tussen die Oranjerivier en Rietfontein in die noorde.

(b) Streek B. Die periferie van die plato

Die grootste gedeelte van die Oranjeriviergebied lê op die periferie van die plato.

Streek B1. Klein Namakwaland en Boesmanlandvlakte: Klein Namakwaland en Boesmanlandvlakte val feitlik geheel en al binne die Oranjeriviergebied en beslaan die landstreek weerskante van die Oranjerivier onderkant Prieska tot by die grens van Suidwes-Afrika, en dan verder suid van die Oranjekloof tot by Sendelingsdrift, suid van Springbok. Kenmerkend van die streek is die gelyke reliëf wat dit besit. Die grootste gedeelte van die streek vorm 'n skiervlakte waar verweerde graniet en ander gesteentes volop is om deur die wind versprei te word. Die Boesmanlandgedeelte het 'n sanderige oppervlakte, maar in die weste is Klein Namakwaland rotsagtig.

Streek B2. Die Oranjerivierkloof: Die Oranjerivierkloof is die smal gedeelte langs die rivier vanaf die Aughrabiesvalle tot by die boog van die rivier 40 myl vanaf sy uitmonding. Die landskap is ru met klein stukkie besproeibare grond op enkele plekke langs die rivier. Hier en daar word digte bosse langs die rivier aangetref, maar die oorblywende gedeelte van die oppervlakte is met rotse en sand bedek.

Streek B3. Die Middelveld van Suid-Kaapland: Die Middelveld van Suid-Kaapland se grens strek weswaarts vanaf suid van Prieska, noord van De Aar-Carnarvon tot in Calvinia. Verder lê die noordelike helfte van Britstown en ongeveer

die/.....

die hele distrikte van Hopetown, Kimberley, Herbert en Barkley-Wes in die streek, terwyl slegs die suidoostelike hoek van Vryburg ook daarin val.

Die oppervlakte van die landstreek bestaan uit die Sisteem Karoo en gevolglik het dit min sandakkumulasies met 'n gelyke reliëf. As gevolg van die gelykheid van die oppervlakte toon rivierlope 'n geringe gradiënt sodat ook hier as gevolg van die droë klimaat volop panne gevorm word, waarvan Groot Vloer en Verneukpan die grootste is, het 'n baie wisselvallige vloei en hulle vloedwaters neig om by rotsvernouings in sy loop oor die aangrensende vlaktes te versprei. Dit is dan ook die hooforsaak vir die vorming van Verneukpan, asook die ander panne wat in die streek voorkom.

Die grond in hierdie streek is kleiagtig en word maklik brak. Dit bemoeilik die verbouing van landbouprodukte en het tot gevolg dat die saaidam-metode groten-deels toegepas word. Volgens die saaidam-metode word vloedwaters toegelaat om die grond eers deeglik te deurweek voordat die gewasse geplant word.

Streek B4. Die Hoëveld (Formasie Karoo): Daar bestaan geen vaste grens tussen die Kaapse Middelveld en die Hoëveld nie. Die Hoëveld word beskou as dié deel van die plato wat bo 4,000 vt. lê. Die streek grens in die noorde aan die Kaapse Middelveld en in die weste vorm die platorand die grens. Die volgende landdrostdistrikte van die Cranjeriviergebied val binne hierdie grens, naamlik: die suidelike gedeeltes van Calvinia, Williston, Carnarvon en Britstown, alle Vrystaatse distrikte, asook alle distrikte wat oos van Hopetown en Britstown en noord van Steynsburg en Molteno, lê.

Die/.....

Die oppervlakte van hierdie streek is gevorm deur byna horisontale beddeings van die Sisteem Karoo, waarin sandsteen en skalie mekaar afwissel met volop intrusiewe doleriet. Die gevolg is n buitengewone gelyk oppervlakte met die kenmerkende en alomteenwoordige tafelberge, tabelkoppe en spitskoppe, dit wil sê Karoo-koppies. Die vernaamste riviere wat hierdie streek dreineer is die Oranje- en Caledonrivier. Oor die algemeen het hierdie riviere n klein gradiënt.

Die plantegroei van hierdie streek bestaan hoofsaaklik uit grasveld in die noordelike dele en Karoo-bossies in die suidweste. Die fisiografiese karakter van die streek is egter homogeen en alle plantegroeiverskille in die streek moet toegeskryf word aan die verskil in reënval.

Streek B5. Die Hoëveld (Formasie Pre-Karoo): Slegs die noord-oostelike punt van Vryburg val binne die Formasie Pre-Karoo van die Hoëveld, wat ook gekenmerk word deur algemene gelykheid soos streek B4., maar die tafelagtige landskap ontbreek. Hier is die Karoo-beddings verwyder om die Pre-Karoo bloot te lê, sodat genoemde deel van Vryburg deel vorm van n skiervlakte, naamlik die Pre-Karoo Skiervlakte van Suidwes-Transvaal.

Streek B6. Die Kaapse plato: Die Kaapse Flato kom ooreen met die vorige streek in soverre dit ook n Pre-Karoo oppervlakte het. Fisiografies bestaan die hele Kaapse plato egter uit die dolemiete van die Campell Rand, wat n kalksteengebied vorm. Hierdie kalksteengebiede beslaan die suid-westelike helfte van die distrik Vryburg, die suidelike helftes van die distrikte Kuruman en Postmasburg asook die noordelike dele van die distrik Hay. In die omgewing van Kuruman en Griekwastad is fonteine in die kalksteenformasies van groot waarde, bv. by Kuruman is so

n fontein wat 5 miljoen gellings water per dag lewer. Daarbenewens word ondergrondse water aangetref, wat die voordeel besit dat dit oor die algemeen vlak voorkom.

Die Asbesberge nab. Griekwastad is op hierdie plato geleë waar asbes gedelf word. Op die Postmasburg-vlakte word die lae Gamagara-berge aangetref, waar ryk yster- en mangaanerts voorkom.

(c) Streek C. Streke grensende aan die plato

Streek C1. Die westelike plathelling: Die westelike helfte van Namakwaland val binne hierdie streek, wat die suidelike of oorgangs-Namib genoem word. Dit is hoofsaaklik 'n woestynagtige kusstreek wat strek vanaf die kus tot teen die platorand. Langs die kus lê 'n strook land van 20 tot 50 myl wyd wat met sand bedek is en bekend staan as die Sandveld. Verder na die binneland tot by die platorand strek die sogenaamde hardeveld wat uit talle rotsdagsome bestaane.

Die sandveld is yl bedek met vetplante wat hulle vogtigheid kry uit die mistige weer wat dikwels oor hierdie kusgebied voorkom. Op die hardeveld met sy yl plantegroei word nomadiese kleinveeboere aangetref.

Streek C2. Die Oos-Kaapse Hooglande: Die landdrostdistrikte van Middelburg, Cradock en Maraisburg lê in die Oos-Kaapse Hooglande. Die oppervlakte van hierdie gebied bestaan uit die bekende horisontale Karoo-beddings met dolerietintrusies. Slegs die westelike punt van die Oos-Kaapse Hooglande val binne die Oranjeriviergebied. Hierdie gebied se oppervlakte verskynsels hang baie nou saam met sy struktuur en daarom word die kenmerkende tafelberge en tafelkoppe ook aangetref.

Streek C3. Die Groot Karoo: Die Groot Karoo streek lê tussen die plooiingsgordels in die suide en die rand van die plato in die noorde. Slegs die landdrostdistrikte van/.....

van Graaf-Reinet, die noordelike helfte van Jansenville en die westelike helfte van Pearston in die Oranjeriviergebied, is binne die streek geleë. Na hierdie gebied, die bo-kom van die Groot- en Sondagsrivier, word ook soms verwys as die Oostelike Karoo. Gewoonlik word na die waterskeiding tussen die Sondags- en die Visrivier verwys as die oosgrens van die Groot Karoo.

Fisiografies is die gebied onder bespreking dus n... groot kom met die bo-lope van riviere wat na die plooiingsberge dreineer. Die noordelike deel van die streek bestaan uit die Sisteem Karoo met talryke doleriet-intrusies, sodat doleriet bedekte koppies en plato's oral voorkom. Meer na die suide word n sandsteenskalic topografie aangetref. Daarbenewens kom in die dolerietgebied ryk onderaardse waterbronne voor.

Streek C4. Die Kaapse Plooiingsgordel: Slegs n klein area van die Oranjeriviergebied val binne die Kaapse Plooiingsgordel wat die hele Suid-Kaapland oorheers. Hierdie gebied is net noord van Port Elizabeth geleë, naamlik die noordelike helftes van die distrikte van Uitenhage en Kirkwood en die suidelike dele van Somerset-Oos en Jansenville.

Die Klein Winterberge en Suurberge kom voor in die noorde van die afgebakende gebied. In die suide lê die Groot Winterhoekberge en die Elandsberge wat ooswaarts strek uit die Baviaansberge. Laasgenoemde val egter nie binne die Oranjeriviergebied nie. Bogenoemde berge lê ongeveer op die oostelike grens van die plooiingsgordel.

Streek C5. Die suidelike kusgebied: Die suidelike kusgebied is suid van die plooiingsgordel geleë en beslaan

die/.....

die distrikte van Port Elizabeth, die suidoostelike helfte van Uitenhage en die suidelike helfte van Kirkwood. Hier kom die verskynsel egter ook voor dat n deel van die kusgebied noord van die plooingsgordel lê. Die rede is eenvoudig dat hierdie gebied die oostelike grens van die plooingsgordel is en dat n punt van die plooingsberge die kusgebied in twee sny. Oos van Grahamstad, wat nie in die Oranjeriviergebied val nie, word die kusvlakte wyd en n punt van die kusvlakte gaan noordweswaarts om die plooiberge om ook noord daarvan te verskyn. Hierdie kusgebied noord van die plooiberge lê binne die distrikte van Bedford, suidelike deel van Cradock en die grootste gedeelte van Somerset-Oos.

Die suidelike kusgebied vorm groot vloedvlaktes en besproeiing kan hier intensief toegepas word, veral in die vallei van die Sondagsrivier. Die kusgebied noord van die plooiberge word gedreineer deur die Bo-Visrivier, hier bied die vrugbare valleie ook uitstekende besproeiingsmoontlikhede.

2. Klimaat en reënval

Die Oranjeriviergebied kan, in ooreenstemming met die Suid-Afrikaanse Weerburo, onder die volgende klimaatstreke ingedeel word, naamlik:

- (1) Woestynklimaat, (W).
- (2) Noordelike steppe klimaat, (Sn).
- (3) Suidelike steppe klimaat, (Ss).
- (4) Karoo-klimaat, (K).
- (5) Gematigde klimaat, (A).

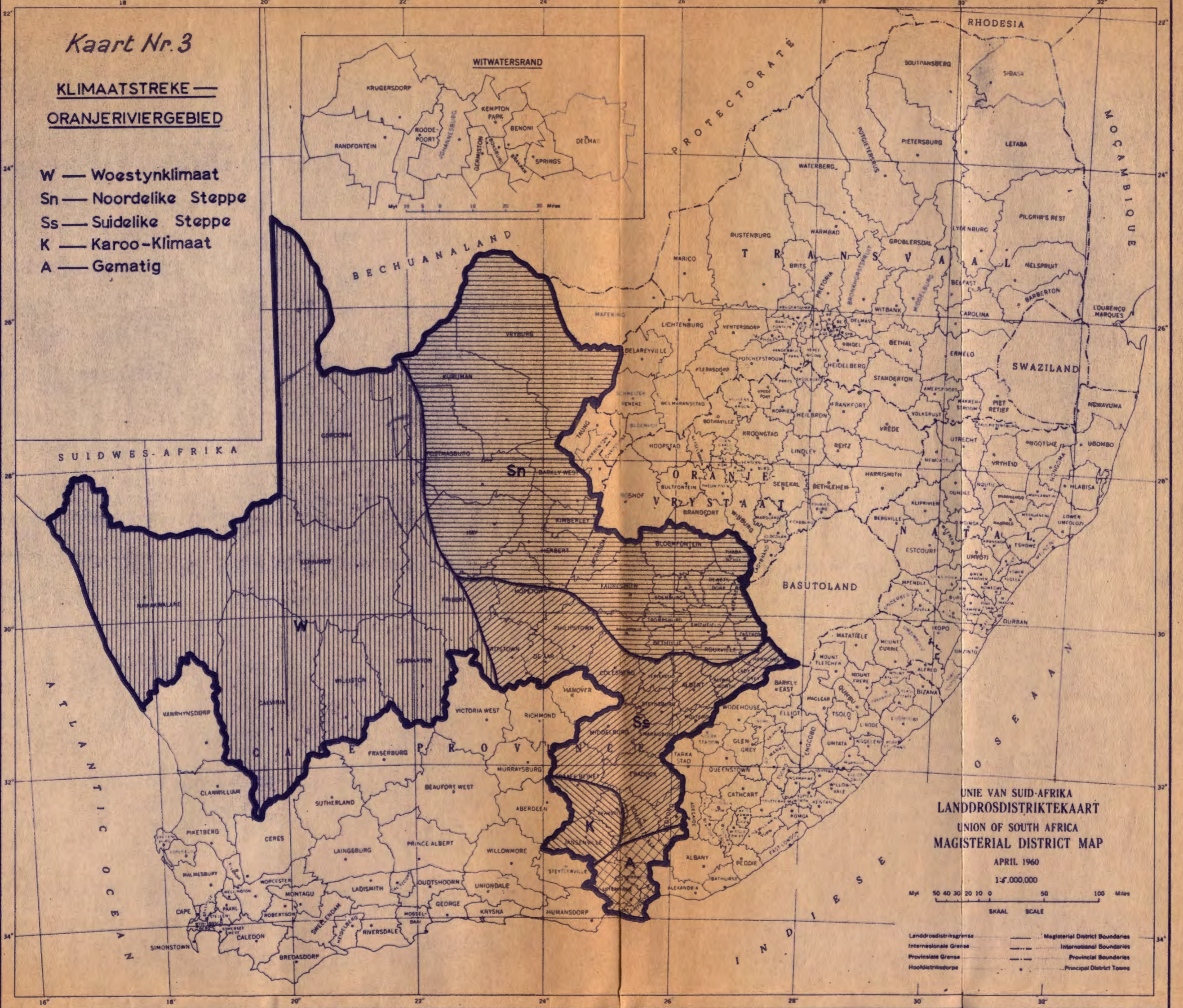
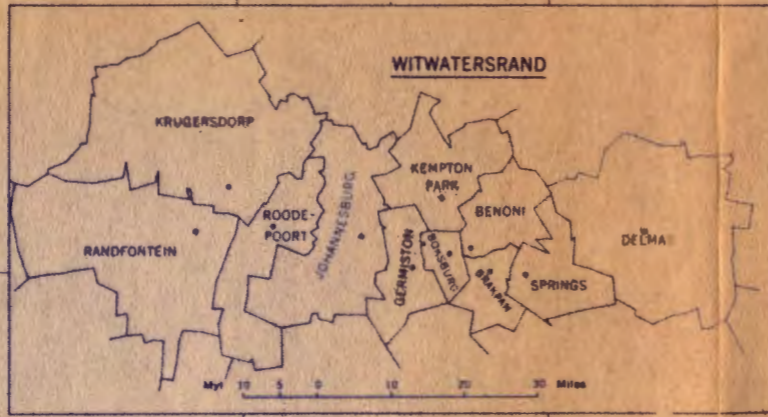
Die ligging van die klimaatstreke word aangetoon op Kaart N°. 3. Op die kaart word die simbole wat hierbo agter die klimaatstreke aangegee word, gebruik om die klimaatstreek aan te toon.

(a)/.....

Kaart Nr. 3

KLIMAATSTREKE — ORANJERIVIERGEBIED

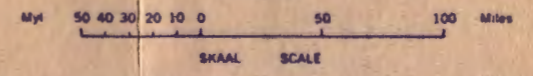
- W — Woestynklimaat
- Sn — Noordelike Steppe
- Ss — Suidelike Steppe
- K — Karoo-Klimaat
- A — Gematig

UNIE VAN SUID-AFRIKA
LANDDROSDISTRIKTEKAART
UNION OF SOUTH AFRICA
MAGISTERIAL DISTRICT MAP

APRIL 1960

1:5,000,000

- Landdrostdistriksgrense — Magisterial District Boundaries
- Internasionale Grense — International Boundaries
- Provinsiale Grense — Provincial Boundaries
- Hoofdistriksdorpe — Principal District Towns

(a) Woestynklimaat (W)

Die Woestynklimaatstreek word in die Oranjeriviergebied ten weste van Prieska en Postmasburg distrikte tot teen aan die Atlantiese kus, aangetref.

Die reënval in die gebied is uiters skraal en onbestendig. Die kusgebied kry hoofsaaklik winterreëns, terwyl reënneerslae in die binneland hoofsaaklik in die somer- en herfsmaande voorkom. Die gemiddelde jaarlikse reënval varieer van ongeveer 25 mm (1") langs die weskus tot omtrent 250 mm (10") in die binneland. As gevolg van die teenwoordigheid van die koue Benguella seestroom langs die kus is die kusgebied aan mistigheid onderhewig.

Die temperatuurwaardes in die gebied toon groot seisoens- en daaglikse skommeling. By die weerstasie by Port Nolloth is die uiterste daaglikse minimum temperatuur -0.6°C teenoor n uiterste daaglikse maksimum temperatuur van 41.8°C . By Calvinia en Upington is die ooreenstemmende temperatuurwaardes -7.2°C tot 40.0°C en -4.7°C tot 42.1°C , respektiewelik.

(b) Die Noordelike Steppe Klimaat (Sn)

Die hele gebied ten noorde van die Oranjerivier wat nie deel van die Woestynklimaatstreek (W) is nie, ressorteer in sy geheel onder die Noordelike Steppe Klimaatstreek.

Die klimaat van dié streek is halfdor, met n gemiddelde reënval wat wissel van 254 mm. (10") in die weste tot ongeveer 500 mm (20") in die ooste. Die reënneerslae kom hoofsaaklik in die somermaande voor. Die reënseisoen bereik egter n hoogtepunt gedurende die laat somer, naamlik in Februarie en Maart.

In ooreenstemming met die Woestynklimaatstreek is daar groot seisoens- en daaglikse temperatuurspelings.

By/.....

By die weerstasies te Kuruman, Kimberley, Bloemfontein en Bethulie is die uiterste daaglikse minimum temperatuurwaardes -5.7°C , -6.8°C , -8.8°C en -9.3°C respektiewelik, teenoor n uiterste daaglikse maksimum temperatuurwaardes van 40.0°C , 39.6°C , 37.6°C en 38.3°C , onderskeidelik.

(c) Suidelike Steppe Klimaatstreek (Ss)

Die hele gebied suid van die Oranjerivier tot in die omgewing van Cradock en Somerset-Oos word onder die Suidelike Steppe Klimaatstreek geklassifiseer.

Net soos die noordelike steppe het die suidelike steppe ook n halfdor klimaat. Oor die algemeen kom somerreëns voor met n maksimum reënneerslag in Maart. Die gemiddelde reënval wissel vanaf 250 mm (10") in die weste tot ongeveer 635 mm (25") in die ooste. Sneeu kom in die winter dikwels op die suidelike bergreekse voor.

Groot seisoens- en daaglikse temperatuurskommeling word oor die algemeen aangetref. By die weerstasies te De Aar, Steynsburg en Cradock wissel die uiterste daaglikse minimum en maksimum temperatuurwaardes tussen -10.0°C tot 40.7°C , -10.2°C tot 37.1°C en -7.2°C tot 41.7°C , respektiewelik.

(d) Karoo-klimaatstreek (K)

Dele van die landdrosdistrikte van Graaff-Reinet, Pearston en Jansenville wat in die Groot Karoo val, word onder die Karoo-klimaatstreek geklassifiseer. Die gebied word gekenmerk deur swak steppe en vorm ook n oorgangsg gebied tussen somer- en winterreëns. Die streek grens aan die platorand en gevolglik kom warm bergwinde dikwels voor.

Die gemiddelde jaarlikse reënval wissel oor die gebied van ongeveer 200 tot 250 mm (8 tot 10") op die vlakte/.....

vlakke, tot omtrent 350 mm (14") in die berge. Die reënneerslae kom in die winter- en somerseisoen voor en die onderskeie maksima maande is November en Maart. Die temperatuurwaardes toon n geringer mate van skommeling as in die bogenoemde klimaatstreke. By die weerstasie te Graaff-Reinet is die uiterste daaglikse minimum temperatuur -2.2°C , teenoor 43.4°C wat die uiterste daaglikse maksimum verteenwoordig.

(e) Gematigde klimaatstreek (A)

Die hele suidelike kusgebied van die Oranjeriviergebied besit die klimaatseienskappe, gematig, warm en vogtig. Reën kom in alle seisoene voor, maar die meeste val in Maart en Oktober. Die jaarlikse reënval is in die omgewing van 625 mm (25").

Hierdie streek word soms baie warm en lastige droë bergwinde kom dikwels voor. Kleiner temperatuurskommeling as in bogenoemde klimaatstreek, kom in dié klimaatstreek voor. By die weerstasie te Port Elizabeth is die uiterste daaglikse minimum temperatuur ongeveer -0.3°C teenoor n uiterste daaglikse maksimum temperatuur van 40.2°C .

3. Bevolking

Ten slotte word in die hoofstuk enkele opmerkings met betrekking tot die bevolking van die Oranjeriviergebied gemaak, onder die volgende hoofde:

- (1) die algemene verspreiding van die bevolking woonagtig in die Oranjeriviergebied;
- (2) bevolkingsverdeling tussen stedelike en plattelandse gebiede; en
- (3) die bevolkingsgroei in die na-oorlogse tydperk.

(a) Algemene verspreiding van die bevolking

In 1960 het die Oranjeriviergebied n totale bevolking van/.....

van ongeveer 1.6 miljoen persone gehad, wat omtrent eenagste van Suid-Afrika se totale bevolking uitgemaak het. Die aantal persone per vierkante myl in dié gebied was ongeveer 9, teenoor 'n gemiddelde van 34 persone in die Republiek as 'n geheel. Relatief tot die res van die land is die gebied dus betreklik dun bevolk. Die bevolkingsverspreiding in en bevolkingsdigtheid van die Oranjeriviergebied word verder toegelig in tabel 1.

Sowat 'n derde van die bevolking in die Oranjeriviergebied is gekonsentreerd in die drie vernaamste stedelike gebiede, te wete Fort Elizabeth, Kimberley en Bloemfontein. Met die uitsondering van die drie stedelike gebiede is die oorblywende gedeelte van die bevolking betreklik eweredig versprei, met 'n vermindering in die bevolkingsdigtheid na die weste. Die Suidelike Streek het dan ook 33 persone gemiddeld per vierkante myl, teenoor 31 in die Oostelike Streek, 10 in die Sentrale Streek en 3 in die Westelike Streek. Die Benede-Sondagsriviergebied wat die stede Fort Elizabeth en Uitenhage bevat, maak soos verwag kan word die digstbevolkte gedeelte van die Oranjeriviergebied uit, met 162 persone per vierkante myl in 1960.

Die verhouding tussen die blankes, Bantoes en ander volksgroepe, wat hoofsaaklik uit Kleurlinge bestaan, is ongeveer 2 tot 5 tot 2 respektiewelik vir die Oranjeriviergebied as 'n geheel. In die gebied het 'n totaal van 376,700 blankes in 1960 voorgekom, wat ongeveer 12 persent van die Republiek se totale blankebevolking uitgemaak het. Die blankes is tot 'n veel groter mate in die stedelike komplekse gekonsentreerd as die nie-blankes. In die gebiede wat oorwegend platteland is, is hulle egter betreklik eweredig versprei. In ooreenstemming

met/.....

TABEL 1. DIE BEVOLKINGVERSPREIDING EN BEVOLKINGSDIGTHEID IN DIE ORANJERIVIERGEBIED IN 1960.

Streek of gebied	Bevolking (1,000 persone)				Aantal persone per vierkante myl			
	Totaal	Blankes	Bantoes	Kleurlinge en Asiate	Totaal	Blankes	Bantoes	Kleurlinge en Asiate
Oranjeriviergebied	1576.2	376.7	839.1	360.4	9	2	5	2
Suidelike Streek	566.5	157.7	265.3	143.5	33	9	15	9
Oostelike Streek	354.5	82.7	258.4	13.4	31	7	23	1
Sentrale Streek	293.6	65.0	158.5	70.1	10	2	6	2
Westelike Streek	361.6	71.1	157.0	133.4	3	1	1	1
1. Benede-Sondagsrivier	405.7	129.0	181.3	95.4	162	51	72	39
2. Visrivier	160.8	28.7	84.0	48.1	11	2	6	3
3. Lady Grey - Henschel	64.3	1.3	60.9	2.1	54	1	51	2
4. Wepener - Zastron	25.2	4.2	20.3	.7	18	3	15	*
5. Suidoos-Vrystaat	34.1	5.6	26.5	2.0	9	2	7	*
6. Kafferrivier	230.9	71.6	150.7	8.6	46	14	30	2
7. Linkeroewer - Hendrik Verwoerd	64.6	11.2	42.7	10.7	10	2	7	1
8. Regteroewer - Hendrik Verwoerd	17.2	3.5	11.3	2.4	7	2	4	1
9. Regteroewer - Vanderkloof	35.4	7.3	22.7	5.4	8	2	5	1
10. Kaap - Rietrivier	135.7	33.1	70.5	32.1	24	6	12	6
11. Linkeroewer - Vanderkloof	40.7	9.9	11.3	19.5	4	1	1	2
12. Suid-Kalahari	238.9	41.4	140.2	57.3	5	1	3	1
13. Boesmanland	42.4	8.6	10.4	23.4	2	*	*	2
14. Sakrivier	36.5	10.3	1.3	24.9	1	*	*	1
15. Namakwaland	43.8	10.8	5.2	27.8	2	*	*	2

Bron: Buro vir Statistiek, Bevolkingsensus, 6 September 1960.

* Die benaderde verhouding is kleiner as een.

met die tendens van die totale bevolking, neem die digtheid van die blanke bevolking ook van oos na wes af. In die Sentrale Streek was daar 9 persone per vierkante myl in 1960 gewees, teencor 7 in die Oostelike Streek, 2 in die Sentrale Streek en 1 in die Westelike Streek.

Die Bantoes met 'n totaal van 839,000 persone, maak ongeveer die helfte van die totale bevolking in die gebied uit. Die Bantoes is grotendeels in die Suidelike en Oostelike Streke van die gebied saamgetrek, met 'n afname in relatiewe belangrikheid na die weste. 'n Duidelike neiging tot groter verstedeliking en 'n westwaartse verskuiwing is opmerklik by die Bantoe volksgroep.

Van die ander volksgroepe, wat hoofsaaklik uit Kleurlinge bestaan, was daar in 1960 360,000 persone in die Oranjeriviergebied woonagtig. Die gekleurde bevolkingsgroepe het dus ongeveer een-kwart van die totale bevolking in die gebied uitgemaak. Die Kleurlingese tradisionele tuiste is in Noordwes-Kaapland, waar daar ook die grootste konsentrasie van die volksgroep voorkom. In die Suidelike Streek is die Kleurlinge egter ook goed verteenwoordig, alhoewel hulle in verhouding met die Bantoes en blankes relatief onbelangrik is. In die deel van die Oranjeriviergebied wat in die Vrystaat val, is hulle bevolkingsdigtheid oor die algemeen die laagste.

(b) Bevolkingsverdeling tussen stedelike en plattelandse gebiede

Die Oranjeriviergebied is 'n landstreek wat aan die een kant 'n grootstedelike karakter besit, terwyl daar aan die anderkant uitgestrekte areas is met 'n oorwegend landelike inslag. Uit 'n totaal van 130 stedelike gebiede wat onderskei kan word, is daar drie met 'n

bevolking/.....

bevolking bo 50,000, nl. Port Elizabeth, Bloemfontein en Kimberley, terwyl nege stedelike gebiede n bevolking tussen 10,000 en 50,000 en sewe tussen 5,000 en 10,000 besit. Hieruit volg dat alleen negentien van die 130 stedelike gebiede n bevolking van groter as 5,000 het. Daarbenewens is tien van dié negentien stedelike gebiede gekonsentreerd in die Suidelike Streek, waarvan ses in die Benede-Sondagsriviergebied geleë is. Van die oorblywende nege stedelike gebiede met bevolkings groter as 5,000 persone, kom een in die Oostelike Streek, drie in die Sentrale en vyf in die Westelike Streek, voor.

Die algemene patroon van die dorpe of stedelike gebiede word deur C.J. Jooste as volg beskryf: „Meeste van hulle verloor blankes en wen nie-blankes in aansienlike getalle. Hulle verloor mense met tegniese vaardigheid, in die produktiewe ouderdom, en met n relatief hoë lewensstandaard, en wen mense met n lae lewensstandaard wat groot laste op die plaaslike gemeenskap plaas. Verder het hulle te make met n lae koers van deelname in die ekonomiese bedrywigheid, met onderindiensneming, en met n ouderdomstruktuur wat n hoë afhanklikheidslas op die gemeenskappe plaas²⁾. Daarteenoor kom daar egter ook vooruitstrewende stedelike gebiede soos Port Elizabeth, Bloemfontein en Kimberley, in die Oranjeriviergebied voor.

In tabel 2 word die verdeling van die bevolking volgens stedelike en plattelandse gebiede verder toegelig. Hieruit volg dat die blankes die mees verstedelike groep van die/.....

2) Jooste, C.J. Sosiologiese Aspekte van die Oranjerivierprojek, Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Wetenskap, Deel 59, Nr. 10, Oktober 1963, p. 474.

Tabel 2.1 Die bevolking volgens stedelike en plattelandse gebiede in die Oranjeriviergebied vir 1960
(1,000 persone)

Streek of gebied	Blankes			Bantoes			Kleurlinge & Asiate			Totale bevolking		
	Stedelik	Platteland	Totaal	Stedelik	Platteland	Totaal	Stedelik	Platteland	Totaal	Stedelik	Platteland	Totaal
Oranjeriviergebied	301.4	75.1	376.7	393.8	445.5	839.1	203.7	156.7	360.4	898.9	677.3	576.2
Suidelike Streek	141.6	16.1	157.7	185.7	79.6	265.3	107.6	35.9	143.5	434.9	131.6	566.5
Oostelike Streek	72.3	10.4	82.7	95.6	162.8	258.4	8.6	4.8	13.4	176.5	178.0	354.5
Sentrale Streek	50.7	14.3	65.0	82.8	75.7	158.5	40.7	29.4	70.1	174.2	119.4	293.6
Westelike Streek	36.8	34.3	71.1	29.7	127.4	157.0	46.8	86.6	133.4	113.3	248.3	361.6
1. Benede-Sondagsrivier	121.1	7.9	129.0	149.7	31.6	181.3	84.2	11.2	95.4	355.0	50.7	405.7
2. Visrivier	20.5	8.2	28.7	36.0	48.0	84.0	23.4	24.7	48.1	79.9	80.9	160.8
3. Lady Grey - Herschel	.7	.6	1.3	1.4	59.5	60.9	.5	1.6	2.1	2.6	61.7	64.3
4. Wepener - Zastron	3.0	1.2	4.2	5.5	14.8	20.3	.5	.2	.7	9.0	16.2	25.2
5. Suidoos-Vrystaat	3.3	2.3	5.6	6.9	19.6	26.5	1.0	1.0	2.0	11.2	22.9	34.1
6. Kafferrivier	65.3	6.3	71.6	81.8	68.9	150.7	6.6	2.0	8.6	153.7	77.2	230.9
7. Linkeroewer - Hendrik Verwoerd	7.5	3.7	11.2	15.8	26.9	42.7	5.3	5.4	10.7	28.6	36.0	64.6
8. Regteroeewer - Hendrik Verwoerd	2.5	1.0	3.5	5.1	6.2	11.3	.8	1.6	2.4	8.4	8.8	17.2
9. Regteroeewer - Vanderkloof	4.5	2.8	7.3	9.4	13.3	22.7	1.5	3.9	5.4	15.4	20.0	35.4
10. Kaap - Rietrivier	28.5	4.6	33.1	45.2	25.3	70.5	23.5	8.6	32.1	97.2	38.5	135.7
11. Linkeroewer - Vanderkloof	7.7	2.2	9.9	7.3	4.0	11.3	9.6	9.9	19.5	24.6	16.1	40.7
12. Suid-Kalahari	18.9	22.5	41.4	23.2	117.0	140.2	16.4	40.9	57.3	58.5	180.4	238.9
13. Boesmanland	4.5	4.1	8.6	2.5	7.9	10.4	9.7	13.7	23.4	16.7	25.7	42.4
14. Sakrivier	6.1	4.2	10.3	.5	.8	1.3	11.0	13.9	24.9	17.6	18.9	36.5
15. Namakwaland	7.3	3.5	10.8	3.5	1.7	5.2	9.7	18.1	27.8	20.5	23.3	43.8

Tabel 2.2 Die persentasie-verdeling van die bevolking tussen plattelandse en stedelike gebiede in die Oranjeriviergebied vir 1960.

Streek of Gebied	Blankes			Bantoes			Kleurlinge en Asiate			Totale bevolking		
	Stedelik	Platteland	Totaal	Stedelik	Platteland	Totaal	Stedelik	Platteland	Totaal	Stedelik	Platteland	Totaal
Oranjeriviergebied	80.0	20.0	100.0	46.9	53.1	100.0	56.5	43.5	100.0	57.0	43.0	100.0
Suidelike Streek	89.8	10.2	100.0	70.0	30.0	100.0	75.0	25.0	100.0	76.8	23.2	100.0
Oostelike Streek	87.4	12.6	100.0	37.0	63.0	100.0	64.2	35.8	100.0	49.8	50.2	100.0
Sentrale Streek	78.0	22.0	100.0	52.2	47.8	100.0	58.1	41.9	100.0	59.3	40.7	100.0
Westelike Streek	51.8	48.2	100.0	18.9	81.1	100.0	35.1	64.9	100.0	31.3	68.7	100.0
1. Benede-Sondagsrivier	93.9	6.1	100.0	82.6	18.4	100.0	88.3	11.7	100.0	87.5	12.5	100.0
2. Visrivier	71.4	28.6	100.0	42.9	47.1	100.0	48.6	51.4	100.0	49.7	50.3	100.0
3. Lady Grey - Herschel	53.8	46.2	100.0	2.3	97.7	100.0	23.8	76.2	100.0	4.0	96.0	100.0
4. Wepener - Zastron	71.4	28.6	100.0	27.1	72.9	100.0	71.4	28.6	100.0	35.7	64.3	100.0
5. Suidoos-Vrystaat	58.9	41.1	100.0	26.0	74.0	100.0	50.0	50.0	100.0	32.8	67.2	100.0
6. Kafferrivier	91.2	8.8	100.0	54.3	45.7	100.0	76.7	23.3	100.0	66.6	33.4	100.0
7. Linkeroewer - Hendrik Verwoerd	67.0	33.0	100.0	37.0	63.0	100.0	49.5	50.5	100.0	44.3	55.7	100.0
8. Regteroeewer - Hendrik Verwoerd	71.4	28.6	100.0	45.1	54.9	100.0	33.3	66.7	100.0	48.8	51.2	100.0
9. Regteroeewer - Vanderkloof	61.6	38.4	100.0	41.4	58.6	100.0	27.8	72.2	100.0	43.5	56.5	100.0
10. Kaap-Rietrivier	86.1	13.9	100.0	64.1	35.9	100.0	73.2	26.8	100.0	71.6	28.4	100.0
11. Linkeroewer - Vanderkloof	77.8	22.2	100.0	64.6	35.4	100.0	49.2	50.8	100.0	60.4	39.6	100.0
12. Suid-Kalahari	45.7	54.3	100.0	16.5	83.5	100.0	28.6	71.4	100.0	24.5	75.5	100.0
13. Boesmanland	52.3	47.7	100.0	24.0	76.0	100.0	41.5	58.5	100.0	39.4	60.6	100.0
14. Sakrivier	59.2	40.8	100.0	38.5	61.5	100.0	44.2	55.8	100.0	48.2	51.8	100.0
15. Namakwaland	67.6	32.4	100.0	67.3	32.7	100.0	34.9	65.1	100.0	46.8	53.2	100.0

van die bevolking uitmaak en dat daar feitlik sonder uitsondering meer van hulle in stedelike gebiede woonagtig is as op plase. Daar is ook 'n neiging vir die stedelike blankes om toe te neem in getalle, en die neiging is die sterkste waar daar reeds groot stede of dorpe in die distrik is. Die Kleurlinge en Bantoes is ongeveer gelykop tussen stad en platteland verdeel, met 'n groter konsentrasie in gebiede waar groot stede voorkom en 'n kleiner same-trekking in die dorpe in oorwegend landelike gebiede. Daarbenewens toon die Bantoes 'n sterker neiging tot verstedeliking as die ander volksgroepe.

(c) Die Bevolkingsgroei in die na-oorlogse tydperk

Ter afsluiting word in die afdeling kortliks by die bevolkingsgroei in die Oranjeriviergebied sedert die Tweede Wêreldoorlog, stilgestaan. Die gemiddelde jaarlikse toe-of afname in die bevolking van die Oranjeriviergebied vir die tydperk 1946 tot 1960 word in tabel 3, uiteengesit. In die tabel word aangetoon dat die gemiddelde jaarlikse toename in die bevolking van die Oranjeriviergebied vir die betrokke tydperk 3.2 persent was, wat gelykstaande is aan 'n toename van ongeveer 34,600 persone per jaar. Daarteenoor was die ooreenstemmende toename in die bevolking van die Republiek 2.9 persent gewees. Die totale bevolkingsaanwas in die Oranjeriviergebied vergelyk dus gunstig met die res van die land.

Sedert die Tweede Wêreldoorlog styg die stedelike bevolking nog steeds teen 'n vinniger tempo as die plattelandse bevolking, naamlik met 'n jaarlikse gemiddelde van 4.8 persent teenoor 1.6 persent respektiewelik. Daarteenoor blyk uit tabel 3, dat die totale bevolkingstoename in streke met groter stedelike sentrums hoofsaaklik verantwoordelik was vir die toename in die bevolking van die Oranjeriviergebied, byvoorbeeld die Benede-Sondagsriviergebied wat die Fort Elizabeth-kompleks bevat, het jaarliks/.....

TABEL 3. DIE GEMIDDELTE JAARLIKSE TOE- OF AFNAME IN DIE BEVOLKING VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED, 1946 TOT 1960.

(%)

	Totale bevolking				Stedelike bevolking				Plattelandse bevolking			
	Blankes	Bantoes	Kleurlinge & Asiate	Totaal	Blankes	Bantoes	Kleurlinge & Asiate	Totaal	Blankes	Bantoes	Kleurlinge & Asiate	Totaal
Oranjeriviergebied	1.4	3.8	4.0	3.2	2.8	6.3	5.6	4.8	-2.1	2.3	2.5	1.6
Suidelike Streek	2.3	5.6	4.7	4.3	3.0	8.1	5.3	8.3	-1.6	2.0	3.3	1.7
Oostelike Streek	2.1	2.6	5.6	2.6	3.7	5.3	10.4	4.8	-4.1	1.5	1.4	1.0
Sentrale Streek	.2	1.3	2.3	2.1	1.0	3.9	4.0	2.9	-2.1	1.6	2.7	1.2
Westelike Streek	.3	3.0	2.5	3.2	3.4	8.2	7.3	5.9	-1.8	4.3	2.2	2.3
1. Benede- Sondagsrivier	3.3	8.1	3.5	5.8	3.6	9.4	6.4	6.2	- .1	4.0	4.8	3.2
2. Visrivier	- .5	2.3	2.6	2.0	.4	4.5	2.4	2.5	-3.0	1.1	2.8	1.0
3. Lady Grey-Hersche	- .5	1.4	1.2	1.3	1.0	2.9	10.7	2.1	■	1.4	■	1.3
4. Wepener-Zastron	- .9	1.4	5.4	.9	-.7	2.9	4.8	1.4	-4.2	1.0	7.1	.6
5. Suidoos-Vrystaat	-1.3	2.8	4.8	1.8	-.9	3.5	4.8	1.8	-2.8	2.6	4.8	1.8
6. Kafferrivier	3.0	3.3	3.8	3.3	4.6	5.8	12.5	5.4	-4.9	1.4	1.3	.7
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	-.6	3.3	2.0	2.1	-.2	3.6	2.1	2.0	-1.5	3.1	1.8	2.2
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	-1.6	2.6	6.0	1.6	-.4	2.7	7.1	1.1	-2.1	2.5	5.6	2.1
9. Regteroewer-Vanderkloof	.3	4.4	7.1	3.5	.9	6.6	6.3	4.2	- .5	3.2	7.5	3.0
10. Kaap-Rietrivier	.7	1.7	3.6	1.9	1.9	3.4	4.4	3.1	-3.0	- .3	1.9	-.2
11. Linkeroewer-Vanderkloof	.1	4.4	3.0	2.3	.7	6.2	3.7	3.1	-2.9	2.1	2.4	1.3
12. Suid-Kalahari	.6	5.0	5.1	3.9	4.1	2.2	8.1	6.9	-1.1	4.4	4.2	3.2
13. Boesmanland	- .8	2.6	3.5	2.0	.9	4.0	7.0	4.2	-2.8	2.3	1.9	1.0
14. Sakrivier	-.9	1.3	1.4	.6	.9	1.8	4.1	2.7	-3.6	1.0	.1	-.7
15. Namakwaland	1.9	9.7	3.1	3.2	7.8	6.7	12.7	9.5	-3.1	23.2	1.4	.7

■ Toe- of afname gering

jaarliks toegeneem met sowat 12,900 persone, wat meer as een-derde van die gemiddelde toename in die Oranjeriviergebied uitmaak.

Die blankes het in die na-oorlogse tydperk die kleinste gemiddelde toename in die Oranjeriviergebied van al die bevolkingsgroepe getoon, nl. 1.4 persent of ongeveer 4,600 persone. Die blanke bevolking het bowendien alleen in die stedelike gebiede vermeerder, terwyl dit in streke met hoofsaaklik kleiner dorpe oor die algemeen afgeneem het. Die plattelandse blanke bevolking het sonder uitsondering vir al die onderskeie streke gedaal, en die daling het ongeveer gelykmatig oor die hele gebied voorgekom.

Die gemiddelde jaarlikse persentasie toename van die Kleurlinge en Asiëse in die betrokke periode was 4.0 persent, wat gelykstaande is aan ongeveer 9,200 persone per jaar. Die neiging tot verstedeliking by die gekleurde volksgroepe is oor die algemeen swakker as die van die Bantoes maar hoër as die van die blankes. Verder wil dit ook voorkom asof daar 'n tendens bestaan dat die Kleurlinge eerder verskuif na die kleiner landelike dorpe as groter stedelike komplekse. Daarbenewens neig die Kleurlinge blykbaar om ooswaarts te verskuif, veral na streke met 'n oorwegend landelike karakter, aangesien die groot bevolkingstoenames in die gebiede nie alleen toegeskryf kan word aan 'n hoër geboorte en 'n laer sterftesyfer nie.

Die Bantoe met 'n gemiddelde jaarlikse toename van 3.8 persent of ongeveer 20,800 persone in die na-oorlogse tydperk, toon die grootste absolute toename van al die

bevolkingsgroepe/.....

bevolkingsgroepe aan. Daarbenewens het dié volksgroep ook die grootste neiging tot verstedeliking, terwyl die plattelandse Bantoe bevolking gemiddeld met 2.3 persent aangewas het in die Oranjeriviergebied. By die verstedeliking van die Bantoes wil dit voorkom asof die groter stedelike sentrums voorkeur bo die kleiner plattelandse dorpe, geniet.

Na die afbakening, fisiese kenmerke en bevolking van die Oranjeriviergebied in hierdie deel bespreek is, word n beskrywing van die ekonomiese struktuur en enkele dinamiese kenmerke van die gebied aan die hand van nasionale rekeninge syfers, vervolgens in deel TWEE uiteengesit.

DEEL TWEE

DIE BESKRYWING VAN DIE EKONOMIESE STRUKTUUR EN ENKLE
DINAMIESE KENMERKE VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED AAN DIE
HAND VAN NASIONALE REKENINGE SYFERS.

HOOFSTUK IV. DIE BEREKENING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK

Die doel van die deel in hierdie studie, is om die ekonomiese struktuur en enkele dinamiese kenmerke van die Oranjeriviergebied aan die hand van nasionale rekeninge syfers te beskryf. Die eerste stap in so 'n beskrywing is dus die bepaling van die nasionale rekeninge syfers. In hierdie hoofstuk word dus aandag gegee aan die berekening van die bruto geografiese produk; terwyl die berekening van persoonlike inkome en bruto kapitaalvorming in hoofstuk V en VI onderskeidelik bespreek sal word; waarna die ekonomiese struktuur en enkele dinamiese kenmerke van die Oranjeriviergebied in hoofstuk VII beskryf word.

In hierdie hoofstuk word nou vervolgens eers die begrip bruto geografiese produk omskryf, waarna die berekeningsmetodes en die klassifikasie van die resultate aange-
toon word. Daarna word die statistiese bronne en metodes wat gebruik is weergegee. Die hoofstuk word dan afgesluit met 'n samevatting van die resultate in afdeling 5.

1. Die begrip bruto geografiese produk

Die bruto geografiese produk kan omskryf word as die waarde van alle finale goedere en dienste wat gedurende 'n rekenperiode binne die grense van 'n gebied geproduseer word, voordat vir waardevermindering van kapitaalbronsvoorsiening gemaak is. Dit is dus die ekwivalent van die bekende bruto binnelandse produk, maar het alleen betrekking op 'n kleiner geografiese eenheid binne die nasionale grense¹⁾.

Gesien/....

1) Vgl. United Nations, A System of National Accounts and Supporting Tables, Series F. No. 2, New York, 1960 pp.

Gesien van die inkomekant verteenwoordig hierdie waarde van finale goedere en dienste die som van die ontvangstes van produksiefaktore uit hoofde van hulle deelname aan die lopende produksie van goedere en dienste binne die grense van die gebied, dit wil sê die som van arbeidsvergoeding, netto huur, rente en wins voordat voorsiening gemaak is vir depresiasie van kapitaalbates.

Uit die omskrywing van die bruto geografiese produk kom 'n aantal begripsprobleme sonder meer na vore, naamlik:

- (1) Wat word onder finale goedere en dienste ingesluit?
- (2) Hoe moet die finale goedere en dienste gewaardeer word?
- (3) Wat word bedoel met rekenperiode?
- (4) Wat word bedoel met die grense van 'n gebied?

Die grense van die gebied wat hier ondersoek word, is reeds in die voorafgaande hoofstukke afgebaken en omskryf. Geen verdere bespreking oor die probleem word dus nodig gevind nie. Aangesien die oorblywende probleme, met besondere verwysing na toestande in Suid-Afrika, reeds breedvoerig bespreek is,²⁾ word net kortliks aange-
toon hoe dit in hierdie studie behandel word.

(a) Die produksiegrens

Volgens die omskrywing van die bruto geografiese produk behoort alle finale goedere en dienste wat binne die grense van 'n gebied geproduseer word, of dit verkoop word of nie, in die berekening van die maatstaf ingesluit te word.

Die/.....

2) Vgl. Stadler, J.J. Die Bruto Binnelandse Produk van Suid-Afrika 1911-1959, D.Comm-proefskrif, Universiteit van Pretoria, 1962, pp.26 tot 59.

Die konvensionele praktyk in die ontwikkelde Westerse lande is om alle produksie binne die familie en/of gemeenskap en nie-primêre produksie wat deur produsente buite hul eie produksietakke onderneem en deur hulle self verbruik word, uit te sluit by produksie³⁾. Hierdie konvensionele benadering word ook by die berekening van die geografiese produk van Suid-Afrika toegepas.

Waar afsonderlike berekenings van die bruto geografiese produk van die Bantoegebiede in Suid-Afrika gemaak word, word onderhoudsproduksie in berekening gebring.⁴⁾ Die onderhoudsproduksie word in dié berekenings ingesluit, ten einde 'n maatstaf van produksie in die Bantoegebiede te verkry wat meer vergelykbaar is met die van ontwikkelde lande en wat 'n beter aanduiding van die lewenstandaard in die gebiede sal gee.

Aangesien die Oranjeriviergebied hoofsaaklik die tradisionele tuislande van die blankes en Kleurlinge uitmaak, is onderhoudsproduksie in die gebied relatief onbelangrik. Gevolglik is in hierdie studie gehou by die konvensionele benadering wat in Suid-Afrika gevolg word by die berekening van die bruto geografiese produk.

(b) Die waardering van produksie

Die bruto geografiese produk word in hierdie studie in ooreenstemming met die konvensionele praktyk, teen faktorkoste waardeer, dit wil sê markpryse plus subsidies min indirekte belasting. Gesien van die inkomekant is

die/.....

3) Vgl. A System of National Accounts and Supporting Tables, op.cit., pp. 4 en 5.

4) Vgl. Verslag van die Kommissie vir Sosio-Ekonomiese ontwikkeling van die Bantoegebiede binne die Unie van Suid-Afrika, U.G. 61/1955, Staatsdrukker, Pretoria, 1955, Hoofstuk 24.

die bydrae van sake-ondernemings tot die bruto geografiese produk gelyk aan die som van arbeidsvergoeding, wins voor voorsiening vir depresiasie van kapitaalbates, rente en netto huur. In die geval van huishoudings, private nie-winssoekende organisasies en openbare owerhede word dié bydrae beperk tot arbeidsvergoeding en huur (met inbegrip van toegerekende huur) op geboue.

In die geval waar onverkoopte goedere en dienste wat nie op die mark geplaas word nie in berekening gebring word, is dit waardeer teen dieselfde pryse wat deur produsente vir dieselfde of vergelykbare produkte onder min of meer dieselfde omstandighede behaal word. Wat onverkoopte voorrade betref, is landbou- en mynbouvoorrade waardeer deur die fisiese hoeveelhede te vermenigvuldig met 'n gemiddelde prys wat deur die produsent in die rekenperiode ontvang is. Geen verdere aansuiwering om prysveranderinge uit te sluit, was dus nodig nie. Wanneer egter slegs die boekwaarde van voorrade gebaseer op een of meer van die aanvaarde boekhoukundige voorraadwaarderingmetodes beskikbaar is, is dit nodig om 'n aansuiwering vir prysveranderinge te maak aangesien ondernemings selde lopende vervangingskoste by die waardering van voorrade gebruik.⁵⁾ Weens 'n gebrek aan data was dit nie moontlik om die aansuiwering in hierdie studie in aanmerking te neem nie. In die geval van die ander produksietakke is die aangesuiwerde landstotale gevolglik na die streke aan die hand van een of ander geskikte verhoudingsbasis toegedeel.

(c) Die rekenperiode

Die rekenperiode wat in hierdie studie gebruik is by die berekening van die bruto geografiese produk is 'n jaar,
wat/.....

5) Vergelyk Stadler, J.J. op.cit., pp.45 tot 50.

wat strek vanaf 1 Julie tot 30 Junie. Die berekenings is vir die Julie-Junie jare vanaf 1954/55 tot 1961/62, gemaak.

Na die kort omskrywing van die begrip bruto geografiese produk, sal vervolgens aandag gegee word aan die berekeningsmetodes wat by die bepaling van die bruto geografiese produk gebruik word.

2. Berekeningsmetodes

Die bruto geografiese produk kan óf regstreeks óf op 'n indirekte wyse bereken word. By die direkte berekening van die bruto geografiese produk kan daar drie verskillende benaderingswyses onderskei word, naamlik die produksie-, inkome- en uitgawebenadering.

Volgens die produksiemetode word die bruto geografiese produk as die verskil tussen die totale waarde van produksie en die waarde van intermediêre goedere en dienste bereken. Na aanleiding van die beskikbare statistiek in Suid-Afrika is die produksiemetode in hierdie studie alleen by die primêre en sekondêre produksietakke toegepas.

Volgens die inkomemetode word die bruto geografiese produk bereken as die som van die vergoeding van die produksiefaktore, uit hoofde van hulle deelname aan die lopende produksie van goedere en dienste, dit wil sê as die som van:

- (1) Arbeidsvergoeding waarby ingesluit is werklike gereelde kontant salarisse en lone aan werknemers, direkteursvergoeding, vergoeding in natura en werkgewers bydrae tot pensioen-, voorsienings- en bestaansveiligheidsfondse.
- (2) Winste soos verkry deur individuele sake, voordat vir waardevermindering en direkte belastings voorsiening gemaak is.

(3)/.....

- (3) Rente met uitsluiting van rente op staatskuld en verbruikerslenings.
- (4) Netto huur op grond en geboue, dit wil sê die totale huur minus sulke uitgawes soos eiendomsbelasting.

Die faktorinkome kan by die punt van ontvangste of by die punt van betaling in die onderskeie gebiede bereken word, afhangende van die besondere doelstellings met die navorsing. Aangesien die mate van ekonomiese aktiwiteit in die Cranjeriviergebied bepaal wil word, is van die inkome-betaal-metode in hierdie studie gebruik gemaak. Laasgenoemde metode is, waar regstreekse berekenings moontlik was, by die tersiêre produksietakke toegepas.

Die waarde van finale goedere en dienste gewaardeer teen markpryse, is volgens definisie ook gelyk aan die besteding op die bruto geografiese produk. Gesien van die uitgawe kant is die bruto geografiese produk teen markpryse dus gelyk aan die som van die verbruiksuitgawes van private persone en die regering, bruto kapitaalvorming en die uitvoer minus invoer van goedere en nie-faktordienste. Die bruto geografiese produk teen faktorkoste kan hieruit bepaal word deur indirekte belasting van bogenoemde items af te trek en subsidies by te voeg. Die metode is nie in hierdie studie gevolg nie, aangesien dit nie toegepas kan word waar data vir afsonderlike produksietakke benodig word nie en weens 'n gebrek aan statistiese inligting met betrekking tot bogenoemde gegewens vir geografiese eenhede kleiner as die landsgrense.

Waar statistiese data nie voldoen aan die vereistes vir regstreekse berekenings van die bruto geografiese produk nie, word gewoonlik van een of ander toedelingsmetode gebruik gemaak. Die toedelingsmetode bestaan hoofsaaklik daaruit om maatstawwe wat verband hou met die onderskeie/.....

onderskeie groothede te vind, wat dan as verhouding by die verdeling van lands- en/of ander totale na kleiner regionale gebiede, gebruik word. Weens 'n gebrek aan voldoende regionale data in Suid-Afrika, moes die metode dikwels in hierdie studie gevolg word.

3. Die klassifikasie van die bruto geografiese produk

Die bruto geografiese produk word in hierdie studie volgens produksietak, tipe inkome en tipe organisasie, geklassifiseer. Daarbenewens word die bydrae van die onderskeie volksgroepe tot die bruto geografiese produk ook afsonderlik aangetoon. Die resultate ten opsigte van die Asiate word egter saam met die van die Kleurlinge gegroeper, aangesien betreklik min Asiate in die Oranjeriviergebied voorkom.

Die ekonomiese bedrywighede in die Oranjeriviergebied is verdeel volgens tien produksietakke, naamlik:

- (1) Landbou, bosbou en visserye.
- (2) Mynbou en steengroewe.
- (3) Fabriekswese en konstruksies.
- (4) Elektrisiteit, gas en water.
- (5) Vervoer, opberging en kommunikasie.
- (6) Handel.
- (7) Finansiële instellings en vaste eiendom.
- (8) Besit van wonings.
- (9) Algemene regeringsdienste.
- (10) Ander dienste.

Met geringe wysigings en aanpassings in ooreenstemming met die beskikbare gegewens, kom die inhoud van hierdie produksietakke ooreen met die standaardklassifikasie wat vir Suid-Afrika opgestel is, deur die Sub-komitee oor Nasionale Rekeningne en Finansies. Die ekonomiese aktiwiteite wat onder elke produksietak ingedeel is, sal

in/.....

in die volgende afdeling by die bespreking van die statistiese bronne en toeligting van berekeningsmetodes, kortliks aangetoon word.

By die klassifikasie volgens tipe inkome word onderskei tussen arbeidsvergoeding en ander inkome. Die ander inkome bestaan dus uit wins, rente en netto huur. Daarbenewens word die tipe inkome ook onderskei by die verdeling volgens organisaasie en produksietak.

Die ekonomiese bedrywighede in die Oranjeriviergebied is ook onderverdeel volgens die bydrae van die private sektor, openbare owerhede en owerheidsondernemings en openbare korporasies tot die bruto geografiese produk. Openbare korporasies word saam met owerheidsondernemings gegroeper, aangesien die bydrae van dié korporasies tot die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied gering is.

Onder openbare owerhede is alle algemene afdelings van die sentrale regering, die afdelings van die provinsiale administrasies en die nie-handelsafdelings van plaaslike owerhede gegroeper. Owerheidsondernemings en openbare korporasies omvat in die Oranjeriviergebied die werksaamhede van die Alluviale Staatsdelwerye, staatsaagmeulens, die handelsafdelings van plaaslike owerhede, Elektrisiteitsvoorsieningskommissie, Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens, burgerlike lughawens, Staatsgarage, Suid-Afrikaanse Uitsaai-korporasie, die Departement van Pos-, telegraaf- en telefoonwese, Suid-Afrikaanse Reserwebank en die Land- en Landboubank.

4. Statistiese bronne en toeligting van berekeningsmetodes

In hierdie afdeling word die statistiese bronne, berekeningsmetodes en betroubaarheid van die resultate volgens produksietak uiteengesit. Met geringe wysigings

is/.....

is die berekeningsmetodes dieselfde as die wat deur die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer vir die jare 1954/55 tot 1959/60, toegepas is. Gevolglik is die bruto geografiese produk in hierdie studie alleen vir twee addisionele jare bereken, naamlik 1960/61 en 1961/62, terwyl die klassifikasie volgens tipe inkome, organisasie en die bydrae van die onderskeie volksgroepe vir 1954/55 tot 1961/62 bepaal is. As gevolg van beter statistiese inligting, is sekere aansuiwerings in die oorspronklike berekenings van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer aangebring.

Aangesien die statistiese bronne en metodes wat deur die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer gebruik is, reeds breedvoerig bespreek is⁶⁾, word dit hier slegs kortliks uiteengesit.

(a) Landbou, bosbou en visserye

Onder hierdie produksietak is gepoog om alle produksie op die plase van blankes, Kleurlinge, Asiate en in die Bantoegebiede, ongeag die besit en bestuursvermoë en afgesien van die uiteindelige bestemming van die produksie, in berekening te bring. Origens word visserye op 'n kommersiële grondslag ook hier ingesluit. Benewens bogenoemde aktiwiteite behoort konstruksiewerk wat in die landbou uitgevoer is, landboudienste en aanverwante bedrywighede soos skeer, dors, pluk en verspreiding van vrugte, ook onder die produksietak geklassifiseer te word.

Weens/.....

6) Vir 'n volledige uiteensetting van die berekeningsmetodes, sien Nel, P.A. Die Berekening en Gebruik van Streeksinkomesyfers met spesiale verwysing na die Oranje-Vrystaat, ongepubliseerde M.Comm-verhandeling, Universiteit van Pretoria, 1964; en Van der Merwe, E.J. Berekening van die Streeksinkome vir Transvaal op grondslag van landdrosdistrikte, 1954/55 tot 1958/59, ongepubliseerde M.Comm-skripsie, P.U. vir C.H.O., 1963. Vir die ekwivalente berekening van die bruto binnelandse produk, sien

Weens n gebrek aan gegewens is dié bedrywighede nie in berekening gebring nie. Die bedrag is egter relatief onbelangrik en behoort nie die eindresultate noemenswaardig te beïnvloed nie.

(i) Inligtingsbronne

Die basiese bron van inligting is die Verslae oor Landbou- en Veeteeltproduksie van die Buro vir Statistiek vir die jare 1954/55 tot 1960/61. Die voorlopige resultate ten opsigte van die jaar 1961/62 is regstreeks van die Buro vir Statistiek verkry. In die jaarlikse landbousensusverslae word gegewens vir die onderskeie landdrosdistrikte in die Republiek aangetoon. Die statistiese inligting word gewoonlik vir die blankes, Kleurlinge en Asiate saam aangegee, terwyl dit vir die Bantoes op blanke plase en in Bantoegebiede afsonderlik aangetoon word. In die 1957/58 landbousensusverslag word die data egter vir die Kleurlinge en Asiate afsonderlik verstrekk.

Benewens die bron is ook gebruik gemaak van 1) ongepubliseerde gegewens van die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing verkry; 2) n Kortbegrip van Landboustatistiek van die Republiek van Suid-Afrika, asook aanvullende verslae deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing gepubliseer; 3) gegewens met betrekking tot die hoeveelheid wol verkoop volgens landdrosdistrik, uit die jaarlikse verslae van die Suid-Afrikaanse Wolraad, naamlik Statistical Analysis of the South African Woolclip according to Province, Area and Magisterial district, verkry; 4) ongepubliseerde inligting ten opsigte van slagvee van die Vleisraad verkry; 5) syfers ten opsigte van die waarde van bruto opbrengs, waarde van intermediêre goedere en dienste en die toegevoegde bruto waarde volgens

landdrosdistrik/.....

landdrosdistrik vir die jare 1954/55 tot 1959/60 van die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing en die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer, verkry; 6) die resultate van die Sensus van die Visvangnywerheid, 1960/61 - Suid-Afrika en Suidwes-Afrika, wat deur die Buro vir Statistiek gepubliseer is.

(ii) Berekeningsmetodes

Aangesien visserye onafhanklik van die res van die produksietak bereken is, word dit hier eers bespreek nadat landbou- en bosbouprodukte se berekeningsmetodes toegelig is.

Landbou en bosbou: Met inagneming van die beskikbare statistiese gegewens is die bydrae tot die toegevoegde bruto waarde van die onderskeie volksgroepe wat uit landbou en bosbou aktiwiteite voortspruit, as volg bereken:

Totale waarde van landbou- en bosbouproduksie,
minus waarde van intermediêre goedere en dienste,
plus arbeidsvergoeding van ander volksgroepe ontvang,
minus arbeidsvergoeding aan ander volksgroepe betaal,
= bydrae tot die toegevoegde bruto waarde van die volksgroep.

Die totale toegevoegde bruto waarde van landbou en bosbou is bepaal as die som van die onderskeie volksgroepe se bydrae.

Die eerste stap, by die bepaling van die bydrae van die toegevoegde bruto waarde van die onderskeie volksgroepe, is dus die berekening van die totale waarde van landbou- en bosbouproduksie van die volksgroepe. By die berekening van die Bantoes se waarde van landbou- en bosbouproduksie is onderskei tussen onafhanklike boere en plaasarbeiders wat grond vir eie gebruik op plase verkry, aangesien die waarde van intermediêre goedere en dienste later in die afdeling op verskillende wyses vir

die/.....

die twee groepe bepaal word.⁷⁾ Omdat die berekening van die waarde van landbou- en bosbouproduksie vir die twee groepe dieselfde is in hierdie studie, word in die verdere bespreking nie n onderskeid tussen hulle gemaak nie.

Die totale waarde van landbouproduksie is waar moontlik bereken deur die fisiese produksie van elke produk te waardeer teen die plaaspryse (d.w.s. markpryse aangesuiwer vir subsidies min vervoer- en bemarkingskoste). Waar daar nie gegewens beskikbaar was met betrekking tot die fisiese produksie nie, is die landstotale soos bereken deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing na die landdrosdistrikte toegedeel aan die hand van n geskikte basis.

Die fisiese produksiesyfers van akkerbouprodukte soos koring, mielies, wintergrane, hooi, droë bone en erte, tabak, katoen, grondbone en aartappels, is uit die landbousensusverslae verkry, vir die blankes, Kleurlinge en Asiate gesamentlik en vir die Bantoes op blanke plase en in Bantoegebiede afsonderlik gegroepeer. Waar gegewens nie vir sekere produkte vir al die jare in die betrokke periode beskikbaar is nie, is dit vir die ontbrekende jare deur inter- en ekstrapolasie geraam. In die 1957/58 landbousensusverslag word die inligting met betrekking tot bogenoemde produkte daarbenewens vir die Kleurlinge en Asiate afsonderlik aangetoon. Om die Kleurlinge en Asiate se produksie van die blankes in die ander jare te skei, is dit bereken op die aanname dat dit in dieselfde verhouding sal staan as die produksie van die produkte in 1957/58, tot die gesamentlike produksie van die volksgroepe.

Om die waarde van die onderskeie volksgroepe se akkerbouproduksie te bereken, is die fisiese hoeveelhede vermenigvuldig met die gemiddelde plaaspryse, soos van
die/.....

7) Vergelyk p. 79.

die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing verkry.

Om die waarde van die onderskeie volksgroepe se tuinbouproduksie te bereken, is die totale waarde van vrugte en groente vir al die volksgroepe gesamentlik bepaal, waarna die Bantoes, Kleurlinge en Asiate se tuinbouproduksie afsonderlik geraam is en van die totaal afgetrek is, om die blankes se opbrengswaarde te bepaal

Die waarde van tuinbouproduksie van die onderskeie volksgroepe gesamentlik gegroeper is bereken, deur die land se totale vir elke individuele produk na die streke te verdeel aan die hand van die oppervlakte beplant of die getal bome, afhangende van die beskikbare statistiek. Om die nie-blanke volksgroepe se waarde van tuinbouprodukte te bereken, is die gemiddelde vrugte- en groenteproduksie per persoon vermenigvuldig met die aantal persone om die fisiese hoeveelhede te verkry. Die gemiddelde produksie per persoon vir die Bantoes is deur die Hulpkomitee van die Raad vir die Ontwikkeling van Natuurlike Hulpbronne vir die Bepaling van die Hulpbronne in die Bantoegebiede geraam. In die geval van die Kleurlinge en Asiate het uit samesprekings geblyk dat dit 10 persent hoër behoort te wees vir die Kleurlinge as vir die Bantoes, en 20 persent hoër vir die Asiate.

Die fisiese produksie is vermenigvuldig met die plaaspryse, soos bereken deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing, om die waarde van tuinbouproduksie vir die onderskeie volksgroepe te bepaal. Vervolgens is die waarde van die blankes se tuinbouproduksie bereken as die verskil tussen die opbrengswaarde van al die volksgroepe gesamentlik geneem en dié van die nie-blanke volksgroepe.

Addisioneel/.....

Addisioneel moes n voorsiening vir die verbouing van dadels in die Kleurlingreservaat Lksteenskuil nog gemaak word, aangesien dit nie in die landbousensus opgeneem word nie en dit die vernaamste vorm van landbouproduksie in Lksteenskuil is. Die dadelverbouing is in ooreenstemming met inligting ingewin van die Departement van Kleurlingsake, in aanmerking geneem.

Die blankes se waarde van bosbouproduksie, met die uitsondering van brandhout, is vervolgens bepaal deur die totaal vir die land na die onderskeie landdrosdistrikte toe te deel aan die hand van die waarde van hout gekap in die distrikte, soos aangetoon in die landbousensusverslag van 1958/59. Wat die gekommersialiseerde gedeelte van brandhout betref, is inligting slegs beskikbaar uit die landbousensusse van 1955/56 en 1958/59. Die hoeveelhede vir die tussenjare is geraam deur inter- en ekstrapolasie aan die hand van die stedelike blanke bevolking. Die jaarlikse verbruik van brandhout op die platteland is in ooreenstemming met J.J. Stadler⁽⁸⁾ geraam as n halfton per plaas en vermenigvuldig met pryse soos verkry uit die landbousensusverslae en kleinhandelspryse van brandhout, soos van die Buro vir Statistiek verkry.

Kommeriële bosbouproduksie deur die nie-blanke volksgroepe kom nie in die ondersoekgebied voor nie en is gevolglik buite rekening gelaat. Die nie-kommeriële produksie van brandhout is as een ton per gesin van ses vir die Bantoes en Kleurlinge geraam en vermenigvuldig met pryse, soos verkry uit die landbousensusverslae en kleinhandelspryse van brandhout, soos van die Buro vir Statistiek verkry.

Die waarde van veeteeltproduksie is in meeste gevalle op n betreklik indirekte wyse verkry, weens n gebrek aan inligting/.....

8) Vgl. Stadler, J.J. op.cit. p.158.

inligting. Die hoeveelheid wol, bokhaar en karakoelpelse wat deur al die volksgroepe verkoop is, is uit die Analysis of the South African Woolclip according to Province, Area and Magisterial district en die landbousensusverslae respektiewelik verkry. Vervolgens is die hoeveelheid wol en bokhaar wat deur die Bantoes verkoop is, uit die landbousensusverslae van 1954/55 en 1959/60 verkry en vir die ander jare deur inter- en ekstrapolasie aan die hand van die totale verkope van al die volksgroepe geraam. Die produksie van wol, bokhaar en karakoelpelse van die Kleurlinge is geraam deur die gemiddelde produksie per wolskaap, angorabok en karakoelskaap in elke streek te bereken en 'n arbitrêre vermindering van 25 persent, vir 'n swakker kwaliteit, daarop toe te pas. Om die fisiese hoeveelhede te bepaal is dié gemiddelde produksie met die betrokke aantal vee vermenigvuldig. Daarna is die produksie van die nie-blankes waardeer teen plaaspryse, soos deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing bereken, en van die totale produksiewaardes in elke streek afgetrek om die blankes se opbrengswaarde te verkry.

Die waarde van vleisproduksie van die onderskeie volksgroepe is bepaal deur eers die waarde van produksie vir al die volksgroepe te bereken, waarna die bydraes van die Bantoes, Kleurlinge en Asiate tot die totaal geraam is en daarvan afgetrek is, om die blankes se waarde van opbrengs te bepaal.

Gegewens met betrekking tot die aantal slagvee van al die volksgroepe gesamentlik gegroeper, is van die Vleisraad verkry en waardeer teen gemiddelde plaaspryse, soos deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing bereken. Plaasslagtings is na die streke toegedeel aan die hand van die getal beeste, skape en bokke van die onderskeie volksgroepe, terwyl die landstotaal ten opsigte van gevrekte vee deur die nie-blankes verbruik, volgens die getalle gevrek toegedeel is soos in die landbousensusverslae aangedui is.

Cm. .

Om die vleisproduksie van die Bantoes te bepaal is vee geslag vir eie gebruik, as 5 persent van die vee in besit van Bantoes geraam. Die slagvee van Bantoes op vendusies en slagtings is as die gemiddelde verhouding tot die totale aantal vee wat van toepassing is in die Bantoegebiede bereken, soos geraam uit gegewens in die jaarverslae van die Departement van Bantoe-Administrasie en -Ontwikkeling verkry. Die fisiese hoeveelhede is waardeur deur die beeste, skape en bokke geslag teen twee-derdes en varke teen die helfte van die plaaspryse te vermenigvuldig, soos van die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing verkry. By die totaal is die waarde van vee wat gevrek en deur Bantoes verbruik is (soos hierbo bereken), bygetel, om die waarde van vleisproduksie van die Bantoes te bepaal.

Die aantal vee geslag deur Asiate en Kleurlinge vir eie gebruik, is uit die landbousensusverslag van 1957/58 verkry. Vir die ander jare is dit geraam op basis van die totale aantal vee in besit van die Kleurlinge en Asiate. Die aantal vee verkoop op slagpale en vendusies is geraam, in ooreenstemming met die verhouding van dié vee van die volksgroepe gesamentlik geneem tot hulle totale aantal vee. Die fisiese hoeveelhede is waardeur teen plaaspryse soos deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing bereken.

Die waarde van suiwel- en pluimveeprodukte van die onderskeie volksgroepe is bepaal deur eers die waarde van produksie vir al die volksgroepe te bereken, waarna die bydraes van die Bantoe, Kleurlinge en Asiate tot die totaal geraam is en daarvan afgetrek is, om die blankes se waarde van opbrengs te bepaal.

Die waarde van suiwel- en pluimveeprodukte vir die land as 'n geheel, is na die streke toegedeel aan die hand van die hoeveelhede verkoop, soos uit die landbousensusverslae verkry. Die melk verbruik deur die afsonderlike

nie-blanke/....

nie-blanke volksgroepe is in ooreenstemming met die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing as sewe gellings per persoon per jaar bereken. Wat die pluimveeprodukte van die nie-blanke volksgroepe betref, is die pluimvee wat jaarliks geslag word as 10 persent van die totale getal pluimvee gestel. Die produksie van eiers is geraam op die aanname dat slegs die helfte van die pluimvee bestaan uit henne in produksie en dat elke hen een dosyn eiers per jaar lê.⁹⁾ Die fisiese hoeveelhede is waardeer teen plaaspryse soos van die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing verkry.

Aangesien by die berekening van die waarde van vee-teeltproduksie merendeels uitgegaan is van die hoeveelhede verkoop, is dit noodsaaklik om die verandering in vee-inventarisse ook in die berekenings in aanmerking te neem. Die veestapels van die Bantoes word vir die onderskeie jare in die landbousensusverslae aangetoon, terwyl dit vir die blankes, Kleurlinge en Asiate gesamentlik weergegee word. In 1957/58, 1959/60 en 1960/61 is die getal vee van die Kleurlinge en Asiate egter ook afsonderlik in die sensusse aangevra. Vervolgens is dit vir die ander jare bepaal deur middel van inter- en ekstrapolasie aan die hand van die totale aantal vee van die blankes, Kleurlinge en Asiate gesamentlik. Die jaar-tot-jaar verskille in die veestapels van die onderskeie volksgroepe is vervolgens bereken en waardeer teen kuddewaardes, soos van die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing verkry.

Die tweede stap by die berekening van die toegevoegde bruto waarde van die onderskeie volksgroepe, is die bepaling van die waarde van intermediêre goedere en dienste.

Die uitgawes aangegaan ten opsigte van pakmateriaal,
boumateriaal/....

9) Die berekenings is in ooreenstemming met die Hulpkomitee van die Raad vir die Ontwikkeling van Natuurlike Hulpbronne vir die Bepaling van die Hulpbronne in die Bantoegebiede.

boumateriaal en omheiningsmateriaal vir onderhoud en herstelwerk, misstowwe, bestrydingsmiddels en die onderhoud en herstel van masjinerie en implemente is vir die blankes, Kleurlinge en Asiate uit die landbousensusverslae verkry. Hooi en mielies as voer, is respektiewelik volgens die hoeveelhede geoes en die aantal beeste en skape toegedeel. Die totale uitgawes aangegaan deur bogenoemde volksgroepe ten opsigte van saad vir die onderskeie produkte, is na die streke toegedeel op grond van die aantal morge gesaai of geplant.

In die 1957/58 landbousensusverslag word bogenoemde gegewens vir die Kleurlinge en Asiate afsonderlik aange-
toon. Om die waarde van intermediêre goedere en dienste van die Kleurlinge en Asiate van die totaal vir die ander jare te skei, is die verhouding wat dit in 1957/58 tot die totaal uitgemaak het op die oorblywende jare toegepas, weens 'n gebrek aan doeltreffender data.

Die waarde van intermediêre goedere en dienste van die Bantoes in die Bantoegebiede is as 10 persent in die geval van akkerbouproduksie en 5 persent in die geval van veeteeltproduksie, geraam.¹⁰⁾ Die persentasies is in ooreenstemming met S.F. Thirion verhoog na 20 persent en 15 persent respektiewelik, vir die Bantoe plaasarbeiders op blanke plase, aangesien die uitgawes van die Bantoes heelwaarskynlik hoër sal wees as die wat in die Bantoegebiede woonagtig is¹¹⁾.

Die/.....

-
- 10) Die verhoudings is deur die Hulpkomitee van die Raad vir die Ontwikkeling van Natuurlike Hulpbronne vir die bepaling van die Hulpbronne in die Bantoegebiede, bepaal.
- 11) Thirion, S.F. Die Indeling van die Volksinkome van die Unie volgens Rassegroep vir die jaar 1946/47, 'n metodiese studie, M.Comm-verhandeling, Universiteit van Pretoria, 1955, p.29.

Die laaste stap in die berekening van die toegevoegde-bruto waarde was om die arbeidsvergoeding wat deur die onderskeie volksgroepe van die ander volksgroepe ontvang is, by te tel, en die wat aan die ander volksgroepe betaal is, af te trek. Die berekening van arbeidsvergoeding is tot arbeiders op die plase van blankes, Kleurlinge en Asiate beperk. Die landboubedrywigheide in die Bantoegebiede berus hoofsaaklik op familie-arbeid, dus kan aangeneem word dat hierdie weglating weinig invloed op die finale resultate sal hê.¹²⁾

Die vergoeding van die arbeiders op plase bestaan hoofsaaklik uit kontant salarisse en lone; vergoeding in natura; vrye behuising; vrye gebruik van water en hout; mediese bystand; gratis vervoer van die arbeider en sy familie tussen die plaas en die naaste winkels; en kle-rasie wat meestal as geskenke aan die werknemers gegee word. Weens die beskikbare statistiese inligting was dit nie moontlik om al die elemente van vergoeding in berekening te bring nie. Die volgende elemente van arbeidsvergoeding is nietemin in berekening gebring, naamlik:

- (1) kontantlone aan gereelde plaaswerknemers;
- (2) kontantlone aan los plaaswerknemers;
- (3) betalings in natura;
- (4) geraamde geldwaarde van bonusse;
- (5) geraamde geldwaarde van gratis weiding; en
- (6) geraamde huurwaarde van grond opsygesit vir gebruik deur werknemers.

Die inligting met betrekking tot die elemente van vergoeding word in die jaarlikse landbousensusverslae aangetoon, verdeel volgens die volksgroepe aan wie dit betaal/.....

12) Vgl. Stadler, J.J. op. cit., p.114.

betaal is. Waar n spesifieke element van vergoeding nie opgeneem is vir n besondere jaar nie, is dit geraam op die veronderstelling dat dit dieselfde verhouding tot die totale arbeidsvergoeding sal uitmaak, as wat van toepassing was in die naaste jaar waarvoor daar wel gegewens beskikbaar was.

Visserye: Die visvangnywerheid bestaan alleen uit blanke ondernemings in die Oranjeriviergebied, met die uitsondering van vier Asiate in Port Elizabeth wat onafhanklike ondernemers is. Die toegevoegde bruto waarde van die onderskeie volksgroepe bedrywig in visserye, is bepaal deur eers die totale toegevoegde bruto waarde vir al die volksgroepe gesamentlik te bereken en daarvan die arbeidsvergoeding wat aan die verskillende nie-blanke volksgroepe betaal is en die ander inkome van die Asiate af te trek. Die ramings ten opsigte van 1960/61 berus op die Sensus van die Visvangnywerheid van 1960/61, waarin die gegewens volgens vishawens aangegee word. Die toegevoegde bruto waarde vir die land as n geheel vir 1960/61 is volgens die hoeveelheid vis gevang volgens vishawe na die streke toegedeel. Dié verhoudings soos verkry uit hierdie sensus is sonder meer gebruik om die landstotale vir die ander jare aan die streke in die Oranjeriviergebied toe te deel, as gevolg van n gebrek aan data.

Die salarisse en lone en vergoeding in natura wat aan die werknemers in die visvangnywerheid betaal word, word ook in die sensus vir 1960/61 volgens vishawens en volksgroep aan wie dit betaal is, aangetoon. Uit die data was dit dus moontlik om die totale arbeidsvergoeding in 1960/61 na die streke in die Oranjeriviergebied toe te deel en die onderskeie volksgroepe se arbeidsvergoeding te bepaal. Dié verhoudings soos verkry uit hierdie

sensus/.....

sensus vir die verdeling van arbeidsvergoeding in 1960/61, is ook gebruik om die landstotale vir die ander jare toe te deel, weens n gebrek aan data.

Die ander inkome van die vier Asiate wat onafhanklike ondernemers in Port Elizabeth is, is vir 1960/61 geraam deur die gemiddelde ander inkome van die streek met die aantal ondernemers te vermenigvuldig. Vir die ander jare is van die veronderstelling uitgegaan dat die Asiate se ander inkome in dieselfde verhouding tot die totaal van die streek sal bly.

(iii) Betroubaarheid van die resultate

Uit die berekeningsmetodes soos hierbo uiteengesit kan die volgende gevolgtrekkings met betrekking tot die betroubaarheid van die resultate gemaak word:

(1) Die resultate ten opsigte van die totale toegevoegde bruto waarde vir al die volksgroepe gesamentlik geneem, kan as die betroubaarste reeks aanvaar word, weens meer volledige statistiese gegewens. Alhoewel die waarde van eie konstruksie en boerderydienste buite rekening gelaat is as gevolg van n gebrek aan data, behoort dit nie die eindresultate noemenswaardig te beïnvloed nie, aangesien dit relatief onbelangrik is.

(2) Die bepaling van die toegevoegde bruto waarde van die onderskeie volksgroepe het in baie gevalle op ietwat arbitrêre veronderstellings berus, wat n betreklik groot foutegrens tot gevolg mag hê. Die resultate ten opsigte van die Bantoes kan egter as meer betroubaar aanvaar word as die ten opsigte van die Kleurlinge en Asiate, as gevolg van doeltreffender data. Daarbenewens moet gemeld word dat n deel van die Kleurlinge en Asiate se bydrae tot die toegevoegde bruto waarde by die blankes ingesluit mag wees, aangesien geen voorsiening gemaak is vir plaasarbeiders wat vir eie rekening boerderyaktiwiteite

uitvoer/.....

uitvoer nie. Vir sover vasgestel kan word het geblyk dat dié bedrywighede relatief onbelangrik is.

(3) Die verdeling volgens tipe inkome sal vir die latere jare meer betroubaar wees as die vir die vroeër jare, aangesien die data in die landbousensusse ten opsigte van arbeidsvergoeding aansienlik oor die verloop van die periode verbeter het.

(4) In die geval van die visvangnywerheid is die gegewens alleen in 1960/61 redelik betroubaar. Vir die ander jare is van arbitrêre veronderstellings by die berekenings uitgegaan, wat n aansienlike foutegrens tot gevolg mag hê.

(5) As n geheel gesien behoort die resultate van die produksietak egter n redelike goeie weergawe van die orde van grootte in die onderskeie streke weer te gee.

(b) Mynbou en steengroewe

Onder hierdie produksietak is alle ondernemings wat die ontginning van metale, minerale en steengroefprodukte onderneem, ingesluit. Bykomstige bedrywighede, wat deur die onderneming self verrig word soos prospekteerwerk, opwekking van elektrisiteit, herstelwerk, maal, was, gradering, raffinering en konstruksiewerk is ook as deel van die produksietak beskou. Klipbrekerye en steengroewe, wat verband hou met die bou van paaie deur die provinsiale administrasies, afdelingsrade en plaaslike owerhede, is onder regeringsdienste in berekening gebring, aangesien die bedrywighede nie afsonderlik georganiseer of te boek gestel word nie.

(i) Inligtingsbronne

Die basiese bron van inligting is ongepubliseerde gegewens regstreeks van die Statistiese afdeling van die Kantoor van die Staatsmyningenieur ingewin. Verdere inligting is ook uit die Jaarverslae insluitende Verslae van

die/....

die Staatsmyningenieur en die Geologiese Opname van die Departement van Mynwese vir die jare 1954 tot 1962 verkry. Die Suid-Afrikaanse Spoorweë het inligting met betrekking tot die spoorweginkomste per eenheid metaal en mineraal uit die vervoer van die stowwe verstrekk. Dit was noodsaaklik om die data te verkry sodat die resultate op 'n v.o.s.-basis aangedui kon word. Syfers ten opsigte van die waarde van bruto opbrengs, waarde van intermediêre goedere en dienste en die toegevoegde bruto waarde volgens landdrosdistrik vir die jare 1954/55 tot 1959/60, is van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

(ii) Berekeningsmetodes

Die produksiemetode is by die berekenings toegepas, alhoewel dit ook moontlik is om die inkome-betaal-metode te gebruik. Daar is egter met eersgenoemde volstaan weens die omvang wat die werk andersins sou aanneem. Die toegevoegde bruto waarde is dus as die verskil tussen die totale waarde van produksie en die waarde van intermediêre goedere en dienste bereken.

Om die totale jaarlikse waarde van mynbouproduksie te verkry, moet benewens die totale waarde van werklike verkope ook die waarde van die jaar-tot-jaar veranderings in voorrade, die waarde van eie konstruksie en die waarde van dienste wat deur die myne aan hul werknemers gelewer word, in berekening gebring word. In die studie is die waarde van eie konstruksie en dienste wat die myne aan hulle werknemers verskaf buite rekening gelaat, weens 'n gebrek aan gegewens. Dit behoort die resultate nie noemenswaardig te beïnvloed nie, weens die relatiewe onbelangrikheid van hierdie items in die betrokke streke.

Die waarde van werklike verkope, verdeel tussen plaaslike verkope en uitvoer, is van die Statistiese afdeling van die Kantoor van die Staatsmyningenieur verkry.

Aangesien/.....

Aangesien die syfers ten opsigte van uitvoer op 'n v.a.b.-basis aangegee word, is dit reggestel om in ooreenstemming met plaaslike verkope op 'n v.o.s.-basis, aan die hand van gegewens soos deur die Suid-Afrikaanse Spoorweë se hoofkantoor verstrek.

Die waardes van die veranderings in voorrade is verkry as die verskil tussen die fisiese produksiesyfers en die fisiese verkope vir elke individuele onderneming en waardeer teen die gemiddelde verkoopprijs van die betrokke metaal of mineraal wat deur die onderneming gerealiseer word.

Die waarde van intermediêre goedere en dienste is bereken aan die hand van gegewens uit bestedingsopnames wat by die Kantoor van die Staatsmyningenieur ingedien word. As gevolg van die vorm waarin die gegewens gevra word, was dit egter nodig om sekere aansuiwering te maak. In die bestedingsopnames word, onder andere, items ingesluit ten opsigte van uitgawes aangegaan vir voedsel wat gratis aan die werknemers verskaf word, soos vis, kafferkoring, vleis en groente. Dit is as arbeidsvergoeding in natura beskou en van die waarde van die totale uitgawes afgetrek.

'n Verdere aansuiwering was ook nodig vir items wat as kapitaaluitgawes beskou word.¹³⁾ Die kapitaaluitgawes is in ooreenstemming met die Verenigde Volkere Organisasie beskou, as die uitgawes wat vir items met 'n leeftyd van langer as 'n jaar, aangegaan word.¹⁴⁾

n/.....

13) Vir 'n volledige uiteensetting van die items wat as kapitaaluitgawes beskou is, Vgl. Groenewald, B.P. Die Reële Volksproduk en -besteding van Suid-Afrika, 1946-1960, ongepubliseerde D.Comm-proefskrif, Universiteit van Pretoria, 1964, pp. 228 tot 230.

14) Vgl. United Nations, Concepts and Definitions of Capital Formation, New York, 1953, p.7.

n Verdere aansuiwering ten opsigte van uitgawes wat nie in die bestedingsopnames ingesluit is nie, naamlik onkoste verbonde aan professionele- en finansiële dienste, drukwerk, advertensies en indirekte belasting, moes gemaak word. Laasgenoemde aansuiwering is in ooreenstemming met J.J. Stadler as 14persent van die totale uitgawes, soos aangetoon in die bestedingsopnames, geraam.¹⁵⁾

Die toegevoegde bruto waarde is bereken as die verskil tussen die totale waarde van produksie en die waarde van intermediêre goedere en dienste. Om die toegevoegde bruto waarde volgens tipe inkome te verdeel, is die arbeidsvergoeding regstreeks bereken en van die toegevoegde bruto waarde afgetrek om ander inkome te bepaal.

Die arbeidsvergoeding van die produksietak is bereken deur die salarisse en lone ten opsigte van elke individuele myn of steengroef uit state van die Statistiese afdeling van die Kantoor van die Staatsmyningenieur te verkry en in sekere opsigte aan te suiwer.

n Aansuiwering moes naamlik aangebring word ten opsigte van alluviale diamantdelwerye waarvoor daar geen inligting met betrekking tot salarisse en lone betaal, beskikbaar is nie. Dit is bereken deur die gemiddelde aantal persone soos vir elke individuele diamantdelwery verkry, te vermenigvuldig met n gemiddelde loon. Die gemiddelde jaarlikse vergoeding van die blanke en nie-blanke werkers is geneem as 50 persent en $66\frac{2}{3}$ persent van die gemiddelde jaarlikse vergoeding wat deur die werknemers onderskeidelik in diamantmyne verdien is.¹⁶⁾

n/.....

15) Vgl. Stadler, J.J. op.cit., p.220.

16) Dit is n ooreenstemming met Stadler, J.J. op.cit., p.228.

n Verdere regstelling is aangebring ten opsigte van gratis voedsel aan werknemers verskaf, soos in die bestedingsopnames van die Kantoor van die Staatsmyningenieur verkry. Vervolgens is 'n aansuiwering gemaak om die bydraes van die werkgewer tot pensioen- en bestaanveiligheidsfondse in aanmerking te neem. Dit is gedoen deur die persentasie van die bydraes tot die ander arbeidsvergoeding vir die land, op al die streke toe te pas. Geen voorsiening vir die verskaffing van dienste aan werknemers soos mediese-ontspannings- en opvoedkundige dienste kon in berekening gebring word nie, weens 'n gebrek aan inligting.

Die ander inkome is as die verskil tussen die toegevoegde bruto waarde en arbeidsvergoeding bereken. Om vervolgens 'n verdeling van die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep te verkry, is die arbeidsvergoeding, soos hierbo bereken, vir elke volksgroep bepaal, aangesien die inligting vir die onderskeie volksgroepe apart aange-
toon word. Die ander inkome is as 'n geheel na die blankes toegedeel, omdat daar sover as wat vasgestel kan word geen onafhanklike bedrywigheede deur die nie-blanke volksgroepe in die Oranjeriviergebied onderneem word nie.

(iii) Betroubaarheid van die resultate

Uit die berekeningsmetodes soos hierbo uiteengesit, kan die volgende gevolgtrekkings gemaak word met betrekking tot die betroubaarheid van die resultate:

(1) Alhoewel daar by die berekenings ten opsigte van die bruto waarde van opbrengs geen voorsiening gemaak is vir die waarde van eie konstruksie en die waarde van dienste wat myne aan hulle werknemers verskaf nie, behoort dit die resultate nie noemenswaardig te beïnvloed nie weens die relatiewe onbelangriktheid van hierdie bedrywigheede.

(2)/.....

(2) Ten opsigte van myne en steengroewe bestaan daar gedetailleerde gegewens met betrekking tot elke individuele onderneming. Oor die algemeen gesproke behoort die resultate gevolglik redelik betroubaar te wees.

(3) Die waarde van bruto opbrengs behoort n betroubaarder reeks te wees as die ten opsigte van intermediêre goedere en dienste, aangesien daar noodwendig meer aansuiwerings aangebring moes word by die berekening van laasgenoemde.

(4) Ten spyte van enkele arbitrêre veronderstellings wat by die berekening van arbeidsvergoeding gemaak moes word, kan die reeks as betroubaar aanvaar word. Dieselfde geld ook vir die verdeling van die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep.

(5) In sy geheel gesien kan aanvaar word dat die berekende resultate ten opsigte van mynbou een van die betroubaarste reekse behoort te wees.

(c) Fabriekswese en konstruksie

Onder fabriekswese is alle private bedrywighede wat te doen het met die vervaardiging, verwerking, maak voorbereiding of verpakking van goedere ingesluit. Dit word gedoen afgesien daarvan of die aktiwiteite op n fabriekperseel, of by die werker se huis plaasvind; of dit deur middel van met krag aangedrewe masjiene, of met die hand verrig word. Dit omvat ook onafhanklike inrigtings, waarvan die hoofdoel die verrigting van herstelwerk is. Navorsingsinrigtings wat nou verbonde is aan ondernemings wat onder die produksietak tuishoort, is ook hierby ingesluit. Alhoewel die resultate ten opsigte van munisipale bierbrouerye en slagpale ook by die produksietak in berekening gebring is, word die berekeningsmetodes gerieflikheidshalwe saam met die

berekenings/.....

berekenings van die algemene afdelings van plaaslike besture in afdeling (i), bespreek.

Onder konstruksie is alle private ondernemings wat besig is met konstruksiewerk, ingesluit behalwe konstruksie-, herstel- en slopingswerk wat deur ondernemings in ander produksietakke vir hulle uitsluitlike gebruik onderneem word.

(i) Inligtingsbronne

Die basiese inligtingsbron is die Nywerheidsensuusverslae van 1956/57, 1959/60 en 1961/62, wat die belangrikste data op 'n geografiese grondslag aantoon. Verdere inligting is van die Departement van Bosbou met betrekking tot die staatsaagmeulens in die ondersoekgebied verkry. Die toegevoegde bruto waarde volgens tipe inkome vir die jare 1954/55 tot 1959/60, is vanaf die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry. Daarbenewens is inligting met betrekking tot die nie-blanke ondernemings van die onderskeie streeksontwikkelingsverenigings in die gebied ingewin.

(ii) Berekeningsmetodes

By die berekening van die toegevoegde bruto waarde is van die produksiebenadering uitgegaan, dit wil sê dit is as die verskil tussen die waarde van produksie en die waarde van intermediêre goedere en dienste, bereken.

Die bruto waarde van opbrengs, netto waarde van opbrengs en salarisse en lone is uit die Nywerheidsensuusverslae van 1956/57, 1959/60 en 1961/62 verkry. Die netto opbrengssyfers, kan nie sonder meer as die toegevoegde bruto waarde beskou word nie, aangesien dit nie vir sekere onregstreekse onkoste, soos onderhoud van masjinerie en geboue, vervoer-, pos-, telegraaf- en telefoondienste, voorsiening maak nie.

Om die regstelling dus in aanmerking te neem is die toegevoegde bruto waarde volgens tipe inkome soos volg vir die jare 1956/57, 1959/60 en 1961/62, bereken:

Bruto waarde van opbrengs,
minus koste van materiaal gebruik,
= netto waarde van opbrengs;
minus n toelating van 15% vir onregstreekse onkoste in die geval van fabriekswese en 16% in die geval van konstruksies.¹⁷⁾
= toegevoegde bruto waarde;
minus arbeidsvergoeding,
= ander inkome.

n Verdere aansuiwering was nodig om bedrywighede wat deur die Buro vir Statistiek in die nywerheidsensus ingesluit is, maar wat ingevolge die klassifikasie in die studie gevolg, nie daar tuishoort nie, uit te sluit. In die sensusse word gegewens wat betrekking het op soutwerke, kalkbranderye, wassery-, kleur- en skoonmaakondernemings ingesamel. Dit was nodig om die berekende resultate ten opsigte van hierdie bedrywighede in die streke aan te suiwer. Daarbenewens moes n aansuiwering vir staatsaagmeulens wat onder fabriekswese tuishoort maar nie in die sensusse opgeneem is nie, gemaak word. Inligting betreffende die ondernemings se bydrae is vanaf die Departement van Bosbou verkry.

Aangesien/.....

17) Dit is in ooreenstemming met J.J. Stadler, vergelyk op.cit pp.264 tot 266 en 286. Alhoewel daar sedert die berekenings van Stadler in die 1960/61 nywerheidsensus aan die lig gekom het dat die onregstreekse onkoste in die geval van fabriekswese 21.7%, en in die geval van konstruksies 12.8%, uitgemaak het van die netto waarde van opbrengs, is die persentasie aftrekkings van Stadler nog hier toegepas. Dit is om n tweërlei rede gedoen, naamlik aan die een kant om die resultate vergelykbaar met berekende landstotale te hou en aan die anderkant omdat die berekende onregstreekse onkoste vir 1960/61 nie noodwendig dieselfde persentasies vir die ander jare hoef uit te maak nie.

Aangesien die streeksindeling wat in hierdie studie gevolg is nie streng ooreenkom met die ekonomiese streke waarvolgens die resultate van die 1961/62 sensus aangegee word nie, moes 'n aansuiwering vir die jaar aangebring word. Die totale van die individuele landdrosdistrikte is bereken uit die ekonomiese streeksindeling op die veronderstelling dat dit in dieselfde verhouding tot die totaal van die streek sal wees as wat die geval was in 1959/60. Deur 'n sommering van die betrokke individuele landdrosdistrikstotale is die streekstotale verkry.

Die syfers vir die oorblywende jare is deur middel van inter- en ekstrapolasie bereken.

Om 'n verdeling van die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep te verkry, is die arbeidsvergoeding vir elke individuele volksgroep uit die nywerheidsensuusverslae van 1956/57, 1959/60 en 1961/62 bepaal. Die verdelings vir die oorblywende jare is deur middel van inter- en ekstrapolasie aan die hand van die totale arbeidsvergoeding geraam.

Die ander inkome is tussen die volksgroepe verdeel, deur eerstens inligting met betrekking tot die individuele nie-blanke ondernemings van die betrokke streeksontwikkelingsverenigings in te win, wat die tipe onderneming en ligging betref. Hieruit was dit moontlik om die ondernemings te klassifiseer volgens die twintig hoofnywerheids-groepe soos uiteengesit in die nywerheidsensuusverslae. Die gemiddelde ander inkome van die onderskeie hoofgroepe, is verminder na 10 persent in die geval van die Kleurlinge en 5 persent in die geval van die Bantoes en vermenigvuldig met die nie-blanke ondernemings in elke gebied om die ander inkome van die volksgroepe te bepaal. Geen voorsiening is aangebring vir die beleggings van die nie-blanke volksgroepe se verdienste in maatskappye nie,

weens/.....

weens n gebrek aan gegewens. Dit behoort egter relatief onbelangrik te wees vir die ondersoekgebied. Vervolgens is die ander inkome van die blankes as die verskil tussen die totale ander inkome en die ander inkome van die nie-blanke volksgroepe, bereken.

(iii) Betroubaarheid van die resultate

Uit die berekeningsmetodes soos hierbo uiteengesit kan die volgende gevolgtrekkings gemaak word met betrekking tot die betroubaarheid van die resultate:

- (1) Die berekende resultate vir die jare 1956/57, 1959/60 en 1961/62 behoort die betroubaarste te wees, aangesien hulle berus op regstreekse inligting wat uit die Nywerheidsensusverslae verkry is.
- (2) Die voorsiening vir onregstreekse onkoste het tot gevolg dat die toegevoegde bruto waarde waarskynlik minder betroubaar is as die netto waarde van opbrengs wat uit die sensusverslae verkry is.
- (3) Die resultate ten opsigte van arbeidsvergoeding behoort betroubaarder te wees as die van ander inkome, aangesien dit direk bereken is vir die jare waarvoor inligting beskikbaar was. By inter- en ekstrapolasie voldoen arbeidsvergoeding ook meer aan die basiese stabiliteitsaannames waarvan uitgegaan word by inter- en ekstrapolering, as ander inkome.
- (4) Die verdeling van die arbeidsvergoeding tussen die onderskeie volksgroepe is ook meer betroubaar as die van ander inkome waar van ietwat arbitrêre veronderstelling uitgegaan is.

(d) Elektrisiteit, gas en water

Soos blyk uit die klassifikasie van ekonomiese

aktiwiteite/....

aktiwiteite in Suid-Afrika word alleen bedrywighede van die Elektrisiteitsvoorsieningskommissie (Evkom), private elektrisiteitsondernemings en die plaaslike owerhede se elektrisiteit-, gas- en waterafdelings onder hierdie produksietak geklassifiseer. Gerieflikheidshalwe word die betrokke afdelings van plaaslike owerhede saam met hul algemene afdelings, onder regeringsdienste bespreek. Weens gebrek aan gegewens was berekenings ten opsigte van private ondernemings nie moontlik nie. Uit samesprekings het egter geblyk dat private ondernemings in die ondersoekgebied relatief onbelangrik is. Die weglating daarvan sal dus nie die resultate noemenswaardig beïnvloed nie. Hier word dus slegs die berekenings ten opsigte van Evkom in die Oranjeriviergebied bespreek. Die nodige inligting is hoofsaaklik uit die Jaarverslae van Evkom en regstreeks van die onderneming verkry.

Vir die jare 1954/55 tot 1959/60 is die resultate van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer, sonder meer aanvaar. Die arbeidsvergoeding vir die jare 1960/61 en 1961/62 soos van Evkom verkry, is in ooreenstemming met die berekenings van die vorige jare volgens die ligging van die kragstasies toegedeel en wel in verhouding met die aantal eenhede opgewek. Die ander inkome vir 1960/61 en 1961/62 is bereken, deur aan te neem dat dit in dieselfde verhouding as die arbeidsvergoeding vir die twee jaar sal varieer.

Om 'n verdeling van die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep te maak, is die arbeidsvergoeding van die onderskeie volksgroepe vir 1959/60 tot 1961/62 van Evkom verkry. Vir die ander jare is dit bereken deur dit te ekstrapoleer aan die hand van die totale arbeidsvergoeding.

Die ander inkome van Evkom, soos dié van ander openbare korporasies, regeringsondernemings en openbare owerhede, word beskou as inkome wat al die volksgroepe saam toekom, en is in ooreenstemming met die mate van ekonomiese bedrywigheide van die volksgroepe in die onderskeie gebiede, verdeel. Die bruto geografiese produk wat in private ondernemings vir elke volksgroep ontstaan, is as verteenwoordigend vir die mate van ekonomiese aktiwiteite van die onderskeie volksgroepe beskou en by die verdeling van die ander inkome gebruik.¹⁸⁾

As n geheel gesien behoort die resultate, veral die ten opsigte van arbeidsvergoeding, redelik betroubaar te wees. Aangesien die resultate egter alleen toegedeel is volgens die ligging van die kragstasies mag dit n mate van oorwaarderling tot gevolg hê vir die streek waarin die kragstasie geleë is en n onderwaarderling in die streke waar daar wel aktiwiteite in plaasvind, maar wat nie kragstasies het nie.

(e) Vervoer, opberging en kommunikasie

Die ekonomiese aktiwiteite in hierdie produksietak kan in die volgende hoofgroepe verdeel word:

- 1) Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens,
- 2) ander owerheidsondernemings,
- 3) private vervoer en opberging, en
- 4) kommunikasie.

Onder die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens word alle aktiwiteite van hierdie onderneming in die Cranjeriviergebied, met inbegrip van verversings- en bedverskaffing, reklame en boekstalletjies, graansuiers, padmotorvervoer en toeristediens, ingesluit. Ander owerheidsondernemings omvat die bedrywigheide van die Goewermentsgarage, burgerlike lughawens en die vervoerafdeling van Bloemfontein
se/.....

18) Vgl. Thirion, S.F. op.cit., pp.162 tot 165.

se munisipaliteit, terwyl private vervoer en opberging al die ondernemings wat hoofsaaklik vervoerdienste lewer, met ingebrip van private skeeps- en reisagente en koelkamers, insluit. Kommunikasie sluit hoofsaaklik die aktiwiteite van die Departement van Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese en radiodienste, in.

(i) Inligtingsbronne

Inligting ten opsigte van die arbeidsvergoeding van die Suid-Afrikaanse Spoorweë, S.A.U.K. en die Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese, is regstreeks van hierdie instansies verkry. Die arbeidsvergoeding van die burgerlike lughawens en die Goewermentsgarage is deur die Departement van Vervoer verstrek. Daarbenewens is inligting insake private vervoer uit 'n opname van die Buro vir Statistiek in 1958/59 verkry. Die toegevoegde bruto waarde van die produksietak verdeel volgens tipe inkome en landdrosdistrik vir die jare 1954/55 tot 1959/60 is van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

(ii) Berekeningsmetodes

By hierdie produksietak is van die inkome-betaalmetode uitgegaan. Die salarisse en lone betaal in 1960/61 en 1961/62 is regstreeks van die Spoorwegadministrasie, Goewermentsgarage, burgerlike lughawens, die Hoofposkantoor en die S.A.U.K. verkry. Om die totale arbeidsvergoeding van die S.A.S. en H. te bereken, is die kontant salarisse en lone betaal met 7 persent verhoog om voorsiening vir vergoeding in natura en pensioenfondsbydraes deur die Administrasie te maak.¹⁹⁾ Weens 'n gebrek aan gegewens is die arbeidsvergoeding van private vervoer- en opbergingsondernemings vir/.....

19) Dit is in ooreenstemming met die geramings van hierdie items wat deur die Buro vir Statistiek gemaak is.

vir 1960/61 en 1961/62 geraam, deur ekstrapolering van die vorige jare se resultate soos van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

Die ander inkome van die S.A.S. en H., Goewermentsgarage, die Departement van Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese en die S.A.U.K., is geraam aan die hand van die veronderstelling dat die verhouding tussen ander inkome en arbeidsvergoeding wat van toepassing was in 1954/55 tot 1959/60, ook vir die latere jare sal geld. Die ander inkome van die burgerlike lughawens is bereken op basis van gegewens wat in die Kontroleur- en Ouditeur-generaal se verslae verstrekkend word, terwyl die ander inkome van die private ondernemings verkry is deur ekstrapolasie van die vorige jare se resultate.

Vervolgens is die toegevoegde bruto waarde aan die onderskeie volksgroepe toegedeel. Die verdeling van arbeidsvergoeding tussen die volksgroepe vir die jare 1960/61 en 1961/62 is regstreeks van die S.A.S. en H., Goewermentsgarage, S.A.U.K. en die Departement van Pos-, en Telegraaf- en Telefoonwese, verkry. Die arbeidsvergoeding van private vervoer vir 1958/59 volgens volksgroep, word in die betrokke sensus aangetoon. Vir die ander jare is die vergoeding van arbeid vir die onderskeie volksgroepe geraam, deur middel van ekstrapolasie aan die hand van die totale arbeidsvergoeding.

Die ander inkome van private vervoer is as n geheel na die blankes toegedeel, aangesien die nie-blanke volksgroepe in die ondersoekgebied geen onafhanklike ondernemings besit nie. By die owerheidsondernemings is van die veronderstelling uitgegaan, dat die ander inkome al die volksgroepe toekom in ooreenstemming met die mate van ekonomiese aktiwiteite van die volksgroepe in die gebiede. Gevolglik is die ander inkome van die
onderskeie/....

onderskeie volksgroepe bepaal op basis van die toegevoegde bruto waarde ten opsigte van alle private aktiwiteite van die onderskeie volksgroepe.

(iii) Betroubaarheid van die resultate

Weens die aard van statistiese gegewens behoort die toegevoegde bruto waarde van openbare owerhede meer betroubaar as dié van private vervoer te wees. Die arbeidsvergoeding van private vervoer behoort weer meer betroubaar as ander inkome te wees. Wat die verdeling van die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep betref, behoort die resultate ten opsigte van arbeidsvergoeding meer betroubaar as die van ander inkome te wees.

(f) Handel

Onder hierdie produksietak word alle groothandelaars en kleinhandelaars geklassifiseer, asook agente en afslaers wat funksies in verband met die handel beoefen, en ondernemings bedrywig in die motorhandel. Die lewendehawen en produktemarkte van plaaslike owerhede wat ook onder die produksietak se resultate ingesluit is, word gerieflikheidshalwe onder algemene regeringsdienste bespreek.

(i) Inligtingsbronne

Statistiese data ten opsigte van die kleinhandel en groothandel asook agente en afslaers is uit die Distribusie- en Diensinrigtingsensus van 1946/47 en 1952, en die Sensus van Groot- en Kleindistribusiehandel - 1960/61, verkry. Inligting aangaande die motorhandel word in die Motorhandelsensus van 1956/57 en 1960/61 aangetoon. Syfers ten opsigte van die toegevoegde bruto waarde volgens landrosdistrik vir die jare 1954/55 tot 1959/60 is van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

(ii) Berekeningsmetodes

Net soos in die geval van die ander tersiêre produksietakke is die berekenings ten opsigte van

die/.....

handel op die inkome-betaal-metode gebaseer. Die resultate vir 1954/55 tot 1959/60, soos deur die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer bereken, is sonder meer in hierdie studie aanvaar. Vir 1960/61 is die toegevoegde bruto waarde as die som van arbeidsvergoeding, netto wins, waardevermindering, netto rente en netto huur bereken, uit data in die sensus van die groot- en klein-distribusiehandel en die motorhandel vir 1960/61, verstrek. Vir 1961/62 is die toegevoegde bruto waarde, in ooreenstemming met die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer se berekenings vir die vroeëre jare, bepaal aan die hand van die aanname dat daar 'n korrelasie bestaan tussen die groeikoers van landbou, mynbou en fabriekswese aan die een kant en handel aan die anderkant.

Om die toegevoegde bruto waarde volgens tipe inkome te verdeel, is die arbeidsvergoeding uit die betrokke sensusverslae van 1946/47, 1952 en 1960/61 met betrekking tot die groot- en kleinhandel en agente en afslaaers verkry. terwyl die arbeidsvergoeding van die motorhandel uit die sensusse van 1956/57 en 1960/61 verkry is. Die resultate vir 1954/55 en 1961/62 is deur middel van inter- en ekstrapolasie bepaal. Ander inkome is as die verskil tussen die toegevoegde bruto waarde en arbeidsvergoeding bereken.

Die data ten opsigte van arbeidsvergoeding wat in die sensusverslae aangegee word, toon ook 'n verdeling volgens volksgroep aan. Om die ooreenstemmende syfers vir die ander jare te bereken, is die arbeidsvergoeding volgens volksgroep vir die sensusjare aan die hand van die totale arbeidsvergoeding inter- en ekstrapoleer.

Om die ander inkome volgens volksgroep te bepaal,

is/.....

is die gemiddelde ander inkome per onderneming van groot-handelaars, kleinhandelaars, agente en afslaers en die motorhandel, uit die betrokke sensusverslae bereken.

Die aantal en tipe Bantoe-, Asiaat- en Kleurlingonderneming is vanaf die Departement van Bantoe-administrasie en Ontwikkeling, die Departement van Kleurlingsake en die Departement van Indiërsake verkry. Die gemiddelde ander inkome per onderneming van Bantoes is as 5 persent en die van Kleurling as 10 persent van die gemiddelde van al die volksgroepe gesamentlik, geneem. Vervolgens is die aantal ondernemings vermenigvuldig met die onderskeie gemiddelde inkomes per onderneming, ten einde die ander inkome van die volksgroepe te bepaal.

(iii) Betroubaarheid van die resultate

Uit die bespreking oor die berekeningsmetodes kan die volgende afleidings gemaak word met betrekking tot die betroubaarheid van die resultate:

- (1) Die resultate ten opsigte van 1960/61 sal die betroubaarste wees aangesien dit gebaseer is op sensusgegewens.
- (2) Die resultate ten opsigte van arbeidsvergoeding is meer betroubaar as die van ander inkome, aangesien die basiese stabiliteitsaannames by die inter- en ekstrapolasie eerder in die geval van arbeidsvergoeding van toepassing sal wees.
- (3) Die verdeling van die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep sal waarskynlik nie baie betroubaar wees nie; die verdeling van arbeidsvergoeding sal egter meer betroubaar as dié van ander inkome wees.

(g) Finansiële instellings en vaste eiendom

Onder hierdie produksjetak word alle handelsbanke, bouverenigings/,...

bouverenigings, volksbanke en leningsbanke, verdiskonterings- en aksephuisse en ander depositonemende instellings wat onder die Bankwet van 1965²⁰⁾ ressorteer, versekeringsmaatskappye, beleggingsmaatskappye, eksekuteurskamers, huurkoopfinansieringsmaatskappye en mynhuisse, ingesluit. Daarbenewens kom werkzaamhede van die Suid-Afrikaanse Reserwebank en die Land- en Landboubank, ook in die Oranjeriviergebied voor.

Onder vaste eiendom word alleen die beheer, opdeling, uitlê, beplanning, ontwikkeling en verkoop van dorpsgebiede en ander vaste eiendom deur eiendomsagente en ander ondernemings, besit en verhuur van toesluit-garages en huurinvorderingsagentskappe, gedek.

(i) Inligtingsbronne

Inligting is regstreeks van die Buro vir Statistiek, Barclays-, Volkskas- en Standardbank, Sanlam, Old Mutual, Land en Landboubank, die Suid-Afrikaanse Reserwebank en individuele aandelemakelaars, ingewin. Daarbenewens is die toegevoegde bruto waarde soos vir die jare 1954/55 tot 1959/60 bereken, van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

(ii) Berekeningsmetodes

Die berekende resultate van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer vir 1954/55 tot 1959/60, is sonder meer in hierdie studie aanvaar. Met die uitsondering van openbare korporasies, was geen direkte berekenings
in/.....

20) Republiek van Suid-Afrika, Wet tot Samevatting van die wetsbepalings met betrekking tot bankinstelling, Nr. 23 van 1965, Staatsdrukker, Pretoria, 1965.

in 1960/61 en 1961/62 by die bepaling van die toegevoegde bruto waarde moontlik nie.

In die geval van private ondernemings is inligting van die vernaamste ondernemings in verband met arbeidsvergoeding vir die drie jaar van 1959/60 tot 1961/62, regstreeks ingewin. Uit die inligting is 'n indeks saamgestel wat die groei oor die betrokke periode aantoon. Die indeks is vervolgens toegepas by die ekstrapolering van die arbeidsvergoeding en ander inkome van die betrokke streke.

Wat openbare korporasies betref is die arbeidsvergoeding volgens takkantore deur hulle uitbetaal vir die jare 1960/61 en 1961/62 verkry. Die ander inkome is aan die hand van die arbeidsvergoeding ge-ekstrapoleer.

Inligting betreffende die verdeling van die arbeidsvergoeding volgens volksgroep vir 1959/60 tot 1961/62 is van die vernaamste ondernemings verkry. Hierdie verhoudings is in die ander jare toegepas in die onderskeie streke. Die ander inkome is as 'n geheel na die blanke volksgroep toegedeel.

(iii) Betroubaarheid van die resultate

Uit die berekeningsmetodes soos hierbo uiteengesit kan die volgende gevolgtrekkings gemaak word met betrekking tot die betroubaarheid van die resultate:

- (1) Die berekenings ten opsigte van die produksietak behoort een van die onbetroubaarste reekse te wees, weens die gebrek aan doeltreffende data.
- (2) Aangesien die berekenings ten opsigte van arbeidsvergoeding meer regstreeks as die van ander inkome was, behoort die resultate ten opsigte van eersgenoemde ook meer betroubaar te wees.

(3) Die verdeling van arbeidsvergoeding volgens volksgroep behoort redelik betroubaar te wees aangesien inligting regstreeks van die grootste ondernemings verkry is.

(h) Besit van Wonings

Hierdie produksietak sluit die inkome wat ontstaan uit die besit van woonhuise, woonstelle en woonkamers, in. In die plattelandse gebiede is egter alleen die wonings van blankes, Asiate en Kleurlinge in ag geneem. Dit word aanvaar dat die wonings wat deur Bantoes in die plattelandse gebiede bewoon word, hoofsaaklik van takke en klei gemaak is. Weens die relatiewe kort leeftyd van sulke wonings word dit as duursame verbruiks-goedere beskou en gevolglik is geen huur daarop toegereken nie.

(i) Inligtingsbronne

Gegewens soos verkry uit die Bevolkingsensus van 1951 en 1960 is gebruik om die aantal woonhuise en woonstelle te bepaal. Daarbenewens word nuttige inligting oor die wonings, woonstelle en woonkamers, in die vernaamste stedelike gebiede, in Uniestatistiek oor Vyftig Jaar aangetoon. Addisionele data is ook uit die Opname van Gesinsuitgawe, November 1955, Verslae No. 4 en 5 en die Landbousensusverslae van 1954/55 tot 1961/62, asook uit die D.Comm.-proefskrif van J.J. Stadler, Die Bruto Binnelandse Produk van Suid-Afrika, 1911-1959, verkry. Syfers ten opsigte van die toegevoegde bruto waarde vir die jare 1954/55 tot 1959/60, is van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verkry.

(ii) Berekeningsmetodes

Weens onvolledige statistiese gegewens was dit alleen moontlik om 'n indirekte metode van berekening

te/.....

te volg. Om die aantal woonhuise, woonstelle en woonkamers in die stedelike gebiede te bepaal is die gesinsgrootte van elke volksgroep ten opsigte van die grootte van die stedelike bevolking in die streke in aanmerking geneem. Dieselfde prosedure is by die Kleurlinge en Asiate wat in die plattelandse gebiede woonagtig is, gevolg. Wat die blankes in die plattelandse gebiede betref, is die aantal boerdery-eenhede as verteenwoordigend vir die aantal blanke plattelandse woonhuise beskou. Die aantal woonhuise en woonstelle is vermenigvuldig met gemiddelde huursyfers, om die totale huur te verkry. Uit die totale huursyfers is die toegevoegde bruto waarde vir die onderskeie streke bepaal deur voorsiening vir sekere kostes, soos byvoorbeeld riolering, vuilgoedverwydering, enosvoorts, te maak. Die uitgawes is in ooreenstemming met J.J. Stadler geraam as 30 persent van die totale huur in die geval van stedelike woonhuise en 15 persent in die geval van plattelandse woonhuise en woonstelle.²¹⁾

Weens die relatiewe onbelangrikheid van arbeidsvergoeding is geen verdeling tussen arbeidsvergoeding en ander inkome gemaak nie.

(iii) Betroubaarheid van die resultate

Alhoewel daar by die berekeningsmetodes van veronderstellings uitgegaan is, wat nie noodwendig in die praktyk hoof te geld nie, kan die resultate as redelik betroubaar aanvaar word.

(i)/.....

21) Vgl. Stadler, J.J. op.cit., pp. 398 en 399.

(i) Algemene regeringsdienste

Alle algemene afdelings van die sentrale regering, en alle afdeling van die Kaapse en Oranje-Vrystaatse Provinsiale Administrasies, soos algemene administrasie, natuurbewaring, plaaslike bestuur en hospitaaldienste, werkedepartemente en die Departement van hospitaaldienste, is onder dié produksietak ingesluit. Onder die produksietak ressorteer ook munisipaliteite, met inbegrip van stadsrade, en afdelingsrade, plaaslike gebiede en klein-hoewegebiede. Alhoewel alleen die nie-handelsafdelings van die plaaslike owerhede hieronder ingesluit is, terwyl die handelsafdelings by die ander toepaslike produksietakke ingesluit is, word die berekeningsmetodes van laasgenoemde gerieflikheidshalwe hier bespreek.

(i) Inligtingsbronne

Inligting met betrekking tot die verspreiding van arbeidsvergoeding tussen die onderskeie streke, is regstreeks van die staatsdepartemente en die betrokke provinsiale administrasies, verkry. Wat plaaslike owerhede betref, is die nodige gegewens direk van die Buro vir Statistiek verkry. Verdere inligting is uit die Jaarverslae van die Kontroleur en Ouditeur-generaal, die Jaarverslae van die Provinsiale Ouditeur van die Kaapprovinsie/en O.V.S., vir die betrokke periode, en uit die D.Comm-proefskrif van J.J. Stadler, Die Bruto Binnelandse Produk van Suid-Afrika, 1911-1-59, verkry. Die toegevoegde bruto waarde volgens tipe inkome vir die periode 1954/55 tot 1959/60 is deur die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer verstrekk.

(ii) Berekeningsmetodes

Die arbeidsvergoeding van die sentrale regering, is bereken deur inligting regstreeks van die staatsdepartemente en uit die verslae van die Kontroleur en Ouditeur-generaal, te verkry. Ander inkome is vir

die/.....

die tydperk 1954/55 tot 1959/60 bereken deur die landstotale soos aangetoon in J.J. Stadler se D.Comm.-Proefskrif na die onderskeie streke, volgens die verspreiding van arbeidsvergoeding, toe te deel. Vir die jare 1960/61 en 1961/62 is dit geraam op die veronderstelling dat die verhouding tussen arbeidsvergoeding en ander inkome onveranderd vanaf 1959/60 sal bly.

Inligting met betrekking tot die arbeidsvergoeding van die provinsiale administrasies volgens streke, is regstreeks van die betrokke instansies verkry. Die ander inkome vir die periode 1954/55 tot 1959/60 is geraam deur die landstotale na die onderskeie streke toe te deel aan die hand van die verdeling van arbeidsvergoeding. Vir 1960/61 en 1961/62 is dit op die veronderstelling dat die verhouding tussen arbeidsvergoeding en ander inkome vir 1959/60 onveranderd sal bly, geraam.

Net soos in die geval van die sentrale regering en provinsiale administrasies, is by plaaslike owerhede ook van die inkome-betaal-metode uitgegaan. Arbeidsvergoeding is bepaal uit die jaarlikse opnames by die Buro vir Statistiek. Dit was moontlik om hieruit n onderskeid tussen die verskillende handelsafdelings van die owerhede te maak. Die ander inkome is vir die tydperk 1954/55 tot 1959/60 bereken deur die landstotale soos aangetoon in J.J. Stadler se D.Comm.-proefskrif na die onderskeie streke, volgens die verspreiding van arbeidsvergoeding, toe te deel. Vir die jare 1960/61 en 1961/62 is dit geraam op die veronderstelling dat die verhouding tussen arbeidsvergoeding en ander inkome onveranderd vanaf 1959/60 sal bly.

Die verdeling van die arbeidsvergoeding volgens volksgroep vir die sentrale regering en provinsiale administrasies/.....

administrasies is regstreeks van die verskillende staatsdepartemente en die betrokke administrasies vir die jare 1960/61 en 1961/62 verkry. Vir die ander jare is hierdie groothede ge-ekstrapoleer aan die hand van die totale arbeidsvergoeding soos hierbo bereken. Wat die plaaslike owerhede betref is die verdeling van die arbeidsvergoeding volgens volksgroep, by die Buro vir Statistiek verkry.

Die ander inkome van die bedrywigheide is in hierdie studie beskou as die inkome wat al die volksgroepe toekom in ooreenstemming met die mate van ekonomiese aktiwiteite van die onderskeie volksgroepe. Dit is dan ook vervolgens toegedeel na die verskillende volksgroepe in dieselfde verhouding as hul bydrae tot die totale bruto geografiese produk wat in die private sektor ontstaan.

(iii) Betroubaarheid van die resultate

Met inagneming van die berekeningsmetodes gevolg, kan die volgende gevolgtrekkings met betrekking tot die betroubaarheid van die resultate gemaak word:

- (1) Die toegevoegde bruto waarde van die produksietak behoort redelik betroubaar te wees. Die resultate ten opsigte van arbeidsvergoeding is meer betroubaar as die ten opsigte van ander inkome aangesien dit meer regstreeks bereken is.
- (2) Die toegevoegde bruto waarde van die handelsafdelings van plaaslike owerhede is meer betroubaar vir die latere jare as die vir die vroeëre jare, aangesien dit ook meer regstreeks bereken is.
- (3) Die verdeling van die toegevoegde bruto waarde volgens volksgroep behoort redelik betroubaar te wees, met inagneming daarvan dat die resultate ten opsigte van arbeidsvergoeding meer betroubaar as dié van ander inkome behoort te wees.

(j)/.....

(j) Ander dienste

Die tersiêre dienste wat in die onderafdeling bespreek word, omvat alle oorblywende dienste wat nie reeds hierbo in ander produksietakke opgeneem is nie. Dit het dus betrekking op gemeenskapsdienste, besigheidsdienste, ontspanning- en vermaaklikheidsdienste en persoonlike dienste.

(i) Inligtingsbronne

Die volgende inligtingsbronne is geraadpleeg:

- (1) Inligting is by die Buro vir Statistiek verkry ten opsigte van universiteite, universiteitskolleges, tegniese skole, spesiale skole vir blindes, dowes, epileptici, serebraal verlamdes en liggaamlike belemmerdes, hospitale, verpleeginrigtings, mediese hulpverenigings en algemene besigheidsdienste.
- (2) In die jaarverslae van die universiteitskolleges, tegnisi kolleges en die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap, word nuttige inligting aangaande die inrigtings aangegee.
- (3) In die Register van Geneeshere, Interns en Tandartse word alle mediese praktisyne wat by die Suid-Afrikaanse Instituut vir Geneeskundige Navorsing geregistreer is, volgens alfabetiese volgorde en woonplek aangedui.
- (4) Buro vir Statistiek, Binnelandse Handelstatistiek. In die series is inligting al beskikbaar ten opsigte van besigheidsdienste vir 1958/59 en advokate en prokureurs vir 1960/61.
- (5) Die toegevoegde bruto waarde volgens tipe inkomme vir die jare 1954/55 tot 1959/60 soos bereken deur die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer.

(ii)/.....

(ii) Berekeningsmetodes

Basies is dieselfde berekeningsmetodes gevolg, as dié wat deur die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer toegepas is. As gevolg van verbeterde statistiek sedert die berekenings deur hierdie instansie gemaak is, is die berekenings vir al die jare dienooreenkomstig reggestel. Vervolgens word die berekeningsmetodes vir die onderskeie onderafdelings van die produksietak, kortliks uiteengesit.

(1) Die arbeidsvergoeding van die Universiteit van die Oranje Vrystaat²²⁾ universiteitskolleges en tegniese kolleges is op grond van inligting verkry by die Buro vir Statistiek, asook uit die jaarverslae van die verskillende inrigtings, bereken. Die ander inkome bestaan alleen uit huur, met inbegrip van n toegerekende huur op geboue, aangesien die inrigtings as nie-winssoekende instellings beskou kan word. Dit is as 8 persent van die waarde van grond en geboue bereken, soos in die jaarverslae van die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap aangetoon.

(2) Die berekenings ten opsigte van spesiale skole vir blindes, dowes, epileptici, serebraalverlamdes en liggaamlik belemmerdes, is gedoen aan die hand van inligting by die Nasionale Rekeninge-afdeling van die Buro vir Statistiek verkry. Ander onderwysdienste is bereken deur die landstotale ten opsigte van die dienste volgens die verspreiding van die blanke bevolking toe te deel.

(3) Die arbeidsvergoeding en ander inkome van hospitale, verpleeginrigtings, sanatoria, kerklike- en welsynsorganisasies, is bereken volgens inligting van die Buro/.....

22) Die Universiteit van Port Elizabeth het eers in 1965 as n onafhanklike universiteit begin funksioneer.

Buro vir Statistiek verkry.

(4) Private mediese praktisyne, tandartse en ander individuele persone wat vir eie rekening die mediese professie beoefen, se totale vir die land is toegedeel aan die hand van 'n adreslys wat vanaf die Suid-Afrikaanse Instituut vir Geneeskundige Navorsing verkry is.

(5) Die berekenings ten opsigte van algemene besigheidsdienste is gebaseer op inligting wat uit die sensus van hierdie dienste in 1958/59 verkry is.

(6) Prokureurs en advokate se toegevoegde bruto waarde is soortgelyk uit die sensus van hierdie professies van 1960/61, bereken.

(7) Rekenmeesters en ouditeurs se arbeidsvergoeding en ander inkome vir die land as 'n geheel geneem, is toegedeel volgens 'n adreslys, soos verkry vanaf die Openbare Rekenmeesters en Ouditeursraad.

(8) Die arbeidsvergoeding en ander inkome vir argitekthe, bestekopnemers, ingenieurs en landmeters is na die landdrostdistrikte toegedeel met 'n blanke bevolking van meer as tien duisend persone.

(9) Persoonlike dienste met die uitsondering van huishoudelike dienste se arbeidsvergoeding en ander inkome is bereken uit die resultate van die sensusse van Distribusie- en Diensinrigtings in 1946/47, 1951/52, 1960/61.

Die resultate vir die ander jare is van die landstotale bereken, deur die verhouding wat van toepassing was in bogenoemde jare ook op die ander jare toe te pas.

(10) Met betrekking tot die oorblywende gedeelte van ander dienste, is daar geen gegewens vir kleiner geografiese eenhede as die land beskikbaar nie. Hulle saamgevoegde landstotale is dus na die streke toegedeel volgens die verspreiding van die blanke bevolking soos verkry uit die Bevolkingsensus van 1960.

Die verdeling van die arbeidsvergoeding volgens
volksgroep/....

volksgroep vir die onderskeie onderafdelings van die produk-sietak is soos volg uitgevoer:

(1) Die Universiteit van die Oranje Vrystaat, uni-versiteitskolleges, tegniese kolleges, en spesiale skole se arbeidsvergoeding volgens volksgroep is van die Buro vir Statistiek en uit die jaarverslae van die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap vir die betrokke periode verkry.

(2) In die geval van die oorblywende onderwysdienste is van die veronderstelling af uitgegaan dat 10 persent van die arbeidsvergoeding in elke streek ten opsigte van die bedrywighede, aan nie-blanke onderwysers betaal is. Die totale vergoeding van die nie-blankes is vervolgens na die Bantoes, Kleurlinge en Asiate in verhouding met die bevolkingsgrootte van die volksgroepe in die verskillende streke toegedeel.

(3) In die geval van regsdiens is die verdeling van die arbeidsvergoeding volgens volksgroep vir 1961/62 uit die betrokke sensusverslag verkry. Dieselfde verhoudings is toegepas op die totale vir die ander jare.

(4) Die arbeidsvergoeding van algemene besigheidsdiens is aan die hand van die verdeling in die betrokke sensusverslag van 1958/59, vir die besondere periode verdeel.

(5) Bediendelone op die platteland is verdeel op basis van die verhouding verkry uit die resultate van die landbousensusse van die betrokke periode.

(6) Die arbeidsvergoeding van akkomodasie en versingsdienste en wasserye-, kleur- en skoonmaakondernemings is verdeel aan die hand van gegewens wat uit die onderskeie sensusverslae verkry is.

(7)/.....

(7) Met betrekking tot die oorblywende gedeelte van ander dienste is geen inligting direk beskikbaar nie en gevolglik is van die arbitrêre veronderstelling af uitgegaan dat die nie-blankes se arbeidsvergoeding 1 persent van die total arbeidsvergoeding in die streke uitmaak. Die relatiewe lae verhouding is gebaseer op die klein persentasie nie-blanke persone wat in die bedrywighede werksaam is en die aard van hul werksaamhede wat groten-deels die verrigting van ongeskoolde arbeid behels. Vervolgens is die totale vergoeding van die nie-blankes na die Bantoes, Kleurlinge en Asiate toegedeel in verhouding met die bevolkingsgrootte van die onderskeie volksgroepe in die verskillende streke.

Die ander inkome van die produksietak is as n geheel toegedeel na die blanke volksgroep met die uitsondering van:

(1) private onderwys waar n voorsiening vir al die volksgroepe van 25 persent van hulle arbeidsvergoeding gemaak is;²³⁾

(2) hospitale, sanatoria, kerklike- en welsyns-organisasies en mediese hulpverenigings waar n voorsiening van 10 persent tot die arbeidsvergoeding gemaak is vir al die nie-blanke volksgroepe;²⁴⁾ en

(3) regsdiens en persoonlike dienste ten opsigte waarvan gegewens in verband met die verskillende volksgroepe uit/.....

23) Die verhouding van ander inkome tot arbeidsvergoeding is in ooreenstemming met Stadler, J.J. op. cit., p.480.

24) Dit is in ooreenstemming met ongepubliseerde berekenings van die Hulpkomitee van die R.O.N.H. vir die bepaling van die Hulpbronne in Bantoegebiede.

uit die betrokke sensusse verkry is.

(iii) Betroubaarheid van die resultate.

Die resultate ten opsigte van hierdie produksietak moet as die onbetroubaarste van al die produksietakke beskou word, weens gebrek aan voldoende statistiek met betrekking tot die groot verskeidenheid aktiwiteite wat hieronder gedek word.

5. Resultate

Na die bespreking oor die statistiese bronne en toeligting van die berekeningsmetodes, word die resultate van die berekenings in tabelle 4 tot 11 uiteengesit. In tabel 4 word die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied volgens streek vir 1954/55 tot 1961/62 aangetoon, waarna die bydrae van elke volksgroep tot die bruto geografiese produk vir dieselfde tydperk in tabel 5 verstrekk word. In tabelle 6 en 7 word die verdeling van die bruto geografiese produk volgens tipe inkome en organisasie respektiewelik, vir die volksgroep gesamentlik en afsonderlik uiteengesit. Daarna word die bruto geografiese produk volgens produksietak vir die volksgroepe gesamentlik, die blankes, Bantoes en Kleurlinge en Asiate in tabelle 8 tot 11 respektiewelik, aangetoon.

TABEL 4. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED 1954/55 TOT 1961/62
(R1,000)

STREEK OF GEBIED	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62
ORANJERIVIERGEBIED	422970	437207	475011	477454	461840	507162	521365	560821
SUIDELIKE STREEK	195983	200580	212795	216057	208802	223718	236785	251510
OOSTELIKE STREEK	72303	74971	85653	84125	83655	90278	92239	97243
SENTRALE STREEK	74605	71602	81567	84970	83527	91563	94068	97858
WESTELIKE STREEK	80079	90054	94996	92302	85856	101603	98273	114210
1. BENEDE - SONDAGSRIVIER	164787	171315	178286	185682	180287	191034	204496	218085
2. VISRIVIER	31196	29265	34509	30375	28515	32684	32289	33425
3. LADY GREY - HERSCHEL	1854	2265	2921	2214	2349	2068	2921	2497
4. WEPENER - ZASTRON	3744	4727	5387	4931	4253	4545	4651	4571
5. SUIDOOS - VRYSTAAT	6714	4914	7302	5387	4564	6351	4838	6943
6. KAFFERRIVIER	59991	63065	70043	71593	72489	77314	79829	83232
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	10784	10301	13701	11709	9820	11767	11274	11497
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	3111	2870	3452	3131	2339	3542	3176	3359
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	6466	5659	6703	5846	6358	6958	6394	7469
10. KAAP - RIETRIVIER	44079	42629	46817	52962	53746	58188	61195	63594
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	10165	10143	10894	11322	11264	11108	12029	11939
12. SUID- KALAHARI	33464	38208	43049	48368	46000	53259	53639	60750
13. BOESMANLAND	11920	12772	13254	12354	11611	12306	11620	12859
14. SAKRIVIER	10683	11707	13359	11434	7735	9362	6711	12130
15. NAMAKWALAND	24012	27367	25334	20146	20510	26676	26303	28471

TABEL 5.1 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED 1954/55 TOT 1961/62

(R1,000)

STREEK OF GEBIED	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/63
ORANJERIVIERGEBIED	328670	339712	373439	371698	354481	395963	406031	439723
SUIDELIKE STREEK	150994	154364	164483	165556	157945	170492	181743	194638
OOSTELIKE STREEK	57956	59913	69644	67483	66574	72501	73889	78060
SENTRALE STREEK	58595	55294	64710	67434	65596	73706	75321	78083
WESTELIKE STREEK	61125	70141	74602	71225	64366	79264	75078	88942
1. BENEDE - SONDAGSRIVIER	127467	132530	137641	142763	137324	145628	157304	169240
2. VISRIVIER	23527	21834	26842	22793	20621	24864	24439	25398
3. LADY GREY - HERSCHEL	907	1127	1771	1188	1321	1020	1854	1493
4. WEPENER - ZASTRON	2838	3824	4448	4001	3329	3664	3806	3653
5. SUIDOOS - VRYSTAAT	5332	3650	5996	4072	3266	5068	3596	5641
6. KAFFERRIVIER	48879	51312	57429	58222	58658	62749	64633	67273
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	8079	7688	11072	8986	7129	9092	8513	8576
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	2314	2101	2698	2366	1581	2783	2413	2538
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	4610	3745	4817	4010	4442	5185	4457	5419
10. KAAP - RIETRIVIER	35454	33597	37265	42898	43512	47806	50311	52148
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	8138	8163	8858	9174	8932	8840	9627	9402
12. SUID- KALAHARI	23666	28316	32824	37398	34772	41590	41192	46890
13. BOESMANLAND	9132	9493	10268	9461	8710	9415	8575	9642
14. SAKRIVIER	8418	9405	10976	9095	5445	6875	4500	9637
15. NAMAKWALAND	19909	22927	20534	15271	15439	21384	20811	22773

TABEL 5.2 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED 1954/55 TOT 1961/62
(R1,000)

STREEK OF GEBIED	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62
ORANJERIVIERGEBIED	58423	60428	62726	65605	66978	68350	71121	74519
SUIDELIKE STREEK	24947	25472	26639	27644	28235	29220	30168	30966
OOSTELIKE STREEK	13507	14187	15105	15708	16155	16729	17272	18041
SENTRALE STREEK	11196	11385	11591	12068	12254	11883	12363	12992
WESTELIKE STREEK	8773	9384	9391	10185	10334	10518	11318	12520
1. BENEDE - SONDAGSRIVIER	20414	21019	22146	23227	23684	24836	25724	26414
2. VISRIVIER	4533	4453	4493	4417	4551	4384	4444	4552
3. LADY GREY - HERSCHEL	898	1094	1096	972	981	998	1023	956
4. WEPENER - ZASTRON	867	869	901	892	889	845	811	883
5. SUIDOOS - VRYSTAAT	1297	1195	1220	1231	1220	1183	1144	1195
6. KAFFERRIVIER	10445	11029	11888	12613	13065	13703	14294	15007
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	2026	2019	1991	2055	2068	2049	2104	2240
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWCERD	692	666	663	675	655	634	634	677
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	1606	1640	1591	1559	1602	1390	1531	1585
10. KAAP - RIETRIVIER	6070	6289	6546	6957	7035	6951	7219	7554
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	802	771	800	822	894	859	875	936
12. SUID- KALAHARI	6276	6397	6722	7461	7602	7764	8472	9542
13. BOESMANLAND	1166	1652	1271	1207	1198	1132	1193	1244
14. SAKRIVIER	202	191	217	233	218	222	213	257
15. NAMAKWALAND	1129	1144	1181	1284	1316	1400	1440	1477

TABEL 5.3 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN ASIATE IN DIE ORANJERIVIERGEBIED 1954/55 TOT 1961/62
(R1,000)

STREEK OF GEBIED	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62
ORANJERIVIERGEBIED	35877	37067	38846	40151	40381	42849	44213	46579
SUIDELIKE STREEK	20042	20744	21673	22857	22622	24006	24874	25906
OOSTELIKE STREEK	840	871	904	934	926	1048	1078	1142
SENTRALE STREEK	4814	4923	5266	5468	5677	5974	6384	6783
WESTELIKE STREEK	10181	10229	11003	10892	11156	11821	11877	12748
1. BENEDE - SONDAGSRIVIER	16906	17766	18499	19692	19279	20570	21468	22431
2. VISRIVIER	3136	2978	3174	3165	3343	3436	3406	3475
3. LADY GREY - HERSCHEL	49	44	54	54	47	50	44	48
4. WEPENER - ZASTRON	39	34	38	38	35	36	34	35
5. SUIDOOS - VRYSTAAT	85	69	86	84	78	100	98	107
6. KAFFERRIVIER	667	724	726	758	766	862	902	952
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	679	594	638	668	623	626	657	681
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWCERD	105	103	91	90	103	125	129	144
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	250	274	295	277	314	383	406	465
10. KAAP - RIETRIVIER	2555	2743	3006	3107	3199	3431	3665	3892
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	1225	1209	1236	1326	1438	1409	1527	1601
12. SUID- KALAHARI	3522	3495	3503	3509	3626	3905	3975	4318
13. BOESMANLAND	1622	1627	1715	1686	1703	1759	1852	1973
14. SAKRIVIER	2063	2111	2166	2106	2072	2265	1998	2236
15. NAMAKWALAND	2974	3296	3619	3591	3755	3892	4052	4221

TABEL 6.1. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS TYPTE INKOME, 1954/55 TOT 1961/62
(R1,000)

Streek of gebied	1954/55			1955/56			1956/57			1957/58		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal
Oranjeriviergebied	207989	214981	422970	218836	218371	437207	232062	242949	475011	243743	233711	477454
Suidelike Streek	104281	91702	195983	108799	91781	200580	115669	97126	212795	120929	95128	216057
Oostelike Streek	40361	31942	72303	42548	32423	74971	45492	40161	85653	48294	35831	84125
Sentrale Streek	34776	39829	74605	36524	35078	71602	38382	43185	81567	40335	44635	84970
Westelike Streek	28571	51508	80079	30965	59089	90054	32519	62477	94996	34185	58117	92302
1 Benede-Sondagerivier	91716	73071	164787	96146	75169	171315	102253	76033	178286	107244	78438	185682
2 Visrivier	12565	18631	31196	12653	16612	29265	13416	21093	34509	13685	16690	30375
3 Lady Grey-Herschel	651	1203	1854	638	1627	2265	691	2230	2921	740	1474	2214
4 Wepener-Zastron	1548	2196	3744	1602	3125	4727	1695	3692	5387	1713	3218	4931
5 Suidoos-Vrystaat	2000	4714	6714	1866	3048	4914	1955	5347	7302	1970	3417	5387
6 Kafferrivier	36162	23829	59991	38442	24623	63065	41151	28892	70043	43871	27722	71593
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	4522	6262	10784	4570	5731	10301	4745	8956	13701	5000	6709	11709
8 Regteroeewer-Hendrik Verwoerd	1339	1772	3111	1331	1539	2870	1359	2093	3452	1380	1751	3131
9 Regteroeewer-Vanderkloof	3122	3344	6466	3280	2379	5659	3192	3511	6703	3229	2617	5846
10 Kaap-Rietrivier	21408	22671	44079	22780	19849	42629	24285	22532	46817	25640	27322	52962
11 Linkeroewer-Vanderkloof	4385	5780	10165	4563	5580	10143	4801	6093	10894	5086	6236	11322
12 Suid-Kalahari	14430	19034	33464	15132	23076	38208	16200	26849	43049	17220	31148	48368
13 Boesmanland	3718	8202	11920	4595	8177	12772	4165	9089	13254	4270	8084	12354
14 Sakrivier	3367	7316	10683	3447	8260	11707	3636	9723	13359	3686	7748	11434
15 Namakwaland	7056	16956	24012	7791	19576	27367	8518	16816	25334	9009	11137	20146

Streek of gebied	1958/59			1959/60			1960/61			1961/62		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal
Oranjeriviergebied	252608	209232	461840	259408	247754	507162	270361	251004	521365	283354	277467	560821
Suidelike Streek	124577	84225	208802	127776	95942	223718	132336	104449	236785	136784	114726	251510
Oostelike Streek	50443	33212	83655	51711	38567	90278	54018	38221	92239	56607	40636	97243
Sentrale Streek	41585	41942	83527	41985	49578	91563	43983	50085	94068	46143	51715	97858
Westelike Streek	36003	49853	85856	37936	63667	101603	40024	58249	98273	43820	70590	114210
1 Benede-Sondagerivier	110235	70052	180287	113384	77650	191034	117830	86666	204496	122094	95991	218085
2 Visrivier	14342	14173	28515	14392	18292	32684	14506	17783	32289	14690	18735	33425
3 Lady Grey-Herschel	772	1577	2349	785	1283	2068	806	2115	2921	845	1652	2497
4 Wepener-Zastron	1718	2535	4253	1670	2875	4545	1675	2976	4651	1734	2837	4571
5 Suidoos-Vrystaat	1968	2596	4564	2073	4278	6351	2053	2785	4838	2143	4800	6943
6 Kafferrivier	45985	26504	72489	47183	30131	77314	49484	30345	79829	51885	31347	83232
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	5078	4742	9820	5124	6643	11767	5285	5989	11274	5539	5958	11497
8 Regteroeewer-Hendrik Verwoerd	1430	909	2339	1434	2108	3542	1447	1729	3176	1520	1839	3359
9 Regteroeewer-Vanderkloof	3332	3026	6358	3311	3647	6958	3343	2851	6194	3697	3772	7469
10 Kaap-Rietrivier	26342	27404	53746	26742	31446	58188	28022	33173	61195	29381	34213	63594
11 Linkeroewer-Vanderkloof	5403	5861	11264	5374	5734	11108	5686	6343	12029	6006	5933	11939
12 Suid-Kalahari	18319	27681	46000	19281	33978	53259	20601	33038	53639	23335	37415	60750
13 Boesmanland	4413	7198	11611	4462	7844	12306	5027	6593	11620	5317	7542	12859
14 Sakrivier	3722	4013	7735	4015	5347	9362	3718	2993	6711	4066	8064	12130
15 Namakwaland	9549	10961	20510	10178	16498	26676	10678	15625	26303	11102	17369	28471

TABEL 6.2. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS TIFE INKOME, 1954/55 TOT 1961/62
(R1,000)

Streek of gebied	1954/55			1955/56			1956/57			1957/58		
	Arbeids- vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids- vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids- vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids- vergoeding	Ander Inkome	Totaal
Oranjeriviergebied	131184	197486	328670	139326	200386	339712	149220	224219	373439	157868	213830	371698
Suidelike Streek	67348	83646	150994	70947	83417	154364	75863	88620	164483	79576	85980	165556
Oostelike Streek	29202	28754	57956	30974	28939	59913	33212	36432	69644	35297	32186	67483
Sentrale Streek	21494	37101	58595	22845	32449	55294	24298	40412	64710	25688	41746	67434
Weselike Streek	13140	47985	61125	14560	55581	70141	15847	58753	74602	17307	53918	71225
1 Benede-Sondagrivier	60898	66569	127467	64202	68328	132530	68518	69123	137641	71846	70917	142763
2 Visrivier	6450	17077	23527	6745	15089	21834	7345	19497	26842	7730	15063	22793
3 Lady Grey-Herschel	317	590	907	332	795	1127	358	1413	1771	388	800	1188
4 Wepener-Zastron	796	2042	2838	852	2972	3824	932	3510	4448	968	3033	4001
5 Suidoos-Vrystaat	879	4453	5332	857	2793	3650	913	5085	5996	916	3156	4072
6 Kafferrivier	27210	21669	48879	28933	22379	51312	31009	26426	57429	33025	25197	58222
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2342	5737	8079	2465	5223	7688	2636	8416	11072	2807	6179	8986
8 Regteroeewer-Hendrik Verwoerd	666	1648	2314	675	1426	2101	724	1974	2698	739	1627	2366
9 Regteroeewer-Vanderkloof	1567	3043	4610	1666	2079	3745	1639	3178	4817	1699	2311	4010
10 Kaap-Rietrivier	14131	21323	35454	15042	18555	33597	16103	21102	37265	17081	25817	42898
11 Linkeroewer-Vanderkloof	2788	5350	8138	2997	5166	8163	3176	5682	8858	3362	5812	9174
12 Suid-Kalahari	6822	16844	23666	7343	20973	28316	8163	24661	32824	9028	28370	37398
13 Boesmanland	1368	7764	9132	1758	7735	9493	1655	8613	10268	1840	7621	9461
14 Sakrivier	1427	6991	8418	1486	7719	9405	1623	9353	10976	1720	7375	9095
15 Namakwaland	3523	16386	19909	3973	18954	22927	4406	16128	20534	4719	10532	15271

Streek of gebied	1958/59			1959/60			1960/61			1961/62		
	Arbeids- vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids- vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids- vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids- vergoeding	Ander Inkome	Totaal
Oranjeriviergebied	164536	189945	354481	170080	225883	395963	178156	227875	406031	186216	353507	439723
Suidelike Streek	82469	75476	157945	84523	85969	170492	87993	93750	181743	91237	103401	194638
Oostelike Streek	36903	29671	66574	38066	34435	72501	39970	33919	73889	41758	36302	78060
Sentrale Streek	26705	38891	65596	27497	46209	73706	28747	46574	75321	30005	48078	78083
Weselike Streek	18459	45907	64366	19994	59270	79264	21446	53632	75078	23216	65726	88942
1 Benede-Sondagrivier	74339	62985	137324	76131	69497	145628	79530	77774	157304	82686	86554	169240
2 Visrivier	8130	12491	20621	8392	16472	24864	8463	15976	24439	8551	16847	23398
3 Lady Grey-Herschel	398	923	1321	430	590	1020	438	1416	1854	451	1042	1493
4 Wepener-Zastron	969	2360	3329	979	2685	3664	993	2813	3806	1009	2644	3653
5 Suidoos-Vrystaat	938	2328	3266	1096	3972	5068	1083	2513	3596	1120	4521	5641
6 Kafferrivier	34598	24060	58658	35361	27188	62749	37456	27177	64633	39178	28095	67273
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2957	4172	7129	3062	6030	9092	3159	5354	8513	3259	5317	8576
8 Regteroeewer-Hendrik Verwoerd	793	788	1581	817	1966	2783	823	1588	2413	850	1688	2538
9 Regteroeewer-Vanderkloof	1767	2675	4442	1872	3313	5185	1944	2513	4457	2028	3391	5419
10 Kaap-Rietrivier	17670	25842	43512	18102	29704	47806	18968	31343	50311	19812	32336	52148
11 Linkeroewer-Vanderkloof	3518	5414	8932	3644	5196	8840	3851	5776	9627	4056	5346	9402
12 Suid-Kalahari	9616	25156	34772	10389	31201	41590	11124	30068	41192	12403	34487	46890
13 Boesmanland	1966	6744	8710	2084	7331	9415	2515	6060	8575	2649	6993	9642
14 Sakrivier	1797	3648	5445	1946	4929	6875	1940	2560	4500	2050	7607	9637
15 Namakwaland	5080	10359	15439	5575	15809	21384	5807	14944	20811	6134	16639	22773

TABEL 6.3. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS TIPE INKOME, 1954/55 TOT 1961/62
(R1,000)

Streek of gebied	1954/55			1955/56			1956/57			1957/58		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal
Oranjeriviergebied	50266	8157	58423	52114	8314	60428	54081	8645	62726	56352	9253	65605
Suidelike Streek	22577	2370	24947	23085	2387	25472	24190	2449	26639	25016	2628	27644
Oostelike Streek	10595	2814	13507	11082	3105	14187	11802	3305	15105	12489	3219	15708
Sentrale Streek	9795	1901	11196	10037	1348	11385	10183	1408	11591	10647	1421	12068
Westelike Streek	7201	1572	8773	7910	1474	9384	7906	1485	9391	8200	1985	10185
1 Benede-Sondagsrivier	18752	1662	20414	19342	1677	21019	20412	1734	22146	21340	1887	23227
2 Visrivier	3825	708	4533	3743	710	4453	3778	715	4493	3676	741	4417
3 Lady Grey-Herschel	317	581	898	295	799	1094	318	778	1096	336	636	972
4 Wepener-Zastron	725	142	867	730	139	869	741	160	901	723	169	892
5 Suidoos-Vrystaat	1061	236	1297	963	232	1195	983	237	1220	999	232	1231
6 Kafferrivier	8590	1855	10445	9094	1935	11029	9760	2128	11888	10431	2182	12613
7 Linkeroewer-Hendrik Vervoerd	1672	354	2026	1684	335	2019	1635	356	1991	1717	338	2055
8 Regteroewer-Hendrik Vervoerd	588	104	692	573	93	666	565	98	663	573	102	675
9 Regteroewer-Vanderkloof	1440	166	1606	1461	179	1640	1409	182	1591	1390	169	1559
10 Kaap-Rietrivier	5448	622	6070	5690	599	6289	5914	632	6546	6285	672	6957
11 Linkeroewer-Vanderkloof	647	155	802	629	142	771	660	140	800	682	140	822
12 Suid-Kalahari	4927	1349	6276	5147	1250	6397	5484	1238	6722	5755	1706	7461
13 Boesmanland	1047	119	1166	1532	120	1652	1138	133	1271	1079	128	1207
14 Sakrivier	151	51	202	138	53	191	160	57	217	168	65	233
15 Namakwaland	1076	53	1129	1095	51	1144	1124	57	1181	1198	86	1284

Streek of gebied	1958/59			1959/60			1960/61			1961/62		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkome	Totaal
Oranjeriviergebied	57767	9211	66978	57870	10480	68350	60179	10942	71121	63452	11067	74519
Suidelike Streek	25451	2784	28235	26022	3198	29220	26904	3264	30168	27547	3419	30966
Oostelike Streek	13021	3134	16155	13030	3699	16729	13412	3860	17272	14156	3885	18041
Sentrale Streek	10728	1526	12254	10233	1650	11883	10655	1708	12363	11224	1768	12992
Westelike Streek	8567	1767	10334	8585	1933	10518	9208	2110	11318	10325	1995	12320
1 Benede-Sondagsrivier	21667	2017	23684	22460	2376	24836	23256	2468	25724	23832	2582	26414
2 Visrivier	3784	767	4551	3562	822	4384	3648	796	4444	3715	837	4552
3 Lady Grey-Herschel	357	624	981	337	661	998	354	669	1023	376	580	956
4 Wepener-Zastron	728	161	889	670	175	845	662	149	811	703	180	883
5 Suidoos-Vrystaat	981	239	1220	909	274	1183	906	238	1144	953	242	1195
6 Kafferrivier	10955	2110	13065	11114	2589	13703	11490	2804	14294	12124	2883	15007
7 Linkeroewer-Hendrik Vervoerd	1692	376	2068	1651	398	2049	1699	405	2104	1833	407	2240
8 Regteroewer-Hendrik Vervoerd	557	98	655	518	116	634	521	113	634	555	122	677
9 Regteroewer-Vanderkloof	1401	201	1602	1222	168	1390	1357	174	1531	1390	195	1585
10 Kaap-Rietrivier	6334	701	7035	6168	783	6951	6397	822	7219	6712	842	7554
11 Linkeroewer-Vanderkloof	744	150	894	674	185	859	681	194	875	734	202	936
12 Suid-Kalahari	6130	1472	7602	6168	1596	7764	6710	1762	8472	7904	1638	9542
13 Boesmanland	1071	127	1198	967	165	1132	1020	173	1193	1067	177	1244
14 Sakrivier	149	69	218	128	94	222	116	97	213	158	99	257
15 Namakwaland	1217	99	1316	1322	78	1400	1362	78	1440	1396	81	1477

TABEL 6.4. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN ASIATE IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS TYPTE INKOME, 1954/55 TOT 1961/62
(R1,000)

Streek of gebied	1954/55			1955/56			1956/57			1957/58		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal
Oranjeriviergebied	26539	9338	35877	27396	9671	37067	28761	10085	38846	29523	10628	40151
Suidelike Streek	14356	5686	20042	14767	5977	20744	15616	6057	21673	16337	6520	22857
Oostelike Streek	466	374	840	492	379	871	478	426	904	508	426	934
Sentrale Streek	3487	1327	4814	3642	1281	4923	3901	1365	5266	4000	1468	5468
Westelike Streek	8230	1951	10181	8495	2034	10529	8766	2237	11003	8678	2214	10892
1 Benede-Sondagsrivier	12066	4840	16906	12602	5164	17766	13323	5176	18499	14058	5634	19692
2 Visrivier	2290	846	3136	2165	813	2978	2293	881	3174	2279	886	3165
3 Lady Grey-Herschel	17	32	49	11	33	44	15	39	54	16	38	54
4 Wepener-Zastron	27	12	39	20	14	34	22	16	38	22	16	38
5 Suidoos-Vrystaat	60	25	85	46	23	69	59	27	86	55	29	84
6 Kafferrivier	362	305	667	415	309	724	382	344	726	415	343	758
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	508	171	679	421	173	594	454	184	638	476	192	668
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	85	20	105	83	20	103	70	21	91	68	22	90
9 Regteroewer-Vanderkloof	115	135	250	153	121	274	144	151	295	140	137	277
10 Knap-Rietrivier	1829	726	2555	2048	695	2743	2268	738	3006	2274	833	3107
11 Linkeroewer-Vanderkloof	950	275	1225	937	272	1209	965	271	1236	1042	284	1326
12 Suid-Kalahari	2681	841	3522	2642	853	3495	2553	950	3503	2437	1072	3509
13 Boesmanland	1303	319	1622	1305	322	1627	1372	343	1715	1351	335	1686
14 Sakrivier	1789	274	2063	1823	288	2111	1853	313	2166	1798	308	2106
15 Namakwaland	2457	517	2974	2725	571	3296	2988	631	3619	3092	499	3591

Streek of gebied	1958/59			1959/60			1960/61			1961/62		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal
Oranjeriviergebied	30305	10076	40381	31458	11391	42849	32026	12187	44213	33686	12893	46579
Suidelike Streek	16657	5965	22622	17231	6775	24006	17439	7435	24874	18000	7906	25906
Oostelike Streek	519	407	926	615	433	1048	636	442	1078	693	449	1142
Sentrale Streek	4152	1525	5677	4255	1719	5974	4581	1803	6384	4914	1869	6783
Westelike Streek	8977	2179	11156	9357	2464	11821	9370	2507	11877	10079	2669	12748
1 Benede-Sondagsrivier	14229	5050	19279	14793	5777	20570	15044	6424	21468	15576	6855	22431
2 Visrivier	2428	915	3343	2438	998	3436	2395	1011	3406	2424	1051	3475
3 Lady Grey-Herschel	17	30	47	18	32	50	14	30	44	18	30	48
4 Wepener-Zastron	21	14	35	21	15	36	20	14	34	22	13	35
5 Suidoos-Vrystaat	49	29	78	68	32	100	64	34	98	70	37	107
6 Kafferrivier	432	334	766	508	354	862	538	364	902	583	369	952
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	429	194	623	411	215	626	427	230	657	447	234	681
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	80	23	103	99	26	125	101	28	129	115	29	144
9 Regteroewer-Vanderkloof	164	150	314	217	166	383	242	164	406	279	186	465
10 Knap-Rietrivier	2338	861	3199	2472	959	3431	2657	1008	3665	2857	1035	3892
11 Linkeroewer-Vanderkloof	1141	297	1438	1056	353	1409	1154	373	1527	1216	385	1601
12 Suid-Kalahari	2573	1053	3626	2724	1181	3905	2767	1208	3975	3028	1290	4318
13 Boesmanland	1376	327	1703	1411	348	1759	1492	360	1852	1601	3722	1973
14 Sakrivier	1776	296	2072	1941	324	2265	1662	336	1998	1878	358	2236
15 Namakwaland	3252	503	3755	3281	611	3892	3449	603	4052	3572	649	4221

TABEL 7.1. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS TYPTE INKOME EN ORGANISASIE, 1954/55 TOT 1961/62
(R1,000)

Streek of gebied	1954/55											
	Private Ondernemings			Overheidsondernemings en Openbare Korporasies			Openbare Owerhede			Alle Ondernemings		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal
Oranjeriviergebied	140182	188162	328344	40636	20755	61391	27171	6064	32235	207989	214981	422970
Suidelike Streek	76423	81444	157867	17931	7900	25831	9927	2358	12285	104281	91702	195983
Oostelike Streek	21087	25659	46746	11428	5262	16690	7846	1021	8867	40561	31942	72503
Sentrale Streek	20765	34733	55496	8869	4013	12882	5144	1083	6227	34776	39829	74605
Westelike Streek	21909	46326	68235	2408	3580	5988	4254	1602	5856	28571	51508	80079
1 Benede-Sondagsrivier	68390	64406	132796	15441	6855	22296	7885	1810	9695	91716	73071	164787
2 Visrivier	8033	17038	25071	2490	1045	3535	2042	548	2590	12565	18631	31196
3 Lady Grey-Herschel	395	1121	1516	39	15	54	217	67	284	651	1203	1854
4 Wepener-Zastron	1026	2058	3084	235	96	331	287	42	329	1548	2196	3744
5 Suidoos-Vrystaat	1467	4610	6077	139	48	187	394	56	450	2000	4714	6714
6 Kafferrivier	18199	17870	36069	11015	5103	16118	6948	856	7804	36162	23829	59991
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2767	5697	8464	1025	405	1430	730	160	890	4522	6262	10784
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	777	1622	2399	294	115	409	268	35	303	1339	1772	3111
9 Regteroewer-Vanderkloof	2368	3213	5581	128	46	174	626	85	711	3122	3344	6466
10 Kaap-Rietrivier	12788	19326	32114	5669	2730	8399	2951	615	3566	21408	22671	44079
11 Linkeroewer-Vanderkloof	2063	4875	6938	1753	717	2470	569	188	757	4385	5780	10165
12 Suid-Kalahari	11541	17633	29174	1061	469	1530	1828	932	2760	14430	19034	33464
13 Boesmanland	2969	8025	10994	108	37	145	641	140	781	3718	8202	11920
14 Sakrivier	2454	6852	9306	442	173	615	471	291	762	3367	-7316	10683
15 Namakwaland	4945	13816	18761	797	2901	3698	1314	839	1553	7056	16956	24012

Streek of gebied	1955/56											
	Private Ondernemings			Overheidsondernemings en Openbare Korporasies			Openbare Owerhede			Alle Ondernemings		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal
Oranjeriviergebied	146011	191370	337381	43488	20473	63961	29337	6528	35865	218836	218371	437207
Suidelike Streek	78853	81314	160167	19045	7855	26900	10901	2612	13513	108799	91781	200580
Oostelike Streek	21935	26348	48283	12265	5053	17318	8348	1022	9370	42548	32423	74971
Sentrale Streek	21437	29998	51435	9541	3894	13435	5546	1186	6732	36324	35078	71602
Westelike Streek	23786	53710	77496	2637	3671	6308	4542	1708	6250	30965	59089	90054
1 Benede-Sondagsrivier	70980	66316	137296	16435	6831	23266	8731	2022	10753	96146	75169	171315
2 Visrivier	7873	14998	22871	2610	1024	3634	2170	590	2760	12653	16612	29265
3 Lady Grey-Herschel	375	1540	1915	42	14	56	221	73	294	638	1627	2265
4 Wepener-Zastron	1039	2992	4031	256	88	344	307	45	352	1602	3125	4727
5 Suidoos-Vrystaat	1298	2939	4237	152	44	196	416	65	481	1866	3048	4914
6 Kafferrivier	19223	18877	38100	11815	4907	16722	7404	839	8243	38442	24623	63065
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2690	5167	7857	1102	384	1486	778	180	958	4570	5731	10301
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	753	1392	2145	317	108	425	261	39	300	1331	1539	2870
9 Regteroewer-Vanderkloof	2465	2237	4702	132	48	180	683	94	777	3280	2379	5659
10 Kaap-Rietrivier	13472	16498	29970	6093	2683	8776	3215	668	3883	22780	19849	42629
11 Linkeroewer-Vanderkloof	2057	4704	6761	1897	671	2568	609	205	814	4563	5580	10143
12 Suid-Kalahari	11977	21598	33575	1174	480	1654	1981	998	2979	15132	23076	38208
13 Boesmanland	3807	7996	11803	121	36	157	667	145	812	4595	8177	12772
14 Sakrivier	2467	7784	10251	482	165	647	498	311	809	3447	8260	11707
15 Namakwaland	5335	16332	21667	860	2990	3850	1396	254	1650	7791	19576	27367

TABEL 7.1. VERVOLG

(R1,000)

Streek of gebied	1956/57											
	Private Ondernemings			Overheids-ondernemings en Openbare Korporasies			Openbare Overhede			Alle Ondernemings		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal
Oranjeriviergebied	153305	215213	368516	46524	20435	66959	32235	7301	39536	232062	242949	475011
Suidelike Streek	85097	86587	169684	20295	7588	27883	12277	2951	15228	115669	97126	212795
Oostelike Streek	23254	34213	57467	13036	4701	17737	9202	1247	10449	45492	40161	85653
Sentrale Streek	22259	38232	60491	10316	3696	14012	5807	1257	7064	38382	43185	81567
Westelike Streek	24693	56181	80874	2877	4450	7327	4949	1846	6795	32519	62477	94996
1 Benede-Sondagsrivier	74881	67116	141997	17400	6588	23988	9972	2329	12301	102253	76053	178286
2 Visrivier	8216	19471	27687	2895	1000	3895	2305	622	2927	13416	21093	34509
3 Lady Grey-Herschel	404	2138	2542	46	14	60	241	78	319	691	2230	2921
4 Wepener-Zastron	1076	3551	4627	277	92	369	342	49	391	1695	3692	5387
5 Suidoos-Vrystaat	1353	5233	6586	169	47	216	433	67	500	1953	5347	7302
6 Kafferrivier	20421	23291	43712	12544	4548	17092	8186	1053	9239	41151	28892	70043
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2738	8428	11166	1187	344	1531	820	184	1004	4745	8956	13701
8 Regteroeewer-Hendrik Verwoerd	743	1947	2690	344	101	445	272	45	317	1359	2093	3452
9 Regteroeewer-Vanderkloof	2434	3363	5797	145	47	192	613	101	714	3192	3511	6703
10 Kaap-Rietrivier	14164	19224	33388	6589	2585	9174	3532	723	4255	24285	22532	46817
11 Linkeroewer-Vanderkloof	2180	5270	7450	2051	619	2670	570	204	774	4801	6093	10894
12 Suid-Kalahari	12745	25281	38026	1309	481	1790	2146	1087	3233	16200	26849	43049
13 Boesmanland	3304	8893	12198	137	41	178	723	155	878	4165	9089	13254
14 Sakrivier	2555	9233	11788	531	157	688	550	333	883	3636	9723	13359
15 Namakwaland	6088	12774	18862	900	3771	4671	1530	271	1801	8518	16816	23334

Streek of gebied	1957/58											
	Private Ondernemings			Overheids-ondernemings en Openbare Korporasies			Openbare Overhede			Alle Ondernemings		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal
Oranjeriviergebied	160656	202630	363286	48281	23244	71525	34806	7837	42643	243743	233711	477454
Suidelike Streek	86679	83588	170267	21187	8273	29460	13063	3267	16330	120929	95128	216057
Oostelike Streek	24564	29344	53908	13651	5171	18822	10079	1316	11395	48294	35831	84125
Sentrale Streek	23353	39181	62534	10822	4144	14966	6160	1310	7470	40335	44655	84970
Westelike Streek	26060	50517	76577	2621	5656	8277	5504	1944	7448	34185	58117	92302
1 Benede-Sondagsrivier	78474	68631	147105	18178	7198	25376	10592	2609	13201	107244	78438	185682
2 Visrivier	8205	14957	23162	3009	1075	4084	2471	658	3129	13685	16690	30375
3 Lady Grey-Herschel	427	1377	1804	45	14	59	268	83	351	740	1474	2214
4 Wepener-Zastron	1071	3066	4137	290	101	391	332	51	403	1713	3218	4931
5 Suidoos-Vrystaat	1385	3291	4676	180	56	236	405	70	475	1970	3417	5387
6 Kafferrivier	21681	21610	43291	13136	5000	18136	9054	1112	10166	43871	27722	71593
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2913	6138	9051	1230	381	1611	857	190	1047	5000	6709	11709
8 Regteroeewer-Hendrik Verwoerd	755	1593	2348	359	112	471	266	46	312	1380	1751	3131
9 Regteroeewer-Vanderkloof	2417	2456	4873	166	53	219	646	108	754	3229	2617	5846
10 Kaap-Rietrivier	14951	23643	38594	6931	2928	9859	3758	751	4509	25640	27322	52962
11 Linkeroewer-Vanderkloof	2317	5351	7668	2136	670	2806	633	215	848	5086	6236	11322
12 Suid-Kalahari	13330	29451	42781	1430	544	1974	2460	1153	3613	17220	31148	48368
13 Boesmanland	3311	7872	11183	158	50	208	801	162	963	4270	8084	12354
14 Sakrivier	2432	7211	9643	590	189	779	644	348	992	3686	7748	11434
15 Namakwaland	6967	5983	12950	443	4873	5316	1599	281	1880	9009	11137	20146

TABEL 7.1. VERVOLG

(R1,000)

Streek of gebied	1958/59											
	Private Ondernemings			'Overheidsondernemings en Openbare Korporasies			Openbare Overhede			Alle Ondernemings		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal
Oranjeriviergebied	163916	174572	338488	51536	26412	77948	37156	8248	45404	252608	209232	461840
Suidelike Streek	88143	71669	159812	22225	9161	31386	14209	3395	17604	124577	84225	208802
Oostelike Streek	25533	26363	51896	14428	5510	19938	10482	1339	11821	50443	33212	83655
Sentrale Streek	23497	36041	59538	11435	4490	15925	6653	1411	8064	41585	41942	83527
Westelike Streek	26743	40499	67242	3448	7251	10699	5812	2103	7915	36003	49853	85856
1 Benede-Sondagsrivier	79621	59346	138967	19055	8017	27072	11559	2689	14248	110235	70052	180287
2 Visrivier	8522	12323	20845	3170	1144	4314	2650	706	3356	14342	14173	28515
3 Lady Grey-Herschel	446	1475	1921	49	17	66	277	85	362	772	1577	2349
4 Wepener-Zastron	1057	2380	3437	316	102	418	345	53	398	1718	2535	4253
5 Suidoos-Vrystaat	1364	2458	3822	190	66	256	414	72	486	1968	2596	4564
6 Kafferrivier	22666	20050	42716	13873	5325	19198	9446	1129	10575	45985	26504	72489
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2767	4113	6880	1303	419	1722	1008	210	1218	5078	4742	9820
8 Regterooewer-Hendrik Verwoerd	763	742	1505	378	120	498	289	47	336	1430	909	2339
9 Regterooewer-Vanderkloof	2473	2853	5326	176	60	236	683	113	796	3332	3026	6358
10 Kaap-Rietrivier	15084	23438	38522	7323	3174	10497	3935	792	4727	26342	27404	53746
11 Linkeroewer-Vanderkloof	2410	4895	7305	2255	717	2972	738	249	987	5403	5861	11264
12 Suid-Kalahari	14197	25790	39987	1543	649	2192	2579	1242	3821	18319	27681	46000
13 Boesmanland	3352	6953	10305	177	59	236	884	186	1070	4413	7198	11611
14 Sakrivier	2444	3440	5884	602	187	789	676	386	1062	3722	4013	7735
15 Namakwaland	6750	4316	11066	1126	6356	7482	1673	289	1962	9549	10961	20510

Streek of gebied	1959/60											
	Private Ondernemings			'Overheidsondernemings en Openbare Korporasies			Openbare Overhede			Alle Ondernemings		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal
Oranjeriviergebied	168842	206453	375295	50557	32460	83017	40009	8841	48850	259408	247754	507162
Suidelike Streek	90870	80151	171021	21707	12106	33813	15199	3685	18884	127776	95942	223718
Oostelike Streek	26355	29430	55785	14153	7737	21890	11203	1400	12603	51711	38567	90278
Sentrale Streek	23685	41956	65641	11144	6135	17279	7156	1487	8643	41985	49578	91563
Westelike Streek	27933	54916	82848	3553	6482	10035	6451	2269	8720	37936	63667	101603
1 Benede-Sondagsrivier	82342	64307	146649	18599	10455	29054	12443	2888	15331	113384	77650	191034
2 Visrivier	8528	15844	24372	3108	1651	4759	2756	797	3553	14392	18292	32684
3 Lady Grey-Herschel	443	1166	1609	51	29	80	291	88	379	785	1283	2068
4 Wepener-Zastron	1011	2665	3676	319	155	474	340	55	395	1670	2875	4545
5 Suidoos-Vrystaat	1385	4066	5451	246	135	381	442	77	519	2073	4278	6351
6 Kafferrivier	23516	21533	45049	13537	7418	20955	10130	1180	11310	47183	30131	77314
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2767	5801	8568	1273	618	1891	1084	224	1308	5124	6643	11767
8 Regterooewer-Hendrik Verwoerd	730	1881	2611	373	178	551	331	49	380	1434	2108	3542
9 Regterooewer-Vanderkloof	2408	3431	5839	181	97	278	722	119	841	3311	3647	6958
10 Kaap-Rietrivier	15393	26411	41804	7129	4207	11336	4220	828	5048	26740	31446	58188
11 Linkeroewer-Vanderkloof	2387	4432	6819	2188	1035	3223	799	267	1066	5374	5734	11108
12 Suid-Kalahari	14859	31648	46507	1610	982	2592	2812	1348	4160	19281	33978	53259
13 Boesmanland	3308	7548	10856	186	99	285	968	197	1165	4462	7844	12306
14 Sakrivier	2593	4636	7229	594	295	889	828	416	1244	4015	5347	9362
15 Namakwaland	7172	11084	18256	1163	5106	6269	1843	308	2151	10178	16498	26676

TABEL 7.1. VERVOIG

(R1,000)

Streek of gebied	1960/61											
	Private Ondernemings			Overheidsondernemings en Openbare Korporasies			Openbare Owerhede			Alle Ondernemings		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal
Oranjeriviergebied	174950	207843	382793	53835	33894	87729	41576	9267	50843	270361	251004	521365
Suidelike Streek	93557	87804	181361	23065	12736	35801	15714	3909	19623	132336	104449	236785
Oostelike Streek	27137	28413	55550	15301	8365	23666	11580	1443	13023	54018	38221	92239
Sentrale Streek	24809	41914	66723	11726	6615	18341	7448	1536	9004	43985	50085	94068
Westelike Streek	29447	49712	79159	3743	6178	9921	6834	2359	9193	40024	58249	98273
1 Benede-Sondagrivier	85055	72529	157584	19945	11090	31035	12830	3047	15877	117830	86666	204496
2 Visrivier	8502	15275	23777	3120	1646	4766	2884	862	3746	14506	17783	32289
3 Lady Grey-Herschel	458	1990	2448	54	31	85	294	94	388	806	2115	2921
4 Wepener-Zastron	1016	2754	3770	340	166	506	319	56	375	1675	2976	4651
5 Suidooos-Vrystaat	1334	2563	3897	263	143	406	456	79	535	2053	2785	4838
6 Kafferrivier	24329	21106	45435	14644	8025	22669	10511	1214	11725	49484	30345	79829
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2870	5107	7977	1336	651	1987	1079	231	1310	5285	5989	11274
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	730	1485	2215	384	194	578	333	50	383	1447	1729	3176
9 Regteroewer-Vanderkloof	2603	2627	5230	190	100	290	750	124	874	3543	2851	6394
10 Kaap-Rietrivier	16063	27785	43848	7484	4509	11993	4475	879	5354	28022	33173	61195
11 Linkeroewer-Vanderkloof	2543	4910	7453	2332	1161	3493	811	272	1083	5686	6343	12029
12 Suid-Kalahari	15912	30607	46519	1738	1051	2789	2951	1380	4331	20601	33038	53639
13 Boesmanland	3698	6246	9944	194	111	305	1135	236	1371	5027	6593	11620
14 Sakrivier	2309	2268	4577	610	301	911	799	424	1223	3718	2993	6711
15 Namakvaland	7328	10591	18119	1201	4715	5916	1949	319	2268	10678	15625	26303

Streek of gebied	1961/62											
	Private Ondernemings			Overheidsondernemings en Openbare Korporasies			Openbare Owerhede			Alle Ondernemings		
	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal	Arbeids-vergoeding	Ander Inkomme	Totaal
Oranjeriviergebied	183001	233008	416009	57046	34830	91876	43307	9629	52936	283354	277467	560821
Suidelike Streek	96250	97332	193582	24412	13342	37754	16122	4052	20174	136784	114726	251510
Oostelike Streek	28160	30083	58243	16478	9068	25546	11969	1485	13454	56607	40636	97243
Sentrale Streek	25854	43318	69172	12310	6758	19068	7979	1639	9618	46143	51715	97858
Westelike Streek	32737	62275	95012	3846	5662	9508	7237	2453	9690	43820	70390	114210
1 Benede-Sondagrivier	87524	81162	168686	21278	11662	32940	13292	3167	16459	122094	95991	218085
2 Visrivier	8726	16170	24896	3134	1680	4814	2830	885	3715	14960	18735	33425
3 Lady Grey-Herschel	484	1920	2404	59	34	93	302	98	400	845	1652	2497
4 Wepener-Zastron	1057	2608	3665	360	171	531	317	58	375	1734	2837	4571
5 Suidooos-Vrystaat	1389	4571	5960	282	146	428	472	83	555	2143	4800	6943
6 Kafferrivier	25230	21384	46614	15777	8717	24494	10878	1246	12124	51885	31347	83232
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2984	5047	8031	1404	670	2074	1151	241	1392	5539	5958	11497
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	781	1583	2364	395	204	599	344	52	396	1520	1839	3359
9 Regteroewer-Vanderkloof	2705	3542	6247	197	98	295	795	132	927	3697	3772	7469
10 Kaap-Rietrivier	16741	28718	45459	7834	4569	12403	4806	926	5732	29381	34213	63594
11 Linkeroewer-Vanderkloof	2643	4428	7071	2480	1217	3697	883	288	1171	6006	5933	11939
12 Suid-Kalahari	18494	34889	53383	1783	1106	2889	3058	1420	4478	23335	37415	60750
13 Boesmanland	3889	7168	11057	205	113	318	1223	261	1484	5317	7542	12859
14 Sakrivier	2620	7313	9933	626	314	940	820	437	1257	4066	8064	12130
15 Namakvaland	7734	12905	20639	1232	4129	5361	2136	335	2471	11102	17369	28471

TABEL 7.2. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS TYP ORGANISASIE, 1954/55 TOT 1961/62.

(R1,000)

Streek of gebied	1954/55				1955/56				1956/57				1957/58			
	Private onder-nemings	Overheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Overhede	Totaal	Private onder-nemings	Overheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Overhede	Totaal	Private onder-nemings	Overheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Overhede	Totaal	Private onder-nemings	Overheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Overhede	Totaal
Oranjeriviergebied	250141	52898	25631	328670	256960	55264	27488	339712	285161	58144	30134	373439	277133	62150	32415	371698
Suidelike Streek	119633	21987	9374	150994	121166	22992	10206	154364	129123	23974	11386	164483	128036	25360	12160	165556
Oostelike Streek	36156	14431	7369	57956	37137	15009	7767	59913	45625	15408	8611	69644	41754	16340	9389	67483
Sentrale Streek	42893	11026	4676	58595	35763	11514	5027	55294	47438	12022	5250	64710	49030	12822	5582	67434
Westelike Streek	51459	5454	4212	61125	59904	5749	4488	70141	62975	6740	4887	74602	58313	7628	5284	71225
1 Benede-Sondagsrivier	100917	19084	7466	127467	104343	20003	8184	132530	107634	20749	9258	137641	110907	21981	9875	142763
2 Visrivier	18716	2903	1908	23527	16823	2989	2022	21834	21489	3225	2128	26842	17129	3379	2285	22793
3 Lady Grey-Herschel	706	41	160	907	917	44	166	1127	1544	48	179	1771	944	47	197	1188
4 Wepener-Zastron	2286	280	272	2838	3245	290	289	3824	3815	312	321	4448	3341	331	329	4001
5 Suidoos-Vrystaat	4812	163	357	5332	3096	170	384	3650	5411	188	397	5996	3497	206	369	4072
6 Kafferrivier	28352	13947	6580	48879	29879	14605	6928	51312	34855	14860	7714	57429	33972	15756	8494	58222
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	6234	1174	671	8079	5743	1225	720	7688	9047	1272	753	11072	6852	1340	794	8986
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	1756	311	247	2314	1533	324	244	2101	2100	341	257	2698	1757	362	247	2366
9 Regteroewer-Vanderkloof	3916	150	544	4610	2994	154	597	3745	4108	167	542	4817	3244	191	575	4010
10 Kaap-Rietrivier	25503	7274	2677	35454	23107	7602	2888	33597	26167	7939	3189	37265	31006	8521	3371	42898
11 Linkeroewer-Vanderkloof	5484	2117	537	8138	5376	2209	578	8163	6016	2303	539	8858	6171	2408	595	9174
12 Suid-Kalahari	20232	1325	2109	23666	24604	1440	2272	28316	28794	1566	2464	32824	32957	1730	2711	37398
13 Boesmanland	8534	129	469	9132	8863	142	488	9493	9576	160	532	10268	8712	186	563	9461
14 Sakrivier	7319	541	558	8418	8245	571	589	9405	9721	607	648	10676	7704	667	704	9095
15 Namakwaland	15374	3459	1076	19909	18192	3596	1139	22927	14884	4407	1243	20534	8940	5025	1306	15271

Streek of gebied	1958/59				1959/60				1960/61				1961/62			
	Private onder-nemings	Overheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Overhede	Totaal	Private onder-nemings	Overheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Overhede	Totaal	Private onder-nemings	Overheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Overhede	Totaal	Private onder-nemings	Overheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Overhede	Totaal
Oranjeriviergebied	251877	67871	34733	354481	287050	71590	37323	395963	291585	75489	38957	406031	320467	78939	40317	439723
Suidelike Streek	117633	27034	13278	157945	127661	28826	14105	170492	136468	30555	14720	181743	147293	32264	15081	194638
Oostelike Streek	39470	17259	9845	66574	43116	18840	10643	72501	42593	20325	10971	73889	44943	21907	11210	78060
Sentrale Streek	46019	13602	5975	65596	52510	14715	6481	73706	52954	15590	6777	75321	54743	16171	7189	78083
Westelike Streek	48755	9976	5635	64366	63863	9209	6192	79264	59570	9019	6489	75078	73488	8597	6857	88942
1 Benede-Sondagsrivier	103027	23452	10845	137324	109170	24902	11556	145628	118636	26633	12035	157304	128529	28297	12414	169240
2 Visrivier	14806	3582	2433	20621	18391	3924	2549	24864	17832	3922	2685	24439	18764	3967	2667	25398
3 Lady Grey-Herschel	1072	49	200	1321	750	59	211	1020	1535	62	207	1854	1220	67	206	1493
4 Wepener-Zastron	2852	356	321	3329	2947	401	316	3664	3070	429	307	3806	2897	451	306	3653
5 Suidoos-Vrystaat	2680	225	381	3286	4322	337	409	5068	2817	358	421	3596	4826	377	438	5641
6 Kafferrivier	33086	16629	8943	58658	35097	18043	9609	62749	35121	19476	10038	64033	36000	21012	10261	67273
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	4789	1433	907	7129	6545	1559	988	9092	8870	1841	1002	8513	5814	1718	1044	8576
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	926	379	278	1581	2064	419	310	2783	1659	439	315	2413	1758	455	325	2538
9 Regteroewer-Vanderkloof	3630	208	604	4442	4308	239	638	5185	3547	251	659	4457	4440	257	722	5419
10 Kaap-Rietrivier	30930	9042	3540	43512	34249	9758	3799	47806	35993	10290	4028	50311	37285	10694	4269	52148
11 Linkeroewer-Vanderkloof	5744	648	8932	5354	2740	748	8840	5885	2969	773	9627	5446	3147	809	9402	
12 Suid-Kalahari	29978	1925	2869	34772	36206	2265	3119	41590	35582	2401	3289	41192	41044	2510	3336	46890
13 Boesmanland	7838	213	659	8710	8487	247	701	9415	7467	267	841	8575	8446	280	916	9642
14 Sakrivier	4001	692	752	5445	5208	777	890	6875	2845	792	863	4500	7926	816	895	9637
15 Namakwaland	6938	7146	1355	15439	13932	5920	1482	21384	13696	5559	1556	20811	16072	4991	1710	22773

TABEL 7.3. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS TYPTE ORGANISASIE, 1954/55 TOT 1961/62

(R1,000)

Streek of gebied	1954/55				1955/56				1956/57				1957/58			
	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal
Oranjeriviergebied	46703	6436	5279	58423	47954	6634	5840	60428	49369	6749	6608	62726	51295	7132	7178	65605
Suidelike Streek	20294	2551	2102	24947	20450	2622	2400	25472	21206	2632	2801	26639	21938	2732	2974	27644
Oostelike Streek	9918	2194	1390	13507	10445	2250	1492	14187	11116	2274	1716	15105	11411	2423	1874	15708
Sentrale Streek	8706	1465	1025	11196	8728	1530	1127	11385	8789	1601	1201	11591	9109	1714	1245	12068
Westelike Streek	7790	221	762	8773	8331	232	821	9384	8259	242	890	9391	8837	263	1085	10185
1 Benede-Sondagarivier	16582	2187	1665	20414	16883	2229	1927	21019	17630	2226	2290	22146	18474	2301	2452	23227
2 Visrivier	3712	384	437	4533	3587	393	473	4453	3576	406	511	4493	3464	431	522	4417
3 Lady Grey-Herschel	762	13	123	898	955	12	127	1094	945	12	139	1096	807	12	153	972
4 Wepener-Zastron	772	50	45	867	766	53	50	869	789	56	56	901	773	59	60	892
5 Suidoos-Vrystaat	1200	23	74	1297	1093	25	77	1195	1111	27	82	1220	1119	29	83	1231
6 Kafferrivier	7184	2113	1148	10445	7631	2160	1238	11029	8270	2179	1439	11888	8712	2323	1578	12613
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1672	167	187	2026	1652	168	199	2019	1614	166	211	1991	1661	176	218	2065
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	562	93	37	692	531	97	38	666	521	100	42	663	523	106	47	675
9 Regteroewer-Vanderkloof	1475	21	110	1606	1499	23	118	1640	1452	22	117	1591	1412	25	122	1559
10 Kaap-Bietrivier	4498	974	598	6070	4594	1025	670	6289	4728	1085	733	6546	5043	1168	746	6957
11 Linkeroewer-Vanderkloof	499	210	93	802	452	217	102	771	474	228	98	800	470	240	112	822
12 Suid-Kalahari	5713	142	421	6276	5787	148	462	6397	6063	155	504	6722	6676	166	619	7461
13 Boesmanland	1011	4	151	1166	1491	4	151	1652	1097	4	170	1271	985	5	217	1207
14 Sakrivier	149	12	41	202	134	13	44	191	159	13	45	217	146	15	72	233
15 Namakwaland	917	63	149	1129	919	67	158	1144	940	70	171	1181	1030	77	177	1284
Streek of gebied	1958/59				1959/60				1960/61				1961/62			
	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal
Oranjeriviergebied	51948	7701	7329	66978	51906	8578	7866	68350	53843	9246	8032	71121	56217	9815	8487	74519
Suidelike Streek	22243	2922	3070	28235	22612	3260	3348	29220	23290	3451	3427	30168	23916	3623	3427	30966
Oostelike Streek	11699	2616	1840	16155	11856	2961	1912	16729	12122	3244	1906	17272	12423	3533	2085	18041
Sentrale Streek	9076	1863	1315	12254	8471	2012	1400	11883	8793	2154	1416	12363	9103	2276	1613	12992
Westelike Streek	8930	300	1104	10334	8967	345	1206	10615	9638	397	1283	11318	10775	383	1362	12520
1 Benede-Sondagarivier	18725	2466	2493	23684	19359	2749	2728	24836	20025	2926	2773	25724	20627	3097	2790	26414
2 Visrivier	3518	456	577	4551	3253	511	620	4384	3265	525	654	4444	3389	526	637	4552
3 Lady Grey-Herschel	803	17	161	981	812	20	166	998	822	22	179	1023	739	25	192	956
4 Wepener-Zastron	765	61	63	889	707	72	66	845	680	76	55	811	747	79	57	863
5 Suidoos-Vrystaat	1104	30	86	1220	1051	42	90	1183	1005	46	93	1144	1064	49	92	1195
6 Kafferrivier	9027	2508	1530	13065	9286	2827	1590	13703	9615	3100	1579	14294	9883	3360	1744	15007
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1614	189	265	2068	1544	226	279	2049	1610	232	262	2104	1701	239	300	2240
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	499	114	42	655	461	124	49	634	458	130	46	634	496	134	47	677
9 Regteroewer-Vanderkloof	1444	25	133	1602	1218	33	139	1390	1352	33	146	1531	1419	32	134	1585
10 Kaap-Bietrivier	5006	1280	750	7035	4816	1352	783	6951	4934	1458	827	7219	5052	1650	952	7554
11 Linkeroewer-Vanderkloof	514	255	125	894	432	277	150	859	439	301	135	875	435	321	180	936
12 Suid-Kalahari	6763	185	654	7602	6824	221	719	7764	7431	273	768	8472	8462	259	821	9542
13 Boesmanland	981	10	207	1198	900	13	219	1132	941	12	240	1193	988	10	246	1244
14 Sakrivier	141	16	61	218	138	18	66	222	139	17	57	213	166	17	74	257
15 Namakwaland	1045	89	182	1316	1105	93	202	1400	1127	95	218	1440	1159	97	221	1477

TABEL 7.4. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN ASIATE IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS TYPISIE ORGANISASIE, 1954/55 TOT 1961/62

(R1,000)

Streek of gebied	1954/55				1955/56				1956/57				1957/58			
	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal
Oranjeriviergebied	31495	2057	2325	35877	32467	2063	2537	37067	33986	2066	2794	38846	34858	2243	3060	40151
Suidelike Streek	11940	1293	809	20042	18551	1286	907	20744	19355	1277	1041	21673	20293	1368	1196	22857
Oostelike Streek	672	60	108	840	701	59	111	871	727	55	122	904	743	59	132	934
Sentrale Streek	3897	391	526	4814	3954	391	578	4923	4264	389	613	5266	4395	430	643	5468
Westelike Streek	8986	313	882	10181	9261	327	941	10629	9640	345	1018	11003	9427	386	1079	10892
1 Benede-Sondagsrivier	15297	1045	564	16906	16090	1034	642	17766	16733	1013	753	18449	17724	1094	874	19692
2 Visrivier	2643	248	245	3136	2461	252	265	2978	2622	264	288	3174	2569	274	322	3165
3 Lady Grey-Herschel	48	-	1	49	43	-	1	44	53	-	1	54	53	-	1	54
4 Wepener-Zastron	26	1	12	39	20	1	13	34	23	1	14	38	23	1	14	38
5 Suidoos-Vrystaat	65	1	19	85	48	1	20	69	64	1	21	86	60	1	23	84
6 Kafferrivier	533	58	76	667	590	157	77	724	587	53	86	726	607	57	94	758
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	558	89	32	679	462	93	39	594	505	93	40	638	538	95	35	668
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	81	5	19	105	81	4	18	103	69	4	18	91	68	4	18	90
9 Regteroewer-Vanderkloof	190	3	57	250	209	3	62	274	237	3	55	295	217	3	57	277
10 Kaap-Bietrivier	2113	151	291	2555	2269	149	325	2743	2493	150	363	3006	2545	170	392	3107
11 Linkeroewer-Vanderkloof	955	143	127	1225	933	142	134	1209	960	139	137	1236	1027	158	141	1326
12 Suid-Kalahari	3229	63	230	3522	3184	66	245	3495	3169	69	265	3503	3148	78	283	3509
13 Boesmanland	1449	12	161	1622	1449	11	167	1625	1475	14	176	1715	1486	17	183	1686
14 Sakrivier	1838	62	166	2063	1872	63	176	2111	1908	68	190	2166	1813	77	216	2106
15 Namakwaland	2470	176	328	2974	2756	187	353	3296	3038	194	387	3619	2980	214	397	3591

Streek of gebied	1958/59				1959/60				1960/61				1961/62			
	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal
Oranjeriviergebied	34663	2376	3342	40381	36339	2849	3661	42849	37365	2994	3854	44215	39325	3122	4132	46579
Suidelike Streek	19936	1430	1256	22622	20848	1727	1431	24006	21603	1795	1476	24874	22373	1867	1666	25906
Oostelike Streek	727	63	136	926	813	89	146	1048	835	97	146	1078	877	106	159	1142
Sentrale Streek	4443	460	774	5677	4660	552	762	5974	4976	597	811	6384	5326	621	836	6783
Westelike Streek	9557	423	1176	11156	10018	481	1322	11821	9951	505	1421	11877	10749	528	1471	12748
1 Benede-Sondagsrivier	17215	1154	910	19279	18120	1403	1047	20570	18923	1476	1069	21468	19630	1546	1255	22431
2 Visrivier	2721	276	346	3343	2728	324	384	3436	2680	319	407	3406	2743	321	411	3475
3 Lady Grey-Herschel	46	-	1	47	47	1	2	50	41	1	2	44	45	1	2	48
4 Wepener-Zastron	20	1	14	35	22	1	13	36	20	1	13	34	21	1	13	35
5 Suidoos-Vrystaat	53	1	19	78	78	2	20	100	75	2	21	98	80	2	25	107
6 Kafferrivier	603	61	102	766	666	85	111	862	699	93	110	902	731	102	119	952
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	477	100	46	623	419	106	41	626	497	114	48	657	516	117	48	681
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	80	5	18	103	96	8	21	125	98	9	22	129	110	10	24	144
9 Regteroewer-Vanderkloof	252	3	59	314	313	6	64	383	331	6	69	406	388	6	71	465
10 Kaap-Bietrivier	2587	175	437	3199	2739	226	466	3431	2921	245	499	3665	3122	259	511	3892
11 Linkeroewer-Vanderkloof	1047	177	214	1438	1033	206	170	1409	1129	223	175	1527	1190	229	182	1601
12 Suid-Kalahari	3246	82	298	3626	3477	106	322	3905	3526	115	334	3975	3877	120	321	4318
13 Boesmanland	1486	13	204	1703	1489	25	245	1759	1536	26	290	1852	1623	28	322	1973
14 Sakrivier	1792	81	249	2072	1883	94	288	2265	1593	102	303	1998	1841	107	288	2236
15 Namakwaland	3083	247	425	3755	3169	256	467	3892	3296	262	494	4052	3408	273	540	4221

TABEL 8.1 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIPS INKOME VIR 1954/55

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGBIED	A	76115	41081	94036	5121	55977	55287	9967	12769	33235	39382	422970
	B	17764	10700	50556	2418	39421	28855	5621	-	27171	25483	207989
	C	58351	30381	43480	2703	16556	26432	4346	12769	6064	13899	214981
SUIDELIKE STREEK	A	22122	709	76457	2608	26100	27874	4100	5566	12285	18162	195983
	B	4878	159	40577	1361	18245	15279	2347	-	9927	11508	104281
	C	17244	550	35880	1247	7855	12595	1753	5566	2358	6654	91702
OOSTELIKE STREEK	A	12753	127	8084	1327	15203	12955	2174	2204	8867	8609	72303
	B	2638	30	4927	491	10790	6767	1211	-	7846	5661	40361
	C	10115	97	3157	836	4413	6188	963	2204	1021	2948	31942
SENTRALE STREEK	A	15901	13302	5998	1016	12154	9036	2043	2602	6227	6326	74605
	B	3984	3948	3161	461	8530	4335	1125	-	5144	4088	34776
	C	11917	9354	2837	555	3624	4701	918	2602	1083	2238	39829
WESTELIKE STREEK	A	25339	26943	3497	170	2520	5422	1650	2397	5856	6285	80079
	B	6264	6563	1891	105	1856	2474	938	-	4251	4226	28571
	C	19075	20380	1606	65	664	2948	712	2397	1602	2059	51508
1. BENEDE-SONDAOSRIVIER	A	6617	333	74892	2401	22767	24990	3401	4333	9695	15358	164787
	B	1408	102	39806	1243	15875	13874	1957	-	7885	9566	91716
	C	5209	231	35086	1158	6892	11116	1444	4333	1810	5792	73071
2. VISRIVIER	A	15505	371	1565	207	3333	2884	699	1233	2590	2804	31196
	B	3470	57	771	118	2370	1405	390	-	2042	1942	12565
	C	12035	319	794	89	963	1479	309	1233	548	862	18631
3. LADY GRYP - HERSCHEL	A	997	-	1	3	67	226	42	48	284	186	1854
	B	156	-	-	1	44	116	24	-	217	93	651
	C	841	-	1	2	23	110	18	48	67	93	1203
4. WEPENER - ZASTRON	A	1797	-	285	39	295	483	102	139	329	275	3744
	B	497	-	94	25	209	197	59	-	287	180	1548
	C	1300	-	191	14	86	286	43	139	42	95	2196
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	4765	-	66	29	171	405	133	220	450	475	6714
	B	837	-	33	25	122	196	77	-	394	316	2000
	C	3928	-	33	4	49	209	56	220	56	159	4714
6. KAFFERRIVIER	A	5194	127	7732	1256	14670	11841	1897	1797	7804	7673	59991
	B	1148	30	4800	440	10415	6258	1051	-	6948	5072	36162
	C	4046	97	2932	816	4255	5583	846	1797	856	2601	23829
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	5070	-	630	92	1361	954	237	554	890	996	10784
	B	1266	-	307	61	970	393	136	-	730	659	4522
	C	3804	-	323	31	391	561	101	554	160	337	6262
8. REJTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1613	-	63	17	396	208	62	140	303	309	3111
	B	401	-	29	12	284	114	36	-	268	195	1339
	C	1212	-	34	5	112	94	26	140	35	114	1772
9. REJTEROEWER - VANDERKLOOF	A	2419	1658	141	27	163	376	110	273	711	588	6466
	B	674	955	49	20	111	216	63	-	626	408	3122
	C	1745	703	92	7	52	160	47	273	85	180	3344
10. KAAP-RIETRIVIER	A	2822	11515	4978	813	7586	6637	1366	1192	3566	3604	44079
	B	877	2947	2684	340	5362	3240	736	-	2951	2271	21408
	C	1945	8568	2294	473	2224	3397	630	1192	615	1333	22671
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	3977	129	186	67	2648	861	268	443	757	829	10165
	B	766	46	92	28	1803	372	154	-	569	555	4385
	C	3211	83	94	39	845	489	114	443	188	274	5780
12. SUID-KALAHARI	A	9976	7669	2112	134	1613	3309	891	1233	2760	3767	33464
	B	3418	2233	1019	78	1207	1603	502	-	1828	2542	14430
	C	6558	5436	1093	56	406	1706	389	1233	932	1225	19034
13. BOESMANLAND	A	6380	2288	218	14	181	644	254	375	781	785	11920
	B	1035	846	97	11	135	312	146	-	641	495	3718
	C	5345	1442	121	3	46	332	108	375	140	290	8202
14. SAKRIVIER	A	6810	-	184	13	620	783	215	454	762	842	10683
	B	1282	-	121	9	439	344	124	-	471	577	3367
	C	5528	-	63	4	181	439	91	454	291	265	7316
15. NAMAKWALAND	A	2173	16986	983	9	106	686	290	335	1553	891	24012
	B	529	3484	654	7	75	215	166	-	1314	612	7056
	C	1644	13502	329	2	31	471	124	335	239	279	16956

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B - ARBEIDSVERGOEDING
 C - ANDER INKOME

TABEL 8.2 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1955/56

		(R1,000)										
Streek of Gebied		Landbou, Bostou en Viesserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	73957	43807	95361	5410	58894	57021	10726	13775	35865	42391	437207
	B	16203	12321	52302	2298	42819	30260	6195	-	29337	27101	218836
	C	57754	31486	43059	3112	16075	26761	4531	13775	6528	15290	218371
SUIDELIKE STREEK	A	19208	974	77029	2796	27629	29307	4492	6017	13513	19615	200580
	B	4215	185	41735	1235	19895	15806	2610	-	10901	12217	106799
	C	14923	789	35294	1561	7734	13501	1882	6017	2612	7398	91781
OOSTELIKE STREEK	A	12476	135	8227	1337	15846	13553	2380	2384	9370	9263	74971
	B	2357	33	5066	486	11650	7211	1340	-	8348	6057	42548
	C	10119	102	3161	851	4196	6342	1040	2384	1022	3206	32423
SENTRALE STREEK	A	13537	11039	6373	1092	12710	8582	2014	2777	6732	6746	71602
	B	3650	4069	3529	463	9232	4535	1185	-	5546	4315	36524
	C	9887	6970	2844	629	3478	4047	829	2777	1186	2431	35078
WESTELIKE STREEK	A	28736	31659	3732	185	2709	5579	1840	2597	6250	6767	90054
	B	5981	8034	1972	114	2042	2708	1060	-	4542	4512	30965
	C	22755	23625	1760	71	667	2871	780	2597	1708	2255	59089
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	6382	607	75330	2559	24220	26448	3724	4699	10753	16593	17135
	B	1167	139	40906	1116	17399	14361	2177	-	8731	10150	96146
	C	5215	468	34424	1443	6821	12087	1547	4699	2022	6443	75169
2. VISRIVIER	A	12826	367	1699	237	3409	2859	768	1318	2760	3022	29265
	B	3048	46	829	119	2496	1445	433	-	2170	2067	12653
	C	9778	321	870	118	913	1414	135	1318	590	955	16612
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	1353	-	1	2	73	243	48	52	294	199	2265
	B	118	-	-	1	48	123	28	-	221	99	638
	C	1235	-	1	1	25	120	20	52	73	100	1627
4. WEPENER - ZASTRON	A	2492	-	316	37	315	635	123	158	352	299	4727
	B	450	-	107	24	231	217	62	-	307	194	1602
	C	2042	-	209	13	84	418	51	158	45	105	3125
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	2907	-	68	34	181	370	137	222	481	514	4914
	B	642	-	33	28	133	195	81	-	416	338	1866
	C	2265	-	35	6	48	175	56	222	65	176	3048
6. KAFFERRIVIER	A	5724	135	7842	1264	15277	12305	2072	1952	8243	8251	63065
	B	1147	33	4926	433	11238	6676	1159	-	7404	5426	38442
	C	4577	102	2916	831	4039	5629	913	1952	839	2825	24623
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	4353	-	651	94	1421	914	252	587	958	1071	16301
	B	1117	-	318	62	1047	396	148	-	778	704	4570
	C	3236	-	333	32	374	518	104	587	180	367	5731
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1345	-	59	18	413	188	66	149	300	332	2870
	B	363	-	28	11	308	112	39	-	261	209	1331
	C	982	-	31	7	105	76	27	149	39	123	1539
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	1844	1304	168	26	174	333	114	284	777	635	5659
	B	681	991	60	16	119	227	67	-	683	436	3280
	C	1163	313	108	10	55	106	47	284	94	199	2379
10. KAAP-RIETRIVIER	A	2373	9571	5303	886	7893	6325	1292	1280	3883	3823	42629
	B	835	3026	3025	340	5801	3406	760	-	3215	2372	22780
	C	1538	6545	2278	546	2092	2919	532	1280	668	1451	19849
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	3622	164	192	68	2809	822	290	477	814	885	10143
	B	654	52	98	34	1957	394	171	-	609	594	4563
	C	2968	112	94	34	852	428	119	477	205	291	5580
12. SUID-KALAHARI	A	12095	9220	2331	146	1735	3328	976	1338	2979	4060	38208
	B	3265	2375	1063	84	1328	1773	551	-	1981	2712	15132
	C	8830	6845	1268	62	407	1555	425	1338	998	1348	23076
13. BOESMANLAND	A	6628	2719	222	17	200	654	280	407	812	833	12772
	B	951	1683	105	14	153	330	165	-	667	527	4595
	C	5677	1036	117	3	47	324	115	407	145	306	8177
14. SAKRIVIER	A	7560	-	189	14	657	837	242	488	809	911	11707
	B	1212	-	127	10	478	362	142	-	498	618	3447
	C	6348	-	62	4	179	475	100	488	311	293	8260
15. NAMAKWALAND	A	2453	19720	990	8	117	760	342	364	1650	963	27367
	B	553	3976	677	6	83	243	202	-	1396	655	7791
	C	1900	15744	313	2	34	517	140	364	254	308	19576

A - TOEGEVOEGDE BRUT WAAPDE
 B - ARBEIDSVERGODING
 C - ANDER INKOME

TABEL 8.3 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIPE INKOME VIR 1956/57

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Viasserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	92908	44464	98060	5316	61955	61023	11681	14966	39536	45102	475011
	B	15858	13034	55288	1982	46628	31654	6715	-	32235	28668	232062
	C	77050	31430	42772	3334	15327	29369	4966	14966	7301	16434	242949
SUIDELIKE STREEK	A	24168	833	78669	2756	29301	29766	4754	6615	15228	20705	212795
	B	4365	193	44007	978	21814	16324	2749	-	12277	12962	115669
	C	19803	640	34662	1778	7487	13442	2005	6615	2951	7743	97126
OOSTELIKE STREEK	A	18573	163	8487	1179	16448	15276	2644	2522	10449	9912	85653
	B	2396	40	5396	384	12557	7640	1480	-	9202	6397	45492
	C	16177	123	3091	795	3591	7636	1164	2522	1247	3515	40161
SENTRALE STREEK	A	19773	11603	6767	1179	13289	9458	2228	3019	7064	7187	81567
	B	3515	4190	3760	490	10018	4748	1307	-	5807	4547	38382
	C	16258	7413	3007	689	3271	4710	921	3019	1257	2640	43185
WESTELIKE STREEK	A	30394	31865	4137	202	2917	6523	2055	2810	6795	7298	94996
	B	5582	8611	2125	130	2239	2942	1179	-	4949	4762	32519
	C	24812	23254	2012	72	678	3581	876	2810	1846	2536	62477
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	7245	730	76750	2479	25660	26548	3919	5205	12301	17449	178286
	B	1257	162	43088	854	19032	14839	2279	-	9972	102253	102253
	C	5988	568	33662	1625	6628	11709	1640	5205	2329	6679	76033
2. VISRIVIER	A	16923	103	1919	277	3641	3218	835	1410	2927	3256	34509
	B	3108	31	919	124	2782	1485	740	-	2305	2192	13416
	C	13815	72	1000	153	859	1733	365	1410	622	1064	21093
3. LADY GREY -- HERSCHEL	A	1922	-	1	2	80	274	52	54	319	217	2921
	B	130	-	-	1	53	130	30	-	241	106	691
	C	1792	-	1	1	27	144	22	54	78	111	2230
4. WEPENER -- ZASTRON	A	2797	-	364	36	347	818	145	169	391	320	5387
	B	430	-	121	20	259	233	85	-	342	205	1695
	C	2367	-	243	16	88	585	60	169	49	115	3692
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	5131	-	72	41	194	415	156	240	500	553	7302
	B	661	-	37	33	145	197	91	-	433	358	1955
	C	4470	-	35	8	49	218	65	240	67	195	5347
6. KAFFERRIVIER	A	8723	163	8050	1100	15827	13769	2291	2059	9239	8822	70043
	B	1175	40	5238	330	12100	7080	1274	-	8186	5728	41151
	C	7548	123	2812	770	3727	6689	1017	2059	1053	3094	28592
7. LINKEROEWER -- HENDRIK VERWOERD	A	7352	-	666	76	1493	1028	276	645	1004	1161	13701
	B	1070	-	343	56	1141	405	162	-	820	748	4745
	C	6282	-	323	20	352	623	114	645	184	413	8956
8. REÛTEROEWER -- HENDRIK VERWOERD	A	1834	-	60	17	433	205	73	154	317	359	3452
	B	328	-	30	13	335	116	43	-	272	222	1359
	C	1506	-	30	4	98	89	30	154	45	137	2093
9. REÛTEROEWER -- VANDERKLOOF	A	3060	1063	204	26	188	341	119	302	714	686	6703
	B	614	976	70	17	131	238	70	-	613	463	3192
	C	2446	87	134	9	57	103	49	302	101	223	3511
10. KAAP-RISTRIVIER	A	3474	10367	5629	988	8228	7018	1441	1393	4255	4024	46817
	B	828	3158	3211	367	6286	3574	845	-	3532	2484	24285
	C	2646	7209	2418	621	1942	3444	596	1393	723	1540	22532
11. LINKEROEWER -- VANDERKLOOF	A	4053	173	208	72	2947	866	319	525	774	957	10894
	B	675	56	106	37	2125	415	187	-	570	630	4801
	C	3378	117	102	35	822	451	132	525	204	327	6093
12. SUID-KALAHARI	A	11537	12484	2701	152	1859	4132	1120	1437	3233	4394	43049
	B	2873	3048	1141	92	1446	1943	631	-	2146	2880	16200
	C	8664	9436	1560	60	413	489	489	1437	1087	1514	26849
13. BOESMANLAND	A	7015	2551	225	21	228	712	314	435	878	875	13254
	B	1002	1072	113	18	173	348	184	-	723	532	4165
	C	6013	1479	112	3	55	364	130	435	155	343	9089
14. SAKRIVIER	A	8827	-	195	19	696	949	271	532	883	987	13359
	B	1215	-	138	13	525	380	159	-	550	656	3636
	C	7612	-	57	6	171	569	112	532	333	331	9723
15. NAMAKWALAND	A	3015	16830	1016	10	134	730	350	406	1801	1042	25334
	B	492	4491	733	7	95	271	205	-	1530	694	8518
	C	2523	12339	283	3	39	459	145	406	271	348	16816

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B - ARBEIDSVRGOEDING
 C - ANDER INKOME

TABEL 8.4 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1957/58

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steen- groewe	Fabrieks- wese en Konstruk- sie	Elektri- siteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommu- nikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Wonings	Algemene Regerings- dienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produkt
ORANJERIVIERGEBIED	A	76905	44614	101438	5933	65318	64307	12349	15910	42643	48037	477454
	B	16028	13537	57944	2300	48565	33054	7384	-	34806	30125	243743
	C	60877	31077	43494	1633	16753	31253	4965	15910	7837	17912	233711
SUIDELIKE STREEK	A	18227	804	81468	2998	30723	31291	5033	7101	16330	22082	216057
	B	4163	216	46221	1105	22632	16867	3026	-	13063	13636	120929
	C	14064	588	35247	1893	8091	14424	2007	7101	3267	8446	95128
OOSTELIKE STREEK	A	13909	183	8905	1297	17384	15200	2687	2625	11395	10540	84125
	B	2511	43	5784	452	13086	8066	1559	-	10079	6714	48294
	C	11398	140	3121	845	4298	7134	1128	2625	1316	3826	35811
SENTRALE STREEK	A	16730	14409	7120	1397	14018	10487	2485	3211	7470	7643	84970
	B	3881	4249	3808	589	10417	4942	1520	3211	6160	4769	40335
	C	12849	10160	3312	808	3601	5545	965	-	1310	2874	44635
WESTELIKE STREEK	A	28039	29218	3945	241	3193	7329	2144	2973	7448	7772	93202
	B	5473	9029	2131	154	2430	3179	1279	-	5504	5006	34185
	C	22566	20189	1814	87	763	4150	865	2973	1944	2766	58117
1. BEVEDE-SONDAGSRIVIER	A	6193	761	79391	2719	26897	28151	4184	5580	13201	18605	185682
	B	1331	180	45218	976	19743	15342	2532	-	10592	11330	107244
	C	4862	581	34173	1743	7154	12809	1652	5580	2609	7275	78438
2. VISRIVIER	A	12034	43	2077	279	3826	3140	849	1521	3129	3477	30375
	B	2832	36	1003	129	2889	1525	494	-	2471	2306	13685
	C	9202	7	1074	150	937	1615	355	1521	658	1171	16690
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	1146	-	2	2	80	283	55	58	351	237	2214
	B	134	-	2	1	52	137	34	-	268	112	740
	C	1012	-	-	1	28	146	21	58	83	125	1474
4. WEPENER - ZASTRON	A	2366	-	364	34	370	736	141	177	403	340	4931
	B	421	-	124	16	277	223	86	-	352	214	1713
	C	1945	-	240	18	93	513	55	177	51	126	3218
5. SUISSOOS-VRYSTAAT	A	3182	-	68	40	216	407	161	249	475	589	5387
	B	670	-	36	31	159	196	98	-	405	375	1970
	C	2512	-	32	9	57	211	63	249	70	214	3417
6. KAFFERRIVIER	A	7215	183	8471	1221	16718	13774	2330	2141	10166	9374	71593
	B	1286	43	5622	404	12598	7510	1341	-	9054	6013	43871
	C	5929	140	2849	817	4120	6264	989	2141	1112	3361	27722
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	5132	-	672	85	1566	994	284	690	1047	1239	11709
	B	1192	-	353	61	1180	400	174	-	857	783	5000
	C	3940	-	319	24	386	594	110	690	190	456	6709
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1467	-	67	19	457	194	73	161	312	381	3131
	B	332	-	31	14	349	111	45	-	266	232	1380
	C	1135	-	36	5	108	83	28	161	46	149	1751
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	2266	857	212	29	214	341	127	318	754	728	5846
	B	681	844	76	21	150	249	78	-	646	484	3229
	C	1585	13	136	8	64	92	49	318	108	244	2617
10. KAAP-RIETRIVIER	A	3761	13376	5956	1189	8693	8050	1674	1481	4509	4273	52962
	B	946	3346	3229	449	6533	3746	1023	-	3758	2610	25640
	C	2815	10030	2727	740	2160	4304	651	1481	751	1663	27322
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	4104	176	213	75	3088	908	327	561	848	1022	11322
	B	730	59	119	44	2205	436	200	-	633	660	5086
	C	3374	117	94	31	883	472	127	561	215	362	6236
12. SUID-KALAHARI	A	13597	14045	2574	177	2010	4964	1224	1505	3613	4659	48368
	B	2881	3214	1157	108	1551	2115	713	-	2460	3021	17220
	C	10716	10831	1417	69	459	2849	511	1505	1153	1638	31148
13. BOESMANLAND	A	6056	2384	197	25	255	724	320	464	963	966	12354
	B	946	1060	100	20	193	366	196	-	801	588	4270
	C	5110	1324	97	5	62	358	124	464	162	378	8084
14. SAKRIVIER	A	6762	-	174	25	779	831	267	567	992	1037	11434
	B	1094	-	118	17	580	399	163	-	644	671	3686
	C	5668	-	56	8	199	432	104	567	348	366	7748
15. NAMAKWALAND	A	1624	12789	1000	14	149	810	333	437	1880	1110	20146
	B	552	4755	756	9	106	299	207	-	1599	726	9009
	C	1072	8034	244	5	43	511	126	437	281	384	11137

A = TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
B = ARBEIDSVERGODING
C = ANDER INKOME

TABEL 8.5 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIPE INKOME VIR 1858/59

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Viasserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	60917	46366	94457	6912	68605	59796	12250	17022	45404	50111	461840
	B	16307	14463	57561	2495	50941	34441	7775	-	37156	31469	252608
	C	44610	31903	36896	4417	17664	25355	4475	17022	8248	18642	209232
SUIDELIKE STREEK	A	16393	943	74349	3508	32138	28447	4922	7601	17604	22897	208802
	B	4286	240	46291	1129	23662	17402	3141	-	14209	14217	124577
	C	12107	703	28058	2379	8476	11045	1781	7601	3395	8680	84225
OOSTELIKE STREEK	A	11579	214	9073	1488	18316	14513	2728	2884	11821	11039	83655
	B	2632	68	5762	524	13772	8489	1679	-	10482	7035	50443
	C	8947	146	3311	964	4544	6024	1049	2884	1339	4004	33212
SENTRALE STREEK	A	12815	14892	7357	1614	14728	10308	2409	3384	8064	7956	83527
	B	3740	4376	3525	676	10930	5138	1571	-	6653	4976	41585
	C	9075	10516	3832	938	3798	5170	838	3384	1411	2980	41942
WESTELIKE STREEK	A	20130	30317	3678	302	3423	6528	2191	3153	7915	8219	85856
	B	5649	9779	1983	166	2577	3412	1384	-	5812	5241	36003
	C	14481	20538	1695	136	846	3116	807	3153	2103	2978	49853
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	6719	800	72170	3213	28101	25713	4054	6016	14248	19253	180287
	B	1349	196	45263	987	20628	15837	2603	-	11559	11813	110235
	C	5370	604	26907	2226	7473	9876	1451	6016	2689	7440	70052
2. VISRIVIER	A	9674	143	2179	295	4037	2734	868	1585	3356	3644	28515
	B	2937	44	1028	142	3034	1565	538	-	2650	2404	14342
	C	6737	99	1151	153	1003	1169	330	1585	706	1240	14173
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	1302	-	3	4	84	233	52	60	362	249	2349
	B	141	-	2	2	55	144	34	-	277	117	772
	C	1161	-	1	2	29	89	18	60	85	132	1577
4. WEPENER - ZASTRON	A	1844	-	352	23	407	558	135	180	398	356	4253
	B	410	-	121	19	300	212	88	-	345	223	1718
	C	1434	-	231	4	107	346	47	180	53	133	2535
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	2303	-	62	43	234	392	170	258	486	616	4564
	B	627	-	33	31	169	194	110	-	414	390	1968
	C	1676	-	29	12	65	198	60	258	72	226	2596
6. KAFFERRIVIER	A	6130	214	8656	1418	17591	13330	2371	2386	10575	9818	72489
	B	1454	68	5606	472	13248	7939	1447	-	9446	6305	45985
	C	4676	146	3050	946	4343	5391	924	2386	1129	3513	26504
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	3094	-	662	104	1654	807	280	727	1218	1274	9820
	B	1016	-	345	71	1242	396	182	-	1008	818	5078
	C	2078	-	317	33	412	411	98	727	210	456	4742
8. REUTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	642	-	71	21	482	151	76	163	336	397	2339
	B	331	-	32	15	366	107	49	-	289	241	1430
	C	311	-	39	6	116	44	27	163	47	156	909
9. REUTEROEWER - VANDERKLOOF	A	2448	1090	214	30	229	326	131	329	796	765	6358
	B	720	823	75	23	158	260	85	-	683	505	3332
	C	1728	267	139	7	71	66	46	329	113	260	3026
10. KAAP-RIETRIVIER	A	3002	13612	6187	1363	9134	8137	1571	1568	4727	4445	53746
	B	949	3480	2946	509	6856	3917	1027	-	3935	2723	26342
	C	2053	10132	3241	854	2278	4220	544	1568	792	1722	27404
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	3629	190	223	96	3229	887	351	597	987	1075	11264
	B	724	73	127	58	2308	458	228	-	738	689	5403
	C	2905	117	96	38	921	429	123	597	249	386	5861
12. SUID-KALAHARI	A	10927	14312	2374	227	2177	4407	1227	1599	3821	4929	46000
	B	3143	3542	1090	112	1658	2284	758	-	2579	3153	18319
	C	7784	10770	1284	115	519	2123	469	1599	1242	1776	27681
13. BOESMANLAND	A	4567	2966	161	30	284	693	344	482	1070	1015	11611
	B	941	1050	80	24	213	384	223	-	884	614	4413
	C	3626	1916	81	6	71	308	121	482	186	401	7198
14. SAKRIVIER	A	3064	43	144	26	792	636	257	604	1062	1107	7735
	B	1049	2	87	20	588	417	167	-	676	716	3722
	C	2015	41	57	6	204	219	90	604	386	391	4013
15. NAMAKWALAND	A	1572	12996	999	19	170	793	363	468	1962	1168	20310
	B	516	5185	726	10	118	327	236	-	1673	758	9549
	C	1056	7811	273	9	52	466	127	468	289	410	10961

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE

B - ARBEIDSVERGODING

C - ANDER INKOME

TABEL 8.6 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIPS INKOME VIR 1959/60

Streek of Gebied		(R1,000)										
		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer en Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	73188	55620	99275	7000	75144	63928	14249	17678	48850	52230	507162
	B	15393	15359	58178	2598	50150	35813	9004	-	40009	32904	259408
	C	57795	40261	41097	4402	24994	28115	5245	17678	8841	19326	247754
SUIDELIKE STREEK	A	18141	1090	79265	3363	35098	30562	5674	7896	18884	23745	223718
	B	4261	250	47075	1186	23426	17935	3610	-	15199	14834	127776
	C	13880	840	32190	2177	11672	12627	2664	7896	3685	8911	95942
OOSTELIKE STREEK	A	13636	265	8893	1599	20091	15432	3208	3067	12603	11484	90278
	B	2379	95	5862	528	13480	8903	1957	-	11203	7304	51711
	C	11257	170	3031	1071	6611	6529	1251	3067	1400	4180	38567
SENTRALE STREEK	A	14847	17111	7640	1688	16034	10993	2835	3474	8643	8290	91563
	B	3298	4450	3355	701	10624	5328	1849	-	7156	5224	41985
	C	11549	12661	4285	987	5410	5665	986	3474	1487	3074	49578
WESTELIKE STREEK	A	26564	37154	3477	350	3921	6941	2532	3241	8720	8703	101603
	B	5455	10564	1886	183	2620	3647	1588	-	6451	5542	37936
	C	21109	26590	1591	167	1301	3294	944	3241	2269	3161	63667
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	5583	864	76960	3043	30675	27659	4668	6278	15331	19973	191034
	B	1514	214	46011	1041	20470	16329	2994	-	12443	12368	113384
	C	4069	650	30949	2002	10205	11330	1674	6278	2888	7605	77650
2. VISRIVIER	A	12558	226	2305	320	4423	2903	1006	1618	3553	3772	32684
	B	2747	36	1064	145	2956	1606	616	-	2756	2466	14392
	C	9811	190	1241	175	1467	1297	390	1618	797	1306	18292
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	954	-	4	5	99	246	57	61	379	263	2068
	B	120	-	2	3	57	152	37	-	291	123	785
	C	834	-	2	2	42	94	20	61	88	140	1283
4. WEPEWER - ZASTRON	A	2023	-	341	29	460	592	152	182	395	371	4545
	B	356	-	120	23	299	201	99	-	340	232	1670
	C	1667	-	221	6	161	391	53	182	55	139	2875
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	3846	-	56	40	364	417	191	276	519	642	6351
	B	619	-	31	29	230	192	124	-	442	406	2073
	C	3227	-	25	11	134	225	67	276	77	236	4278
6. KAFFERRIVIER	A	6813	265	8492	1525	19168	14177	2808	2548	11310	10208	77314
	B	1284	95	5709	473	12894	8358	1697	-	10130	6543	47183
	C	5529	170	2783	1052	6274	5819	1111	2548	1180	3665	30131
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	4638	-	657	112	1817	859	312	741	1308	1323	11767
	B	958	-	343	71	1213	390	203	-	1084	862	5124
	C	3680	-	314	41	604	469	109	741	224	461	6643
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1714	-	65	25	530	160	84	165	380	419	3542
	B	281	-	34	18	357	102	54	-	331	257	1434
	C	1433	-	31	7	173	58	30	165	49	162	2108
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	2602	1353	217	34	269	345	147	336	841	814	6958
	B	630	788	79	24	162	271	95	-	722	540	3311
	C	1972	565	138	10	107	74	52	336	119	274	3647
10. KAAP-RIETRIVIER	A	2940	15594	6472	1416	9921	8686	1883	1613	5048	4615	58188
	B	845	3582	2765	527	6651	4086	1231	-	4220	2835	26742
	C	2095	12012	3707	889	3270	4600	652	1613	828	1780	31446
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	2953	164	229	101	3497	943	409	619	1066	1127	11108
	B	584	80	134	61	2241	479	266	-	799	730	5374
	C	2369	84	95	40	1256	464	143	619	267	397	5734
12. SUID-KALAHARI	A	14905	16279	2190	272	2503	4682	1436	1646	4160	5186	53259
	B	2945	3971	1052	130	1696	2453	877	-	2812	3345	19281
	C	11960	12308	1138	142	807	2229	559	1646	1348	1841	33978
13. BOESMANLAND	A	4261	3687	125	30	333	735	391	485	1165	1094	12306
	B	865	1010	64	24	221	402	253	-	968	655	4462
	C	3396	2677	61	6	112	333	138	485	197	439	7844
14. SAKRIVIER	A	4270	45	117	29	882	682	290	626	1244	1177	9362
	B	1162	5	57	19	578	437	188	-	828	741	4015
	C	3108	40	60	10	304	245	102	626	416	436	5347
15. NAMAKWALAND	A	3128	17143	1045	19	203	842	415	484	2151	1246	26676
	B	483	5578	713	10	125	355	270	-	1843	801	10178
	C	2645	11565	332	9	78	487	145	484	308	445	16498

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B - ARBEIDSVERGOEDING
 C - ANDER INKOME

TABEL 8.7 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIPS INKOME VIR 1960/61

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Boesbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	60743	60524	106285	7521	79781	67328	15378	18383	50843	54579	521165
	B	15135	16716	59722	2795	53275	37176	9728	-	41578	34240	270361
	C	45608	43808	46563	4726	30152	5652	5652	18383	9267	20339	251004
SUIDELIKE STREEK	A	17100	1016	85845	3409	37154	33219	6448	8192	19623	24779	236785
	B	4075	253	48238	1191	24829	18483	4111	-	15714	15442	132336
	C	13025	763	37607	2218	12325	14736	2337	8192	3909	9337	104449
OOSTELIKE STREEK	A	12490	289	9032	1701	21756	15421	3350	3249	13023	11928	92239
	B	2330	91	5960	554	14610	9307	2041	-	11580	7545	54018
	C	10160	198	3072	1147	7146	6114	1309	3249	1443	4383	38221
SENTRALE STREEK	A	12713	19689	7804	1983	16789	11476	2929	3573	9004	8708	94068
	B	3495	4657	3570	809	11114	5515	1910	-	7448	5465	43983
	C	9218	14432	4234	1174	5675	5961	1019	3573	1556	3243	50085
WESTELIKE STREEK	A	18440	40130	3604	428	4082	7212	2651	3309	9193	9164	98273
	B	5235	11715	1954	241	2722	3871	1664	-	6834	5788	40024
	C	13205	28415	1650	187	1360	3341	987	3369	2359	3376	58249
1. BEWEDE-SOMDAGSRIVIER	A	5603	781	83398	3093	32712	30209	5431	6541	15877	20851	204496
	B	1483	222	47153	1041	21860	16837	3488	-	12830	12916	117830
	C	4120	559	36245	2052	10852	13372	1943	6541	3047	7935	86666
2. VISRIVIER	A	11497	235	2447	316	4442	3010	1017	1051	3746	3928	32289
	B	2592	31	1085	150	2969	1646	623	-	2884	2526	14506
	C	8905	204	1362	166	1473	1364	394	1651	862	1402	17783
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	1776	-	5	4	105	243	57	63	388	280	2921
	B	119	-	3	2	61	160	37	-	294	130	806
	C	1657	-	2	2	44	83	20	63	94	150	2115
4. WEPENER - ZASTRON	A	2189	5	323	32	488	506	160	185	375	388	4651
	B	359	2	118	24	318	191	104	-	319	240	1675
	C	1830	3	205	8	170	335	56	185	56	148	2976
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	2226	-	54	38	390	447	188	291	535	669	4838
	B	558	-	29	28	247	191	122	-	456	422	2053
	C	1668	-	10	143	256	143	66	291	79	247	2785
6. KAFFERRIVIER	A	6299	284	8650	1627	20773	14225	2945	2710	11725	10591	79829
	B	1294	89	5810	500	13984	8765	1778	-	10511	6753	49484
	C	5005	195	2840	1127	6789	5460	1167	2710	1214	3838	30345
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	3890	-	679	112	1913	899	314	758	1310	1399	11274
	B	1009	-	352	74	1275	385	204	-	1079	407	5285
	C	2681	-	327	38	638	514	110	758	231	492	5989
8. RECTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1213	-	71	37	547	227	84	168	383	446	3176
	B	274	-	32	17	368	96	54	-	333	273	1447
	C	939	-	39	20	179	131	30	168	50	173	1729
9. RECTEROEWER - VANDERKLOOF	A	1962	1230	229	36	279	427	144	345	874	868	6394
	B	631	942	78	26	169	281	93	-	750	573	3543
	C	1337	288	151	10	110	146	51	345	124	295	2851
10. KAAP-RIETRIVIER	A	2274	17641	6566	1639	10333	8992	146	1055	5354	4795	61195
	B	932	3637	2966	629	6915	4252	1272	-	4475	2944	28022
	C	1342	14004	3600	1010	3418	4740	674	1655	879	1851	33173
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	3374	218	259	159	3117	931	441	647	1083	1200	12029
	B	649	78	142	63	2387	501	287	-	811	768	5686
	C	2725	140	117	96	1330	430	154	647	272	432	6343
12. SUID-KALAHARI	A	10669	19894	2293	341	2626	4823	1524	1718	4331	5420	53639
	B	2970	4568	1102	188	1773	2608	933	-	2951	3488	20601
	C	7699	15306	1191	153	853	2215	591	1718	1380	1932	33038
13. BOESMANLAND	A	4320	2583	163	42	341	743	396	500	1371	11620	11620
	B	871	1311	83	26	227	422	256	-	1135	696	5027
	C	3449	1272	80	16	114	321	140	500	236	465	6593
14. SAKRIVIER	A	1420	16	119	31	901	804	301	649	1223	1247	6111
	B	814	6	70	20	590	458	195	-	799	766	3718
	C	606	10	49	11	311	346	106	649	424	481	2993
15. NAMAKWALAND	A	2031	17637	1029	14	214	842	430	502	2268	1336	26303
	B	580	5810	699	7	132	383	280	-	1949	858	10678
	C	1451	11827	330	7	82	459	190	502	319	498	15625

A = TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B = ARBEIDSVERGOEDING
 C = ANDER INKOME

TABEL 8.8 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1961/62

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	73250	65519	113290	7654	84303	71659	15934	19108	52936	57168	560821
	B	16039	18832	61406	2859	56409	38576	10067	-	43307	35859	283354
	C	57211	46687	51884	4795	27894	35083	5867	19108	9629	21309	277467
SUIDELIKE STREEK	A	18125	1008	92443	3385	39203	35981	6707	8491	20174	25993	251510
	B	4087	234	49399	1186	26229	19024	4274	-	16122	16229	136784
	C	14038	774	43044	2199	12974	16957	2433	8491	4052	9764	114726
OOSTELIKE STREEK	A	14179	260	9175	1872	23336	15741	3436	3430	13454	12360	97243
	B	2497	79	6164	587	15740	9728	2085	-	11969	7758	56607
	C	11682	181	3011	1285	7596	6013	1351	3430	1485	4602	40636
SENTRALE STREEK	A	14284	18945	7971	1983	17509	11701	3045	3678	9618	9124	97858
	B	3696	4752	3829	876	11599	5715	1985	-	7979	5712	46143
	C	10588	14193	4142	1107	5910	5986	1060	3678	1639	3412	57175
WESTELIKE STREEK	A	26662	45306	3701	414	4255	8236	2746	3509	9690	9691	114210
	B	5759	13767	2014	210	2841	4109	1723	-	7237	6160	43820
	C	20903	31539	1687	204	1414	4127	1023	3509	2453	3531	70390
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	6034	775	89848	3041	34741	32814	5640	6803	16459	21930	218085
	B	1433	200	48287	1035	23246	17338	3619	-	13292	13644	122094
	C	4601	575	41561	2006	11495	15476	2021	6803	3167	8286	95991
2. WISRIVIER	A	12091	233	2595	344	4462	3167	1067	1688	3715	4063	33425
	B	2654	34	1112	151	2983	1686	655	-	2830	2585	14690
	C	9437	199	1483	193	1479	1481	412	1688	885	1478	18735
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	1331	-	7	4	114	221	58	65	400	297	2497
	B	131	-	3	2	56	168	37	-	302	136	845
	C	1200	-	4	4	48	53	21	65	98	161	1652
4. WEPENER - ZASTROW	A	2098	9	304	29	517	485	157	189	375	408	4571
	B	405	4	114	25	337	181	102	-	317	249	1734
	C	1693	5	190	4	180	304	55	189	58	159	2837
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	4219	-	50	36	417	468	191	307	555	700	6943
	B	590	-	28	31	264	193	124	-	472	441	2143
	C	3629	-	22	5	153	275	67	307	83	259	4800
6. KAFFERRIVIER	A	6531	251	8814	1803	22288	14567	3030	2869	12124	10955	83232
	B	1371	75	6019	529	15073	9186	1822	-	10878	6932	51885
	C	5160	176	2795	1274	7215	5381	1208	2869	1246	4023	31347
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	3826	-	700	103	2009	890	315	778	1392	1484	11497
	B	1070	-	364	79	1338	381	205	-	1151	951	5539
	C	2756	-	336	24	671	509	110	778	241	533	5958
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1290	-	78	43	562	242	103	171	396	474	3359
	B	297	-	28	17	379	100	66	-	344	289	1520
	C	993	-	50	26	183	142	37	171	52	185	1839
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	2762	1312	241	31	290	488	143	354	927	921	7469
	B	659	973	77	26	176	291	92	-	795	608	3697
	C	2103	339	164	5	114	197	51	354	132	313	3772
10. KAAP-RIETRIVIER	A	3475	17472	6647	1672	10710	9195	2015	1697	5732	4797	63594
	B	1009	3706	3195	701	7172	4421	1317	-	4806	3054	29381
	C	2466	13766	3452	971	3538	4774	698	1697	926	1925	34213
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	2931	161	305	134	3938	886	469	678	1171	1266	11939
	B	661	73	165	53	2534	522	305	-	883	810	6006
	C	2270	88	140	81	1404	364	164	678	288	456	5933
12. SUID-KALAHARI	A	11985	24161	2261	323	2746	5654	1584	1791	4478	5667	60750
	B	3392	6331	1141	154	1856	2779	969	-	3058	3655	23335
	C	8593	17830	1220	169	890	2875	615	1791	1420	2012	37415
13. BOESMANLAND	A	4721	2973	201	43	356	830	402	521	1484	1328	12859
	B	754	1429	102	29	237	442	260	-	1223	841	5317
	C	3967	1544	99	14	119	388	142	521	261	487	7542
14. SAKRIVIER	A	6589	45	123	36	924	880	316	674	1257	1286	12130
	B	1054	16	83	20	606	477	205	-	820	785	4066
	C	5535	29	40	16	318	403	111	674	437	501	8064
15. NAMAKWALAND	A	3367	18127	1016	12	229	872	444	523	2471	1410	28471
	B	559	5991	688	7	142	411	289	-	2136	879	11102
	C	2808	12136	328	5	87	461	155	523	335	531	17369

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B - ARBEIDSVERGOEDING
 C - ANDER INKOME

TABEL 9.1 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1954/55

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steun-groewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regerings-dienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	54663	35981	72034	3860	48944	45341	9807	10318	25631	22091	328670
	B	1592	5600	29309	1700	35439	22834	5461	-	20841	8408	131184
	C	53071	30381	42725	2160	13505	22597	4346	10318	4790	13683	197486
SUIDELIKE STREEK	A	16718	661	59008	1816	22942	21762	4003	4395	9374	10365	150994
	B	598	61	23419	857	11605	12204	2250	-	7567	3787	67348
	C	16120	550	35589	959	6337	9558	1753	4395	1807	6578	83646
OOSTELIKE STREEK	A	8884	112	6647	1096	13226	11467	2147	1990	7369	5018	57956
	B	238	15	3548	421	9646	5492	1184	-	6558	2100	29202
	C	8646	97	3099	675	3580	5975	963	1990	811	2918	28754
SENTRALE STREEK	A	11504	11693	4214	823	10522	7619	2027	2079	4676	3438	58595
	B	395	2339	1523	352	7484	3238	1109	-	3791	1263	21494
	C	11109	9354	2691	471	3038	4381	918	2079	885	2175	37101
WESTELIKE STREEK	A	17559	23565	2165	125	2254	4493	1630	1854	4212	3270	61125
	B	361	3185	819	70	1704	1900	918	-	2925	1258	13140
	C	17196	20380	1346	55	550	2593	712	1854	1287	2012	47985
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	4964	273	57847	1672	20173	19377	3317	3459	7466	8919	127467
	B	191	42	22977	781	14577	11198	1873	-	6074	3185	60898
	C	4773	231	34870	891	5596	8179	1444	3459	1392	5734	66569
2. VISRIVIER	A	11754	338	1161	144	2769	2385	686	936	1908	1446	23527
	B	407	19	442	76	2028	1006	377	-	1493	602	6450
	C	11347	319	719	68	741	1379	309	936	415	844	17077
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	312	-	-	2	54	172	41	39	160	127	907
	B	13	-	-	1	36	85	23	-	120	39	317
	C	299	-	-	1	18	87	18	39	40	88	590
4. WEPENER - ZASTRON	A	1249	-	250	35	248	417	101	125	272	141	2838
	B	55	-	59	23	178	136	58	-	238	49	796
	C	1194	-	191	12	70	281	43	125	34	92	2042
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	3834	-	45	26	150	342	132	201	357	245	5332
	B	114	-	12	22	109	144	76	-	312	90	897
	C	3720	-	33	4	41	198	56	201	45	155	4453
6. KAFFERRIVIER	A	3489	112	6352	1033	12774	10536	1873	1625	6580	4505	48879
	B	56	15	3477	375	9323	5127	1027	-	5888	1922	27210
	C	3433	97	2875	658	3451	5409	846	1625	692	2583	21669
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	3707	-	468	67	1134	801	235	478	671	518	8079
	B	125	-	167	44	838	284	134	-	551	199	2342
	C	3582	-	301	23	296	517	101	478	120	319	5737
8. RECTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1171	-	52	15	301	182	61	122	247	163	2314
	B	25	-	18	11	216	88	35	-	220	53	666
	C	1146	-	34	4	85	94	26	122	27	110	1648
9. RECTEROEWER - VANDERKLOOF	A	1586	1284	108	23	144	301	109	240	544	271	4610
	B	50	581	16	17	102	158	62	-	480	101	1567
	C	1536	703	92	6	42	143	47	240	64	170	3043
10. KAAP-RIETRIVIER	A	1802	10308	3454	663	6634	5590	1357	907	2677	2062	35454
	B	94	1740	1273	257	4716	2427	727	-	2148	749	14131
	C	1708	8568	2181	406	1918	3163	630	907	529	1313	21323
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	3238	101	132	55	2309	745	265	332	537	424	8138
	B	101	18	49	23	1612	281	151	-	392	161	2788
	C	3137	83	83	32	697	464	114	332	145	263	5350
12. SUID-KALAHARI	A	5348	6524	1519	95	1442	2770	882	1006	2109	1971	23666
	B	129	1088	615	49	1103	1224	493	-	1353	768	6822
	C	5219	5436	904	46	339	1546	389	1006	756	1203	16844
13. BOESMANLAND	A	5265	1707	111	11	168	455	250	273	469	423	9132
	B	66	265	13	8	130	240	142	-	359	145	1368
	C	5199	1442	98	3	38	215	108	273	110	278	7764
14. SAKRIVIER	A	5581	-	67	12	548	666	212	350	558	424	8418
	B	119	-	11	8	401	273	121	-	326	168	1427
	C	5462	-	56	4	147	393	91	350	232	256	6991
15. NAMAKWALAND	A	1363	15334	468	7	96	602	286	225	1076	452	19909
	B	47	1832	180	5	70	163	162	-	887	177	3523
	C	1316	13502	288	2	26	439	124	225	189	275	16386

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B - ARBEIDSVEPBOEDING
 C - ANDER INKOME

TABEL 9.2 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIEPE INKOME VIR 1955/56

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	53760	37838	72458	4081	51700	46580	10544	11184	27488	124079	339712
	B	1379	6352	30190	1597	38499	23930	6013	-	22332	9034	139326
	C	52381	31486	42268	2484	13201	22650	4531	11184	5156	15045	200386
SUIDELIKE STREEK	A	14531	862	59024	1959	24416	22868	4382	4754	10206	11362	154364
	B	568	73	24037	756	18109	12657	2500	-	8202	4045	70947
	C	13963	789	34987	1203	6307	10211	1882	4754	2004	7317	83417
OOSTELIKE STREEK	A	8491	119	6733	1101	13821	11915	2350	2154	7767	5462	59913
	B	156	17	3632	415	10410	5791	1310	-	6956	2287	30974
	C	8335	102	3101	686	3411	6124	1040	2154	811	3175	28939
SENTRALE STREEK	A	9481	9396	4369	883	11027	7175	1993	2243	5027	3700	55294
	B	342	2426	1680	349	8102	3387	1164	-	4055	1340	22845
	C	9139	6970	2689	534	2925	3788	829	2243	972	2160	32449
WESTELIKE STREEK	A	21257	27461	2332	138	2436	4622	1819	2033	4488	3555	70141
	B	313	3836	841	77	1878	2095	1039	-	3119	1362	14560
	C	20944	23625	1491	61	558	2527	780	2033	1369	2193	55581
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	5032	527	57771	1790	21580	20500	3628	3744	8184	9774	132530
	B	203	59	23574	679	15978	11608	2081	-	6627	3393	64202
	C	4829	468	34197	1111	5602	8892	1547	3744	1557	6381	68328
2. VISRIVIER	A	9499	335	1253	169	2836	2368	754	1010	2022	1588	21834
	B	365	14	463	77	2131	1049	419	-	1575	652	6745
	C	9134	321	790	92	705	1319	335	1010	447	936	15089
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	487	-	-	2	60	185	47	43	166	137	1127
	B	9	-	-	1	40	91	27	-	122	42	332
	C	478	-	-	1	20	94	20	43	44	95	795
4. WEPENER - ZASTRON	A	1978	-	275	33	265	562	122	144	289	156	3824
	B	38	-	66	22	196	152	71	-	253	54	852
	C	1940	-	209	11	69	410	51	144	36	102	2972
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	2107	-	47	29	160	310	136	203	384	274	3650
	B	45	-	12	24	119	144	80	-	331	102	857
	C	2062	-	35	5	41	166	56	203	53	172	2793
6. KAFFERRIVIER	A	3919	119	6411	1037	13336	10858	2045	1764	6928	4895	51312
	B	64	17	3554	368	10055	5404	1132	-	6250	2089	28933
	C	3855	102	2857	669	3281	5454	913	1764	678	2806	22379
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	3137	-	480	69	1189	766	249	508	720	570	7688
	B	103	-	170	45	905	289	145	-	586	222	2465
	C	3034	-	310	24	284	477	104	508	134	348	5223
8. REÛTERGEWER - HENDRIK VERWOERD	A	946	-	47	16	315	161	65	131	244	176	2101
	B	20	-	16	10	235	85	38	-	213	58	675
	C	926	-	31	6	80	76	27	131	31	118	1426
9. REÛTERGEWER - VANDERKLOOF	A	1000	916	128	21	154	262	112	250	597	305	3745
	B	46	603	20	13	109	167	65	-	525	118	1666
	C	954	313	108	8	45	95	47	250	72	187	2079
10. KAAP-RIETRIVIER	A	1406	8348	3584	722	6904	5282	1281	990	2888	2192	33597
	B	86	1803	1425	253	5102	2548	749	-	2313	763	15042
	C	1320	6545	2159	469	1802	2734	532	990	575	1429	18555
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	2992	132	130	55	2465	704	286	364	578	457	8163
	B	87	20	49	28	1751	298	167	-	418	179	2997
	C	2905	112	81	27	714	406	119	364	160	278	5166
12. SUID-KALAHARI	A	7697	7982	1692	105	1558	2784	966	1103	2272	2157	28316
	B	104	1137	623	53	1215	1375	541	-	1462	833	7343
	C	7593	6845	1069	52	343	1409	425	1103	810	1324	20973
13. BOESMANLAND	A	5591	1609	111	14	188	464	276	302	488	450	9493
	B	63	573	16	11	148	254	161	-	376	156	1758
	C	5528	1036	95	3	40	210	115	302	112	294	7735
14. SAKRIVIER	A	6363	-	68	13	583	709	239	378	589	463	9405
	B	84	-	12	9	437	283	139	-	342	180	1486
	C	6279	-	56	4	146	426	100	378	247	283	7919
15. NAMAKWALAND	A	1606	17870	461	6	107	665	338	250	1139	485	22927
	B	62	2126	190	4	78	183	198	-	939	193	3973
	C	1544	15744	271	2	29	482	149	250	200	292	18954

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
B - ARBEIDSVERGOEDING
C - ANDER INKOME

TABEL 9.3 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1956/57

R1,000

Streek of Gebied		Lanbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Veste Eiendom	Besit van Woninge	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	73007	38112	73735	3998	54607	50204	11482	12173	30134	25987	373439
	B	1728	6682	31813	1336	41930	25032	6516	-	24369	9814	149220
	C	71279	31430	41922	2662	12677	25172	4966	12173	5765	16173	224219
SUIDELIKE STREEK	A	19467	718	59610	1936	26040	23347	4636	5227	11386	12116	164483
	B	744	78	25285	564	19862	13117	2631	-	9124	4458	75863
	C	18723	640	34325	1372	6178	10230	2005	5227	2262	7658	88620
OOSTELIKE STREEK	A	14401	144	6896	961	14377	13444	2610	2263	8611	5937	69644
	B	203	21	3867	320	11212	6068	1446	-	7619	2456	33212
	C	14198	123	3029	641	3165	7376	1164	2263	992	3481	36432
SENTRALE STREEK	A	15839	9880	4610	950	11559	7961	2207	2463	5250	3991	64710
	B	422	2467	1770	362	8795	3552	1286	-	4218	1426	24298
	C	15417	7413	2840	588	2764	4409	921	2463	1032	2565	40412
WESTELIKE STREEK	A	23300	27370	2619	151	2631	5452	2029	2220	4887	3943	74602
	B	359	4116	891	90	2061	2295	1153	-	3408	1474	15847
	C	22941	23254	1728	61	570	3157	876	2220	1479	2469	58755
1. BEWEDE-SOMDAOORIVIER	A	5858	637	58199	1734	22989	20637	3817	4153	9258	10359	137641
	B	290	69	24787	483	17477	12023	2177	-	7467	3745	68518
	C	5568	568	33412	1251	5512	8614	1640	4153	1791	6614	69123
2. WISRIVIER	A	13609	81	1411	202	3051	2710	819	1074	2128	1757	26842
	B	454	9	498	81	2385	1094	454	-	1657	713	7345
	C	13155	72	913	121	666	1616	365	1074	471	1044	19497
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	1067	-	-	2	67	209	51	44	179	152	1771
	B	8	-	-	1	45	96	29	-	132	47	358
	C	1059	-	-	1	22	113	22	44	47	105	1413
4. WEPER - ZASTROW	A	2274	-	317	31	295	741	144	154	321	171	4448
	B	28	-	74	18	222	166	84	-	281	59	932
	C	2246	-	242	13	73	575	60	154	40	112	3516
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	4321	-	48	36	171	352	154	218	397	299	5996
	B	56	-	13	29	130	145	89	-	343	108	913
	C	4265	-	35	7	41	207	65	218	54	191	5083
6. KAFFERRIVIER	A	6739	144	6531	892	13844	12142	2261	1847	7714	5315	57429
	B	111	21	3780	272	10815	5661	1244	-	6863	2242	31009
	C	6628	123	2751	620	3029	6481	1017	1847	851	3073	26420
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	6186	-	478	56	1258	875	273	558	753	635	11072
	B	131	-	179	41	988	300	159	-	616	242	2656
	C	6055	-	299	15	270	575	114	558	137	393	8416
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1469	-	46	16	331	177	72	134	257	196	2698
	B	25	-	16	12	256	88	42	-	221	64	724
	C	1444	-	30	4	75	89	30	134	36	132	1974
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	2267	672	159	22	168	268	117	265	542	337	4817
	B	59	585	25	14	121	176	68	-	466	125	1639
	C	2208	87	134	8	47	92	49	265	76	212	3178
10. KAAP-RIETRIVIER	A	2500	9070	3791	798	7206	5898	1430	1097	3159	2316	37265
	B	103	1861	1502	265	5529	2673	834	-	2535	801	16103
	C	2397	7209	2289	533	1677	3225	596	1097	624	1515	21162
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	3417	138	136	58	2596	743	315	409	539	507	8858
	B	104	21	48	30	1901	315	183	-	380	194	3176
	C	3313	117	88	28	695	428	132	409	159	313	5682
12. SUID-KALAHARI	A	7576	10792	1995	110	1673	3513	1108	1192	2464	2401	32824
	B	131	1356	648	60	1323	1530	619	-	1584	912	8163
	C	7445	9436	1347	50	350	1983	489	1192	880	1489	24661
13. BOESMANLAND	A	5935	1844	111	17	214	505	309	326	532	475	10268
	B	84	365	20	14	167	269	179	-	411	146	1655
	C	5851	1479	91	3	47	236	130	326	121	329	8613
14. SAKRIVIER	A	7622	-	63	16	620	803	267	415	648	522	10976
	B	84	-	13	11	481	293	155	-	383	203	1623
	C	7538	-	50	5	139	510	112	415	265	319	9353
15. NAMAKWALAND	A	2167	14734	450	8	124	631	345	287	1243	545	20534
	B	60	2395	210	5	90	203	200	-	1030	213	4406
	C	2107	12339	240	3	34	428	145	287	213	332	16120

A = TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B = ARBEIDSVERGOEDING
 C = ANDER INKOME

TABEL 9.4 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1957/58

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steen-groewe	Fabrieks-wese en Konstruksie	Elektri-siteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommuni-kasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Wonings	Algemene Regerings-dienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	57113	38253	75843	4544	57511	52796	12128	12974	32415	28121	371698
	B	2082	7176	33281	1645	43682	26122	7163	-	26226	10491	157868
	C	55031	31077	42562	2899	13829	26674	4965	12974	6189	17630	213830
SUIDELIKE STREEK	A	13808	672	61372	2180	27263	24512	4899	5612	12160	13078	165556
	B	816	84	26491	724	20608	13583	2892	-	9656	4722	79576
	C	12992	588	34881	1456	6655	10929	2007	5612	2504	8356	85980
OOSTELIKE STREEK	A	9861	162	71778	1068	15177	13230	2650	2355	9389	6413	67483
	B	252	22	4126	385	11683	6340	1522	-	8342	2625	35297
	C	9609	140	3052	683	3494	6890	1128	2355	1047	3788	32186
SENTRALE STREEK	A	12660	12676	4898	1116	12192	8878	2460	2643	5582	4329	67434
	B	584	2516	1772	426	9151	3700	1495	-	4506	1538	25688
	C	12076	10160	3126	690	3041	5178	965	2643	1076	2791	41746
WESTELIKE STREEK	A	20764	24743	2395	180	2879	6176	2119	2364	5284	4301	71225
	B	430	4554	892	110	2240	2499	1254	-	3722	1606	17307
	C	20394	20189	1503	70	639	3677	865	2364	1562	2695	53918
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	4785	653	59865	1981	24058	21868	4066	4450	9875	11162	142763
	B	358	72	25963	639	18130	12445	2414	-	7869	3956	71846
	C	4427	581	33902	1342	5928	9423	1652	4450	2006	7206	70917
2. VISRIVIER	A	9023	19	1507	199	3205	2644	833	1162	2285	1916	22793
	B	458	12	528	85	2478	1138	478	-	1787	766	7730
	C	8565	7	979	114	727	1506	355	1162	498	1150	15063
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	435	-	-	2	67	217	54	47	197	169	1188
	B	11	-	-	1	44	102	33	-	146	51	388
	C	424	-	-	1	23	115	21	47	51	118	800
4. WEPENER - ZASTRON	A	1859	-	315	30	314	667	139	162	329	186	4001
	B	42	-	75	15	238	162	84	-	288	64	968
	C	1817	-	240	15	76	505	55	162	41	122	3033
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	2378	-	44	35	191	345	159	226	369	325	4072
	B	64	-	12	27	143	145	96	-	313	116	916
	C	2314	-	32	8	48	290	63	226	56	209	3156
6. KAFFERRIVIER	A	5189	162	6819	1001	14605	12001	2298	1920	8494	5733	58222
	B	135	22	4039	342	11258	5931	1309	-	7595	2394	33025
	C	5054	140	2780	659	3347	6070	989	1920	899	339	25197
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	3917	-	471	66	1317	849	281	598	794	693	8986
	B	176	-	180	48	1022	301	171	-	652	257	2807
	C	3741	-	291	18	295	548	110	598	142	436	6179
8. REESTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1109	-	52	17	351	166	72	140	247	212	2366
	B	35	-	16	13	268	83	44	-	211	69	739
	C	1074	-	36	4	83	83	28	140	36	143	1627
9. REESTEROEWER - VANDERKLOOF	A	1458	556	164	24	192	267	125	280	575	369	4010
	B	81	543	28	17	139	185	76	-	493	137	1699
	C	1377	13	136	7	53	82	49	280	82	232	2311
10. KAAP-RIETRIVIER	A	2736	11982	4083	960	7614	6816	1660	1181	3371	2495	42898
	B	166	1952	1499	323	5749	2799	1009	-	2723	861	17081
	C	2570	10030	2584	637	1865	4017	651	1181	648	1634	25817
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	3440	138	128	49	2718	780	322	444	595	560	9174
	B	126	21	49	25	1973	332	195	-	427	214	3362
	C	3314	117	79	24	745	448	127	444	168	346	5812
12. SUID-KALAHARI	A	9193	12417	1809	134	1807	4270	1211	1252	2711	2594	37398
	B	161	1586	636	78	1420	1689	700	-	1776	982	9028
	C	9032	10811	1173	56	387	2581	511	1252	935	1612	28370
13. BOESMANLAND	A	5069	1738	101	18	240	515	315	352	563	550	9461
	B	108	414	20	14	187	283	191	-	436	187	1840
	C	4961	1324	81	4	53	232	124	352	127	363	7621
14. SAKRIVIER	A	5657	-	64	19	695	691	263	447	704	555	9095
	B	68	-	15	13	533	304	159	-	426	202	1720
	C	5589	-	49	6	162	387	104	447	278	353	7375
15. NAMAKWALAND	A	865	10588	421	9	137	700	330	313	1306	602	15271
	B	93	2554	221	5	100	223	204	-	1084	235	4719
	C	772	8034	200	4	37	477	126	313	222	367	10552

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAAARDE
 B - AREIDSVERGODING
 C - ANDER INKOME

TABEL 9.5 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIPE INKOMS VIR 1958/59

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	41108	39636	68884	5322	60359	48983	12010	13940	34733	29506	354481
	B	2035	7733	33005	1804	45804	27223	7535	-	28222	11175	164536
	C	39073	31903	35879	3518	14555	21760	4475	13940	6511	18331	189945
SUIDELIKE STREEK	A	11809	794	54141	2617	28494	22424	4779	6022	13278	13587	157945
	B	825	91	26477	788	21546	14068	2998	-	10674	5002	82469
	C	10984	703	27664	1829	6948	8356	1781	6022	2604	8585	75476
OOSTELIKE STREEK	A	7552	178	7320	1207	15978	12417	2687	2598	9845	6792	66574
	B	229	32	4085	430	12282	6595	1638	-	8782	2830	36903
	C	7323	146	3235	777	3696	5822	1049	2598	1063	3962	29671
SENTRALE STREEK	A	8775	13161	5243	1263	12805	8882	2384	2799	5975	4509	65596
	B	539	2645	1616	462	9602	3893	1546	-	4817	1625	26705
	C	8236	10516	3627	801	3203	4829	838	2799	1158	2884	38891
WESTELIKE STREEK	A	12972	25503	2180	235	3082	5460	2160	2521	5635	4618	64366
	B	442	4965	827	124	2374	2707	1353	-	3949	1718	18459
	C	12530	20538	1353	111	708	2753	807	2521	1686	2900	45907
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	5276	679	52570	2394	25113	20150	3929	4814	10845	11554	137324
	B	363	75	25952	681	18942	12884	2478	-	8777	4187	74339
	C	4913	604	26618	1713	6171	7266	1451	4814	2068	7367	62985
2. VISRIVIER	A	6533	115	1571	223	3381	2274	850	1208	2433	2033	20621
	B	462	16	525	107	2604	1184	520	-	1897	815	8130
	C	6071	99	1046	116	777	1090	330	1208	536	1218	12491
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	597	-	-	2	68	177	51	48	200	178	1321
	B	9	-	-	1	45	107	33	-	149	54	398
	C	588	-	-	1	23	70	18	48	51	124	923
4. WEPENER - ZASTRON	A	1346	-	304	22	346	496	133	164	321	197	3329
	B	31	-	73	18	259	156	86	-	278	68	969
	C	1315	-	231	4	87	340	47	164	43	129	2360
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	1523	-	39	39	207	332	168	233	381	344	3266
	B	48	-	10	29	152	144	108	-	324	123	918
	C	1475	-	29	10	55	188	60	233	57	221	2328
6. KAFFERRIVIER	A	4086	178	6977	1144	15357	11412	2335	2153	8943	6073	58658
	B	141	32	4002	382	11826	6188	1411	-	8031	2585	34598
	C	3945	146	2975	762	3531	5224	924	2153	912	3488	24060
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	2000	-	456	83	1391	679	276	628	907	709	7129
	B	145	-	172	59	1077	300	178	-	750	276	2957
	C	1855	-	284	24	314	379	98	628	157	433	4172
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	301	-	54	18	368	124	75	142	276	223	1581
	B	45	-	15	13	280	80	48	-	239	73	793
	C	256	-	39	5	88	44	27	142	37	150	788
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	1560	821	167	26	206	252	129	289	604	388	4442
	B	83	554	28	20	147	193	83	-	517	142	1767
	C	1477	267	139	6	59	59	46	289	87	246	2675
10. KAAP-RIETRIVIER	A	1966	12198	4439	1077	8002	6870	1557	1262	3540	2601	43512
	B	160	2066	1353	342	6034	2930	1013	-	2858	914	17670
	C	1806	10132	3086	735	1968	3940	544	1262	682	1687	25842
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	2948	142	127	59	2838	757	347	478	648	588	8932
	E	106	25	48	28	2064	350	224	-	453	220	3518
	C	2842	117	79	31	774	407	123	478	195	368	5434
12. SUID-KALAHARI	A	6537	12526	1589	182	1954	3775	1212	1335	2869	2793	34772
	B	172	1756	579	88	1518	1852	743	-	1862	1046	9616
	C	6365	10770	1010	94	436	1923	469	1335	1007	1747	25156
13. BOESMANLAND	A	3576	2316	84	23	267	497	338	367	659	583	8710
	B	97	400	18	18	205	298	217	-	514	199	1966
	C	3479	1916	66	5	62	199	121	367	145	384	6744
14. SAKRIVIER	A	2014	42	64	18	705	510	253	481	752	606	5445
	B	79	3	14	13	539	314	163	-	445	229	1797
	C	1935	41	50	5	166	196	90	481	307	377	3648
15. NAMAKWALAND	A	845	10619	443	12	156	678	357	338	1355	636	15439
	B	94	2808	216	5	112	243	230	-	1128	244	5080
	C	751	7811	227	7	44	435	127	338	227	392	10359

A = TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B = AREELDSVERGOEDING
 C = ANDER INKOME

TABEL 9.6 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1959/60

(R1,000)

R1,000

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regerings-dienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	54294	48653	73316	5403	65524	52391	13967	14507	37323	30585	395963
	B	2393	3332	33316	1888	45133	28307	8722	-	30342	11587	170080
	C	51901	40261	40000	3515	20391	24084	5245	14507	6981	18998	225883
SUIDELIKE STREEK	A	13749	938	58640	2505	30762	24093	5506	6272	14105	13922	170492
	B	1006	98	26869	831	21339	14547	3442	-	11280	5111	84523
	C	12743	840	31771	1674	9423	9546	2064	6272	2825	8811	85969
OOSTELIKE STREEK	A	9790	215	7092	1297	17392	13180	3159	2772	10545	7059	72501
	B	310	45	4144	434	12029	6844	1908	-	9431	2921	38066
	C	9490	170	2948	863	5363	6136	1251	2772	1114	4138	34435
SENTRALE STREEK	A	11342	15446	5584	1325	13878	9289	2806	2872	6481	4683	73706
	B	570	2785	1521	483	9347	3996	1820	-	5261	1714	27497
	C	10772	12661	4063	842	4531	5293	986	2872	1220	2969	46209
WESTELIKE STREEK	A	19413	32054	2000	276	3492	5829	2496	2591	6192	4921	79264
	B	507	5464	782	140	2418	2920	1552	-	4370	1841	19994
	C	18906	26590	1218	136	1074	2909	944	2591	1822	3080	59270
1. BEKED-SONDAGSRIVIER	A	4007	734	56987	2261	27090	21652	4521	5040	11556	11780	145628
	B	440	84	26342	720	18795	13316	2847	-	9336	4251	76131
	C	3567	650	30645	1541	8295	8336	1674	5040	2220	7529	69497
2. VISRIVIER	A	9742	204	1653	244	3672	2441	985	1232	2549	2142	24864
	B	566	14	527	111	2544	1231	595	-	1944	860	8392
	C	9176	190	1126	133	1128	1210	390	1232	605	1282	16472
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	244	-	-	3	79	188	56	49	211	190	1020
	B	14	-	-	2	48	114	36	-	158	58	430
	C	230	-	-	1	31	74	20	49	53	132	590
4. WEPENER - ZASTRON	A	1582	-	293	25	391	534	150	166	316	207	3664
	B	37	-	72	20	260	150	97	-	271	72	979
	C	1545	-	221	5	131	384	53	166	45	135	2685
5. SUIDOOS-VHUYSTAAT	A	3111	-	34	37	323	356	189	248	409	361	5068
	B	106	-	9	28	212	142	122	-	347	130	1096
	C	3005	-	25	9	111	214	67	248	62	231	3972
6. KAFFERRIVIER	A	4853	215	6765	1232	16599	12102	2764	2309	9609	6301	62749
	B	153	45	4063	384	11509	6438	1653	-	8655	2661	35561
	C	4700	170	2702	848	5090	5664	1111	2309	954	3640	27188
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	3652	-	446	88	1512	733	307	639	988	727	9092
	B	174	-	168	57	1055	300	198	-	820	290	3062
	C	3478	-	278	31	457	433	109	639	168	437	6030
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1411	-	46	20	405	133	83	143	310	232	2783
	B	36	-	15	14	275	75	53	-	272	77	817
	C	1375	-	31	6	130	58	30	143	38	155	1966
9. REPTEROEWER - VANDERKLOOF	A	1837	1160	169	28	237	268	145	295	638	408	5185
	B	84	595	31	20	151	202	93	-	547	149	1872
	C	1753	565	138	8	86	66	52	295	91	259	3313
10. KAAP-RIETRIVIER	A	2020	14176	4800	1115	8680	7347	1867	1297	3799	2705	47806
	B	151	2164	1261	350	5860	3051	1215	-	3085	965	18102
	C	1869	12012	3539	765	2820	4296	652	1297	714	1740	29704
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	2422	110	123	74	3044	808	404	498	746	611	8840
	B	125	26	46	42	2006	368	261	-	537	233	3644
	C	2297	84	77	32	1038	440	143	498	209	378	5196
12. SUID-KALAHARI	A	10624	14258	1375	217	2228	4038	1418	1371	3119	2942	41590
	B	210	1950	539	101	1555	2019	859	-	2025	1131	10389
	C	10414	12308	836	116	673	2019	559	1371	1094	1811	31207
13. BOESMANLAND	A	3332	3083	61	20	304	528	384	369	701	633	9415
	B	115	406	16	15	213	313	246	-	548	212	2084
	C	3217	2677	45	5	81	215	138	369	153	421	7331
14. SAKRIVIER	A	3081	43	64	25	777	545	286	502	890	662	6875
	B	78	3	11	17	531	325	184	-	557	240	1946
	C	3003	40	53	8	246	220	102	502	333	422	4929
15. NAMAKWALAND	A	2376	14670	500	14	183	718	408	349	1482	684	21384
	B	104	3105	216	7	119	263	263	-	1240	258	5575
	C	2272	11565	284	7	64	455	145	349	242	426	15809

A = TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B = ARBEIDSVERGODING
 C = ANDER INKOME

TABEL 9.7 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1960/61

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	41856	53042	79564	5730	69534	54979	15058	15120	38957	32191	406031
	B	2189	9234	34189	1952	47925	29412	9406	-	31647	12202	178156
	C	39667	43808	45375	3778	21609	25567	5652	15120	7310	19989	227875
SUIDELIKE STREEK	A	12805	869	64704	2537	32562	26161	6246	6522	14720	14617	181743
	B	823	106	27538	832	22625	15052	3909	-	11724	5384	87993
	C	11982	763	37166	1705	9937	11109	2337	6522	2996	9233	93750
OOSTELIKE STREEK	A	8619	244	7200	1344	18810	13018	3300	2947	10971	7436	73889
	B	269	46	4218	420	13017	7085	1991	-	9826	3098	39970
	C	8350	198	2982	924	5793	5933	1309	2947	1145	4338	33819
SENTRALE STREEK	A	9061	17313	5603	1541	14530	9712	2899	2954	6777	4531	75321
	B	604	2881	1617	544	9778	4139	1880	-	5502	1802	28747
	C	8457	14432	3986	997	4752	5573	1019	2954	1275	3129	46574
WESTELIKE STREEK	A	11371	34616	2057	308	3632	6088	2613	2697	6489	5207	75078
	B	493	6201	816	156	2505	3136	1626	-	4595	1918	21446
	C	10878	28415	1241	152	1127	2952	987	2697	1894	3289	53632
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	4046	652	62930	2304	28874	23609	5250	5266	12035	12338	157304
	B	388	93	27002	725	20070	13772	3307	-	9691	4482	79530
	C	3658	559	35928	1579	8804	9837	1943	5266	2344	7856	77774
2. VISRIVIER	A	8759	217	1774	233	3688	2552	996	1256	2685	2279	24439
	B	435	13	536	107	2555	1280	602	-	2033	902	8463
	C	8324	204	1238	126	1133	1272	394	1256	652	1377	15976
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	1066	-	-	2	83	186	56	50	207	204	1854
	B	17	-	-	1	51	120	36	-	150	63	438
	C	1049	-	-	1	32	66	20	50	57	141	1416
4. WEPENER - ZASTRON	A	1776	4	276	29	414	454	158	169	307	219	3806
	B	39	1	71	22	276	145	102	-	262	75	993
	C	1737	3	205	7	138	309	56	169	45	144	2813
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	1549	-	34	35	345	386	186	263	421	377	3596
	B	64	-	9	27	227	142	120	-	358	136	1083
	C	1485	-	25	8	118	244	66	263	63	241	2513
6. KAFFERRIVIER	A	4228	240	6890	1278	17968	11992	2900	2465	10036	6636	64633
	B	149	45	4138	370	12463	6678	1733	-	9056	2824	37456
	C	4079	195	2752	908	5505	5314	1167	2465	980	3812	27177
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	2862	-	458	87	1595	776	309	652	1002	772	8513
	B	181	-	172	58	1112	302	199	-	830	305	3159
	C	2681	-	286	29	483	474	110	652	172	467	5354
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	921	-	54	29	418	201	83	145	315	247	2413
	B	34	-	15	14	282	70	53	-	276	81	825
	C	887	-	39	15	136	131	30	145	39	166	1588
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	1214	903	182	31	246	343	142	302	659	435	4457
	B	95	615	31	23	158	211	91	-	564	156	1944
	C	1119	288	151	8	88	132	51	302	95	279	2513
10. KAAP-RIETRIVIER	A	1286	16244	4767	1270	9038	7598	1929	1332	4028	2819	50311
	B	171	2240	1353	402	6091	3170	1255	-	3272	1014	18968
	C	1115	14004	3414	868	2947	4428	674	1332	756	1805	31343
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	2778	166	142	124	3233	794	436	523	773	658	9627
	B	123	26	46	47	2135	386	282	-	560	246	3851
	C	2655	140	96	77	1098	408	154	523	213	412	5776
12. SUID-KALAHARI	A	6222	17542	1422	241	2333	4194	1506	1432	3229	3071	41192
	B	200	2236	568	116	1619	2189	915	-	2109	1172	11124
	C	6022	15306	854	125	714	2005	591	1432	1120	1899	30068
13. BOESMANLAND	A	3380	1950	85	33	311	536	389	380	841	670	8575
	B	117	678	21	21	218	329	249	-	658	224	2515
	C	3263	1272	64	12	93	207	140	380	183	446	6060
14. SAKRIVIER	A	569	13	57	23	794	647	295	523	863	716	4500
	B	67	3	14	14	542	336	189	-	525	250	1940
	C	502	10	43	9	252	311	106	523	338	466	2560
15. FAKAKWALAND	A	1200	15111	493	11	194	711	423	362	1556	750	20811
	B	109	3284	213	5	126	282	273	-	1303	272	5867
	C	1091	11827	280	6	68	429	150	362	253	478	14944

A = TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B = ARBEIDSVERGOEDING
 C = ANDER INKOME

TABEL 10.1 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIPS INKOME VIR 1961/62

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	53526	56920	85763	5817	73426	58673	15595	15747	40317	33939	439723
	B	2177	10233	35153	1981	50721	30506	9728	-	32715	13002	186216
	C	51349	46687	50610	3836	22705	28167	5867	15747	7602	20937	353507
SUIDELIKE STREEK	A	13711	876	70777	2525	34356	6493	28557	6772	15081	15490	194638
	B	778	102	28204	834	23910	15537	4060	-	11975	5837	91237
	C	12933	774	42573	1691	10446	13020	2433	6772	3106	9653	103401
OOSTELIKE STREEK	A	10253	224	7275	1475	20135	13177	3385	3118	11210	7808	78060
	B	264	43	4363	440	13996	7333	2034	-	10030	3255	41758
	C	9989	181	2912	1035	6139	5844	1351	3118	1180	4553	36302
SENTRALE STREEK	A	10376	17137	5623	1496	15154	9883	3011	3046	7169	5188	78083
	B	598	2944	1747	553	10207	4287	1951	-	5821	1897	30005
	C	9778	14193	3876	943	4947	5596	1060	3046	1348	3291	48078
WESTELIKE STREEK	A	19186	38683	2088	321	3781	7056	2706	2811	6857	5453	88942
	B	537	7144	839	154	2608	3349	1683	-	4889	2013	23216
	C	18649	31539	1249	167	1173	3707	1023	2811	1968	3440	65726
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	4483	663	68876	2264	30651	25854	5448	5492	12414	13095	169240
	B	366	88	27653	720	21343	14218	3427	-	9978	4893	82686
	C	4117	575	41223	1544	9308	11636	2021	5492	2436	8202	86554
2. VISRIVIER	A	9228	213	1901	261	3705	2703	1045	1280	2667	2395	25398
	B	412	14	551	114	2567	1319	633	-	1997	944	8551
	C	8816	199	1350	147	1138	1384	412	1280	670	1451	16847
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	705	-	-	2	89	165	57	51	206	218	1493
	B	20	-	-	1	54	126	36	-	147	67	451
	C	685	-	-	1	35	39	21	-	59	151	1042
4. WEPENER - ZASTRON	A	1617	7	259	27	439	438	155	172	305	234	3653
	B	46	2	69	23	293	139	100	-	258	79	1009
	C	1571	5	190	4	146	299	55	172	47	155	2644
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	3502	-	30	33	369	406	188	277	438	398	5641
	B	59	-	8	29	242	144	121	-	371	146	1120
	C	3443	-	22	4	127	262	67	277	67	252	4521
6. KAFFERRIVIER	A	4429	217	6986	1413	19238	12168	2985	2618	10261	6958	67273
	B	139	41	4286	387	13407	6924	1777	-	9254	2963	39178
	C	4290	176	2700	1026	5831	5244	1208	2618	1007	3995	28095
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOED	A	2727	-	470	81	1679	770	310	668	1044	827	8576
	B	164	-	177	63	1172	298	200	-	865	320	3259
	C	2563	-	293	18	507	472	110	668	179	507	5317
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOED	A	962	-	62	34	429	215	101	147	325	263	2538
	B	29	-	12	14	290	73	64	-	283	85	850
	C	933	-	50	20	139	142	37	147	42	178	1688
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	1944	959	194	27	257	401	141	309	722	465	5419
	B	91	620	30	23	165	219	90	-	620	170	2028
	C	1853	339	164	4	92	182	51	309	102	295	3391
10. KAAP-RIETRIVIER	A	2422	16068	4723	1247	9365	7749	1997	1369	4269	2939	52148
	B	191	2302	1468	411	6314	3293	1299	-	3471	1063	19812
	C	2231	13766	3255	836	3051	4456	698	1369	798	1876	32336
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	2321	110	174	107	3424	748	462	553	809	694	9402
	B	123	22	60	42	2266	404	298	-	582	259	4056
	C	2198	88	114	65	1158	344	164	553	227	435	5346
12. SUID-KALAHARI	A	7252	20895	1441	253	2434	5011	1565	1493	3336	3210	46890
	B	222	3065	587	115	1689	2358	950	-	2184	1233	12403
	C	7030	17830	854	138	745	2653	615	1493	1152	1977	34487
13. BOESMANLAND	A	3889	2263	108	34	326	611	395	397	916	703	9642
	B	109	719	26	22	228	345	253	-	712	235	2649
	C	5423	1544	82	12	98	266	142	397	204	468	6993
14. SAKRIVIER	A	5509	36	53	27	814	703	310	545	895	745	9637
	B	86	7	16	14	556	345	199	-	547	260	2030
	C	3423	29	37	13	258	358	111	545	348	485	7607
15. NAMAKWALAND	A	2536	15489	486	7	207	731	436	376	1710	795	22773
	B	120	3353	210	3	135	301	281	-	1446	285	6134
	C	2416	12136	276	4	72	430	155	376	264	510	16639

A = TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B = ARBEIDSVERGOEDING
 C = ANDER INKOME

TABEL 10.1 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSTAK EN TIFE INKOME VIR 1954/55

(R1,000)

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	13921	4001	11374	972	5429	4393	127	569	5279	12358	58423
	B	9823	4001	11279	608	3433	4154	127	-	4525	12316	50266
	C	4098	-	95	364	1966	239	-	569	754	42	8157
SUIDELIKE STREEK	A	3509	87	8660	573	2076	2107	82	265	2102	5486	24947
	B	2803	87	8638	419	1259	2019	82	-	1805	5465	22577
	C	706	-	22	154	817	88	-	265	297	21	2370
OOSTELIKE STREEK	A	3781	13	1308	222	1926	1259	27	142	1390	3439	13507
	B	2329	13	1277	70	1143	1211	27	-	1193	3430	10693
	C	1452	-	31	152	783	48	-	142	197	9	2814
SENTRALE STREEK	A	3289	1470	970	145	1296	753	10	122	1025	2116	11196
	B	2607	1470	945	93	947	714	10	-	901	2108	9795
	C	682	-	25	52	349	39	-	122	124	8	1401
WESTELIKE STREEK	A	3342	2431	436	32	131	274	8	40	762	1317	8773
	B	2084	2431	419	26	84	210	8	-	626	1313	7201
	C	1258	-	17	6	47	64	-	40	136	4	1572
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	1136	55	8500	534	1734	1900	78	208	1665	4604	20414
	B	863	55	8478	392	1043	1814	78	-	1443	4586	18752
	C	271	-	22	142	691	86	-	208	222	18	1662
2. VISRIVIER	A	2373	32	160	39	342	207	4	57	437	882	4533
	B	1940	32	160	27	216	205	4	-	362	879	3825
	C	433	-	-	12	126	2	-	57	75	1	708
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	667	-	1	1	13	35	1	2	123	55	898
	B	129	-	-	-	8	29	1	-	97	53	317
	C	538	-	1	1	5	6	-	2	26	2	581
4. WEPENER - ZASTRON	A	537	-	35	4	46	62	1	9	45	128	867
	B	431	-	35	2	31	61	1	-	37	127	725
	C	106	-	-	2	15	1	-	9	8	1	142
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	903	-	17	3	20	52	1	11	74	216	1297
	B	696	-	17	3	13	52	1	-	64	215	1061
	C	207	-	-	-	7	-	-	11	10	1	236
6. KAFFERRIVIER	A	1674	13	1255	214	1847	1110	24	120	1148	3040	10445
	B	1073	13	1225	65	1091	1069	24	-	995	3035	8590
	C	601	-	30	149	756	41	-	120	153	5	1855
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1093	-	85	19	144	82	2	23	187	391	2026
	B	876	-	85	13	71	79	2	-	156	390	1672
	C	217	-	-	6	73	3	-	23	31	1	354
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	389	-	9	2	90	26	1	8	37	130	692
	B	324	-	9	1	68	26	1	-	30	129	588
	C	65	-	-	1	22	-	-	8	7	1	104
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	708	370	29	4	16	57	1	14	110	297	1606
	B	586	370	29	3	9	54	1	-	94	294	1440
	C	122	-	-	1	7	3	-	14	16	3	166
10. KAAP-RIETRIVIER	A	837	1079	807	117	839	550	5	67	598	1171	6070
	B	622	1079	789	75	646	519	5	-	544	1169	5448
	C	215	-	18	42	193	31	-	67	54	2	622
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	262	21	40	3	207	38	1	10	93	127	802
	B	199	21	33	1	153	36	1	-	77	126	647
	C	63	-	7	2	54	2	-	10	16	1	155
12. SUID-KALAHARI	A	2847	1105	293	32	113	230	7	29	421	1199	6276
	B	1754	1105	276	26	73	175	7	-	315	1196	4927
	C	1093	-	17	6	40	55	-	29	106	3	1349
13. BOESMANLAND	A	317	549	26	-	3	29	1	5	151	85	1166
	B	223	549	26	-	1	20	1	-	143	84	1047
	C	94	-	-	-	2	9	-	5	8	1	119
14. SAKRIVIER	A	110	-	7	-	12	4	-	1	41	27	202
	B	69	-	7	-	9	4	-	-	35	27	151
	C	41	-	-	-	3	-	-	1	6	-	51
15. NAMAKWALAND	A	68	777	110	-	3	11	-	5	149	6	1129
	B	38	777	110	-	1	11	-	-	133	6	1076
	C	30	-	-	-	2	-	-	5	16	-	52

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B - ARBEIDSVRUGTOEGANG
 C - ANDER INKOME

TABEL 10.2 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTCES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1955/56

Streek of Gebied		(R1,000)					(R1,000)					Bruto Geografiese Produk
		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	
ORANJERIVIERGEBIED	A	13507	4641	11768	1022	5606	4647	145	605	5840	12647	60428
	B	9283	4641	11665	611	3727	4409	145	-	5032	12601	52114
	C	4224	-	103	411	1879	238	-	605	808	46	8314
SUIDELIKE STREEK	A	3123	100	8885	604	2142	2178	93	287	2400	5660	25472
	B	2454	100	8860	413	1375	2081	93	-	2072	5637	23085
	C	669	-	25	191	767	97	-	287	328	21	2387
OOSTELIKE STREEK	A	3930	14	1348	226	1976	1402	30	153	1492	3616	14187
	B	2161	14	1315	71	1239	1352	30	-	1293	3607	11082
	C	1769	-	33	155	737	50	-	153	199	9	3105
SENTHALE STREEK	A	3096	1496	1070	158	1352	783	13	124	1127	2166	11385
	B	2464	1496	1043	99	1022	751	13	-	992	2157	10037
	C	632	-	27	59	330	32	-	124	135	9	1348
WESTELIKE STREEK	A	3358	3031	465	34	136	284	9	41	821	1205	9384
	B	2204	3031	447	28	91	225	9	-	675	1200	7910
	C	1154	-	18	6	45	59	-	41	146	5	1474
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	912	73	8705	564	1792	1972	89	229	1927	4756	21019
	B	676	73	8681	387	1143	1877	89	-	1680	4736	19342
	C	236	-	24	177	649	95	-	229	247	20	1677
2. VISRIVIER	A	2211	27	180	40	350	206	4	58	473	904	4453
	B	1778	27	179	26	232	204	4	-	392	901	3743
	C	433	-	1	14	118	2	-	58	81	3	710
3. LADY GREY - HEPSCHEL	A	856	-	1	-	13	37	1	2	127	57	1094
	B	102	-	-	-	8	30	1	-	99	55	295
	C	754	-	1	-	5	7	-	2	28	2	789
4. WEPNER - ZASTROW	A	509	-	41	4	49	67	1	9	50	139	869
	B	407	-	41	2	35	65	1	-	41	138	730
	C	102	-	-	2	14	2	-	9	9	1	139
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	787	-	17	5	20	51	1	11	77	226	1195
	B	585	-	17	4	14	51	1	-	66	225	963
	C	202	-	1	1	6	7	-	11	11	1	232
6. KAFFERRIVIER	A	1778	14	1289	217	1894	1247	27	131	1238	3194	11029
	B	1067	14	1257	65	1182	1206	27	-	1087	3189	9094
	C	711	-	32	152	712	41	-	131	151	5	1935
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1044	-	93	19	145	81	3	24	199	411	2019
	B	847	-	93	13	76	78	3	-	164	410	1684
	C	197	-	-	6	69	3	-	24	35	1	335
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	352	-	10	2	94	27	1	8	38	134	666
	B	297	-	10	1	73	27	1	-	31	133	573
	C	55	-	-	1	21	-	-	8	7	1	91
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	711	383	36	5	17	58	2	14	118	296	1640
	B	578	383	36	3	10	56	2	-	101	292	1461
	C	133	-	-	2	7	2	-	14	17	4	179
10. KAAP-RIETRIVIER	A	779	1088	890	129	881	577	6	68	670	1201	6289
	B	584	1088	871	81	698	552	6	-	611	1199	5690
	C	195	-	19	48	183	25	-	68	59	2	599
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	210	25	41	3	215	40	1	10	102	124	771
	B	158	25	33	1	165	38	1	-	85	123	629
	C	52	-	8	2	50	2	-	10	17	1	142
12. SUID-KALAHARI	A	2905	1194	320	34	117	236	8	30	462	1091	6397
	B	1914	1194	302	28	79	186	8	-	349	1087	5147
	C	991	-	18	6	38	50	-	30	113	4	1250
13. BOESMANLAND	A	292	1055	27	-	3	30	1	5	157	82	1652
	B	198	1055	27	-	1	21	1	-	148	81	1532
	C	94	-	-	-	2	9	-	5	9	1	120
14. SAKRIVIER	A	101	-	7	-	13	5	-	1	44	20	191
	B	59	-	7	-	10	5	-	-	37	20	138
	C	42	-	-	-	3	-	-	1	7	-	53
15. NAMAKWALAND	A	60	782	111	-	3	13	-	5	158	12	1144
	B	33	782	111	-	1	13	-	-	141	12	1093
	C	27	-	-	-	2	-	-	5	17	-	51

A = TOEGEVOEGDE BRUTO WAAARDE
 B = ARBEIDSVERHOEDING
 C = ANDER INKOME

TABEL 10.3 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTSES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENDS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1956/57

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woninge	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	13115	4794	12423	992	5783	4919	157	665	6608	13270	62726
	B	8637	4794	12313	564	4050	4648	157	-	5695	13223	54081
	C	4478	-	110	428	1733	271	-	665	913	47	8645
SUIDELIKE STREEK	A	3036	103	9344	576	2207	2222	100	318	2801	5932	26639
	B	2343	103	9315	361	1503	2127	100	-	2430	5908	24190
	C	693	-	29	215	704	95	-	318	371	24	2449
OOSTELIKE STREEK	A	4102	17	1437	209	2025	1559	34	173	1716	3833	15105
	B	2141	17	1404	64	1343	1500	34	-	1476	3823	11802
	C	1961	-	33	145	682	59	-	173	240	10	3303
SENTRALE STREEK	A	2935	1562	1129	172	1409	820	13	131	1201	2219	11591
	B	2239	1562	1100	110	1107	783	13	-	1058	2211	10183
	C	696	-	29	62	302	37	-	131	143	8	1408
WESTELIKE STREEK	A	3042	3112	513	35	142	318	10	43	890	1386	9391
	B	1914	3112	494	29	97	238	10	-	731	1281	7906
	C	1128	-	19	6	45	80	-	43	159	5	1485
1. BEVEDE-SONDAGSRIVIER	A	917	85	9136	533	1846	2018	95	254	2290	4972	22146
	B	658	85	9108	334	1251	1926	95	-	2004	4951	20412
	C	259	-	28	199	525	92	-	254	286	21	1734
2. VISRIVIER	A	2119	18	208	43	361	204	5	64	511	960	4493
	B	1685	18	207	27	252	201	5	-	426	957	3778
	C	434	-	1	16	109	3	-	64	85	3	715
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	843	-	1	-	13	40	1	2	139	57	1096
	B	113	-	-	-	8	32	1	-	109	55	318
	C	730	-	1	-	5	8	-	2	30	2	778
4. WEPEER - ZASTRON	A	516	-	47	5	51	69	1	10	56	146	901
	B	395	-	47	2	37	67	1	-	47	145	741
	C	121	-	-	3	14	2	-	10	9	1	160
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	787	-	19	5	22	52	2	12	82	239	1220
	B	583	-	19	4	15	52	2	-	70	238	983
	C	204	-	-	1	7	-	-	12	12	1	237
6. KAFFERRIVIER	A	1956	17	1370	199	1939	1398	30	149	1439	3391	11888
	B	1050	17	1338	58	1283	1349	30	-	1250	3385	9760
	C	906	-	32	141	656	49	-	149	189	6	2128
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	979	-	108	16	146	78	3	26	211	424	1991
	B	757	-	108	12	83	75	3	-	174	423	1635
	C	222	-	-	4	63	3	-	26	37	1	356
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	331	-	12	1	98	28	1	9	42	141	663
	B	270	-	12	1	79	28	1	-	34	140	565
	C	61	-	-	-	19	-	-	9	8	1	98
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	641	385	41	4	17	60	2	15	117	309	1591
	B	506	385	41	3	10	58	2	-	98	306	1409
	C	135	-	-	1	7	2	-	15	19	3	182
10. KAAP-RIETRIVIER	A	767	1149	926	147	922	613	6	70	733	1213	6546
	B	542	1149	906	92	755	583	6	-	670	1211	5914
	C	225	-	20	55	167	30	-	70	63	2	632
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	217	28	42	4	226	41	1	11	98	132	800
	B	164	28	33	2	180	39	1	-	82	131	660
	C	53	-	9	2	46	2	-	11	16	1	140
12. SUID-KALAHARI	A	2561	1644	360	35	123	267	9	32	504	1187	6722
	B	1616	1644	341	29	85	197	9	-	380	1183	5484
	C	945	-	19	6	38	70	-	32	124	4	1238
13. BOESMANLAND	A	293	664	28	-	3	31	1	5	170	76	1271
	B	187	664	28	-	1	21	1	-	161	75	1138
	C	106	-	-	-	2	10	-	5	9	1	133
14. SAKRIVIER	A	125	-	8	-	13	6	-	1	45	19	217
	B	79	-	8	-	10	6	-	-	38	19	160
	C	46	-	-	-	3	-	-	1	7	-	57
15. NAMAKWALAND	A	63	804	117	-	3	14	-	5	171	4	1181
	B	32	804	117	-	1	14	-	-	152	4	1124
	C	31	-	-	-	2	-	-	5	19	-	57

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B - ARBEIDSVERGOEDING
 C - ANDER INKOME

TABEL 10.4 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1957/58

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	13564	4715	13013	1018	6124	5225	179	697	7178	13892	65605
	B	8855	4715	12890	548	4208	4919	179	-	6196	13842	56352
	C	4709	-	123	470	1916	306	-	697	982	50	9253
SUIDELIKE STREEK	A	2916	120	9794	552	2332	2309	115	341	2974	6191	27644
	B	2208	120	9763	317	1559	2205	115	-	2563	6166	25016
	C	708	-	31	235	773	104	-	341	411	25	2628
OOSTELIKE STREEK	A	3979	19	1546	220	2157	1704	37	178	1874	3994	15708
	B	2205	19	1508	67	1401	1649	37	-	1620	3983	12489
	C	1774	-	38	153	756	55	-	178	254	11	3219
SENTRALE STREEK	A	3070	1552	1136	208	1481	861	16	134	1245	2365	12068
	B	2429	1552	1104	134	1146	815	16	-	1095	2356	10647
	C	641	-	32	74	335	46	-	134	150	9	1421
WESTELIKE STREEK	A	3599	3024	537	38	154	351	11	44	1085	1342	10185
	B	2013	3024	515	30	102	250	11	-	918	1337	8200
	C	1586	-	22	8	52	101	-	44	167	5	1985
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	947	100	9558	503	1952	2107	110	274	2452	5224	23227
	B	676	100	9527	289	1298	2006	110	-	2132	5202	21340
	C	271	-	31	214	654	101	-	274	320	22	1887
2. VISRIVIER	A	1969	20	236	49	380	202	5	67	522	967	4417
	B	1532	20	236	28	261	199	5	-	431	964	3676
	C	437	-	-	21	119	3	-	67	91	3	741
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	698	-	2	-	13	41	1	2	153	62	972
	B	111	-	2	-	8	33	1	-	122	59	336
	C	587	-	-	-	5	8	-	2	31	3	636
4. WEPENER - ZASTRON	A	501	-	49	4	55	62	2	10	60	149	892
	B	373	-	49	1	39	61	2	-	50	148	723
	C	128	-	-	3	16	1	-	10	10	1	169
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	787	-	18	5	24	51	2	12	83	249	1231
	B	590	-	18	4	16	51	2	-	70	248	999
	C	197	-	1	1	8	-	-	12	13	1	232
6. KAFFERRIVIER	A	1993	19	1477	211	2065	1550	32	154	1578	3534	12613
	B	1131	19	1439	62	1338	1504	32	-	1378	3528	10431
	C	862	-	38	149	727	46	-	154	200	6	2182
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	1000	-	118	16	157	72	3	28	218	443	2055
	B	807	-	118	11	87	69	3	-	180	442	1717
	C	193	-	-	5	70	3	-	28	38	1	338
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	324	-	13	2	102	28	1	9	47	149	675
	B	264	-	13	1	81	28	1	-	38	147	573
	C	60	-	-	1	21	-	-	9	9	2	102
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	673	295	44	5	19	62	2	15	122	322	1559
	B	553	295	44	4	11	60	2	-	102	319	1390
	C	120	-	-	1	8	2	-	15	20	3	169
10. KAAP-RIETRIVIER	A	865	1227	919	178	968	656	8	71	746	1319	6957
	B	645	1227	896	113	782	617	8	-	680	1317	6285
	C	220	-	23	65	186	39	-	71	66	2	672
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	208	30	42	7	235	43	2	11	112	132	822
	B	160	30	33	5	185	41	2	-	95	131	682
	C	48	-	9	2	50	2	-	11	17	1	240
12. SUID-KALAHARI	A	3128	1573	384	37	132	296	10	33	619	1249	7461
	B	1754	1573	362	29	89	205	10	-	488	1245	5755
	C	1374	-	22	8	43	91	-	33	131	4	1706
13. BOESMANLAND	A	252	603	24	-	4	32	1	5	217	69	1207
	B	153	603	24	-	1	22	1	-	207	68	1079
	C	99	-	-	-	3	10	-	5	10	1	128
14. SAKRIVIER	A	110	-	11	-	15	8	-	1	72	16	233
	B	57	-	11	-	11	8	-	-	65	16	168
	C	53	-	-	-	4	-	-	1	7	-	65
15. NAMAKWALAND	A	109	848	118	1	3	15	-	5	177	8	1284
	B	49	848	118	1	1	15	-	-	158	8	1198
	C	60	-	-	-	2	-	-	5	19	-	86

A = TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B = ARGELDSVERGOEDING
 C = ANDER INKOME

TABEL 10.5 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIEPE INKOME VIR 1958/59

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	13486	4915	12930	1192	6469	5416	191	740	7329	14310	66978
	B	9091	4915	12790	623	4433	5170	191	-	6302	14252	57767
	C	4395	-	140	569	2036	246	-	740	1027	58	9211
SUIDELIKE STREEK	A	2971	135	9793	620	2453	2330	122	364	3070	6377	28235
	B	2237	135	9757	326	1631	2250	122	-	2643	6350	25451
	C	734	-	36	294	822	80	-	364	427	27	2784
OOSTELIKE STREEK	A	3968	34	1555	270	2286	1858	41	187	1840	4116	16155
	B	2358	34	1512	94	1488	1812	41	-	1579	4103	13021
	C	1610	-	43	176	798	46	-	187	261	13	3134
SENTRALE STREEK	A	3034	1552	1059	262	1560	884	15	141	1315	2432	12254
	B	2341	1552	1023	176	1204	841	15	-	1156	2420	10728
	C	693	-	36	86	356	43	-	141	159	12	1526
WESTELIKE STREEK	A	3513	3194	523	40	170	344	13	48	1104	1385	10334
	B	2155	3194	498	27	110	267	13	-	924	1379	8567
	C	1358	-	25	13	60	77	-	48	180	6	1767
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	994	112	9541	569	2051	2131	116	294	2493	5383	23684
	B	705	112	9506	296	1357	2053	116	-	2163	5359	21667
	C	289	-	35	273	694	78	-	294	330	24	2017
2. VISRIVIER	A	1977	23	252	51	402	199	6	70	577	994	4551
	B	1532	23	251	30	274	197	6	-	480	991	3784
	C	445	-	1	21	128	2	-	70	97	3	767
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	692	-	3	2	16	39	1	2	161	65	981
	B	120	-	2	1	10	34	1	-	128	61	357
	C	572	-	1	1	6	5	-	2	33	4	624
4. WEPER - ZASTRON	A	492	-	48	1	60	57	2	11	63	155	889
	B	373	-	48	1	41	56	2	-	53	154	728
	C	119	-	-	-	19	1	-	11	10	1	161
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	766	-	16	4	26	50	2	13	86	257	1220
	B	566	-	16	2	17	50	2	-	72	256	981
	C	200	-	-	2	9	-	-	13	14	1	239
6. KAFFERRIVIER	A	2018	34	1488	263	2184	1712	36	161	1530	3639	13065
	B	1299	34	1446	90	1420	1672	36	-	1326	3632	10955
	C	719	-	42	173	764	40	-	161	204	7	2110
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	928	-	122	18	166	68	3	31	265	467	2068
	B	711	-	121	11	91	66	3	-	224	465	1692
	C	217	-	1	7	75	2	-	31	41	2	376
8. REUTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	301	-	15	3	109	27	1	9	42	148	655
	B	247	-	15	2	86	27	1	-	33	146	557
	C	54	-	-	1	23	-	-	9	9	2	98
9. REUTEROEWER - VANDERKLOOF	A	724	262	44	4	20	63	2	16	133	334	1602
	B	574	262	44	3	11	62	2	-	113	330	1401
	C	150	-	-	1	9	1	-	16	20	4	201
10. KAAP-RIETRIVIER	A	850	1251	836	232	1017	681	8	73	750	1337	7035
	B	629	1251	810	157	821	643	8	-	681	1334	6334
	C	221	-	26	75	196	38	-	73	69	3	701
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	231	39	42	5	248	45	1	12	125	146	894
	B	180	39	33	3	195	43	1	-	105	145	744
	C	51	-	9	2	53	2	-	12	20	1	150
12. SUID-KALAHARI	A	3027	1733	382	35	144	289	12	36	654	1290	7602
	B	1893	1733	357	22	94	221	12	-	513	1285	6130
	C	1134	-	25	13	50	68	-	36	141	5	1472
13. BOESMANLAND	A	268	584	19	4	6	30	1	5	207	74	1198
	B	170	584	19	4	3	21	1	-	196	73	1071
	C	98	-	-	-	3	9	-	5	11	1	127
14. SAKRIVIER	A	103	-	11	-	16	9	-	1	61	17	218
	B	47	-	11	-	12	9	-	-	53	17	149
	C	56	-	-	-	4	-	-	1	8	-	69
15. NAMAKWALAND	A	115	877	111	1	4	16	-	6	182	4	1316
	B	45	877	111	1	1	16	-	-	162	4	1217
	C	70	-	-	-	3	-	-	6	20	-	99

A = TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B = ARBEIDSVERGOEDING
 C = ANDER-INKOME

TABEL 10.6 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1959/60
(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Wonnings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	12126	5127	13036	1244	7332	5705	225	765	7866	14924	68350
	B	7563	5127	12882	671	4325	5443	225	-	6770	14864	57870
	C	4563	-	154	573	3007	262	-	765	1096	60	10480
SUIDELIKE STREEK	A	2651	139	9936	615	2821	2420	144	377	3348	6769	29220
	B	1934	139	9896	345	1611	2329	144	-	2884	6740	26022
	C	717	-	40	270	1210	91	-	377	464	29	3198
OOSTELIKE STREEK	A	3758	48	1583	290	2622	2008	49	192	1912	4267	16729
	B	1995	48	1534	94	1449	1965	49	-	1642	4254	13030
	C	1763	-	49	196	1173	43	-	192	270	13	3699
SENTRALE STREEK	A	2482	1489	999	289	1686	920	17	145	1400	2456	11883
	B	1860	1489	961	198	1159	874	17	-	1231	2444	10233
	C	622	-	38	91	527	46	-	145	169	12	1650
WESTELIKE STREEK	A	3235	3451	518	50	203	857	15	51	1206	1432	10518
	B	1774	3451	491	34	106	275	15	-	1013	1426	8585
	C	1461	-	27	16	97	82	-	51	193	6	1933
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	964	121	9667	561	2368	2222	136	305	2728	5764	24836
	B	665	121	9628	315	1350	2133	136	-	2373	5739	22460
	C	299	-	39	246	1018	89	-	305	355	25	2376
2. VISRIVIER	A	1687	18	269	54	453	198	8	72	620	1005	4384
	B	1269	18	268	30	261	196	8	-	511	1001	3562
	C	418	-	1	24	192	2	-	72	109	4	822
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	697	-	4	2	19	40	1	2	166	67	998
	B	94	-	2	1	9	35	1	-	132	63	337
	C	603	-	2	1	10	5	-	2	34	4	661
4. WEPENER - ZASTRON	A	434	-	48	4	68	52	2	11	66	160	845
	B	312	-	48	3	39	51	2	-	56	159	670
	C	122	-	-	1	29	1	-	11	10	1	175
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	706	-	14	3	39	50	2	15	90	264	1183
	B	485	-	14	1	18	50	2	-	76	263	909
	C	221	-	-	2	21	-	-	15	14	1	274
6. KAFFERRIVIER	A	1921	48	1517	281	2496	1866	44	164	1590	3776	13703
	B	1104	48	1470	89	1383	1829	44	-	1378	3769	11114
	C	817	-	47	192	1113	37	-	164	212	7	2589
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	830	-	126	22	201	63	4	32	279	492	2049
	B	634	-	125	14	88	61	4	-	235	490	1651
	C	196	-	1	8	113	2	-	32	44	2	398
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	254	-	17	4	118	27	1	10	49	154	634
	B	197	-	17	3	82	27	1	-	39	152	518
	C	57	-	-	1	36	-	-	10	10	2	116
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	558	186	46	6	26	65	2	16	139	346	1390
	B	449	186	46	4	11	64	2	-	118	342	1222
	C	109	-	-	2	15	1	-	16	21	4	168
10. KAAP-RIETRIVIER	A	682	1260	773	249	1074	718	9	75	783	1328	6951
	B	482	1260	744	171	790	677	9	-	710	1325	6168
	C	200	-	29	78	284	41	-	75	73	1	783
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	158	43	37	8	267	47	1	12	150	136	859
	B	98	43	29	6	188	45	1	-	129	135	674
	C	60	-	8	2	79	2	-	12	21	1	185
12. SUID-KALAHARI	A	2802	1958	387	43	172	300	14	39	719	1330	7764
	B	1597	1958	360	27	92	228	14	-	567	1325	6168
	C	1205	-	27	16	80	72	-	39	152	5	1596
13. BOESMANLAND	A	235	536	15	5	8	31	1	5	219	77	1132
	B	104	536	15	5	2	21	1	-	207	76	967
	C	131	-	-	-	6	10	-	5	12	1	165
14. SAKRIVIER	A	98	1	10	1	17	10	-	1	66	18	222
	B	19	1	10	1	11	10	-	-	58	18	128
	C	79	-	-	-	6	-	-	1	8	-	94
15. NAMAKWALAND	A	100	956	106	1	6	16	-	6	202	7	1400
	B	54	956	106	1	1	16	-	-	181	7	1322
	C	46	-	-	-	5	-	-	6	21	-	78

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
B - ARBEIDSVRUGTOEGANG
C - ANDER INKOME

TABEL 10.7 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BAFTOES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIPS INKOME VIR 1960/61

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Boesbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Wonnings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	12568	5572	13394	1415	7844	5958	259	790	8032	15289	71121
	B	7901	5572	13223	804	4635	5681	259	-	6879	15225	60179
	C	4667	-	171	611	3209	277	-	790	1153	64	10942
SUIDELIKE STREEK	A	2710	135	10184	626	3006	2482	176	390	3427	7032	30168
	B	2066	135	10144	351	1721	2375	176	-	2934	7002	26904
	C	644	-	40	275	1285	107	-	390	493	30	3264
OOSTELIKE STREEK	A	3793	43	1606	344	2865	2167	50	196	1906	4304	17272
	B	2000	43	1553	134	1591	2127	50	-	1624	4290	13412
	C	1793	-	53	210	1272	40	-	196	282	14	3860
SENTRALE STREEK	A	2587	1582	1063	356	1759	953	18	150	1416	2479	12363
	B	1973	1582	1018	248	1207	905	18	-	1238	2466	10655
	C	614	-	45	108	554	48	-	150	178	13	1708
WESTELIKE STREEK	A	3478	3812	541	89	216	356	15	54	1283	1474	11318
	B	1862	3812	508	71	116	274	15	-	1083	1467	9208
	C	1616	-	33	18	100	82	-	54	200	7	2110
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	1026	121	9908	563	2547	2286	168	316	2773	6016	25724
	B	762	121	9869	311	1455	2181	168	-	2399	5990	23256
	C	264	-	39	252	1092	105	-	316	374	26	2468
2. VISRIVIER	A	1684	14	276	63	459	196	8	74	654	1016	4444
	B	1304	14	275	40	266	194	8	-	535	1012	3648
	C	380	-	1	23	193	2	-	74	119	4	796
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	700	-	5	2	21	41	1	3	179	71	1023
	B	93	-	3	1	10	37	1	-	143	66	354
	C	607	-	2	1	11	4	-	3	36	5	669
4. WEPENER - ZASTRON	A	408	1	47	3	73	47	2	11	55	164	811
	B	315	1	47	2	42	46	2	-	44	163	662
	C	93	-	-	1	31	1	-	11	11	1	149
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	655	-	13	3	43	49	2	15	93	271	1144
	B	473	-	13	1	20	49	2	-	78	270	906
	C	182	-	-	2	23	-	-	15	15	1	238
6. KAFFERRIVIER	A	2030	42	1541	336	2726	2030	45	167	1579	3798	14294
	B	1119	42	1490	130	1519	1995	45	-	1359	3791	11490
	C	911	-	51	206	1207	35	-	167	220	7	2804
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	872	-	131	20	209	57	4	33	262	516	2104
	B	678	-	129	13	90	55	4	-	216	514	1699
	C	194	-	2	7	119	2	-	33	46	2	405
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	248	-	15	6	122	26	1	10	46	160	634
	B	197	-	15	2	86	26	1	-	36	158	521
	C	51	-	-	4	36	-	-	10	10	2	113
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	547	318	45	5	27	67	2	17	146	357	1531
	B	436	318	45	3	11	65	2	-	124	353	1357
	C	111	-	-	2	16	2	-	17	22	4	174
10. KAAP-RIETRIVIER	A	747	1224	832	312	1116	754	10	77	827	1320	7219
	B	547	1224	797	223	819	712	10	-	749	1316	6397
	C	200	-	35	89	297	42	-	77	78	4	822
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	173	40	40	13	285	49	1	13	135	126	875
	B	115	40	32	7	201	47	1	-	113	125	681
	C	58	-	8	6	84	2	-	13	22	1	194
12. SUID-KALAHARI	A	3028	2279	407	86	184	295	14	41	768	1370	8472
	B	1674	2279	374	69	101	223	14	-	612	1364	6710
	C	1354	-	33	17	83	72	-	41	156	6	1762
13. BOESMANLAND	A	250	553	19	3	9	32	1	6	240	80	1193
	B	115	553	19	2	3	22	1	-	226	79	1020
	C	135	-	-	1	6	10	-	6	14	1	173
14. SAKRIVIER	A	94	2	11	-	17	12	-	1	57	19	213
	B	13	2	11	-	11	12	-	-	48	19	116
	C	81	-	-	-	6	-	-	1	9	-	97
15. NAMAKWALAND	A	106	978	104	-	6	17	-	6	218	5	1440
	B	60	978	104	-	1	17	-	-	197	5	1362
	C	46	-	-	-	5	-	-	6	21	-	78

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B - ARBEIDSVERGOEDING
 C - ANDER INKOME

TABEL 10.8 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK EN TIFE INKOME VIR 1961/62

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	12911	6544	13794	1454	8358	6240	273	818	8487	15640	74519
	B	8435	6544	13606	827	4951	5950	273	-	7297	15569	63452
	C	4476	-	188	627	3407	290	-	818	1190	71	11067
SUIDELIKE STREEK	A	2756	122	10433	613	3187	2544	186	403	3427	7295	30966
	B	2075	122	10389	341	1828	2427	186	-	2917	7262	27547
	C	681	-	44	272	1359	117	-	403	510	33	3419
OOSTELIKE STREEK	A	3840	34	1666	381	3112	2337	51	202	2085	4333	18041
	B	2164	34	1606	146	1742	2299	51	-	1796	4318	14156
	C	1676	-	60	235	1390	38	-	202	289	15	3885
SENTRALE STREEK	A	2769	1585	1133	403	1829	989	20	155	1613	2498	12992
	B	2124	1583	1085	302	1255	942	20	-	1430	2483	1124
	C	645	-	48	101	574	47	-	155	183	15	1768
WESTELIKE STREEK	A	3546	4805	562	57	230	370	16	58	1362	1514	12520
	B	2072	4805	526	38	126	282	16	-	1154	1506	10525
	C	1474	-	36	19	104	88	-	58	208	8	1995
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	971	106	10151	554	2123	2347	177	327	2790	6268	26414
	B	702	106	10108	308	1557	2232	177	-	2402	6240	23832
	C	269	-	43	246	1166	115	-	327	388	28	2582
2. VISRIVIER	A	1785	16	282	59	464	197	9	76	637	1027	4552
	B	1373	16	281	33	271	195	9	-	515	1022	3712
	C	412	-	1	26	193	2	-	76	122	5	837
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	612	-	7	2	24	42	1	3	192	73	956
	B	98	-	3	1	12	39	1	-	154	68	376
	C	514	-	4	1	12	3	-	3	38	5	580
4. WEPENER - ZASTRON	A	474	2	45	2	77	43	2	12	57	169	883
	B	352	2	45	2	44	42	2	-	46	168	703
	C	122	-	-	-	33	1	-	12	11	1	180
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	695	-	13	3	46	49	3	16	92	278	1195
	B	510	-	13	2	22	49	3	-	77	277	953
	C	185	-	1	1	24	-	-	16	15	1	242
6. KAFFERRIVIER	A	2059	32	1601	374	2965	2203	45	171	1744	3813	15007
	B	1204	32	1545	141	1664	2169	45	-	1519	3805	12124
	C	855	-	56	233	1301	34	-	171	225	8	2883
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	933	-	135	18	218	57	4	35	300	540	2240
	B	746	-	133	13	92	55	4	-	252	538	1833
	C	187	-	2	5	126	2	-	35	48	2	407
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	278	-	14	7	125	27	2	11	47	166	677
	B	219	-	14	2	89	27	2	-	38	164	555
	C	59	-	-	5	36	-	-	11	9	2	122
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	587	339	45	4	27	66	2	18	134	363	1585
	B	455	339	45	3	11	66	2	-	111	358	1390
	C	132	-	-	1	16	-	-	18	23	5	195
10. KAAP-RIETRIVIER	A	797	1205	891	363	1156	789	11	78	952	1312	7554
	B	590	1205	855	278	849	746	11	-	871	1307	6712
	C	207	-	36	85	307	43	-	78	81	5	842
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	174	39	48	11	303	50	1	13	180	117	935
	B	114	39	38	6	214	48	1	-	158	116	734
	C	60	-	10	5	89	2	-	13	22	1	202
12. SUID-KALAHARI	A	3091	3180	424	55	198	303	15	44	821	1411	9542
	B	1883	3180	388	36	111	227	15	-	660	1404	7904
	C	1208	-	36	19	87	76	-	44	161	7	1638
13. BOESMANLAND	A	235	607	23	1	9	35	1	6	246	81	1244
	B	99	607	23	1	3	23	1	-	230	80	1067
	C	136	-	-	-	6	12	-	6	16	1	177
14. SAKRIVIER	A	115	7	14	-	17	14	-	1	74	15	257
	B	32	7	14	-	11	14	-	-	65	15	158
	C	83	-	-	-	6	-	-	1	9	-	99
15. NAMAKWALAND	A	105	1011	101	1	6	18	-	7	221	7	1477
	B	58	1011	101	1	1	18	-	-	199	7	1396
	C	91	-	-	-	5	-	-	7	22	-	81

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B - ARBEIDSVERGOEDING
 C - ANDER INKOME

TABEL 11.1 DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN ASIATE IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSISTAK EN TIFE INKOME

VIR 1954/55

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Steen- en Visserye	Mynbou en Steen-groewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële Instellings en Vaste Eiendom	Besit van Woonings	Algemene Regerings-dienste	Ander Dienste	Bruto Geografiese Produk
ORANJERIVIERGEBIED	A	7531	1099	10628	289	1604	5553	33	1882	2325	4933	35877
	B	6349	1099	9968	110	549	1867	33	-	1805	4759	26539
	C	1182	-	660	179	1055	3686	-	1882	520	174	9338
SUIDELIKE STREEK	A	1895	11	8789	219	1082	4005	15	906	809	2311	20042
	B	1477	11	8520	85	381	1056	15	-	555	2256	14356
	C	418	-	269	134	701	2949	-	906	254	55	5686
OOSTELIKE STREEK	A	88	2	129	9	51	229	-	72	108	152	840
	B	71	2	102	-	1	64	-	-	95	131	466
	C	17	-	27	9	50	165	-	72	13	21	374
SENTRALE STREEK	A	1108	139	814	48	336	664	6	401	526	772	4814
	B	982	139	693	16	99	383	6	-	452	717	3487
	C	126	-	121	32	237	281	-	401	74	55	1327
WESTELIKE STREEK	A	4440	947	896	13	135	655	12	503	882	1698	10181
	B	3819	947	653	9	68	364	12	-	703	1655	8230
	C	621	-	243	4	67	291	-	503	179	43	1951
1. BENEDE-SONDAGSRIVIER	A	517	5	8545	195	860	3713	6	666	564	1835	16906
	B	354	5	8351	70	255	862	6	-	368	1795	12066
	C	163	-	194	125	605	2851	-	666	196	40	4840
2. VISRIVIER	A	1378	6	244	24	222	292	9	240	245	476	3136
	B	1123	6	169	15	126	194	9	-	187	461	2290
	C	255	-	75	9	96	98	-	240	58	15	846
3. LADY GREY - HERSCHEL	A	18	-	-	-	-	19	-	7	1	4	49
	B	14	-	-	-	-	2	-	-	-	1	17
	C	4	-	-	-	-	17	-	7	1	3	32
4. WEPENER - ZASTRON	A	11	-	-	-	1	4	-	5	12	6	39
	B	11	-	-	-	-	-	-	-	12	4	27
	C	-	-	-	-	1	4	-	5	-	2	12
5. SUIDOOS-VRYSTAAT	A	28	-	4	-	1	11	-	8	19	14	85
	B	27	-	4	-	-	-	-	-	18	11	60
	C	1	-	-	-	1	11	-	8	1	3	25
6. KAFFERRIVIER	A	31	2	125	9	49	195	-	52	76	128	667
	B	19	2	98	-	1	62	-	-	65	115	362
	C	12	-	27	9	48	133	-	-	11	13	305
7. LINKEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	270	-	77	6	83	71	-	53	32	87	679
	B	265	-	55	4	61	30	-	-	23	70	505
	C	5	-	22	2	22	41	-	53	9	17	171
8. REGTEROEWER - HENDRIK VERWOERD	A	53	-	2	-	5	-	-	10	19	16	105
	B	52	-	2	-	-	-	-	-	18	13	85
	C	1	-	-	-	5	-	-	10	1	3	20
9. REGTEROEWER - VANDERKLOOF	A	125	4	4	-	3	18	-	19	57	20	250
	B	38	4	4	-	-	4	-	-	52	13	115
	C	87	-	-	-	3	14	-	19	5	7	135
10. KAAP-RIETRIVIER	A	183	128	717	33	113	497	4	218	291	371	2555
	B	161	128	622	8	-	294	4	-	259	353	1829
	C	22	-	95	25	113	203	-	218	32	18	726
11. LINKEROEWER - VANDERKLOOF	A	477	7	14	9	132	78	2	101	127	278	1225
	B	466	7	10	4	38	55	2	-	100	268	950
	C	11	-	4	5	94	23	-	101	27	10	275
12. SUID-KALAHARI	A	1781	40	300	7	58	309	2	198	230	597	3522
	B	1535	40	128	3	31	204	2	-	160	578	2681
	C	246	-	172	4	27	105	-	198	70	19	841
13. BOESMANLAND	A	798	32	81	3	10	160	3	97	161	277	1622
	B	746	32	58	3	4	52	3	-	139	266	1303
	C	52	-	23	-	6	108	-	97	22	11	319
14. SAKRIVIER	A	1119	-	110	1	60	113	3	103	163	391	2063
	B	1094	-	103	1	29	67	3	-	110	382	1789
	C	25	-	7	-	31	46	-	103	53	9	274
15. NAMAKWALAND	A	742	875	405	2	7	73	4	105	328	433	2974
	B	444	875	364	2	4	41	4	-	294	429	2457
	C	298	-	41	-	3	32	-	105	34	4	517

A - TOEGEVOEGDE BRUTO WAARDE
 B - ARBEIDSVERGOEDING
 C - ANDER INKOME

TABEL 11.2. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEINLIOWE EN ASIADE IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSINTAK EN TIFE INKOME VIR 1955/56

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Viisserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Bruto Geografiese Produk
Oranjeriviergebied	A	6690	1328	11135	307	1588	5794	37	1986	2537	5665	37067
	B	5541	1328	10447	90	593	1921	37	-	1973	5466	27396
	C	1149	-	688	217	995	3873	-	1986	564	199	9671
Suidelike Streek	A	1554	12	9120	233	1071	4261	17	976	907	2593	20744
	B	1193	12	8838	66	411	1068	17	-	627	2535	14767
	C	361	-	282	167	660	3193	-	976	280	58	5977
Oostelike Streek	A	55	2	146	10	49	236	-	77	111	185	871
	B	40	2	119	-	1	68	-	-	99	163	492
	C	15	-	27	10	48	168	-	77	12	22	379
Sentrale Streek	A	960	147	934	51	331	624	8	410	578	880	4923
	B	844	147	806	15	108	397	8	-	499	818	3642
	C	116	-	128	36	223	227	-	410	79	62	1281
Weselike Streek	A	4121	1167	935	13	137	673	12	523	941	2007	10529
	B	3464	1167	684	9	73	388	12	-	748	1950	8495
	C	657	-	251	4	64	285	-	523	193	57	2034
1 Benede-Sondagarivier	A	438	7	8854	205	848	3976	7	726	642	2063	17766
	B	288	7	8651	50	278	876	7	-	424	2021	12602
	C	150	-	203	155	570	3100	-	726	218	42	5164
2 Vlarivier	A	1116	5	266	28	223	285	10	250	265	530	2978
	B	905	5	187	16	133	192	10	-	203	514	2265
	C	211	-	79	12	90	93	-	250	62	16	813
3 Lady Grey-Herschel	A	10	-	-	-	-	21	-	7	1	5	44
	B	7	-	-	-	-	2	-	-	-	2	11
	C	3	-	-	-	-	19	-	7	1	3	33
4 Wepener-Zastron	A	5	-	-	-	1	6	-	5	13	4	34
	B	5	-	-	-	-	-	-	-	13	2	20
	C	-	-	-	-	1	6	-	5	-	2	14
5 Suid oos-Vrystaat	A	13	-	4	-	1	9	-	8	20	14	69
	B	12	-	4	-	-	-	-	8	19	11	46
	C	1	-	-	-	1	9	-	8	1	3	23
6 Kafferrivier	A	27	2	142	10	47	200	-	57	77	162	724
	B	16	2	115	-	1	66	-	-	67	148	415
	C	11	-	27	10	46	134	-	57	10	14	309
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	A	172	-	78	6	87	67	-	55	39	90	594
	B	167	-	55	4	66	29	-	-	28	72	421
	C	5	-	23	2	21	38	-	55	11	18	173
8 Regterooewer-Hendrik Verwoerd	A	47	-	2	-	4	-	-	10	18	22	103
	B	46	-	2	-	-	-	-	-	17	18	83
	C	1	-	-	-	4	-	-	10	1	4	20
9 Regterooewer-Vanderkloof	A	133	5	4	-	3	13	-	20	62	34	274
	B	57	5	4	-	-	4	-	-	57	26	153
	C	76	-	-	-	3	9	-	20	5	8	121
10 Kaap-Rietrivier	A	188	135	829	35	108	466	5	222	325	430	2743
	B	165	135	729	6	1	306	5	-	291	410	2048
	C	23	-	100	29	107	160	-	222	34	20	695
11 Linkeroewer-Vanderkloof	A	420	7	21	10	129	78	3	103	134	304	1209
	B	409	7	16	5	41	58	3	-	106	292	937
	C	11	-	55	5	88	20	-	103	28	12	272
12 Suid-Kalahari	A	1493	44	319	7	60	308	2	205	245	812	3495
	B	1247	44	138	3	34	212	2	-	170	792	2642
	C	246	-	181	4	26	96	-	205	75	20	853
13 Boesmanland	A	745	55	84	3	9	160	3	100	167	301	1627
	B	690	55	62	3	4	55	3	-	143	290	1305
	C	55	-	22	-	5	105	-	100	24	11	322
14 Sakrivier	A	1096	-	114	1	61	123	3	109	176	428	2111
	B	1069	-	108	1	31	74	3	-	119	418	1823
	C	27	-	6	-	30	49	-	109	57	10	288
15 Namakwaland	A	787	1068	418	2	7	82	4	109	353	466	3296
	B	458	1068	376	2	4	47	4	-	316	450	2725
	C	329	-	42	-	3	35	-	109	37	16	571

A = Toegevoegde bruto waarde
B = Arbeidsvergoeding
C = Ander inkome

TABEL 11.3. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN ASIATE IN DIE ORANJERIVIERREGBIED VOLGENS PRODUKTIETAK EN TYP INKOME VIR 1956/57

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Boesbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswaer en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Oopberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendoms	Besit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Bruto Geografiese Produk
Oranjeriviergebied	A	6786	1558	11902	326	1565	5900	42	2128	2794	5845	38846
	B	5493	1558	11162	82	648	1974	42	-	2171	5631	28761
	C	1293	-	740	244	917	3926	-	2128	623	214	10085
Suidelike Streek	A	1665	12	9715	244	1054	4117	18	1070	1041	2657	21673
	B	1278	12	9407	53	449	1080	18	-	723	2596	15616
	C	387	-	308	191	605	3117	-	1070	318	61	6057
Oostelike Streek	A	70	2	154	9	46	273	-	86	122	142	904
	B	52	2	125	-	2	72	-	-	107	118	478
	C	18	-	29	9	44	201	-	86	15	24	426
Sentrale Streek	A	999	161	1028	57	321	677	8	425	613	977	5266
	B	854	161	890	18	116	413	8	-	531	910	3901
	C	145	-	138	39	205	264	-	425	82	67	1365
Westelike Streek	A	4052	1383	1005	16	144	753	16	547	1018	2069	11003
	B	3309	1383	740	11	81	409	16	-	810	2007	8766
	C	743	-	265	5	63	344	-	547	208	62	2237
1 Benede-Sondagerivier	A	470	8	9415	212	825	3893	7	798	753	2118	18499
	B	309	8	9193	37	304	890	7	-	501	2074	13323
	C	161	-	222	175	521	3003	-	798	252	44	5176
2 Visrivier	A	1195	4	300	32	229	304	11	272	288	539	3174
	B	969	4	214	16	145	190	11	-	222	522	2293
	C	226	-	86	16	84	114	-	272	66	17	881
3 Lady Grey-Herschel	A	12	-	-	-	-	25	-	8	1	8	54
	B	9	-	-	-	-	2	-	-	-	4	15
	C	3	-	-	-	-	23	-	8	1	4	39
4 Wepaner-Zastron	A	7	-	-	-	1	8	-	5	14	3	38
	B	7	-	-	-	-	-	-	-	14	1	22
	C	-	-	-	-	1	8	-	5	-	2	16
5 Suidoo-Vrystaat	A	23	-	5	-	1	11	-	10	21	15	86
	B	22	-	5	-	-	11	-	10	20	12	59
	C	1	-	-	-	1	-	-	10	1	3	27
6 Kafferivier	A	28	2	149	9	44	229	-	63	86	116	726
	B	14	2	120	-	2	70	-	-	73	101	382
	C	14	-	29	9	42	159	-	63	13	15	344
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	A	187	-	80	4	89	75	-	61	40	102	638
	B	182	-	56	3	70	30	-	-	30	83	454
	C	5	-	24	1	19	45	-	61	10	19	184
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	A	34	-	2	-	4	-	-	11	18	22	91
	B	33	-	2	-	-	-	-	-	17	18	70
	C	1	-	-	-	4	-	-	11	1	4	21
9 Regteroewer-Vanderkloof	A	152	6	4	-	3	13	-	22	55	40	295
	B	49	6	4	-	-	4	-	-	49	32	144
	C	103	-	-	-	3	9	-	22	6	8	151
10 Kaap-Rietrivier	A	207	148	912	43	100	507	5	226	363	495	3006
	B	183	148	803	10	2	318	5	-	327	472	2268
	C	24	-	109	33	98	189	-	226	36	23	738
11 Linkeroewer-Vanderkloof	A	419	7	30	10	125	82	3	105	137	318	1236
	B	407	7	25	5	44	61	3	-	108	305	965
	C	12	-	5	5	81	21	-	105	29	13	271
12 Suid-Kalahari	A	1400	48	346	7	63	352	3	213	265	806	3503
	B	1126	48	152	3	38	216	3	-	182	785	2553
	C	274	-	194	4	25	136	-	213	83	21	950
13 Boesmanland	A	787	43	86	4	11	176	4	104	176	324	1715
	B	711	43	65	4	5	58	4	-	151	311	1372
	C	96	-	21	-	6	118	-	104	25	13	343
14 Sakrivier	A	1080	-	124	3	63	140	4	116	190	446	2166
	B	1052	-	117	2	34	81	4	-	129	434	1853
	C	28	-	7	1	29	59	-	116	61	12	313
15 Namakvaland	A	785	1292	449	2	7	85	5	114	387	493	3619
	B	400	1292	406	2	4	54	5	-	348	477	2988
	C	305	-	43	-	3	31	-	114	39	16	631

A = Toegevoegde bruto waarde
B = Arbeidsvergoeding
C = Ander inkome

TABEL 11.4. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN ASIATE IN DIE ORANJERIVIERREGBIED VOLGENS PRODUKSINTAK EN TYP INKOME VIR 1957/58

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Hynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vastesienend	Besit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Bruto Geografiese Produk
Oranjeriviergebied	A	6228	1646	12582	371	1683	6286	42	2239	3050	6024	40151
	B	5091	1646	11773	107	675	2013	42	-	2384	5792	29523
	C	1137	-	809	264	1008	4273	-	2239	666	232	10628
Suidelike Streek	A	1503	12	10302	266	1128	4470	19	1148	1196	2813	22857
	B	1139	12	9967	64	465	1079	19	-	844	2748	16337
	C	364	-	335	202	663	3391	-	1148	352	65	6520
Oostelike Streek	A	69	2	181	9	50	266	-	92	132	133	934
	B	54	2	150	-	2	77	-	-	117	106	508
	C	15	-	31	9	48	189	-	92	15	27	426
Sentrale Streek	A	1000	181	1086	73	345	748	9	434	643	949	5468
	B	868	181	932	29	120	427	9	-	559	875	4000
	C	132	-	154	44	225	321	-	434	84	74	1468
Westelike Streek	A	3656	1451	1013	23	160	802	14	565	1079	2129	10892
	B	3030	1451	724	14	88	430	14	-	864	2063	8678
	C	626	-	289	9	72	372	-	565	215	66	2214
1 Benedo-Bomdagarivier	A	461	8	9968	235	887	4176	8	856	874	2219	19692
	B	297	8	9728	48	315	891	8	-	591	2172	14058
	C	164	-	240	187	572	3285	-	856	283	47	5634
2 Visrivier	A	1042	4	334	31	241	294	11	292	322	594	3165
	B	842	4	239	16	150	188	11	-	253	576	2279
	C	200	-	95	15	91	106	-	292	69	18	886
3 Lady Grey-Herschel	A	13	-	-	-	-	25	-	9	-	1	54
	B	12	-	-	-	-	2	-	-	-	2	16
	C	1	-	-	-	-	23	-	9	1	4	38
4 Wepener-Zastron	A	6	-	-	-	1	7	-	5	14	5	38
	B	6	-	-	-	-	-	-	-	14	2	22
	C	-	-	-	-	1	7	-	5	-	3	16
5 Suidoos-Vrystaat	A	17	-	6	-	1	11	-	11	23	15	84
	B	16	-	6	-	-	-	-	-	22	11	55
	C	1	-	-	-	1	11	-	11	1	4	29
6 Kafferrivier	A	33	2	175	9	48	223	-	67	94	107	758
	B	20	2	144	-	2	75	-	-	81	91	415
	C	13	-	31	9	46	148	-	67	13	16	343
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	A	215	-	83	3	92	73	-	64	35	103	668
	B	209	-	55	2	71	30	-	-	25	84	476
	C	6	-	28	1	21	43	-	64	10	19	192
8 Regterooewer-Hendrik Verwoerd	A	34	-	2	-	4	-	-	12	18	20	90
	B	33	-	2	-	-	-	-	-	17	16	68
	C	1	-	-	-	4	-	-	12	1	4	22
9 Regterooewer-Vanderkloof	A	135	6	4	-	3	12	-	23	57	37	277
	B	47	6	4	-	-	4	-	-	51	28	140
	C	88	-	-	-	3	8	-	23	6	9	137
10 Kaap-Rietrivier	A	160	167	954	51	111	578	6	229	392	459	3107
	B	135	167	834	13	2	330	6	-	355	432	2274
	C	25	-	120	38	109	248	-	229	37	27	833
11 Linkeroewer-Vanderkloof	A	456	8	43	19	135	85	3	106	141	330	1326
	B	444	8	37	14	47	63	3	-	111	315	1042
	C	12	-	6	5	88	22	-	106	30	15	284
12 Suid-Kalahari	A	1276	55	381	6	71	398	3	220	283	816	3509
	B	966	55	159	1	42	221	3	-	196	794	2437
	C	310	-	222	5	29	177	-	220	87	22	1072
13 Boesmanland	A	735	43	72	7	11	177	4	107	183	347	1686
	B	685	43	56	6	5	61	4	-	158	333	1351
	C	90	-	16	1	6	116	-	107	25	14	335
14 Sekrivier	A	995	-	99	6	69	132	4	119	216	466	2106
	B	969	-	92	4	36	87	4	-	153	453	1798
	C	26	-	7	2	33	45	-	119	63	13	308
15 Nasakwaland	A	650	1353	461	4	9	95	3	119	397	500	3591
	B	410	1353	417	3	5	61	3	-	357	483	3092
	C	240	-	44	1	4	34	-	119	40	17	499

A = Toegevoegde bruto waarde
B = Arbeidsvergoeding
C = Ander inkome

TABEL 11.5. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN ASIATE IN DIE ORANJERIVIERGBIED VOLGENS PRODUKSINTAK EN TYPTE INKOME VIR 1958/59

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Viesserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Beit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Bruto Geografiese Produk
Oranjeriviergebied	A	6323	1815	12643	398	1777	5397	49	2342	3342	6295	40381
	B	5181	1815	11766	68	704	2048	49	-	2632	6042	30305
	C	1142	-	877	330	1073	3349	-	2342	710	253	10076
Suidelike Streek	A	1613	14	10415	271	1191	3693	21	1215	1256	2933	22622
	B	1224	14	10057	15	485	1084	21	-	892	2865	16657
	C	389	-	358	256	706	2609	-	1215	364	68	5965
Oostelike Streek	A	59	2	198	11	52	238	-	99	136	131	926
	B	45	2	165	-	2	82	-	-	121	102	519
	C	14	-	33	11	50	156	-	99	15	29	407
Sentrale Streek	A	1006	179	1055	89	363	742	10	444	774	1015	5677
	B	860	179	886	38	124	444	10	-	680	931	4152
	C	146	-	169	51	239	298	-	444	94	84	1525
Westelike Streek	A	3645	1620	975	27	171	724	18	584	1176	2216	11156
	B	3052	1620	658	15	93	438	18	-	939	2144	8977
	C	593	-	317	12	78	286	-	584	237	72	2179
1 Benede-Sondagurivier	A	449	9	10059	250	937	3432	9	908	910	2316	19279
	B	281	9	9805	10	329	900	9	-	619	2267	14229
	C	168	-	254	240	608	2532	-	908	291	49	5050
2 Vlarivier	A	1164	5	356	21	254	261	12	307	346	617	3343
	B	943	5	252	5	156	184	12	-	273	598	2428
	C	221	-	104	16	98	77	-	307	73	19	915
3 Lady Gray-Herschel	A	13	-	-	-	-	17	-	10	1	6	47
	B	12	-	-	-	-	3	-	-	-	2	17
	C	1	-	-	-	-	14	-	10	1	4	30
4 Wepaner-Zastron	A	6	-	-	-	1	5	-	5	14	4	35
	B	6	-	-	-	-	-	-	-	14	1	21
	C	-	-	-	-	1	5	-	5	-	3	14
5 Suid oos-Wyzzstaat	A	14	-	7	-	1	10	-	12	19	15	78
	B	13	-	7	-	-	-	-	-	18	11	49
	C	1	-	-	-	1	10	-	12	1	4	29
6 Kafferivier	A	26	2	191	11	50	206	-	72	102	106	766
	B	14	2	158	-	2	79	-	-	89	88	432
	C	12	-	33	11	48	127	-	72	13	18	334
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	A	166	-	84	3	97	60	1	68	46	98	623
	B	160	-	52	1	74	30	1	-	34	77	429
	C	6	-	32	2	23	30	-	68	12	21	194
8 Regterooewer-Hendrik Verwoerd	A	40	-	2	-	5	-	-	12	18	26	103
	B	39	-	2	-	-	-	-	-	17	22	80
	C	1	-	-	-	5	-	-	12	1	4	23
9 Regterooewer-Vanderkloof	A	164	7	3	-	3	11	-	24	59	43	314
	B	63	7	3	-	-	5	-	-	53	33	164
	C	101	-	-	-	3	6	-	24	6	10	150
10 Kaap-Rietrivier	A	186	163	912	54	115	586	6	233	437	507	3199
	B	160	163	783	10	1	344	6	-	396	475	2338
	C	26	-	129	44	114	242	-	233	41	32	861
11 Linkeroewer-Vanderkloof	A	450	9	54	32	143	85	3	107	214	341	1438
	B	438	9	46	27	49	65	3	-	180	324	1141
	C	12	-	8	5	94	20	-	107	34	17	297
12 Suid-Kalahari	A	1363	53	403	10	79	343	3	228	298	846	3626
	B	1078	53	154	2	46	211	3	-	204	822	2573
	C	285	-	249	8	33	132	-	228	94	24	1053
13 Boesmanland	A	722	66	58	3	11	165	5	110	204	358	1703
	B	674	66	43	2	5	65	5	-	174	342	1376
	C	49	-	15	1	6	100	-	110	30	16	327
14 Sakrivier	A	947	1	69	8	71	117	4	122	249	484	2072
	B	923	1	62	7	37	94	4	-	178	470	1776
	C	24	-	7	1	34	23	-	122	71	14	296
15 Namakwaland	A	612	1500	445	6	20	99	6	124	425	528	3755
	B	377	1500	399	4	5	68	6	-	383	510	3252
	C	235	-	46	2	5	31	-	124	42	18	503

A - Toegevoegde bruto waarde
 B - Arbeidsvergoeding
 C - Ander inkome

TABEL 11.6. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KIEBULINGE EN ASIATE IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSINTAK EN TYPSE INKOME VIR 1959/60

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Bruto Geografiese Produk
Oranjeriviergebied	A	6768	1840	12923	353	2288	5832	57	2406	3661	6721	42849
	B	5437	1840	11980	39	692	2063	57	-	2897	6453	31458
	C	1331	-	943	314	1596	3769	-	2406	764	268	11391
Suidelike Streek	A	1741	13	10689	2483	1515	4049	24	1247	1431	3054	24006
	B	1321	13	10310	10	476	1059	24	-	1015	2981	17231
	C	420	-	379	233	1039	2990	-	1247	396	71	6775
Goetelike Streek	A	88	2	218	12	77	244	-	103	146	158	1048
	B	74	2	184	-	2	94	-	-	130	129	615
	C	14	-	34	12	75	150	-	103	16	29	433
Sentrale Streek	A	1023	176	1057	74	470	784	12	457	762	1159	5974
	B	868	176	873	20	118	458	12	-	664	1066	4255
	C	155	-	184	54	352	326	-	457	98	93	1719
Westelike Streek	A	3916	1649	959	24	226	755	21	599	1322	2350	11821
	B	3174	1649	613	9	96	452	21	-	1068	2275	9357
	C	742	-	346	15	130	303	-	599	254	75	2464
1 Benede-Sondagerivier	A	612	9	10306	221	1217	3785	11	933	1047	2429	20570
	B	409	9	10041	6	325	880	11	-	734	2378	14793
	C	203	-	265	215	892	2905	-	933	313	51	5777
2 Visrivier	A	1129	4	383	22	298	264	13	314	384	625	3436
	B	912	4	269	4	151	179	13	-	301	605	2438
	C	217	-	114	18	147	85	-	314	83	20	998
3 Lady Grey-Herschel	A	13	-	-	-	1	18	-	10	2	6	50
	B	12	-	-	-	-	3	-	-	1	2	18
	C	1	-	-	-	1	15	-	10	1	4	32
4 Wepener-Zastron	A	7	-	-	-	1	6	-	5	13	4	36
	B	7	-	-	-	-	-	-	-	13	1	21
	C	-	-	-	-	1	6	-	5	-	3	15
5 Suid oos-Vrystaat	A	29	-	8	-	2	11	-	13	20	17	100
	B	28	-	8	-	-	-	-	-	19	13	68
	C	1	-	-	-	2	11	-	13	1	4	32
6 Kafferivier	A	39	2	210	12	73	209	-	75	111	131	862
	B	27	2	176	-	2	91	-	-	97	113	508
	C	12	-	34	12	71	118	-	75	14	18	354
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	A	156	-	85	2	104	63	1	70	41	104	626
	B	150	-	50	-	70	29	1	-	29	82	411
	C	6	-	35	2	34	34	-	70	12	22	215
8 Regteroeewer-Hendrik Verwoerd	A	49	-	2	1	7	-	-	12	21	33	125
	B	48	-	2	1	-	-	-	-	20	28	99
	C	1	-	-	-	7	-	-	12	1	5	26
9 Regteroeewer-Vanderkloof	A	207	7	2	-	6	12	-	25	64	60	383
	B	97	7	2	-	-	5	-	-	57	49	217
	C	110	-	-	-	6	7	-	25	7	11	166
10 Kaap-Rietrivier	A	238	158	899	52	167	621	7	241	466	582	3431
	B	212	158	760	6	1	358	7	-	425	545	2472
	C	26	-	139	46	166	263	-	241	41	37	959
11 Linkeroewer-Vanderkloof	A	373	11	69	19	186	88	4	109	170	380	1409
	B	361	11	59	13	47	66	4	-	133	362	1056
	C	12	-	10	6	139	22	-	109	37	18	353
12 Suid-Kalahari	A	1479	63	428	12	103	344	4	236	322	914	3905
	B	1138	63	153	2	49	206	4	-	280	889	2724
	C	341	-	275	10	54	138	-	236	102	25	1181
13 Boesmanland	A	694	68	49	5	21	176	6	111	245	384	1759
	B	646	68	33	4	6	68	6	-	213	367	1411
	C	48	-	16	1	15	108	-	111	32	17	348
14 Sakrivier	A	1091	1	43	3	88	127	4	123	288	497	2265
	B	1065	1	36	1	36	102	4	-	213	483	1941
	C	26	-	7	2	52	25	-	123	75	14	324
15 Namakwaland	A	652	1517	439	4	14	108	7	129	467	555	3892
	B	325	1517	391	2	5	76	7	-	422	536	3281
	C	327	-	48	2	9	32	-	129	45	19	611

A = Toegevoegde bruto waarde
B = Arbeidsvergoeding
C = Ander inkom

TABEL 11.7. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KILWINDIGE EN ASIATIE IN DIE ORANJERIVIERSTREEK VOLGENS PRODUKSIETAK EN TYPIS INKOME VIR 1960/61

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Wisserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opleiding en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Beesit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Bruto Geografiese Produk
Oranjeriviergebied	A	6319	1910	13327	376	2403	6391	61	2473	3854	7099	44213
	B	5045	1910	12310	39	715	2083	61	-	3050	6813	32026
	C	1274	-	1017	337	1688	4308	-	2473	804	286	12187
Suidelike Streek	A	1585	12	10957	246	1586	4576	26	1280	1476	3130	24874
	B	1186	12	10556	8	483	1056	26	-	1056	3056	17439
	C	399	-	401	238	1103	3520	-	1280	420	74	7435
Oostelike Streek	A	78	2	226	13	83	236	-	106	146	188	1078
	B	61	2	189	-	2	95	-	-	130	157	636
	C	17	-	37	13	81	141	-	106	16	31	442
Sentrale Streek	A	1065	194	1138	86	500	811	12	469	811	1298	6384
	B	918	194	935	17	129	471	12	-	708	1197	4581
	C	147	-	203	69	371	340	-	469	103	101	1803
Westelike Streek	A	3591	1702	1006	31	234	768	23	618	1421	2483	11877
	B	2880	1702	630	14	101	461	23	-	1156	2403	9370
	C	711	-	376	17	133	307	-	618	265	80	2507
1 Benedo-Sondagsrivier	A	531	8	10560	226	1291	4314	13	959	1069	2497	21468
	B	333	8	10282	-	335	884	13	-	740	2444	15044
	C	198	-	278	221	956	3430	-	959	329	53	6424
2 Visrivier	A	1054	4	397	20	295	262	13	321	407	633	3406
	B	853	4	274	3	148	172	13	-	316	612	2395
	C	201	-	123	17	147	90	-	321	91	21	1011
3 Lady Grey-Herschel	A	10	-	-	-	1	16	-	10	2	5	44
	B	9	-	-	-	-	3	-	-	1	1	14
	C	1	-	-	-	1	13	-	10	1	4	30
4 Wepener-Zastron	A	5	-	-	-	1	5	-	5	13	5	34
	B	5	-	-	-	-	-	-	-	13	2	20
	C	-	-	-	-	1	5	-	5	-	3	14
5 Suidoes-Vrystaat	A	22	-	7	-	2	12	-	13	21	21	98
	B	21	-	7	-	-	-	-	-	20	16	64
	C	1	-	-	-	2	12	-	13	1	5	34
6 Kafferrivier	A	41	2	219	13	79	203	-	78	110	157	902
	B	26	2	182	-	2	92	-	-	96	138	538
	C	15	-	37	13	77	111	-	78	14	19	364
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	A	156	-	90	5	109	66	1	73	46	111	657
	B	150	-	51	3	73	28	1	-	33	88	427
	C	6	-	39	2	36	38	-	73	13	23	230
8 Regterowewer-Hendrik Verwoerd	A	44	-	2	2	7	-	-	13	22	39	129
	B	43	-	2	1	-	-	-	-	21	34	101
	C	1	-	-	1	7	-	-	13	1	5	28
9 Regterowewer-Vanderkloof	A	201	9	2	-	6	17	-	26	69	76	406
	B	100	9	2	-	-	5	-	-	62	64	242
	C	101	-	-	-	6	12	-	26	7	12	164
10 Kaap-Rietrivier	A	241	173	967	57	179	640	7	246	499	656	3665
	B	214	173	816	14	370	370	7	-	454	614	2657
	C	27	-	151	53	174	270	-	246	45	42	1008
11 Linkeroewer-Vanderkloof	A	423	12	77	22	199	88	4	111	175	416	1527
	B	411	12	64	9	51	68	4	-	138	397	1154
	C	12	-	13	13	148	20	-	111	37	19	373
12 Suid-Kalahari	A	1419	73	464	14	109	334	4	245	334	979	3975
	B	1096	73	160	3	53	196	4	-	230	952	2767
	C	323	-	304	11	56	138	-	245	104	27	1208
13 Boessanland	A	690	80	59	6	21	175	6	114	290	411	1852
	B	639	80	43	3	6	71	6	-	251	393	1492
	C	51	-	16	3	15	104	-	114	39	18	360
14 Sakrivier	A	757	1	51	8	90	145	6	125	303	512	1998
	B	734	1	45	6	37	110	6	-	226	497	1662
	C	23	-	6	2	53	35	-	125	77	15	336
15 Maankwaland	A	725	1548	432	3	14	114	7	134	494	581	4052
	B	411	1548	382	2	5	84	7	-	449	561	3449
	C	314	-	50	1	9	30	-	134	45	20	603

A = Toegevoegde bruto waarde
B = Arbeidsvergoeding
C = Ander inkomme

TABEL 11.8. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KIEURLINGE EN ASIATE IN DIE ORANJERIVIERGEEDTE VOLGENS PRODUKTIETIPE EN TIPE INKOME VIR 1961/62

(R1,000)

Streek of Gebied		Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Obergang en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene Egeringsdienste	Ander dienste	Bruto Geografiese Produk
Oranjeriviergebied	A	6813	2055	13733	183	2519	6746	66	2543	4132	7589	46579
	B	5427	2055	12647	51	737	2120	66	-	3295	7288	33686
	C	1386	-	1086	332	1782	4626	-	2543	837	301	12893
Suidelike Streek	A	1658	10	11233	247	1660	4880	28	1316	1666	3208	25906
	B	1234	10	10806	11	491	1060	28	-	1230	3130	18000
	C	424	-	427	236	1169	3820	-	1316	436	72	7906
Oostelike Streek	A	86	2	234	16	89	227	-	110	159	219	1142
	B	69	2	195	1	2	96	-	-	143	185	693
	C	17	-	39	15	87	131	-	110	16	34	449
Sentrale Streek	A	1139	225	1215	84	526	829	14	477	836	1438	6783
	B	974	225	997	21	137	486	14	-	728	1332	4914
	C	165	-	218	63	389	343	-	477	108	106	1869
Westelike Streek	A	3930	1818	1051	36	244	810	24	640	1471	2724	12748
	B	3150	1818	649	18	107	478	24	-	1194	2641	10079
	C	780	-	402	18	137	332	-	640	277	83	2669
1 Benede-Sondagarivier	A	580	6	10821	223	1367	4613	15	984	1255	2567	22431
	B	365	6	10526	7	346	888	15	-	912	2511	15576
	C	215	-	295	216	1021	3725	-	984	343	56	6855
2 Visrivier	A	1078	4	412	24	293	267	13	332	411	641	3475
	B	869	4	280	4	145	172	13	-	318	619	2424
	C	209	-	132	20	148	95	-	332	93	22	1051
3 Lady Grey-Herschel	A	14	-	-	-	1	14	-	11	2	6	48
	B	13	-	-	-	-	3	-	-	1	1	18
	C	1	-	-	-	1	11	-	11	1	5	30
4 Wepener-Zastron	A	7	-	-	-	1	4	-	5	13	5	35
	B	7	-	-	-	-	-	-	-	13	2	22
	C	-	-	-	-	1	4	-	5	-	3	13
5 Suid oos-Vrystaat	A	22	-	7	-	2	13	-	14	25	24	107
	B	21	-	7	-	-	-	-	-	24	18	70
	C	1	-	-	-	2	13	-	14	1	6	37
6 Kafferivier	A	43	2	227	16	85	196	-	80	119	184	952
	B	28	2	188	1	2	93	-	-	105	164	583
	C	15	-	39	15	83	103	-	80	14	20	369
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	A	166	-	95	4	112	63	1	75	48	117	681
	B	160	-	54	3	74	28	1	-	34	93	447
	C	6	-	41	1	38	35	-	75	14	24	234
8 Regterooewer-Hendrik Verwoerd	A	50	-	2	2	8	-	-	13	24	45	144
	B	49	-	2	1	-	-	-	-	23	40	115
	C	1	-	-	1	8	-	-	13	1	5	29
9 Regterooewer-Vanderkloof	A	231	14	2	-	6	21	-	27	71	93	465
	B	113	14	2	-	-	6	-	-	64	80	279
	C	118	-	-	-	6	15	-	27	7	13	186
10 Kaap-Rietrivier	A	256	199	1033	62	189	657	7	250	511	728	3892
	B	228	199	872	12	9	382	7	-	464	684	2857
	C	28	-	161	50	180	275	-	250	47	44	1035
11 Linkeroewer-Vanderkloof	A	436	12	83	16	211	88	6	112	182	455	1601
	B	424	12	67	5	54	70	6	-	143	435	1216
	C	12	-	16	11	157	18	-	112	39	20	385
12 Suid-Kalahari	A	1642	86	496	15	114	340	4	254	321	1046	4318
	B	1287	86	166	3	56	194	4	-	214	1018	3028
	C	355	-	330	12	58	146	-	254	107	28	1290
13 Boesmanland	A	597	103	70	8	21	184	6	118	322	544	1973
	B	546	103	53	6	6	74	6	-	281	526	1601
	C	51	-	17	2	15	110	-	118	41	18	372
14 Sekrivier	A	965	2	56	9	93	163	6	128	288	526	2236
	B	936	2	53	6	39	118	6	-	208	510	1878
	C	29	-	3	3	54	45	-	128	80	16	358
15 Naakwaland	A	726	1627	429	4	16	123	8	140	540	608	4221
	B	381	1627	377	3	6	92	8	-	491	587	3572
	C	345	-	52	1	10	31	-	140	49	21	649

A = Toegevoegde bruto waarde
B = Arbeidsvergoeding
C = Ander inkomme

HOOFSTUK V. DIE BEREKENING VAN PERSOONLIKE INKOME

In hierdie hoofstuk word die tweede nasionale rekeningkundige maatstaf bespreek, aan die hand waarvan die strukturele kenmerke van die Oranjeriviergebied beskryf en ontleed kan word, naamlik persoonlike inkome. In die eerste afdeling word die begrip persoonlike inkome omskryf, waarna die berekeningsmetodes en die klassifikasie van die resultate aangetoon word. Daarna word die statistiese bronne en metodes wat in hierdie studie gevolg is weergegee, en die eindresultate in die laaste afdeling saamgevat.

1. Die begrip persoonlike inkome

Persoonlike inkome kan gedefinieer word as die totale bedrag wat huishoudings in 'n streek of gebied kleiner as die land gedurende 'n rekenperiode werklik ontvang. Hierdie maatstaf verskil dus van die bruto geografiese produk in twee opsigte. In die eerste plek sluit persoonlike inkome daardie faktorinkome uit wat nie deur individue werklik ontvang word nie, terwyl dit aan die anderkant alle ontvangstes van huishoudings insluit, wat nie besoldiging vir produktiewe dienste is nie. Tweedens bestaan daardie gedeelte van faktorinkome wat inderdaad ingesluit word by persoonlike inkome, alleen uit die verdienste van produksiefaktore wat in besit is van die permanente inwoners van 'n gebied afgesien van waar hierdie produksiefaktore werksaam is, dit wil sê binne of buite die streek.

Gewoonlik word nie-winssoekende instellings vir doeleindes van nasionale rekeninge saam met huishoudings geklassifiseer. Weens statistiese probleme sal hierdie instellings egter by die berekening van persoonlike inkome buite rekening gelaat word. Hierdie benadering is in ooreenstemming met dié van die Buro vir Marknavorsing

van/....

van die Universiteit van Suid-Afrika, wat die persoonlike inkome omskryf as „the total income from all sources of the inhabitants of an area. This definition differs from the international definition in that only the income of real individuals is taken into account, whereas that of 'quasi-individuals' (nonprofit institutions and 'funds') is excluded"¹⁾.

Die alternatiewe benadering om die ontvangstes van nie-winssoekende instellings en fondse uit te sluit, hou die volgende implikasies in: „(1) the property income receipts (dividends, interest and net rent) of these quasi-individuals would not be included; (2) government and business payments to non-profit institutions would not be included; and (3) payments to individuals by private pension, health and welfare funds would be substituted for employer contributions to these funds, and the contribution of individuals to the funds would be deducted."²⁾

2. Berekeningsmetodes

Persoonlike inkome kan of regstreeks as die som van die ontvangstes van individue bereken word, of dit kan met inagneming van sekere aansuiwerings van die bruto geografiese produk afgelei word.

By die direkte berekening, word regionale persoonlike inkome bepaal as die som van:

- (1) Arbeidsvergoeding, d.w.s. werklike gereelde kontant salarisse en lone wat werknemers ontvang, direkteursvergoeding, bonusse, vergoeding in natura en werkgewers bydrae tot pensioen-, voorsienings- en bestaansveiligheidsfondse.

(2)/.....

1) Vgl. Nel, P.A. en de Coning, C. The Regional Distribution of Purchasing Power in the Republic of South Africa, Research Report No. 10 of the Bureau of Market Research of the University of South Africa, Pretoria, 1965, p.20.

2) Idem, p.20.

- (2) Inkome van nie-geïnkorporeerde ondernemings, d.w.s. die inkome wat die eienaars van nie-geïnkorporeerde ondernemings soos boerdery en professionele sake, ontvang.
- (3) Liendomsinkome, wat alle inkome wat as gevolg van die besit van bates ontstaan, soos rente, dividende en huur, insluit.
- (4) Oordragbetalings, d.w.s. inkome wat private persone van openbare owerhede en private sake-ondernemings ontvang, sonder dat enige produktiewe dienste deur die persone gelewer word, soos maatskaplike pensioene en bystand, die bedrae aan individue uit pensioenfondse betaal, private mediese en enige ander fonds.

Statistiek met betrekking tot inkomstebelasting word gewoonlik gebruik as die bron waaruit die persoonlike inkome direk bereken kan word. As gevolg van sekere gebreke in die Republiek se inkomstebelasting-statistiek vir hierdie besondere doel, kan die metode egter nie in hierdie studie toegepas word nie. Die vernaamste tekortkomings in Suid-Afrika se inkomstebelasting-statistiek by die berekening van persoonlike inkome, is naamlik:

- (1) Die data is onvolledig met betrekking tot die inkome van persone wat van belasting vrygestel is, as gevolg van sekere toelatings en rabatte. Dit is veral van toepassing op die laer inkomstegroepe, waarin die grootste gedeelte van die land se nie-blanke volksgroepe val.
- (2) Weens die dualistiese aard van die Republiek se inkomstebelasting-sisteem met betrekking tot die Bantoe en die ander volksgroepe, beskik die Departement van Binnelandse Inkomste nie oor data ten opsigte van die Bantoe se inkome nie, met die moontlike uitsondering van 'n klein persentasie wat in die hoër inkomstegroepe mag val.

- (3) Aftrekkings in die vorm van uitgawes om inkomste te verkry (w.o. ook kapitaaluitgawes) neem in die geval van plaasboere so n omvang aan dat hulle belasbare inkome buite verhouding met hulle werklike besteebare inkome is.³⁾

Weens die gebreke in die Republiek se inkomstebe-
lasting-statistiek is persoonlike inkome, in ooreenstem-
ming met die Buro vir Marknavorsing van die Universiteit
van Suid-Afrika, geraam deur die bruto geografiese produk
as uitgangspunt te neem.⁴⁾ Die regionale persoonlike in-
kome word dan as volg bereken:

Bruto geografiese produk teen faktorkoste,
Minus depresiasie,
= Netto geografiese produk teen faktorkoste;
plus faktorinkome ontvang van ander streke,
min faktorinkome betaal aan ander streke,
= Streeksinkome;
Minus maatskappybelasting,
Minus onverdeelde winste van maatskappye,
Minus owerheidsinkome uit eiendom en entrepreneurskap,
Plus oordragbetalings van openbare owerhede en sake-
ondernemings ontvang,
Plus oordragbetaling van ander streke ontvang,
Minus oordragbetalings aan ander streke betaal,
= Persoonlike inkome.

In hierdie studie is faktorinkome ontvang van ander
streke en faktorinkome betaal aan ander streke, buite
rekening gelaat. Die faktorbetalings aan of van ander
gebiede bestaan grotendeels uit werkers wat tydelik uit
een gebied in n ander werk en dividende op beleggings wat
deur beleggers in een gebied in n ander verdien word.
Weens die geringe omvang van hierdie aktiwiteite in die
Oranjeriviergebied en n gebrek aan voldoende statistiek,

is

-
- 3) Vgl. de Coning, C. Die Regionale Verspreiding van
Koopkrag in Transvaal, Ongepubliseerde M.Comm-verhande-
ling, Universiteit van Suid-Afrika, Pretoria, 1959.
p.p.42 en 43.
- 4) Vgl. Nel, F.A. en de Coning, C. op. cit., pp.22 en 23.

is die regstelling in hierdie studie buite rekening gelaat.

3. Die klassifikasie van persoonlike inkome

Persoonlike inkome word gewoonlik ingedeel volgens tipe inkome, dit wil sê daar word onderskei tussen arbeidsvergoeding, inkome van nie-geïnkorporeerde ondernemings, eiendomsinkome en oordragbetalings. Weens die vorm waarin die bruto geografiese produk in die vorige hoofstuk bereken is, word regionale persoonlike inkome in hierdie studie alleen geklassifiseer volgens arbeidsvergoeding, ander faktorinkome en oordragbetalings. Die ander faktorinkome omvat dus die inkome van nie-geïnkorporeerde ondernemings en die inkome wat uit die besit van bates, ontstaan.

n Klassifikasie volgens produksietak waarin die persoonlike inkome ontstaan, word in hierdie studie ook nie gemaak nie, aangesien die doel met die berekening alleen is om n beter aanduiding van die lewenspeil van die inwoners van die Oranjeriviergebied te verkry, as wat die bruto geografiese produk gee. Daarbenewens word die onderskeie volksgroepe se bydrae tot die persoonlike inkome ook nie afsonderlik aangetoon nie, weens n gebrek aan data op hierdie stadium.⁵⁾

4. Statistiese bronne en toeligting van berekeningsmetodes

Basies kom die berekeningsmetodes wat in hierdie studie gevolg is, ooreen met die metodes van die Buro vir Marknavorsing van die Universiteit van Suid-Afrika in hulle berekening van persoonlike inkome volgens landdrostdistrik en ekonomiese streek, vir 1958/59.⁶⁾

As/.....

5) P.A. Nel van die Buro vir Marknavorsing is besig met n D.Comm-proefskrif waarin die persoonlike inkome van die onderskeie volksgroepe vir die Republiek van Suid-Afrika volgens landdrostdistrik in 1959/60, bereken sal word.

6) Nel, P.A. en de Coning, C. op.cit.

As gevolg van die bykomstige jare en die weglating van faktorbetalings aan of van ander gebiede, sal die berekeningsmetodes egter noodwendig in sekere opsigte van dié van die Buro verskil.

Soos reeds hierbo aangedui, is persoonlike inkome bereken deur die bruto geografiese produk aan te suiwer vir sekere items wat deel uitmaak van eersgenoemde, maar nie van laasgenoemde nie. Vervolgens word die berekeningsmetodes ten opsigte van die verskillende regstellings, vir elkeen afsonderlik, aangetoon.

(a) Owerheidsinkome uit eiendom en entrepreneurskap

Die owerheidsinkome uit eiendom en entrepreneurskap is reeds in die vorige hoofstuk by die berekening van die bruto geografiese produk afsonderlik bepaal. Dit sluit naamlik die ander inkome van die Alluviale Staatsdelwerye, staatsaagmeulens, Elektrisiteitsvoorsieningskommissie, Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens, die Goewermentsgarage, burgerlike lughawens, die Departement van Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese, Suid-Afrikaanse Uitsaaikorporasie, Suid-Afrikaanse Reserwebank, openbare owerhede en onderwysdienste met die uitsondering van private onderwys, in. Die ander inkome van bogenoemde instansies is dus van die totale ander inkome, soos bereken by die bruto geografiese produk, vir elke jaar van die betrokke periode afgetrek.⁷⁾

(b) Depresiasie

Aangesien die ander inkome van owerheidsondernemings, openbare korporasies en openbare owerhede reeds as n geheel in die vorige aansuiwering buite rekening gelaat is,

is/.....

7) Alhoewel die deel van openbare korporasies se ander inkome wat aan private beleggers uitbetaal word, ook onder persoonlike inkome ingesluit moet word, is dit in hierdie studie as n geheel buite rekening gelaat weens n gebrek aan data. Dit behoort egter alleen n geringe onderwaardering van persoonlike inkome tot gevolg te hê.

is die berekening van depresiasie beperk tot die waardevermindering van private sake-ondernemings en die woongeboue van huishoudings.⁸⁾ By die raming van depresiasie moes noodwendig 'n indirekte metode van berekening gevolg word, weens 'n gebrek aan doeltreffender data. Die totale depresiasie wat vir elke produksietak in die nasionale rekeninge van Suid-Afrika deur die Suid-Afrikaanse Reserwebank bereken word, is naamlik op 'n verhoudingsbasis na die kleiner geografiese gebiede toegedeel. Vervolgens word die metode van toedeling wat gevolg is in die geval van landbou, bosbou en visserye, mynbou en steengroewe, fabriekswese en konstruksie, woongeboue en handel en ander dienste, kortliks aangetoon.

(1) Die depresiasie van landbou, bosbou en visserye is na die onderskeie streke in die Oranjeriviergebied toegedeel aan die hand van die verspreiding van depresiasie volgens landdrosdistrik, soos uit die betrokke landbousensusverslae verkry. Waar die gegewens nie in 'n besondere jaar in die landbousensus opgeneem is nie, is die naaste jaar waarvoor dit wel beskikbaar was as basis vir die jaar se toedeling gebruik.

(2) Die depresiasie ten opsigte van mynbou is afsonderlik bereken vir goud en uraan, steenkool, diamante en ander delfstowwe. Aangesien goud, uraan en steenkool nie in die ondersoekgebied voorkom nie, is die totale depresiasie van die land ten opsigte van diamante en ander delfstowwe/.....

8) Volgens die definisie van persoonlike inkome wat in hierdie studie gevolg is, word die ander inkome van nie-winssoekende instellings nie as 'n deel van persoonlike inkome beskou nie en gevolglik was dit nie nodig om die waardevermindering van die instellings in ag te neem nie.

delfstowwe na die provinsies toegedeel volgens die verspreiding van bates, soos verkry van die Statistiese Afdeling van die Kantoor van die Staatsmyningenieur. Dié provinsiale totale is op hulle beurt na die onderskeie streke toegedeel aan die hand van die verskillende delfstowwe se waarde van produksie in die streke.

(3) In die geval van fabriekswese en konstruksie is die landstotale vir al die jare toegedeel aan die hand van die verspreiding van depresiasie volgens landdrosdistrik in 1959/60, soos uit die betrokke nywerheidsensusverslag verkry.

(4) Woongeboue se depresiasie vir die land as n geheel, is toegedeel volgens die verspreiding van die aantal woonhuise en woonstelle.

(5) In die geval van handel en ander dienste is die landstotale vir al die betrokke jare tussen die ekonomiese streke verdeel aan die hand van die verspreiding van depresiasie vir 1960/61, soos verkry van die Buro vir Statistiek.

(c) Maatskappybelasting en onuitgekeerde winste

Geen direkte berekening van maatskappybelasting en onuitgekeerde winste was moontlik nie. Die landstotale moes eerstens bereken word en daarna op n verhoudings basis na die onderskeie streke toegedeel word. In die verdere bespreking word dan ook n onderskeid gemaak tussen die ramings van maatskappybelasting en onuitgekeerde winste vir die land as n geheel, en n verdeling van die landstotale na die verskillende streke in die Oranjeriviergebied.

(i) Raming van maatskappybelasting en onuitgekeerde winste vir die land.

Die raming van maatskappybelasting en onuitgekeerde winste vir die land as n geheel, het eerstens die bepaling

van die winste van maatskappye ingehou, waarna die maatskappybelasting en onuitgekeerde winste op 'n verhoudingsbasis geraam is. Die winste van maatskappye is volgens ekonomiese sektore vir die betrokke periode uit die Jaarverslae van die Sekretaris van Binnelandse Inkomste verkry. Die verhouding wat maatskappybelasting en onuitgekeerde winste van die totale wins in elke produksietak uitmaak, is soos volg bereken:

(1) In die geval van die winste van maatskappye in landbou, bosbou en visserye, word 'n onderskeid in die jaarverslae van die Sekretaris van Binnelandse Inkomste tussen die winste van visserye, plantasies, suikerriet, vrugte en groente en ander boerderye, gemaak. Die verhouding wat maatskappybelasting en onuitgekeerde winste van die totale wins in die onderafdelings van die produksietak uitmaak, is uit die Oorsig van die Rekeninge van Openbare Maatskappye van die Buro vir Statistiek geraam.

(2) Die winste van maatskappye wat onder mynbou en steengroewe geklassifiseer word, word in die Jaarverslae van die Sekretaris van Binnelandse Inkomste onder die volgende hoofgroepe verdeel, naamlik steenkool, koper, diamante, alluviale diamante, goud, ystererts, klipbrekerye en ander myne. Steenkool en goud kom nie in die Oranjeriviergebied voor nie en is derhalwe buite rekening gelaat in die verdere bespreking. By diamantontginning is die verhouding van maatskappybelasting en onuitgekeerde winste tot die totale wins van die De Beersmaatskappy, as verteenwoordigend vir diamantontginning as 'n geheel, geneem. In die geval van koper is dié verhouding in ooreenstemming met die geweegde gemiddelde persentasie van die O'okiep Kopermyn en Messina (Tvl.) Development Co., bereken. Die gegewens is uit die jaarverslae van die betrokke maatskappye verkry. By ystererts, alluviale diamante, klipbrekerye en ander mynbou/.....

mynbou bedrywighede, is 'n geweegde gemiddelde persentasie van die maatskappybelasting en onuitgekeerde winste tot die netto wins bereken, deur gebruik te maak van 'n steekproef van maatskappye. Die gegewens is verkry uit The South African Financial Year Book van die betrokke jare.

(3) Die persentasie wat maatskappybelasting en onuitgekeerde winste van die totale netto wins van fabriekswese, handel, private vervoer, finansiële instellings en ander dienste uitmaak, is uit die Nasionale Rekeninge Reeks van die Buro vir Statistiek verkry.

(ii) Streeksverdeling van maatskappybelasting en onuitgekeerde winste

Vervolgens is die geraamde maatskappybelasting en onuitgekeerde winste vir die land as 'n geheel na die onderskeie streke in die Oranjeriviergebied toegedeel. Die toedeling is soos volg uitgevoer:

(1) Plantasies en vrugte is toegedeel aan die hand van die oppervlakte met die onderskeie produkte beplant, soos uit die landbousensusverslae verkry.

(2) Ander boerdery se maatskappybelasting en onuitgekeerde winste is tussen die betrokke streke volgens die aantal maatskappye per streek, verdeel. Weens die relatiewe onbelangrikheid van geïnkorporeerde ondernemings in die boerdery van die Oranjeriviergebied, behoort die ietwat arbitrêre verdeling nie die eindresultate noemenswaardig te beïnvloed nie.

(3) Visserye se totale vir die land is aan die hand van die streke se toegevoegde bruto waarde uit die aktiwiteite toegedeel.

(4) Die maatskappybelasting en onuitgekeerde winste van maatskappye wat diamante, koper en ystererts ontgin, is uit die finansiële state van die besondere ondernemings in die Oranjeriviergebied verkry. Die landstotale vir klipbrekerye en ander mynbou is na die streke in

ooreenstemming/....

ooreenstemming met 'n berekende verspreiding van die waarde van produksie van maatskappye in die bedrywighede toege-deel. Die totale waarde van opbrengs van die maatskappy is uit ongepubliseerde gegewens by die Kantoor van die Staatsmyningenieur bereken.

(5) Wat vervaardiging en konstruksie, private ver-voer en handel betref, is die maatskappybelasting en on-verdeelde winste na die onderskeie streke toegedeel volgens die verspreiding van die winste van maatskappye, soos van die Buro vir Statistiek met betrekking tot elke produksie-tak verkry.

(6) In die geval van finansiële instellinge en vaste eiendom is die toegevoegde bruto waarde van die produksie-tak in elke streek gebruik om die maatskappybelasting en onuitgekeerde winste vir die land toe te deel.

(7) Ten opsigte van ander dienste is van die ver-onderstelling uitgegaan dat daar geen maatskappye in stede met 'n blanke bevolking van minder as twintig duisend is nie. Die maatskappybelasting is vervolgens na die streke wat sulke stede bevat, in verhouding met die streke se bydrae tot die bruto geografiese produk in die produksie-tak, toegedeel.

(d) Oordragbetalings

Die volgende oordragbetalings is in hierdie studie by die berekening van persoonlike inkome in aanmerking geneem:

- (1) Maatskaplike pensioene en bystand, waaronder ingesluit is ouderdomspensioene, toelaes vir blindes, oudstryders-, siviele- en oorlogs-pensioene, ongeskiktheids-, gesins- en onder-houdstoelae.

- (2) Rente op staatskuld aan individue betaal.
- (3) Pensioene uit inkomstefonds deur plaaslike owerhede betaal.
- (4) Pensioene deur provinsiale administrasies en die Suid-Afrikaanse Spoorweë betaal.
- (5) Ongevallebetalings deur die Kommissaris van Ongevalle.
- (6) Vergoeding ingevolge werkloosheidversekering.
- (7) Betalings ten opsigte van Pneumokoniose.

Vervolgens word die statistiese bronne en berekeningsmetodes wat by die onderskeie oordragbetalings gevolg is, kortliks uiteengesit.

(i) Maatskaplike pensioene en bystand

Die totale betalings ten opsigte van ouderdomspensioene, toelaes vir blindes, oudstryders-, siviele- en oorlogspensioene, ongeskiktheids-, gesins- en onderhoudstoelae vir die land as n geheel, is uit die Statistiese Jaarboek 1964 verkry. Ongepubliseerde inligting met betrekking tot die betalings wat deur die poskantoor aan blankes, Kleurlinge en Asiate volgens poskantoor gemaak word, is van die Hoofposkantoor vir die jare 1959/60 tot 1961/62 verkry. Vir die ander jare is die betalings ook as toedelingsbasis gebruik, weens n gebrek aan statistiese data. Die ooreenstemmende betalings aan Bantoes volgens landdrosdistrik is van die Departement van Bantoe-Administrasie en -Ontwikkeling van 1954/55 tot 1961/62 verkry.

(ii) Rente op staatskuld aan individue betaal

Die totale rente op staatskuld wat aan individue betaal is, is uit die verslae van die Kontroleur- en Ouditeur-generaal vir die betrokke periode vir die land as n geheel geraam. Weens n gebrek aan doeltreffender data

is/.....

is die landstotale, in ooreenstemming met die Buro vir Marknavorsing van die Universiteit van Suid-Afrika,⁹⁾ na die streke volgens die geografiese verspreiding van die blanke bevolking toegedeel. Aangesien die rente op staatskuld aan individue betaal relatief klein is, behoort die ietwat arbitrêre streeksverdeling nie die eindresultate noemenswaardig te beïnvloed nie.

(iii) Pensioene uit inkomstefondse deur plaaslike owerhede betaal

Die betalings deur plaaslike owerhede uit inkomstefondse aan aftredende amptenare is bereken uit ongepubliseerde gegewens met betrekking tot die owerhede, wat van die Buro vir Statistiek verkry is.

(iv) Pensioene deur die provinsiale administrasies en die S.A.S. en H. betaal

Die totale uitbetalings van pensioene deur die provinsiale administrasies en die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens vir die land as n geheel, is regstreeks van die betrokke instansies verkry. Weens n gebrek aan data vir geografiese gebiede kleiner as die land, is die landstotale in ooreenstemming met die Buro vir Marknavorsing van die Universiteit van Suid-Afrika,¹⁰⁾ na die onderskeie streke toegedeel aan die hand van die geografiese verspreiding van maatskaplike pensioene wat deur die verskillende poskantore uitbetaal word.

(v) Ongevallebetalings deur die Kommissaris van Ongevalle

Die betalings ten opsigte van ongevalle is uit die jaarverslae van die Ongevallekommissaris verkry, volgens n streeksindeling wat vir statistiese doeleindes deur dié Kommissaris gebruik word, en vir blankes, Kleurlinge en Asiate gesamentlik en Bantoes afsonderlik aangetoon word/.....

9) Idem, p.72.

10) Idem. p. 71.

word. Die streekstotale van die Kommissaris is vervolgens na die onderskeie streke van die ondersoekgebied aan die hand van die bevolkingsverspreiding van die betrokke volksgroepe in die streke, toegedeel.

(vi) Betalings ingevolge die Werkloosheidsversekeringswet

Die werksaamhede van die Kommissaris van Werkloosheidsversekering word in tien inspektorate verdeel om besondere streke te bedien. Die bedrae in elke streek betaal, is van dié Kommissaris verkry. Aangesien dit hoofsaaklik aan persone werksaam in die primêre en sekondêre produksietakke betaal word, is dit in ooreenstemming met die indiensnamesyfers van hierdie produksietakke soos uit die Bevolkingsensus van 1960 verkry, na die streke van die ondersoekgebied toegedeel.

(vii) Betalings ten opsigte van pneumokoniose

Die betalings ten opsigte van pneumokoniose is vir die land as n geheel uit die Kontroleur en Ouditeur-generaal se verslae verkry. Die betalings aan Bantoes volgens landdrosdistrik is van die Departement van Bantoe-Administrasie en -Ontwikkeling verkry. Weens n gebrek aan n geskikter toedelingsbasis is die betalings aan blankes, Kleurlinge en Asiate vir die land as n geheel na die streke verdeel, aan die hand van die geografiese verspreiding van maatskaplike pensioene en bystand aan die volksgroepe betaal.¹¹⁾

5. Betroubaarheid van die resultate

Aangesien persoonlike inkome van die bruto geografiese produk afgelei is deur sekere aansuiwering aan te bring, is die betroubaarheid van eersgenoemde afhanklik van

laasgenoemde/.....

11) Dit is in ooreenstemming met die berekenings van die Buro vir Marknavorsing, Idem. p. 72.

laasgenoemde se mate van akkuraatheid. Met inagneming van die berekeningsmetodes soos hierbo uiteengesit en dié wat by die bruto geografiese produk gevolg is, kan die betroubaarheid van die resultate soos volg opgesom word:

(1) Arbeidsvergoeding kan as redelik betroubaar aanvaar word, aangesien die berekende arbeidsvergoeding by die bruto geografiese produk sonder meer aanvaar is en dit oor die algemeen direk uit beskikbare statistiek bepaal is.

(2) Om die ander inkome aan te suiwer sodat dit n deel van die persoonlike inkome uitmaak, moes van onregstreekse berekeningsmetodes uitgegaan word. Daarbenewens is die ander inkome by die berekening van die bruto geografiese produk ook in die geval van sommige produksietakke op n indirekte wyse bepaal. Gevolglik mag die ander faktorinkome aan n betreklike groot foutegrens onderhewig wees.

(3) Die berekende oordragbetalings kan as redelik betroubaar aanvaar word, want dit is sover as moontlik verkry vir die kleinste streke waarvoor uitbetalings gemaak is. n Mate van onbetroubaarheid sal egter ook as gevolg van onregstreekse toedelingsmetodes wat noodsaaklikerwys in sekere gevalle gebruik moes word as gevolg van n gebrek aan gegewens, ingetree het.

(4) As n geheel gesien behoort die berekende persoonlike inkome die orde van grootte in die onderskeie streke aan te toon.

6. Resultate

Ten slotte word die berekende persoonlike inkome in tabel 12 aangetoon. In die tabel word onderskei tussen arbeidsvergoeding, ander faktorinkome wat die inkome van nie-geïnkorporeerde ondernemings, dividende, rente en netto huur insluit, en oordragbetalings.

TABEL 12 DIE PERSOONLIKE INKOME VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS TYPTE INKOME, 1954/55 TOT 1961/62
(R1,000)

Streek of gebied	1954/55				1955/56				1956/57				1957/58			
	Arbeidsver-goeding	Ander faktor-inkome	Oordrag-betalings	Totaal	Arbeidsver-goeding	Ander faktor-inkome	Oordrag-betalings	Totaal	Arbeidsver-goeding	Ander faktor-inkome	Oordrag-betalings	Totaal	Arbeidsver-goeding	Ander faktor-inkome	Oordrag-betalings	Totaal
Oranjeriviergebied	207989	140812	9343	358144	218836	141514	10076	370426	232062	259683	10704	402449	243743	146867	11021	401631
Suidelike Streek	104281	66577	3846	174704	108799	65225	4147	178171	115669	68971	4496	189136	120929	65022	4748	190699
Oostelike Streek	40361	19710	1691	61762	42548	19879	1807	64234	45492	27160	1891	74543	48294	22063	1910	72267
Sentrale Streek	34776	19214	1887	55877	36524	14362	2020	52906	38382	21742	2136	62260	40335	22228	2173	64736
Westelike Streek	28571	35311	1919	65801	30965	42048	2102	75115	32519	41810	2181	76510	34185	2190	73929	
1 Benede-Sondagarivier	91716	51724	2932	146372	96146	52586	3166	151898	102253	52017	3450	157720	107244	52684	3672	163600
2 Visrivier	12565	14853	914	28332	12653	12639	981	26273	13416	16954	1046	31416	12338	12338	1076	27099
3 Lady Grey-Herschel	651	988	166	1805	638	1397	172	2207	691	1989	174	2854	740	1221	175	2136
4 Wepener-Zastron	1548	1529	76	3153	1602	2418	82	4102	1695	2926	87	4708	1713	2422	88	4223
5 Suidoos-Vrystaat	2000	4173	164	6337	1866	2461	176	4503	1955	4723	185	6863	1970	2760	185	4915
6 Kafferrivier	36162	13020	1285	50467	38442	13603	1377	53422	41151	17522	1445	60118	43871	15660	1462	60993
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	4522	4740	336	9598	4570	4130	305	9005	4745	7306	376	12427	5000	4976	389	10365
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	1339	1426	122	2887	1331	1179	134	2644	1359	1725	139	3223	1380	1362	140	2882
9 Regteroewer-Vanderkloof	3122	2212	199	5533	3280	1229	217	4726	3192	2534	222	5948	3229	1657	5112	
10 Knaap-Rietrivier	21408	6721	963	29092	22780	3937	1067	27784	24285	5767	1093	31145	25640	9746	1108	36494
11 Linkeroewer-Vanderkloof	4385	4115	267	8767	4563	3887	297	8747	4801	4410	306	9517	5086	4487	310	9883
12 Suid-Kalahari	14430	13488	1114	29032	15132	17183	1217	33532	16200	20236	1255	37691	17220	24005	1249	42474
13 Boesmanland	3718	7197	209	11124	4595	7113	231	11939	4165	7954	239	12358	4270	6892	240	11402
14 Sakrivier	3367	5955	300	9622	3447	6807	327	10581	3636	8191	342	12169	3686	6129	348	10163
15 Namakwaland	7056	8671	296	16023	7791	10945	327	19063	8518	5429	345	14292	9009	528	353	9890

Streek of gebied	1958/59				1959/60				1960/61				1961/62			
	Arbeidsver-goeding	Ander faktor-inkome	Oordrag-betalings	Totaal	Arbeidsver-goeding	Ander faktor-inkome	Oordrag-betalings	Totaal	Arbeidsver-goeding	Ander faktor-inkome	Oordrag-betalings	Totaal	Arbeidsver-goeding	Ander faktor-inkome	Oordrag-betalings	Totaal
Oranjeriviergebied	252608	122913	11563	387084	259408	153550	12297	425255	270361	143772	13019	427152	283354	166628	13471	463453
Suidelike Streek	124577	53082	5068	182727	127776	61788	5422	194986	132336	66888	5828	205052	136784	75143	5924	217851
Oostelike Streek	50443	19050	1959	71452	51711	22145	2056	75912	54018	20094	2131	76243	56607	21515	2215	80337
Sentrale Streek	41585	20520	2252	64357	41985	27176	2376	71537	43983	22358	2489	68830	46143	22788	2619	71550
Westelike Streek	36003	30261	2284	68548	37936	42441	2443	82820	40024	34432	2571	77027	43820	47182	2713	93715
1 Benede-Sondagarivier	110235	43408	3957	157600	113384	48630	4228	166242	117830	54597	4577	177004	122094	62024	4626	188744
2 Visrivier	14342	1111	1111	25127	14392	13158	1194	28744	14506	12291	1251	28048	14690	13119	1298	29107
3 Lady Grey-Herschel	772	1314	184	2270	783	998	184	1967	806	1814	187	2807	845	1340	197	2382
4 Wepener-Zastron	1718	1727	90	3535	1670	2018	90	3778	1675	2040	99	3814	1734	1878	102	3714
5 Suidoos-Vrystaat	1968	1912	202	4082	2073	3495	201	5769	2053	1961	209	4223	2143	3956	220	6319
6 Kafferrivier	45985	14097	1483	61565	47183	15634	1581	64398	49484	14279	1636	63999	51885	14341	1696	67922
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	5078	2943	394	8415	5124	4619	426	10169	5285	3806	446	9537	5539	3714	463	9716
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	1430	505	144	2079	1434	1634	151	3219	1447	1225	158	2830	1320	1318	166	3004
9 Regteroewer-Vanderkloof	3332	2134	227	5693	3311	2669	239	6219	3543	1706	256	5505	3697	2513	264	6474
10 Knaap-Rietrivier	26342	10930	1161	38433	26742	14680	1217	42639	28022	11706	1269	40997	29381	11889	1343	42613
11 Linkeroewer-Vanderkloof	5405	4008	326	9737	5374	3574	343	9291	5686	3915	360	9961	6006	3354	383	9743
12 Suid-Kalahari	18319	20573	1312	40004	19281	25915	1393	46589	20601	22639	1454	44694	23335	26087	1542	50964
13 Boesmanland	4413	5993	248	10654	4462	6576	280	11318	5027	5188	294	10509	5317	6068	295	11680
14 Sakrivier	3722	2331	363	6416	4015	3485	381	7881	3718	1054	406	5178	4066	6076	430	10572
15 Namakwaland	9549	1564	361	11474	10178	6465	389	17032	10678	5551	417	16646	11102	8951	446	20499

HOOFSTUK VI. DIE BEREKENING VAN BRUTO KAPITAALVORMING.

In hierdie hoofstuk word die laaste nasionale rekeningkundige maatstaf wat gebruik word in die beskrywing van die ekonomiese struktuur van die Oranjeriviergebied, naamlik bruto kapitaalsvorming, bespreek. Eerstens word die begrip bruto kapitaalsvorming omskryf, waarna die berekeningsmetodes en klassifikasie van die resultate aangetoon word. Daarna word die statistiese bronne en metodes verder toegelig, waarna die hoofstuk afgesluit word met 'n samevatting van die resultate in afdeling 5.

1. Die begrip bruto kapitaalsvorming

Die bruto kapitaalsvorming van 'n gebied kan omskryf word as die waarde van die gebied se produksie en invoer wat nie verbruik of uitgevoer word nie, maar opsy gesit word as 'n toevoeging tot die voorraad kapitaalgoedere, voordat vir die gedeelte van die kapitaalgoedere wat gedurende die rekenperiode in die produksieproses opverbruik word, voorsiening gemaak word.

Uit die omskrywing van bruto kapitaalsvorming kom 'n aantal definisieprobleme sonder meer na vore, naamlik:

- (1) Hoe gaan die bruto kapitaalsvorming gewaardeer word?
- (2) Hoe gaan 'n onderskeid gemaak word tussen die streek se produksie en invoer wat nie verbruik word nie en die wat wel verbruik word, dit wil sê 'n onderskeid tussen lopende en kapitaalsuitgawes?
- (3) Wat word met 'n rekenperiode bedoel?
- (4) Wat word met 'n toevoeging tot die voorraad kapitaalgoedere bedoel?

Die rekenperiode is reeds by die bespreking van die bruto geografiese produk in hierdie studie gedefinieer as die tydperk wat strek vanaf 1 Julie tot 30 Junie.

In die volgende onderafdelings word alleen die behandeling van die ander definisieprobleme in hierdie studie, dus bespreek.

(a) Die waardering van bruto kapitaalvorming

Bruto kapitaalvorming word gewoonlik teen markpryse gewaardeer, aangesien dit n onderdeel van die bruto binne-landse besteding teen markpryse in die volksrekeninge uitmaak. Konstruksie vir eie rekening, dit wil sê deur die ondernemer se eie werknemers, word egter gerieflikheidshalwe teen koste in berekening gebring.

Wat onverkoopte voorrade betref, is landbou- en mynbouvoorrade in hierdie studiewaardeer deur die fisiese hoeveelhede te vermenigvuldig met n gemiddelde prys wat deur die produsent in die rekenperiode ontvang is. Geen verdere aansuiwering om prysveranderinge uit te sluit, was dus nodig nie. Wanneer egter slegs die boekwaarde van voorrade gebaseer op een of meer van die aanvaarde boekhoukundige voorraadwaarderingmetodes beskikbaar is, is dit nodig om n aansuiwering vir prysveranderinge te maak, aangesien ondernemings selde lopende vervangingskoste by die waardering van voorrade gebruik. Weens n gebrek aan data was dit nie moontlik om die aansuiwering in hierdie studie in aanmerking te neem nie. In die geval van die ander produksietakke is die aangesuiwerde landstotale gevolglik na die streke aan die hand van een of ander geskikte verhoudingsbasis toegedeel.

Daarbenewens gaan enige transaksie ten opsigte van kapitaalvorming gewoonlik verskillende stadiums deur, byvoorbeeld die plasing en aanname van n bestelling, die versending en ontvangs van n faktuur en die installering. Gevolglik moet besluit word in watter stadium die transaksie as kapitaalvorming aangeteken gaan word, omdat dit die totaal vir n besondere rekenperiode mag beïnvloed. Die Statistiese Kommissie van die Verenigde Volkere organisasie,¹⁾ stel in

1) Vgl. Concepts and Definitions of Capital Formation, op.cit., p.12.

die verband voor dat transaksies aangeteken moet word, wanneer die transaksie as n las of bate aangegee word, en nie wanneer betaling gemaak word nie. By konstruksiewerk, wat oor lang periodes strek, word die waarde van onvoltooide werk gemeet in terme van die waarde van werk gedoen, of in die geval van kontrakwerk, die waarde van paaiemente wat betaalbaar is. Dié voorstel van die Verenigde Volkere Organisasie, is in hierdie studie gevolg,

(b) n Onderskeid tussen lopende en kapitaaluitgawes

n Verdere probleem wat na vore kom by die omskrywing van die begrip bruto kapitaalvorming, is om tussen lopende en kapitaaluitgawes te onderskei. Die Statistiese Kommissie van die Verenigde Volkere Organisasie verklaar in dié verband, dat „conceptually, expenditures for physical assets having an economic life exceeding the length of the accounting period, should be classed as capital formation.²⁾ In die praktyk is dit egter moeilik om streng by hierdie aanbeveling te hou.

Soos later in hierdie hoofstuk aangetoon sal word³⁾ is bruto kapitaalvorming in hierdie studie bereken deur die uitgawemetode as uitgangspunt te neem. By die benadering is die verdeling tussen lopende en kapitaaluitgawes reeds deur die sakeman vir boekhoukundige doeleindes, gedoen. Dit sou onprakties wees om n herklassifikasie te probeer maak, alhoewel besef word dat sekere kleiner kapitaaluitgawes nie deur die ondernemings gekapitaliseer word nie. Alleen in die geval van groter uitgawes, soos by myne waar sekere ontwikkelingsuitgawes uit inkomsterekening gedoen word, is n aansuiwering hiervoor aangebring.

2) Idem, p.12.

3) Vgl. afdeling 2, p. 181.

Die probleem ontstaan ook of die uitgawes aan herstel en onderhoud - wat die leeftyd van kapitaalgoedere mag verleng - as lopende of kapitaaluitgawes beskou sal word. In ooreenstemming met 'n aanbeveling van die Verenigde Volkere Organisasie⁴⁾ en die algemene praktyk in Suid-Afrika,⁵⁾ word die uitgawe aan herstel en onderhoud as lopende uitgawes in hierdie studie beskou. Daarbenewens wil daarop gewys word dat alle uitgawes vir militêre doeleindes as lopende uitgawes beskou is,⁶⁾ alhoewel die Verenigde Volkere Organisasie aanbeveel dat militêre uitgawe aan grond en permanente woongeboue as kapitaaluitgawes gereken moet word.⁷⁾ Die uitgawe aan grond deur militêre owerhede is buite rekening gelaat, omdat die aankoop van grond nie in hierdie studie as 'n toevoeging tot die voorraad kapitaalgoedere beskou word nie, terwyl die uitgawe aan permanente woongebou nie by bruto kapitaalvorming ingereken is nie, omdat sulke uitgawes nie in Suid-Afrika onderskei kan word nie en heelwaarskynlik minimaal sal wees.

(c) Die begrip kapitaalgoedere

Onder kapitaalgoedere word gereken „all goods produced for use in future productive processes - machinery, equipment, plants, buildings, other construction and works and producers' stocks of raw materials, semi-finished and finished goods.”⁸⁾ Dus goedere wat nie beskikbaar is om in die onmiddellike behoeftes van verbruikers te voorsien nie, maar opsy gesit word vir die produksie van ander goedere en dienste, word as 'n toevoeging tot die voorraad kapitaalgoedere beskou. Die

4) Vgl. Concepts and Definitions of Capital Formation, op.cit., p.13.

5) Vgl. Willers, J.J.D. Kapitaalvorming en Kapitaalbesit in die Unie, 1910 tot 1953, ongepubliseerde D.Comm-proefskrif, Universiteit van Pretoria, 1955, pp. 34 tot 36.

6) D.i. in ooreenstemming met Willers, J.J.D. op.cit., pp.21 en 22.

7) Vgl. Concepts and Definitions of Capital Formation, op.cit., p.14.

8) Idem. p.7.

aankoop van grond en reedsbestaande bates maak dus ingevolge die omskrywing nie deel uit van bruto kapitaalvorming nie. Die aankoop van sulke bates behoort egter vir die onderskeie sektore van die streekshuishouding as positiewe kapitaalvorming aangetoon word, terwyl dit by die verkoop as negatiewe kapitaalvorming beskou moet word. Weens n gebrek aan gegewens was dit nie moontlik om die kontra-inskrywings in hierdie studie in berekening te bring nie. Daar moet ook net op gewys word dat die begrip grond ook ondergrondse minerale rykdomme omvat, die ontdekking hiervan word dus ook nie as kapitaalvorming gereken nie. Uitgawes aan die verbetering van grond soos grondbewarings- en besproeiingsprojekte, word egter wel as kapitaalvorming, beskou.

Benewens die uitgawes ten opsigte van fisiese kapitaal-goedere wat toekomstige produksie sal stimuleer, is daar ook ander faktore wat dieselfde uitwerking sal hê, soos n toename in tegniese kennis, uitgawes op navorsing en opleiding en verbeterde lewensomstandighede. In ooreenstemming met die algemene praktyk word sulke uitgawes nie by kapitaalvorming ingesluit nie, aangesien dit feitlik onmoontlik is om n beduidende waarde op sulke toenames te plaas. In ooreenstemming hiermee word ontasbare bates soos klandisie-waarde en patentregte, ook nie as kapitaalvorming beskou nie.

2. Berekeningsmetodes

Na die omskrywing en omlýning van die begrip bruto kapitaalvorming, ontstaan die vraag hoe gaan die maatstaf bereken word?

Daar is basies twee benaderingswyse om die bruto kapitaalvorming te bepaal, naamlik die finansiële en fisiese benadering. Volgens die finansiële benadering word die omvang van kapitaalvorming bepaal deur die fondse wat vir belegging beskikbaar is, te bereken. Die inligting lewer geen besonderhede oor die wyse van kapitaalbesteding nie, met die gevolg dat die bruto kapitaalvorming nie volgens

tipe bate of status van die eienaar ingedeel kan word nie. Om dié rede is dit dan ook nie in hierdie studie gebruik nie.

In die geval van die fisiese benadering word die omvang van kapitaalvorming aan die hand van die koste van die goedere wat deel van kapitaalvorming uitmaak, gemeet. Vir die bepaling van die koste van sulke goedere bestaan daar twee metodes, naamlik die produksie- of goederevloei-metode en die uitgawe- of balansstaatmetode.

Vaste kapitaalvorming word volgens die produksie- of goederevloei-metode gemeet as die som van die geografiese produksie van kapitaalgoedere in 'n streek of gebied, plus invoer van kapitaalgoedere, plus die waarde van onvoltoeide werke in die geval van konstruksiewerke en ander groot werke, minus die kapitaalgoedere wat aan huishoudings verkoop word, met die uitsondering van woongeboue, minus die uitvoer van kapitaalgoedere uit die streek of gebied. Die berekende vaste kapitaalvorming wat sodoende verkry word, is teen kosprys gewaardeer. Dus moet die koste om die goedere by die ondernemings te verkry, ook nog in aanmerking geneem word.

Data sal dus benodig word met betrekking tot produksie, interregionale handel, voorrade, vervoerkoste en winsmarges van handelaars. Daarbenewens sal heelwat probleme ten opsigte van klassifikasie teëgekomp word, byvoorbeeld daar sal 'n onderskeid gemaak moet word tussen halfverwerkte en afverwerkte goedere, tussen duursame en nie-duursame goedere, tussen produksie- en verbruiksgoedere en tussen goedere by hulle bestemming en goedere wat in sirkulasie is. Weens 'n gebrek aan gegewens wat deur die metode vereis word, is dit nie in hierdie studie gebruik nie.

Volgens die uitgawe- of balansstaatmetode word vaste kapitaaluitgawes bereken as die uitgawe aan geboue en ander konstruksie deur sake-ondernemings, huiseienaars en die

openbare owerhede, plus die uitgawe aan masjinerie en toerusting deur sake-ondernemings aangegaan. Kapitaaluitgawes word gedefinieer om ook koste soos vervoer, installasie, regs en ander fooie en indirekte belasting, in te sluit. By die installering van kapitaalgoedere behoort die koste verbonde aan installasie wat deur die koper aangegaan word, ook as kapitaalvorming in berekening gebring te word. Weens n gebrek aan gegewens word dit gewoonlik buite rekening gelaat, behalwe waar die kostes deur die onderneming wat dit aangaan, gekapitaliseer word.

In hierdie studie is deurgaans van die uitgawemetode gebruik gemaak, om die bruto kapitaalvorming te bereken. Weens n gebrek aan data vir gebiede kleiner as die landsgrense, is sekere produksietakke se berekenings egter noodwendig gegrond op arbitrêre veronderstellings.

3. Die klassifikasie van bruto kapitaalvorming

Die Statistiese Kommissie van die Verenigde Volkere Organisasie stel voor dat bruto kapitaalvorming volgens tipe kapitaalgoedere, tipe organisasie en volgens die industriële gebruik van die kapitaalgoedere geklassifiseer word.⁹⁾ In hierdie studie is basies dié voorgestelde klassifikasie gevolg, alhoewel dit nie in soveel detail gedoen is nie. Die indeling van die bruto kapitaalvorming word vir die Oranjeriviergebied, as volg gedoen:

(a) Volgens tipe bate.

(i) Bruto vaste kapitaalvorming.

(ii) Veranderings in voorrade.

(i) + (ii) = bruto kapitaalvorming.

(b) Volgens tipe organisasie.

(i) Private sake-ondernemings, waaronder huishoudings en nie winssoekende instellings ingesluit is.

9) Idem, p.17.

- (ii) Owerheidsondernemings en openbare korporasies.
- (iii) Openbare owerhede.
 - (i) + (ii) + (iii) = bruto kapitaalvorming.
- (c) Volgens industriële gebruik van kapitaalgoedere.
 - (i) Landbou, bosbou en visserye.
 - (ii) Mynbou en steengroewe.
 - (iii) Fabriekswese en konstruksie.
 - (iv) Elektrisiteit, gas en water.
 - (v) Vervoer, opberging en kommunikasie.
 - (vi) Handel.
 - (vii) Finansiële instellings en vaste eiendom.
 - (viii) Besit van wonings.
 - (ix) Algemene regeringsdienste.
 - (x) Ander dienste.
 - (i) tot (x) = bruto kapitaalvorming.

Die ekonomiese aktiwiteite wat by (c) onder die verskillende produksietakke ingesluit is, is in ooreenstemming met die bruto geografiese produk en word gevolglik nie by herhaling omskryf nie.

4. Statistiese bronne en toeligting van berekeningsmetodes

In hierdie afdeling word die inligtingsbronne, berekeningsmetodes en betroubaarheid van die resultate, ten opsigte van bruto kapitaalvorming uiteengesit. Sover as moontlik is 'n indeling volgens die klassifikasie van die ekonomiese aktiwiteite by die verdere bespreking gevolg.

(a) Landbou en bosbou

Visserye word nie hier saam met landbou en bosbou bespreek nie, alhoewel die resultate saam aangetoon word, aangesien die berekeningsmetodes van die onderskeie aktiwiteite verskil.

By die berekening van die bruto kapitaalvorming by landbou en bosbou is die inligting uit die jaarlikse Landbousensusverslae verkry. Die volgende uitgawe-items

is by die berekening van bruto kapitaalvorming in aggeneem:

(i) Uitgawes aangegaan vir nuwe geboue en konstruksiewerke:

Onder die item is alle uitgawes ingesluit wat aangegaan is ten opsigte van:

- (1) die oprigting van plaasgeboue en bygeboue soos stalle, voerkuile, hoenderhokke, ensovoorts, asook die waarde van nuwe woongeboue vir die boer en sy werknemers. (Streng gesproke behoort laasgenoemde uitgawes onder woongeboue in berekening gebring te word. Gerieflikheids- halwe, weens die vorm waarin statistieke beskikbaar was, is dit hier in berekening gebring);
- (2) damme, besproeiingswerke, gronderosiewerke en boorgate;
- (3) die oprigting van nuwe heinings;
- (4) die aanlê van paaie en brûe wat in verband met boerderyaangeleenthede gebruik word;
- (5) die oprigting van elektriese kragtoestelle vir die ontwikkeling van elektrisiteit op die boerderyeenheid; en
- (6) die oprigting van elektriese kraglyne van die hoofnetwerk na die plaastoestel.

(ii) Uitgawes aangegaan vir die aanplant van boorde en wingerde: Hieronder is ingesluit die uitgawes

wat ten opsigte van die aanplant van nuwe boorde en wingerde aangegaan is. Volgens definisie maak die koste van bestaande boorde en wingerde wat nog nie die produksiestadium bereik het nie, ook deel van die bruto kapitaalvorming uit. Weens 'n gebrek aan gegewens en die geringe omvang wat sulke bedrywighede in die ondersoekgebied uitmaak, is dit in hierdie studie buite rekening gelaat.

(iii) Aankoop van nuwe uitrusting: Onder die item is ingesluit:

- (1) uitgawes aangegaan vir nuwe uitrusting vir die pomp van water;
- (2) die volle aankoopprys van nuwe trekkers, motorkarre, vragmotors en ander voertuie gekoop; en
- (3) die volle aankoopprys van nuwe masjinerie, los gereedskap en landbouwerktuie gekoop.

Geen tweedehandse items word in die poste ingesluit nie, aangesien dit volgens definisie n oordragbetaling inhou.

(iv) Veranderings in voorrade: Die berekende resultate ten opsigte van die bruto geografiese produk vir die item, is sonder meer vir die bepaling van bruto kapitaalvorming gebruik.

Aangesien die berekening van die resultate gebaseer is op inligting soos in die jaarlikse landbousensusverslae aangegee, behoort dit redelik betroubaar te wees. Die weglating van uitgawes ten opsigte van nuwe boorde en wingerde wat nog nie die produksiestadium bereik het nie, het n mate van onbetroubaarheid tot gevolg.

(b) Visserye

In die Sensus van die Visvangnywerheid vir 1960/61 word onderskei tussen die volgende items wat onder bruto kapitaalvorming ingesluit is, naamlik nuwe en herboude treilers, motorbote, roei- en seilbote, die koste van herbouing of opknapping van voertuie, visgereedskap en ander uitrusting aangekoop en die koste van geboue en ander werke.

Weens n gebrek aan gegewens is die bruto kapitaalvorming vir die oorblywende jare bereken op die veronderstelling dat daar n regstreekse verband tussen die bruto kapitaalvorming en ander inkome sal bestaan. Die arbitrêre basis behoort die totale bruto kapitaalvorming nie noemenswaardig te beïnvloed nie, weens die relatiewe onbelangrikheid van

visserye in die Oranjeriviergebied.

Oor die algemeen gesproke kan alleen die resultate vir 1960/61 as redelik betroubaar aanvaar word. Die resultate ten opsigte van die ander jare is gebaseer op 'n arbitrêre veronderstelling wat nie noodwendig in die praktyk gerealiseer sal word nie.

(c) Mynbou en steengroewe

Die inligting met betrekking tot die aktiwiteite van elke individuele myn en steengroef is uit ongepubliseerde bestedingsopnames, wat jaarliks aan die Kantoor van die Staatsmyningenieur gestuur word, verkry. In die bestedingsopnames word nie tussen lopende en kapitaaluitgawes onderskei nie. Daar is gepoog om in ooreenstemming met die Verenigde Volkere Organisasie, alleen items as kapitaaluitgawes in te sluit met 'n leeftyd langer as 'n jaar.¹⁰⁾ Die volgende items is in die bestedingsopnames as kapitaaluitgawes beskou, naamlik:

- (i) Boute, moere, klinknaels en wasters.
- (ii) Bou- en padmateriaal.
- (iii) Sement en beton.
- (iv) Elektriese masjinerie.
- (v) Elektriese kables en drade.
- (vi) Meubels en kantoortoerusting.
- (vii) Yster en staal waaronder ingesluit is uitgawes ten opsigte van plaat en blad, spoorstaaftoebehore, toutoebehore, seksies, spesiale onderdele en ander.
- (viii) Slotte, skarniere en algemene ysterware.
- (ix) Masjinerie en installasies.
- (x) Pype, buise, pyptoebehore, krane en kleppe.

10) Vgl. Concepts and Definitions of Capital Formation, op.cit., p.7.

- (xi) Sand, klippe en mineraalrotse.
- (xii) Stalle, diere en benedigdihede.
- (xiii) Timmerhout en gereedskap.
- (xiv) Draadheininge.
- (xv) Geboue, spoorweë en paaie.¹¹⁾

Waar by die uitgawes tussen volledige eenhede en reserwedele en instandhouding onderskei word, is alleen die volledige eenhede as kapitaaluitgawes beskou.

Benewens die items is die waarde van die veranderings in voorrade, wat by die bruto geografiese produk in berekening gebring is, ook hier in aanmerking geneem.

Alhoewel sommige van die items wat as kapitaaluitgawes ingesluit is, elemente van lopende uitgawes mag bevat, behoort hulle ondanks die leemte n redelike betroubare weergawe van die kapitaaluitgawes te gee. Die berekenings ten opsigte van voorraadveranderinge kan ook as redelik betroubaar aanvaar word.

(d) Fabriekswese en konstruksie

Alhoewel die bruto kapitaalvorming van die slagpale en bierbrouerye van plaaslike owerhede ook by die resultate van die produksietak ingesluit is, word die berekeningsmetodes gerieflikheidshalwe onder algemene regeringsdienste bespreek.

Die resultate ten opsigte van 1956/57 en 1959/60 is uit die betrokke nywerheidsensuverslae bereken. In die verslae word n onderskeid tussen konstruksiewerke en masjinerie en uitrusting gemaak. Die waarde van geboue en konstruksiewerke in die oorblywende jare opgerig, is uit die opnames van plaaslike besture by die Buro vir Statistiek bereken. Die waarde van kapitaalvorming wat uit masjinerie en uitrusting bestaan, is vir die ander jare geraam aan die hand van

11) Dit is alleen n beknopte uiteensetting van die kapitaaluitgawes. Vir n meer volledige uiteensetting vergelyk Groenewald, B.P. op.cit., pp.228 tot 230.

die tendens in die kapitaalvormingsyfers van die ander produksietakke. Die betreklik arbitrêre metode moes noodwendig weens n gebrek aan statistiese data, toegepas word. Alhoewel die veranderings in nywerheidsvoorrade by die resultate van fabriekswese en konstruksie ingesluit is, word dit gerieflikheidshalwe saam met die veranderings in handelsvoorrade bespreek.

Uit die berekeningsmetodes volg sonder meer dat die resultate ten opsigte van die produksietak se bruto kapitaalvorming soos vir 1956/57, en 1959/60 bereken, meer betrcubaar sal wees as die vir die oorblywende jare, as gevolg van die arbitrêre veronderstellings waarvan noodwendig uitgegaan moes word.

(e) Elektrisiteit, gas en water

Net soos in die geval van die berekening van die bruto geografiese produk kan geen berekenings vir private elektrisiteitsondernemings gemaak word nie, weens n algehele gebrek aan gegewens. Gerieflikheidshalwe word die elektrisiteit-, gas- en waterafdelings van plaaslike owerhede tesame met die ander aktiwiteite van die owerhede, onder algemene regeringsdienste bespreek. Die verdere bespreking het dus alleen op Evkom betrekking.

Die kapitaaluitgawes vir die betrokke periode is regstreeks van dié onderneming verkry. Alleen nuwe aankope van motorvoertuie, masjinerie, ensovoorts, is aangevra, terwyl tweedehandse aankope uitgesluit is. Geen akkurate verdeling volgens streke was moontlik nie weens n gebrek aan gegewens. Al die besondere kapitaaluitgawes aangegaan ten opsigte van kragstasies en die besondere kragstasie se netwerk van transmissielyne, is na die streke in ooreenstemming met die ligging van die kragstasies toegedeel. Weens die betreklike groot streeksverdeling gevolg, behoort dit nie die resultate noemenswaardig te beïnvloed nie.

Die veranderinge in voorrade van die ondernemings in die Oranjeriviergebied is regstreeks vanaf Evkom verkry.

As n geheel gesien kan die resultate as redelik betroubaar aanvaar word. Weens die toedeling volgens kragstasie, mag die bruto kapitaalvormingsyfers van sekere substreke egter onderwaardeer wees, terwyl die streke waarin kragstasies geleë is, se kapitaalvorming oorwaardeer mag wees.

(f) Vervoer, opberging en kommunikasie

Gerieflikheidshalwe word die berekeningsmetodes wat by die vervoerafdelings van plaaslike owerhede gevolg is, saam met die ander aktiwiteite van die owerhede bespreek alhoewel dit by die resultate van die produksietak ingesluit is. In die verdere bespreking word die berekeningsmetodes wat by:

- (1) die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens,
 - (2) die Departement van Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese,
 - (3) die Goewermentsgarage, burgerlike lughawens en die Suid-Afrikaanse Uitsaaikorporasie en
 - (4) private vervoer gevolg is,
- afsonderlike aangetoon.

(i) Die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens

Die inligting met betrekking tot die Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens is uit die Begroting van uitgawes aan Kapitaal- en Verbeteringswerke, van die onderneming verkry. Die kapitaaluitgawes word in die verslae onder n aantal items aangegee, naamlik:

- (1) aanleg van spoorweë,
- (2) nuwe werke aan oopgestelde lyne,
- (3) rollende materiaal,
- (4) padvervoerdiens,
- (5) hawens,

- (6) stoomskepe,
- (7) lugdiens en
- (8) bedryfskapitaal.

Alleen die uitgawes met betrekking tot rollende materiaal en bedryfskapitaal word nie volgens ligging aangetoon nie. Weens n gebrek aan geskikter data is die landstotale ten opsigte van laasgenoemde items aan die hand van die ander kapitaaluitgawes, wat volgens ligging aangetoon word, toegedeel.

Alhoewel die aankoop van grond in die verslae by kapitaaluitgawes aangegee word, word dit ook apart aangetoon. Gevolglik was dit moontlik om dié aankope in ooreenstemming met die definisie gevolg, buite rekening te laat. Wat die aankoop van reedsbestaende bates betref, was dit alleen moontlik om dié ten opsigte van bestaende spoorlyne uit te sluit. Daar mag dus in die resultate uitgawes aan reedsbestaende bates ingesluit wees. Sover as wat vasgestel kon word, behoort dié bedrag egter minimaal te wees.

Die waarde van voorrade vir die onderneming is nie beskikbaar vir kleiner geografiese eenhede in die land nie. Volgens inligting ingewin behoort daar egter n korrelasie te bestaan tussen die grootte van voorrade en die kapitaal-bates van die onderneming in die onderskeie streke. Die verandering in voorrade is dus in ooreenstemming met die verspreiding van kapitaal-bates na die onderskeie streke verdeel.

(ii) Departement van Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese

Inligting met betrekking tot die kapitaaluitgawes wat deur die Departement van Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese in 1959/60 tot 1961/62 aangegaan is, is volgens ligging van die instansie verkry. Om die oorblywende jare se vaste kapitaalvorming te bereken is die waarde van nuwe geboue en konstruksiewerke uit die jaarverslae van die Kontroleur-

en Ouditeur-generaal verkry. Uit samesprekings met die personeel van die Hoofposkantoor het geblyk dat die ander kapitaaluitgawes hoofsaaklik by die aanleg van nuwe sentrale aansluitings aangegaan word. Die nuwe sentrale aansluitings vir elke individuele poskantoor, is vervolgens van die Telekommunikasieafdeling van die Hoofposkantoor verkry. Uit die gegewens is 'n indeks saamgestel vir elke streek wat die nuwe sentrale aansluiting met die mylafstand as gewig aantoon. Deur middel van die indeks is die kapitaaluitgawes met die uitsondering van geboue, vir die oorblywende jare bepaal.

Die veranderings in voorrade van die Departement, Pos-, Telegraaf- en Telefoonwese is buite rekening gelaat, as gevolg van 'n gebrek aan statistiese data. Volgens amptenare van die Hoofposkantoor sal daar egter geen noemenswaardige verskil tussen begin- en eindvoorrade vir die grootste gedeelte van die Oranjeriviergebied wees nie, aangesien die prosedure wat deur die Poskantoor gevolg word, hoofsaaklik neerkom op 'n vervanging van die voorrade wat gedurende 'n boekjaar gebruik is.

(iii) Goewermentsgarage, burgerlike lughawens en die Suid-Afrikaanse Uitsaai-korporasie

Die vaste kapitaaluitgawes en veranderings in voorrade van die Goewermentsgarage, burgerlike lughawens en die S.A.U.K. is van die betrokke instansies, vir die besondere periode en volgens die streke waarin dit aangegaan word, verkry. Nuwe masjinerie en toerusting wat deur die Goewermentsgarage aangekoop word, kan egter alleen vir die land as 'n geheel aangetoon word. Dit is na die streke in die Oranjeriviergebied verdeel op basis van die veronderstelling dat daar 'n korrelasie behoort te bestaan tussen die masjinerie en toerusting en die voertuigsterkte, soos van die Departement van Vervoer verkry.

(iv) Private vervoer

Die bruto kapitaalvorming van private vervoer-ondernemings is uit die ongepubliseerde sensus van die Buro vir Statistiek vir die jaar 1958/59, bereken. In die verslag word die kapitaaluitgawes verdeel tussen:

- (1) Nuwe uitrusting en voertuie aangekoop, waaronder ingedeel is die aankoop van nuwe motorvoertuie, sleepwaens, vliegtuie, skepe en enige ander vorm van vervoeruitrusting, meublement en masjinerie.
- (2) Nuwe konstruksiewerke en verbeterings aangegaan, waaronder die aanbou van nuwe geboue en ander konstruksiewerke ingesluit is.

Om die bruto kapitaalvorming vir die oorblywende jare te bereken is gebruik gemaak van fisiese hoeveelheidsyfers met betrekking tot nuwe handelsvoertuie en busse, soos uit die publikasie van die Buro vir Statistiek, Statistiek van Motorvoertuie vir die jare 1954 tot 1962, verkry. Uit die gegewens is n indeks saamgestel waarin die aantal nuwe handelsvoertuie en busse vir 1958/59 as basisjaar geneem is. Deur middel van die indeks is die tctale vir die oorblywende jare geraam.

Weens n gebrek aan voldoende data is ietwat arbitrêre veronderstellings by die berekenings van die produksietak gemaak. Die eindresultate mag gevolglik aan n aansienlike foutegrens onderhewig wees, veral in die jare waarvoor direkte berekenings nie moontlik was nie. As n geheel gesien behoort die resultate egter die orde van grootte van die bruto kapitaalvorming in die onderskeie streke aan te toon.

(g) Handel

Alhoewel die lewende hawe- en produktemarkte van plaaslike owerhede onder hierdie produksietak geklassifiseer is, word dit gerieflikheidshalwe saam met die ander aktiwiteite van plaaslike owerhede bespreek. Om dieselfde rede

word die berekening van handelsvoorrade saam met nywerheidsvoorrade in 'n latere onderafdeling uiteengesit.

Inligting met betrekking tot die kapitaaluitgawes van die produksietak is uit die sensusverslae met betrekking tot die groot- en kleindistribusiehandel en die motorhandel van die Buro vir Statistiek vir 1960/61, verkry. In die verslae word die kapitaaluitgawes verdeel tussen:

- (1) Konstruksie, waaronder verstaan word die koste ten opsigte van die oprigting van nuwe geboue en siviele ingenieurswerke, sowel as uitbreidings van en verbeterings aan bestaande werke op eie of gehuurde eiendom. Die aankoopprys van grond en geboue en werke van ander gekoop, is uitgesluit.
- (2) Vervoer- en ander uitrusting, waaronder alle uitrusting, ongeag die doel waarvoor dit gebruik word, ingesluit is. Die koste van gebruikte items van ander verkry, is uitgesluit.

Vir die oorblywende jare is die waarde van nuwe geboue en konstruksiewerke bepaal uit die ongepubliseerde opnames van plaaslike besture wat jaarliks deur die Buro vir Statistiek opgeneem word. Aangesien dit nie plattelandse gebiede insluit nie, is 'n aansuiwering vir die gebiede aangebring in dieselfde verhouding as wat van toepassing was tussen die plattelandse gebiede se waarde van nuwe geboue en konstruksiewerke tot die stedelike gebied s'n, vir die jaar 1960/61.

Wat die waarde van vervoer en ander uitrusting betref, is daar geen regstreekse gegewens op 'n geografiese grondslag vir die ander jare beskikbaar nie. Die syfers vir die ander jare is vervolgens geraam op die breë veronderstelling dat die waarde van die nuwe voertuie en ander toerusting van die handelsondernemings, regstreks verband sal hou met die kapitaalvormingsyfers van landbou, mynbou, fabriekswese

en konstruksies.¹²⁾

Dit word besef dat die resultate uit bogenoemde berekenings verkry, net 'n algemene tendens kan aandui. Weens 'n gebrek aan beter statistiese data moes egter daarmee volstaan word. Alleen die resultate vir 1960/61 kan dan ook as redelik betroubaar aanvaar word.

(h) Finansiële instellings en vaste eiendom

Wat private finansiële instellings betref, bestaan daar nog geen volledige gegewens vir geografiese gebiede kleiner as die landsgrense nie. By die berekening van die ondernemings se bruto kapitaalvorming in 1959/60 tot 1961/62, is gebruik gemaak van 'n steekproef. Die kapitaalvorming van vyf van die grootste finansiële instellings in Suid-Afrika, by name Sanlam, Old Mutual, Barclays-, Volkskas- en Standardbank, is naamlik volgens landdrosdistrik van die Ondernemings verkry. Ander private finansiële instellings is nie in die steekproef in ag geneem nie, as gevolg van die relatiewe onbelangrikheid van die ondernemings in die ondersoekgebied. Om die bruto kapitaalvorming in die produksietak as 'n geheel te bepaal, is die steekproefsyfers aangesuiwer met die verhouding van die steekproefondernemings se toegevoegde bruto waarde tot die totale toegevoegde bruto waarde van die produksietak, in die onderskeie streke.

Vir die oorblywende jare is die uitgawe aan nuwe geboue en konstruksiewerke van die ondernemings in die produksietak, uit die ongepubliseerde opnames ten opsigte van plaaslike owerhede van die Buro vir Statistiek, bepaal. Om die waarde van voertuie en ander uitrusting te raam, is van die veronderstelling uitgegaan dat dit regstreeks verband sal hou met die kapitaalvormingsyfers van landbou-,

12) Die metode kom ooreen met die gevolg deur J.J.D. Willers vir die jare 1910 tot 1947. Vergelyk op.cit., p. 261.

mynbou, vervaardiging en konstruksie.¹³⁾

Die bruto kapitaalvorming van die Suid-Afrikaanse Reserwebank en die Land- en Landboubank, is bereken aan die hand van gegewens wat deur die instellings verstrekk is.

Uit die berekeningsmetodes kan gesien word dat die resultate ten opsigte van die produksietak op 'n betreklik arbitrêre wyse geraam is. Opsommenderwyse kan gestel word dat die resultate vir die latere jare meer betroubaar behoort te wees as die vir die vroeëre jare.

(i) Besit van wonings

Die data met betrekking tot die berekenings in die produksietak is uit opnames ten opsigte van plaaslike besture, wat vanaf 1920 jaarliks aan die Buro vir Statistiek gestuur word, verkry. In die opnames word die waarde van nuwe woongeboue en verbeteringswerke aan bestaande geboue vir die gebied wat onder die jurisdiksie van die plaaslike bestuur val, aangevra.

Die waarde van finale koste aan nuwe woonhuise en woonstelle, asook die aan- en verbouings aan die woongeboue, is sonder meer aanvaar as verteenwoordigend vir die bruto kapitaalvorming in die produksietak. Aangesien die gegewens beskikbaar is vir elke individuele plaaslike owerheid, was dit moontlik om 'n verdeling volgens streek te verkry. Geen verdere voorsiening was nodig vir woongeboue in plattelandse gebiede wat nie in die opnames van die Buro vir Statistiek gedek word nie, omdat dit reeds onder landbou en bosbou in berekening gebring is.

Die resultate ten opsigte van die produksietak kan as redelik betroubaar vir die hele periode aanvaar word,

13) Die metode kom ooreen met die gevolg deur J.J.D. Willers vir die jare 1910 tot 1947, Idem, p. 261.

aangesien dit gebaseer is op data wat regstreeks vir elke streek beskikbaar is.

(j) Algemene regeringsdienste

In hierdie onderafdeling word die berekeningsmetodes wat by die sentrale regering, provinsiale administrasies en plaaslike owerhede gevolg is, afsonderlik bespreek.

(i) Sentrale regering

Die kapitaaluitgawes van die sentrale regering is hoofsaaklik aan die hand van inligting uit die Kontroleur- en Ouditeur-generaal se verslae bereken, en wel met inagneming van die volgende uitgawe-items:

- (1) Nuwe geboue, brûe en verbeteringswerke wat hoofsaaklik onder die leningspos Publieke Werke aangetoon word. Die uitgawes word aangegee volgens die plek waarvoor dit aangegaan word en gevolglik kon die resultate op 'n streeksbasis bereken word. Die geboue en verbeteringswerke vir die Departement van Verdediging opgerig, is volgens definisie nie in die bruto kapitaalvorming ingesluit nie.
- (2) Besproeiingswerke wat in die verslae onder die leningspos Waterwese aangetoon word. Die uitgawes wat aangegaan word, word apart vir elke besproeiingskema aangetoon, gevolglik kon 'n streeksverdeling verkry word.
- (3) Die ontwikkeling van nedersettingsgebiede en besproeiingskemas wat onder die Departement van Lande sorteer. Gegewens word onder die leningspos Lande en Nedersettings op 'n streeksbasis weergegee.
- (4) Daarbenewens is uitgawes ten opsigte van bebossing, kantooruitrusting en meubels, motore en ander voertuie en gereedskap, van die onderskeie departemente op 'n streeksgrondslag verkry.

(ii) Provinsiale administrasies

Die volgende items is onder die bruto kapitaalvorming van die instansies ingesluit:

(1) Nuwe konstruksiewerke en verbeterings aangegaan, waaronder die bou van hospitale, skole, administratiewe geboue, paaie en brûe, asook enige verbeterings wat aan bestaande geboue aangebring is, ingesluit is; en

(2) Nuwe uitrusting en voertuie aangekoop.

Om die bruto kapitaalvorming van die algemene administrasie, brûe, hospitale en onderwysdienste van die provinsiale administrasies op 'n streekbasis te bereken, het geen noemenswaardige probleme meegebring nie. In die onderskeie verslae van die Provinsiale Ouditeurs word naamlik aangetoon waar die verskillende kapitaalwerke aangegaan is. Wat die bou van paaie deur die Kaapse Provinsiale Administrasie betref, was die afdelingsrade voor 1960 daarvoor verantwoordelik. Gevolglik is die kapitaalvorming wat sodoende ontstaan het, by die plaaslike owerhede in berekening gebring. Kragtens Ordonnansie 28 van 1960 is die funksie deur die provinsiale administrasies oorgeneem. Vir die latere jare is dit in berekening gebring by die bruto kapitaalvorming van die provinsiale administrasie in ooreenstemming met inligting regstreeks van die betrokke instansie verkry. In die geval van die bou van paaie deur die Oranje-Vrystaatse Provinsiale Administrasie is die verdeling tussen streke vir die hele tydperk gedoen, aan die hand van inligting uit die Begroting van Inkomste en Uitgawe van die Provinsiale Ouditeur verkry. Nuwe uitrusting en voertuie aangekoop, is tussen die streke verdeel aan die hand van inligting van die betrokke instansies ingewin.

(iii) Plaaslike owerhede

By die bespreking oor die berekeningsmetodes wat by plaaslike owerhede gevolg is, word tussen die handels- en nie-handelsafdelings van die plaaslike owerhede onderskei. Die kapitaaluitgawes van albei die afdelings word hoofsaaklik gefinansier uit die belasting-, behuising-, hernuwings- en Bantoe-administrasiefondse.

(1) Nie-handelsafdelings

Die kapitaaluitgawes van die nie-handelsafdelings bestaan hoofsaaklik uit die oprigting van nuwe woongeboue soos kantore, sale en hospitale; die konstruksie van paaie, strate, brûe en aanverwante konstruksiewerke; riolering en suiweringswerke; vloedwaterafvoer en ander konstruksie soos ontspanningsterreine; parke; bosaanplanting, masjinerie, meubels en toerusting.

Die gegewens met betrekking tot die uitgawes in 'n besondere jaar aangegaan, is verkry uit ongepubliseerde opnames by die Buro vir Statistiek ten opsigte van elke individuele plaaslike owerheid. Die verdeling van die bruto kapitaalvorming in streke het dus geen noemenswaardige probleme ingehou nie.

(2) Handelsafdelings

Die data wat vir die berekening van die bruto kapitaalvorming van die handelsafdelings benodig is, is uit ongepubliseerde opnames by die Buro vir Statistiek verkry. Die gegewens word apart vir die onderskeie handelsafdelings aangetoon, naamlik, elektrisiteit-, water en gasafdelings, slagpale, lewendehawe- en produktemarkte en vervoerafdelings. Die verdeling van die onderskeie afdelings na die produksietakke waar hulle tuishoort, het dus geen probleme meegebring nie.

By die handelsafdelings is hoofsaaklik items soos die uitgawes aangegaan ten opsigte van nuwe geboue, hooflyne en diensaansluitings in die geval van elektrisiteit en gas; transformasies by elektrisiteit; hoof- en verspreidingspype, reservoirs, filtreerinstallasies, boorgate, damme en pompwerk, in die geval van water; die aanbou van nuwe slagpale en markte; asook die aankoop van motorvoertuie, meubels, masjinerie en ander toerusting; ingesluit.

Uit die berekeningsmetodes soos hierbo uiteengesit kan sonder meer aanvaar word dat die resultate ten opsigte van die produksietak, met die uitsondering van die provinsiale administrasies redelik betroubaar is. n Mate van onbetroubaarheid word in die resultate van die provinsiale administrasies verkry, as gevolg van die bepaling van die kapitaaluitgawes ten opsigte van die aanleg van nuwe paaie volgens streke. As n geheel gesien kan die resultate van die produksietak beskou word as een van die betroubaarste reekse in die berekening van die bruto kapitaalvorming.

(k) Ander dienste

Die waarde van nuwe geboue en konstruksiewerke deur ondernemings in die produksietak opgerig, is uit die opnames van die Buro vir Statistiek met betrekking tot plaaslike owerhede verkry. In ooreenstemming met die aanname dat die ondernemings in die produksietak hoofsaaklik in die stedelike gebiede sal voorkom, is geen voorsiening vir sodanige uitgawes in die platteland aangebring nie.

Uit die betrokke sensusverslae met betrekking tot die regsdiens, algemene besigheidsdienste, akkommodasie- en verversingsdiens en die wassery, kleur en skoonmaak van klere, is die uitgawes aangegaan ten opsigte van masjinerie en toerusting vir n aantal jare verkry. Vir die oorblywende jare is dit bepaal deur van die veronderstelling uit te gaan, dat die uitgawes vir masjinerie en toerusting verband sal hou.

met die bruto kapitaalvorming wat in landbou, mynbou en fabriekswese en konstruksie ontstaan. Die ietwat arbitrêre berekening behoort nie die bruto kapitaalvormingsyfers noemenswaardig te beïnvloed nie, weens die relatiewe onbelangrikheid van die aankope van masjinerie en toerusting in die produksietak. Veranderings in voorrade vir die produksietak is nie in berekening gebring nie, as gevolg van 'n gebrek aan gegewens. Die veranderings in voorrade van die produksietak behoort egter baie klein te wees.

Dit word besef dat die resultate onderhewig kan wees aan 'n baie groot foutegrens, weens die arbitrêre veronderstellings waarop die berekenings gebaseer is. Dit kan dan ook beskou word as die onbetroubaarste reeks in die berekening van die bruto kapitaalvorming.

(1) Nywerheids- en handelsvoorrade

Al data met betrekking tot nywerheids- en handelsvoorrade vir geografiese streke kleiner as die nasionale grense in Suid-Afrika, is die Nywerheidsensus van 1959/60 volgens landdrostdistrik en die sensusverslag ten opsigte van handelsaktiwiteite van 1960/61 volgens ekonomiese streke. Aangesien die streeksindeling van hierdie studie, nie streng ooreenkom met die ekonomiese streeksindeling wat deur die Buro vir Statistiek gevolg word nie, kon die gegewens met betrekking tot handel nie sonder meer gebruik word nie. Uit die nywerheidsensus van 1959/60 was dit egter moontlik om die veranderings in voorrade te bereken as die verskil tussen die begin- en eindvoorrade vir die betrokke jaar. Die probleem het dus ontstaan om 'n metode te vind waarvolgens soortgelyke gegewens vir die oorblywende jare afgelei kon word.

J.J.D. Willers het die totale veranderings in voorrade vir die land bepaal as 40 persent van die totale volksinkome vir die jare 1919 tot 1938, met inagneming van aansuiwerings

in ooreenstemming met die tendens wat invoersyfers toon.¹⁴⁾ Willers het egter gevind dat die verhouding vir die periode na Wêreld Oorlog 11 ongeveer 45 persent is. Ondanks enige feitlike bewys dat die verhouding van 45 persent ook van toepassing sal wees vir kleiner geografiese eenhede binne n land, is dit weens n gebrek aan gegewens in hierdie studie toegepas. Daarbenewens kan die metode gekritiseer word as gevolg van die sloeringsverskynsel wat by die veranderings in voorrade waarneembaar is, naamlik dat voorrade gedurende die eerste 6 - 12 maande van ekonomiese uitbreiding nog steeds verminder, alhoewel teen n stadiger tempo as in die voorafgaande periode van ekonomiese inkringing. Soortgelyk neem voorrade stadiger af in die eerste jaar na ekonomiese verslapping ingetree het, waarna dit weer teen n vinniger tempo afneem.¹⁵⁾ Weens n gebrek aan data om n doeltreffender metode toe te pas, moes met die metode volstaan word.

Die syfers vir die veranderings in voorrade aldus verkry, is vervolgens verminder met die syfers vir die veranderings in voorrade van die myne, openbare korporasies en ander sake-ondernemings van openbare owerhede, en die reeks wat oorbly word as die veranderings in voorrade van alle nywerheids- en handelondernemings beskou. Voorrade wat deur die landbouproduksietak gehou word, word buite rekening gelaat omdat hulle as gevolg van natuurfaktore heeltemal onafhanklike fluktuasies vertoon. Om n verdeling tussen handels- en nywerheidsvoorrade te maak, is van die veronderstelling uitgegaan dat die verhouding van die berekende veranderings in nywerheidsvoorrade van

14) Vgl. Willers, J.J.D. op.cit., pp. 262 tot 268. Die metode is gebaseer op n metode aangewend deur Phelps-Brown. Vgl. Phelps-Brown, E.H. with Handfield Jones, S.J. The Climaterics of the 1890's; A Study in the Expanding Economy, Oxford Economic Papers, Oktober 1952, p.304.

15) Vgl. Willers, J.J.D. op.cit., p.264

1959/60, ook vir die oorblywende jare van toepassing sal wees.

Dit word besef dat die reeks bereken is op grond van arbitrêre veronderstellings wat nie noodwendig in die praktyk hoef te geld nie. Gevolglik mag dit ook onderhewig wees aan n groot foutegrens. Weens n gebrek aan geskikter data moes egter met die berekenings volstaan word.

(m) Oordragbetalings.

Die Statistiese Kommissie van die V.V.O. verklaar dat indien alleen die kapitaalvorming ten opsigte van nuwe bates getoon word, soos in hierdie studie gedoen is, die oordragkoste van bestaande bates soos vervoer- en regskoste, installasiefooie en indirekte belasting ingesluit moet word by die kapitaalvorming van die sektor wat dit aankoop.¹⁶⁾ Weens n gebrek aan gegewens kon alleen die totale vir elke streek geraam word, dit word dus nie volgens produksietak aangetoon nie.

Die belangrikste oordragbetaling in die geval van Suid-Afrika is hereregte wat betaalbaar is op oordragte van vaste eiendom. n Verspreiding van die betalings volgens landdrosdistrik word in die Jaarverslae van die Sekretaris van Binnelandse Inkomste vir n aantal jare aangetoon. Die ontbrekende syfers vir die ander jare is geraam deur die land se totale toe te deel na die streke aan die hand van die waarde van vaste eiendom waarop hereregte betaal is, soos verkry uit dieselfde verslae.

By die item moet nog regskoste en seëlregte gevoeg word. Die regskoste en ander koste is in ooreenstemming met J.J.D. Willers as n drie-kwart persent van die waarde van eiendom oorgedra, bereken.¹⁷⁾ Geen voorsiening is vir

16) Vgl. Concepts and Definitions of Capital Formation, op.cit., p.11

17) Vgl. Willers, J.J.D. op.cit., pp. 276 en 277.

moontlike oordragkoste, hoofsaaklik seëlregte en regskoste op ander bates, dit wil sê uitgesonderd vaste eiendom, gemaak nie, maar die syfers sal heelwaarskynlik nie noemenswaardig groot wees nie.

Die resultate soos hierbo bereken behoort redelik betroubaar te wees. Noodwendig sal dit onderhewig wees aan n geringe foutegrens weens sekere arbitrêre aannames waarvan uitgegaan moes word. Die weglating van oordragkoste op ander bates, uitgesonderd vaste bates, behoort egter nie die resultate noemenswaardig te beïnvloed nie.

5. Resultate

Ten slotte word die resultate van die berekeningsmetodes in hierdie afdeling saamgevat. Tabelle 14, 15 en 16, toon die bruto kapitaalvorming volgens tipe bate, organisasie en industriële gebruik aan.

TABEL 13 DIE BRUTO KAPITAALVORMING VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS TIFE BATE, 1954/55 TOT 1961/62
(R1,000)

Streek of gebied	1954/55				1955/56				1956/57				1957/58			
	Vaste kapi- taalvorming	Belegging in Voorrade	Oordrag- betalings	Bruto kapitaal- vorming	Vaste kapi- taalvorming	Belegging in Voorrade	Oordrag- betalings	Bruto kapitaal- vorming	Vaste kapi- taalvorming	Belegging in Voorrade	Oordrag- betalings	Bruto kapitaal- vorming	Vaste kapi- taalvorming	Belegging in Voorrade	Oordrag- betalings	Bruto kapitaal- vorming
Oranjeriviergebied	77706	6632	2040	86378	77702	6076	1861	85639	84853	7952	1758	94563	92075	3398	1844	97317
Suidelike Streek	29895	1253	852	32000	31504	796	775	33075	30602	1199	679	32480	34990	-150	757	35597
Oostelike Streek	15443	984	428	16855	16809	1505	389	18701	20486	2072	306	22864	20831	493	377	21701
Sentrale Streek	15609	1599	349	17557	14034	1012	318	15364	15580	2643	470	18693	16714	2584	351	19649
Westelike Streek	16759	2796	411	19966	15355	2765	379	18499	18185	2038	303	20526	19540	471	359	20370
1 Benede-Sondagarivier	20707	1091	600	22398	21170	732	546	22448	20151	747	478	21376	25813	-216	531	26128
2 Visrivier	9188	162	252	9602	10534	64	229	10627	10451	432	201	11104	9177	66	226	9469
3 Lady Grey-Herschel	354	-269	12	97	351	-2	11	360	366	335	18	719	308	-169	5	144
4 Wepener-Zastron	878	-180	32	730	916	233	29	1178	909	-171	11	749	1024	-78	20	966
5 Suidoos-Vrystaat	1432	-13	55	1474	1171	-	50	1221	1520	469	26	2015	1414	-279	40	1175
6 Kafferrivier	12779	1446	329	14554	14371	1272	299	15942	17691	1439	251	19381	18085	1019	312	19416
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	4127	25	110	4262	2765	-39	100	2826	2961	329	85	3375	3065	333	100	3498
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	985	28	38	1051	929	103	35	1067	1034	-36	22	1020	882	129	27	1038
9 Regteroewer-Vanderkloof	1657	72	37	1766	1560	-50	33	1543	1850	326	37	2213	1813	-149	52	1716
10 Kaap-Rietrivier	6460	1350	94	7904	6324	1028	86	7438	7362	1502	127	8991	8458	1868	110	10436
11 Linkeroewer-Vanderkloof	2380	124	70	2574	2456	-30	64	2490	2373	522	199	3094	2496	403	62	2961
12 Suid-Kalahari	7715	1576	269	9560	7349	1311	250	8910	8103	788	176	9067	9099	1985	217	11301
13 Boesmanland	3181	276	58	3515	2983	584	53	3620	3262	-109	57	3210	3292	-169	54	3177
14 Sakrivier	4070	516	70	4656	2946	698	63	3707	4271	550	55	4876	4184	-306	74	3932
15 Namakwaland	1793	428	14	2235	2077	172	13	2262	2549	809	15	3373	2965	-1039	14	1940

Streek of gebied	1958/59				1959/60				1960/61				1961/62			
	Vaste kapi- taalvorming	Belegging in Voorrade	Oordrag- betalings	Bruto kapitaal- vorming	Vaste kapi- taalvorming	Belegging in Voorrade	Oordrag- betalings	Bruto kapitaal- vorming	Vaste kapi- taalvorming	Belegging in Voorrade	Oordrag- betalings	Bruto kapitaal- vorming	Vaste kapi- taalvorming	Belegging in Voorrade	Oordrag- betalings	Bruto kapitaal- vorming
Oranjeriviergebied	86844	1599	1698	90141	92628	8245	1772	102645	89190	4778	1906	95874	84290	6095	1571	91956
Suidelike Streek	34925	591	618	36134	34830	1309	693	36832	30568	1784	657	33009	26790	1554	449	28793
Oostelike Streek	18951	1099	370	20400	22208	2298	403	24909	20973	2481	405	23859	19159	1275	354	20788
Sentrale Streek	15179	1056	370	16605	14800	1924	315	17039	16020	1726	415	18161	18146	438	320	18904
Westelike Streek	17809	-1147	340	17002	20790	2714	361	23865	21629	-1213	429	20845	20195	2828	448	23471
1 Benede-Sondagarivier	27589	1086	498	29173	25883	1279	555	27717	24783	815	471	26069	20783	924	324	22031
2 Visrivier	7336	-495	120	6961	8947	30	138	9115	5785	969	186	6940	6007	630	125	6762
3 Lady Grey-Herschel	284	69	4	357	283	-345	5	-57	253	577	5	835	217	142	9	368
4 Wepener-Zastron	717	8	13	738	895	368	16	1279	787	6	16	809	688	191	31	910
5 Suidoos-Vrystaat	976	339	39	1354	1437	1265	44	2746	2468	-138	50	2380	2228	378	41	2647
6 Kafferrivier	16954	683	314	17951	19593	1010	338	20941	17465	2036	334	19835	16026	564	273	16863
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2214	-402	62	1874	2369	363	72	2804	2863	332	91	3286	2832	45	82	2959
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	609	-199	23	433	763	118	27	908	1013	64	30	1107	1066	-9	25	1082
9 Regteroewer-Vanderkloof	1413	519	33	1965	1858	493	41	2392	1222	-586	71	707	1573	-199	48	1462
10 Kaap-Rietrivier	8602	500	106	9208	7451	1262	125	8838	8449	1198	134	9781	10325	709	95	11129
11 Linkeroewer-Vanderkloof	2341	638	146	3125	2359	-312	50	2097	2473	718	89	3280	2350	-148	70	2272
12 Suid-Kalahari	9606	-186	239	9659	12454	3129	248	15831	14123	-431	288	13980	11859	1401	304	13564
13 Boesmanland	3062	-292	43	2813	3002	-1432	52	1622	2875	199	83	3157	2363	-829	80	1614
14 Sakrivier	2157	-540	50	1667	2226	-378	50	1898	1749	-538	43	1254	2633	1611	49	4293
15 Namakwaland	2984	-129	8	2863	3108	1395	11	4514	2882	-443	15	2454	3340	645	15	4000

TABEL 14 DIE BRUTO KAPITAALVORMING VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS TYPISIE ORGANISASIE, 1954/55 TOT 1961/62
(R1,000)

Streek of gebied	1954/55				1955/56				1956/57				1957/58			
	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en openbare korporasies	Openbare Owerhede	Totaal
Oranjeriviergebied	56413	19276	10689	86378	48714	26779	10146	85639	55946	24558	14059	94563	53136	28335	15846	97317
Suidelike Streek	19583	7906	4511	32000	17290	11727	4058	33075	18000	9486	4994	32480	18270	11528	5799	35597
Oostelike Streek	9232	5273	2350	16855	9088	7364	2249	18701	11492	7554	3818	22864	8443	9269	3989	21701
Sentrale Streek	11646	3832	2079	17557	8217	5304	1843	15364	11202	5128	2363	18693	11741	5203	2705	19649
Westelike Streek	15952	2265	1749	19966	14119	2384	1996	18499	15252	2390	2884	20526	14682	2335	3353	20370
1 Benede-Sondagsrivier	14360	4576	3462	22398	13370	6447	2631	22448	13369	4444	3563	21376	14144	7633	4351	26128
2 Visrivier	5223	3330	1049	9602	3920	5280	1427	10627	4631	5042	1431	11104	4126	3895	1448	9469
3 Lady Grey-Herschel	-27	111	13	97	163	190	7	360	598	107	14	719	33	96	15	144
4 Wepener-Zastron	554	89	87	730	985	144	49	1178	542	22	185	749	715	144	107	966
5 Suidoos-Vrystaat	1308	56	110	1474	1032	114	75	1221	1766	77	172	2015	1096	61	58	1175
6 Kafferrivier	7397	5017	2140	14554	6908	6916	2118	15942	8586	7348	3447	19381	6639	8968	3809	19416
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2934	846	682	4262	1268	1217	341	2826	2060	781	534	3375	1998	713	787	3498
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	747	239	45	1051	614	420	33	1067	501	469	50	1020	768	237	33	1038
9 Regteroewer-Vanderkloof	1369	131	266	1766	1146	202	195	1543	1694	145	374	2213	1318	74	324	1716
10 Kaap-Bietrivier	4878	1910	1116	7904	4056	2331	1051	7438	4871	2954	1166	8991	5708	3460	1268	10436
11 Linkeroewer-Vanderkloof	1718	706	150	2574	1133	1134	223	2490	2076	779	239	3094	1949	719	293	2961
12 Suid-Kalahari	7213	1097	1250	9560	6751	1017	1142	8910	6310	1061	1696	9067	8461	1029	1811	11301
13 Boesmanland	2644	568	305	3515	2528	706	386	3620	2021	700	489	3210	2143	448	586	3177
14 Sakrivier	4206	303	147	4656	3207	335	165	3707	4262	242	372	4876	2949	293	710	3952
15 Namakwaland	1889	297	49	2235	1633	326	305	2262	2659	387	327	3373	1129	565	246	1940

Streek of gebied	1958/59				1959/60				1960/61				1961/62			
	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en korporasies	Openbare Owerhede	Totaal	Private onder-nemings	Owerheids-onderne-mings en korporasies	Openbare Owerhede	Totaal
Oranjeriviergebied	47287	27957	14897	90141	58104	30051	14490	102645	48989	31257	15628	95874	50286	26554	15116	91956
Suidelike Streek	18556	12057	5521	36134	19274	12715	4843	36832	17705	10616	4688	33009	15423	8147	5223	28793
Oostelike Streek	8809	8590	3001	20400	12812	9606	2491	24909	11489	9466	2904	23859	8480	9441	2867	20788
Sentrale Streek	9419	4306	2880	16605	10323	3546	3170	17059	9022	5326	3813	18161	8618	6545	3741	18904
Westelike Streek	10503	3004	3495	17002	15695	4184	3986	23865	10773	5849	4223	20845	17765	2421	3285	23471
1 Benede-Sondagsrivier	16100	8853	4220	29173	16032	8036	3649	27717	14178	8339	3552	26069	11810	6302	3919	22031
2 Visrivier	2456	3204	1301	6961	3242	4679	1194	9115	3527	1136	6940	3613	1845	1304	7	6762
3 Lady Grey-Herschel	284	63	10	357	-139	67	15	-57	800	26	9	835	354	7	7	368
4 Wepener-Zastron	463	93	182	738	915	322	42	1279	538	208	63	809	795	42	73	910
5 Suidoos-Vrystaat	1123	125	106	1354	2255	410	81	2746	696	1547	137	2380	1151	1356	140	2647
6 Kafferrivier	6939	8309	2703	17951	9781	8807	2333	20941	9455	7685	2695	19835	6180	8036	2647	16863
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	746	381	747	1874	1744	364	696	2804	1782	631	873	3286	1402	624	933	2959
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	168	208	57	433	518	352	38	908	400	679	28	1107	403	618	61	1082
9 Regteroewer-Vanderkloof	1659	46	260	1965	1860	166	366	2392	454	30	223	707	1013	159	290	1462
10 Kaap-Bietrivier	4874	2903	1431	9208	5294	1898	1646	8838	4419	3134	2208	9781	4894	4546	1689	11129
11 Linkeroewer-Vanderkloof	1972	768	385	3125	907	766	424	2097	1967	832	481	3280	906	598	768	2272
12 Suid-Kalahari	5974	1658	2027	9659	10688	2815	2328	15831	7016	4681	2283	13980	10063	1491	2010	13564
13 Boesmanland	1524	487	802	2813	214	405	1003	1622	1726	355	1076	3157	815	276	523	1614
14 Sakrivier	971	197	499	1667	1116	307	475	1898	506	250	498	1254	3873	35	385	4293
15 Namakwaland	2034	662	167	2863	3677	657	180	4514	1525	563	366	2454	3014	619	367	4000

TABEL 15. DIE BRUTO KAPITAALVORMING VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAK, 1954/55 TOT 1961/62

(R1,000)

Streek of Gebied	1954/55											
	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies.	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Oordragbetalings	Bruto Kapitaalvorming
Oranjeriviergebied	25465	4527	4512	3918	15360	7656	2289	7653	10689	2269	2040	86378
Suidelike Streek	5805	111	3497	1607	6527	2691	1461	3681	4511	1257	852	32000
Oostelike Streek	3152	1	383	1243	3976	2247	231	2273	2350	571	428	16855
Sentrale Streek	6259	1215	401	842	2988	1791	136	1305	2079	192	349	17557
Westelike Streek	10249	3200	231	226	1869	927	461	394	1749	249	411	19966
1 Benede-Sondagsrivier	1505	83	3416	1398	3392	2460	1381	3544	3462	1157	600	22398
2 Visrivier	4300	28	81	209	3135	231	80	137	1049	100	252	9602
3 Lady Grey-Herschel	-76	-	4	-	115	20	-	9	13	-	12	97
4 Wepener-Zastron	396	-	27	16	83	69	1	18	87	1	32	730
5 Suidoos-Vrystaat	1081	-	2	13	52	40	76	34	110	11	55	1474
6 Kafferrivier	1751	1	350	1214	3726	2118	154	2212	2140	559	329	14554
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2384	-	51	40	803	271	33	70	482	18	110	4262
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	574	-	7	4	237	86	6	23	65	11	38	1051
9 Regteroewer-Vanderkloof	793	179	48	2	137	190	17	65	266	32	37	1766
10 Kaap-Rietrivier	1301	1074	281	783	1103	984	42	1010	1116	116	94	7904
11 Linkeroewer-Vanderkloof	1207	-38	14	13	708	260	38	137	150	15	70	2574
12 Suid-Kalahari	4076	1862	198	149	1018	260	85	224	1250	169	269	9560
13 Boesmanland	1999	222	18	19	580	212	37	46	302	21	58	3515
14 Sakrivier	3388	-	4	53	256	330	335	47	147	26	70	4656
15 Namakwaland	786	1116	11	5	15	125	4	77	49	33	14	2235

Streek of Gebied	1955/56											
	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Oordragbetalings	Bruto kapitaalvorming
Oranjeriviergebied	19337	4494	4938	4896	21815	6375	1732	8295	10146	1750	1861	85639
Suidelike Streek	4129	98	3782	2608	9347	2379	1073	3911	4058	915	775	33075
Oostelike Streek	2956	2	513	862	6366	2437	199	2281	2249	447	389	18701
Sentrale Streek	3759	1463	381	1186	4147	450	93	1555	1843	169	318	15364
Westelike Streek	8493	2931	262	240	1955	1109	367	548	1996	219	379	18499
1 Benede-Sondagsrivier	1053	70	3680	2275	4397	2233	1010	3722	2631	831	546	22448
2 Visrivier	3076	28	102	333	4950	146	63	189	1427	84	229	10627
3 Lady Grey-Herschel	93	-	2	-	195	46	-	6	7	-	11	360
4 Wepener-Zastron	802	-	38	53	96	77	2	28	49	4	29	1178
5 Suidoos-Vrystaat	816	-	6	30	92	19	57	69	75	7	50	1221
6 Kafferrivier	1245	2	467	779	5983	2295	140	2178	2118	436	299	15942
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1018	-	34	66	1152	14	14	78	341	9	100	2826
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	520	-	9	4	417	-1	5	34	33	11	35	1067
9 Regteroewer-Vanderkloof	675	215	53	6	201	44	16	74	195	31	33	1543
10 Kaap-Rietrivier	739	1252	268	1073	1267	359	32	1203	1051	108	86	7438
11 Linkeroewer-Vanderkloof	807	4	17	37	1110	34	26	166	223	10	64	2490
12 Suid-Kalahari	3700	1505	223	156	933	496	74	282	1142	149	250	8910
13 Boesmanland	1975	250	23	23	708	66	51	62	386	23	53	3620
14 Sakrivier	2405	-	8	53	288	388	238	86	165	13	63	3707
15 Namakwaland	413	1176	8	8	26	159	4	118	303	34	13	2262

TABEL 15 VERVOLG

Streek of gebied	1956/57											
	Landbou, Bosbou en Viesserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Oordrag-betalings	Bruto Kapitaalvorming
Oyanjeriviergebied	24366	4897	4611	4861	19765	7777	1842	8593	14059	2034	1758	94563
Suidelike Streek	4672	124	3695	2129	7692	2405	972	4233	4994	885	679	32480
Oostelike Streek	4672	-	460	1035	6462	2534	274	2571	3818	732	306	22864
Sentrale Streek	5223	1694	383	1367	3778	1802	144	1280	2363	189	470	18693
Westelike Streek	9799	3079	73	330	1833	1036	452	509	2884	228	303	20526
1 Benede-Sondagerivier	1013	74	3557	1489	3318	2180	904	4031	3563	769	478	21376
2 Visrivier	3659	50	138	640	4374	225	68	202	1431	116	201	11104
3 Lady Grey-Herschel	564	-	2	-	112	4	2	2	14	1	18	719
4 Wepener-Zastron	402	-	-2	8	23	51	1	65	185	5	11	749
5 Suidoos-Vrystaat	1472	-	3	15	76	54	103	80	172	14	26	2015
6 Kafferrivier	2234	-	457	1012	6251	2425	168	2424	3447	712	251	19381
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1602	-	40	69	712	156	22	144	534	11	85	3375
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	382	-	12	7	460	29	13	37	50	8	22	1020
9 Regteroewer-Vandarkloof	1004	388	17	4	149	92	26	96	374	26	37	2213
10 Kaap-Rietrivier	946	1302	265	1248	1738	1192	41	845	1166	121	127	8991
11 Linkeroewer-Vandarkloof	1289	4	49	39	719	333	42	158	239	23	199	3094
12 Suid-Kalahari	3612	1434	65	237	708	522	71	202	1696	144	176	9067
13 Boesmanland	1515	264	12	36	699	-2	49	79	489	12	57	3210
14 Sakrivier	3302	-	-1	51	207	449	326	98	372	17	55	4876
15 Namakwaland	1370	1381	-3	6	19	67	6	130	327	55	15	3373

Streek of gebied	1957/58											
	Landbou, Bosbou en Viesserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Oordrag-betalings	Bruto Kapitaalvorming
Oranjeriviergebied	22939	5146	3979	8227	19812	6643	2060	8670	15846	2151	1844	97317
Suidelike Streek	4558	-3	3014	3865	7769	2918	1212	4693	5799	1015	757	35597
Oostelike Streek	3469	4	417	1663	7567	1503	302	1745	3989	665	377	21701
Sentrale Streek	6017	1590	409	2228	2980	1478	156	1512	2705	223	351	19649
Westelike Streek	8895	3555	139	471	1496	744	390	720	3353	248	359	20370
1 Benede-Sondagerivier	1125	73	2936	3107	4613	2833	1150	4488	4351	921	531	26128
2 Visrivier	3433	-76	78	758	3156	85	62	205	1448	94	226	9469
3 Lady Grey-Herschel	-2	-	4	-	102	18	-	1	15	1	5	144
4 Wepener-Zastron	624	-	4	20	131	31	1	27	107	1	20	966
5 Suidoos-Vrystaat	829	-	5	4	67	21	58	85	58	8	40	1175
6 Kafferrivier	2018	4	404	1639	7267	1433	243	1632	3809	655	312	9416
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1737	-	28	103	620	21	24	67	787	11	100	3498
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	643	-	9	5	231	34	6	37	33	13	27	1038
9 Regteroewer-Vandarkloof	801	272	9	7	75	93	20	43	324	20	52	1716
10 Kaap-Rietrivier	1418	1290	344	1973	1462	1114	58	1239	1268	160	110	10436
11 Linkeroewer-Vandarkloof	1418	28	19	140	592	216	48	126	293	19	62	2961
12 Suid-Kalahari	5474	1493	101	350	779	463	101	311	1811	201	217	11301
13 Boesmanland	1470	315	12	39	449	109	30	101	586	12	54	3177
14 Sakrivier	2259	10	7	77	226	181	256	141	710	11	74	3952
15 Namakwaland	-308	1737	19	5	42	-9	3	167	246	24	14	1940

TABEL 15 VEEVOLG

Streek of gebied	1958/59											
	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Oordragbetalings	Bruto Kapitaalvorming
Oranjeriviergebied	14333	6167	6471	8517	19307	4157	2047	10250	14897	2297	1698	90141
Suidelike Streek	2705	147	5543	5087	7224	1788	1407	5201	5521	893	618	36134
Oostelike Streek	3131	10	408	1411	7188	1084	228	2693	3001	876	370	20400
Sentrale Streek	3987	1578	375	1568	2795	825	218	1804	2880	205	370	16605
Westelike Streek	4510	4432	145	451	2100	460	194	552	3495	323	340	17002
1 Benede-Sondagarivier	916	114	5468	4864	4235	1670	1373	4956	4220	859	498	29173
2 Visrivier	1789	33	75	223	2989	118	34	245	1301	34	120	6961
3 Lady Grey-Herschel	270	-	1	10	59	-1	1	2	10	1	4	357
4 Wepener-Zastron	406	-	-1	39	60	2	1	28	182	8	13	738
5 Suidoos-Vrystaat	805	-	4	2	129	101	57	82	106	29	39	1354
6 Kafferrivier	1650	10	404	1360	6940	982	169	2581	2703	838	314	17951
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	551	-	22	113	272	19	8	70	747	10	62	1874
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	92	-	4	14	196	10	1	35	57	1	23	433
9 Regteroewer-Vanderkloof	1070	281	11	4	46	121	25	89	260	25	33	1965
10 Kaap-Rietrivier	797	1233	317	1201	1737	652	133	1478	1431	123	106	9208
11 Linkeroewer-Vanderkloof	1477	64	21	236	544	23	51	132	385	46	146	3125
12 Suid-Kalahari	3089	1382	118	347	1411	349	95	379	2027	223	239	9659
13 Boesmanland	928	357	10	63	460	50	21	58	802	21	43	2813
14 Sakrivier	735	4	-	29	181	15	73	75	499	6	50	1667
15 Namakwaland	-242	2689	17	12	48	46	5	40	167	73	8	2863

Streek of gebied	1959/60											
	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Oordragbetalings	Bruto Kapitaalvorming
Oranjeriviergebied	18305	7665	6943	7555	22194	8720	2017	9606	14490	3378	1772	102645
Suidelike Streek	3526	285	5572	4204	8717	2245	1424	3740	4843	1583	693	36832
Oostelike Streek	3829	6	656	1855	7714	3234	277	3413	2491	1031	403	24909
Sentrale Streek	4295	1746	343	935	2620	1623	101	1663	3170	228	315	17039
Westelike Streek	6655	5628	372	561	3143	1618	215	790	3986	536	361	23865
1 Benede-Sondagarivier	994	172	5495	4013	4224	2175	1375	3574	3649	1491	555	27717
2 Visrivier	2532	113	77	191	4493	70	49	166	1194	92	138	9115
3 Lady Grey-Herschel	-153	-	2	32	42	-	-	2	15	-	5	-57
4 Wepener-Zastron	774	-	7	48	281	73	2	34	42	2	16	1279
5 Suidoos-Vrystaat	1674	-	6	4	417	360	120	22	81	18	44	2746
6 Kafferrivier	1534	6	641	1771	6974	2803	155	3355	2353	1011	338	20941
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1476	-	50	60	312	12	21	91	696	14	72	2804
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	438	-	13	6	342	-1	4	34	38	7	27	908
9 Regteroewer-Vanderkloof	1102	287	24	1	168	216	26	77	366	84	41	2392
10 Kaap-Rietrivier	1006	1383	218	698	1197	1173	38	1236	1646	118	125	8838
11 Linkeroewer-Vanderkloof	273	76	38	170	601	223	12	225	424	5	50	2097
12 Suid-Kalahari	5211	2562	334	452	2452	1154	134	629	2328	327	248	15831
13 Boesmanland	-264	233	14	39	399	30	-	42	1003	74	52	1622
14 Sakrivier	736	4	2	60	253	93	72	97	475	56	50	1898
15 Namakwaland	972	2829	22	10	39	341	9	22	180	79	11	4514

TABEL 15 VERVOLG

Streek of gebied	1960/61											
	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Oordrag-betalings	Bruto Kapitaalvorming
Oranjeriviergebied	13580	6613	6680	6883	24068	9002	1602	8502	15628	1410	1906	95874
Suidelike Streek	3340	210	5706	3376	7233	3307	1197	2651	4688	644	657	33009
Oostelike Streek	3115	5	390	868	8677	3289	175	3577	2904	454	405	23859
Sentrale Streek	3424	1454	373	1721	3613	1711	112	1411	3813	114	415	18161
Weselike Streek	3701	4944	211	918	4545	695	118	863	4223	198	429	20845
1 Benede-Sondagarivier	734	149	5521	3231	5213	2850	1148	2599	3552	601	471	26069
2 Visrivier	2606	61	185	145	2020	457	49	52	1136	43	186	6940
3 Lady Grey-Herschel	747	-	26	-	34	7	2	4	9	1	5	835
4 Wepener-Zastron	481	2	5	2	204	1	1	33	63	1	16	809
5 Suidoos-Vrystaat	313	-	3	-	1560	243	22	49	137	3	50	2380
6 Kafferivier	1574	3	356	866	6879	3038	150	3491	2695	449	334	19835
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1213	-	43	36	600	160	32	230	873	8	91	3286
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	202	-	6	2	679	123	2	32	28	3	30	1107
9 Regteroewer-Vanderkloof	169	47	18	13	26	89	4	43	223	4	71	707
10 Kaap-Rietrivier	576	1362	278	1594	1538	1083	31	895	2208	82	134	9781
11 Linkeroewer-Vanderkloof	1264	45	28	76	770	256	43	211	481	17	89	3280
12 Suid-Kalahari	2316	2996	187	876	3921	360	75	533	2283	145	288	13980
13 Boesmanland	975	353	21	29	361	57	22	171	1076	9	83	3157
14 Sakrivier	168	4	3	12	250	171	17	75	498	13	43	1254
15 Namakwaland	242	1591	-	1	13	107	4	84	366	31	15	2454

208.

Streek of gebied	1961/62											
	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en Konstruksies	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, Opberging en Kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene Regeringsdienste	Ander dienste	Oordrag-betalings	Bruto Kapitaalvorming
Oranjeriviergebied	18901	7379	7067	5466	20154	3929	1664	8307	15116	2502	1571	91956
Suidelike Streek	2903	153	5599	2002	6192	1538	961	2363	5223	1410	449	28793
Oostelike Streek	3251	3	484	1082	8141	730	173	3241	2867	462	354	20788
Sentrale Streek	3919	1375	748	1937	4299	431	216	1706	3741	212	320	18904
Weselike Streek	8828	5848	236	445	1522	1230	214	997	3285	418	448	23471
1 Benede-Sondagarivier	291	122	5413	1919	4556	1070	925	2184	3919	1315	324	22031
2 Visrivier	2612	31	186	90	1636	468	36	179	1304	95	125	6762
3 Lady Grey-Herschel	312	-	11	-	19	2	1	6	7	1	9	368
4 Wepener-Zastron	704	1	4	11	46	16	2	24	73	6	31	910
5 Suidoos-Vrystaat	997	-	103	187	1081	34	3	51	140	10	41	2647
6 Kafferivier	1238	2	374	884	6995	678	167	3160	2647	445	273	16863
7 Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	971	-	175	55	434	140	33	114	933	22	82	2959
8 Regteroewer-Hendrik Verwoerd	301	-	8	4	616	13	6	39	61	9	25	1082
9 Regteroewer-Vanderkloof	660	5	26	54	108	179	27	53	290	12	48	1462
10 Kaap-Rietrivier	1391	1350	502	1756	2616	71	136	1362	1689	161	95	11129
11 Linkeroewer-Vanderkloof	596	20	37	68	525	28	14	138	768	8	70	2272
12 Suid-Kalahari	4188	3369	210	379	1190	755	109	800	2010	250	304	13564
13 Boesmanland	195	221	19	59	247	31	79	77	523	83	80	1614
14 Sakrivier	3396	4	5	4	43	318	10	61	385	18	49	4293
15 Namakwaland	1049	2254	2	3	42	126	16	59	367	67	15	4000

HOOFSTUK VII. DIE EKONOMIESE STRUKTUUR EN ENKELE DINAMIESE EIENSKAPPE VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED.

Voordat tot die bespreking van die ekonomiese strukturele kenmerke van die Oranjeriviergebied oorgegaan word, is dit van pas om weereens melding te maak van die feit dat verskeie van die reekse wat behandel gaan word aan redelike groot foutegrense onderhewig is. Die betroubaarheid van die resultate is reeds in die voorafgaande drie hoofstukke bespreek en gevolglik word dit hier net kortliks saamgevat, omdat die verdere analise daarvan afhanklik is.

By die ontleding van die bruto geografiese produk moet in aanmerking geneem word dat die berekenings ten opsigte van arbeidsvergoeding oor die algemeen meer betroubaar behoort te wees as die berekenings ten opsigte van ander inkome, wat soms op 'n betreklik indirekte wyse bepaal is. Daarbenewens is die foutegrens van die resultate van ander dienste, finansiële instellings, private vervoer, elektrisiteit, gas en water en handel, in die volgorde, heelwaarskynlik groter as die resultate van die ander produksietakke. Weens die arbitrêre veronderstelling waarvan soms uitgegaan is, is die bydrae van die onderskeie volksgroepe tot die totale bruto geografiese produk waarskynlik ook aan 'n betreklik groot foutegrens onderhewig. As 'n geheel gesien kan die bruto geografiese produk egter as die betroubaarste van die berekende maatstawwe aanvaar word.

Persoonlike inkome is bereken deur van die bruto geografiese produk, waardeverminderingtoelaes, regeringsinkome uit eiendom en entrepreneurskap, maatskappybelastinge en onverdeelde winste af te trek, en deur oordragbetalings by te tel. Die betroubaarheid van die berekende
persoonlike/.....

persoonlike inkome is dus afhanklik van die akkuraatheid van die bruto geografiese produk en van bogenoemde aansuiwerings. Aangesien die berekenings ten opsigte van depresiasie, maatskappybelastings en onverdeelde winste en oordragbetalings, noodwendig soms op 'n indirekte wyse uitgevoer moes word, is die berekende persoonlike inkome onderhewig aan 'n groter foutegrens as die bruto geografiese produk.

By die berekening van bruto kapitaalvorming is veral die ramings van die veranderings in voorrade op betreklik arbitrêre aannames gebaseer en kan gevolglik aan 'n groot foutegrens onderhewig wees. Weens 'n gebrek aan data kan by die berekening van die bruto vaste kapitaalvorming in fabriekswese en konstruksie, private vervoer, handel, finansiële instellings en vaste eiendom en ander dienste, ook nie op 'n hoë betroubaarheidsgrens aanspraak gemaak word nie. As 'n geheel gesien moet die reekse met betrekking tot bruto kapitaalvorming as die onbetroubaarste van al die reekse beskou word, as gevolg van onvollediger statistiese data ten opsigte van die bruto kapitaalvorming vir geografiese eenhede kleiner as die landsgrense.

Al die berekende resultate word teen heersende pryse aangedui. Reële reekse is nie bereken nie, weens die gebrek aan prysindekse vir kleiner geografiese eenhede in die land en die omvang wat die studie sou moes aanneem om dergelike prysindekse op te stel. In die verdere ontleding kan fluktuasies in die berekende maatstawwe dus voorkom, wat as gevolg van prysverskille in die onderskeie rekenperiodes ontstaan.

Die vraag ontstaan nou of, inagnemende die tekortkominge in die resultate, dit geregverdig is om die berekende reekse vir die beskrywing van die ekonomiese strukturele kenmerke van die Oranjeriviergebied te

gebruik/.....

gebruik? Kuznets, wat 'n sorgvuldige studie in verband met die groei van die Amerikaanse ekonomiese stelsel gemaak het, noem veral twee redes waarom so 'n ontleding geregverdig is, al is dit bekend dat die syfers in sommige gevalle aan taamlike groot foutegrense onderhewig is. "The first is the assumption ... that the biases are not so large as to invalidate complete differences in the rate of change over time when these differences are truly conspicuous. The second reason is that such measurements seems to me the only way or perhaps one among very few ways of building up empirical knowledge in our field in a consistently cumulative fashion. It is an inestimable advantage of quantitative measures of the type used here that they can be tested; and despite continuous revisions, retained as a basis of ever increasing stock of knowledge. It is, therefore, an indispensable part of long term strategy in the development of accepted knowledge in the field that we proceed with the measurement, in full cognisance of the limitations to which the results are subject."¹⁾

Die vraag ontstaan nou aan watter vereistes moet so 'n analise voldoen? Volgens 'n publikasie van die Resources for the Future Inc. van die V.S.A., moet 'n analise op 'n regionale basis die volgende punte in aanmerking neem, naamlik: "1) to relate the region's development to developments in the nation as a whole; 2) to 'weight' its growth in relative terms - that is, in terms of
departure/.....

1) Kuznets, S. Long-term changes in the National Income of the U.S.A. since 1870, Income and Wealth Series, Volume 11, New York, 1938, pp. 48 en 49.

departure from the national norm; 3) to examine the characteristics of its growth pattern; 4) to evaluate its changing position with regard to its ability to hold and attract persons and industries; and in general, 5) to study how it reacts to changes in the national 'parameters' that influence supply and demand conditions for the major industries".²⁾

Met inagneming van die basiese vereistes waaraan 'n regionale analise moet voldoen, word in hierdie hoofstuk 'n ontleding van die grootte, samestelling en enkele dinamiese kenmerke van die bruto geografiese produk, persoonlike inkome en bruto kapitaalvorming van die Oranjeriviergebied gemaak. Die ontleding vir die hoofstreke en die gebied as 'n geheel word in meer detail as die vir die substreke gedoen, om onnodige herhaling te voorkom. Daarbenewens moet net op gewys word dat geen afsonderlike ontledings van nasionale totale gemaak word nie, aangesien sodanige ontledings gereeld in 'n aantal publikasies gedoen word.³⁾ Om afwykings vanaf die nasionale norm egter aan te toon, word die resultate in die bespreking vergelyk met nasionale totale, indien dit vergelykbaar is.

1. Die grootte van die bruto geografiese produk

Die bruto geografiese produk kan beskou word as die beste enkele samevattende maatstaf van die waarde van
finale/....

2) Perloff, H.S. e.a. Regions, Resources and Economic Growth, Published for Resources for the Future Inc., Baltimore, 1960, p.63.

3) Vgl. onder andere, Suid-Afrikaanse Reserwebank, Jaarlikste Ekonomiese Oorsig, waarin 'n oorsig van die ekonomiese en finansiële toestand in die Republiek van Suid-Afrika aangegee word. Die Buro vir Ekonomiese Onderzoek van die Universiteit van Stellenbosch publiseer daarbenewens kwartaallikse en jaarlikse vooruitskattings gebaseer op die ekonomiese toestande in die land.

finale goedere en dienste, wat binne 'n besondere rekenperiode in 'n streek geproduseer is. Om dus 'n aanduiding van die relatiewe omvang van ekonomiese aktiwiteite in die Oranjeriviergebied en die hoofstreke in die gebied te verkry, word die grootte van die bruto geografiese produk in die streke in tabel 16 met dié van enkele ander regionale streke in Suid-Afrika, vergelyk. Die totale oppervlakte van die gebiede, die verhouding van die oppervlakte tot landstotale en die bruto geografiese produk per capita word ook in die tabel aangetoon, ten einde waninterpretasie as gevolg van oppervlakte- en bevolkingsverskille te voorkom.

Die keuse van die geografiese gebiede waarmee die Oranjeriviergebied en die hoofstreke van die gebied in die tabel vergelyk word, is beperk tot twee van die vernaamste nywerheidsgebiede, naamlik Suid-Transvaal en Wes-Kaapland, twee oorwegend landelike gebiede waar goudproduksie oor die afgelope aantal jare verantwoordelik was vir groot uitbreidings en akkerbouproduksie die grootste gedeelte van landbouproduksie uitmaak, naamlik Noord-Vrystaat en Wes-Transvaal; en twee oorwegend landelike streke waar veeteeltproduksie die vernaamste vorm van landbouproduksie is, waar die ontginning van metale en minerale ook 'n vername rol in die ontwikkeling van die streekshuishouding vervul en wat tradisionele tuislande van die Bantoes bevat, naamlik Noord-Transvaal en Noord-Natal.

Uit die tabel volg sonder meer dat die omvang van ekonomiese aktiwiteite in die Oranjeriviergebied relatief klein is in vergelyking met die twee nywerheidsgebiede, veral as die groot verskil in oppervlakte ook in aggeneem word. Die Oranjeriviergebied met 'n oppervlakte van 37.3 persent van die landstotaal, het naamlik 10.4 persent tot die/.....

TABEL 16. DIE RELATIEWE GROOTTE VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK EN OPPERVLAKTE VAN ENKELE STREKE IN SUID-AFRIKA, 1954/55 EN 1958/59.

Streek	Oppervlakte		Jare ^{h)}	Bruto geografiese produk		
	vk. myl	Persentasie van landstotaal		R miljoen	Persentasie van landstotaal	Per capita (R)
Oranjeriviergebied ^{a)}	175867	37.3	1954/55	423.0	11.6	305
			1958/59	461.8	10.4	300
Suidelike Streek ^{a)}	17227	3.7	1954/55	196.0	5.4	402
			1958/59	208.8	4.7	379
Oostelike Streek ^{a)}	11335	2.4	1954/55	72.3	2.0	228
			1958/59	83.7	1.9	241
Sentrale Streek ^{a)}	28470	6.0	1954/55	74.6	2.0	277
			1958/59	83.5	1.9	289
Westelike Streek ^{a)}	118835	25.2	1954/55	80.1	2.2	255
			1958/59	85.9	1.9	244
Suid-Transvaal ^{b)}	4723	1.0	1954/55	1339.0	36.7	514
			1958/59	1625.4	36.5	561
Wes-Kaapland ^{c)}	20611	4.4	1954/55	506.7	13.9	431
			1958/59	630.3	14.2	486
Noord-Vrystaat ^{d)}	20808	4.4	1954/55	169.9	4.7	250
			1958/59	281.3	6.3	353
Wes-Transvaal ^{e)}	27560	5.8	1954/55	147.3	4.0	213
			1958/59	267.0	6.0	333
Noord-Transvaal ^{f)}	32549	6.9	1954/55	59.4	1.6	77
			1958/59	70.1	1.6	80
Noord-Natal ^{g)}	18124	3.8	1954/55	65.3	1.8	80
			1958/59	82.4	1.8	93

Bronne: Berekenings van die Kantoor van die Ekonomiese Raadgewer.

- a) Streke soos omskryf in hierdie studie.
- b) Die streek bevat die landdrostdistrikte van Johannesburg, Benoni, Boksburg, Brakpan, Germiston, Kemptonpark, Springs, Krugersdorp, Oberholzer, Randfontein, Roodepoort, Pretoria, Vanderbijlpark en Vereeniging.
- c) Wes-Kaapland bevat die landdrostdistrikte van Belville, Kaap, Simonstad, Wynberg, Ceres, Montagu, Paarl, Robertson, Somerset-Wes, Stellenbosch, Tulbach, Wellington, Worcester, Hopefield, Malmesbury, Piketberg, Vredenburg, Bredasdorp, Caledon, Heidelberg, Riversdal en Swellendam.
- d) Noord-Vrystaat bevat die landdrostdistrikte van Odendaalsrus, Virginia, Welkom, Bothaville, Frankfort, Heilbron, Koppies, Kroonstad, Lindley, Marquard, Parys, Reitz, Senekal, Ventersburg, Viljoenskroon, Vredefort, Wesselsbron, Sasolburg, Bethlehem, Harrismith en Vrede.
- e) Wes-Transvaal bevat die landdrostdistrikte van Bloemhof, Christiana, Delareyville, Klerksdorp, Lichtenburg, Potchefstroom, Schweizer-Reneke, Ventersdorp, Wolmaransstad, Brits, Marico, en Rustenburg.
- f) Noord-Transvaal bevat die landdrostdistrikte van Pietersburg, Potgietersrus, Sibasa, Soutpansberg, Warmbad en Waterberg.
- g) Noord-Natal bevat die landdrostdistrikte van Eshowe, Mtunzini, Babanango, Dundee, Newcastle, Ngotshe, Paulpietersburg, Utrecht, Vryheid, Mahlabatini, Mtonjaneni, Ingwavumu, Nkandla, Nongomo, Nqutu, Ubombo, Hlabisa, en Lower Umfolozi.
- h) 1954/55 en 1958/59 word hier as vergelykende jare gebruik aangesien 1958/59 op hierdie stadium die laaste beskikbare vergelykende landstotaal is.

tot die bruto binnelandse bruto produk in 1958/59 bygedra, teenoor Suid-Transvaal met 'n oppervlakte van 1.0 persent van die landstotaal en bydrae tot die bruto binnelandse produk van 36.5 persent en Wes-Kaapland met 'n oppervlakte van 4.4 persent en bydrae van 14.2 persent. Die Suidelike Streek, wat die Port Elizabeth-Uitenhage nywerheidskompleks bevat, vergelyk die beste met die nywerheidsgebiede. Die bruto geografiese produk van die Suidelike Streek, sonder inagneming van bevolkingsverskille, is egter ook relatief klein in vergelyking met die nywerheidsgebiede. In 1958/59 het dit naamlik in dié streek R208.8 miljoen beloop, teenoor R1625.4 miljoen en R630.3 miljoen in Suid-Transvaal en Wes-Kaapland respektiewelik. Die omvang van ekonomiese aktiwiteite in die ander hoofstreke wat in die Oranjeriviergebied onderskei word, is baie klein in vergelyking met dié van die nywerheidsgebiede.

Die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied is aansienlik groter as dié van die Noord-Vrystaat en Wes-Transvaal. Daarteenoor vergelyk die bruto geografiese produk per capita in die Oranjeriviergebied egter swak met bogenoemde gebiede, veral in 1958/59. Vergeleke met die Noord-Vrystaat, en Wes-Transvaal is die omvang van ekonomiese bedrywigheede in al vier die hoofstreke van die Oranjeriviergebied betreklik klein, met die uitsondering van die Suidelike Streek wat taamlik goed vergelyk, as bevolking- en oppervlakteverskille in aanmerking geneem word. Alhoewel die bruto geografiese produk van die Suidelike Streek in 1958/59 maar R208.8 miljoen beloop het, teenoor R281.3 miljoen en R267.0 miljoen in die geval van Noord-Vrystaat en Wes-Transvaal respektiewelik, was die bruto geografiese produk per capita van die streek R379 teenoor die ooreenstemmende waardes van R353 en R333 vir Noord-Vrystaat en Wes-Transvaal onderskeidelik.

Aan die anderkant is die omvang van ekonomiese aktiwiteite in die Oranjeriviergebied as n geheel gesien, veel groter as die van Noord-Transvaal en Noord-Natal. Met inagneming van nie-kommersiële produksie wat in Bantoegebiede nog relatief belangrik is en nie by die data in tabel 16 ingesluit word nie, is die omvang van ekonomiese aktiwiteite in die Oostelike, Sentrale en Westelike Streek heelwaarskynlik nie veel groter as in bogenoemde streke nie.

Uit die gegewens in tabel 16 blyk dus dat die omvang van ekonomiese aktiwiteite in die Oranjeriviergebied relatief tot die ander streke wat onderskei is, betreklik klein is.

Uit die tabel blyk verder dat die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied in al vier hoofstreke, uitgedruk as n persentasie van die bruto binnelandse produk, vanaf 1954/55 tot 1958/59 afgeneem het. Die persentasieafname toon aan dat die omvang van die ekonomiese bedrywig-hede in dié gebiede relatief stadiger as in die res van die land uitgebrei het. Daarteenoor het die bruto geografiese produk van die ander gebiede wat in die tabel aangetoon word òf min of meer teen dieselfde tempo òf teen n vinniger tempo toegeneem as die res van die land. Die afname in die tempo van ontwikkeling in die Oranjeriviergebied in vergelyking met die res van die land, mag toegeskryf word aan prysdalings, veral wolpryse, aangesien die data in heersende pryse bereken is.

Die relatiewe grootte van die streekshuishouding bring ook sekere strukturele kenmerke van die gebied na vore. "Thus it may be expected that international trade plays an important rôle in die relatively small economies in view of their limited domestic markets and the advantages which flow from international specialization and

trade/.....

trade".⁴⁾ Geen feitlike bewys in die vorm van kwantitatiewe data, bestaan op hierdie stadium om aan te toon in hoe mate die Oranjeriviergebied van interregionale en -nasionale handel afhanklik is nie. Kwalitatief wil dit egter voorkom asof die bewering wel vir die gebied geld, veral as die groot hoeveelhede wol, koper, asbes, mangaan en yster in gedagte gehou word, wat byvoorbeeld uit die Oranjeriviergebied na ander gebiede vervoer word vir verdere verwerking.

2. Die geografiese verspreiding van die bruto geografiese produk.

Ten einde die geografiese verspreiding van die ekonomiese bedrywighede in die Oranjeriviergebied aan te toon, word die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk volgens hoof- en substreek in tabel 17, aangegee. Uit die tabel kan gesien word dat die grootste bydrae tot die bruto geografiese produk in die Oranjeriviergebied in die Suidelike Streek ontstaan het, wat vir ongeveer 45 persent van die totale waarde van finale goedere en dienste oor die hele termyn verantwoordelik was. Die konsentrasie van ekonomiese bedrywighede in die Suidelike Streek kan hoofsaaklik aan die teenwoordigheid van die Benede-Sondagsriviergebied in hierdie streek, wat die Port Elizabeth-Uitenhage nywerheidskompleks bevat, toegeskryf word. Die bydrae tot die bruto geografiese produk van die ander hoofstreke is feitlik ewe groot. In ooreenstemming met die bevolkingsgrootte van die onderskeie substreke is die ekonomiese bedrywighede binne dié hoofstreke egter betreklik oneweredig versprei. Na die Benede-Sondagsriviergebied het die Kafferriviergebied wat Bloemfontein insluit en/.....

4) Krogh, D.C. & Stadler, J.J. A guide to the National Accounting Framework of the South African Economy, Finance and Trade Review, Volume V, Nr. 5, Desember 1962/ Maart 1963, p.259.

TABEL 17. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK IN DIE ORANJERIVIERGEBIED
VOLGENS HOOF- EN SUBSTREEK, 1954/55 TOT 1961/62.

Streek of gebied	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62
	%	%	%	%	%	%	%	%
Oranjeriviergebied	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Suidelike Streek	46.4	45.9	44.8	45.3	45.2	44.1	45.4	44.9
Oostelike Streek	17.1	17.1	18.0	17.6	18.1	17.8	17.7	17.3
Sentrale Streek	17.6	16.4	17.2	17.8	18.1	18.1	18.0	17.4
Westelike Streek	18.9	20.6	20.0	19.3	18.6	20.0	18.9	20.4
1. Benede-Sondagsrivier	39.0	39.2	37.5	38.9	39.0	37.7	39.2	38.9
2. Visrivier	7.4	6.7	7.3	6.4	6.2	6.4	6.2	6.0
3. Lady Grey-Herschel	0.4	0.5	0.6	0.5	0.5	0.4	0.6	0.4
4. Wepener-Zastron	0.9	1.1	1.1	1.0	0.9	0.9	0.9	0.8
5. Suidoos-Vrystaat	1.6	1.1	1.5	1.1	1.0	1.3	0.9	1.2
6. Kafferrivier	14.2	14.4	14.8	15.0	15.7	15.2	15.3	14.9
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	2.6	2.3	2.9	2.4	2.1	2.3	2.2	2.1
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	0.7	0.7	0.7	0.7	0.5	0.7	0.6	0.6
9. Regteroewer-Vanderkloof	1.5	1.3	1.4	1.2	1.4	1.4	1.2	1.3
10. Kaap-Rietrivier	10.4	9.8	9.9	11.1	11.6	11.5	11.7	11.3
11. Linkeroewer-Vanderkloof	2.4	2.3	2.3	2.4	2.5	2.2	2.3	2.1
12. Suid-Kalahari	7.9	8.7	9.1	10.1	10.0	10.5	10.3	10.8
13. Boesmanland	2.8	2.9	2.8	2.6	2.5	2.4	2.2	2.3
14. Sakrivier	2.5	2.7	2.8	2.4	1.7	1.8	1.3	2.2
15. Namakwaland	5.7	6.3	5.3	4.2	4.4	5.3	5.1	5.1

en die Kaap-Rietriviergebied wat Kimberley insluit, die grootste bydrae tot die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied gelewer.

In tabel 17 kom die relatiewe toe- of afname in die bruto geografiese produk van die onderskeie hoof- en substreke, ook na vore. Hieruit kan gesien word dat die ekonomiese aktiwiteit in die Suidelike Streek effens stadiger as in die res van die Oranjeriviergebied toegeneem het. Die gevolg was dat die persentasie-aandeel van hierdie hoofstreek in die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied afgeneem het van 46.4 persent in 1954/55 tot 44.9 persent in 1961/62. Hierdie afname is veral toe te skryf aan 'n afname in die aandeel van die Visriviergebied van 7.4 persent in 1954/55 tot 6.0 persent in 1961/62. Die persentasie-aandeel van die Oostelike en Sentrale Streek het daarenteen nie veel verander nie, terwyl dié van die Westelike Streek effens toegeneem het. Laasgenoemde toename geld veral vir die begin- en eindjare van die termyn, waar die streek se bydrae tot die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied van 18.9 persent in 1954/55 tot 20.6 persent in 1955/56 toegeneem het, waarna dit afneem tot 18.6 persent in 1958/59 en styg tot 20.4 persent in 1961/62. Die daling in die relatiewe tempo van ekonomiese uitbreiding van die Westelike Streek in die middeljare, kan hoofsaaklik aan boreenstemmende dalings in die Namakwalandgebied toegeskryf word. Verder het die vinniger toename in die Westelike Streek, hoofsaaklik in die Suid-Kalaharigebied plaasgevind.

Soos reeds hierbo aangetoon het die ekonomiese aktiwiteit in die Oranjeriviergebied egter as 'n geheel stadiger toegeneem as die res van die land, wat vermoedelik aan prysdalings, veral dalings in wolpryse, toegeskryf kan word. Die vinniger toename in die bruto geografiese produk/.....

produk van die Westelike Streek, in vergelyking met die res van die Oranjeriviergebied, is vermoedelik toe te skryf aan uitbreidings in mynbou, wat 'n belangrike deel van die ekonomiese bedrywigheede in dié gebied uitmaak.

3. Die bydrae van die onderskeie volksgroepe tot die bruto geografiese produk.

Die relatiewe bydrae van elke volksgroep tot die totale bruto geografiese produk, word in tabel 18.1 vir die Oranjeriviergebied volgens hoofstreek vir die jare 1954/55 tot 1961/62 uiteengesit, terwyl tabel 18.2 dieselfde data vir die onderskeie substreek vir die jare 1954/55, 1958/59 en 1961/62 aantoon. Uit die tabelle kan gesien word dat die bydrae van die blankes oor die algemeen - met die uitsondering van die Lady Grey-Herschelgebied wat tot 'n groot mate uit 'n Bantoe-tuisland bestaan - ongeveer 80 persent van die totale bruto geografiese produk uitmaak. Relatief tot die ander volksgroepe is die omvang van die blankes se ekonomiese bedrywigheede dus by verre die grootste in die Oranjeriviergebied. Verder blyk dit dat die Bantoes se bydrae tot die bruto geografiese produk in die Oranjeriviergebied as 'n geheel ongeveer 13 persent oor die betrokke tydperiode beloop het, vergelyk met 'n bydrae van sowat 8 persent in die geval van die Kleurlinge en Asië. Die bydrae van die Bantoes wat egter in die ooste die grootste is neem geleidelik af na die weste, terwyl dié van die Kleurlinge en Asië wat in die weste die grootste is na die ooste afneem. Die Bantoes se persentasie-bydrae tot die totale bruto geografiese produk in die Oostelike Streek was naamlik 18.6 persent in 1961/62 teenoor 11.0 persent in die Westelike Streek, terwyl die persentasie-bydrae van die Kleurlinge en Asië 11.2 persent in die Westelike Streek was in vergelyking met 1.2 persent in die Oostelike Streek. Die verskynsel kan

grotendeels/...

TABEL 18.1 DIE RELATIEWE BYDRAE VAN DIE ONDERSKEIE VOLKSGROEPE TOT
DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK IN DIE ORANJERIVIERGEBIED
EN HOOFSTREKE, 1954/55 TOT 1961/62.

Streek	Jare	Blankes	Bantoes	Kleur- linge en Asiate	Totaal
		%	%	%	%
Oranjeriviergebied	1954/55	77.7	13.8	8.5	100.0
	1955/56	77.7	13.8	8.5	100.0
	1956/57	78.6	13.2	8.2	100.0
	1957/58	77.9	13.7	8.4	100.0
	1958/59	76.8	14.5	8.7	100.0
	1959/60	78.1	13.5	8.4	100.0
	1960/61	77.9	13.6	8.5	100.0
	1961/62	78.4	13.3	8.3	100.0
Suidelike Streek	1954/55	77.1	12.7	10.2	100.0
	1955/56	77.0	12.7	10.3	100.0
	1956/57	77.3	12.5	10.2	100.0
	1957/58	76.6	12.8	10.6	100.0
	1958/59	75.7	13.5	10.8	100.0
	1959/60	76.2	13.1	10.7	100.0
	1960/61	76.8	12.7	10.5	100.0
	1961/62	77.4	12.3	10.3	100.0
Oostelike Streek	1954/55	80.1	18.7	1.2	100.0
	1955/56	79.9	18.9	1.2	100.0
	1956/57	81.3	17.6	1.1	100.0
	1957/58	80.2	18.7	1.1	100.0
	1958/59	79.6	19.3	1.1	100.0
	1959/60	80.3	18.5	1.2	100.0
	1960/61	80.1	18.7	1.2	100.0
	1961/62	80.2	18.6	1.2	100.0
Sentrale Streek	1954/55	78.5	15.0	6.5	100.0
	1955/56	77.2	15.9	6.9	100.0
	1956/57	79.3	14.2	6.5	100.0
	1957/58	79.4	14.2	6.4	100.0
	1958/59	78.5	14.7	6.8	100.0
	1959/60	80.5	13.0	6.5	100.0
	1960/61	80.1	13.1	6.8	100.0
	1961/62	79.8	13.3	6.9	100.0
Westelike Streek	1954/55	76.3	11.0	12.7	100.0
	1955/56	77.9	10.4	11.7	100.0
	1956/57	78.5	9.9	11.6	100.0
	1957/58	77.2	11.0	11.8	100.0
	1958/59	75.0	12.0	13.0	100.0
	1959/60	78.0	10.4	11.6	100.0
	1960/61	76.4	11.5	12.1	100.0
	1961/62	77.8	11.0	11.2	100.0

TABEL 18.2 DIE RELATIEWE BYDRAE VAN DIE ONDERSKEIE VOLKSGROEPE TOT DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK IN DIE SUBSTREKE VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED, 1954/55, 1958/59 EN 1961/62.

Gebied	Jaare	Blankes	Bantoes	Kleurlinge en Asiate	Totaal
		%	%	%	%
1. Benede-Sondagsrivier	1954/55	77.3	12.4	10.3	100.0
	1958/59	76.2	13.1	10.7	100.0
	1961/62	77.6	12.1	10.3	100.0
2. Visrivier	1954/55	75.4	14.5	10.1	100.0
	1958/59	72.3	16.0	14.1	100.0
	1961/62	76.0	13.6	10.4	100.0
3. Lady Grey-Herschel	1954/55	48.9	48.4	2.7	100.0
	1958/59	56.2	41.8	2.0	100.0
	1961/62	59.8	38.3	1.9	100.0
4. Wepener-Zastron	1954/55	75.8	23.2	1.0	100.0
	1958/59	78.3	20.9	0.8	100.0
	1961/62	79.9	19.3	0.8	100.0
5. Suidoos-Vrystaat	1954/55	79.4	19.3	1.3	100.0
	1958/59	71.6	26.7	1.7	100.0
	1961/62	81.2	17.2	1.6	100.0
6. Kafferrivier	1954/55	81.5	17.4	1.1	100.0
	1958/59	80.9	18.0	1.1	100.0
	1961/62	80.8	18.0	1.2	100.0
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	74.9	18.8	6.3	100.0
	1958/59	72.6	21.1	6.3	100.0
	1961/62	74.5	19.5	6.0	100.0
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	74.4	22.2	3.4	100.0
	1958/59	67.6	28.0	4.4	100.0
	1961/62	75.5	20.2	4.3	100.0
9. Regteroewer-Vanderkloof	1954/55	71.3	24.8	3.9	100.0
	1958/59	69.9	25.2	4.9	100.0
	1961/62	72.6	21.2	6.2	100.0
10. Kaap-Rietrivier	1954/55	80.4	13.8	5.8	100.0
	1958/59	81.0	13.1	5.9	100.0
	1961/62	82.0	11.9	6.1	100.0
11. Linkeroewer-Vanderkloof	1954/55	80.1	7.9	12.0	100.0
	1958/59	79.3	7.9	12.8	100.0
	1961/62	78.8	7.8	13.4	100.0
12. Suid-Kalahari	1954/55	70.7	18.8	10.5	100.0
	1958/59	75.6	16.5	7.9	100.0
	1961/62	77.2	15.7	7.1	100.0
13. Boesmanland	1954/55	76.6	9.8	13.6	100.0
	1958/59	75.0	10.3	14.7	100.0
	1961/62	75.0	9.7	15.3	100.0
14. Sakrivier	1954/55	78.8	1.9	19.3	100.0
	1958/59	70.4	2.8	26.8	100.0
	1961/62	79.5	2.1	18.4	100.0
15. Namakwaland	1954/55	82.9	4.7	12.4	100.0
	1958/59	75.3	6.4	18.3	100.0
	1961/62	80.0	5.2	14.8	100.0

grotendeels aan bevolkingsverskille toegeskryf word, aangesien dit ooreenstem met die bevolkingsverspreiding van dié volksgroepe in die Oranjeriviergebied.

Uit die tabelle kom die relatiewe toe- of afname in die bydrae tot die bruto geografiese produk van die onderskeie volksgroepe, ook na vore. Hieruit blyk dit dat die onderskeie bydraes van die volksgroepe tot die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied, redelik konstant oor die betrokke periode gebly het. Die bydrae van die blankes tot die bruto geografiese produk het naamlik van 77.7 persent in 1954/55 tot 78.4% in 1961/62 gestyg, terwyl die Bantoes se bydrae oor dieselfde tydperk vanaf 13.8 persent tot 13.3 persent gedaal het en die Kleurlinge en Asiate se bydrae vanaf 8.5 persent tot 8.3 persent verminder het. Die omvang van die ekonomiese bedrywighele van die onderskeie volksgroepe het dus teen ongeveer dieselfde tempo verander. Weens die relatiewe groot bydrae van die blankes tot die bruto geografiese produk, is dit egter veral die volksgroep wat in periodes van ekonomiese inkrimping nadelig getref word. In die jare 1957/58 en 1958/59 het die bydrae van die blankes in vergelyking met die ander volksgroepe, dan ook aansienlik afgeneem.

4. Die samestelling van die bruto geografiese produk.

Soos reeds in hoofstuk IV aangetoon is, is die bruto geografiese produk in hierdie studie volgens produksietak, tipe organisasie en tipe inkomme bereken. Vervolgens word die samestelling van die bruto geografiese produk aan die hand van dié klassifikasie bespreek.

(a) Die bruto geografiese produk volgens produksietak

Om die rol wat die onderskeie produksietakke in die ekonomiese ontwikkeling van die Oranjeriviergebied vervul te bepaal, word die persentasie-aandeel van elke produksietak in tabel 19.1 volgens hoofstreke vir die tydperk

1954/55/.....

1954/55 tot 1961/62 en in tabel 19.2 volgens substreke vir die jare 1954/55, 1958/59 en 1961/62, aangetoon. Dit is terselfdertyd ook van pas om die persentasie-aandeel van die produksietakke in die onderskeie volksgroepe se bydrae tot die totale bruto geografiese produk uiteen te sit. In tabelle 20.1 tot 22.2 word bogenoemde gegewens dan ook vir die blankes, Bantoes en Kleurlinge en Asiate respektiewelik weergegee.

Soos uit tabel 19.1 blyk, toon die produksiestruktuur van die Oranjeriviergebied sterk ooreenkoms met dié van die Republiek as n geheel. Fabriekswese en konstruksie is dan ook die belangrikste produksietak in die Oranjeriviergebied. In teenstelling met die Republiek waar die persentasie-aandeel van die sekondêre nywerhede geleidelik toeneem, toon dit n geringe daling in die Oranjeriviergebied oor die jare 1954/55 tot 1961/62. Die relatiewe afname in die tempo van uitbreiding in vervaardigingsondernemings kan vermoedelik aan die belangrikheid van die motornywerheid in die gebied toegeskryf word, wat besonder gevoelig vir konjunktuerskommeling is. Landbou se persentasie-bydrae tot die bruto geografiese produk het ook geleidelik verminder van 18.0 persent in 1954/55 tot 13.1 persent in 1961/62, terwyl dié van mynbou toegeneem het vanaf 9.7 na 11.7 persent oor dieselfde tydperk. Die afname in die bydrae van landbou kom ooreen met die algemene neiging in die Suid-Afrikaanse volkshuishouding, waar dit van 14.4 persent in 1954/55 tot 12.6 persent in 1958/59 verminder het. Die tersiêre produksietakke was vir meer as 50 persent van die bruto geografiese produk in die Oranjeriviergebied verantwoordelik. Vergeleke met die ander produksietakke, het veral die bydrae van vervoer, opberging en kommunikasie en algemene regeringsdienste oor die betrokke periode gestyg.

TABEL 19.1. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOFSTREEK EN PRODUKSIETAK,

1954/55 TOT 1961/62

Streek	Jare	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, opberging en kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene regeringedienste	Ander dienste	Bruto geografiese produk
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Oranjeriviergebied	1954/55	18.0	9.7	22.2	1.2	13.2	13.1	2.4	3.0	7.9	9.3	100.0
	1955/56	16.9	10.0	21.8	1.2	13.5	13.0	2.5	3.2	8.2	9.7	100.0
	1956/57	19.6	9.4	20.6	1.1	13.0	12.8	2.5	3.2	8.3	9.5	100.0
	1957/58	16.1	9.3	21.2	1.2	13.8	13.5	2.6	3.3	8.9	10.1	100.0
	1958/59	13.2	10.0	20.5	1.5	14.9	12.9	2.7	3.7	9.8	10.8	100.0
	1959/60	14.4	11.0	19.6	1.4	14.8	12.6	2.8	3.5	9.6	10.3	100.0
	1960/61	11.7	11.6	20.4	1.4	15.3	12.9	2.9	3.5	9.8	10.5	100.0
	1961/62	13.1	11.7	20.2	1.4	15.0	12.8	2.8	3.4	9.4	10.2	100.0
Suidelike Streek	1954/55	11.3	0.4	39.0	1.3	13.3	14.2	2.1	2.8	6.3	9.3	100.0
	1955/56	9.6	0.5	38.4	1.4	13.8	14.6	2.2	3.0	6.7	9.8	100.0
	1956/57	11.4	0.4	36.9	1.3	13.8	14.0	2.2	3.1	7.2	9.7	100.0
	1957/58	8.4	0.4	37.7	1.4	14.2	14.5	2.3	3.3	7.6	10.2	100.0
	1958/59	7.9	0.5	35.6	1.7	15.4	13.6	2.4	3.6	8.4	10.9	100.0
	1959/60	8.1	0.5	35.5	1.5	15.7	13.7	2.5	3.5	8.4	10.6	100.0
	1960/61	7.2	0.4	36.3	1.4	15.7	14.0	2.7	3.5	8.3	10.5	100.0
	1961/62	7.2	0.4	36.8	1.3	15.6	14.4	2.7	3.3	8.0	10.3	100.0
Oostelike Streek	1954/55	17.6	0.2	11.2	1.8	21.0	17.9	3.0	3.1	12.3	11.9	100.0
	1955/56	16.6	0.2	11.0	1.7	21.1	18.1	3.2	3.2	12.5	12.4	100.0
	1956/57	21.7	0.2	9.9	1.4	19.2	17.8	3.1	2.9	12.2	11.6	100.0
	1957/58	16.5	0.2	10.6	1.5	20.7	18.1	3.2	3.1	13.5	12.6	100.0
	1958/59	13.8	0.3	10.8	1.8	21.9	17.3	3.3	3.5	14.1	13.2	100.0
	1959/60	15.1	0.3	9.9	1.8	22.3	17.1	3.5	3.4	13.9	12.7	100.0
	1960/61	13.5	0.3	9.8	1.8	23.6	16.1	3.6	3.5	14.1	12.9	100.0
	1961/62	14.6	0.3	9.4	1.9	24.0	16.2	3.6	3.5	13.8	12.7	100.0
Sentrale Streek	1954/55	21.3	17.8	8.0	1.4	16.3	12.1	2.7	3.5	8.3	8.6	100.0
	1955/56	18.9	15.4	8.9	1.5	17.8	12.0	2.8	3.9	9.4	9.4	100.0
	1956/57	24.2	14.2	8.3	1.5	16.3	11.6	2.7	3.7	8.7	8.8	100.0
	1957/58	19.7	17.0	8.4	1.6	16.5	12.3	2.9	3.8	8.8	9.0	100.0
	1958/59	15.3	17.8	8.8	1.9	17.6	12.3	2.9	4.1	9.7	9.6	100.0
	1959/60	16.2	18.7	8.3	1.8	17.5	12.0	3.1	3.8	9.5	9.1	100.0
	1960/61	13.5	20.3	8.3	2.1	17.8	12.2	3.1	3.8	9.6	9.3	100.0
	1961/62	14.6	19.4	8.1	2.0	17.9	12.0	3.1	3.8	9.8	9.3	100.0
Westelike Streek	1954/55	31.6	33.6	4.4	0.2	3.1	6.8	2.1	3.0	7.4	7.8	100.0
	1955/56	31.9	35.2	4.1	0.2	3.0	6.2	2.1	2.9	6.9	7.5	100.0
	1956/57	32.0	33.2	4.4	0.2	3.1	6.9	2.2	2.9	7.1	7.7	100.0
	1957/58	30.4	31.7	4.3	0.3	3.4	7.9	2.3	3.2	8.1	8.4	100.0
	1958/59	23.4	35.3	4.3	0.3	4.0	7.6	2.6	3.7	9.2	9.6	100.0
	1959/60	26.1	36.6	3.4	0.3	3.9	6.8	2.5	3.2	8.6	8.6	100.0
	1960/61	18.8	40.8	3.7	0.4	4.2	7.4	2.7	3.4	9.3	9.3	100.0
	1961/62	23.3	39.7	3.2	0.4	3.7	7.2	2.4	3.1	8.5	8.5	100.0

TABEL 19.2. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE SUBSTREKE IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIETAPE

1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Gebied	Jare	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekse en konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, opberging en kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene regeringsdienste	Ander dienste	Bruto geografiese produk
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
1. Benede-Sondagsrivier	1954/55	4.0	0.2	45.4	1.5	13.8	15.2	2.1	2.6	5.9	9.3	100.0
	1958/59	3.7	0.4	40.0	1.8	15.6	14.3	2.3	3.3	7.9	10.7	100.0
	1961/62	2.8	0.4	41.2	1.4	15.9	15.0	2.6	3.1	7.5	10.1	100.0
2. Visrivier	1954/55	49.7	1.2	5.0	0.7	10.7	9.2	2.2	4.0	8.3	9.0	100.0
	1958/59	33.9	0.5	7.6	1.0	14.2	9.6	3.0	5.6	11.8	12.8	100.0
	1961/62	36.2	0.7	7.8	1.0	13.3	9.5	3.2	5.0	11.1	12.2	100.0
3. Lady Grey-Herschel	1954/55	53.8	-	0.1	0.2	3.6	12.2	2.2	2.6	15.3	10.0	100.0
	1958/59	55.4	-	0.1	0.2	3.6	9.9	2.2	2.6	15.4	10.6	100.0
	1961/62	53.3	-	0.3	0.2	4.6	8.9	2.3	2.6	16.0	11.9	100.0
4. Wepener-Zastron	1954/55	48.0	-	7.6	1.1	7.9	12.9	2.7	3.7	8.8	7.3	100.0
	1958/59	43.4	-	8.3	0.5	9.6	13.1	3.2	4.2	9.3	8.4	100.0
	1961/62	45.9	0.2	6.7	0.6	11.3	10.6	3.4	4.1	8.2	9.0	100.0
5. Suides-Vrystaat	1954/55	71.0	-	1.0	0.4	2.5	6.0	2.0	3.3	6.7	7.1	100.0
	1958/59	50.5	-	1.4	0.9	5.1	8.6	3.7	5.7	10.6	13.5	100.0
	1961/62	60.8	-	0.7	0.5	6.0	6.7	2.8	4.4	8.0	10.1	100.0
6. Kaffer-rivier	1954/55	8.7	0.2	12.9	2.1	24.4	19.7	3.2	3.0	13.0	12.8	100.0
	1958/59	8.5	0.3	11.9	2.0	24.3	18.4	3.3	3.3	14.5	13.5	100.0
	1961/62	7.8	0.3	10.6	2.2	26.8	17.5	3.6	3.4	14.6	13.2	100.0
7. Linkeroewer-Hendrik Vervoerd	1954/55	47.0	-	5.8	1.0	12.6	8.8	2.2	5.1	8.3	9.2	100.0
	1958/59	31.5	-	6.7	1.1	16.8	8.2	2.9	7.4	12.4	13.0	100.0
	1961/62	33.3	-	6.1	0.9	17.5	7.7	2.7	6.8	12.1	12.9	100.0
8. Regterooewer-Hendrik Vervoerd	1954/55	51.9	-	2.0	0.5	12.7	6.7	2.0	4.5	9.7	10.0	100.0
	1958/59	27.4	-	3.0	0.9	20.6	6.5	3.2	7.0	14.4	17.0	100.0
	1961/62	38.4	-	2.3	1.3	16.7	7.2	3.1	5.1	11.8	14.1	100.0
9. Regterooewer-Vanderkloof	1954/55	37.5	25.6	2.2	0.4	2.5	5.8	1.7	4.2	11.0	9.1	100.0
	1958/59	38.5	17.1	3.4	0.5	3.6	5.1	2.1	5.2	12.5	12.0	100.0
	1961/62	37.0	17.6	3.2	0.4	3.9	6.5	1.9	4.8	12.4	12.3	100.0
10. Knap-Rietrivier	1954/55	6.4	26.1	11.3	1.8	17.2	15.1	3.1	2.7	8.1	8.2	100.0
	1958/59	5.6	25.3	11.5	2.6	17.0	15.1	2.9	2.9	8.8	8.3	100.0
	1961/62	5.5	27.5	10.5	2.6	16.8	14.4	3.2	2.7	9.0	7.8	100.0
11. Linkeroewer-Vanderkloof	1954/55	39.1	1.3	1.8	0.7	26.0	8.5	2.6	4.4	7.4	8.2	100.0
	1958/59	32.2	1.7	2.0	0.8	28.7	7.9	3.1	5.3	8.8	9.5	100.0
	1961/62	24.6	1.3	2.6	1.1	33.0	7.4	3.9	5.7	9.8	10.6	100.0
12. Suid-Kalahari	1954/55	29.8	22.9	6.3	0.4	4.8	9.9	2.7	3.7	8.2	11.3	100.0
	1958/59	23.7	31.1	5.2	0.5	4.7	9.6	2.7	3.5	8.3	10.7	100.0
	1961/62	19.7	39.8	3.9	0.5	4.5	9.3	2.6	3.0	7.4	9.3	100.0
13. Beesmanland	1954/55	53.5	19.2	1.8	0.1	1.5	5.4	2.1	3.2	6.6	6.6	100.0
	1958/59	39.3	25.5	1.4	0.3	2.4	6.0	3.0	4.2	9.2	8.7	100.0
	1961/62	36.7	23.1	1.6	0.3	2.8	6.5	3.1	4.1	11.5	10.3	100.0
14. Sakrivier	1954/55	63.8	-	1.7	0.1	5.8	7.3	2.0	4.3	7.1	7.9	100.0
	1958/59	39.7	0.6	1.9	0.3	10.2	8.2	3.3	7.8	13.7	14.3	100.0
	1961/62	54.3	0.4	1.0	0.3	7.6	7.3	2.6	5.5	10.4	10.6	100.0
15. Namakvaland	1954/55	9.0	70.7	4.1	0.1	0.4	2.9	1.2	1.4	6.5	3.7	100.0
	1958/59	7.6	63.3	4.9	0.1	0.8	3.9	1.8	2.3	9.6	5.7	100.0
	1961/62	11.8	63.6	3.6	0.1	0.8	3.1	1.6	1.8	8.7	4.9	100.0

TABEL 20.1. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOFSTREEK
EN PRODUKSIETAK, 1954/55 TOT 1961/62

Streek	Jare	Landbou, Boesbou en Visserye	Mynbou en Steen- groewe	Fabrieks- wese en konstruk- sie	Elektri- siteit, gas en water	Vervoer, opberging en kommu- nikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene regeringe- dienste	Ander dienste	Bruto geogra- fiese produk
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Oranjerivier- gebied	1954/55	16.6	11.0	21.9	1.2	14.9	13.8	3.0	3.1	7.8	6.7	100.0
	1955/56	15.8	11.1	21.3	1.2	15.2	13.7	3.1	3.3	8.1	7.2	100.0
	1956/57	19.5	10.2	19.7	1.1	14.6	13.4	3.1	3.3	8.1	7.0	100.0
	1957/58	15.4	10.3	20.4	1.2	15.5	14.2	3.3	3.5	8.7	7.5	100.0
	1958/59	11.6	11.2	19.5	1.5	17.0	13.8	3.4	3.9	9.8	8.3	100.0
	1959/60	13.7	12.3	18.6	1.4	16.5	13.2	3.5	3.7	9.4	7.7	100.0
	1960/61	10.3	13.2	19.6	1.4	17.1	13.5	3.7	3.7	9.6	7.9	100.0
	1961/62	12.2	12.9	19.6	1.3	16.7	13.3	3.5	3.6	9.2	7.7	100.0
Suidelike Streek	1954/55	11.1	0.4	39.1	1.2	15.2	14.4	2.6	2.9	6.2	6.9	100.0
	1955/56	9.4	0.6	38.2	1.3	15.8	14.8	2.8	3.1	6.6	7.4	100.0
	1956/57	11.8	0.4	36.3	1.2	15.8	14.2	2.8	3.2	6.9	7.4	100.0
	1957/58	8.3	0.4	37.1	1.3	16.5	14.8	3.0	3.4	7.3	7.9	100.0
	1958/59	7.5	0.5	34.3	1.7	18.0	14.2	3.0	3.8	8.4	8.6	100.0
	1959/60	8.1	0.5	34.4	1.5	18.0	14.1	3.2	3.7	8.3	8.2	100.0
	1960/61	7.0	0.5	35.7	1.4	17.9	14.4	3.4	3.6	8.1	8.0	100.0
	1961/62	7.0	0.5	36.4	1.3	17.7	14.7	3.3	3.5	7.6	8.0	100.0
Oostelike Streek	1954/55	15.3	0.2	11.5	1.9	22.8	19.8	3.7	3.4	12.7	8.7	100.0
	1955/56	14.2	0.2	11.2	1.8	23.1	19.9	3.9	3.6	13.0	9.1	100.0
	1956/57	20.7	0.2	9.9	1.4	20.6	19.3	3.7	3.2	12.4	8.6	100.0
	1957/58	14.6	0.2	10.6	1.6	22.5	19.6	3.9	3.5	13.9	9.6	100.0
	1958/59	11.3	0.3	11.0	1.8	24.0	18.7	4.0	3.9	14.8	10.2	100.0
	1959/60	13.5	0.3	9.8	1.8	24.0	18.2	4.4	3.8	14.5	9.7	100.0
	1960/61	11.7	0.3	9.7	1.8	25.5	17.6	4.5	4.0	14.8	10.1	100.0
	1961/62	13.1	0.3	9.3	1.9	25.8	16.9	4.3	4.0	14.4	10.0	100.0
Sentrale Streek	1954/55	19.6	20.0	7.2	1.4	18.0	13.0	3.5	3.5	8.0	5.8	100.0
	1955/56	17.1	17.0	7.9	1.6	19.9	13.0	3.6	4.1	9.1	6.7	100.0
	1956/57	24.5	15.3	7.1	1.5	17.9	12.3	3.4	3.8	8.1	6.1	100.0
	1957/58	18.7	18.8	7.3	1.7	18.1	13.2	3.6	3.9	8.3	6.4	100.0
	1958/59	13.4	20.1	8.0	1.9	19.5	13.2	3.6	4.3	9.1	6.9	100.0
	1959/60	15.4	20.9	7.6	1.8	18.8	12.6	3.8	3.9	8.8	6.4	100.0
	1960/61	12.1	23.1	7.4	2.0	19.3	12.9	3.8	3.9	9.0	6.5	100.0
	1961/62	13.3	21.9	7.2	1.9	19.4	12.7	3.9	3.9	9.2	6.6	100.0
Westelike Streek	1954/55	28.7	38.6	3.5	0.2	3.7	7.4	2.7	3.0	6.9	5.3	100.0
	1955/56	30.3	39.1	3.3	0.2	3.5	6.6	2.6	2.9	6.4	5.1	100.0
	1956/57	31.2	36.7	3.5	0.2	3.5	7.3	2.7	3.0	6.6	5.3	100.0
	1957/58	29.2	34.7	3.4	0.3	4.0	8.7	3.0	3.3	7.4	6.0	100.0
	1958/59	20.1	39.5	3.4	0.4	4.8	8.5	3.4	3.9	8.8	7.2	100.0
	1959/60	24.5	40.5	2.5	0.3	4.4	7.4	3.1	3.3	7.8	6.2	100.0
	1960/61	15.2	46.2	2.7	0.4	4.8	8.1	3.5	3.6	8.6	6.9	100.0
	1961/62	21.6	43.5	2.3	0.4	4.3	7.9	3.0	3.2	7.7	6.1	100.0

TABEL 20,2. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BLANKES IN DIE SUBSTREEK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED

VOLGENS PRODUKSIETAK, 1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Gebied	Jare	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, opberging en kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene regeringsdienste	Ander dienste	Bruto geografiese produk
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
1. Benede-Sondagsrivier	1954/55	3.9	0.2	45.4	1.3	15.8	15.2	2.6	2.7	5.9	7.0	100.0
	1958/59	3.8	0.5	38.3	1.7	18.3	14.7	2.9	3.3	7.9	8.4	100.0
	1961/62	2.7	0.4	40.7	1.3	18.1	15.3	3.2	3.3	7.3	7.7	100.0
2. Visrivier	1954/55	50.0	1.4	4.9	0.6	11.8	10.1	2.9	4.0	8.1	6.2	100.0
	1958/59	31.7	0.6	7.6	1.1	16.4	11.0	4.1	5.9	11.8	9.8	100.0
	1961/62	36.4	0.8	7.5	1.0	14.6	10.6	4.1	5.0	10.5	9.5	100.0
3. Lady Gray-Herschel	1954/55	34.4	-	-	0.2	6.0	19.0	4.5	4.3	17.6	14.0	100.0
	1958/59	45.2	-	-	0.2	5.1	13.4	3.9	3.6	15.1	13.5	100.0
	1961/62	47.2	-	-	0.1	6.0	11.1	3.8	3.4	13.8	14.6	100.0
4. Wepener-Zastron	1954/55	44.0	-	8.8	1.2	8.7	14.7	3.6	4.4	9.6	5.0	100.0
	1958/59	40.4	-	9.2	0.7	10.4	14.9	4.0	4.9	9.6	5.9	100.0
	1961/62	44.3	0.2	7.1	0.7	12.0	12.0	4.2	4.7	8.4	6.4	100.0
5. Suidoos-Vrystaat	1954/55	71.9	-	0.8	0.5	2.8	6.4	2.5	3.8	6.7	4.6	100.0
	1958/59	46.6	-	1.2	1.2	6.3	10.2	5.1	7.1	11.7	10.6	100.0
	1961/62	62.1	-	0.5	0.6	6.5	7.2	3.3	4.9	7.7	7.2	100.0
6. Kafferrivier	1954/55	7.2	0.2	13.0	2.1	26.1	21.6	3.8	3.3	13.5	9.2	100.0
	1958/59	7.0	0.3	11.9	2.0	26.2	19.4	4.0	3.7	15.2	10.3	100.0
	1961/62	6.6	0.3	10.4	2.1	28.6	18.1	4.4	3.9	15.3	10.3	100.0
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	45.9	-	5.8	0.8	14.1	9.9	2.9	5.9	8.3	6.4	100.0
	1958/59	28.1	-	6.4	1.2	19.5	9.5	3.9	8.8	12.7	9.9	100.0
	1961/62	31.8	-	5.5	0.9	19.6	9.0	3.6	7.8	12.2	9.6	100.0
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	50.6	-	2.2	0.6	13.0	7.9	2.6	5.3	10.7	7.1	100.0
	1958/59	19.1	-	3.4	1.1	23.3	7.8	4.7	9.0	17.5	14.1	100.0
	1961/62	37.9	-	2.4	1.3	16.9	8.5	4.0	5.8	12.8	10.4	100.0
9. Regteroewer-Vanderkloof	1954/55	34.4	27.9	2.3	0.5	3.1	6.5	2.4	5.2	11.8	5.9	100.0
	1958/59	35.1	18.5	3.8	0.6	4.6	5.7	2.9	6.3	13.6	8.7	100.0
	1961/62	35.9	17.7	3.6	0.5	4.7	7.4	2.6	5.7	13.3	8.6	100.0
10. Kaap-Rietrivier	1954/55	5.1	29.1	9.7	1.9	18.7	15.8	3.8	2.6	7.6	5.7	100.0
	1958/59	4.5	28.0	10.2	2.5	18.4	15.8	3.6	2.9	8.1	6.0	100.0
	1961/62	4.6	30.8	9.1	2.4	18.0	14.9	3.8	2.6	8.2	5.6	100.0
11. Linkeroewer-Vanderkloof	1954/55	39.8	1.2	1.6	0.7	28.4	9.1	3.3	4.1	6.6	5.2	100.0
	1958/59	32.9	1.6	1.4	0.7	31.7	8.5	3.9	5.4	7.3	6.6	100.0
	1961/62	24.7	1.2	1.8	1.1	36.4	8.0	4.9	5.9	8.6	7.4	100.0
12. Suid-Kalahari	1954/55	22.6	27.6	6.4	0.4	6.1	11.7	3.7	4.3	8.9	8.3	100.0
	1958/59	18.8	36.0	4.6	0.5	5.6	10.9	3.5	3.8	8.3	8.0	100.0
	1961/62	15.5	44.6	3.1	0.5	5.2	10.7	3.3	3.2	7.1	6.8	100.0
13. Boesmanland	1954/55	57.7	18.7	1.2	0.1	1.8	5.0	2.7	3.0	5.1	4.7	100.0
	1958/59	41.0	26.5	1.0	0.3	3.1	5.7	3.9	4.2	7.6	6.7	100.0
	1961/62	40.3	23.5	1.1	0.4	3.4	6.4	4.1	4.1	9.5	7.2	100.0
14. Sakrivier	1954/55	66.3	-	0.8	0.2	6.5	7.9	2.5	4.2	6.6	5.0	100.0
	1958/59	37.0	0.8	1.2	0.3	12.9	9.4	4.6	8.8	13.8	11.2	100.0
	1961/62	57.2	0.4	0.5	0.3	8.4	7.3	3.2	5.7	9.3	7.7	100.0
15. Namakvaland	1954/55	6.9	77.0	2.4	n	0.5	3.0	1.4	1.1	5.4	2.3	100.0
	1958/59	5.5	68.7	2.9	0.1	1.0	4.4	2.3	2.2	8.8	4.1	100.0
	1961/62	11.1	68.1	2.1	n	0.9	3.2	1.9	1.7	7.5	3.5	100.0

n Kleiner as 0.1

TABEL 21.1. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOFSTREEK

EN PRODUKSIETAK, 1954/55 TOT 1961/62

Streek	Jare	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, opberging en kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene regeringsdienste	Ander dienste	Bruto geografiese produk
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Oranjeriviergebied	1954/55	23.8	6.8	19.5	1.7	9.3	7.5	0.2	1.0	9.0	21.2	100.0
	1955/56	22.4	7.7	19.5	1.7	9.3	7.7	0.2	1.0	9.7	20.8	100.0
	1956/57	20.9	7.6	19.8	1.6	9.2	7.8	0.3	1.1	10.5	21.2	100.0
	1957/58	20.7	7.2	19.8	1.6	9.3	8.0	0.3	1.0	10.9	21.2	100.0
	1958/59	20.1	7.3	19.3	1.8	9.7	8.1	0.3	1.1	10.9	21.4	100.0
	1959/60	17.9	7.5	19.1	1.8	10.7	8.3	0.3	1.1	11.5	21.8	100.0
	1960/61	17.7	7.8	18.8	2.0	11.0	8.4	0.4	1.1	11.3	21.5	100.0
	1961/62	17.3	8.8	18.5	2.0	11.2	8.4	0.4	1.1	11.4	20.9	100.0
Suidelike Streek	1954/55	14.1	0.3	34.7	2.3	8.3	8.4	0.3	1.1	8.4	22.1	100.0
	1955/56	12.3	0.4	34.9	2.4	8.4	8.5	0.4	1.1	9.4	22.2	100.0
	1956/57	11.4	0.4	35.1	2.2	8.3	8.3	0.4	1.2	10.5	22.2	100.0
	1957/58	10.5	0.4	35.4	2.0	8.4	8.4	0.4	1.2	10.8	22.5	100.0
	1958/59	10.5	0.5	34.7	2.2	8.7	8.3	0.4	1.3	10.9	22.5	100.0
	1959/60	9.0	0.5	34.0	2.1	9.7	8.3	0.5	1.3	11.5	23.1	100.0
	1960/61	9.0	0.4	33.8	2.1	10.0	8.2	0.6	1.3	11.4	23.2	100.0
	1961/62	8.9	0.4	33.7	2.0	10.3	8.2	0.6	1.3	11.1	23.5	100.0
Oostelike Streek	1954/55	28.0	0.1	9.7	1.6	14.3	9.3	0.2	1.1	10.3	25.4	100.0
	1955/56	27.7	0.1	9.5	1.6	13.9	9.9	0.2	1.1	10.5	25.5	100.0
	1956/57	27.2	0.1	9.5	1.4	13.4	10.3	0.2	1.1	11.4	25.4	100.0
	1957/58	25.4	0.1	9.9	1.4	13.7	10.8	0.2	1.1	11.9	25.5	100.0
	1958/59	24.5	0.2	9.5	1.7	14.2	11.5	0.3	1.2	11.4	25.5	100.0
	1959/60	22.5	0.3	9.5	1.7	15.7	12.0	0.3	1.1	11.4	25.5	100.0
	1960/61	22.0	0.3	9.3	2.0	16.6	12.5	0.3	1.1	11.0	24.9	100.0
	1961/62	21.3	0.2	9.2	2.1	17.2	13.0	0.3	1.1	11.6	24.0	100.0
Sentrale Streek	1954/55	29.4	13.1	8.7	1.3	11.6	6.7	0.1	1.1	9.2	18.8	100.0
	1955/56	27.2	13.1	9.4	1.4	11.9	6.9	0.1	1.1	9.9	19.0	100.0
	1956/57	25.3	13.5	9.7	1.5	12.2	7.1	0.1	1.1	10.4	19.1	100.0
	1957/58	25.5	12.9	9.4	1.7	12.3	7.1	0.1	1.1	10.3	19.6	100.0
	1958/59	24.8	12.7	8.6	2.1	12.7	7.2	0.1	1.2	10.7	19.9	100.0
	1959/60	20.9	12.5	8.4	2.4	14.2	7.7	0.1	1.2	11.8	20.8	100.0
	1960/61	20.9	12.8	8.6	2.9	14.2	7.7	0.1	1.2	11.5	20.1	100.0
	1961/62	21.3	12.2	8.7	3.1	14.1	7.6	0.2	1.2	12.4	19.2	100.0
Westelike Streek	1954/55	38.0	27.7	5.0	0.4	1.5	3.1	0.1	0.5	8.7	15.0	100.0
	1955/56	35.8	32.3	5.0	0.4	1.4	3.0	0.1	0.4	8.7	12.9	100.0
	1956/57	32.4	33.0	5.5	0.4	1.5	3.4	0.1	0.5	9.5	13.7	100.0
	1957/58	35.3	29.7	5.3	0.4	1.5	3.4	0.1	0.4	10.7	13.2	100.0
	1958/59	34.0	30.9	5.1	0.4	1.6	3.3	0.1	0.5	10.7	13.4	100.0
	1959/60	30.8	32.8	4.9	0.5	1.9	3.4	0.1	0.5	11.5	13.6	100.0
	1960/61	30.7	33.7	4.8	0.8	1.9	3.1	0.1	0.5	11.3	13.1	100.0
	1961/62	28.3	38.4	4.5	0.5	1.8	3.0	0.1	0.4	10.9	12.1	100.0

TABEL 21.2. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE BANTOES IN DIE SUBSTREKE VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED

VOLGENS PRODUKSIETAK, 1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Gebied	Jare	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, opberging en kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van vonings	Algemene regeringsdienste	Ander dienste	Bruto geografiese produk
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
1. Benede-Sondagsrivier	1954/55	5.6	0.3	41.6	2.6	8.5	9.3	0.4	1.0	8.2	22.5	100.0
	1958/59	4.2	0.5	40.3	2.4	8.7	9.0	0.5	1.2	10.5	22.7	100.0
	1961/62	3.7	0.4	38.4	2.1	10.3	8.9	0.7	1.2	10.6	23.7	100.0
2. Visrivier	1954/55	52.3	0.7	3.5	0.9	7.5	4.6	0.1	1.3	9.6	19.5	100.0
	1958/59	43.5	0.5	5.5	1.1	8.8	4.4	0.1	1.5	12.7	21.9	100.0
	1961/62	39.2	0.4	6.2	1.3	10.2	4.3	0.2	1.7	14.0	22.5	100.0
3. Lady Grey-Herschel	1954/55	74.3	-	0.1	0.1	1.4	3.9	0.1	0.2	13.7	6.2	100.0
	1958/59	70.6	-	0.3	0.2	1.6	4.0	0.1	0.2	16.4	6.6	100.0
	1961/62	64.0	-	0.7	0.2	2.5	4.4	0.1	0.3	20.1	7.7	100.0
4. Wepener-Zastron	1954/55	61.9	-	4.0	0.5	5.3	7.2	0.1	1.0	5.2	14.8	100.0
	1958/59	54.8	-	5.4	0.1	6.7	6.3	0.2	1.2	7.0	17.3	100.0
	1961/62	53.7	0.2	5.1	0.2	8.7	4.9	0.2	1.4	6.5	19.1	100.0
5. Suidoos-Vrystaat	1954/55	69.6	-	1.3	0.2	1.5	4.0	0.1	0.9	5.7	16.7	100.0
	1958/59	62.8	-	1.3	0.3	2.1	4.1	0.2	1.1	7.0	21.1	100.0
	1961/62	58.2	-	1.1	0.2	3.8	4.1	0.3	1.3	7.7	23.3	100.0
6. Kaffer-rivier	1954/55	16.0	0.1	12.1	2.0	17.7	10.6	0.2	1.2	11.0	29.1	100.0
	1958/59	15.4	0.3	11.4	2.0	16.7	13.1	0.3	1.2	11.7	27.9	100.0
	1961/62	13.7	0.2	10.7	2.5	19.8	14.7	0.3	1.1	11.6	29.4	100.0
7. Linkeroewer-Hendrik Vervoerd	1954/55	54.0	-	4.2	0.9	7.1	4.0	0.1	1.1	9.3	19.3	100.0
	1958/59	44.9	-	5.9	0.9	8.0	3.3	0.1	1.5	12.8	22.6	100.0
	1961/62	41.7	-	6.0	0.8	9.7	2.5	0.2	1.6	13.4	24.1	100.0
8. Regteroewer-Hendrik Vervoerd	1954/55	56.2	-	1.3	0.3	13.0	3.8	0.1	1.2	5.3	18.8	100.0
	1958/59	46.0	-	2.3	0.5	16.6	4.1	0.2	1.4	6.4	22.5	100.0
	1961/62	41.1	-	2.1	1.0	18.5	4.0	0.3	1.6	6.9	24.5	100.0
9. Regteroewer-Vanderkloof	1954/55	44.1	23.0	1.8	0.2	1.0	3.6	0.1	0.9	6.8	18.5	100.0
	1958/59	45.3	16.4	2.7	0.2	1.2	3.9	0.1	1.0	8.3	20.9	100.0
	1961/62	37.0	21.4	2.8	0.3	1.7	4.2	0.1	1.1	8.5	22.9	100.0
10. Knap-Rietrivier	1954/55	13.8	17.8	13.3	1.9	13.8	9.1	0.1	1.0	9.9	19.3	100.0
	1958/59	12.1	17.8	11.9	3.3	14.5	9.7	0.1	1.0	10.7	18.9	100.0
	1961/62	10.6	16.0	11.8	4.8	15.3	10.4	0.2	1.0	12.6	17.3	100.0
11. Linkeroewer-Vanderkloof	1954/55	32.7	2.6	5.0	0.4	25.8	4.7	0.1	1.3	11.6	15.8	100.0
	1958/59	25.8	4.4	4.7	0.6	27.8	5.0	0.1	1.3	14.0	16.3	100.0
	1961/62	18.6	4.2	5.1	1.2	32.4	5.3	0.1	1.4	19.2	12.5	100.0
12. Suid-Kalahari	1954/55	45.4	17.6	4.7	0.5	1.8	3.7	0.1	0.5	6.7	19.0	100.0
	1958/59	39.8	22.8	5.0	0.5	1.9	3.8	0.2	0.5	8.5	17.0	100.0
	1961/62	32.4	33.3	4.4	0.6	2.1	3.2	0.1	0.5	8.6	14.8	100.0
13. Boesmanland	1954/55	27.2	47.1	2.2	-	0.3	2.5	0.1	0.4	13.0	7.2	100.0
	1958/59	22.4	48.7	1.6	0.3	0.5	2.5	0.1	0.4	17.3	6.2	100.0
	1961/62	18.9	48.8	1.8	0.1	0.7	2.8	0.1	0.5	19.8	6.5	100.0
14. Sakrivier	1954/55	54.5	-	3.5	-	5.9	2.0	-	0.5	20.3	13.3	100.0
	1958/59	47.2	-	5.0	-	7.3	4.1	-	0.5	28.5	7.9	100.0
	1961/62	44.7	2.7	5.5	-	6.6	5.5	-	0.4	28.8	5.8	100.0
15. Namakvaland	1954/55	6.0	68.8	9.7	-	0.3	1.0	-	0.5	13.2	0.5	100.0
	1958/59	8.7	66.6	8.4	0.1	0.3	1.2	-	0.5	13.7	0.5	100.0
	1961/62	7.1	68.4	6.8	0.1	0.4	1.2	-	0.5	15.0	0.5	100.0

TABEL 22.1. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN ASIATE IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS

HOOFSTREEK EN PRODUKSIETAK, 1954/55 TOT 1961/62

Streek	Jare	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, opberging en kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene regeringsdienste	Ander dienste	Bruto geografiese produk
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Oranjeriviergebied	1954/55	21.0	3.1	29.6	0.8	4.5	15.5	0.1	5.2	6.5	13.7	100.0
	1955/56	18.0	3.6	30.0	0.8	4.3	15.6	0.1	5.4	6.8	15.4	100.0
	1956/57	17.5	4.0	30.6	0.8	4.0	15.2	0.1	5.5	7.2	15.1	100.0
	1957/58	15.5	4.1	31.3	0.9	4.2	15.7	0.1	5.6	7.6	15.0	100.0
	1958/59	15.7	4.5	31.3	1.0	4.4	13.4	0.1	5.8	8.3	15.5	100.0
	1959/60	15.8	4.2	30.3	0.8	5.3	13.4	0.1	5.8	8.5	15.8	100.0
	1960/61	14.3	4.3	30.1	0.9	5.4	14.5	0.1	5.6	8.7	16.1	100.0
	1961/62	14.6	4.4	29.5	0.8	5.4	14.5	0.1	5.5	8.9	16.3	100.0
Suidelike Streek	1954/55	9.5	0.1	43.8	1.1	5.4	20.0	0.1	4.5	4.0	11.5	100.0
	1955/56	7.5	0.1	44.0	1.1	5.2	20.5	0.1	4.7	4.4	12.4	100.0
	1956/57	7.7	0.1	44.8	1.1	4.9	19.4	0.1	4.9	4.8	12.2	100.0
	1957/58	6.6	0.1	45.1	1.2	4.9	19.6	0.1	5.0	5.2	12.2	100.0
	1958/59	7.0	0.1	46.0	1.2	5.3	16.3	0.1	5.4	5.6	13.0	100.0
	1959/60	7.3	0.1	44.5	1.0	6.3	16.9	0.1	5.2	6.0	12.6	100.0
	1960/61	6.4	≡	44.0	1.0	6.4	18.4	0.1	5.1	5.9	12.7	100.0
	1961/62	6.4	≡	43.4	1.0	6.4	18.8	0.1	5.1	6.4	12.4	100.0
Oostelike Streek	1954/55	10.5	0.2	15.4	1.1	6.1	27.3	-	8.6	12.8	18.0	100.0
	1955/56	6.4	0.2	16.8	1.1	5.6	27.1	-	8.8	12.7	21.3	100.0
	1956/57	7.7	0.2	17.0	1.0	5.5	30.2	-	9.4	13.4	15.6	100.0
	1957/58	7.3	0.2	19.4	1.0	5.4	28.5	-	9.9	14.1	14.2	100.0
	1958/59	6.4	0.2	21.4	1.2	5.6	25.7	-	10.7	14.7	14.1	100.0
	1959/60	8.4	0.2	20.8	1.1	7.3	23.3	-	9.8	13.9	15.2	100.0
	1960/61	7.2	0.2	21.0	1.2	7.7	21.9	-	9.8	13.5	17.5	100.0
	1961/62	7.5	0.2	20.5	1.4	7.8	19.9	-	9.6	13.9	19.2	100.0
Sentrale Streek	1954/55	23.0	2.9	16.9	1.0	7.0	13.8	0.1	8.3	10.9	16.1	100.0
	1955/56	19.5	3.0	19.0	1.0	6.7	12.7	0.2	8.3	11.7	17.9	100.0
	1956/57	19.0	3.0	19.5	1.1	6.1	12.9	0.2	8.1	11.6	18.5	100.0
	1957/58	18.3	3.3	19.9	1.3	6.3	13.7	0.2	7.9	11.8	17.3	100.0
	1958/59	17.7	3.2	18.6	1.6	6.4	13.1	0.2	7.8	13.6	17.8	100.0
	1959/60	17.2	2.9	17.7	1.2	7.9	13.1	0.2	7.6	12.8	19.4	100.0
	1960/61	16.8	3.0	17.8	1.3	7.8	12.7	0.2	7.3	12.7	20.4	100.0
	1961/62	16.8	3.3	17.9	1.2	7.8	12.2	0.2	7.0	12.3	21.3	100.0
Westelike Streek	1954/55	43.6	9.3	8.8	0.1	1.3	6.4	0.1	4.9	8.7	16.8	100.0
	1955/56	39.1	11.1	8.9	0.1	1.3	6.4	0.1	5.0	8.9	19.1	100.0
	1956/57	36.8	12.6	9.1	0.1	1.3	6.8	0.1	5.0	9.3	18.9	100.0
	1957/58	33.6	13.3	9.3	0.2	1.5	7.4	0.1	5.2	9.9	19.5	100.0
	1958/59	32.7	14.5	8.7	0.2	1.5	6.5	0.2	5.2	10.5	20.0	100.0
	1959/60	33.1	13.9	8.1	0.2	1.9	6.4	0.2	5.1	11.2	19.9	100.0
	1960/61	30.2	14.3	8.5	0.3	2.0	6.5	0.2	5.2	12.0	20.8	100.0
	1961/62	30.8	14.3	8.2	0.3	1.9	6.4	0.2	5.0	11.5	21.4	100.0

TABEL 22.2. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE KLEURLINGE EN ASIATE IN DIE SUBSTREEK VAN DIE ORANJE-RIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSTYF. 1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Gebied	Jare	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, opberging en kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene regeringsdienste	Ander dienste	Brute geografiese produk
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
1. Benede-Sondagsrivier	1954/55	3.1	n	50.5	1.2	5.1	22.0	n	3.9	3.3	10.9	100.0
	1958/59	2.3	n	52.2	1.3	4.9	17.8	n	4.7	4.7	12.1	100.0
	1961/62	2.6	n	48.2	1.0	6.1	20.6	0.1	4.4	5.6	11.4	100.0
2. Visrivier	1954/55	43.9	0.2	7.8	0.8	7.1	9.3	0.3	7.6	7.8	15.2	100.0
	1958/59	34.9	0.1	10.6	0.6	7.6	7.8	0.4	9.2	10.3	18.6	100.0
	1961/62	31.0	0.1	11.9	0.7	8.4	7.7	0.4	9.6	11.8	18.4	100.0
3. Lady Gray-Herschel	1954/55	36.7	-	-	-	-	38.8	-	14.3	2.0	8.2	100.0
	1958/59	27.7	-	-	-	-	36.2	-	21.3	2.1	12.7	100.0
	1961/62	29.2	-	-	-	2.1	29.2	-	22.8	4.2	12.5	100.0
4. Wepener-Zastron	1954/55	28.2	-	-	-	2.6	10.3	-	12.8	30.7	15.4	100.0
	1958/59	17.1	-	-	-	2.9	14.3	-	14.3	40.0	11.4	100.0
	1961/62	20.0	-	-	-	2.9	11.4	-	14.3	37.1	14.3	100.0
5. Suidoos-Vrystaat	1954/55	32.9	-	4.7	-	1.2	12.9	-	9.4	22.4	16.5	100.0
	1958/59	17.9	-	9.0	-	1.3	12.8	-	15.4	24.4	19.2	100.0
	1961/62	20.6	-	6.5	-	1.9	12.1	-	13.1	23.4	22.4	100.0
6. Kaffer-rivier	1954/55	4.6	0.3	18.8	1.4	7.3	29.2	-	7.8	11.4	19.2	100.0
	1958/59	3.4	0.3	24.9	1.4	6.5	26.9	-	9.4	13.3	13.9	100.0
	1961/62	4.5	0.2	23.8	1.7	8.9	20.6	-	8.4	12.6	19.3	100.0
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	39.8	-	11.3	0.9	12.2	10.5	-	7.8	4.7	12.8	100.0
	1958/59	26.6	-	13.5	0.5	15.6	9.6	0.2	10.9	7.4	15.7	100.0
	1961/62	24.4	-	14.0	0.6	16.4	9.3	0.1	11.0	7.0	17.2	100.0
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	50.5	-	1.9	-	14.8	-	-	9.5	18.1	15.2	100.0
	1958/59	38.8	-	1.9	-	4.9	-	-	11.7	17.5	25.2	100.0
	1961/62	34.7	-	1.4	1.4	5.6	-	-	9.0	16.7	31.2	100.0
9. Regteroewer-Vanderkloof	1954/55	50.0	1.6	1.6	-	1.2	7.2	-	7.6	22.8	8.0	100.0
	1958/59	52.2	2.2	1.0	-	1.0	3.5	-	7.6	18.8	13.7	100.0
	1961/62	49.7	3.0	0.4	-	1.3	4.5	-	5.8	15.3	20.0	100.0
10. Kaap-Rietrivier	1954/55	7.2	5.0	28.1	1.3	4.4	19.4	0.2	8.5	11.4	14.5	100.0
	1958/59	5.8	5.1	28.5	1.7	3.6	18.3	0.2	7.3	13.7	15.8	100.0
	1961/62	6.6	5.1	26.5	1.6	4.9	16.9	0.2	6.4	13.1	18.7	100.0
11. Linkeroewer-Vanderkloof	1954/55	38.9	0.6	1.1	0.7	10.8	6.4	0.2	8.2	10.4	22.7	100.0
	1958/59	31.3	0.6	3.8	2.2	9.9	5.9	0.2	7.4	14.9	23.8	100.0
	1961/62	27.2	0.7	5.2	1.0	13.2	5.5	0.4	7.0	11.4	28.4	100.0
12. Suid-Kalahari	1954/55	50.6	1.1	8.5	0.2	1.6	8.8	0.1	5.6	6.5	17.0	100.0
	1958/59	37.6	1.5	11.1	0.3	2.2	9.5	0.1	6.3	8.2	23.3	100.0
	1961/62	38.0	2.0	11.5	0.3	2.6	7.9	0.1	5.9	7.4	24.3	100.0
13. Boesmanland	1954/55	49.2	2.0	5.0	0.2	0.6	9.9	0.2	6.0	9.9	17.0	100.0
	1958/59	42.4	3.9	3.4	0.2	0.6	9.7	0.3	6.5	12.0	21.0	100.0
	1961/62	30.3	5.2	3.5	0.4	1.1	9.3	0.3	6.0	16.3	27.6	100.0
14. Sakrivier	1954/55	54.2	-	5.3	0.1	2.9	5.5	0.1	5.0	7.9	19.0	100.0
	1958/59	45.8	n	3.3	0.4	3.4	5.6	0.2	5.9	12.0	23.4	100.0
	1961/62	43.2	0.1	2.5	0.4	4.2	7.3	0.3	5.7	12.9	23.4	100.0
15. Namakvaland	1954/55	25.0	29.4	13.6	0.1	0.2	2.5	0.1	3.5	11.0	14.6	100.0
	1958/59	16.3	39.9	11.9	0.2	0.3	2.6	0.2	3.3	11.3	14.0	100.0
	1961/62	17.2	38.5	10.2	0.1	0.4	2.9	0.2	3.3	12.8	14.4	100.0

n Kleiner as 0.1

In tabel 20.1 kan waargeneem word dat die persentasie-aandeel van die onderskeie produksietakke in die bydrae van die blankes tot die bruto geografiese produk in die Oranjeriviergebied as n geheel, ooreenstem met bogenoemde produksiestruktuur. Uit tabelle 21.1 en 22.1 blyk egter dat die nie-blanke volksgroepe se bydrae tot die bruto geografiese produk in die Oranjeriviergebied tot n groter mate in landbou en veral in ander dienste ontstaan. Die bydrae van ander dienste het in 1961/62 vir die Bantoes 20.9 persent en vir die Kleurlinge en Asiate 16.3 persent beloop, teenoor 10.2 persent vir al die volksgroepe gesamentlik geneem. Die verskynel kan toegeskryf word aan die groot getal nie-blankes wat as werknemers van huishoudings in diens is.

Indien die geografiese verspreiding van die ekonomiese bedrywighede in die Oranjeriviergebied in aanmerking geneem word, kan uit tabelle 19.1 en 19.2 gesien word dat fabriekswese en konstruksie alleen n leidende rol in die ontwikkeling van die Suidelike Streek inneem en veral gekonsentreer is in die Benede-Sondagsriviergebied, wat die Port Elizabeth-Uitenhage nywerheidskompleks insluit. Die gemiddelde jaarlikse bydrae van sekondêre nywerhede tot die bruto geografiese produk in die Suidelike Streek was dan ook ongeveer 37 persent oor die termyn 1954/55 tot 1961/62, terwyl dié gemiddelde oor die 40 persent in die Benede-Sondagsriviergebied was. In die Suidelike Streek is landbou egter ook n relatiewe belangrike produksietak, veral in die Visriviergebied waar dit 36.2 persent van die bruto geografiese produk in 1961/62 uitgemaak het. Mynbou kom alleen in die vorm van steengroewe voor, terwyl die bydrae van die tersiêre produksietakke goed vergelyk met dié van die Oranjeriviergebied as n geheel. In hierdie/.....

hierdie streek, soos in die Oranjeriviergebied as n geheel, toon die bydraes van landbou en fabriekswese ook n afname oor die tydspanne. Uit tabelle 20.1 tot 22.2 blyk dit dat dié produksiestruktuur soos hierbo vir die Suidelike Streek uiteengesit, ook tot n groot mate vir al die onderskeie volksgroepe geld, met die uitsondering van die groter persentasie-aandeel van ander dienste in die bruto geografiese produk van die Bantoes.

In die Oostelike Streek maak die tersiêre produksietakke verreweg die grootste bydrae tot die bruto geografiese produk uit. In tabel 19.1 word naamlik aangetoon dat dit n gemiddelde aandeel van ongeveer 75 persent oor die tydspanne 1954/55 tot 1961/62 gehad het. Die relatiewe belangrikheid van die tersiêre produksietakke kan veral aan die bydrae van vervoer, opberging en kommunikasie, handel en algemene regeringsdienste in die Kafferriviergebied, wat Bloemfontein insluit, toegeskryf word. In teenstelling met die Kafferriviergebied is die tersiêre bedrywighede in die ander substreke ingerig om diens aan die landbou te lewer, wat verreweg die vernaamste produksietak is. Uit tabel 20.1 en 20.2 blyk dit dat die produksiestruktuur van die blankes se bydrae tot die bruto geografiese produk in die Oostelike Streek, ooreenkom met bogenoemde beskrywing. In die bydrae van die Bantoes is landbou en ander dienste die vernaamste produksietakke, terwyl fabriekswese en konstruksie, handel en ander dienste die belangrikste bedrywighede van die Kleurlinge en Asiate in dié hoofstreek uitmaak.

In tabel 19.1 en 19.2 word aangedui dat landbou ook n leidende rol vervul in die ekonomiese ontwikkeling van die Sentrale Streek, terwyl diamantproduksie veral van belang is in die Kaap-Rietrivier-en Regteroewer-

Vanderkloofgebied/....

Vanderkloofgebied. In laasgenoemde substreek het mynbou, in vergelyking met die ander produksietakke, egter aansienlik afgeneem. In ooreenstemming met die algemene neiging in die volkshuishouding het die bydrae van landbou in die Sentrale Streek ook gedaal, terwyl dié van die tersiêre produksietakke ook goed vergelyk met die bydrae van die produksietakke vir die land as n geheel. Uit tabelle 20.1 tot 22.2 blyk verder dat dié produksiestruktuur van die gebied grotendeels ook vir die onderskeie volksgroepe geld. In die geval van die nie-blanke volksgroepe is die bydrae van mynbou in vergelyking met die ander volksgroepe laag. Dit was naamlik 3.3 persent vir die Kleurlinge en Asiate, vergeleke met 12.2 persent vir die Bantoes en 21.9 persent vir die blankes in 1961/62. Die lae aandeel van mynbou in die bydrae van die Kleurlinge en Asiate kan hoofsaaklik aan sosiologiese oorsake toegeskryf word. Sover vasgestel kon word het die volksgroepe blykbaar n vooroordeel teen sekere werk wat hulle as benede hul waardigheid beskou. Aan die anderkant kan die relatiewe lae aandeel van mynbou in die Bantoes se bydrae toegeskryf word aan die afwesigheid van onafhanklike Bantoe-ondernemers in die produksietak, teenoor n groot aantal blankes wat vir eie rekening delfstowwe ontgin.

Landbou en veral mynbou is verreweg die belangrikste produksietakke in die Westelike Streek, soos in tabelle 19.1 en 19.2 aangetoon word. In 1961/62 was hierdie twee produksietakke gesamentlik vir 63.0 persent van die bruto geografiese produk verantwoordelik. Mynbou is veral van belang in Namakwaland, waar dit 70.7 persent van die bruto geografiese produk in 1954/55 en 63.6 persent in 1961/62 uitgemaak het. In teenstelling met die afname in die bydrae van mynwese in Namakwaland, het dit in

Boesmanland/.....

Boesmanland en veral in die Suid-Kalaharigebied, vinniger toegeneem as dié van die ander produksietakke. Daarteenoor was daar egter 'n afname in die relatiewe bydrae van landbou in die substreke, terwyl dit in die Namakwalandgebied geleidelik gestyg het.

Die relatief onbelangrike rol wat die tersiêre sektor in die ekonomiese vooruitgang van die Westelike Streek speel, kom ook duidelik na vore uit tabelle 19.1 en 19.2. Die bydrae van vervoer, opberging en kommunikasie tot die bruto geografiese produk van die Westelike Streek was maar 3.7 persent in 1961/62 gewees, in vergelyking met 15.0 persent vir die Oranjeriviergebied as 'n geheel. Die relatiewe aandeel van die ander tersiêre produksietakke, veral elektrisiteit, gas en water, vergelyk net so swak met die res van die Oranjeriviergebied. Vir langtermyn ekonomiese vooruitgang is dit noodsaaklik dat die tersiêre bedrywighede in die Westelike Streek uitgebrei moet word. Uit tabelle 20.1 tot 22.2 blyk dit dat bogenoemde produksiestruktuur in die Westelike Streek, ook grotendeels vir die afsonderlike volksgroepe geld.

(b) Die bruto geografiese produk volgens tipe organisasie

Tabel 23.1 toon die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk volgens tipe organisasie vir die Oranjeriviergebied en hoofstreke vir die tydperk 1954/55 tot 1961/62, terwyl tabel 23.2 dieselfde verdeling vir die substreke vir die jare 1954/55, 1958/59 en 1961/62, weergee. Uit eersgenoemde tabel blyk dit dat die private sektor se aandeel in die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied sowat 74.2 persent in 1961/62 beloop het, wat goed vergelyk met die Republiek as 'n geheel, waar die verhouding ongeveer 77 persent is. Weens die hoë verhouding wat die bydrae van die private sektor tot die totale bruto geografiese produk uitmaak, kan die

uitbreiding/.....

**TABEL 23.1. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE
PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS TIPE ORGANI-
SASIE EN HOOFSTREEK, 1954/55 TOT 1961/62.**

Streek	Jare	Private onderne- mings	Ower - heidson- derne- mings en openbare korpora- sies	Openba- re ower- hede	Totaal
		%	%	%	%
Oranjeriviergebied	1954/55	77.6	14.5	7.9	100.0
	1955/56	77.2	14.6	8.2	100.0
	1956/57	77.6	14.1	8.3	100.0
	1957/58	76.1	15.0	8.9	100.0
	1958/59	73.3	16.9	9.8	100.0
	1959/60	74.0	16.4	9.6	100.0
	1960/61	73.0	16.8	9.8	100.0
	1961/62	74.2	16.4	9.4	100.0
Suidelike Streek	1954/55	80.5	13.2	6.3	100.0
	1955/56	79.9	13.4	6.7	100.0
	1956/57	79.7	13.1	7.2	100.0
	1957/58	78.8	13.6	7.6	100.0
	1958/59	76.6	15.0	8.4	100.0
	1959/60	76.5	15.1	8.4	100.0
	1960/61	76.6	15.1	8.3	100.0
	1961/62	77.0	15.0	8.0	100.0
Oostelike Streek	1954/55	64.6	23.1	12.3	100.0
	1955/56	64.4	23.1	12.5	100.0
	1956/57	67.1	20.7	12.2	100.0
	1957/58	64.1	22.4	13.5	100.0
	1958/59	62.0	23.9	14.1	100.0
	1959/60	61.9	24.2	13.9	100.0
	1960/61	60.2	25.7	14.1	100.0
	1961/62	59.9	26.3	13.8	100.0
Sentrale Streek	1954/55	74.4	17.3	8.3	100.0
	1955/56	71.8	18.8	9.4	100.0
	1956/57	74.1	17.2	8.7	100.0
	1957/58	73.6	17.6	8.8	100.0
	1958/59	71.3	19.0	9.7	100.0
	1959/60	71.7	18.8	9.5	100.0
	1960/61	71.5	18.9	9.6	100.0
	1961/62	70.7	19.5	9.8	100.0
Westelike Streek	1954/55	85.1	7.5	7.4	100.0
	1955/56	86.1	7.0	6.9	100.0
	1956/57	85.2	7.7	7.1	100.0
	1957/58	82.9	9.0	8.1	100.0
	1958/59	78.3	12.5	9.2	100.0
	1959/60	81.5	9.9	8.6	100.0
	1960/61	80.6	10.1	9.3	100.0
	1961/62	83.2	8.3	8.5	100.0

TABEL 23.2. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE
PRODUK VAN DIE SUBSTREKE IN DIE ORANJERIVIERGEBIED
VOLGENS TIPE ORGANISASIE 1954/55, 1958/59 EN 1961/62.

Gebied	Jare	Private	Ower-	Openbare	Totaal
		ondernemings	heidsonderne- mings en openbare korpora- sies	owerhede	
		%	%	%	%
1. Benede-Sondagsrivier	1954/55	80.6	13.5	5.9	100.0
	1958/59	77.1	15.0	7.9	100.0
	1961/62	77.3	15.2	7.5	100.0
2. Visrivier	1954/55	80.4	11.3	8.3	100.0
	1958/59	73.1	15.1	11.8	100.0
	1961/62	74.5	14.4	11.1	100.0
3. Lady Grey-Herschel	1954/55	81.8	2.9	15.3	100.0
	1958/59	81.8	2.8	15.4	100.0
	1961/62	80.3	3.7	16.0	100.0
4. Wepener-Zastron	1954/55	82.4	8.8	8.8	100.0
	1958/59	80.8	9.9	9.3	100.0
	1961/62	80.2	11.6	8.2	100.0
5. Suidoos-Vrystaat	1954/55	90.5	2.8	6.7	100.0
	1958/59	83.7	5.7	10.6	100.0
	1961/62	85.8	6.2	8.0	100.0
6. Kafferrivier	1954/55	60.1	26.9	13.0	100.0
	1958/59	58.9	26.6	14.5	100.0
	1961/62	56.0	29.4	14.6	100.0
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	78.4	13.3	8.3	100.0
	1958/59	70.1	17.5	12.4	100.0
	1961/62	69.9	18.0	12.1	100.0
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	77.2	13.1	9.7	100.0
	1958/59	64.3	21.3	14.4	100.0
	1961/62	70.4	17.8	11.8	100.0
9. Regteroewer-Vander- kloof	1954/55	86.3	2.7	11.0	100.0
	1958/59	83.8	3.7	12.5	100.0
	1961/62	83.6	4.0	12.4	100.0
10. Kaap-Rietrivier	1954/55	72.8	19.1	8.1	100.0
	1958/59	71.7	19.5	8.8	100.0
	1961/62	71.5	19.5	9.0	100.0
11. Linkeroewer-Vander- kloof	1954/55	68.3	24.3	7.4	100.0
	1958/59	64.9	26.3	8.8	100.0
	1961/62	59.2	31.0	9.8	100.0
12. Suid-Kalahari	1954/55	87.2	4.6	8.2	100.0
	1958/59	86.9	4.8	8.3	100.0
	1961/62	87.8	4.8	7.4	100.0
13. Boesmanland	1954/55	92.2	1.2	6.6	100.0
	1958/59	88.8	2.0	9.2	100.0
	1961/62	86.0	2.5	11.5	100.0
14. Sakrivier	1954/55	87.1	5.8	7.1	100.0
	1958/59	76.1	10.2	13.7	100.0
	1961/62	81.9	7.7	10.4	100.0
15. Namakwaland	1954/55	78.1	15.4	6.5	100.0
	1958/59	54.0	36.4	9.6	100.0
	1961/62	72.5	18.8	8.7	100.0

uitbreiding van die ekonomiese aktiwiteite in die Oranje-riviergebied hoofsaaklik aan ooreenstemmende uitbreidings in die private sektor toegeskryf word. Die aandeel van die private sektor in die bruto geografiese produk het egter gedurende die periode onder bespreking, vanaf 77.6 persent tot 74.2 persent afgeneem. Hierdie neiging het in al die substreke van die gebied voorgekom, soos in tabel 23.2 aangedui word. In die verband is dit van belang om daarop te let dat die private sektor se bydrae in periodes van ekonomiese inkrimping, neig om af te neem of teen 'n stadige tempo toe te neem, terwyl die openbare sektor net die teenoorgestelde kenmerke openbaar.

Dit is in hierdie afdeling ook van pas om die bydrae van die onderskeie volksgroepe tot die bruto geografiese produk in die Oranjeriviergebied, volgens tipe organisasie te bespreek. Gevoelklik word die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk volgens volksgroep en tipe organisasie, in tabel 24.1 vir die hoofstreke vir die tydperk van 1954/55 tot 1961/62 en in tabel 24.2 vir die substreke vir die jare 1954/55, 1958/59 en 1961/62 aange-
toon.

Uit die tabelle blyk dit dat die blankes se bydrae tot die bruto geografiese produk wat in die private sektor van die Oranjeriviergebied ontstaan, die laagste van al die volksgroepe was. In 1961/62 was die bydrae van die blankes in die private sektor naamlik 72.8 persent, in vergelyking met 75.4 persent vir die Bantoes en 84.4 persent vir die Kleurlinge en Asiate. Die verskynsel kom ook in meeste van die hoof- en substreke voor. In ooreenstemming met die bydrae van al die volksgroepe gesamentlik geneem, is daar ook 'n dalende neiging in die bydrae van die private sektor tot die bruto geografiese
produkt/.....

TABEL 24.1. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVKERGEBIED VOLGENS HOOFSTREEK, VOLKSGROEP EN

TIPE ORGANISASIE, 1954/55 TOT 1961/62

Streek	Jare	Blankes				Bantoes				Kleurlinge en Asiats			
		Private onder-nemings	Over-heids-onder-nemings en open-bare korpo-rasies	Openbare overhede	Totaal	Private onder-nemings	Over-heids-onder-nemings en open-bare korpo-rasies	Openbare overhede	Totaal	Private onder-nemings	Over-heids-onder-nemings en open-bare korpo-rasies	Openbare overhede	Totaal
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Oranjerivier-gebied	1954/55	76.1	16.1	7.8	100.0	79.9	11.1	9.0	100.0	87.8	5.7	6.5	100.0
	1955/56	75.6	16.3	8.1	100.0	79.4	11.0	9.6	100.0	87.6	5.6	6.8	100.0
	1956/57	76.4	15.6	8.0	100.0	78.7	10.8	10.5	100.0	87.5	5.3	7.2	100.0
	1957/58	74.6	16.7	8.7	100.0	78.1	10.9	11.0	100.0	86.8	5.6	7.6	100.0
	1958/59	71.1	19.1	9.8	100.0	77.6	11.5	10.9	100.0	85.8	5.9	8.3	100.0
	1959/60	72.5	18.1	9.4	100.0	75.9	12.6	11.5	100.0	84.8	6.6	8.6	100.0
	1960/61	71.8	18.6	9.6	100.0	75.7	13.0	11.3	100.0	84.5	6.8	8.7	100.0
	1961/62	72.8	18.0	9.2	100.0	75.4	13.2	11.4	100.0	84.4	6.7	8.9	100.0
Suidelike Streek	1954/55	79.2	14.6	6.2	100.0	81.3	10.3	8.4	100.0	89.5	6.5	4.0	100.0
	1955/56	78.5	14.9	6.6	100.0	80.3	10.3	9.4	100.0	89.4	6.2	4.4	100.0
	1956/57	78.5	14.6	6.9	100.0	79.6	9.9	10.5	100.0	89.3	5.9	4.8	100.0
	1957/58	77.3	15.3	7.4	100.0	79.4	9.9	10.7	100.0	88.8	6.0	5.2	100.0
	1958/59	74.5	17.1	8.4	100.0	78.8	10.3	10.9	100.0	88.1	6.3	5.6	100.0
	1959/60	74.8	16.9	8.3	100.0	77.4	11.2	11.4	100.0	86.8	7.2	6.0	100.0
	1960/61	75.1	16.8	8.1	100.0	77.2	11.4	11.4	100.0	86.8	7.2	6.0	100.0
	1961/62	75.7	16.6	7.7	100.0	77.2	11.7	11.1	100.0	86.4	7.2	6.4	100.0
Oostelike Streek	1954/55	62.4	24.9	12.7	100.0	73.4	16.3	10.3	100.0	80.0	7.2	12.8	100.0
	1955/56	62.0	27.1	10.9	100.0	73.6	15.9	10.5	100.0	80.5	6.8	12.7	100.0
	1956/57	65.5	22.1	12.4	100.0	73.6	15.1	11.3	100.0	80.4	6.1	13.5	100.0
	1957/58	61.9	24.2	13.9	100.0	72.6	15.4	12.0	100.0	79.6	6.3	14.1	100.0
	1958/59	59.3	25.9	14.8	100.0	72.4	16.2	11.4	100.0	78.5	6.8	14.7	100.0
	1959/60	59.5	26.0	14.5	100.0	70.9	17.7	11.4	100.0	77.6	8.5	13.9	100.0
	1960/61	57.6	27.5	14.9	100.0	70.2	18.8	11.0	100.0	77.5	9.0	13.5	100.0
	1961/62	57.5	28.1	14.4	100.0	68.8	19.6	11.6	100.0	76.8	9.3	13.9	100.0
Sentrale Streek	1954/55	73.2	18.8	8.0	100.0	77.8	13.0	9.2	100.0	81.0	8.1	10.9	100.0
	1955/56	70.1	20.8	9.1	100.0	76.7	13.4	9.9	100.0	80.3	7.9	11.8	100.0
	1956/57	73.3	18.6	8.1	100.0	75.8	13.8	10.4	100.0	81.0	7.4	11.6	100.0
	1957/58	72.7	19.0	8.3	100.0	75.5	14.2	10.3	100.0	80.4	7.9	11.7	100.0
	1958/59	70.2	20.7	9.1	100.0	74.1	15.2	10.7	100.0	78.3	8.1	13.6	100.0
	1959/60	71.2	20.0	8.8	100.0	71.3	16.9	11.8	100.0	78.0	9.2	12.8	100.0
	1960/61	70.3	20.7	9.0	100.0	71.1	17.4	11.5	100.0	77.9	9.4	12.7	100.0
	1961/62	70.1	20.7	9.2	100.0	70.1	17.5	12.4	100.0	78.5	9.2	12.3	100.0
Westelike Streek	1954/55	84.2	8.9	6.9	100.0	88.8	2.5	8.7	100.0	88.3	3.0	8.7	100.0
	1955/56	85.4	8.2	6.4	100.0	88.8	2.5	8.7	100.0	88.0	3.1	8.9	100.0
	1956/57	84.4	9.0	6.6	100.0	87.9	2.6	9.5	100.0	87.6	3.1	9.3	100.0
	1957/58	81.9	10.7	7.4	100.0	86.7	2.6	10.7	100.0	86.5	3.5	10.0	100.0
	1958/59	75.7	15.5	8.8	100.0	86.4	2.9	10.7	100.0	85.7	3.8	10.5	100.0
	1959/60	80.6	11.6	7.8	100.0	85.3	3.3	11.4	100.0	84.7	4.1	11.2	100.0
	1960/61	79.3	12.0	8.7	100.0	85.2	3.5	11.3	100.0	83.8	4.3	11.9	100.0
	1961/62	82.6	9.7	7.7	100.0	86.0	3.1	10.9	100.0	84.3	4.2	11.5	100.0

TABEL 24.2. DIE VERHOUTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE SUBSTREEK IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS VOLKSGROEP EN

TYPER INKOMME, 1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Gebied	Jare	Blankes				Bantoes				Kleurlinge en Asië			
		Private Ondernemings	Overheids-ondernemings en Opembare korporasies	Opembare overhede	Totaal	Private Ondernemings	Overheids-ondernemings en Opembare korporasies	Opembare overhede	Totaal	Private Ondernemings	Overheids-ondernemings en Opembare korporasies	Opembare overhede	Totaal
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
1. Benede-Bandagsrivier	1954/55	79.1	15.0	5.9	100.0	81.2	10.6	8.2	100.0	90.5	6.2	3.3	100.0
	1958/59	75.0	17.1	7.9	100.0	79.1	10.4	10.5	100.0	89.3	6.0	4.7	100.0
	1961/62	75.9	16.8	7.3	100.0	77.7	11.7	10.6	100.0	87.5	6.9	5.6	100.0
2. Vlerivier	1954/55	79.6	12.3	8.1	100.0	81.9	8.5	9.6	100.0	84.3	7.9	7.8	100.0
	1958/59	70.8	17.4	11.8	100.0	77.3	10.0	12.7	100.0	81.3	8.3	10.4	100.0
	1961/62	73.9	15.6	10.5	100.0	74.4	11.6	14.0	100.0	79.0	9.2	11.8	100.0
3. Lady Grey-Herzochel	1954/55	77.9	4.5	17.6	100.0	84.9	1.4	13.7	100.0	98.0	-	2.0	100.0
	1958/59	81.2	3.7	15.1	100.0	81.9	1.7	16.4	100.0	97.9	-	2.1	100.0
	1961/62	81.7	4.5	13.8	100.0	77.3	2.6	20.1	100.0	93.8	2.0	4.2	100.0
4. Wepener-Zastron	1954/55	80.5	9.9	9.6	100.0	89.0	5.8	5.2	100.0	66.7	2.6	30.7	100.0
	1958/59	79.7	10.7	9.6	100.0	86.1	6.9	7.0	100.0	57.1	2.9	40.0	100.0
	1961/62	79.3	12.3	8.4	100.0	84.6	8.9	6.5	100.0	60.0	2.9	37.1	100.0
5. Suidoos-Vrystaat	1954/55	90.2	3.1	6.7	100.0	92.5	1.8	5.7	100.0	76.4	1.2	22.4	100.0
	1958/59	81.4	6.9	11.7	100.0	90.5	2.5	7.0	100.0	74.4	1.3	24.3	100.0
	1961/62	85.6	6.7	7.7	100.0	88.2	4.1	7.7	100.0	74.8	1.8	23.4	100.0
6. Kaffer-rivier	1954/55	58.0	28.5	13.5	100.0	68.8	20.2	11.0	100.0	79.9	8.7	11.4	100.0
	1958/59	56.4	28.3	15.3	100.0	69.1	19.2	11.7	100.0	78.7	8.0	13.3	100.0
	1961/62	53.5	31.2	15.3	100.0	65.9	22.5	11.6	100.0	76.7	10.7	12.6	100.0
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	77.2	14.5	8.3	100.0	82.5	8.2	9.3	100.0	82.2	13.1	4.7	100.0
	1958/59	67.2	20.1	12.7	100.0	78.0	9.1	12.9	100.0	76.6	16.1	7.3	100.0
	1961/62	67.8	20.0	12.2	100.0	75.9	10.7	13.4	100.0	75.8	17.2	7.0	100.0
8. Regterooewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	75.9	13.4	10.7	100.0	81.2	13.5	5.3	100.0	77.1	4.8	18.1	100.0
	1958/59	58.6	24.0	17.4	100.0	76.2	17.4	6.4	100.0	77.7	4.9	17.4	100.0
	1961/62	69.3	17.9	12.8	100.0	73.3	19.8	6.9	100.0	76.4	6.9	16.7	100.0
9. Regterooewer-Vanderkloof	1954/55	84.9	3.3	11.8	100.0	91.9	1.3	6.8	100.0	76.0	1.2	22.8	100.0
	1958/59	81.7	4.7	13.6	100.0	90.1	1.6	8.3	100.0	80.3	1.0	18.7	100.0
	1961/62	81.9	4.8	13.3	100.0	89.5	2.0	8.5	100.0	83.4	1.3	15.3	100.0
10. Kaap-Rietrivier	1954/55	71.9	20.5	7.6	100.0	74.1	16.0	9.9	100.0	82.7	5.9	11.4	100.0
	1958/59	71.1	20.8	8.1	100.0	71.1	18.2	10.7	100.0	80.9	5.5	13.6	100.0
	1961/62	71.5	20.3	8.2	100.0	68.9	20.5	12.6	100.0	80.2	6.7	13.1	100.0
11. Linkeroewer-Vanderkloof	1954/55	67.4	26.0	6.6	100.0	62.2	26.2	11.6	100.0	78.0	11.6	10.4	100.0
	1958/59	64.3	28.4	7.3	100.0	57.5	28.5	14.0	100.0	72.8	12.3	14.9	100.0
	1961/62	57.9	33.5	8.6	100.0	46.5	34.3	19.2	100.0	74.3	14.3	11.4	100.0
12. Suid-Kalahari	1954/55	85.5	5.6	8.9	100.0	91.0	2.3	6.7	100.0	91.7	1.8	6.5	100.0
	1958/59	86.2	5.5	8.3	100.0	89.0	2.4	8.6	100.0	89.5	2.3	8.2	100.0
	1961/62	87.5	5.4	7.1	100.0	88.7	2.7	8.6	100.0	89.8	2.8	7.4	100.0
13. Boesman-land	1954/55	93.5	1.4	5.1	100.0	86.7	0.3	13.0	100.0	89.4	0.7	9.9	100.0
	1958/59	90.0	2.4	7.6	100.0	81.9	0.8	17.3	100.0	87.3	0.8	11.9	100.0
	1961/62	87.6	2.9	9.5	100.0	79.4	0.8	19.8	100.0	82.3	1.4	16.3	100.0
14. Sakrivier	1954/55	87.0	6.4	6.6	100.0	73.8	5.9	20.3	100.0	89.1	3.0	7.9	100.0
	1958/59	73.5	12.7	13.8	100.0	64.7	7.3	28.0	100.0	84.1	3.9	12.0	100.0
	1961/62	82.2	8.5	9.3	100.0	64.6	6.6	28.8	100.0	82.3	4.8	12.9	100.0
15. Namakvaland	1954/55	77.2	17.4	5.4	100.0	81.2	5.6	13.2	100.0	83.1	5.9	11.0	100.0
	1958/59	44.9	46.3	8.8	100.0	79.4	6.8	13.8	100.0	82.1	6.6	11.3	100.0
	1961/62	70.6	21.9	7.5	100.0	78.4	6.6	15.0	100.0	80.7	6.5	12.8	100.0

produk in vergelyking met die ander organisasievorme, vir die afsonderlike volksgroepe oor die besondere tydsperiode.

(c) Die bruto geografiese produk volgens tipe inkome

Om 'n aanduiding van die inkomestruktuur te verkry, wat as gevolg van die bruto geografiese produk in die Oranjeriviergebied ontstaan, word die persentasie-verdeling van die bruto geografiese produk volgens tipe inkome in tabel 25.1 vir die Oranjeriviergebied en die onderskeie hoofstreke vir die jare 1954/55 tot 1961/62 en in tabel 25.2 vir die substreke vir die jare 1954/55, 1958/59 en 1961/62 aangetoon. By die ontleding van die tabelle moet egter onthou word dat die bruto geografiese produk by die punt van betaling bereken is. Die persentasieverhoudings in die tabelle toon dus nie die produktiewe inkome van die inwoners in 'n besondere gebied aan nie. Vanselfsprekend volg uit die definisie van die bruto geografiese produk dat die tabelle ook nie die inkome aantoon wat aan individue of nie-winssoekende instellings betaal is nie, maar alleen die inkome wat die onderskeie produksiefaktore toekom wat in die streek werkzaam is.

Uit die tabelle kan waargeneem word dat die aandeel van arbeidsvergoeding tot die totale bruto geografiese produk vir die Oranjeriviergebied effens laer is as dieselfde verhouding vir die land as 'n geheel, waar arbeidsvergoeding oor die algemeen in die na-oorlogse jare sowat 60 persent van die bruto geografiese produk uitgemaak het. Hierdie laer verhouding kan toegeskryf word aan die relatiewe belangrikheid van landbou in die Oranjeriviergebied. In die geval van landbou is die verhouding van arbeidsvergoeding tot ander inkome veel laer as in die geval van die ander produksietakke. Soos verwag kan word is die persentasie-aandeel van arbeidsvergoeding dan ook in die meeste gevalle laer in die oorwegend landelike gebiede

in die/.....

TABEL 25.1. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEO-
 GRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED
 VOLGENS TIPE INKOME EN HOOFSTREEK, 1954/55
 TOT 1961/62.

Streek	Jare	Arbeids- vergoe- ding.	Ander Inkome	Totaal
		%	%	%
Oranjerivier- gebied	1954/55	49.2	50.8	100.0
	1955/56	50.1	49.9	100.0
	1956/57	48.9	51.1	100.0
	1957/58	51.1	48.9	100.0
	1958/59	54.7	45.3	100.0
	1959/60	51.1	48.9	100.0
	1960/61	51.9	48.1	100.0
	1961/62	50.5	49.5	100.0
Suidelike Streek	1954/55	53.2	46.8	100.0
	1955/56	54.2	45.8	100.0
	1956/57	54.4	45.6	100.0
	1957/58	56.0	44.0	100.0
	1958/59	59.7	40.3	100.0
	1959/60	57.1	42.9	100.0
	1960/61	55.9	44.1	100.0
	1961/62	54.4	45.6	100.0
Oostelike Streek	1954/55	55.8	44.2	100.0
	1955/56	56.8	43.2	100.0
	1956/57	53.1	46.9	100.0
	1957/58	57.4	42.6	100.0
	1958/59	60.3	39.7	100.0
	1959/60	57.3	42.7	100.0
	1960/61	58.6	41.4	100.0
	1961/62	58.2	41.8	100.0
Sentrale Streek	1954/55	46.6	53.4	100.0
	1955/56	51.0	49.0	100.0
	1956/57	47.1	52.9	100.0
	1957/58	47.5	52.5	100.0
	1958/59	49.8	50.2	100.0
	1959/60	45.9	54.1	100.0
	1960/61	46.8	53.2	100.0
	1961/62	47.2	52.8	100.0
Westelike Streek	1954/55	35.7	64.3	100.0
	1955/56	34.4	65.6	100.0
	1956/57	34.2	65.8	100.0
	1957/58	37.0	63.0	100.0
	1958/59	41.9	58.1	100.0
	1959/60	37.3	62.7	100.0
	1960/61	40.7	59.3	100.0
	1961/62	38.4	61.6	100.0

TABEL 25.2. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE
PRODUK VAN DIE SUBSTREKE IN DIE ORANJERIVIERGEBIED
VOLGENS TYP INKOME, 1954/55, 1958/59 EN 1961/62.

Gebied	Jare	Arbeids- vergoe- ding.	Ander Inkome	Totaal
		%	%	%
1. Benede-Sondagsrivier	1954/55	55.7	44.3	100.0
	1958/59	61.1	38.9	100.0
	1961/62	56.0	44.0	100.0
2. Visrivier	1954/55	40.3	59.7	100.0
	1958/59	50.3	49.7	100.0
	1961/62	43.9	56.1	100.0
3. Lady Grey-Herschel	1954/55	35.1	64.9	100.0
	1958/59	32.9	67.1	100.0
	1961/62	33.8	66.2	100.0
4. Wepener-Zastron	1954/55	41.3	58.7	100.0
	1958/59	40.4	59.6	100.0
	1961/62	37.9	62.1	100.0
5. Suidoos-Vrystaat	1954/55	29.8	70.2	100.0
	1958/59	43.1	56.9	100.0
	1961/62	30.9	69.1	100.0
6. Kafferrivier	1954/55	60.3	39.7	100.0
	1958/59	63.4	36.6	100.0
	1961/62	62.3	37.7	100.0
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	41.9	58.1	100.0
	1958/59	51.7	48.3	100.0
	1961/62	48.2	51.8	100.0
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	43.0	57.0	100.0
	1958/59	61.1	38.9	100.0
	1961/62	45.3	54.7	100.0
9. Regteroewer-Vander- kloof	1954/55	48.3	51.7	100.0
	1958/59	52.4	47.6	100.0
	1961/62	49.5	50.5	100.0
10. Kaap-Rietrivier	1954/55	48.6	51.4	100.0
	1958/59	49.0	51.0	100.0
	1961/62	46.2	53.8	100.0
11. Linkeroewer-Vander- kloof	1954/55	43.1	56.9	100.0
	1958/59	48.0	52.0	100.0
	1961/62	50.3	49.7	100.0
12. Suid-Kalahari	1954/55	43.1	56.9	100.0
	1958/59	39.8	60.2	100.0
	1961/62	38.4	61.6	100.0
13. Boesmanland	1954/55	31.2	68.8	100.0
	1958/59	38.0	62.0	100.0
	1961/62	41.3	58.7	100.0
14. Sakrivier	1954/55	31.5	68.5	100.0
	1958/59	48.1	51.9	100.0
	1961/62	33.5	66.5	100.0
15. Namakwaland	1954/55	29.4	70.6	100.0
	1958/59	46.6	53.4	100.0
	1961/62	39.0	61.0	100.0

in die Oranjeriviergebied, as in gebiede wat groot stedelike sentrums bevat.

Oor die termyn 1954/55 tot 1961/62 het die verhouding tussen arbeidsvergoeding en ander inkome redelik konstant gebly. Die toename in die bruto geografiese produk kan dus toegeskryf word aan 'n styging in arbeidsvergoeding sowel as ander inkome. Soos verwag kan word kom die skommelings in die verhouding tussen die twee groothede ook grootliks ooreen met die mate van ekonomiese ontwikkeling van die streekshuishouding in 'n besondere jaar; ten tye van ekonomiese uitbreiding maak arbeidsvergoeding 'n kleiner deel van die bruto geografiese produk uit as in tye van ekonomiese inkrimping.

In hierdie afdeling word ten slotte die persentasieverdeling van die bruto geografiese produk volgens volksgroep en tipe inkome in tabel 26.1 vir die Oranjeriviergebied en die onderskeie hoofstreke vir die jare 1954/55 tot 1961/62, en in tabel 26.2 vir die substreke vir die jare 1954/55, 1958/59 en 1961/62, weergegee. Uit die tabelle kan waargeneem word dat ongeveer 40 persent van die blankes se bruto geografiese produk uit arbeidsvergoeding bestaan, wat in die Oranjeriviergebied as 'n geheel, uitbetaal word. Daarteenoor was die Kleurlinge en Asiatische se arbeidsvergoeding 72.3 persent van die bruto geografiese produk in 1961/62, terwyl die Bantoes se arbeidsvergoeding 85.1 persent was. Hieruit is dit duidelik dat die nie-blanke volksgroepe hoofsaaklik as werknemers in die ondersoekgebied bedrywig is. Die ontleding mag egter 'n skewe beeld vir die Asiatische gee, wat veral in die handel as onafhanklike ondernemers optree.

Die toenemende persentasieverhouding van arbeidsvergoeding, wat vir die blankes in die Oranjeriviergebied

in die/.....

TABEL 26.1. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOFSTREK, VOLKSGROEP EN

TIFE INKOME, 1954/55 TOT 1961/62

Streek	Jare	Blankes			Bantoes			Kleurlinge en Asiate		
		Arbeids- vergoeding	Ander inkome	Totaal	Arbeids- vergoeding	Ander inkome	Totaal	Arbeids- vergoeding	Ander inkome	Totaal
		%	%	%	%	%	%	%	%	%
Oranjerivier- gebied	1954/55	39.9	60.1	100.0	86.0	14.0	100.0	74.0	26.0	100.0
	1955/56	41.0	59.0	100.0	86.2	13.8	100.0	73.9	26.1	100.0
	1956/57	40.0	60.0	100.0	86.2	13.8	100.0	74.0	26.0	100.0
	1957/58	42.5	57.5	100.0	85.9	14.1	100.0	73.5	26.5	100.0
	1958/59	46.4	53.6	100.0	86.2	13.8	100.0	75.0	25.0	100.0
	1959/60	43.0	57.0	100.0	84.7	15.3	100.0	73.4	26.6	100.0
	1960/61	43.9	56.1	100.0	84.6	15.4	100.0	72.4	27.6	100.0
	1961/62	42.3	57.7	100.0	85.1	14.9	100.0	72.3	27.7	100.0
Suidelike Streek	1954/55	44.6	55.4	100.0	90.5	9.5	100.0	71.6	28.4	100.0
	1955/56	46.0	54.0	100.0	90.6	9.4	100.0	71.2	28.8	100.0
	1956/57	46.1	53.9	100.0	90.8	9.2	100.0	72.1	27.9	100.0
	1957/58	48.1	51.9	100.0	90.5	9.5	100.0	71.5	28.5	100.0
	1958/59	52.2	47.8	100.0	90.1	9.9	100.0	73.6	26.4	100.0
	1959/60	49.6	50.4	100.0	89.1	10.9	100.0	71.8	28.2	100.0
	1960/61	48.4	51.6	100.0	89.2	10.8	100.0	70.1	29.9	100.0
	1961/62	46.9	53.1	100.0	89.0	11.0	100.0	69.5	30.5	100.0
Oostelike Streek	1954/55	50.4	49.6	100.0	79.2	20.8	100.0	55.5	44.5	100.0
	1955/56	51.7	48.3	100.0	78.1	21.9	100.0	56.5	43.5	100.0
	1956/57	47.7	52.3	100.0	78.1	21.9	100.0	52.9	47.1	100.0
	1957/58	52.3	47.7	100.0	79.5	20.5	100.0	54.4	45.6	100.0
	1958/59	55.4	44.6	100.0	80.6	19.4	100.0	56.0	44.0	100.0
	1959/60	52.5	47.5	100.0	77.9	22.1	100.0	58.7	41.3	100.0
	1960/61	54.1	45.9	100.0	77.7	22.3	100.0	59.0	41.0	100.0
	1961/62	53.5	46.5	100.0	78.5	21.5	100.0	60.7	39.3	100.0
Sentrale Streek	1954/55	36.7	63.3	100.0	87.5	12.5	100.0	72.4	27.6	100.0
	1955/56	41.3	58.7	100.0	88.2	11.8	100.0	74.0	26.0	100.0
	1956/57	37.5	62.5	100.0	87.9	12.1	100.0	74.1	25.9	100.0
	1957/58	38.1	61.9	100.0	88.2	11.8	100.0	73.2	26.8	100.0
	1958/59	40.7	59.3	100.0	87.5	12.5	100.0	73.1	26.9	100.0
	1959/60	37.3	62.7	100.0	86.1	13.9	100.0	71.2	28.8	100.0
	1960/61	38.2	61.8	100.0	86.2	13.8	100.0	71.8	28.2	100.0
	1961/62	38.4	61.6	100.0	86.4	13.6	100.0	72.4	27.6	100.0
Westelike Streek	1954/55	21.5	78.5	100.0	82.1	17.9	100.0	80.8	19.2	100.0
	1955/56	20.8	79.2	100.0	84.3	15.7	100.0	80.7	19.3	100.0
	1956/57	21.2	78.8	100.0	84.2	15.8	100.0	79.7	20.3	100.0
	1957/58	24.3	75.7	100.0	80.5	19.5	100.0	79.7	20.3	100.0
	1958/59	28.7	71.3	100.0	82.9	17.1	100.0	80.5	19.5	100.0
	1959/60	25.2	74.8	100.0	81.6	18.4	100.0	79.2	20.8	100.0
	1960/61	28.6	71.4	100.0	81.4	18.6	100.0	78.9	21.1	100.0
	1961/62	26.1	73.9	100.0	84.1	15.9	100.0	79.1	20.9	100.0

TABEL 26.2. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO GROOT-PIESE PRODUK IN DIE SUBSTREEK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS VOLKSGROEP

IN TIPE INKOME, 1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Gebied	Jare	Blankes			Bantoes			Kleurlinge en Asiats		
		Arbeids- vergoeding	Ander inkome	Totaal	Arbeids- vergoeding	Ander inkome	Totaal	Arbeids- vergoeding	Ander inkome	Totaal
		%	%	%	%	%	%	%	%	%
1. Benede- Sondagsrivier	1954/55	47.8	52.2	100.0	91.9	8.1	100.0	71.4	28.6	100.0
	1958/59	54.1	45.9	100.0	91.5	8.5	100.0	73.8	26.2	100.0
	1961/62	48.9	51.1	100.0	90.2	9.8	100.0	69.4	30.6	100.0
2. Visrivier	1954/55	27.4	72.6	100.0	84.4	15.6	100.0	73.0	27.0	100.0
	1958/59	39.4	60.6	100.0	83.1	16.9	100.0	72.6	27.4	100.0
	1961/62	33.7	66.3	100.0	81.6	18.4	100.0	69.8	30.2	100.0
3. Lady Grey- Herschel	1954/55	35.0	65.0	100.0	35.3	64.7	100.0	34.7	65.3	100.0
	1958/59	30.1	69.9	100.0	36.4	63.6	100.0	36.2	63.8	100.0
	1961/62	30.2	69.8	100.0	39.3	60.7	100.0	37.5	62.5	100.0
4. Wepener- Zastron	1954/55	28.0	72.0	100.0	83.6	16.4	100.0	69.2	30.8	100.0
	1958/59	29.1	70.9	100.0	81.9	18.1	100.0	60.0	40.0	100.0
	1961/62	27.6	72.4	100.0	79.6	20.4	100.0	62.9	37.1	100.0
5. Suidoos- Vrystaat	1954/55	16.5	83.5	100.0	81.8	18.2	100.0	70.6	29.4	100.0
	1958/59	28.7	71.3	100.0	80.4	19.6	100.0	62.8	37.2	100.0
	1961/62	19.9	80.1	100.0	79.7	20.3	100.0	65.4	34.6	100.0
6. Kaffer- rivier	1954/55	55.7	44.3	100.0	82.2	17.8	100.0	54.3	45.7	100.0
	1958/59	59.0	41.0	100.0	83.8	16.2	100.0	56.4	43.6	100.0
	1961/62	58.2	41.8	100.0	80.8	19.2	100.0	61.2	38.8	100.0
7. Linkeroewer- Hendrik Verwoerd	1954/55	29.0	71.0	100.0	82.5	17.5	100.0	74.8	25.2	100.0
	1958/59	41.5	58.5	100.0	81.8	18.2	100.0	68.9	31.1	100.0
	1961/62	38.0	62.0	100.0	81.8	18.2	100.0	65.6	34.4	100.0
8. Regteroewer- Hendrik Verwoerd	1954/55	28.8	71.2	100.0	85.0	15.0	100.0	81.0	19.0	100.0
	1958/59	50.2	49.8	100.0	85.0	15.0	100.0	77.7	22.3	100.0
	1961/62	33.5	66.5	100.0	82.0	18.0	100.0	79.9	20.1	100.0
9. Regteroewer- Vanderkloof	1954/55	34.0	66.0	100.0	89.7	10.3	100.0	46.0	54.0	100.0
	1958/59	39.8	60.2	100.0	87.5	12.5	100.0	52.2	47.8	100.0
	1961/62	37.4	62.6	100.0	87.7	12.3	100.0	60.0	40.0	100.0
10. Kaap- Rietrivier	1954/55	39.9	60.1	100.0	89.8	10.2	100.0	71.6	28.4	100.0
	1958/59	40.6	59.4	100.0	90.0	10.0	100.0	73.1	26.9	100.0
	1961/62	38.0	62.0	100.0	88.9	11.1	100.0	73.4	26.6	100.0
11. Linkeroewer- Vanderkloof	1954/55	34.3	65.7	100.0	80.7	19.3	100.0	77.6	22.4	100.0
	1958/59	39.4	60.6	100.0	83.2	16.8	100.0	79.3	20.7	100.0
	1961/62	43.1	56.9	100.0	78.4	21.6	100.0	76.0	24.0	100.0
12. Suid- Kalahari	1954/55	28.8	71.2	100.0	78.5	21.5	100.0	76.1	23.9	100.0
	1958/59	27.7	72.3	100.0	80.6	19.4	100.0	71.0	29.0	100.0
	1961/62	26.5	73.5	100.0	82.8	17.2	100.0	70.1	29.9	100.0
13. Boesmanland	1954/55	15.0	85.0	100.0	89.8	10.2	100.0	80.3	19.7	100.0
	1958/59	22.6	77.4	100.0	89.4	10.6	100.0	80.8	19.2	100.0
	1961/62	27.5	72.5	100.0	85.8	14.2	100.0	81.1	18.9	100.0
14. Sakrivier	1954/55	17.0	83.0	100.0	74.5	25.5	100.0	86.7	13.3	100.0
	1958/59	33.0	67.0	100.0	68.3	31.7	100.0	85.7	14.3	100.0
	1961/62	21.1	78.9	100.0	61.5	38.5	100.0	84.0	16.0	100.0
15. Namakwaland	1954/55	17.7	82.3	100.0	95.3	4.7	100.0	82.6	17.4	100.0
	1958/59	32.9	67.1	100.0	92.5	7.5	100.0	86.6	13.4	100.0
	1961/62	26.9	73.1	100.0	94.5	5.5	100.0	84.6	15.4	100.0

in die tabel aangetoon word, kan vermoedelik toegeskryf word aan die relatiewe ekonomiese inkrimping in die laaste paar jaar van die termyn. In teenstelling daarmee kan die afname in die verhouding van die arbeidsvergoeding van die Kleurlinge en Asiate, waarskynlik toegeskryf word aan 'n toenemende neiging by die volksgroepe om vir eie gewin op te tree, veral in die geval van die Kleurlinge wat as onafhanklike boukontrakteurs werkzaam is.

Indien die geografiese verspreiding van die ekonomiese aktiwiteite in die Oranjeriviergebied in aanmerking geneem word, volg uit die tabelle dat die persentasie-aandeel van arbeidsvergoeding tot die bruto geografiese produk vir die blankes geleidelik verminder na die weste, terwyl dit vir die Kleurlinge en Asiate weer na die weste toeneem. Die omgekeerde geld natuurlik vir ander inkome. Die persentasie-aandeel van die Bantoes se arbeidsvergoeding is egter oor die hele gebied betreklik konstant, met die uitsondering van die Lady Grey-Herschelgebied, waar dit in 1961/62 maar 39.3 persent beloop het. Die lae verhouding van arbeidsvergoeding tot die totale bruto geografiese produk van die Bantoes in die substreek, is 'n logiese verskynsel as in gedagte gehou word dat 'n relatiewe groot gedeelte van die substreek uit 'n Bantoetuisland bestaan.

5. Die groeikoers van die bruto geografiese produk

Soos reeds hierbo aangetoon is, is alle berekenings in hierdie studie teen heersende pryse gemaak. Geen aansuiwering om die resultate teen reële terme uit te druk is aangebring nie, aangesien daar nie prysindekse vir kleiner geografiese eenhede as die nasionale grense bestaan nie en as gevolg van die omvang wat die studie noodwendig sou moes aanneem om sodanige prysindekse op te stel. By die ontleding van toe- of afnames in die bruto geografiese produk moet prysverskille dus ook as een

van/.....

van die moontlike oorsake vir sodanige veranderings beskou word.

Met inagneming van die tekortkoming kan gestel word dat die bruto geografiese produk teen heersende pryse teen 'n jaarlikse gemiddelde koers van 4.1 persent in die Oranjeriviergebied toegeneem het, in vergelyking met 'n ooreenstemmende toename van 5.0 persent in die bruto binne-landse produk teen heersende pryse. Die onderskeie hoof- en substreke in die Oranjeriviergebied het, met die uitsondering van die Westelike Streek, ook almal 'n laer groeikoers as dié van die Republiek oor die tydspanne gehad. Soos blyk uit tabel 27 het die bruto geografiese produk van die Westelike Streek die hoogste groeikoers oor die sewe jaar getoon, naamlik 52 persent, gevolg deur die Oostelike Streek met 4.3 persent, die Sentrale Streek met 4.0 persent en die Suidelike Streek met 3.6 persent. Die groeikoerse van die bruto geografiese produk van die substreke bring aan die lig dat dit veral die aansienlike toename in die Suid-Kalaharigebied is, wat vir die hoër jaarlikse gemiddelde toename in die Westelike Streek verantwoordelik was. Die bruto geografiese produk van die substreek het naamlik van ongeveer R33.5 miljoen in 1954/55 tot R60.8 miljoen in 1961/62 gestyg⁵⁾, wat gelykstaande is aan 'n gemiddelde jaarlikse toename van R3.9 miljoen. As in aanmerking geneem word dat die gemiddelde jaarlikse toename in die Oranjeriviergebied ongeveer R19.7 miljoen van die styging in die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied verantwoordelik. Die enigste substreek wat 'n groter persentasie-aandeel van die gemiddelde jaarlikse toename van die Oranjeriviergebied uitgemaak het, is die

Benede/.....

5) Vgl. tabel 4, p.113

TABEL 27. JAARLIKSE PERSENTASIE-GROEIKOERS VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED, VOLGENS HOOF- EN SUBSTREEK, 1954/55 TOT 1961/62.

Streek of gebied	1954/55 tot 1955/56	1955/56 tot 1956/57	1956/57 tot 1957/58	1957/58 tot 1958/59	1958/59 tot 1959/60	1959/60 tot 1960/61	1960/61 tot 1961/62	Gemiddeld jaarlikse toename, 1954/55 tot 1961/62
Oranjeriviergebied	3.4	8.6	0.5	-3.4	9.8	2.8	7.6	4.1
Suidelike Streek	2.3	6.1	1.5	-3.5	7.1	5.8	6.2	3.6
Oostelike Streek	3.7	14.2	-1.8	-0.5	7.9	2.2	5.4	4.3
Sentrale Streek	-4.0	13.9	4.2	-1.7	9.6	2.7	4.0	4.0
Westelike Streek	12.5	5.5	-2.9	-7.5	18.3	-3.4	16.2	5.2
1. Benede-Sondagsrivier	4.0	4.1	4.1	-3.0	6.0	7.0	6.6	4.1
2. Visrivier	-6.6	17.9	-12.0	-6.5	14.6	-1.2	3.5	0.9
3. Lady Grey-Herschel	22.2	29.0	-24.3	6.1	13.6	41.2	-17.0	4.3
4. Wepener-Zastron	26.3	14.0	-8.5	-15.9	6.9	2.3	-1.8	2.9
5. Suidoos-Vrystaat	-36.6	48.6	-35.5	-18.0	39.2	-31.3	43.5	0.5
6. Kafferrivier	5.1	11.1	2.2	1.3	6.7	3.3	4.3	5.1
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	-4.6	33.0	-17.0	-19.2	19.8	-4.4	2.0	0.9
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	-8.4	20.3	-10.3	-33.9	51.4	-11.5	5.8	1.1
9. Regteroewer-Vanderkloof	-14.3	18.4	-14.7	8.8	9.4	-8.8	16.8	2.1
10. Kaap-Rietrivier	-3.4	9.8	13.1	1.5	8.3	5.2	3.9	5.4
11. Linkeroewer-Vanderkloof	-0.2	7.4	3.9	-0.5	-1.4	8.3	-0.8	2.3
12. Suid-Kalahari	14.2	12.7	12.4	-5.1	15.8	0.7	13.3	8.8
13. Boesmanland	7.1	3.8	-7.3	-6.4	6.0	-5.9	10.7	1.0
14. Sakrivier	9.6	14.1	-16.8	-47.8	21.0	-4.0	80.7	1.8
15. Namakwaland	14.0	-8.0	-25.8	1.8	30.1	-1.4	8.2	2.4

Benede-Sondagriviergebied wat die Port Elizabeth-Uitenhage nywerheidskompleks bevat. Dit was naamlik vir 38.7 persent van die gemiddelde jaarlikse toename van R19.7 miljoen in die Oranjeriviergebied, verantwoordelik. Die Kaap-Rietriviergebied met 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 5.4 persent in die bruto geografiese produk en die Kafferriviergebied met 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 5.1 persent, is die ander substreke wat hoofsaaklik vir die toename in die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied verantwoordelik was. Gesamentlik was die vier substreke, naamlik die Benede-Sondagsrivier-, Kafferrivier-, Kaap-Rietrivier- en die Suid-Kalaharigebied, se persentasie-aandeel 89.5 persent van die gemiddelde jaarlikse toename van R19.7 miljoen in die Oranjeriviergebied. Die relatiewe lae groeikoers van die bruto geografiese produk van die ander substreke in die Oranjeriviergebied is veral toe te skryf aan die stadige groeikoers en in sommige gevalle selfs 'n afname in die waarde van landbouproduksie, wat in hierdie streke 'n belangrike bydrae tot die bruto geografiese produk maak.

In tabel 27 word die jaarlikse groeikoers in die bruto geografiese produk ook vir die hoof- en substreke in die Oranjeriviergebied aangetoon. Hieruit blyk dit dat 1957/58, 1958/59 en 1960/61, oor die algemeen jare verteenwoordig waarin die bruto geografiese produk teen 'n stadiger tempo toegeneem of selfs afgeneem het. Alhoewel dié tendens aan prysveranderings toegeskryf kan word, kom dit ook ooreen met tye van ekonomiese verslapping in die volkshuishouding as 'n geheel. Die besondere jare verteenwoordig dus waarskynlik periodes van ekonomiese inkrimping in die bedrywigheede van die Oranjeriviergebied. Uit die tabel kan ook waargeneem word dat daar groot

jaarlikse/.....

jaarlikse fluktuasies in die groeikoerse van die bruto geografiese produk in sommige substreke voorkom, wat vermoedelik aan die relatiewe belangrikheid van landbou in hierdie gebiede toegeskryf kan word.

Om die rol wat die produksietakke in die groei van die bruto geografiese produk vervul het, aan te toon, word die gemiddelde jaarlikse ~~persentasie~~-groeikoers van die onderskeie produksietakke vergelyk met dié van die bruto geografiese produk in tabel 28, vir die hoof- en substreke oor die termyn 1954/55 tot 1961/62.

Uit die tabel volg dat die bydrae van landbou tot die bruto geografiese produk met 'n gemiddelde jaarlikse koers van 0.6 persent in die Oranjeriviergebied as 'n geheel, gedaal het. Hierdie daling in die bydrae van landbou in die Oranjeriviergebied is veroorsaak deur dalings in landbou se toegevoegde bruto waarde in die Suidelike en Sentrale Streek, van onderskeidelik 2.9 persent en 1.5 persent. Die groeikoers in die ander hoofstreke was 1.5 persent per jaar in die Oostelike Streek en 0.7 persent in die Westelike Streek.

Die bydrae van mynbou in die Oranjeriviergebied as 'n geheel, het egter vanaf R41.1 miljoen in 1954/55 tot R65.5 miljoen in 1961/62 gestyg,⁶⁾ wat gelykstaande is aan 'n vermeerdering van sowat R3.5 miljoen jaarliks. Die R3.5 miljoen maak ongeveer 17.7 persent van die gemiddelde jaarlikse toename van sowat R19.7 miljoen in die Oranjeriviergebied uit. Die Suid-Kalaharigebied, waar die bydrae van mynbou toegeneem het van R7.7 miljoen in 1954/55 tot R24.2 miljoen in 1961/62,⁷⁾ was hoofsaaklik vir die
relatiewe/.....

6) Vgl. tabel 8.1, p.127 en tabel 8.8, p.134.

7) Vgl. tabel 8.1, p.127 en tabel 8.8, p.134.

TABEL 28. DIE GEMIDDELTE JAARLIKSE PERSENTASIE-GROEIKOERS VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOF- EN SUBSTREEK EN PRODUKSIETAK, 1954/55 TOT 1961/62.

Streek of gebied	Landbou, bosbou en visserye	Mynbou en steengroewe	Fabriekswese en konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer opberging en kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van Wonings	Algemene regeringsdienste	Ander dienste	Bruto Geografiese Produk
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Oranjeriviergebied	-0.6	6.9	2.7	5.9	6.0	3.8	6.9	5.9	6.9	5.4	4.1
Suidelike Streek	-2.9	5.2	2.8	3.8	5.9	3.7	7.3	6.2	7.4	5.2	3.6
Oostelike Streek	1.5	10.8	1.8	5.1	6.3	2.8	6.8	6.5	6.1	5.3	4.3
Sentrale Streek	-1.5	5.2	4.1	10.0	5.3	3.8	5.9	5.1	6.4	5.4	4.0
Westelike Streek	0.7	7.6	0.8	13.6	7.7	6.1	7.5	5.5	7.4	6.4	5.2
1. Benede-Sondagsrivier	-1.4	12.8	2.7	3.5	6.2	4.0	7.5	6.7	7.8	5.2	4.1
2. Visrivier	-3.6	-6.8	7.5	7.3	4.2	1.4	6.2	4.6	5.3	5.4	0.9
3. Lady Grey-Herschel	4.2	-	29.1	4.2	7.8	0.3	4.7	4.4	5.0	6.9	4.3
4. Wepener-Zastron	-2.2	-	0.9	-4.3	8.3	*	6.4	4.5	4.0	5.8	2.9
5. Suidoos-Vrystaat	-1.7	-	-4.0	5.5	13.6	2.1	5.3	4.8	3.0	5.7	0.5
6. Kafferrivier	3.3	10.3	1.9	5.3	6.1	3.0	6.9	6.9	6.5	5.2	5.1
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	-4.1	-	1.5	7.5	5.8	1.0	4.1	5.0	6.6	5.9	0.9
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	-3.2	-	3.0	14.1	5.0	2.2	7.5	2.9	3.9	6.3	1.1
9. Regteroewer-Vanderkloof	1.9	-3.4	7.9	2.0	8.6	4.9	3.8	3.8	3.9	6.6	2.1
10. Kaap-Rietrivier	3.0	6.1	4.2	10.9	5.1	4.7	5.7	5.2	7.0	4.7	5.4
11. Linkeroewer-Vanderkloof	-4.4	3.2	7.4	10.4	5.8	0.4	8.3	6.3	8.9	6.2	2.3
12. Suid-Kalahari	2.7	17.8	7.6	13.4	7.9	7.9	8.6	5.4	10.4	6.0	8.8
13. Boesmanland	-4.3	3.8	-1.2	17.4	10.2	3.7	6.8	4.8	9.6	7.7	1.0
14. Sakrivier	-0.5	-	-5.9	15.6	5.9	1.6	5.6	5.8	7.4	6.2	1.8
15. Namakwaland	6.4	0.9	0.5	4.2	11.6	3.5	6.3	6.5	6.9	6.8	2.4

relatiewe toename in die mynbou verantwoordelik. Die gemiddelde jaarlikse toename in die bydrae van mynbou in die gebied van ongeveer R2.4 miljoen, het dan ook 67.5 persent van die styging van R3.5 miljoen in die bydrae van mynbou uitgemaak. Die toename in die bydrae van mynbou, het dan ook hoofsaaklik die hoë jaarlikse styging in die bruto geografiese produk van 8.8 persent in die substreek, veroorsaak. Benewens die Suid-Kalaharigebied was die bydrae van mynbou in die Kaap-Rietriviergebied ook relatief van belang. Die toegevoegde bruto waarde van die substreek in mynbou het naamlik teen 'n groeikoers van 6.1 persent oor die betrokke tydspanne toegeneem. Gesamentlik was die Suid-Kalahari- en die Kaap-Rietriviergebied, vir 91.8 persent van die gemiddelde jaarlikse toename in mynbou van R3.5 miljoen in die Oranjeriviergebied as 'n geheel, verantwoordelik.

Die gemiddelde jaarlikse groeikoers van 2.7 persent in die bydrae van fabriekswese en konstruksie tot die bruto geografiese produk in die Oranjeriviergebied as 'n geheel, het hoofsaaklik in die Benede-Sondagsriviergebied ontstaan. Die toegevoegde bruto waarde in fabriekswese en konstruksie het in die Oranjeriviergebied gestyg van ongeveer R94.0 miljoen in 1954/55 tot sowat R113.3 miljoen

in/.....

in 1961/62.⁸⁾ Die toename is gelykstaande aan 'n jaarlikse gemiddelde van R2.8 miljoen, in vergelyking met die gemiddelde jaarlikse toename in die Benede-Sondagsriviergebied wat R2.1 miljoen beloop het. Elektrisiteit, gas en water se gemiddelde jaarlikse groeikoers van 5.9 persent in die Oranjeriviergebied, het grotendeels in gebiede wat groot stedelike sentrums bevat ontstaan. Vir die ander tersiêre produksietakke was die gemiddelde jaarlikse groeikoers in hulle bydraes tot die bruto geografiese produk, min of meer gelykmatig oor die substreke versprei, alhoewel dit in absolute terme nie besonder hoog was nie.

Ten slotte word in hierdie onderafdeling, die gemiddelde jaarlikse groeikoers in die onderskeie volksgroepe se bydrae tot die bruto geografiese produk in tabel 29, vir die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek oor die termyn 1954/55 tot 1961/62 aangetoon.

Uit die tabel is dit duidelik dat die blankes se bydrae tot die bruto geografiese produk vinniger toegeneem het as die totale bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied. Die bydrae van die blankes tot die bruto geografiese produk het vanaf R328.7 miljoen in 1954/55 tot R439.7 miljoen in 1961/62 gestyg,⁹⁾ wat gelykstaande/.....

8) Vgl. tabel 8.1, p.127 en tabel 8.8, p.134.

9) Vgl. tabel 5.1, p.114.

TABEL 29. DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE PERSENTASIE-GROEIKOERS VAN DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOF- EN SUBSTREEK EN VOLKSGROEP, 1954/55 TOT 1961/62.

Streek of gebied	Blankes	Bantoes	Kleurlinge en Asiate	Bruto geografiese produk
	%	%	%	%
Oranjeriviergebied	4.2	3.5	3.8	4.1
Suidelike Streek	3.7	3.1	3.7	3.6
Oostelike Streek	4.3	4.2	4.5	4.3
Sentrale Streek	4.2	2.1	5.0	4.0
Westelike Streek	5.4	5.2	3.2	5.2
1. Benede-Sondagsrivier	4.1	3.8	4.1	4.1
2. Visrivier	1.1	0.6	1.5	0.9
3. Lady Grey - Herschel	7.4	0.9	-0.3	4.3
4. Wepener - Zastron	3.6	0.2	-1.6	2.9
5. Suidoos-Vrystaat	0.8	-1.2	3.4	0.5
6. Kafferrivier	4.7	5.3	5.2	5.1
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	0.9	1.4	*	0.9
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	1.4	-0.3	4.6	1.1
9. Regteroewer-Vanderkloof	2.3	0.2	9.2	2.1
10. Kaap - Rietrivier	5.6	3.1	6.2	5.4
11. Linkeroewer-Vanderkloof	2.1	2.3	3.9	2.3
12. Suid-Kalahari	10.3	6.2	2.9	8.8
13. Boesmanland	0.8	0.9	2.8	1.0
14. Sakrivier	2.0	3.5	1.2	1.8
15. Namakwaland	2.0	3.9	5.0	2.4

* Minder as 0.1

gelykstaande is aan 'n gemiddelde jaarlikse toename van R15.9 miljoen. Die R15.9 miljoen maak dan ook 80.6 persent van die gemiddelde toename van R19.7 miljoen in die Oranjeriviergebied uit. Verder blyk uit die tabel dat daar veral 'n toename in die bydrae van die Bantoes is, in streke wat groot stedelike sentrums bevat en in die substreke wat in die Westelike Streek geleë is. Die styging in die bruto geografiese produk van die Kleurlinge en Asiate was, in absolute terme, die grootste in die Benede-Sondagsriviergebied en die Westelike Streek.

6. Die bruto geografiese produk per capita en per vierkante myl.

Die bruto geografiese produk per capita en per vierkante myl vir die Oranjeriviergebied volgens hoof- en

substreek, /.....

substreek, word in tabel 30 vir die jare 1954/55, 1959/60 en 1961/62, aangetoon.¹⁰⁾ Uit die tabel kan gesien word dat die bruto geografiese produk per capita vir die Oranjeriviergebied as n geheel, vanaf R305 in 1954/55 tot R340 in 1961/62 toegeneem het. Dit vergelyk gunstig met dié van die Republiek as n geheel, waar die bruto geografiese produk per capita R254 in 1954/55 was, teenoor R297 in 1959/60. Van die hoofstreke is dit egter slegs die Suidelike en Sentrale Streek wat n hoër bruto geografiese produk per capita as die Republiek in 1959/60 gehad het; die Oostelike Streek se bruto geografiese produk per capita was in hierdie jaar selfs met R42 per persoon, kleiner as dié van die Republiek.

Wat die substreke betref, was die bruto geografiese produk per capita van die Lady Grey-Herschelgebied verreweg die laagste, naamlik R38 in 1961/62. Dit kan aan die groot Bantoebevolking wat in die gebied woonagtig is, toegeskryf word. Aan die anderkant was die bruto geografiese produk/.....

10) Die data word alleen vir die drie jare aangetoon, omdat 1954/55 die beginjaar en 1961/62 die eindjaar is van die termyn waarvoor berekenings gemaak is, terwyl 1959/60 die enigste jaar in die termyn is wat met n bevolkingsensus ooreenkom. Die bevolking vir die ander jare is deur middel van reglynige inter- en ekstrapolasie verkry.

TABEL 30. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK PER CAPITA EN PER VIERKANTE MYL VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED
VOLGENS HOOF- EN SUBSTREEK, 1954/55, 1959/60 EN 1961/62.

(R)

Streek of gebied	Bruto geografiese produk per capita			Bruto geografiese produk per vierkante myl		
	1954/55	1959/60	1961/62	1954/55	1959/60	1961/62
Oranjeriviergebied	305	322	340	2405	2884	3189
Suidelike Streek	402	395	421	11377	12986	14600
Oostelike Streek	228	255	263	6379	7965	8579
Sentrale Streek	277	312	323	2620	3216	3437
Westelike Streek	255	281	308	674	855	961
1. Benede-Sondagsrivier	483	471	505	65704	76170	86956
2. Visrivier	212	203	201	2119	2221	2271
3. Lady Grey-Herschel	31	32	38	1558	1738	2098
4. Wepener-Zastron	159	180	176	2669	3239	3258
5. Suidoos-Vrystaat	218	186	200	1804	1707	1866
6. Kafferrivier	296	335	344	11946	15395	16573
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	182	182	172	1710	1866	1823
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	191	206	191	1332	1516	1438
9. Regteroewer-Vanderkloof	203	197	202	1387	1492	1602
10. Kaap-Rietrivier	351	429	455	7680	10139	11081
11. Linkeroewer-Vanderkloof	276	273	288	1078	1178	1267
12. Suid-Kalahari	165	224	240	668	1063	1213
13. Boesmanland	299	290	296	486	501	524
14. Sakrivier	307	256	326	416	365	472
15. Namakwaland	639	609	615	1297	1440	1537

produk per capita in Namakwaland die hoogste, naamlik R615 in 1961/62, gevolg deur die Benede-Sondagsriviergebied met R505 en die Kaap-Rietriviergebied met R455.

Die bruto geografiese produk per vierkante myl in die Oranjeriviergebied was R2884 in 1959/60 teenoor R10066 in die Republiek as n geheel. Van die hoofstreke was alleen die Suidelike Streek se bruto geografiese produk per vierkante myl, wat R12,986 in 1960 beloop het, groter as die van die Republiek as n geheel. Daarbenewens het drie van die substreke n bruto geografiese produk per vierkante myl van oor die R10,000 in 1961/62 gehad, naamlik die Benede-Sondagsriviergebied met R86,956, die Kaffer-riviergebied met R16,573 en die Kaap-Rietriviergebied met R11,081.

Om n aanduiding van die lewenspeil van die onderskeie volksgroepe in die Oranjeriviergebied te verkry, word die bruto geografiese produk per capita vir elke volksgroep afsonderlik, in tabel 31, vir die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek, vir die jare 1954/55, 1959/60 en 1961/62, aangetoon. Uit die tabel kan gesien word dat die bruto geografiese produk per capita van die blankes, veel hoër as dié van die ander volksgroepe is. Die per capita-syfer vir die blankes was naamlik R1143 in 1961/62, in vergelyking met R84 vir die Bantoes en R122 vir die Kleurlinge en Asiate. Gemeet aan die hand van die bruto geografiese produk was die lewenspeil van die blankes in 1961/62, $13\frac{1}{2}$ keer groter as die van die Bantoes en $9\frac{1}{2}$ keer groter as die van die Kleurlinge en Asiate, in die Oranjeriviergebied. Vir die land as n geheel was die blankes se netto binnelandse produk per capita egter in 1956/57, wat die jongste jaar is waarvoor die verdeling volgens volksgroep gemaak is, $14\frac{1}{2}$ keer groter as die van die Bantoes en $7\frac{1}{2}$ keer groter as die van die Kleurlinge en/.....

TABEL 31. DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK PER CAPITA EN PER VIERKANTE MYL VIR DIE ONDERSKEIE VOLKSGROEPE
IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOF- EN SUBSTREEK, 1954/55, 1959/60 EN 1961/62.

(R)

Streek of gebied	Blankes			Bantoes			Kleurlinge en Asiate		
	1954/55	1959/60	1961/62	1954/55	1959/60	1961/62	1954/55	1959/60	1961/62
Oranjeriviergebied	920	1051	1143	80	81	84	118	119	122
Suidelike Streek	1027	1080	1201	112	110	110	169	167	169
Oostelike Streek	760	875	913	59	65	67	79	78	79
Sentrales Streek	910	1132	1196	77	75	79	79	85	92
Westelike Streek	882	1115	1237	67	67	75	89	88	90
1. Benede-Sondagsrivier	1090	1129	1264	139	137	135	217	216	219
2. Visrivier	782	863	907	60	52	52	77	71	68
3. Lady Grey-Herschel	648	785	1148	16	16	15	27	24	23
4. Wepener-Zastron	631	872	891	47	42	42	65	51	50
5. Suidoos-Vrystaat	874	905	1026	56	45	43	61	50	47
6. Kafferrivier	760	875	902	79	91	95	97	100	102
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	685	812	787	52	48	50	76	59	60
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	593	795	746	65	56	58	58	52	55
9. Regteroewer-Vanderkloof	623	710	742	79	61	67	64	71	76
10. Kaap-Rietrivier	1126	1444	1543	93	99	104	88	107	117
11. Linkeroewer-Vanderkloof	830	893	950	81	76	79	72	72	78
12. Suid-Kalahari	589	1005	1116	55	55	63	74	68	70
13. Boesmanland	1004	1095	1148	109	109	121	81	75	80
14. Sakrivier	802	667	945	155	171	214	90	91	87
15. Namakwaland	2096	1980	2015	282	269	264	123	139	144

en Asiate.¹¹⁾

Uit die tabel blyk verder dat die blankes se bruto geografiese produk per persoon, in die Oostelike Streek die laagste was; terwyl dié van die Westelike Streek in 1961/62 die hoogste was. Van die substreke was die bruto geografiese produk van die blankes in Namakwaland meer as R2,000 per persoon in 1961/62, terwyl dit in die Kaap-Rietriviergebied meer as R1,500 beloop het. n Verdere 5 substreke het n bruto geografiese produk per capita vir die blankes van oor die R1,000 gehad. Die Regter-oewer-Vanderkloofgebied het die laagste bruto geografiese produk per blanke persoon getoon, naamlik R742 in 1961/62. Veral ook van belang is die styging in die bruto geografiese produk per capita van die blankes, vanaf R589 in 1954/55 tot R1116 in 1961/62, wat in die Suid-Kalaharigebied voorgekom het.

Wat die Bantoes betref was die bruto geografiese produk per capita die hoogste in die Suidelike Streek. Verder is die Bantoes se bruto geografiese produk per persoon in streke met groot stedelike gebiede en streke waarin mynbou relatief belangrik is, oor die algemeen hoër as die gemiddelde in die oorwegend landboustreke. Dieselfde geld ook vir die Kleurlinge en Asiate, behalwe dat hulle bruto geografiese produk per persoon nie so hoog is as dié van die Bantoes in die substreke van die Westelike Streek nie. Die lae per capita-syfers van die Kleurlinge en Asiate in die Westelike Streek kan waarskynlik toegeskryf word aan die relatiewe groot Kleurlingbevolking wat in die gebied in reservate woonagtig is en wat hoofsaaklik
van/.....

11) Die verhoudings vir die land as n geheel, is gebaseer op data soos verkry uit A.J. Retief se verhandeling, nl. Retief A.J. Die verdeling van die Volksinkome van die Unie volgens ras, 1956/57, ongepubliseerde M.Comm-verhandeling, Universiteit van Stellenbosch, November 1960, Bylae 4, p.115.

hoofsaaklik van landbou n bestaan maak.

7. Persoonlike inkome per capita

Die lewenspeil van die inwoners van n streek of land word gewoonlik gemeet aan die hand van die materiële toestand waaronder hulle leef, hulle verbruik, inkome ontvang en werkgeleentheid.¹²⁾ Weens n gebrek aan voldoende statistiese gegewens, was dit nie moontlik om al die maatstawwe in hierdie studie in aanmerking te neem nie; alleen die inkome word naamlik as maatstaf gebruik.

Om n aanduiding van die lewenspeil van die inwoners in die Oranjeriviergebied te verkry, is die bruto geografiese produk per capita in die vorige afdeling bespreek. Aangesien die bruto geografiese produk egter betalings vir produktiewe dienste insluit wat individue nie werklik ontvang nie, en ontvangstes van individue uit nie-produktiewe dienste uitsluit, word die persoonlike inkome per capita in die afdeling as maatstaf van die lewenspeil van die inwoners in die Oranjeriviergebied bespreek. Die bruto geografiese produk per capita is bereken, ondanks bogenoemde beswaar, omdat dit moontlik was om die bydrae van die onderskeie volksgroepe tot die bruto geografiese produk te bepaal, terwyl dit weens statistiese probleme nie moontlik was om die persoonlike inkome van elke volksgroep te raam nie.

Die bruto geografiese produk en persoonlike inkome is in hierdie studie egter nog onderhewig aan n verdere gebrek vir die bepaling van die lewenspeil van die inwoners in die Oranjeriviergebied, omdat dit by die punt

van/.....

12) Vgl. Perloff, H.S. Assessing Regional Income, Studies in Income and Wealth, Nr. 21, Regional Income, op.cit., pp. 44 tot 46.

van betaling gemeet is. Waar per capita berekenings vir 'n besondere streek gemaak word, mag dit dus inkome insluit van individue wat in ander gebiede woonagtig is, en dit kan inkome wat die inwoners van die besondere streek in ander gebiede ontvang, buite rekening laat.

Om 'n aanduiding van die inwoners se lewenspeil te verkry, word die persoonlike inkome per capita van die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek in tabel 32, vir die jare 1954/55, 1959/60 en 1961/62, weergegee. Uit die tabel blyk dit dat die persoonlike inkome per capita in breë trekke met die bruto geografiese produk per capita ooreenkom, met die uitsondering dat dit vir al die streke in die Oranjeriviergebied, laer is. Samevattend kan dus gestel word dat die lewenspeil van die inwoners in streke wat groot stedelike gebiede insluit en die streke waarin mynbou relatief van belang is, hoër is as die streke in die Oranjeriviergebied wat hoofsaaklik van landbou vir ekonomiese vooruitgang afhanklik is. Die landboustreke se ekonomiese welsyn is waarskynlik laer as dié van ander gebiede, omdat die nie-blanke volksgroepe se inkome in eersgenoemde gebiede gewoonlik nie besonder hoog is nie.

Veranderings in die ekonomiese welsyn van die inwoners van 'n geografiese gebied kan bepaal word deur die reële persoonlike inkome per capita, oor 'n besondere tydspanne te vergelyk. Soos reeds hierbo aangetoon, is geen berekenings in hierdie studie teen konstante pryse gemaak nie, as gevolg van die omvang wat die werk sou aanneem om prysindekse vir elke geografiese gebied op te stel. Om egter 'n aanduiding van die verandering in die lewenspeil van die inwoners in die Oranjeriviergebied te verkry, word die groeikoerse in persoonlike inkome en die bevolking in tabel 33 vergelyk. As by die ontleding van die data
nog/.....

TABEL 32. DIE PERSOONLIKE INKOME PER CAPITA VAN DIE ORANJE-RIVIERGEBIED VOLGENS HOOF- EN SUBSTREEK, 1954/55, 1959/60 EN 1961/62.

Streek of gebied	(Rand)		
	1954/55	1959/60	1961/62
Oranjeriviergebied	258	270	281
Suidelike Streek	358	344	364
Oostelike Streek	195	214	217
Sentrale Streek	207	244	236
Westelike Streek	209	229	253
1. Benede-Sondagsrivier	429	410	437
2. Visrivier	193	179	175
3. Lady Grey-Herschel	30	31	36
4. Wepener-Zastron	134	150	143
5. Suidoos-Vrystaat	206	169	182
6. Kafferrivier	249	279	280
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	162	157	146
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	177	187	171
9. Regteroewer-Vanderkloof	174	176	175
10. Kaap-Rietrivier	232	314	305
11. Linkeroewer-Vanderkloof	238	228	235
12. Suid-Kalahari	143	195	201
13. Boesmanland	279	267	269
14. Sakrivier	276	216	284
15. Namakwaland	426	389	443

TABEL 33. DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE GROEIKOERS VAN DIE PERSOONLIKE INKOME EN BEVOLKING VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOF- EN SUBSTREEK, 1954/55 TOT 1961/62.

	Groeikoers		Verskil tussen (1) en (2)
	Persoonlike Inkome	Bevolking	
	(1)	(2)	(3)
Oranjeriviergebied	3.8	3.5	0.3
Suidelike Streek	3.2	4.2	-1.0
Oostelike Streek	3.9	3.0	0.9
Sentrale Streek	3.6	2.3	1.3
Westelike Streek	5.2	3.9	1.3
1. Benede-Sondagsrivier	3.7	5.0	-1.3
2. Visrivier	0.3	2.4	-2.1
3. Lady Grey-Herschel	4.0	2.0	2.0
4. Wepener-Zastron	2.3	2.0	0.3
5. Suidoos-Vrystaat	-0.1	2.8	-2.9
6. Kafferrivier	4.3	3.6	0.7
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	0.2	2.3	-2.1
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	0.6	1.4	-0.8
9. Regteroewer-Vanderkloof	2.3	3.0	-0.7
10. Kaap-Rietrivier	5.6	2.1	3.5
11. Linkeroewer-Vanderkloof	1.5	2.8	-1.3
12. Suid-Kalahari	8.3	4.7	3.6
13. Boesmanland	2.8	1.6	1.2
14. Sakrivier	1.4	1.3	0.1
15. Namakwaland	3.5	4.3	-0.8

nog in aanmerking geneem word dat die verbruikersprysindeks in Suid-Afrika ongeveer met 'n jaarlikse gemiddelde van 2.0 persent oor die periode 1954/55 tot 1961/62 gestyg het, dan kan 'n aanduiding van reële veranderings in die ekonomiese welsyn van die inwoners in die Oranjeriviergebied verkry word. Dit word besef dat die verbruikersprysindeks alleen vir die land as 'n geheel opgestel is en geen geografiese verskille dus daarin tot uitdrukking kom nie, en dat dit nie noodwendig verteenwoordigend vir alle prysstygings is nie. Weens 'n gebrek aan 'n geskikter maatstaf word dit hier alleen gebruik om 'n aanduiding van die veranderings teen konstante pryse te gee.

Uit die tabelle kom sonder meer na vore dat die bevolking in groot dele van die Oranjeriviergebied teen 'n vinniger tempo as die persoonlike inkome gestyg het. Die verskynsel het veral in die Suidelike en Sentrale Streek voorgekom. As die gemiddelde jaarlikse styging van 2 persent in die verbruikersprysindeks in aanmerking geneem word, is dit alleen die Suid-Kalaharigebied met 1.6 persent jaarliks en die Kaap-Rietriviergebied met 1.5 persent jaarliks, waar die ekonomiese welsyn van die inwoners oor die periode 1954/55 tot 1961/62, toegeneem het.

8. Die grootte en geografiese verspreiding van bruto kapitaalvorming.

Vervolgens word stilgestaan by die ontleding van die berekende bruto kapitaalvormingsyfers. In die afdeling word eerstens die grootte en geografiese verspreiding van die bruto kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied bespreek, waarna die samestelling en groeikoers van die maatstaf in oënskoue geneem word. Ten slotte word die verhouding wat die bruto kapitaalvorming van die bruto geografiese produk in die Oranjeriviergebied uitmaak, uiteengesit.

Die bruto kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied as 'n geheel, het in 1954/55 ongeveer R86.4 miljoen of 8.8 persent van die bruto kapitaalvorming van Suid-Afrika¹³⁾, beloop, wat toeneem het na R91.9 miljoen of 8.1 persent van die totaal vir Suid-Afrika in 1961/62. Met die uitsondering van 1958/59 was daar elke jaar 'n styging in die kapitaalvorming van die Oranjeriviergebied vanaf 1954/55 tot 1959/60, waarna dit weer geleidelik daal tot in 1961/62.

Om 'n aanduiding van die relatiewe grootte van die bruto kapitaalvorming in die onderskeie geografiese streke in die Oranjeriviergebied te verkry, word die geografiese verspreiding van die bruto kapitaalvorming van die gebied in tabel 34 volgens hoof- en substreek vanaf 1954/55 tot 1961/62, aangetoon.

Uit die tabel blyk dit dat die Suidelike Streek die grootste bydrae tot die bruto kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied, gelewer het. Sedert 1958/59 is daar egter 'n afnemende neiging in die verhouding van dié hoofstreek se bruto kapitaalvorming tot die totaal te bespeur. Dié verhouding het naamlik van 40.1 persent in 1958/59 tot 31.3 persent in 1961/62 gedaal. In teenstelling met die afname in die streek, het die verhouding in die geval van die Sentrale en veral die Westelike Streek, sedert 1958/59 gestyg.

Waar die substreke ook in aanmerking geneem word, kan waargeneem word dat die bruto kapitaalvorming in die Benede-Sondagsriviergebied en die Kafferriviergebied die
grootste/.....

13) In die bespreking oor die bruto kapitaalvorming word Suidwes-Afrika, Basoetoland, Swaziland en Betsjoeanaland by die Republiek se totale ingesluit.

TABEL 34. DIE GEOGRAFIESE VERSPREIDING VAN DIE BRUTO KAPITAALVORMING IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOF- EN SUBSTREEK, 1954/55 TOT 1961/62.

Streek of gebied	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62
	%	%	%	%	%	%	%	%
Oranjeriviergebied	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Suidelike Streek	37.0	38.6	34.3	36.5	40.1	35.9	34.4	31.3
Oostelike Streek	19.5	21.9	24.2	22.3	22.6	24.2	24.9	22.6
Sentrale Streek	20.3	17.9	19.8	20.2	18.5	16.6	18.9	20.6
Westelike Streek	23.2	21.6	21.7	21.0	18.8	23.3	21.8	25.5
1. Benede-Sondagsrivier	25.9	26.2	22.6	26.8	32.4	27.0	27.2	24.0
2. Visrivier	11.1	12.4	11.7	9.7	7.7	8.9	7.2	7.3
3. Lady Grey-Herschel	0.1	0.4	0.8	0.1	0.4	-0.1	0.9	0.4
4. Wepener-Zastron	0.8	1.4	0.8	1.0	0.8	1.2	0.8	1.0
5. Suidoos-Vrystaat	1.8	1.5	2.1	1.2	1.5	2.7	2.5	2.9
6. Kafferrivier	16.8	18.6	20.5	20.0	19.9	20.4	20.7	18.3
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	4.9	3.3	3.6	3.6	2.1	2.7	3.4	3.2
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	1.2	1.2	1.1	1.1	0.5	0.9	1.2	1.2
9. Regteroewer-Vanderkloof	2.0	1.8	2.3	1.8	2.2	2.3	0.7	1.6
10. Kaap-Rietrivier	9.2	8.7	9.5	10.7	10.2	8.7	10.2	12.1
11. Linkeroewer-Vanderkloof	3.0	2.9	3.3	3.0	3.5	2.0	3.4	2.5
12. Suid-Kalahari	11.1	10.4	9.5	11.6	10.7	15.5	14.6	14.7
13. Boesmanland	4.1	4.2	3.4	3.3	3.1	1.6	3.3	1.8
14. Sakrivier	5.4	4.4	5.2	4.1	1.8	1.8	1.3	4.7
15. Namakwaland	2.6	2.6	3.6	2.0	3.2	4.4	2.6	4.3

grootste was. Daarbenewens het die kapitaalvorming in die Suid-Kalaharigebied in vergelyking met die ander substreke, vanaf 1954/55 tot 1961/62 toegeneem, terwyl die persentasie-aandeel van die Visriviergebied weer gedaal het. Oor die algemeen is die bruto kapitaalvorming laer in die gebiede wat hoofsaaklik van landbou afhanklik is, as in gebiede wat groot stedelike sentrums en/of groot myne bevat.

9. Die samestelling en groeikoers van bruto kapitaalvorming.

Ten einde die rol wat die onderskeie produksietakke in die bruto kapitaalvorming van die Oranjeriviergebied vervul te bepaal, word die persentasie-verdeling van die bruto kapitaalvorming van die Oranjeriviergebied volgens produksietak, in tabel 35.1 vir die hoofstreke en in tabel 35.2 vir die substreke, aangetoon.

Uit tabel 35.1 blyk dit dat die persentasie-aandeel van landbou in die bruto kapitaalvorming van die Oranjeriviergebied oor die periode 1954/55 tot 1961/62 gedaal het, terwyl die aandeel van vervoer, opberging en kommunikasie daarenteen gestyg het. Daarbenewens het daar ook 'n aanmerklike styging in die persentasie-aandeel van algemene regeringsdienste ingetree, naamlik van 12.4 persent van die totale bruto kapitaalvorming in 1954/55 tot 16.4 persent in 1961/62. Die relatiewe belangrikheid van mynbou en steengroewe en fabriekswese en konstruksie in die bruto kapitaalvorming van die Oranjeriviergebied, het ook gedurende die betrokke periode toegeneem.

In die Suidelike Streek was landbou in 1954/55 vir 18.2 persent van die bruto kapitaalvorming in die streek verantwoordelik, teenoor 10.1 persent in 1961/62. In teenstelling hiermee het die persentasie-aandeel van fabriekswese en konstruksie van 10.9 persent in 1954/55

tot/.....

TABEL 35.1. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO KAPITAALVOORMING IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOFSTREEK EN PRODUKSIETAK.

1954/55 TOT 1961/62

Streek	Jare	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en konstruksie	Elektrisiteit, gas en water	Vervoer, opberging en kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendom	Besit van wonings	Algemene regeringsdienste	Ander dienste	Oordragbetalings	Bruto kapitaalvoorming
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Oranjeriviergebied	1954/55	29.5	5.2	5.2	4.5	17.8	8.9	2.6	8.9	12.4	2.6	2.4	100.0
	1955/56	22.7	5.2	5.8	5.7	25.5	7.4	2.0	9.7	11.8	2.0	2.2	100.0
	1956/57	25.8	5.2	4.9	5.1	20.9	8.2	1.9	9.1	14.9	2.2	1.8	100.0
	1957/58	23.6	5.3	4.1	8.5	20.4	6.8	2.1	8.9	16.3	2.2	1.8	100.0
	1958/59	15.9	6.9	7.2	9.4	21.4	4.6	2.3	11.4	16.5	2.5	1.9	100.0
	1959/60	17.8	7.5	6.8	7.4	21.6	8.5	1.9	9.4	14.1	3.3	1.7	100.0
	1960/61	14.2	6.9	7.0	7.2	25.0	9.4	1.7	8.8	16.3	1.5	2.0	100.0
	1961/62	20.7	8.0	7.7	5.9	21.9	4.3	1.7	9.0	16.4	2.7	1.7	100.0
Suidelike Streek	1954/55	18.2	0.3	10.9	5.0	20.3	8.4	4.6	11.6	14.1	3.9	2.7	100.0
	1955/56	12.5	0.3	11.4	7.9	28.3	7.2	3.2	11.8	12.3	2.8	2.3	100.0
	1956/57	14.4	0.4	11.4	6.5	23.7	7.4	3.0	13.0	15.4	2.7	2.1	100.0
	1957/58	12.8	■	8.5	10.9	21.8	8.2	3.4	13.2	16.2	2.9	2.1	100.0
	1958/59	7.5	0.4	15.3	14.1	20.0	4.9	3.9	14.4	15.3	2.5	1.7	100.0
	1959/60	9.6	0.8	15.1	11.4	23.7	6.1	3.9	10.1	13.1	4.3	1.9	100.0
	1960/61	10.1	0.6	17.3	10.2	21.9	10.0	3.6	8.0	14.2	2.0	2.1	100.0
	1961/62	10.1	0.5	19.4	7.0	21.5	5.3	3.3	8.2	18.2	4.9	1.6	100.0
Oostelike Streek	1954/55	18.7	■	2.3	7.4	23.6	13.3	1.4	13.5	13.9	3.4	2.5	100.0
	1955/56	15.8	■	2.7	4.6	34.0	13.0	1.1	12.2	12.0	2.4	2.2	100.0
	1956/57	20.5	-	2.0	4.5	28.3	11.1	1.2	11.2	16.7	3.2	1.3	100.0
	1957/58	16.0	■	1.9	7.7	34.9	6.9	1.4	8.0	18.4	3.1	1.7	100.0
	1958/59	15.4	■	2.0	6.9	35.2	5.3	1.1	13.3	14.7	4.3	1.8	100.0
	1959/60	15.4	■	2.6	7.5	31.0	13.0	1.1	13.7	10.0	4.1	1.6	100.0
	1960/61	13.1	■	1.6	3.6	36.4	13.8	0.7	15.0	12.2	1.9	1.7	100.0
	1961/62	15.7	■	2.3	5.2	39.2	3.5	0.8	15.6	13.8	2.2	1.7	100.0
Sentrale Streek	1954/55	35.7	6.9	2.3	4.8	17.0	10.2	0.8	7.4	11.8	1.1	2.0	100.0
	1955/56	24.5	9.5	2.5	7.7	27.0	2.9	0.6	10.1	12.0	1.1	2.1	100.0
	1956/57	28.0	9.1	2.1	7.3	20.2	9.6	0.8	6.8	12.6	1.0	2.5	100.0
	1957/58	30.6	8.1	2.1	11.3	15.2	7.5	0.8	7.7	13.8	1.1	1.8	100.0
	1958/59	24.0	9.5	2.3	9.5	16.8	5.0	1.3	10.9	17.3	1.2	2.2	100.0
	1959/60	25.2	10.2	2.0	5.5	15.4	9.5	0.6	9.8	18.6	1.4	1.8	100.0
	1960/61	18.8	8.0	2.1	9.5	19.9	9.4	0.6	7.8	21.0	0.6	2.3	100.0
	1961/62	20.7	7.3	4.0	10.3	22.7	2.3	1.1	9.0	19.8	1.1	1.7	100.0
Westelike Streek	1954/55	51.3	16.0	1.2	1.1	9.4	4.6	2.3	2.0	8.8	1.2	2.1	100.0
	1955/56	45.9	15.8	1.4	1.3	10.6	6.0	2.0	3.0	10.8	1.2	2.0	100.0
	1956/57	47.7	15.0	0.4	1.6	8.9	5.0	2.2	2.5	14.1	1.1	1.5	100.0
	1957/58	43.7	17.5	0.7	2.3	7.3	3.7	1.9	3.5	16.4	1.2	1.8	100.0
	1958/59	26.5	26.1	0.9	2.7	12.4	2.7	1.1	3.2	20.5	1.9	2.0	100.0
	1959/60	27.9	23.6	1.6	2.4	13.2	6.8	0.9	3.3	16.6	2.2	1.5	100.0
	1960/61	17.8	23.7	1.0	4.4	21.8	3.3	0.6	4.1	20.3	0.9	2.1	100.0
	1961/62	37.6	24.9	1.0	1.9	6.5	5.2	0.9	4.2	14.0	1.8	1.9	100.0

■ Minder as 0.1

TABEL 35.2. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO KAPITAALFORMING IN DIE SUBSTREKE VAN DIE GRANJERIVIERGEBIED VOLGENS PRODUKSIEKAT

1954/55, 1958/59 EN 1961/62

Gebied	Jare	Landbou, Bosbou en Visserye	Mynbou en Steengroewe	Fabriekswese en konstruksie	Elektrisiteit gas en water	Vervoer, opberging en kommunikasie	Handel	Finansiële instellings en vaste eiendoms	Besit van wonings	Algemene regeringsdienste	Ander dienste	Oordrag-betalings	Brute kapitaalvorming
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
1. Benede-Sondagsrivier	1954/55	6.7	0.3	15.3	6.2	15.1	11.0	6.2	15.8	15.5	5.2	2.7	100.0
	1958/59	3.1	0.4	18.8	16.7	14.5	5.7	4.7	17.0	14.5	2.9	1.7	100.0
	1961/62	1.3	0.6	24.5	8.7	20.7	4.8	4.2	9.9	17.8	6.0	1.5	100.0
2. Visrivier	1954/55	44.8	0.3	0.8	2.2	32.7	2.4	0.8	1.4	10.9	1.1	2.6	100.0
	1958/59	25.7	0.5	1.1	3.2	42.9	1.7	0.5	3.5	18.7	0.5	1.7	100.0
	1961/62	38.6	0.5	2.8	1.3	24.2	6.9	0.5	2.7	19.3	1.4	1.8	100.0
3. Lady Grey-Herschel	1954/55	-78.4	-	4.1	-	118.6	20.6	-	9.3	13.4	-	12.4	100.0
	1958/59	75.6	-	0.3	2.8	16.5	-0.3	0.3	0.6	2.8	0.3	1.1	100.0
	1961/62	84.8	-	3.0	-	5.2	0.5	0.3	1.6	1.9	0.3	2.4	100.0
4. Wepener-Zastron	1954/55	54.2	-	3.7	2.2	11.4	9.5	0.1	2.5	11.9	0.1	4.4	100.0
	1954/59	55.0	-	-0.1	5.3	8.1	0.2	0.1	3.8	24.7	1.1	1.8	100.0
	1961/62	77.4	0.1	-0.4	1.1	5.1	1.8	0.2	2.6	8.0	0.7	3.4	100.0
5. Suidoos-Vrystaat	1954/55	73.3	-	0.1	0.9	3.5	2.7	5.2	2.3	7.5	0.8	3.7	100.0
	1958/59	59.5	-	0.3	0.1	9.5	7.5	4.2	6.1	7.8	2.1	2.9	100.0
	1961/62	37.7	-	3.9	7.1	40.8	1.3	0.1	1.9	5.3	0.4	1.5	100.0
6. Kafferrivier	1954/55	12.0	n	2.4	8.3	25.6	14.6	1.1	15.2	14.7	3.8	2.3	100.0
	1958/59	9.2	0.1	2.3	7.6	38.6	5.5	0.9	14.4	15.0	4.7	1.7	100.0
	1961/62	7.4	n	2.2	5.2	41.6	4.0	1.0	18.7	15.7	2.6	1.6	100.0
7. Linkeroewer-Hendrik-Verwoerd	1954/55	55.9	-	1.2	0.9	18.9	6.4	0.8	1.6	11.3	0.4	2.6	100.0
	1958/59	29.3	-	1.2	6.1	14.5	1.0	0.4	3.8	39.9	0.5	3.3	100.0
	1961/62	32.8	-	5.9	1.9	14.7	4.7	1.1	3.9	31.5	0.7	2.8	100.0
8. Regteroewer-Hendrik-Verwoerd	1954/55	54.6	-	0.7	0.4	22.5	8.2	0.6	2.2	6.2	1.0	3.6	100.0
	1958/59	21.3	-	0.9	3.2	45.3	2.3	0.2	8.1	13.2	0.2	5.3	100.0
	1961/62	27.8	-	0.8	0.4	56.9	1.1	0.6	3.7	5.6	0.8	2.3	100.0
9. Regteroewer-Vanderkloof	1954/55	44.9	10.1	2.7	0.1	7.8	10.8	1.0	3.7	15.0	1.8	2.1	100.0
	1958/59	54.4	14.3	0.6	0.2	2.3	6.2	1.3	4.5	13.2	1.3	1.7	100.0
	1961/62	45.2	0.3	1.8	3.7	7.5	12.2	1.8	3.6	19.8	0.8	3.3	100.0
10. Kaap-Rietrivier	1954/55	16.5	13.6	3.6	9.9	13.9	12.4	0.5	12.8	14.1	1.5	1.2	100.0
	1958/59	8.7	13.4	3.4	13.0	18.9	7.1	1.4	16.1	15.5	1.3	1.2	100.0
	1961/62	12.5	12.1	4.5	15.8	23.5	0.6	1.2	12.2	15.2	1.5	0.9	100.0
11. Linkeroewer-Vanderkloof	1954/55	46.9	-1.5	0.6	0.5	27.5	10.1	1.5	5.3	5.8	0.6	2.7	100.0
	1958/59	47.3	2.0	0.7	7.6	17.4	0.7	1.6	4.2	12.3	1.5	4.7	100.0
	1961/62	26.2	0.9	1.6	3.0	23.1	1.2	0.6	6.1	33.8	0.4	3.1	100.0
12. Suid-Kalahari	1954/55	42.6	19.5	2.1	1.6	10.6	2.7	0.9	2.3	13.1	1.8	2.8	100.0
	1958/59	32.0	14.3	1.2	3.6	14.6	3.6	1.0	3.9	21.0	2.3	2.5	100.0
	1961/62	30.9	24.9	1.5	2.8	8.8	5.6	0.8	5.9	14.8	1.8	2.2	100.0
13. Boesmanland	1954/55	56.9	6.3	0.5	0.6	16.5	6.0	1.1	1.3	8.6	0.6	1.6	100.0
	1958/59	33.0	12.7	0.4	2.2	16.4	1.8	0.7	2.1	28.5	0.7	1.5	100.0
	1961/62	12.1	13.7	1.2	3.7	15.3	1.9	4.9	4.8	32.4	5.1	4.9	100.0
14. Sakrivier	1954/55	72.7	-	0.1	1.1	5.5	7.1	7.2	1.0	3.2	0.6	1.5	100.0
	1958/59	44.1	0.2	-	1.7	10.9	0.9	4.4	4.5	29.9	0.4	3.0	100.0
	1961/62	79.1	0.1	0.1	0.1	1.0	7.4	0.2	1.4	9.0	0.4	1.2	100.0
15. Namakwaland	1954/55	35.2	49.9	0.5	0.2	0.6	5.6	0.2	3.5	2.2	1.5	0.6	100.0
	1958/59	-8.5	93.8	0.6	0.4	1.7	1.6	0.2	1.4	5.8	2.5	0.5	100.0
	1961/62	26.2	56.3	0.1	0.1	0.1	3.1	0.4	1.5	9.2	1.6	0.4	100.0

n Kleiner as 0.1

tot 19.4 persent in 1961/62, toegeneem. Die bruto kapitaalvorming in fabriekswese en konstruksie het hoofsaaklik in die Benede-Sondagsriviergebied voorgekom, terwyl die relatiewe afname in die kapitaalvorming van landbou weer in die Visriviergebied aangetref word. Benewens hierdie produksietakke was die kapitaalvorming in vervoer, opberging en kommunikasie en algemene regeringsdienste, die grootste in die streek.

In die Oostelike Streek het vervoer, opberging en kommunikasie 39.2 persent van die totale bruto kapitaalvorming in 1961/62 uitgemaak, teenoor 23.6 persent in 1954/55. Die merkwaardige toename in die kapitaalvorming van die produksietak in vergelyking met die ander, het veral in die Suidoos-Vrystaat- en die Kafferriviergebied, plaasgevind. Daarteenoor het die verhouding van landbou in die streek oor die tydsperiode afgeneem. Dieselfde tendens is ook in die Sentrale Streek merkbaar waar die kapitaalvorming in landbou afgeneem het van 35.7 persent in 1954/55 tot 20.7 persent in 1961/62, gesien in vergelyking met die totale kapitaalvorming in die gebied. Hierdie daling in die relatiewe belangrikheid van die kapitaalvorming in die landbou het in al die substreke wat in dié hoofstreek geleë is, voorgekom. Benewens landbou was die kapitaalvorming in vervoer, opberging en kommunikasie en algemene regeringsdienste ook relatief belangrik.

In die Westelike Streek het die bruto kapitaalvorming in landbou en mynbou 6.5 persent van die totaal vir die gebied in 1961/62, uitgemaak. Die persentasie-aandeel van die bruto kapitaalvorming in die tersiêre produksietakke van dié hoofstreek, is dus laag in vergelyking met dié van die ander hoofstreke. Veral in die geval van vervoer, opberging en kommunikasie, wat 'n aandeel van 6.5 persent

in/.....

in die bruto kapitaalvorming van die Westelike Streek in 1961/62 gehad het, vergelyk die hoofstreek swak met byvoorbeeld die Suidelike Streek, waar die produksietak vir 21.5 persent van die bruto kapitaalvorming in 1961/62 verantwoordelik was.

Verdere detail in verband met die samestelling van die bruto kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied word in tabel 36.1 aangetoon, waar die persentasie-verdeling van bruto kapitaalvorming volgens tipe organisasie en hoofstreek uiteengesit word, terwyl tabel 36.2 dieselfde gewens vir die substreke in die Oranjeriviergebied weergee.

Die persentasie-aandeel van private ondernemings in die bruto kapitaalvorming van die Oranjeriviergebied was gedurende die periode onder bespreking, met die uitsondering van 1954/55, kleiner as in die land as n geheel. In 1961/62 was die private sektor byvoorbeeld vir 54.7 persent van die bruto kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied verantwoordelik, vergeleke met 60.2 persent vir die land as n geheel. In tabel 36.1 word ook aangetoon dat die toename in die bruto kapitaalvorming van die Oranjeriviergebied hoofsaaklik veroorsaak is deur n styging in die kapitaalvorming van owerheidsondernemings en openbare korporasies, terwyl openbare owerhede ook n geringe bydrae daartoe gelewer het. Hierdie neiging was ook in teenstelling met die algemene tendens in die land, waar die groeikoers in die kapitaalvorming veroorsaak is deur investering in die private sektor.

Weens die groot verhouding wat die bruto kapitaalvorming in die Suidelike Streek van die totale kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied uitmaak, kom die verdeling volgens tipe organisasie ooreen met dié soos hierbo aange-
toon. Dieselfde patroon van ontwikkeling word ook in

die/.....

TABEL 36.1. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO KAPITAAL-
VORMING IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOF-
STREEK EN TIPE ORGANISASIE 1954/55 TOT 1961/62

Streek	Jare	Private	Owerheids-	Open-	Bruto
		onder- nemings	ondernemings en openbare korporasies	bare Ower- hede	
		%	%	%	%
Oranjeriviergebied	1954/55	65.3	22.3	12.4	100.0
	1955/56	56.9	31.3	11.8	100.0
	1956/57	59.2	25.9	14.9	100.0
	1957/58	54.6	29.1	16.3	100.0
	1958/59	52.5	31.0	16.5	100.0
	1959/60	56.6	29.3	14.1	100.0
	1960/61	51.1	32.6	16.3	100.0
	1961/62	54.7	28.9	16.4	100.0
Suidelike Streek	1954/55	61.2	24.7	14.1	100.0
	1955/56	52.3	35.4	12.3	100.0
	1956/57	55.4	29.2	15.4	100.0
	1957/58	51.3	32.5	16.2	100.0
	1958/59	51.4	33.3	15.3	100.0
	1959/60	52.3	34.6	13.1	100.0
	1960/61	53.6	32.2	14.2	100.0
	1961/62	53.6	28.2	18.2	100.0
Oostelike Streek	1954/55	54.8	31.3	13.9	100.0
	1955/56	48.6	39.4	12.0	100.0
	1956/57	50.3	33.0	16.7	100.0
	1957/58	38.9	42.7	18.4	100.0
	1958/59	43.2	42.1	14.7	100.0
	1959/60	51.4	38.6	10.0	100.0
	1960/61	48.2	39.6	12.2	100.0
	1961/62	40.8	45.4	13.8	100.0
Sentrale Streek	1954/55	66.3	21.9	11.8	100.0
	1955/56	53.5	34.5	12.0	100.0
	1956/57	59.9	27.5	12.6	100.0
	1957/58	59.8	26.4	13.8	100.0
	1958/59	56.7	26.0	17.3	100.0
	1959/60	60.6	20.8	18.6	100.0
	1960/61	49.7	29.3	21.0	100.0
	1961/62	45.6	34.6	19.8	100.0
Westelike Streek	1954/55	79.9	11.3	8.8	100.0
	1955/56	76.3	12.9	10.8	100.0
	1956/57	74.3	11.6	14.1	100.0
	1957/58	72.1	11.5	16.4	100.0
	1958/59	61.8	17.7	20.5	100.0
	1959/60	65.8	17.6	16.6	100.0
	1960/61	51.7	28.0	20.3	100.0
	1961/62	75.6	10.4	14.0	100.0

TABEL 36.2. DIE PERSENTASIE-VERDELING VAN DIE BRUTO KAPITAAL-
VORMING IN DIE SUBSTREKE VAN DIE GRANJERIVIER-
GEBIED VOLGENS TIFE ORGANISASIE, 1954/55, 1958/59
EN 1961/62.

Gebied	Jare	Private onder- nemings	Owerheids- ondernemings en openbare korporasies	Open- bare Ower- hede	Bruto Kapi- taal- vorming
		%	%	%	%
1. Benede-Sondagsrivier	1954/55	64.1	20.4	15.5	100.0
	1958/59	55.2	30.3	14.5	100.0
	1961/62	53.6	28.6	17.8	100.0
2. Visrivier	1954/55	54.4	34.7	10.9	100.0
	1958/59	35.3	46.0	18.7	100.0
	1961/62	53.4	27.3	19.3	100.0
3. Lady Grey-Herschel	1954/55	-27.8	114.4	13.4	100.0
	1958/59	79.6	17.6	2.8	100.0
	1961/62	96.2	1.9	1.9	100.0
4. Wepener-Zastron	1954/55	75.8	12.2	11.9	100.0
	1958/49	62.7	12.6	24.7	100.0
	1961/62	87.4	4.6	8.0	100.0
5. Suidoos-Vrystaat	1954/55	88.7	3.8	7.5	100.0
	1958/59	82.9	9.2	7.9	100.0
	1961/62	43.5	51.2	5.3	100.0
6. Kafferrivier	1954/55	50.8	34.5	14.7	100.0
	1958/59	38.7	46.3	15.0	100.0
	1961/62	36.6	47.7	15.7	100.0
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	1954/55	68.8	19.9	11.3	100.0
	1958/59	39.8	20.3	39.9	100.0
	1961/62	47.4	21.1	31.5	100.0
8. Regteroewer-Hendrik	1954/55	71.1	22.7	6.2	100.0
	1958/59	38.8	48.0	13.2	100.0
	1961/62	37.2	57.2	5.6	100.0
9. Regteroewer-Vanderkloof	1954/55	77.5	7.5	15.0	100.0
	1958/59	84.4	2.3	13.3	100.0
	1961/62	69.3	10.9	19.8	100.0
10. Kaap-Rietrivier	1954/55	61.7	24.2	14.1	100.0
	1958/59	52.9	31.5	15.6	100.0
	1961/62	44.0	40.8	15.2	100.0
11. Linkeroewer-Vanderkloof	1954/55	66.7	27.5	5.8	100.0
	1958/59	63.1	24.6	12.3	100.0
	1961/62	39.9	26.3	33.8	100.0
12. Suid-Kalahari	1954/55	75.4	11.5	13.1	100.0
	1958/59	61.8	17.2	21.0	100.0
	1961/62	74.2	11.0	14.8	100.0
13. Boesmanland	1954/55	75.2	16.2	8.6	100.0
	1958/59	54.2	17.3	28.5	100.0
	1961/62	50.5	17.1	32.4	100.0
14. Sakrivier	1954/55	90.3	6.5	3.2	100.0
	1958/59	58.2	11.8	30.0	100.0
	1961/62	90.2	0.8	9.0	100.0
15. Namakwaland	1954/55	84.5	13.3	2.2	100.0
	1958/59	71.0	23.1	5.9	100.0
	1961/62	75.4	15.4	9.2	100.0

die Sentrale en Oostelike Streek aangetref, met die uitsondering dat die verhouding van die kapitaalvorming in die private sektor nog kleiner is. In die Westelike Streek daarenteen was die bruto kapitaalvorming deur die private sektor veel hoër as in die ander hoofstreke. In 1961/62 het private bruto kapitaalvorming naamlik 75.6 persent van die totaal in die Westelike Streek uitgemaak. Hierdie groot bruto kapitaalvorming in die private sektor is veral toe te skryf aan die ontwikkeling van mynwese in hierdie hoofstreek.

Vervolgens word die groeikoers in die bruto kapitaalvorming van die Oranjeriviergebied volgens hoof- en substreek oor die termyn 1954/55 tot 1961/62, in tabel 37 uiteengesit. Uit die tabel blyk dit dat die gemiddelde jaarlikse groeikoers van die Oranjeriviergebied vanaf 1954/55 tot 1961/62, 0.9 persent beloop het. Die gemiddelde jaarlikse groeikoers van die bruto kapitaalvorming in die Suidelike Streek was -1.5 persent, terwyl dit betreklik klein was in die Sentrale Streek. Daarenteen het die bruto kapitaalvorming in die Oostelike en Westelike Streek oor die betrokke tydspanne weer betreklik vinnig toegeneem, naamlik met 3.0 persent en 2.3 persent respektiewelik. Weens die relatiewe belangrikheid van landbou in die grootste gedeelte van die Oranjeriviergebied, kan die groot fluktuasies in die groeikoerse tussen die onderskeie jare soos in die tabel aangetoon word, hoofsaaklik toegeskryf word aan die groot van-jaar-tot-jaar verskille in vee-inventarisse. Alhoewel daar vir sekere substreke ook groot gemiddelde jaarlikse groeikoerse in die tabel aangedui word, was die absolute toename betreklik klein. Die Lady Grey-Herschelgebied het byvoorbeeld 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 21.0 persent, wat gelykstaande is aan/.....

TABEL 37. DIE GROEIKOERS VAN DIE BRUTO KAPITAALVORMING IN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOF- EN SUBSTREEK, 1954/55 TOT 1961/62

Streek of gebied	1954/55 tot 1955/56	1955/56 tot 1956/57	1956/57 tot 1957/58	1957/58 tot 1958/59	1958/59 tot 1959/60	1959/60 tot 1960/61	1960/61 tot 1961/62	Gemiddelde jaarlikse groeikoers
	%	%	%	%	%	%	%	%
Oranjeriviergebied	-1.0	10.4	2.9	-8.0	13.9	7.1	-4.1	0.9
Suidelike Streek	3.4	-1.8	9.6	1.5	1.9	11.6	-12.8	-1.5
Oostelike Streek	11.0	22.2	5.4	-6.0	22.1	-4.3	-12.9	3.0
Sentrale Streek	-12.5	21.7	5.1	-15.7	2.6	6.6	4.1	1.0
Westelike Streek	-7.4	11.0	0.8	-16.5	40.4	-12.7	12.6	2.3
1. Benede-Sondagsrivier	0.2	-4.8	22.2	11.7	-5.1	-5.9	-15.5	-0.2
2. Visrivier	10.7	4.5	-14.8	-26.6	30.9	-23.9	-2.6	-5.2
3. Lady Grey-Herschel	271.1	99.7	-80.0	147.9	-116.0	1464.9	-55.9	21.0
4. Wepener-Zastron	61.4	-36.5	29.0	-23.6	73.3	-36.7	12.5	3.2
5. Suidoos-Vrystaat	-17.2	65.0	-41.7	15.2	102.8	-13.3	11.2	8.7
6. Kafferrivier	9.5	21.6	0.2	-7.5	16.7	-5.3	-15.0	2.1
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	-33.8	19.4	3.6	-46.4	49.6	17.2	-10.0	-5.3
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	1.5	4.6	1.8	-58.3	109.7	21.9	-2.3	0.4
9. Regteroewer-Vanderkloof	-12.6	43.4	-22.5	14.5	21.7	-70.4	106.8	-2.5
10. Kaap-Rietrivier	-5.9	20.9	16.1	-11.8	-4.0	10.7	13.8	5.0
11. Linkeroewer-Vanderkloof	-3.4	24.3	-4.3	5.5	-32.9	56.4	-30.7	-1.8
12. Suid-Kalahari	-6.8	1.8	24.6	-14.5	63.9	-11.7	-3.0	5.2
13. Boesmanland	3.0	12.8	-1.0	-11.5	-42.3	94.6	-48.9	-11.8
14. Sakrivier	-20.4	31.5	-18.9	-57.8	13.9	-33.9	242.3	-1.2
15. Namakwaland	1.2	49.1	-42.5	47.6	57.7	-45.6	63.0	8.6

is aan slegs R39,000 per jaar. Die grootste absolute gemiddelde jaarlikse toenames het in die Suid-Kalaharigebied met R572,000, die Kaap-Rietriviergebied met R461,000 en die Kafferriviergebied met R330,000, voorgekom.

10. Die verhouding van die bruto kapitaalvorming tot die bruto geografiese produk

Ten slotte word in hierdie hoofstuk die verhouding tussen die bruto kapitaalvorming en die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied in tabel 38 aangetoon. Uit die tabel blyk dit dat die verhouding vir die Oranjeriviergebied as n geheel betreklik hoog was oor die termyn 1954/55 tot 1961/62, waar dit gewissel het tussen 16.4 persent tot 20.4 persent. Wat die substreke betref, is die verhouding van die bruto kapitaalvorming tot die bruto geografiese produk in die Benede-Sondagsriviergebied en in Namakwaland die laagste, terwyl dit weer baie hoog was in die Suidoos-Vrystaat en Regteroewer-Hendrik Verwoerdgebied.

Na die uiteensetting van die ekonomiese struktuur en enkele dinamiese kenmerke van die Oranjeriviergebied aan die hand van nasionale rekeninge syfers, word die moontlike ekonomiese invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek in deel DRIE bespreek. n Samevatting van die vernaamste strukturele kenmerke van die Oranjeriviergebied word in deel VIER weergegee.

TABEL 38. DIE VERHOUDING VAN DIE BRUTO KAPITAALVORMING TOT DIE BRUTO GEOGRAFIESE PRODUK VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED VOLGENS HOOF- EN SUBSTREEK, 1954/55 TOT 1961/62.

Streek of gebied	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961, 62
	%	%	%	%	%	%	%	%
Oranjeriviergebied	20.4	19.6	19.9	20.4	19.5	20.2	18.4	16.4
Suidelike Streek	16.3	16.5	15.3	16.5	17.3	16.5	13.9	11.4
Oostelike Streek	23.2	24.9	26.7	25.8	24.4	27.6	25.9	21.4
Sentrale Streek	23.5	21.5	22.9	23.1	19.9	18.6	19.3	19.3
Westelike Streek	24.9	20.5	21.6	22.1	19.8	23.5	21.2	20.6
1. Benede-Sondagsrivier	13.6	13.1	12.0	14.1	16.2	14.5	12.7	10.1
2. Visrivier	30.8	36.3	32.2	31.2	24.4	27.9	21.5	20.2
3. Lady Grey-Herschel	5.2	15.9	24.6	6.5	15.2	-2.8	28.6	14.7
4. Wepener-Zastron	19.5	24.9	13.9	19.6	17.4	28.1	17.4	19.9
5. Suidoos-Vrystaat	22.0	24.8	27.6	21.8	29.7	43.2	49.2	38.1
6. Kafferrivier	24.3	25.3	27.7	27.1	24.8	27.1	22.3	20.3
7. Linkeroewer-Hendrik Verwoerd	39.5	27.4	24.6	29.9	19.1	23.8	29.1	25.7
8. Regteroewer-Hendrik Verwoerd	33.8	37.2	29.5	33.2	18.5	25.6	34.9	32.2
9. Regteroewer-Vanderkloof	27.3	27.3	33.0	29.4	30.9	34.4	11.1	19.6
10. Kaap-Rietrivier	17.9	17.4	19.2	19.7	17.1	15.2	16.0	17.5
11. Linkeroewer-Vanderkloof	25.3	24.5	28.4	26.2	27.7	18.9	27.3	19.0
12. Suid-Kalahari	28.6	23.3	21.1	23.4	21.0	29.7	26.1	22.3
13. Boesmanland	29.5	28.3	24.0	25.7	24.2	13.2	27.2	12.6
14. Sakrivier	43.6	31.7	36.5	34.6	21.6	20.3	18.7	35.4
15. Namakwaland	9.3	8.3	13.3	9.6	14.0	16.9	9.3	14.0

DEEL DRIE

DIE MOONTLIKE EKONOMIESE INVLOED VAN DIE ORANJERIVIERONT-
WIKKELINGSPROJEK.

HOOFSTUK VIII. BESPROEING EN NEDERSLTTINGSMOONTLIKHEDE

Nadat die ekonomiese struktuur van die Oranjeriviergebied in deel TWEL van hierdie studie bespreek is, word vervolgens in hierdie deel aandag gegee aan die moontlike invloed wat die Oranjerivierontwikkelingsprojek, uit n ekonomiese oogpunt gesien, mag hê. Soos reeds in die inleidende gedeelte uiteengesit sal die bespreking n uiters tentatiewe en n kwalitatiewe vorm aanneem, weens onvoldoende statistiese data om alternatiewe ekonomiese modelle op te stel.

Die besproeiing- en nedersettingsmoontlikhede wat die projek inhou, is die onderwerp van hierdie hoofstuk. Vooraf moet egter uitdruklik gestel word dat dié moontlikhede van die projek nie uit die oogpunt van individuele boere of boeregemeenskappe gesien sal word nie, maar dat dit alleen vanuit n nasionale en regionale oogpunt beoordeel word. In die opeenvolgende afdelings van hierdie hoofstuk word die potensiele besproeiingsgrond en nedersettingsmoontlikhede bespreek, waarna die besproeiing uit n nasionale en regionale oogpunt beskou sal word.

1. Potensiele besproeiingsgrond

As gevolg van die lae en wisselvallige reënval in Suid-Afrika, is die vermeerdering in besproeiingsgrond van die allergrootste belang in die landbou-ontwikkeling van die land. Dit sal beteken dat landbou tot n groter mate onafhanklik van natuurlike reënneerslae raak, terwyl besproeiing ook meer intensiewe boerderymetodes tot gevolg het, wat n beter benutting van die natuurlike hulpbronne van die land inhou.

Die totale besproeiingsgebiede in die Republiek van Suid-Afrika het in 1963 ongeveer 957,000 morg beslaan, wat soos volg saamgestel was:¹⁾

1) Vgl. Department of Agricultural Technical Services, Agriculture in the Economic Development of South Africa, Pretoria, 1963, p.8.

Owerheidsbesproeiingskemas	244,378 morg,
Besproeiingsdistrikte	245,299 morg,
Ander besproeiingsoutoriteite	8,899 morg,
Private besproeiing	215,275 morg,
Vloedbesproeiing (laagliggende gebiede)	122,979 morg,
Besproeiing uit ondergrondse bronne ..	120,146 morg,

Totaal 956,976 morg.

Die Oranjerivierontwikkelingsprojek maak voorsiening om 360,000 morg grond te besproei, wat dus n toename van 34.8 persent op die totale besproeiingsgrond van die land in 1963, uitmaak. Van die gemelde 360,000 morg, is 247,000 binne die waterskeiding van die Oranjerivier geleë, terwyl die oorblywende 113,000 morg in die Vis- en Sondagsrivier se opvanggebied voorkom. Na voltooiing van die onderskeie konstruksiefases ²⁾ van die projek sal die volgende aantal morg vir besproeiing beskikbaar kom, naamlik:

Konstruksiefase Nr. 1	83,000 morg,
Konstruksiefase Nr. 2	78,000 morg,
Konstruksiefase Nr. 3	60,000 morg,
Konstruksiefase Nr. 4	60,000 morg,
Konstruksiefase Nr. 5	40,000 morg,
Konstruksiefase Nr. 6	39,000 morg,

In die 360,000 morg potensiële besproeiingsgrond is die bestaande [±]25,000 morg grond tussen Boegoebergdam en die Aughrabies-waterval, wat tans vir besproeiingswater van periodieke loslatings uit Vaaldam afhanklik is, egter ingesluit. Die ontwikkeling in die Vaalrivieropvanggebied kan meebring dat water uit hierdie oord in die nabye toekoms nie meer beskikbaar sal wees nie, en gevolglik word die besproeiingsgrond deur die projek onafhanklik van die water van die Vaaldam gemaak. Daarbenewens benodig n oppervlakte van 4,000 morg by die Riet- en Benede-Rietrivier/....

2) Die ontwikkelings wat in elke konstruksiefase in die vooruitsig gestel word, is reeds breedvoerig in Hoofstuk I bespreek. Vgl. pp. 5 tot 9.

Benede-Rietrivier en 2,000 morg tussen die Aughrabies-waterval en Alexanderbaai aanvullende water, en kom gevolglik ook in aanmerking vir besproeiingswater uit die Oranjerivierontwikkelingsprojek.

Daar is tans ook 22,000 morg onder besproeiing in die Groot-Visriviervallei waarvan 13,000 morg deur die projek oorgeneem sal word, aangesien plaaslike waterbronne slegs genoegsaam is vir 9,000 morg. Verder is daar 11,000 morg ingelys onder die Mentzdam, terwyl bestaande plaaslike waterbronne slegs aan die vereistes van 8,000 morg voldoen. n Gebied van 3,000 morg bestaande ontwikkeling sal dus deur die Oranjerivierontwikkelingsprojek oorgeneem moet word. Alleen 332,000 morg nuwe grond sal dus as gevolg van die projek onder besproeiing geplaas word. Van die beplande 83,000 morg besproeiingsgrond na voltooiing van die eerste konstruksiefase, is alleen 55,000 morg nuwe besproeiingsgrond.

Kaart Nr. 4 toon die beplande geografiese verspreiding van die bestaande en nuwe besproeiingsgronde wat deur die Oranjerivierontwikkelingsprojek ontwikkel sal word. Die regionale verdeling is voorlopig aangesien die besproeiingsgrond nog nie duidelik geïdentifiseer en geklassifiseer is aan die hand van volledige bodemopnames nie. Die gegewens op die kaart dui dus alleen die waarskynlike ligging van die areas wat onder besproeiing sal kom, aan.

Om aan te pas by die regionale klassifikasie wat in deel EEN van hierdie studie vir die Oranjeriviergebied onderskei is, word die geografiese verspreiding van die aantal morg wat onder besproeiing geplaas word vir dié onderskeie streke, in tabel 39 aangetoon. Weens n gebrek aan volledige bodemopnames is die besproeiingsoppervlakte in elke streek vanaf die oorspronklike kaarte waarop die projek/.....

S. W. A.

O. V. S.

Bestaande besproeiingskemas
 Voorgestelde. "

Kart Nr 1
**Die Bestaande en Voorgestelde
 Besproeiingsgronde in die Oranjeriviergebied.**

0 50 100 200 Myl

projek in breë trekke beplan is, met behulp van 'n planometer geraam. Die aangeduide oppervlakte in besondere streke mag dus na voltooiing van die bodemopnames aan verandering onderhewig wees.

In tabel 39 word aangetoon dat 44.5 persent van die totale besproeiingsgrond wat deur die eerste konstruksiefasie onder besproeiing gebring sal word, in die Westelike Streek geleë is. Van die 37,000 morg wat egter in die streek water van die Oranjerivierontwikkelingsprojek sal ontvang, is sowat 28,000 morg bestaande besproeiingsgrond. Na voltooiing van die eerste konstruksiefase kom die vernaamste uitbreiding in die oppervlakte wat onder besproeiing geplaas gaan word, dus in die Sentrale Streek en meer in besonder in die Linker- en Regteroewer-Vanderkloofgebied voor. Daarbenewens kom 13,000 morg ook in die Visriviergebied onder besproeiing.

Na voltooiing van die projek in sy geheel, is die besproeiingsgrond betreklik eweredig tussen die Suidelike Sentrale en Westelike Streke versprei. Die Oostelike Streek verkry alleen 'n geringe toename in die Kafferriviergebied. Die Visrivier-, Regter- en Linkeroewer-Vanderkloof-, Suid-Kalahari-, Boesmanland- en die Sakriviergebied, baat die meeste uit die Oranjerivierontwikkelingsprojek gesien in die lig van 'n toename in die besproeiingsgrond.

2. Nederwettingsmoontlikhede.

Volgens die Witskrif met betrekking tot die Oranjerivierontwikkelingsprojek, sal 230,000 morg uit die totale 360,000 morg wat vir besproeiing geskik is, moontlik aan staatsnedersettings toegewys word.³⁾ Die raming berus op/.....

3) Witskrif van 1962/63, op.cit., p.26.

TABEL 39: DIE GEOGRAFIESE VERSPREIDING VAN DIE BESPROEINGSGROND
IN DIE ORANJERIVIERGEBIED.

Streek of gebied	Konstruksiefase Nr. 1		Projek as geheel	
	Oppervlakte (1,000 morg)	Persentasie van totaal	Oppervlakte (1,000 morg)	Persentasie van totaal
Oranjeriviergebied	83.0	100.0	360.0	100.0
Suidelike Streek	16.0	19.3	113.0	31.4
Oostelike Streek	1.0	1.2	1.0	0.3
Sentrale Streek	29.0	35.0	117.5	32.7
Westelike Streek	37.0	44.5	128.5	35.6
1. Benede - Sondags- rivier	3.0	3.6	19.0	5.3
2. Visrivier	13.0	15.7	94.0	26.1
3. Lady Grey - Her- schel	-	-	-	-
4. Wepener - Zastron	-	-	-	-
5. Suidoos-Vrystaat	-	-	-	-
6. Kafferrivier	1.0	1.2	1.0	0.3
7. Linkeroewer - Hen- drik Verwoerd	-	-	-	-
8. Regteroewer - Hen- drik Verwoerd	-	-	-	-
9. Regteroewer - Van- derkloof	14.0	16.9	41.0	11.4
10. Kaap - Rietrivier	-	-	13.5	3.8
11. Linkeroewer - Van- derkloof	15.0	18.1	63.0	17.5
12. Suid-Kalahari	30.0 [⊗]	36.1	60.0	16.7
13. Boesmanland	-	-	31.5	8.8
14. Sakrivier	-	-	30.0	8.3
15. Namakwaland	7.0 ⁺	8.4	7.0	1.8

[⊗] Hierby is 25,000 morg bestaande besproeiingsgrond tussen Boegoeberg-
dam en die Aughrabies-waterval, wat onafhanklik van die Vaaldam
gemaak word, ingesluit.

⁺ Ongeveer 3,000 morg bestaande besproeiing tussen die Aughrabies-
waterval en die Weskus is hierby ingesluit.

op ekstensiewe bodemopnames en mag dus na 'n intensiewe
identifisering en klassifisering van die grond gewysig
word. Aangesien volledige bodemopnames op hierdie stadium
nog nie voltooi is nie, is dit nie moontlik om 'n geografiese
verspreiding van die grond wat vir nedersettingsdoeleindes
geskik is, weer te gee nie. Die verwagte invloed van soda-
nige nedersettings op die streke wat in hierdie studie
onderskei is, is as gevolg van die gebrek in die data,

agterweë/.....

agterweë gelaat. In hierdie afdeling van die hoofstuk sal die nedersettingsmoontlikhede dus alleen as 'n geheel beskou kan word.

Die eerste vraag wat ontstaan met betrekking tot die nedersettingsmoontlikhede wat die projek inhou, is hoeveel addisionele boerdery-eenhede sal as gevolg daarvan ontstaan? Die aantal eenhede kan verkry word deur die totale oppervlakte te verdeel in ekonomiese boerdery-eenhede. 'n Ekonomiese boerdery-eenheid kan omskryf word as: "n eenheid wat aan die ondernemer, met gemiddeld bestuursvermoë, 'n redelike lewenspeil sal verskaf nadat voorsiening gemaak is vir - (a) klimaats- en fisiese beperkings; (b) prys- en kosteverhoudings; (c) kapitaalaflossing en rentekoste; (d) kapitaalvorming in verband met losgoed- en bedryfskapitaal; en (e) 'n veiligheidsgrens om toekomstige veranderinge in kostestruktuur, afset, produktiwiteit, ens., in ag te neem".⁴⁾ Uit die omskrywing kan sonder meer gesien word dat daar net een wetenskaplike metode bestaan om 'n ekonomiese eenheid op 'n vaste grondslag te bepaal, en dit is om dit vir elke individuele geval te bereken.

'n Akkurate bepaling van die aantal boerdery-eenhede is dus inderwaarheid onmoontlik voordat intensiewe bodemopnames van die ontwikkelingsgebied gemaak is. Die verwagting is egter dat die grootte van die boerdery-eenhede tot 'n groot mate sal ooreenkom met die grootte van eenhede in bestaande besproeiingskemas. In ooreenstemming met die grootte van sodanige boerdery-eenhede kan die moontlike grootte van die hoewes geskat word op 25 tot 35 morg. Met inagneming van die grootte kan die addisionele aantal boerdery-eenhede/....

4) Van Wyk, S.P. Bepaling van 'n Ekonomiese Boerdery-eenheid, Agrekon, Volume 2, Nr. 1, Januarie 1963, p.19.

boerdery-eenhede na voltooiing van die omvangryke projek dus tussen 6,500 en 9,200 hoewes gestel word.

In 1961⁵⁾ was daar 105,152 plase in die Republiek, wat 'n oppervlakte van ongeveer 106 miljoen morg beslaan het. Die gemiddelde plaasoppervlakte was dus in die omgewing van 1,000 morg. Die grootste aantal plase kom egter in die klasinterval 500 tot 1,000 morg voor. Hieruit is dit duidelik dat die landbouproduksie van Suid-Afrika nog gegrond is op ekstensiewe boerderymetodes. Alleen 8,636 plase, wat 'n oppervlakte van \pm 270,000 morg beslaan het, was in die klasinterval 20 tot 50 morg geklassifiseer.⁶⁾ Die aantal plase sowel as die oppervlakte in die klasinterval, sal dus as gevolg van die projek verdubbel.

Benewens die aantal huisgesinne wat as gevolg van die addisionele boerdery-eenhede 'n bestaansmiddel sal verkry, sal daar ook nuwe werkgeleentheid op die hoewes ontstaan. Die aantal werknemers wat op die nedersettings gebruik sal word is afhanklik van die bestuursvermoë van die ondernemer, grootte van die boerdery-eenheid, produkte wat geproduseer gaan word, die mate van intensiteit van die aktiwiteite en die aanbod en koste van beskikbare arbeid. Dit kan dus alleen vir elke individuele geval bepaal word.

Om egter 'n aanduiding van die werkgeleentheid wat as gevolg van die staatsnedersettings sal ontstaan,

te/.....

5) 1961 is die laaste jaar waarvoor landbousensusgegevens nog beskikbaar is.

6) Vgl. Buro vir Statistiek, Statistiese Jaarboek 1964, Pretoria, 1965, p.j-3.

te verkry, word aangeneem dat die indiensname op bestaande besproeiingskemas verteenwoordigend vir die ontwikkeling van die projek sal wees. Die gemiddelde ongeskoolde arbeids-eenheid per morg besproeiingsgrond in die land, kan tussen .12 tot .18 eenhede gestel word.⁷⁾ Op basis van die verhouding sal 27,600 tot 31,400 ongeskoolde persone op die besproeiingsgronde van nedersetters benodig word. Weens die mate van onderbesetting van Suid-Afrika se nie-blanke volksgroepe, wat hoofsaaklik in die ongeskoolde arbeidsklas val, hou die projek in die opsig moontlikhede vir die beter benutting van bestaande arbeidsbronne in.

Benewens die nedersettings wat vir blankes in die vooruitsig gestel word, word verwag dat sowat 4,000 morg as besproeiingsnedersettings vir Kleurlinge ontwikkel sal kan word.⁸⁾ Na 'n voorlopige interdepartementele ondersoek wat in die Richtersveld plaasgevind het, is geraam dat ongeveer 1,200 morg besproeiingsplase van 6 morg elk beskikbaar gestel kan word vir Kleurlinge, onder die bestaande Oranjeskema. Hierdie grond is geleë in die Oranjekom en is feitlik alles spoelgrond op die oewers van die Oranjerivier, wat 'n groot moontlikheid vir die plasing van 'n kern van selfstandige besproeiingsboere in die gebied besit.

Na voltooiing van die eerste konstruksiefase word voorsien dat 55,000 morg nuwe grond onder besproeiing sal kom/.....

7) Die gemiddelde is gebaseer op opnames deur die Afdeling Landbou-ekonomiese navorsing, gemaak te Vaalhartz, Boegoeberg en Bo-Upington.

8) Vgl. Witskrif 1962/63, op.cit., p.27.

sal kom, waarvan 14,000 morg met oordeelkundige bewerking vir staatsnedersettings beskikbaar sal wees.⁹⁾ Die 14,000 morg verdeel in ekonomiese boerdery-eenhede van 25 tot 35 morg, maak dus voorsiening vir 400 tot 520 plase. Teen 'n gemiddelde ongeskoolde arbeidseenheid per morg van tussen .12 en .18 eenhede, skep dit dus werkgeleentheid vir ongeveer 1,680 tot 2,520 ongeskoolde persone.

3. Besproeiing in die Oranjeriviergebied gesien uit 'n nasionale oogpunt.

Gedurende die na-oorlogse tydperk het landbou in Suid-Afrika geweldig ontwikkel, sodat die fisiese volume landbouproduksie vanaf 1948 tot 1963 met ⁺72 persent gestyg het. Ondanks die toename in die bydrae van die landbou tot die ekonomiese welvaart van die land, het die aandeel van landbou, bosbou en visserye tot die netto binnelandse produk van 14.2 persent in 1948 tot 10.3 persent in 1963 afgeneem. Die vraag ontstaan nou hoe gaan die besproeiing as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek die algemene posisie van landbou in die ekonomie beïnvloed, of anders gestel watter produkte en hoeveel van elkeen sal onder die besproeiingstoestande geproduseer word, en hoe skakel dit by die algemene landboupatroon in Suid-Afrika, in?

Met inagneming van die wydverspreide gebied wat deur die projek onder besproeiing ontwikkel sal word, volg noodwendig dat die ekologiese toestande ten opsigte van die onderskeie besproeiingsgebiede grootliks van mekaar sal verskil. Weens die groot verskille in die aard van die verskillende gebiede, is bodemopnames 'n voorvereiste vir enige mate van doeltreffende beplanning. Die

grootste/.....

9) Idem, p.35. Op hierdie stadium bestaan daar blykbaar nog onsekerheid of die oorblywende 41,000 morg as staatsnedersettings of as 'n onderdeel van bestaande plase ontwikkel sal word.

grootste struikelblok by die bepaling van die moontlike toekomstige produksiepatroon is dan ook 'n gebrek aan 'n behoorlike en akkurate identifisering en klassifisering van die gronde wat by die skema betrokke is. Dit geld veral vir die 247,000 morg wat binne die waterskeiding van die Oranjerivier geleë is. Van hierdie grond is slegs 22,000 morg intensief en 25,000 morg ekstensief ondersoek. As gevolg van die gebrek aan die nodige opnamegegewens is dit op die huidige tydstip onmoontlik om 'n akkurate geheelbeeld van die aard en potensiaal van die gronde wat by die projek betrokke is, te verkry.

Ramings van die verwagte produksiepatroon op die 360,000 morg besproeiingsgrond van die projek en na voltooiing van die eerste konstruksiefase, is deur die Departement van Landbou-tegniese Dienste gemaak. Die ramings is gebaseer op die klimaatstoestande in die ontwikkelingsgebied en die huidige boerdery-praktyke op besproeiingsgebiede wat na verwagting tot 'n groot mate met die besproeiingsgronde van die projek sal ooreenkom. Daarbenewens is die invloed van 'n verandering in pryse, koste en tegnologiese verbeterings, ook buite rekening gelaat. Met inagneming van die huidige kennis ten opsigte van die grondtipes in die ontwikkelingsgebied, is die ramings van die Departement in hierdie studie as verteenwoordigend vir die moontlike toekomstige produksiepatroon van die besproeiingsgebiede aanvaar.

Tabel 41 toon die verwagte produksiepatroon op die besproeiingsgronde van die Oranjerivierontwikkelingsprojek, na voltooiing van die eerste konstruksiefase en die projek as 'n geheel. In die tabel kan gesien word dat die verwagte landbouproduksie na voltooiing van die eerste konstruksiefase, ongeveer 500,000 ton sal beloop. Na verwagting sal lusernhoed en -saad sowat die helfte van

die/.....

die totale opbrengs uitmaak, terwyl sagtevrugte, aartappels, groente, mielies en koring ook in groot hoeveelhede geproduseer sal word. Na voltooiing van die projek in sy geheel, word verwag dat ± 3.3 miljoen ton landbouprodukte geproduseer sal word, waarvan lusernhooi en -saad ongeveer die helfte sal uitmaak, terwyl sagtevrugte, aartappels, melk, sitrusvrugte en groente, koring en mielies, in die volgorde, die grootste tonnemaat opbrengs sal hê.

TABEL 40. DIE VERWAGTE PRODUKSIEPATRCON OP DIE BESPROEIJINGSGRONDE VAN DIE ORANJERIVIERONTWIKKELINGSPROJEK NA VOLTOOIING VAN KONSTRUKSIEFASE NR. 1 EN DIE PROJEK AS 'N GEHEEL.

Produk	Konstruksiefase Nr. 1 Oppervlakte Produksie		Projek as geheel Oppervlakte Produksie	
	1,000 morg	1,000 ton	1,000 morg	1,000 ton
Lusernhooi en -saad	17	232	114	1504
Katoen	9	12	57	77
Droë erte en -bone	2	2	10	12
Aartappels	3	50	15	224
Grondbone	1	2	13	20
Mielies	6	33	27	150
Koring	\pm	28	7	160
Droë wingerdvrugte	1	2	3	13
Sagtevrugte	3	62	25	482
Sitrusvrugte	1	13	9	193
Groente	2	42	11	193
Wol	1 ϕ	&	4 ϕ	2
Melk	4 ϕ	3	34 ϕ	200
Vleis	5 ϕ	3	39 ϕ	28
Totaal	55	484	361	3258

Bron: Berekenings gemaak deur Departement van Landbou-tegniese Dienste.

- \pm Oppervlakte van ongeveer 14,000 morg dubbelbewaterde grond.
- $\frac{7}{7}$ Oppervlakte van ongeveer 79,000 morg dubbelbewaterde grond.
- ϕ Produksie van voergewasse vir eie gebruik.
- & Die benaderde syfer is minder as n 1,000 ton.

Ondervinding in Suid-Afrika en die buiteland het aangetoon dat n skema van die aard, alleen tot volle landboupotensiaal kan ontwikkel na ongeveer 30 jaar verloop het nadat die vernaamste konstruksiewerke voltooi is.

Dit/.....

Dit het naamlik in die omgewing van 30 jaar vir die Vaalhartzskema geneem, om tot die volle potensiaal van 40,000 morge te ontwikkel. Die verwagte ontwikkeling in die Punjab in Wes-Pakistan, is bowendien na sestig jaar nog nie bereik nie. Selfs in die gemeganiseerde Verenigde State van Amerika ontwikkel soortgelyke skemas relatief stadig.¹⁰⁾ Die verwagte produksie van 3.3 miljoen ton, sal dus heelwaarskynlik nie voor die jaar 2,000 gerealiseer word nie.

Die verbruik van landbouprodukte is aan die een kant afhanklik van bevolkingsvermeerdering en aan die anderkant van 'n styging in die besteebare inkome. As die bevolking in die toekoms teen die huidige 2.3 persent per jaar aanwas, en indien die plaaslike vraag alleen in verhouding tot die bevolking vermeerder, sal die verbruik van landbouprodukte in Suid-Afrika ongeveer verdubbel voor die einde van die eeu. Die per capita verbruik sal egter heelwaarskynlik ook aansienlik toeneem as gevolg van 'n waarneembare stygende tendens in besteebare inkome. Die verwagte vraag na landbouprodukte skakel dus grootliks die moontlike probleem van oorproduksie uit as die skema ten volle ontwikkel is. Daar mag egter wel 'n gevaar van surplusse ten opsigte van individuele produkte wat as gevolg van die projek geproduseer sal word, bestaan.

Die wenslikheid al dan nie van die verwagte produksiestruktuur op die besproeiingsgronde en hoe dit inskakel by die huidige produksie, word verder in die afdeling bespreek aan die hand van die na-oorlogse toestande en toekomsverwagtings vir elke produk. Die na-oorlogse posisie vir elke onderskeie produk, word volgens die produksie,/.....

10) Vgl. Pienaar, S.W. The Orange River Project - Prosperity for all, Farming in South Africa, Volume 39, Nr. 3. Junie 1963, p.25.

produksie, in- en uitvoer en binnelandse verbruik van die produkte uiteengesit. Die data word aangetoon teen 'n jaarlikse gemiddelde, geneem oor 'n tydperk van drie jaar, ten einde seisoenale en sporadiese skommelings uit te skakel. Vooraf moet ook uitdruklik gestel word dat die binnelandse verbruik in baie gevalle fisiese verliese en opgebergte voorrade insluit, aangesien dit bereken is as die som van produksie en invoer minus uitvoer. Waar gegewens egter direk verkrygbaar was met betrekking tot die binnelandse verbruik, word dit so aangetoon.

Logies kan alle fasette van die onderskeie produkte nie volledig in die bespreking uiteengesit word nie, weens die omvang wat hierdie studie andersinds sou aanneem. Daar is dus alleen gepoog om die vernaamste tendense van die onderskeie produkte aan te dui en om aan te toon hoe die verwagte ontwikkeling op die besproeiingsgronde van die Oranjerivierontwikkelingsprojek, hierby sal aanpas.

(a) Lusernhooi en -saad.

Lusern word in Suid-Afrika hoofsaaklik onder besproeiing geproduseer, alhoewel daar ook 'n geringe mate van droëland verbouing voorkom. Die produksie van lusern het, soos in tabel 41 aangetoon, geleidelik toegeneem van 'n gemiddelde jaarlikse opbrengs van 436,600 ton in die jare onmiddellik na die oorlog, tot 802,500 ton in die afgelope jare. Daarteenoor het die opbrengs per morg egter redelik konstant gebly. Dit het naamlik gewissel tussen 2.5 ton per morg tot 3.4 ton per morg in goeie seisoene. Die geleidelike toename in produksie kan dan ook hoofsaaklik toegeskryf word aan 'n ooreenstemmende vermeerdering in die oppervlakte beplant. In 1946/47 was naamlik ongeveer 146,700 morg onder lusern, teenoor 305,900 morg in 1960/61.

Aangesien/.....

Aangesien die uitvoer van lusernhooi nietig is, is die binnelandse verbruik feitlik gelyk aan die produksie.

TABEL 41. DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE PRODUKSIE, UITVOER EN BINNELANDSE VERBRUIK VAN LUSERNHOOI EN -SAAD IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-CORLOGSE TYDPERK. (1,000 ton)

Tydperk	Produksie	Uitvoer [∕]	Binnelandse verbruik [*]
1946/47 tot 1948/49	436.6	0.4	436.2
1949/50 tot 1951/52	498.3	0.3	498.0
1952/53 tot 1954/55	592.7	0.5	592.2
1955/56 tot 1957/58	719.7	0.2	719.5
1958/59 tot 1960/61	786.5	-	786.5
1961/62 tot 1963/64 [*]	802.5	-	802.5

Bron: Data verstrek deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing.

* Voorlopige ramings.

∕ Uitvoer het alleen betrekking op lusernsaad. Invoer te gering om in aanmerking te neem.

* Binnelandse verbruik = produksie min uitvoer.

Alhoewel die binnelandse verbruik uitgedruk per lewendehawe-eenheid¹¹⁾ toeneem het vanaf 44lb per eenheid in 1946/47 tot 80 lb per eenheid in 1960/61, is dit vergeleke met die buiteland nog betreklik laag. Veeteeltproduksie in Suid-Afrika is dus nog grotendeels afhanklik van goeie reënneerslae vir voedingsdoeleindes.

Na verwagting sal ongeveer 232,000 ton lusernhooi en -saad na voltooiing van die eerste konstruksiefase van die Oranjerivierontwikkelingsprojek geproduseer word, wat byna 30 persent van die gemiddelde produksie van die afgelepe/.....

11) n Lewendehawe-eenheid = een bees, perd, muil, donkie, sewe skape, sewe bokke, vyf varke, vyf volstruise en een-honderd stuks pluimvee.

afgelope drie jaar uitmaak; terwyl 1.5 miljoen ton na bereiking van die volle landboupotensiaal van die projek voortgebring sal word, wat ongeveer twee-maal soveel is as die afgelope drie jaar se gemiddelde opbrengs. Die noodsaaklikheid vir 'n verhoogde produksie van veevoer in Suid-Afrika is onbetwisbaar as die relatief lae reënval van die land in aanmerking geneem word. Veeteeltproduksie kan sodoende op 'n meer stabiele grondslag geplaas word en daarbenewens is die besproeiingsgronde van die projek in 'n streek waar landbou hoofsaaklik op veeteeltprodukte berus en gevolglik behoort vervoerkoste nie besonder hoog te wees nie.

(b) Katoen

Katoen is op 'n klein skaal voor die Tweede Wêreldoorlog in Suid-Afrika geproduseer. Sedertdien het die produksie egter geweldig toegeneem. Die waarneembare stygende tendens in die opbrengs van die gewas kan grootliks aan 'n toename in die oppervlakte onder bewerking toegeskryf word. In 1946/47 was slegs 1,313 morg onder katoen, teenoor 17,223 morg in 1960/61. Fluktuasies in die opbrengs per morg, wat wissel van 'n minimum van 250 lb per morg tot 'n maksimum van 848 lb per morg in die na-oorlogse tydperk, kan hoofsaaklik aan plantsiektes toegeskryf word.

TABEL 42. DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE PRODUKSIE IN- EN UITVOER EN BINNELANDSE VERBRUIK VAN KATOEN IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-OORLOGSE TYDPERK. (1,000 TON).

Tydperk	Pro- duksie	Invoer	Uitvoer	Binnelandse verbruik*
1946/47 tot 1948/49	0.6	5.0	-	5.6
1949/50 tot 1951/52	3.8	4.8	-	8.6
1952/53 tot 1954/55	6.2	4.0	-	10.2
1955/56 tot 1957/58	7.0	9.2	1.1	15.1
1958/59 tot 1960/61	6.4	16.7	0.8	22.3
1961/62 tot 1963/64	9.5	20.8	1.0	29.3

Bronne: Departement van Landbou-ekonomie en -bemarking, Aanvullende gegewens tot kortbegrip van

Landboustatistiek/....

Landboustatistiek van die Republiek van Suid-Afrika, Januarie 1965; Departement van Doeane en Aksyns, Buitelandse Handelstatistiek; en gegewens verstrek deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing.

* Binnelandse verbruik = produksie + invoer - uitvoer.

† Voorlopige ramings.

Soos in tabel 42 aangetoon word, kon die binnelandse produksie van katoen nog nooit in die binnelandse vraag voldoen nie. 'n Skerp styging in die invoer van katoen is ook waarneembaar. Weens die hoë kwaliteit van die Suid-Afrikaanse produk word onbewerkte katoen egter na die buiteland uitgevoer, terwyl 'n swakker kwaliteit ingevoer word.

Na voltooiing van die eerste konstruksiefase van die Oranjerivierontwikkelingsprojek word verwag dat 2,000 ton katoen geproduseer sal word, terwyl 12,000 ton na bereiking van die volle landboupotensiaal van die projek voortgebring sal word. Die verhoging in die produksie van die gewas wat as gevolg van die projek voorsien word, tesame met die huidige produksie, kan nog nie voldoen aan die huidige binnelandse vraag na die produk nie. Die gevaar van oorproduksie is dus gering. Die hoër katoenopbrengs as gevolg van die projek kan dus alleen lei tot 'n groter mate van selfvoorsienendheid in Suid-Afrika.

(c) Droë erte en -bone.

Droë erte en -bone is reeds in die omgewing van die Eerste Wêreldoorlog op 'n kommersiële basis in Suid-Afrika geproduseer. In die na-oorlogse tydperk het die produksie geleidelik toegeneem, soos in tabel 43 aangetoon word. Die toename kan hoofsaaklik toegeskryf word aan 'n vermeerdering in die oppervlakte ge-oes, nl. van 73,795 morg in 1946/47 tot 93,545 morg in 1960/61, asook in die opbrengs per morg wat oor dieselfde tydperk geleidelik toegeneem het van .76 ton tot .86 ton.

Daarteenoor/.....

Daarteenoor toon die binnelandse verbruik n wisselvallige patroon, terwyl die internasionale handel hoofsaaklik die rol vervul om seisoenale invloede uit te skakel.

TABEL 43. DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE PRODUKSIE, IN- EN UITVOER EN BINNELANDSE VERBRUIK VAN DROË ERTE EN BONE IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-OORLOGSE TYDPERK. (1,000 TON)

Tydperk	Pro- duksie	Invoer	Uitvoer	Binnelandse verbruik.*
1946/47 tot 1948/49	58.2	1.3	10.6	48.9
1949/50 tot 1951/52	66.0	1.3	3.6	64.7
1952/53 tot 1954/55	69.3	0.9	14.1	56.1
1955/56 tot 1957/58	71.7	1.8	11.2	62.3
1958/59 tot 1960/61	75.6	6.1	5.9	75.8
1961/62 tot 1963/64 [‡]	65.1	6.6	2.4	69.3

Bronne: Departement van Landbou-ekonomie en -bemarking, Aanvullende gegewens tot Kortbegrip van Landbou-statistiek van die Republiek van Suid-Afrika, Januarie 1965; Departement van Doeane en Aksyns, Buitelandse Handelstatistiek; en gegewens verstrek deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing.

* Binnelandse verbruik = produksie + invoer - uitvoer.

‡ Voorlopige ramings.

Die verwagting is dat produksie sowel as verbruik in die toekoms die na-oorlogse neiging sal volhou.

Die Oranjerivierontwikkelingsprojek voorsien n produksie van 2,000 ton droë erte en -bone na voltooiing van die eerste konstruksiefase. Die 2,000 ton maak ongeveer 3 persent van die gemiddelde produksie wat oor die afgelope drie jaar in die land geproduseer is uit en behoort gevolglik geen afsetprobleme mee te bring nie, mits geen noemenswaardige uitbreiding in die produksie van die res van die land sal plaasvind nie. Nadat die landboupotensiaal van die projek ten volle benut word, sal dit verantwoordelik wees vir sowat 12,000 ton droë erte en -bone, wat nagenoeg 20 persent van die gemiddelde

produksie/.....

produksie oor die afgelope drie jaar uitmaak. Weens die relatiewe lang tydperk waaroor die opbrengs voortgebring sal word, behoort dit ook geen bemerkingsprobleme na vore te bring nie.

(d) Aartappels

Aartappels is een van die produkte in Suid-Afrika wat dwarsdeur die jaar in seisoen is en in omtrent elke deel van die land op 'n groter of kleiner skaal geproduseer word. Die produksie is hoofsaaklik gemik op die voorsiening van die binnelandse mark. Alleen surplusvoorrade of 'n tekort gee aanleiding tot uit- of invoer. Soos in tabel 44 aangetoon word, het die binnelandse produksie en verbruik geleidelik toegeneem in die na-oorlogse tydperk, alhoewel die tempo van toename in die verbruik vinniger was as dié in die produksie.

TABEL 44. DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE PRODUKSIE, IN- EN UITVOER EN BINNELANDSE VERBRUIK VAN AARTAPPELS IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-OORLOGSE TYDPERK. (1,000TON)

Tydperk	Produksie	Invoer	Uitvoer	Binnelandse verbruik*
1946/47 tot 1948/49	296.6	7.6	27.5	276.7
1949/50 tot 1951/52	250.5	4.2	18.7	236.0
1952/53 tot 1954/55	307.7	5.6	21.7	291.6
1955/56 tot 1957/58	344.8	5.7	22.7	327.8
1958/59 tot 1960/61	393.1	15.0	15.0	393.1
1961/62 tot 1963/64 [†]	443.9	8.0	16.3	435.6

Bronne: Departement van Landbou-ekonomie en -bemarking, Aanvullende gegewens tot Kortbegrip van Landboustatistiek van die Republiek van Suid-Afrika, Januarie 1965; Departement van Doeane en Aksyns, Buitelandse Handelstatistiek; en gegewens verstrek deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing.

* Binnelandse verbruik = produksie + invoer - uitvoer.

† Voorlopige ramings.

Ten spyte van die geredelike beskikbaarheid van
voorrade/.....

voorrade teen betreklike lae pryse is die verbruik van aartappels in die Republiek egter, in vergelyking met ander Westerse lande, betreklik laag. Die blankes verbruik na skatting sowat 100-110 lb aartappels per persoon per jaar, terwyl die verbruik in die V.S.A. reeds in 1962 op 165 lb per persoon en in Engeland op 195 lb per persoon te staan gekom het.¹²⁾ Die relatiewe lae verbruiksyfers moet blykbaar aan die groot keuse wat die Suid-Afrikaanse verbruiker by die aankoop van voedselware het, toegeskryf word. Geen noemenswaardige uitbreiding in die binnelandse verbruik word egter deur die Aartappelraad voorsien nie. Met 'n toename in die lewenspeil van die Bantoes, kan hulle egter moontlik meer aartappels verbruik.

Na voltooiing van die eerste konstruksiefase van die Oranjerivierontwikkelingsprojek word verwag dat 50,000 ton aartappels op die besproeiingsgronde geproduseer sal word, wat sowat 12 persent van die huidige produksie uitmaak; terwyl 224,000 ton aartappels nadat die volle landboupotensiaal bereik is, voortgebring sal word, wat ±50 persent van die huidige produksie is. Dit moet egter in gedagte gehou word dat hierdie produksie waarskynlik nie voor die einde van hierdie eeu bereik sal word nie, en dan sal die bevolking na skatting byna twee keer die huidige wees. Indien produksie in die huidige produksiegebiede ook verder uitbrei kan hier nietemin 'n oorproduksieprobleem ontwikkel, veral as die binnelandse verbruik per persoon, wat nog nie besonder hoog is nie, nie teen 'n vinniger tempo toeneem nie.

(e)/.....

12) Vgl. Aartappelraad, Verslag vir die Boekjaar geëindig 30 September 1964, 9 Maart 1965, p.1.

(e) Grondbone

Alhoewel grondbone alreeds gedurende die Eerste Wêreldoorlog kommersieël in die Republiek van Suid-Afrika verbou is, was dit eers na die Tweede Wêreldoorlog dat die plaaslike produksie enigszins belangrik geword het. Die toename in die opbrengs van grondbone kan toegeskryf word aan regeringsaanmoediging, veral in die vorm van verhoogde voorskotpryse wat toegepas is. Die optrede van die regering het weer voortgespruit uit die moontlikheid dat die normale toevoer van Oosterse lande sou verdwyn, as gevolg van die nypende voedseltekort wat in die lande ondervind is.

TABEL 45. DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE PRODUKSIE, IN- EN UITVOER EN BINNELANDSE VERBRUIK VAN GRONDBONE IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-OORLOGSE TYDPERK.& (1,000 TON).

Tydperk	Pro- duksie	Invoer	Uitvoer	Binnelandse verbruik*
1946/47 tot 1948/49	30.7	7.1	1.0	36.8
1949/50 tot 1951/52	69.6	0.1	14.9	54.8
1952/53 tot 1954/55	111.1	-	56.4	54.7
1955/56 tot 1957/58	145.6	-	95.3	50.3
1958/59 tot 1960/61 †	131.2	-	83.6	47.6
1961/62 tot 1963/64 †	175.3	-	106.3	69.0

Bronne: Departement van Landbou-ekonomie en -bemarking. Aanvullende gegewens tot Kortbegrip van Landbou-statistiek van die Republiek van Suid-Afrika, Januarie 1965; Departement van Doeane en Aksyns, Buitelandse Handelstatistiek; en gegewens verstrek deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing.

& Data weergegee op 'n gedopte basis.

* Binnelandse verbruik = produksie + invoer - uitvoer.

† Voorlopige ramings.

Die verbruik van grondbone is tweërlei van aard, naamlik vir oliepersdoeleindes en eetbone. Die plaaslike oliepersnywerheid gee 'n besliste voorkeur aan die persing van sonneblomsaad, omdat hierdie produk, op 'n oliebasis, relatief goedkoper as grondbone is. Die beleid van

die/.....

die ondernemings om grondbone alleen aanvullend tot sonneblom as grondstof te gebruik, is dan ook verantwoordelik vir die wisselvallige vraag wat in tabel 45 aangetoon word. Oor 'n langtermyn gesien toon die binnelandse verbruik van grondbone 'n reëlmatige styging wat hoofsaaklik toe te skryf is aan die toenemende binnelandse vraag na eetbare olies vir huishoudelike doeleindes en oliekoek vir vee- en pluimveevoer.¹³⁾ Op die gebied van eetbare grondbone is die binnelandse verbruik nog betreklik laag, dit was naamlik in 1964 maar in die omgewing van 14,000 ton.

Deur tegniese ontwikkeling is dit moontlik dat grondstowwe in die oliepersnywerheid onderling vervang kan word in die verwerkingsproses, sonder verlies van die gewenste eienskappe in die finale produk. Dit het tot gevolg dat grondbone met ander oliedraende sade in die wêreldmark moet meeding, wat weer 'n wisselvallige buitelandse mark tot gevolg het. Aan die anderkant behaal Suid-Afrikaanse eetbone 'n goeie gemiddelde prys op die wêreldmark en die Oliesaadbeheerraad beveel dan ook ten sterkste aan dat produsente hulle in die rigting toelê.¹⁴⁾

Die Oranjerivierontwikkelingsprojek voorsien 'n produksie van ongeveer 2,000 ton grondbone na voltooiing van die eerste konstruksiefase en 20,000 ton nadat die volle landboupotensiaal van die projek gerealiseer is. Gesien in die lig van die wisselvallige buitelandse mark vir grondbone vir oliepersdoeleindes sal dit miskien meer gewens wees as eetbare grondbone op die besproeiingsgronde geproduseer word. Alhoewel die projek nie 'n groot toename in die/....

13) Vgl. Oliesaadbeheerraad, Twaalfde Jaarverslag vir die tydperk 1 Julie 1963 tot 30 Junie 1964, Pretoria, Januarie 1965, p.54.

14) Idem, p.75.

in die grondboneproduksie behoort te veroorsaak nie, wil dit egter nogtans voorkom asof die besproeiingsgronde eerder vir die produksie van alternatiewe gewasse- indien daar is- gebruik moet word, veral inagnemende dat sowat drie-vyftdes van die huidige produksie uitgevoer word en dat daar n wisselvallige buitelandse mark bestaan.

(f) Mielies.

Die produksie van mielies verteenwoordig in Suid-Afrika die belangrikste vertakking van die akkerbou en die vernaamste produserende gebied is die Transvaal, Oranje-Vrystaat en die landdrosdistrikte Vryburg en Mafeking. Voor die Tweede Wêreldoorlog het gereelde mielie-surplusse in Suid-Afrika voorgekom, terwyl daar in die jare onmiddellik na die oorlog weer tekorte ontstaan het. Wêreldpryse van mielies was op die stadium op n betreklike hoë peil en aangesien mielies n stapelvoedsel in Suid-Afrika is, het die regering besluit om die produksie daarvan aan te moedig.

Die steeds toenemende produksie wat die regerings-optrede tot gevolg gehad het word in tabel 46 aangetoon, en kan hoofsaaklik toegeskryf word aan die aantal morg wat daaronder verbou word, wat naamlik toegeneem het van ongeveer 2.6 miljoen morg in 1946/47 tot 4.1 miljoen morg in 1960/61. Daarteenoor het die opbrengs per morg ook n aansienlike toename ondergaan, wat toegeskryf kan word aan meganisasie, in besonder met betrekking tot die plantproses, verbeterings ten opsigte van bemesting en die aanplanting van n bastermielie. Die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing verwag dat die produksie tot ongeveer 1975 sal toeneem teen n gemiddelde koers van 7 persent per jaar, waarna die koers geleidelik sal daal tot in die omgewing van 4 persent.

Die/.....

Die menslike binnelandse verbruik het volgens die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing 'n versadigingspunt bereik en die toekomstige binnelandse vraag sal dus grootliks afhanklik wees van bevolkingsvermeerdering. Ten opsigte van die veeverbruik van mielies kom R. Müller tot die gevolgtrekking dat dit met ongeveer 3 persent per jaar tot in 1971 sal toeneem.¹⁵⁾ Met inagneming

TABEL 46. DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE PRODUKSIE, IN- EN UITVOER EN BINNELANDSE VERBRUIK VAN MIELIES IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-OORLOGSE TYDPERK (1,000TON)

Tydperk	Pro- duksie	Invoer	Uitvoer	Binnelandse verbruik*
1946/47 tot 1948/49	2628.8	139.9	185.3	2352.1
1949/50 tot 1951/52	2936.9	-	135.7	2887.4
1952/53 tot 1954/55	3431.8	84.8	366.3	2865.8
1955/56 tot 1957/58	5680.9	-	1292.8	3155.2
1958/59 tot 1960/61	5658.9	-	982.4	3495.3
1961/62 tot 1963/64	6388.3	-	2561.3	3750.1

Bron: Jaarverslae van die Raad van Beheer oor die Mielie-nywerheid.

* Binnelandse verbruik sluit fisiese verliese in, maar sluit voorrade uit.

van die neigings verwag die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing dat die binnelandse verbruik van mielies teen 'n gemiddelde van 2.2 tot 2.9 persent per jaar sal toeneem.

Die Republiek sal dus tot 'n toenemende mate op die buiteland toegewys wees vir 'n aasetmark vir die mielie-surplus. Die verkoop van geelmielies op oorsese markte bied geen besondere probleme nie, omdat die hoeveelheid wat uitgevoer word slegs 'n gering persentasie van die benodigdhede van die invoerlande verteenwoordig, wat die mielies/.....

15) Vgl. Müller, R. Waarskynlike neigings by die Veeverbruik van Mielies, Agrekon, Volume 3, Nr. 3, Julie 1964, pp. 42 en 43.

mielies uitsluitlik vir veevoerdoeleindes aanwend. Daar bestaan egter 'n beperkte afset vir witmielies op die tradisionele buitelandse markte, waar die mielies hoofsaaklik vir die vervaardiging van stysel en whiskey gebruik word. Die vraagstuk waarmee die mieliebedryf te kampe het is nie soseer die afset van oorskotte as sodanig nie, maar eerder die aansienlike laer netto realisasie wat in die buiteland verkry word teenoor die verkope op die plaaslike mark.¹⁶⁾

Uit die bespreking wil dit dus voorkom asof die produksie van mielies eerder beperk as uitgebrei moet word. Volgens die huidige ramings van die Departement van Landbou-tegniese Dienste sal ongeveer 150 duisend ton mielies op die besproeiingsgronde van die Oranjerivier-ontwikkelingsprojek geproduseer word. Aangesien die produksie nietig is vergeleke met die huidige produksie in Suid-Afrika, behoort dit nie noemenswaardige probleme na vore te bring nie. Die produksie sal waarskynlik ook as 'n deelytdse gewas aangeplant word en uit geelmielies bestaan. Grootskaalse aanplanting van witmielies moet, met inagneming van die huidige stand van sake, egter ontmoedig word.

(g) Koring.

Die vernaamste produksiegebiede van koring in Suid-Afrika kom in die Suidwestelike Kaapprovinsie en in die Noordoos-Vrystaat voor. Soos in tabel 47 aangetoon word, voldoen die produksie egter nie in die binnelandse verbruik van die land nie. Ondanks die feit dat die gemiddelde opbrengs per morg van 5 sakke in 1946/47 tot 7 sakke in 1963/64 toegeneem het, verwag die Afdeling

Landbou-ekonomiese/....
Navorsing

16) Vgl. Algemeen, Kommentaar en Aankondigings, Uitvoer van mielies, Agrekon, Volume 2, Nr. 1, Januarie 1963, p.49.

Landbou-ekonomiese Navorsing nie noemenswaardige uitbreidings in die opbrengs per morg in die toekoms nie. Dié Afdeling meen egter dat die produksie van koring in die toekoms teen 'n gemiddelde persentasie van 2.5 tot 3.4 persent sal toeneem.

TABEL 47. DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE PRODUKSIE, IN- EN UITVOER EN BINNELANDSE VERBRUIK VAN KORING IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-OORLOGSE TYDPERK.
(1,000 TON).

Tydperk	Pro- duksie	Invoer	Uitvoer	Binnelandse verbruik*
1946/47 tot 1948/49	447.0	156.0	-	600.8
1949/50 tot 1951/52	619.6	240.4	2.1	837.3
1952/53 tot 1954/55	587.4	257.5	0.7	912.1
1955/56 tot 1957/58	883.0	182.0	0.2	986.7
1958/59 tot 1960/61	785.1	227.1	1.8	1013.8
1961/62 tot 1963/64 [†]	882.3	288.9	0.1	1073.3

Bronne: Departement van Landbou-ekonomie en -bemarking, Aanvullende gegewens tot Kortbegrip van Landbou-statistiek van die Republiek van Suid-Afrika, Jan. 1965; gegewens verstrek deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing.

* Binnelandse verbruik sluit fisiese verliese in, maar opgebergte voorrade is uitgesluit.

† Voorlopige ramings.

Daarteenoor sal die binnelandse verbruik van koring van die nie-blankes in Suid-Afrika heelwaarskynlik aansienlik styg, as gevolg van 'n verbetering in die lewenspeil en 'n verdere verstedeliking van die volksgroepe. In teenstelling hiermee sal 'n toename in die inkome van die blankes vermoedelik 'n vermindering in hul vraag per capita veroorsaak. Verder mag die voedingskemas van sekere groot ondernemings ook 'n daling in die binnelandse verbruik tot gevolg hê. Volgens die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing sal bogenoemde faktore mekaar waarskynlik tot 'n groot mate uitskakel en 'n toename in verbruik sal dus noodwendig min of meer ooreenkom met die

bevolkingsvermeerdering/...

bevolkingsvermeerdering. Gevolglik meen die Afdeling dat die toekomstige verbruik van die produk met 2.2 tot 2.9 persent jaarliks sal toeneem.

Om in die toekomstige vraag na koring te voorsien sal dus meer grond onder koringverbouing geplaas moet word. Na bereiking van die volle landboupotensiaal van die Oranjerivierontwikkelingsprojek word verwag dat 79,000 morg jaarliks onder koring geplaas sal word, waarop sowat 160,000 ton geproduseer sal word. Afgesien daarvan dat koringproduksie gevolglik op 'n meer stabiele grondslag geplaas sal word, behoort dit die land ook meer selfvoorsienend te maak.

(h) Droë wingerdvrugte

Die produksie van droë wingerdvrugte in Suid-Afrika was vroeër alleen daarop ingestel om in die plaaslike behoeftes te voorsien. Sedert 1935 het produksie egter sulke afmetings aangeneem dat uitvoermarkte verkry moes word. In die na-oorlogse periode is daar weer 'n afnemende tendens in die opbrengs van hierdie produkte, soos in tabel 48 aangetoon word. Die daling in die produksie van droë wingerdvrugte kan hoofsaaklik aan 'n verlaging in die rosyne-opbrengs toegeskryf word, wat ontstaan het as gevolg van 'n afname in die binnelandse verbruik van rosyne.¹⁷⁾

Die /.....

17) Vgl. Lochner, T.C. en Oorsig van die Droëvrugtebedryf, Agreken, Volume 2, Nr. 2, April 1963, pp. 28 en 29.

TABEL 48. DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE PRODUKSIE, UITVOER EN BINNELANDSE VERBRUIK VAN DROË WINGERDVRUGTE IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-OORLOGSE TYDPERK. (1,000TON)

Tydperk	Produksie	Uitvoer ^{&}	Binnelandse verbruik [*]
1946/47 tot 1948/49	10.2	5.4	4.8
1949/50 tot 1951/52	9.9	4.2	5.7
1952/53 tot 1954/55	10.9	4.8	6.1
1955/56 tot 1957/58	7.5	3.9	3.6
1958/59 tot 1960/61	7.7	2.8	4.9
1961/62 tot 1963/64	8.5	0.6	7.9

Bron: Jaarverslae van die Raad oor die Beheer van die Droëvrugtebedryf.

& Daar was geen invoer gedurende die periode nie.

* Binnelandse verbruik = produksie + invoer - uitvoer.

Die vraag na sultanas en korente het aan die anderkant egter geleidelik oor die periode toegeneem, terwyl die totale binnelandse verbruik in die jongste jare aansienlik gestyg het. Met stygende reële inkome kan 'n verdere uitbreiding in die binnelandse vraag verwag word.

Onder die huidige beleid word die droë wingerdvrugtebedryf slegs toegelaat om surplusse bo die binnelandse vraag uit te voer. Dit hou die nadeel in dat by onbestendige produksie en die afwesigheid van internasionale samewerking, die mark betreklik spekulatief is. Australië, Griekeland en Turkye het dan ook in 1963 tot 'n ooreenkoms geraak om minimum pryse te handhaaf en nie mekaar in markte te verdring nie. Alhoewel Suid-Afrika nog nie deel van die ooreenkoms uitmaak nie, kan die internasionale samewerking oormatige skommeling in pryse op die wêreldmark uitskakel.

Ongeveer 2,000 ton droë wingerdvrugte sal na verwagting na voltooiing van die eerste konstruksiefase en 13,000 ton nadat die volle landboupotensiaal van die

Oranjerivierontwikkelingsprojek bereik is, geproduseer word. Die aansienlike styging in die opbrengs van droë wingerdvrugte wat vermoedelik as gevolg van die projek sal ontstaan, sal alleen geregverdig wees as die binnelandse verbruik teen dieselfde tempo as in die jongste jare toeneem, of indien n meer bestendige buitelandse mark gevind kan word.

(i) Sagtevrugte

Die produksie van sagtevrugte het sedert die Tweede Wêreldoorlog aansienlik uitgebrei, soos in tabel 49 gesien kan word het dit meer as verdubbel. In ooreenstemming met die toename in produksie het die binnelandse verbruik ook verdubbel, wat grotendeels toegeskryf kan word aan die toename in die hoeveelheid sagtevrugte wat vir inmaakdoeleindes benodig is. Dit het naamlik gestyg van 43,596 ton in 1946/47 tot 138,387 ton in 1962/63. Ondanks die toename in die binnelandse vraag raak die kommoditeit al meer van n uitvoermark afhanklik.

TABEL 49. DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE PRODUKSIE IN- EN UITVOER EN BINNELANDSE VERBRUIK VAN SAGTEVRUGTE IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-ORLOGSE TYDPERK. (1,000 TON)

Tydperk	Pro- duksie	Invoer	Uitvoer	Binnelandse verbruik*
1946/47 tot 1948/49	196.5	0.6	28.3	168.8
1949/50 tot 1951/52	218.3	-	48.9	169.4
1952/53 tot 1954/55	279.4	-	69.9	209.5
1955/56 tot 1957/58	352.0	0.3	89.2	263.1
1958/59 tot 1960/61	400.6	0.1	108.8	291.9
1961/62 tot 1963/64 [†]	482.3	0.3	137.8	344.8

Bronne: Departement van Landbou-ekonomie en -bemarking, Aanvullende gegewens tot Kortbegrip van Landbou-statistieke van die Republiek van Suid-Afrika, Januarie 1965; en gegewens verstrek deur die Afdeling van Landbou-ekonomiese Navorsing.

* Binnelandse verbruik = produksie + invoer - uitvoer.

† Voorlopige ramings.

Volgens/.....

Volgens Douglas en Mullins sal die produksie van appels¹⁸⁾ en pere¹⁹⁾ tot 1975 teen dieselfde hoë tempo as in die na-oorlogse jare toeneem, waarna dit geleidelik sal verminder. Daarteenoor sal die produksie van tafeldruive weer teen 'n stadiger tempo styg,²⁰⁾ terwyl die opbrengs van ander sagtevrugte volgens die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing min of meer in ooreenstemming met die na-oorlogse neiging sal vermeerder. Dié bedryf sal as gevolg van die produksievermeerderings en 'n stadiger toename in die binnelandse verbruik, al meer van 'n uitvoermark afhanklik raak. Die toekoms vir be-
marking van sagtevrugte op die Vasteland van Europa lyk baie gunstig en as toestande nie nadelig verander nie behoort alle sagtevrugte winsgewend van die hand gesit te word. Daarbenewens pas die Suid-Afrikaanse seisoen goed in by tye van relatiewe skaarste aan sagtevrugte in Kanada en die V.S.A.. Uitbreiding na die markte kan dus nog aansienlik styg, mits aan die fitosanitêre vereistes van die V.S.A. voldoen word.

Na voltooiing van die eerste konstruksiefase van die Oranjerivierontwikkelingsprojek sal ongeveer 62,000 ton sagtevrugte geproduseer word,²¹⁾ wat ongeveer een-tiende van die gemiddelde produksie van die afgelope drie jaar uitmaak. Die sagtevrugte wat hierdeur in produksie kom, kan nie voor 1975 produktief wees nie. Soos hierbo
aangetoon/.....

18) Vgl. Douglas, W.S. Mullins, A.J. Die Afset van Sagtevrugte, Sagtevrugteboer, Jaargang 13, Deel 3, Maart 1963, pp. 101 tot 105.

19) Vgl. Douglas, W.S. en Mullins, A.J. Die Afset van Sagtevrugte Sagtevrugteboer, Jaargang 13, Deel 5, Mei 1963, pp. 161 tot 164.

20) Vgl. Douglas W.S. en Mullins, A.J. Die Afset van Sagtevrugte, Sagtevrugteboer, Jaargang 13, Deel 6, Junie 1963, pp. 178 tot 182.

21) Vgl. Tabel 40.

aangetoon kom dit ooreen met die jaar waarna n stadiger ontwikkeling in dié bedryf verwag word en kan dus sodoende die neiging teenwerk. Nadat die volle landboupotensiaal van die projek bereik is, word verwag dat 482,000 ton sagtevrugte geproduseer sal word.²²⁾ Weens die relatiewe lang tydperk waaroor dit behoort te geskied, behoort dit geen noemenswaardige probleme na vore te bring nie, mits n bestendige uitvoermark verseker word.

(j) Sitrusvrugte

Die Republiek van Suid-Afrika besit groot moontlikhede ten opsigte van sitrusproduksie. Die belangrikste beperkende faktor is die relatiewe lae reënval wat dié landbouvertakking van besproeiing afhanklik maak. Die vinnige toename in die produksie van sitrusvrugte sedert 1950, kom duidelik uit tabel 50 na vore. Die toename kan hoofsaaklik aan uiters gunstige uitvoerpryse gedurende die tydperk 1949 tot 1958, toegeskryf word. Die waarneembare styging in die binnelandse verbruik van sitrusvrugte is tot n groot mate die oorsaak van groter aankope vir inmaakdoeleindes, wat naamlik van 7,886 ton in 1952/53 tot 40,612 ton in 1962/63 gestyg het. Uit tabel 50 blyk verder dat die produksie van sitrusvrugte grotendeels van uitvoermarkte vir die bedryf se voortbestaan, afhanklik is. Gedurende die na-oorlogse periode het die uitvoerhandel van sitrusvrugte amper verdriedubbel, ondanks n dalende prystendens oor die afgelope aantal jare.

Na verwagting sal die produksie van sitrusvrugte teen n hoë groeikoers tot in die omgewing van 1970 toeneem, waarna dit geleidelik stadiger sal styg indien die huidige dalende tendens in wêreldpryse voortduur, tesame met die inflasionistiese tendense wat verantwoordelik is vir stygende produksiekose.²³⁾ Die binnelandse verbruik van/.....

22) Vgl. Tabel 40.

23) Vgl. Moore, I.D. Die Ontwikkeling van die Suid-Afrikaanse Sitrusbedryf, Agrekon, Volume, 1, Nr. 4. Oktober 1962, pp. 12 tot 14.

TABEL 50. DIE GEMIDDELDE PRODUKSIE, IN- EN UITVOER EN BINNELANDSE VERBRUIK VAN SITRUSVRUGTE IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-OORLOGSE TYDPERK. (1,000 TON)

Tydperk	Pro- duksie	Invoer	Uitvoer	Binnelandse verbruik*
1946/47 tot 1948/49	205.8	0.2	103.0	103.0
1949/50 tot 1951/52	253.7	0.1	145.9	107.9
1952/53 tot 1954/55	270.6	-	172.4	98.2
1955/56 tot 1957/58	345.9	0.2	232.4	113.7
1958/59 tot 1960/61	416.9	0.2	260.2	156.8
1961/62 tot 1963/64 [†]	524.6	0.2	284.6	240.2

Bronne: Departement van Landbou-ekonomie en -bemarking, Aanvullende gegewens tot Kortbegrip van Landbou-statistiek van die Republiek van Suid-Afrika, Januarie 1965; en Departement van Doeane en Aksyns, Buitelandse Handelstatistiek.

* Binnelandse verbruik = produksie + invoer - uitvoer.

† Voorlopige ramings.

van sitrusvrugte is, met die uitsondering van pomelos, besonder hoog en verdere uitbreiding sal dus hoofsaaklik met verhoogde koopkrag en die normale bevolkingsaanwas ooreenkom. Wat die Europese markte betref, is daar tekens dat daar nog ruimte is om die verbruik per capita gedurende die Europese somerseisoen te verhoog. Behalwe verhoogde produksie wat van ander lande in die Suidelike Halfrond verwag word, wat regstreeks met Suid-Afrika om markte in die Noordelike Halfrond meeding, sal die verwagte stygende produksie van lande in die Middelandse-see ook Suid-Afrikaanse belange nadelig tref - aangesien daar die moontlikheid bestaan dat die Suid-Afrikaanse bemarkingseisoen in Europa ingekort sal word deur n verlenging van die afsettydperk van dié produksielande.

Na voltooiing van die eerste konstruksiefase van die Oranjerivierontwikkelingsprojek word verwag dat

†13,000 ton sitrusvrugte geproduseer sal word.²⁴⁾

Weens/....

24) Vgl. Tabel 40.

Weens die relatiewe klein omvang van die verhoogde produksie vergeleke met die huidige totale landsproduksie, behoort dit geen noemenswaardige probleme te veroorsaak nie. Nadat die volle landboupotensiaal van die projek egter bereik is, sal waarskynlik 193,000 ton sitrusvrugte geproduseer word.²⁵⁾ Met inagneming daarvan dat alleen 'n geleidelike toename in die binnelandse verbruik op hierdie stadium voorsien kan word, sal die produksie van bestendige buitelandse markte en wêreldpryse afhanklik wees.

(k) Groente

Klimatologiese toestande in Suid-Afrika maak die produksie van groente regdeur die jaar moontlik. Die somerreëvalgebiede produseer meeste van die groente in die somerseisoen, terwyl die subtropiesegebiede vir die grootste gedeelte van groenteproduksie in die winter verantwoordelik is.

Soos in tabel 51 aangetoon word, het die produksie van vars groente in die na-oorlogse jare naastenby verdubbel. In ooreenstemming hiermee was die binnelandse verbruik in die afgelope jare ook ongeveer twee keer groter as in die jare onmiddellik na die oorlog. Die geleidelike stygende toename wat in die na-oorlogse periode in die produksie voorgekom het, sal waarskynlik in die toekoms voortgesit word. 'n Styging in die binnelandse verbruik sal weer hoofsaaklik ooreenkom met die bevolkingsaanwas en by verhoogde koopkrag van die nie-blanke volksgroepe.

Na verwagting sal as gevolg van die Oranjerivier-ontwikkelingsprojek ongeveer 44,000 ton groente na die eerste konstruksiefase en sowat 193,000 ton na die volle landboupotensiaal bereik is, geproduseer word.²⁶⁾

Dit/.....

25) Vgl. Tabel 40.

26) Vgl. Tabel 40.

TABEL 51. DIE GEMIDDELDE PRODUKSIE, UITVOER EN BINNELANDSE VERBRUIK VAN VARS GROENTE IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-OORLOGSE TYDPERK. (1,000 TON)

Tydperk	Produksie	Uitvoer*	Binnelandse verbruik*
1946/47 tot 1948/49	451.1	13.1	438.0
1949/50 tot 1951/52	544.4	15.1	529.3
1952/53 tot 1954/55	605.3	14.4	590.9
1955/56 tot 1957/58	685.7	16.3	669.4
1958/59 tot 1960/61	756.6	17.3	739.3
1961/62 tot 1963/64	845.4	19.3	826.1

Bronne: Ramings gemaak deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing en Departement van Doeane en Aksyns, Buitelandse Handelstatistiek.

* Invoer te gering om in aanmerking te neem.

* Binnelandse verbruik = produksie min uitvoer.

Dit maak respektiewelik ± 5 persent en ± 23 persent van die gemiddelde produksie oor die afgelope paar jaar uit.

Aangesien die produksie op die besproeiingsgronde hoofsaaklik uit tam ties en groenboontjies vir inmaakdoelendes sal bestaan, behoort dit die land meer selfvoorsienend te maak, veral ten opsigte van gepreserveerde boontjies waarvan sowat 90,000 ton in 1963 nog ingevoer is.

(1) Wol

Die Suid-Afrikaanse skaap- en wolbedryf maak met 'n geraamde belegging van R2,500 miljoen en 750,000 mense wat afhanklik is daarvan vir 'n bestaan, die belangrikste vertakking van landbou uit. In tabel 52 word die gemiddelde produksie, uitvoer en binnelandse verbruik vanaf 1949/50-1951/52 tot 1961/62-1963-64, aangetoon. Die onmiddellike jare na die oorlog is nie hier in aanmerking geneem nie, weens die groot hoeveelheid opgebergte voorrade wat na afloop van die oorlog uitgevoer is. Uit die tabel kan gesien word dat die produksie in die begin van die/.....

die vyftiger jare vinniger as in die afgelope tydperk uitgebrei het. Dit kan hoofsaaklik aan die besondere gunstige pryse in dié jare toegeskryf word.

TABEL 52. DIE GEMIDDELTE PRODUKSIE, UITVOER EN BINNELANDSE VERBRUIK VAN WOL IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-OORLOGSE TYDPERK. (1,000 TON).

Tydperk	Produksie	Uitvoer	Binnelandse verbruik*
1949/50 tot 1951/52	115.0	100.6	14.4
1952/53 tot 1954/55	135.9	119.0	16.9
1955/56 tot 1957/58	146.9	125.9	21.0
1958/59 tot 1960/61	147.5	130.4	17.1
1961/62 tot 1963/64	153.4	135.9	17.5

Bron: Gegewens verstrek deur die Suid-Afrikaanse Wolraad.

* Binnelandse verbruik = produksie - uitvoer.

Die tekstielbedryf in Suid-Afrika is grotendeels gedurende die afgelope dekaede ontwikkel. Op hierdie stadium word alreeds al die basiese prosesse in wolverwerking plaaslik waargeneem. Die binnelandse verbruik het egter alleen tussen 10 tot 15 persent van die totale produksie uitgemaak, wat die produksie van wol dus grootliks van 'n uitvoermark afhanklik maak.

Veesiektes en roofdiere is die vernaamste beperkende faktore vir 'n verhoogde wolproduksie. Na verwagting sal meer veeartse, as gevolg van 'n uitbreiding in opleidingsgeriewe by Onderstepoort, in die toekoms beskikbaar kom. Deur voorligting met betrekking tot veehygiëne aan boere en die bestryding van siektes, mag die probleem tot 'n mate oorkom word. Navorsing in verband met die uitroeiing van roofdiere het nuwe metodes en tegnieke in die jongste jare na vore gebring, wat moontlik sal dien om die skaapkuddes doeltreffender te beskerm. Die binnelandse verbruik is van verdere uitbreidings in die tekstielbedryf afhanklik. In die afgelope aantal jare

is/.....

is komberse, breigoedere en mansklere reeds met sukses uitgevoer. Weens die hoë kwaliteit wat die Suid-Afrikaanse produsente handhaaf, wil dit voorkom asof daar moontlikhede vir verdere uitbreiding van die buitelandse mark bestaan.

Alleen n verhoging van 2,000 ton wol word na voltooiing van die Oranjerivierontwikkelingsprojek in sy geheel, op die besproeiingsgronde voorsien. n Verhoging van die land se wolskeersel sal egter baie afhang van die sukses wat met die produksie van veevoer, weidings en voerreserwes, behaal word. Die verspreiding van die besproeiingsgronde van die projek binne n groot gedeelte van die wolproduserende gebied, kan dus die teenslae van droogtes waaraan die wolbedryf onderhewig is, grootliks uitskakel. In die Witskrif word naamlik aangehaal dat indien die lusern en mielies wat na verwagting onder die omvangryke projek geproduseer sal word, aangewend sou word om die weidingswaarde van die Karoo aan te vul gedurende droogtetye, sodanige aanwending vir 18 miljoen skape voorsiening sal maak. Dit sal die wolproduksie met ongeveer 18,000 ton per jaar opstoon en n 20 persent verhoging in lammerproduksie teweegbring.²⁷⁾

(m) Vleis

Sedert die vroegste jare is die produksie van vleis een van die belangrikste bronne van voedsel vir die mens. Soos in tabel 53 aangetoon word het die produksie van vleis in Suid-Afrika in die na-oorlogse jare geleidelik toegeneem. Daarteenoor het die binnelandse verbruik per capita egter geleidelik van 102.6 lb per jaar in 1948/49 tot 87.4 lb. per jaar in 1955/56 gedaal, waarna
dit/.....

27) Witskrif van 1962/63, op.cit., p.18.

dit weer tot 88.5 lb. in 1962/63 gestyg het. Alhoewel Suid-Afrika nie tradisioneel aan die internasionale be-
marking van vleis deelneem nie, word - weens die seisoens-
aard van bemarkinghoeveelhede in- en uitvoer.

TABEL 53. DIE GEMIDDELDE PRODUKSIE, IN- EN UITVOER EN BINNE-
LANDSE VERBRUIK VAN VLEIS IN SUID-AFRIKA. IN DIE
NA-OORLOGSE TYDPERK. (1,000 TON).

Tydperk	Pro- duksie	Invoer	Uitvoer	Binnelands verbruik [*]
1946/47 tot 1948/49	538.4	44.6	2.2	580.8
1949/50 tot 1951/52	574.5	50.6	3.5	621.6
1952/53 tot 1954/55	590.8	47.1	4.3	633.6
1955/56 tot 1957/58	611.3	60.4	13.3	658.4
1958/59 tot 1960/61	638.2	84.7	13.1	709.8
1961/62 tot 1963/64	713.3	87.9	21.5	779.7

Bronne: Departement Landbou-ekonomie en -bemarking, Aan-
vullende gegewens tot Kortbegrip van Landbou-
statistiek vir die Republiek van Suid-Afrika,
5 Jan. 1965; en Departement van Doeane en Aksyns,
Buitelanãse Handelstatistiek.

* Binnelandse verbruik = produksie + invoer - uitvoer.

Die toekomsverwagting met betrekking tot die produksie
en verbruik van alle vleissoorte is dat dit: „in die hoë
inkomste lande wat meedoen aan die wêreldhandel in vleis,
tussen 1957-59 en 1970-71 met ongeveer 31 tot 36 persent
sal toeneem.“²⁸⁾ In Suid-Afrika sal veral 'n verhoging in
die lewenspeil van die stedelike Bantoe tot 'n verhoging
in die verbruik per capita lei.

Na verwagting sal sowat 3,000 ton vleis na vol-
tooiing van die eerste konstruksiefase van die Oranjeri-
vierontwikkelingsprojek geproduseer word en 28,000 ton
nadat die omvangryke projek voltooi is.²⁹⁾ Die projek
hou/.....

28) Vgl. Algemeen, kommentaar en aanbevelings, Vleis-
produksie en -verbruik 1970, Agrekon, Volume 2,
Nr. 1, Januarie 1963, p.48.

29) Vgl. Tabel 40.

hou dus geen groot regstreekse bydrae tot die vleisproduksie in nie. Op n indirekte wyse, deur die beskikbaarstelling van veevoer in droogtetye, mag dit egter n groot bydrae daartoe lewer.

(n) Melk

Alhoewel prysvermindering vir meeste van die suiwelprodukte in die na-oorlogse periode voorgekom het, het geen ooreenkomstige daling in die produksie van melk plaasgevind nie, soos in tabel 54 aangetoon word. Dit kan hoofsaaklik toegeskryf word aan n algemene daling in ander landbouprodukte se pryse en die voordele wat n gereelde kontantinkomste vir die produsente inhou. Die produksie per koei in die Republiek is egter maar in die omgewing van 300 gellings per jaar, wat swak vergelyk met die opbrengs in enige erkende suiwelland - selfs in Australië, waar omstandighede oor die algemeen nie beter is as in Suid-Afrika nie, is die opbrengs per jaar ongeveer 450 gellings per koei. Met beter teling, voeding en bestuur kan die resultate in die toekoms heelwaarskynlik verbeter word.

Die relatiewe verhouding in die aanwending van melk het min of meer stabiel in die na-oorlogse periode gebly. Die per capita verbruik van varsmelk het egter van 1956/57 n dalende neiging geopenbaar van 14.5 gellings per persoon per jaar na 14.0 gellings per persoon per jaar. Die per capita verbruik van botter het, in ooreenstemming met die algemene wêreldneiging, ook gedaal. n Potensiële moontlikheid om die verbruik van botter te verhoog is in die Bantoemark gevestig. Soortgelyk het die afset van kaas ook gedaal, wat toegeskryf kan word aan n beperkter mark as vir botter. Aan die anderkant wil dit voorkom asof gekondenseerde- en poeiermelk beter vooruitsigte inhou- die per capita verbruik daarvan het naamlik

van/.....

TABEL 54. DIE GEMIDDELDE PRODUKSIE VAN MEIK EN DIE AANWENDING DAARVAN VIR SUIWELPRODUKTE IN SUID-AFRIKA IN DIE NA-OORLOGSE TYDPERK. (1,000 TON).

Tydperk	Pro- duksie	Binnelandse verbruik			
		Vars- melk [⊗]	Kaas [⊗]	Gekonden- seerde en poeier- melk	Botter [⊗]
1946/47 tot 1948/49	324.1	170.1	19.6	11.5	122.9
1949/50 tot 1951/52	381.7	181.4	22.6	16.9	160.8
1952/53 tot 1954/55	427.0	196.8	28.3	22.7	179.2
1955/56 tot 1957/58	477.1	214.4	29.2	24.8	208.7
1958/59 tot 1960/61	526.8	228.1	36.1	29.5	233.1
1961/62 tot 1963/64	549.9	244.9	36.6	30.7	237.7

Bron: Gewens verstrek deur die Afdeling Landbou-ekonomiese Navorsing.

⊗ Die hoeveelhede geproduseer is na hul melkekwivalente herlei.

van 2.2lb. per jaar in 1946/47 tot 5.1lb. per jaar in 1963/64 gestyg.

Nadat die omvangryke Oranjerivierontwikkelingsprojek voltooi is, word voorsien dat sowat 39.8 miljoen gellings melk per jaar op die besproeiingsgronde geproduseer sal word.³⁰⁾ Dit verteenwoordig maar 'n geringe persentasie van die huidige produksie en weens die relatiewe lang tydperk wat dit sal neem voordat dit gerealiseer word, behoort dit geen probleme mee te bring nie. Deur die verskaffing van veevoer mag die projek se bydrae tot die melkproduksie egter baie groter wees.

4. Besproeiing in die Oranjeriviergebied gesien uit 'n regionale oogpunt.

Nadat die invloed van besproeiing in die voorafgaande afdeling vanuit 'n nasionale oogpunt beskou is, word dit in hierdie afdeling gesien vanuit 'n regionale oogpunt.

Vooraf moet dit egter uitdruklik gestel word dat, weens
n/.....

30) Vgl. Tabel 40.

n gebrek aan voldoende gegewens, die bespreking alleen n tentatiewe vorm kan aanneem. Om die besproeiingsmoontlikhede vanuit n regionale oogpunt te beoordeel, word eers gelet op die huidige landboustruktuur van die onderskeie hoofstreke in die Oranjeriviergebied, waarna die verwagte totale waarde van produksie, die moontlike produkte waaruit die produksie sal bestaan en n aanduiding van hoe die huidige produksiestruktuur van die gebiede hierdeur beïnvloed sal word, uiteengesit word.

(a) Die bestaande landboustruktuur in die hoofstreke van die Oranjeriviergebied.

Soos reeds in deel TWEE van hierdie studie uiteengesit is, is die Oostelike en Sentrale Strek hoofsaaklik van landbou afhanklik vir ekonomiese vooruitgang, terwyl mynbou saam met landboubedrywigheide in die Westelike Strek en die sekondêre produksietakke in die Suidelike Strek weer van die allergrootste belang is. Om die bestaande landboustruktuur in die Oranjeriviergebied aan te toon, word die jaarlikse gemiddelde waarde van landbouproduksie vir die hoofstreke oor die tydperk 1959/60 tot 1961/62, in tabel 55 uiteengesit.

Uit die tabel kan die relatiewe belangrikheid van veeteeltproduksie, gesien teenoor akkerbouproduksie, in die landbou-ontwikkeling van die onderskeie hoofstreke duidelik waargeneem word. Wol is verreweg die belangrikste veeteeltprodukt in al die streke, terwyl vleis en suiwelprodukte ook in betreklik groot hoeveelhede voertgebring word. Daarbenewens is sitrusvrugte in die Suidelike Strek en meer in besonder in die Benede-Sondagsriviergebied, die vernaamste akkerbouprodukt van dié hoofstreke. Mielies en koring maak die grootste persentasie van die akkerbouproduksie in die Oostelike Strek uit, terwyl hooi in meeste van die streke in betreklik groot hoeveelhede gelower word. Verder maak die katoenproduksie van die Westelike Strek meer as die helfte van die totale opbrengs/....

TABEL 55. DIE JAARLIKSE GEMIDDELDE WAARDE VAN LANDBOUPRODUKSIE IN DIE HOOFSTREKE VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED, 1959/60 tot 1961/62.

Produkte	Suidelike Streek		Oostelike Streek		Sentrale Streek		Westelike Streek	
	Gemiddelde waarde van produksie	Persentasie van totale produksie	Gemiddelde waarde van produksie	Persentasie van totale produksie	Gemiddelde waarde van produksie	Persentasie van totale produksie	Gemiddelde waarde van produksie	Persentasie van totale produksie
	R1,000	%	R1,000	%	R1,000	%	R1,000	%
Mielies	21	0.1	1965	8.9	343	1.4	2864	7.0
Koring	322	1.3	2032	9.2	521	2.1	1653	4.0
Kafferkring	1	*	89	0.4	6	*	299	0.7
Hawer, gars en rog	73	0.3	119	0.5	53	0.2	74	0.2
Hooi	635	2.5	678	3.0	1463	5.8	1891	4.6
Droë bone en erte	1	*	20	0.1	18	0.1	309	0.7
Katoen	-	-	-	-	17	0.1	1643	4.0
Grondbone	-	-	135	0.6	71	0.3	843	2.0
Aartappels	138	0.5	101	0.5	563	2.2	29	0.1
Groente	415	1.6	244	1.1	341	1.4	161	0.4
Sitrusvrugte	2110	8.4	1	*	8	*	120	0.3
Tropiese en droë vrugte	29	0.1	1	*	-	-	24	0.1
Sagtevrugte	430	1.7	261	1.2	123	0.5	379	0.9
Ander akkerbouprodukte	115	0.5	94	0.4	61	0.2	216	0.5
Totaal - akkerbouprodukte	4290	17.0	5740	25.9	3588	14.3	10505	25.5
Wol	7372	29.1	7249	32.7	9426	37.5	8542	20.6
Bokhaar	3858	15.3	16	0.1	95	0.4	29	0.1
Karakoelpelse	3	*	1	*	308	1.2	2912	7.1
Beesvleis	1991	7.9	2096	9.5	2653	10.5	4996	12.1
Skaapvleis	3827	15.2	1963	8.9	5152	20.5	7592	18.3
Varkvleis	401	1.6	221	1.0	301	1.2	493	1.2
Suiwelprodukte	2513	10.0	3223	14.5	2847	11.3	5141	12.5
Pluimveeprodukte	465	1.8	546	2.5	268	1.1	438	1.1
Verandering in vee-inventaris	153	0.6	829	3.7	164	0.6	90	0.2
Ander Veeteeltprodukte	371	1.5	277	1.2	366	1.4	521	1.3
Totaal Veeteeltprodukte	20954	83.0	16421	74.1	21580	85.7	30755	74.5
Totale waarde van landbouproduksie	25244	100.0	22161	100.0	25168	100.0	41260	100.0

Bron: Berekenings in deel TWEE
* Kleiner as 0.1.

opbrengs van die gewas in die land uit.

Vervolgens ontstaan die vraag in hoe'n mate gaan die besproeiingsgronde van die Oranjerivierontwikkelingsprojek, die bestaande landboustruktuur in die gebiede beïnvloed?

(b) Die invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek

Die meentlike invloed wat die Oranjerivierontwikkelingsprojek op die landbou in die onderskeie hoofstreke van die Oranjeriviergebied mag hê, word in hierdie onderafdeling vir elke hoofstreek afsonderlik, aangetoon.

(i) Die Suidelike Streek

Nagenoeg 113,000 morg sal in die Suidelike Streek onder besproeiing kom na voltooiing van die Oranjerivierontwikkelingsprojek, waarvan ongeveer 16,000 morg na voltooiing van die eerste ontwikkelingsfase reeds besproeibaar sal wees. Die verwagte waarde van die opbrengs per morg teen heersende pryse, sal in die Benedo-Sondagsriviergebied ongeveer R450 gemiddeld beloop en in die Visriviergebied in die omgewing van R300 wees. Na voltooiing van die eerste konstruksiefase sal dus sowat R5.4 miljoen se landbouprodukte onder besproeiing geproduseer word, wat 21 persent van die gemiddelde waarde van produksie oor die tydperk 1959/60 tot 1961/62 uitmaak. Die 113,000 morg besproeibare gronde behoort daarenteen R36.8 miljoen se landbouprodukte te lewer, wat $1\frac{1}{2}$ keer groter is as die gemiddelde produksie oor die gemelde tydperk.

Die potensiële besproeiingsgronde in die gebied lê wydversprei en gevolglik is daar betreklike groot verskille in die klimatologiese toestande. In die noordelike gedeelte van dié hoofstreek kom besonder lae temperature met 'n kort rypvryeperiode voor. Suidwaarts word dit egter al warmer en die rypvryeperiode al langer. In die noordelike gedeelte is die aangewese gewasse, volgens die Departement van Landbou-tegniese Dienste, lusern, koring hawer en gars. Suidwaarts raak dit al meer geskik vir die/...

die verbouing van katoen, appelkose, wingerdvrugte, perkes, en in n mate ook vir tabak en in die heel suide vir sitrusverbouing. Geen uitsonderlike verandering in die tipe produk wat in die gebied geproduseer word, word dus voorsien nie.

Die belangrikste probleme wat in die gebied vermoedelik sal ontstaan, is meer van n tegniese aard soos brakgrond, dreineringsprobleme, grondvrugbaarheidsprobleme, heraanplantingsprobleme by sitrus, plaes en siektes. Vanuit n ekonomiese oogpunt is n gebrek aan alternatiewe gewasse in die noordelike gedeelte van die gebied, een van die vernaamste probleme. Dit mag veral n knelpunt veroorsaak indien afsetprobleme ten opsigte van die produkte wat geproduseer word, intree.

(ii) Oostelike Streek.

Alleen 1,000 morg sal in die gebied onder besproeiing geplaas word as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek, en wel na voltooiing van die eerste konstruksiefase. Na verwagting sal die landbouproduksie op die besproeiingsgronde ongeveer R300,000 teen heersende pryse beloop, wat maar ongeveer 2 persent van die gemiddelde produksie oor die tydperk 1959/60 tot 1961/62 uitmaak. Die vernaamste produkte wat geproduseer sal word, sal waarskynlik uit koring en groente bestaan. Afgesien van tegniese probleme wat mag voorkom, word geen ekonomiese probleme as sodanig, voorsien nie.

(iii) Sentrale Streek.

In die Sentrale Streek sal $\pm 29,000$ morg na voltooiing van die eerste konstruksiefase besproei kan word, wat uitgebrei kan word tot 117,500 morg na voltooiing van die Oranjerivierontwikkelingsprojek in sy geheel. Op die voorgestelde besproeiingsgronde sal teen heersende pryse ongeveer R10.2 miljoen se landbouprodukte na die eerste konstruksiefase/.....

konstruksiefase en R37.4 miljoen op die totale 117,500 morg, geproduseer kan word. Met inagneming van die huidige jaarlikse gemiddelde produksie van R25.2 miljoen oor die tydperk 1959/60 tot 1961/62, hou die besproeiingsgronde n groot uitbreiding in die bestaande landbou-aktiwiteite in.

Dit word verwag dat wat die hoofstreek in die vroeë stadium van ontwikkeling betref, gewasse soos lusern, koring, katoen, grondbone, mielies en aartappels, die grootste moontlikhede vir sukses bied. Daar bestaan egter ook n potensiaal vir vrugte en veral perskes en sultanas. Die mate van uitbreiding wat vrugteboerderye betref, sal egter in n groot mate saamhang met die moontlikhede om rypskade doeltreffend te bekamp. Aangesien akkerbouprodukte op die oomblik maar verantwoordelik is vir sowat 14 persent van die gebied se totale waarde van produksie, sal die projek groot veranderings in die landboustruktuur van die gebied tot gevolg hê.

Benewens die rypskade wat in die Sentrale Streek mag voorkom, is brakprobleme wat waarskynlik ondervind sal word, van die uiterste belang. Verder sal n aantal ander tegniese probleme soos dreineringsprobleme, grondvrugbaarheidsprobleme, plantsiektes en insekplae, vermoedelik ondervind word. Vanuit n ekonomiese oogpunt gesien is die gebied besonder gunstig geleë, aangesien dit ongeveer halfpad tussen die Rand en Wes-Kaapland is. Weens die relatiewe klein bevolking van die gebied, sal die landbouprodukte egter n beperkte plaaslike mark besit.

(iv) Westelike Streek

Nagenoeg 128,500 morg sal as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek in hierdie gebied onder besproeiing geplaas word, waarvan 37,000 morg na voltooiing van die eerste/.....

eerste konstruksiefase beskikbaar sal kom. In die 37,000 morg is egter ongeveer 28,000 morg bestaande besproeiingsgrond ingesluit, wat deur die Oranjerivierontwikkelingsprojek van water voorsien sal word. Die verwagte totale waarde van landbouproduksie na voltooiing van die eerste ontwikkelingsfase sal teen heersende pryse \pm R3.0 miljoen op die besproeiingsgronde beloop, terwyl dit na voltooiing van die projek in sy geheel sowat R30.5 miljoen sal wees.

Die besproeiingsgronde in die gebied lê wydversprei, sodat die klimatologiese toestande betreklik groot verskille aantoon. Oor die algemeen verminder die reënval na die weste en word dit warmer. Langs die loop van die Oranjerivier sal katoen, aartappels, lusern, grondbone, koring, sultanas, ertjies, lensies, en sagtevrugte moontlik met sukses verbou kan word. Daarteenoor is die moontlike gewasse in die Carnarvon-Sakriviergebied vermoedelik tot lusern en koring beperk, alhoewel daar ook 'n vae moontlikheid bestaan dat dadels met sukses verbou sal kan word, mits ryp doeltreffend bestry kan word.

In die Carnarvon-Sakriviergebied en in die Westelike gedeeltes van die loop van die Oranjerivier, is brakgrond 'n ernstige probleem en sal waarskynlik die belangrikste beperkende faktor vir gewasverbouing in die toekoms wees. Rypskade en dreineringsprobleme sal heelwaarskynlik ook in die gebiede voorkom. Ooswaarts is die rypvrye periode langer, maar die slikwater lewer verdigtings-, bemestings- en besproeiingsprobleme. Insekplae en siektes van sultanas en katoen is veral 'n bedreiging in hierdie deel. Vervoer en bemerkingsprobleme is van 'n ernstige aard in die Westelike Streek, weens die lang afstande van lonende markte en die beperkte vervoerfasiliteite. Die aantal produkte wat winsgewend geproduseer kan word, word as gevolg van die faktor beperk.

Na die/.....

Na die bespreking oor die besproeiing- en nedersettingsmoontlikhede wat die Oranjerivierontwikkelingsprojek inhou, word die hidro-elektriese kragvoorsiening as gevolg van die projek in die volgende hoofstuk bespreek.

HOOFSTUK IX. HIDRO-ELEKTRIESE KRAGONTWIKKELING.

Alhoewel die Oranjerivierontwikkelingsprojek hoofsaaklik ten doel het om water vir besproeiingsdoeleindes te verskaf, is hidro-elektriese kragopwekking een van die belangrikste neweprodukte van die projek. Om die moontlike invloed van die hidro-krag te takseer, word die huidige kragvoorsiening en -verbruik in Suid-Afrika, kortliks in die eerste afdeling van hierdie hoofstuk saamgevat, waarna n uiteensetting volg van die hulpbronne wat vir kragopwekking in Suid-Afrika bestaan. Vervolgens word die hidro-kragopwekking as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek bespreek, wat ten slotte opgevolg word met n kwalitatiewe waardering van die moontlike invloed wat die hidro-krag vir Suid-Afrika inhou.

1. Kragvoorsiening en -verbruik in Suid-Afrika

In die ontwikkeling van elektrisiteitsvoorsiening in Suid-Afrika is daar veral twee gebeurtenisse wat van die allergrootste belang was. Eerstens was die stigting van die „Victoria Falls and Transvaal Power Station“, kort na die Tweede Vryheidsoorlog. Die maatskappy het die bestaande elektrisiteitsvoorsieningsfasiliteite op die Witwatersrand oorgeneem, gekonsolideer en uitgebrei. By die oornome van die onderneming deur die Elektrisiteitsvoorsieningskommissie in 1948, het die kraglyne in Transvaal gestrek oor n afstand van ongeveer 250 myl van wes na oos, en n 150 myl van noord na suid.¹⁾

Die tweede belangrike gebeurtenis was die stigting van die Elektrisiteitsvoorsieningskommissie (Eskom), ingevolge Wet Nr. 42 van 1922. Hierdie instansie het
snel/.....

1) Vgl. Troost, N. Patroon vir die Toekoms van Elektrisiteitsvoorsiening in Suid-Afrik, Tegnikon, Jaargang VIII, Deel V, Januarie 1956, p.49.

snel ontwikkel. Waar dit byvoorbeeld in 1933 net 678 werknemers in diens gehad het, het dit in 1963 aan 16,804 persone werk verskaf. Die opwekking en verspreiding van elektrisiteit word deur Evkom waargeneem deur die stigting van afsonderlike ondernemings, wat n besondere gebied bedien.

Daar bestaan dan ook sewe sodanige ondernemings wat in 1963 n oppervlakte van 192,000 vierkante myl bedien het, dit wil sê ongeveer 40 persent van die land se totale oppervlakte. Alhoewel die grense van die Rand en Oranje-Vrystaat-, Oos-Transvaal- en die Natalonderneming al saamval, kan verklaar word dat die voorsiening van elektrisiteit deur Evkom grotendeels regionaal geskied, aangesien daar nog geen hoogspanningskraglyne bestaan wat die afsonderlike ondernemings direk met mekaar verbind nie.

Benewens Evkom word elektrisiteit in Suid-Afrika ook deur munisipale elektrisiteitsafdelings verskaf. Sommige van hierdie ondernemings verkry hulle toevoer van Evkom, terwyl n groot aantal hulle eie kragentrales besit. Daar is ook twaalf van die munisipale ondernemings wat, afgesien van hulle eie kragstasie, ook met die sisteme van Evkom verbind is. Verder is daar nog n enkele plaaslike owerheid waar Evkom die volle verspreiding onderneem. Kraglewering geskied dus sonder n afsonderlike onderneming. Daar bestaan ook nog enkele private openbare voorsieningsondernemings wat hulle eie krag opwek, asook die Suid-Vrystaat Elektrisiteitsvoorsiening- en Utiliteitsmaatskappy (SEVUM), wat alleen die verspreiding van elektrisiteit aan n aantal dorpe in die Suid-Vrystaat waarneem. Behalwe die openbare voorsieningsondernemings is daar ook n aantal ondernemings wat self krag produseer. Daar is byvoorbeeld kragentrales opgerig wat in die kragbenodigde aan afgeleë

spoorwegwerkinkels voorsien, asook myne, nywerhede en private persone wat elektrisiteit vir hulle eie krag-behoeftes opwek.

Die relatiewe belangrikheid van die onderskeie ondernemings se bydrae tot die totale opwekking in Suid-Afrika, word in tabel 56 aangetoon. Die belangrike rol wat Evkom in die opwekking van elektrisiteit in Suid-Afrika vervul, blyk duidelik uit die tabel. Hierdie onderneming was naamlik vir ongeveer 75 persent van die totale opwekking van elektrisiteit in 1961/62 verantwoordelik. Behalwe Evkom het die plaaslike owerhede ongeveer 19 persent, teenoor sowat 6 persent van die selfproduseerders voorsien.

TABEL 56. DIE OPWEKKING VAN ELEKTRISITEIT IN SUID-AFRIKA VOLGENS TIFE EIENAARSKAP VAN 1958/59 EN 1961/62.

Tipe eienaarskap	1958/59	Persentasie van landstotaal	1961/62	Persentasie van landstotaal
	(Miljoen kWu)	%	(Miljoen kWu)	%
Evkom	15482	73.15	19428	75.45
Plaaslike owerhede	4170	19.70	4822	18.73
Privaat	7	0.03	9	0.03
Openbare voorsieningsondernemings	19659	92.88	24259	94.21
Myne	741	3.50	708	2.75
Nywerhede	677	3.20	735	2.85
S.A.S. en H. en ander	88	0.42	48	0.19
Selfproduseerders	1506	7.12	1491	5.79
Totaal vir land	21165	100.00	25750	100.00

Bron: Buro vir Statistiek, Statistiese Jaarboek 1964, Pretoria 1964.

Uit die voorafgaande bespreking kom die regionale en selfs plaaslike patroon van elektrisiteitsvoorsiening in Suid-Afrika duidelik na vore. Dit is in teenstelling met ander lande soos Swede, Italië, Brittanje, Frankryk en Duitsland/....

en Duitsland, wat deur middel van hoogspannings-lang-afstandtransmissieskemas elektrisiteit op 'n nasionale grondslag voorsien. Die geskikste vestigingsplek vir 'n kragstasie word sodoende benut en die elektrisiteit wat opgewek word, word deur hoogspanningskraglyne aan die verbruikersentra verskaf.

Dit is vervolgens van pas om net kortliks aan te toon hoe die elektrisiteitsverbruik oor die afgelope paar dekades in Suid-Afrika toegeneem het, waarna 'n vergelyking gemaak word met 'n paar ander lande om Suid-Afrika se posisie uit 'n meer internasionale oogpunt te beskou.

In tabel 57 word die aantal eenhede opgewek, eenhede verbruik in kragstasies en verlore in transmissie en die eenhede werklik verbruik, vir 'n aantal jare van 1919/20 tot 1959/60 aangetoon.

TABEL 57. ELEKTRISITEIT OPGEWEK, VERBRUIK EN VERLORE IN TRANSMISSIE IN SUID-AFRIKA, VIR 'N VYFJAARLIKSE PERIODE VAN 1919/20 TOT 1959/60.

Jaar	Eenhede opgewek	Eenhede verbruik in kragstasies en verlore in transmissie	Eenhede verbruik	Gemiddelde jaarlikse toename in verbruik.
	Miljoen kWu	Miljoen kWu	Miljoen kWu	Miljoen kWu
1919/20	1277	135	1142	8.9
1924/25	1581	205	1376	4.1
1929/30	2454	327	2127	10.9
1934/35	3773	526	3247	10.5
1939/40	7168	1046	6122	17.7
1944/45	8329	1186	7142	3.3
1949/50	11187	1437	9750	7.3
1954/55	17172	2863	14312	9.4
1959/60	22561	3230	19334	7.0

Bron: Buro vir Statistiek, Uniestatistiek oor Vyftig Jaar, Pretoria, 1960.

Uit die tabel kom die aansienlike toename in eenhede verbruik sedert 1919/20 tot 1959/60 duidelik na vore. Die gemiddelde jaarlikse toename in verbruik was, met die uitsondering van die periode gedurende die oorlog toe

dit/.....

dit slegs 3.3 persent beloop het, besonder hoog sedert die ontstaan van Evkom. Die ekonomiese uitbreiding van die land het dus gepaard gegaan met 'n ooreenstemmende uitbreiding in die verbruik van elektrisiteit.

In vergelyking met 'n paar ander lande (tabel 58) kan gesien word dat Suid-Afrika nie 'n onbelangrike produsent en verbruiker van elektrisiteit is nie. In 1962 het dit dan ook meer as België, Denemarke, Switserland en Spanje geproduseer, wat reeds ou gevestigde lande is. Oor die algemeen is dit alleen die meer geïndustrialiseerde lande wat groter produsente en verbruikers is as Suid-Afrika, soos die V.S.A., Wes-Duitsland, Brittanje en Frankryk.

2. Hulpbronne vir kragopwekking

Vervolgens ontstaan die vraag oor watter kragbronne beskikbaar Suid-Afrika vir die opwekking van elektrisiteit en hoe word die bestaande kragbronne benut? In die wydste sin van die woord sluit kragbronne alle vorms van energie in wat vir die mens bruikbaar gemaak kan word deurdat dit in nuttige meganiese of elektriese krag omskep word.²⁾ Die vernaamste kragbronne wat egter veral gebruik word vir die opwekking van elektrisiteit is steenkool, uraan en kernbrandstof, waterkrag en olie en gasse.

(a) Steenkool

Suid-Afrika is in die gelukkige posisie dat dit oor groot steenkoolneerslae besit. Volgens die jongste ramings bestaan daar 'n vasgetelde reserwe van sowat 40,647 miljoen kleinton /.....

2) Vgl. Straszacker, R.L. Kragbronne in die Republiek van Suid-Afrika, Referate gelewer by die Jaarvergadering van die Ekonomiese Instituut (F.A.K.) te Kaapstad, 15 Februarie 1963, p.57.

TABEL 58. OPWEKKING EN VERBRUIK VAN ELEKTRIESE KRAG IN 'N AANTAL LANDE, 1962.

Lande	Eenhede op- gewek	Eenhede in- gevoer	Eenhede uit- gevoer	Eenhede be- skikbaar vir ver- bruik	Eenhede ver- lore in transmissie en distri- busie	Eenhede verbruik	Bevolking	Eenhede ver- bruik per capita
	Miljoen kWu	Miljoen kWu	Miljoen kWu	Miljoen kWu	Miljoen kWu	Miljoen kWu	Persone	kWu
Verenigde State van Amerika	943,482	2197	1661	944018	80535	863483	184.9	4670
Wes-Duitsland	126,565	5625	2561	129629	10287	119342	54.8	2177
België	16,410	142	615	15937	906	15031	9.3	1616
Brazilië	27,158	-	-	27158	5048	22110	75.0	295
Oostenryk	17,294	718	2817	15195	2176	13019	7.1	1834
Australië	24,549	-	-	24549	4305	20244	10.8	1874
Spanje	22,164	335	588	21911	3966	17945	30.5	588
Denemarke	7,575	140	1045	6670	770	5900	4.6	1283
Frankryk	83,251	1722	2474	82499	7378	75121	46.9	1602
Brittanje	151,766	87	-	151853	14156	137697	53.3	2583
Japan	134,587	-	-	134587	12821	121766	95.2	1279
Swede	40,625	395	1195	39825	4775	35050	7.6	4612
Switserland	21,342	2540	4189	19693	2358	17335	5.6	3096
Republiek van Suid-Afrika	25,750	-	-	25750	3682	22068	16.7	1321

Bron: International Union of producers and distributors of Electric Energy, Statistics 1962, Paris 1964.

kleinton steenkool en 'n waarskynlike reserwe van ongeveer 39,255 miljoen kleinton, wat 'n totale steenkoolreserwe van ongeveer 79,882 miljoen kleinton gee.³⁾ Weens die dikte en geringe diepte van die steenkoolreserwes en die relatiewe lae arbeidskoste in die Republiek, is die ontginningskoste in vergelyking met die buiteland, bowendien laag.

Die vernaamste steenkoolneerslae kom hoofsaaklik in die noordoostelike gedeelte van die Republiek van Suid-Afrika voor, naamlik ten noorde van 'n lyn Bloemhof-Bethlehem-Ladysmith. Die grootste steenkoolreserwes is volgens die inligting op hierdie stadium beskikbaar, in die Bethal, Suid-Rand, Waterberg en Wakkerstroom gebiede geleë, maar daar is ook nog aansienlike reserwes in baie van die teenswoordige produserende gebiede soos Witbank, Breyten, Ermelo en Piet Retief. Daarbenewens word steenkool ook in die Molteno-Indwe gebied aangetref. Alhoewel hierdie steenkoolveld oor ongeveer 800 vierkante myl strek en die reserwes as 5,000 miljoen ton aangegee word, is hulle tans van min ekonomiese waarde omdat die lae dun en veranderlik is en op plekke heeltemal verdwyn. Nuwe steenkoolneerslae is in 1964 in die omgewing van Aberdeen ontdek. Inligting met betrekking tot die gehalte en omvang van die steenkoolveld is egter nog nie bekend nie.

Die geografiese ligging van die bestaande en potensiële steenkoolvelde het tot gevolg dat die vervoerkoste vir elektrisiteitsopwekking van kragstasies ver van die grondstof geleë, die eenheidskoste opstoot en 'n druk op die vervoer deur die Suid-Afrikaanse Spoorweë plaas. Daarbenewens word steenkool ook in 'n toenemende mate vir oliewinning aangewend. Die vraag ontstaan hoe belangrik dit geag word dat sekere steenkool wat veral geskik is vir vervloeiing nie vir verbranding in stoomketels gebruik word nie/.....

3) Idem, p.59.

nie? Dit is veral 'n aktuele vraagstuk as in gedagte gehou word dat alleen sowat 16 persent van die steenkool ontgin word onder die huidige myntegniek, terwyl die oorblywende 84 persent onbenut in die grond bly en daar bowendien geen natuurlike olieneerslae tot dusver in Suid-Afrika aangetref is nie. Op die huidige stadium kan nie sonder meer 'n antwoord op die vraag verstrek word nie, daar behoort egter grondige navorsing in die verband gedoen te word.

(b) Uraan en kernbrandstof

Uraan word vandag wêreldwyd as 'n energiebron vir kragopwekking ontwikkel, terwyl die neweprodukte van uraan soos torium en waterstof ook vir elektrisiteitsopwekking gebruik word. Suid-Afrika is in die bevoorregte posisie dat dit groot neerslae van ekonomiese waarde, van die element besit. Uraan word naamlik hoofsaaklik as 'n neweproduk by die goudmyne ontgin, sodat erts van 'n baie laer gehalte as in die ander dele van die wêreld nog ekonomies verwerk kan word.

Die hele vraag van kernkrag is onlangs grondig deur die Forsyth Kommissie⁴⁾ ondersoek, wat tot die gevolgtrekking gekom het dat die tyd nog nie aangebreek het om in die volgende dekade aan kernkrag te dink as aanvulling tot of vervanging van konvensionele steenkoolstasies nie. Tot hierdie bevinding is geraak, hoofsaaklik vanweë die hoë kapitaalkoste van 'n kernkragsentrale in vergelyking met die konvensionele sentrale.

Die relatiewe kostevoordeel wat steenkool op hierdie stadium/.....

4) Verslag van die Kommissie van Onderzoek van die Aanwending van Kernkrag in Suid-Afrika, 21 April 1961, RP23/61, Staatsdrukker, Pretoria.

stadium bo uraan by elektrisiteitsopwekking besit, sal egter waarskynlik met verloop van tyd verminder. Dit kan ontstaan deur die uitputting van die steenkoolvelde, alternatiewe aanwending van steenkool wat voorkeur mag verkry, gebruik van goedkoper kernbrandstowwe soos waterstof, vereenvoudiging van atoomkragsentrales en deur 'n verbetering van die brandstofbenuttingsgraad. In die huidige beplanning van elektrisiteitsopwekking en -distribusie moet die potensieële toekomstige ontwikkeling in gedagte gehou word.

(c) Waterkrag

In die daling van watermassas vanuit 'n hoogliggende opvanggebied op hulle weg na die see, kan potensieële energie in waterturbines in elektriese krag omskep word. Geen water word in hierdie masjiene regstreeks verbruik nie, omdat alles wat by die hoër vlak instroom weer by die laer vlak van die masjien moet uitstroom. Die enigste voordeel wat by hierdie deurstroming prysgegee moet word is dat die water nie vir ander doeleindes, soos byvoorbeeld besproeiing, op enige vlak bokant die uitstromingspeil benut kan word nie. Daar ontstaan egter onregstreekse verliese vanweë die feit dat die klimaatomstandighede al die riviere in Suid-Afrika aan groot skommelings in hulle vloei onderwerp. Hierdie onegalige vloei moet deur damme geregleer word om 'n redelike egalige deurstroming deur die waterturbines te gee, indien 'n betroubare bron van krag tot stand gebring wil word.

Waar damme egter opgerig word met die uitsluitlike doel om alleen krag te voorsien, sal die groot kapitaalkoste nie geregverdig kan word nie, veral in die lig van die relatiewe lae kostes by die ontginning van steenkool. As alternatief kan die kragopwekking dus alleen geïntegreer word met ander gebruike van die water, sodat dit 'n

onderdeel/....

onderdeel van 'n groter projek vorm. Deur die kosteverdeling van die oorspronklike kapitaaluitgawes wat sodoende toegepas kan word, behoort die koste van hidro-kragstasies mededingend te wees, veral inagnemende die hoë onderhoudskoste van stoomaangedrewe kragstasies, aangesien die stoomketel en turbine, vernuwing en vervanging oor 'n relatiewe kort tydperk vereis. Aan die anderkant het hidro-kragstasies 'n baie langer ekonomiese leeftyd as gevolg van 'n eenvoudiger samestelling en deurdat hulle nie vinnige tegniese verbeterings ondergaan nie.⁵⁾

Vir 'n verdere regverdiging van 'n sodanige hidro-kragontwikkeling stel R.L. Straszacker nog die bykomende voorwaardes dat: „(a) die waterkrag gebruik word om die spitsbelasting van 'n bestaande netwerk te dek wat wêl teen lae belastingfaktor werk; (b) dat die waterkrag op plekke opgerig word waar dit heeltemal onekonomies sou wees om termiese toerusting te installeer of elektriese krag heen te vervoer.”⁶⁾

(d) Olie en gasse

Natuurlike olie- en gasneerslae word tot dusver nie in Suid-Afrika aangetref nie. Enige verwekkers wat deur gas of olie aangedryf word is dus aangewys op of ingevoerde brandstof, of gas of olie soos verkry uit sintetiese bewerkings soos die bewerking van steenkool deur Sasol. Weens die hoë koste verbonde aan sodanige opwekking, wil dit dus voorkom asof dit minder voordelig is as die
benutting/.....

5) Vgl. Waurick, G. Steam vs. Water, The South African Electrical Review, Volume 54, Nr. 538, Maart 1963, p.31.

6) Straszacker, R.L. op.cit., p.70.

benutting van ander kragbronne.

(e) Ander kragbronne

Volledigheidshalwe moet hier gemeld word dat verskillende natuurlike verskynsels soos wind en water, sonskyn en gety, ook in die verlede voorgestel is as moontlike kragleweraars. Grootskaalse aanwending van die metodes lewer egter baie tegniese en ekonomiese probleme, waardeur al die pogings wat tot dusver in Suid-Afrika in hierdie rigting gemaak, van twyfelagtige waarde is.

(f) Die benutting van kraghulpbronne in Suid-Afrika

Die benutting van kraghulpbronne vir die opwekking van elektrisiteit word in tabel 59 aangetoon, waarin die produksie van elektrisiteit volgens tipe kragbron in gebruik, aangegee word. In die tabel kan sonder meer gesien word dat steenkool 'n oorheersende rol vervul in die opwekking van elektrisiteit in Suid-Afrika.

TABEL 59. DIE PRODUKSIE VAN ELEKTRISITEIT IN SUID-AFRIKA VOLGENS TIPE KRAGBRON, 1959/60.

(een miljoen kWu)

Tipe kragbron	Openbare voor- sieningsonder- nemings	Selfprodu- seerders	Totaal
Steenkool	21,091	1352	22,443
Olie en gas	35	75	110
Waterkrag	2	6	8

Bron: Buro vir Statistiek, Statistiese Jaarboek 1964, Pretoria. 1964.

Steenkool as kragbron, het dan ook meer as 99 persent van die eenhede opgewek in 1959/60, gelewer. Daarteenoor word olie en gas alleen deur 'n paar kleiner munisipale elektrisiteitsondernemings en selfproduseerders gebruik, terwyl waterkrag nog betreklik min voorkom.

Na die bespreking van die kragopwekking en -verbruik en die kragbronne vir elektrisiteitsopwekking in Suid-Afrika, wil in die volgende afdeling stilgestaan word by

die/.....

die hidro-elektriese kragopwekking as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek.

3. Hidro-elektriese kragopwekking as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek

Die basiese doel van die Oranjerivierontwikkelingsprojek, is die verskaffing van water vir konsumptiewe gebruik. Die opwekking van hidro-elektriese krag moet dus gesien word in die lig van 'n neweproduk. Die oorspronklike Witskrif van 1962 is dan ook in ooreenstemming met dié doeleindes opgestel. Die Adviserende Raad vir die Oranjerivierontwikkelingsprojek het egter na grondige navorsing dit onder die regering se aandag gebring dat in die aanvangsjare van die projek, wanneer die beoogde besproeiingskemas en ander ontwikkeling nog relatief min water sal kan benut, die groot watermassas vir hidro-opwekking aangewend sal kan word. Dit het aanleiding tot die Aanvullende Witskrif van 1964, gegee.

In die aanvullende verslag is voorgestel dat die Hendrik Verwoerddam gebou sal word tot volvoorraadhoogte van 4,130 voet bo die watervlak wat 'n bruto opgaarvermoë van 2,282,000 morgvoet sal verskaf, en die Vanderkloofdam tot 'n volvoorraadhoogte van 3,840 voet bo die watervlak wat 'n bruto opgaarvermoë van 1,220,000 morgvoet sal verskaf. Die gevolg van die besluit is dat daar ongeveer viermaal soveel krag gedurende die eerste drie fases van die projek by die twee damme opgewek sal kan word, as wat oorspronklik beplan is. Daarbenewens sal by die Torquaydam ook meer as vierkeer soveel krag ontwikkel kan word, as gevolg van die beter regulering van die rivierstroom wat die verhoogde twee damme meebring.

Die kragopwekking wat na verwagting by die Hendrik Verwoerd-, Vanderkloof- en Torquaydam verkry kan word, word in tabel 60 aangetoon. Uit die tabel blyk dit dat

die/.....

opwekking van elektrisiteit van 920 miljoen kWu-eenhede in fase I, tot 1075 miljoen kWu-eenhede in fase II toeneem, waarna dit geleidelik tot 454 miljoen kWu-eenhede in fase V afneem. Die afname kan aan n vermeerdering in waterverbruik vir konsumptiewe doeleindes toegeskryf word. Uitgedruk as n persentasie van die totale elektrisiteit opgewek in die Republiek in 1961/62, is die opwekking in fase I-3.8 persent, fase II-4.4 persent en in fase V-1.9 persent. Die Oranjerivierontwikkelingsprojek sal dus n aansienlike bydrae tot bestaande elektrisiteitsopwekking lewer. Gesien in die lig van n steeds toenemende vraag na elektrisiteit, kan dit egter alleen aanvullend met n verdere uitbreiding in bestaande fasiliteite, in die toekomstige vraag voorsien.

TABEL 60. DIE POTENSIËLE KRAGOPWEKKING BY DIE HENDRIK VERWOLRD-, VANDERKLOOF- EN TORQUAYDAM.
(een miljoen kWu)

Fase en Jaar	Kragontwikkeling	Waterwese se verbruik vir pompdoeleindes	Krag beskikbaar vir verbruik voor voorsiening gemaak vir transmissieverliese, ens.
I 1970	920	55	865
1971	920	56	864
1972	920	57	863
1973	920	59	861
1974	920	61	859
II 1975	1013	63	950
1976	1075	72	1003
1977	1075	81	994
1978	1075	90	985
1979	1075	100	975
III 1980	883	110	773
1981	883	110	773
1982	883	111	772
1983	883	112	771
1984	883	113	770
IV 1985	588	114	474
1986	588	115	473
1987	588	116	472
1988	588	118	470
1989	588	120	468
V 1990	454	122	332
1991	454	122	332
1992	454	122	332
1993	454	122	332
1994	454	122	332

Bron: Ongepubliseerde berekenings deur Evkom gemaak.

Benewens die hidro-elektriese krag wat by die Hendrik-Verwoerd-, Vanderkloof- en Torquaydam ontwikkel sal word, kan krag ook in die Oranjeriviersektor ontwikkel word by Boegoebergdam, Aughrabies-waterval en by minder belangrike punte langs die benede loop van die Oranje. In die Vis- en Sondagsriviervalleie, sal die val wat beskikbaar is by die Oranje-Visriviertonnel se uitlaat, asmede by 'n aantal valle in die kanaalsisteen, benut kan word om hidro-elektriese krag te ontwikkel.

In kaart Nr. 5 word die voorgestelde hidro-elektriese kragontwikkeling as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek aangedui. Dit toon naamlik die voorgestelde kragstasies en kraglyne gesien in die breër omvang van bestaande voorsieningsgebiede van Evkom. Die kraglyn wat strek vanaf die Rand na Wes-Kaapland is reeds deur etlike persone bepleit voordat daar nog sprake van die Oranjerivierontwikkelingsprojek was⁷⁾. Hierdie ideaal van 'n hoogspanningskragnetwerk is egter bespoedig as gevolg van die projek en word gevolglik as 'n voorgestelde kragontwikkeling van die projek op die kaart aangedui.

Vervolgens sal enkele opmerkings oor die vooruitsigte van hidro-elektriese kragontwikkeling tydens die eerste konstruksiefase van die Oranjerivierontwikkelingsprojek gemaak word.

Vir die ontwikkeling van die hidro-elektriese krag as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek is Evkom van voorneme om 'n afsonderlike onderneming op te rig, wat bekend sal staan as die Oranjerivieronderneming.⁸⁾

Die/.....

7) Vergelyk byvoorbeeld Troost, N. op.cit., pp. 56 tot 67; en Stoker, P.H.V. Transmission, The Transactions of the South African Institute of Electrical Engineers, Volume 22, Nr. 9, September 1931, p.188.

8) Encom gains increased authority with Amendment to Electricity Act, The South African Electrical Review, Volume 55, Nr. 559, Desember 1964, p.36.

Die Oranjerivieronderneming sal verantwoordelik wees vir die konstruksie van die hidro-kragentrales en vir die verspreiding van elektrisiteit na die omliggende gebiede.

Die voorsiening van elektrisiteit aan die Oranjerivieronderneming sal by Dealesville begin, waar 'n groot distribusiestasie opgerig word. Benewens die voorsiening van elektrisiteit aan die Oranjerivier en Wes-Kaapland, sal die distribusiestasie ook toevoer aan Evkom se Noord-Kaaplandonderneming versterk en krag lewer aan Bloemfontein en vir die toekomstige spoorwegelektrifikasie tussen Bloemfontein en Kroonstad. Die nuwe Oranjerivieronderneming van Evkom sal vanaf die begin van 1969 krag van die Rand en Oranje-Vrystaatonderneming by Dealesville koop en sal die krag oor een (later twee) 400 kV.-kraglyne na 'n nuwe distribusiestasie wat ongeveer sewe myl ten weste van die Vanderkoofdamwal opgerig gaan word, vervoer.

Die distribusiestasie sewe myl wes van die Vanderkloofdam, sal ook in die begin van 1969 in gebruik geneem word en sal die volgende funksies verrig:

(1) Die 400 kV.-hoogspanningstelsel koppel met die krag wat na 1970 by die Vanderkloofhidro-kragstasie opgewek sal word en wat oor twee 132 kV-lyne vanuit die kragstasie sal kom.

(2) Die Vanderkloof-hidro-kragstasie koppel met die krag wat na 1970 by die Hendrik Verwoerdhidro-kragstasie opgewek gaan word, en wat ook oor twee 132 kV.-kraglyne ingevoer sal word.

(3) Krag gedurende 1967 en 1970 lewer teen 132 kV vir die bou van die damme en via die Hendrik Verwoerddistribusiestasie vir die SEVUM-stelsel, asook vir Aliwal-Noord en omliggende dorpe, voordat met die hidro-opwekking begin word.

(4)/.....

(4) Krag teen 132 kV aan die Spoorweë vir die elektrifikasie van die trajek Beaufort-wes - De Aar in 1969 en 1970, lewer.

(5) Krag teen 400 kV. vir verdere transmissie na Wes-Kaapland lewer.

(6) Dien as beheersentrum vir al die hidrosentrales en die verspreidingstelsel van die Oranjerivieronderneming.

n Tweede distribusiestasie wat by die Hendrik Verwoerddam nodig is, sal die volgende funksies verrig:

(1) Dien as plaaslike beheer en skakelstasie vir die Hendrik Verwoerdhidro-kragstasie en die uitgaande kraglyne.

(2) Dien as verlaagstasie om die toevoer na SEVUM, Departement van Waterwese, Aliwal-Noord en ander verbruikers moontlik te maak.

(3) Dien as beginpunt vir verdere toekomstige spoorwegelektrifikasie.

Eskom onderhandel ook reeds met die eienaars van die SEVUM-distribusiestelsel, met die doel om hierdie stelsel oor te neem en by die Oranjerivieronderneming in te skakel. Die distribusiestelsel voorsien elektrisiteit uit Bloemfontein aan n aantal dorpe in die Suid-Vrystaat, te wete Reddersburg, Edenburg, Trompsburg, Springfontein, Phillipolis en Bethulie. n 66-kV kraglyn sal die Hendrik Verwoerddistribusiestasie met die Hendrik Verwoerdpompstasie verbind en sodoende ook met die SEVUM-distribusiestelsel aansluiting vind. Drie myl wes van Aliwal-Noord sal Eskom n verdere verlaagdistribusiestelsel oprig, om krag aan Aliwal-Noord, Rouxville, Smithfield en Zastron te verskaf.

Die Oranjerivieronderneming sal daarbenewens ook hidro-krag, en later termiese krag van die Rand en Oranje-Vrystaatonderneming, aan die Wes-Kaaplandonderneming lewer./.....

lewer. Om die krag na die verbruikersentra te vervoer, sal een 400 kV-kraglyn (later twee), van die Vanderkloofdistribusiestasie na 'n distribusiestasie by Beaufort-Wes opgerig word, waarvandaan dit weer na Muldersvlei-verlaagstasie vervoer sal word.

4. Die moontlike invloed van die hidro-elektriese kragontwikkeling.

Hierdie hoofstuk kan nou afgesluit word met enkele opmerkings oor die moontlike invloed van die hidro-elektriese kragontwikkeling as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek.

Volgens data aangegee in die Witskrif van 1964, sal die kragopwekkingspotensiaal na voltooiing van die eerste konstruksiefase van die projek ongeveer 144.9 megawatt wees, wat tot 229.1 megawatt in die vierde fase sal toeneem, waarna dit tot 196.7 megawatt sal afneem as die projek voltooi is. In 1959/60, die laaste jaar waarvoor gegewens beskikbaar is, was die land se geïnstalleerde kapasiteit 5,135 megawatt. Die kragopwekkingspotensiaal van die eerste konstruksiefase sal, uitgedruk as 'n persentasie van die 1959/60-syfer vir die land, 'n toename van 2.8% inhou, terwyl die potensiaal as die projek voltooi is 'n vermeerdering van 3.8% beloop.

Die groot voordeel wat die hidro-kragstasie egter vir die land inhou is geleë daarin dat hulle kan dien as reserwes om in die spitsvraag van die termiese kragentrales te voorsien. Daarteenoor word die koste wat verbonde is aan die bou van die damme hoofsaaklik deur die ander waterverbruikers gedra, terwyl alleen die regstreekse koste met betrekking tot die kragopwekking deur Evkom onderneem word.

Behalwe/.....

Behalwe die vermeerdering in die land se kragopwekkingspotensiaal, sal elektrisiteit ook aan plaaslike dorpe en boere voorsien word, terwyl dit ook sal meehelp met die spoorwegelektrifikasie van n aantal trajekte. Dit sal tot voordeel van die land en die betrokkenes strek, in die mate waarin die afsonderlike gemeenskappe en boerdery-eenhede die krag teen n hoër koste self sou moes voorsien. Die beskikbaarheid van voldoende elektrisiteit teen n redelike eenheidskoste, sal ook die nywerheidspotensiaal van die betrokke gebiede beïnvloed. Aangesien die beskikbaarheid van krag alleen een van n aantal vestigingsfaktore vorm, word dit in die volgende hoofstuk saam met die ander faktore wat nywerheidsvestiging mag beïnvloed, bespreek.

Soos reeds hierbo uiteengesit het die Oranjerivierontwikkelingsprojek die ideaal van n hoogspanningskraglyn tussen die Rand en Wes-Kaapland bespoedig. Dit het tot gevolg dat die hidro-krag wat in die beginjare van die projek nie in die plaaslike gebiede verbruik word nie, deur middel van dié kraglyn na Wes-Kaapland vervoer kan word. Namate die hidro-kragopwekking afneem as gevolg van n toename in die konsumptiewe gebruik van water en in die mate waarin dit nie mag voldoen aan die behoeftes van elektrisiteit in Wes-Kaapland nie, kan dit aangevul word deur krag van die Rand en Oranje-Vrystaatonderneming deur middel van n hoogspanningskraglyn te vervoer. Daarbenewens kan die hidro-krag dien as n reserwe vir die termiese kragvoorsiening aan die Rand en Wes-Kaapland. Die ontwikkeling van n hoogspanningskraglyn kan dus die hele toekomstige patroon van elektrisiteitsvoorsiening in Suid-Afrika verander, en dit hou onder andere die volgende voordele in:

(1)/.....

(1) Die Wes-Kaaplandonderneming van Evkom kan addisionele krag teen 'n laer koste verkry, aangesien die hoër spoorwegkoste by die vervoer van steenkool uitgesluit word.

(2) Die hidro-kragopwekkingspotensiaal van die Oranjerivierontwikkelingsprojek kan ten volle benut word, waar dit andersinds alleen in die plaaslike behoefte na elektrisiteit sou kon voorsien.

(3) Die lewering van krag aan Wes-Kaapland deur middel van 'n hoogspanningskraglyn sal die vraag wat die Suid-Afrikaanse Spoorweë moet hanteer ook aansienlik verminder. Die vervoer van steenkool na die Kaap veroorsaak 'n druk verkeer en vereis mannekrag wat doeltreffender benut kan word.

(4) In die lig van moontlike toekomstige ontwikkeling hou die hoogspanningskraglyn ook groot moontlike voordele in. Atoomkragentrales mag heelwaarskynlik in die toekoms opgerig word vir kragvoorsiening, indien die relatiewe koste-voordeel wat steenkool bo kernbrandstof besit afneem of die steenkoolreserwes uitgeput of vir alternatiewe gebruike aangewend word. Weens die hoë verbruik van water deur atoomkragstasies sal hulle waarskynlik aan die kus geleë moet wees. 'n Hoogspanningskraglyn sal in die geval dus noodwendig krag aan die binneland moet voorsien. In die opwekking van atoomenergie is hidro-elektriese krag ook van die allergrootste belang, aangesien dit in die buiteland bewys is dat atoomkragentrales moeilik sonder 'n opberging van hidro-krag kan funksioneer.

Alhoewel 'n hoogspanningskraglyn die voorsiening van elektrisiteit meer elasties maak, hou dit egter ook die nadeel in dat dit meer kwesbaar is vir sabotasie en in tye van oorlog.

HOOFSTUK X. DIE MYNBOU- EN NYWERHEIDSPOTENSIAAL.

In die voorafgaande twee hoofstukke is aandag gegee aan die invloed wat die Oranjerivierontwikkelingsprojek moontlik op landbou- en kragontwikkeling in Suid-Afrika sal uitoefen. Die Oranjerivierontwikkelingsprojek kan egter op 'n onregstreekse wyse ook verskeie ander fasette van die volkshuishouding beïnvloed. Die moontlike invloed wat die projek in sy geheel op die mynbou- en nywerheidspotensiaal van die Oranjeriviergebied mag hê, vorm die onderwerp van hierdie hoofstuk.

In die eerste onderafdeling van hierdie hoofstuk word die delfstofpotensiaal en huidige mynbou-ontginning in die Oranjeriviergebied bespreek, waarna die posisie van die sekondêre bedryfstak in die gebied ontleed word. Uitvloeiend uit die bespreking word die stremmende faktore op mynbou- en nywerheidsontwikkeling vervolgens beskou, wat ten slotte opgevolg word met die moontlike invloed van die projek op die mynbou- en nywerheidspotensiaal.

1. Die delfstofpotensiaal en mynbou-ontginning in die Oranjeriviergebied.

Die Oranjeriviergebied, en meer in besonder die Westelike Streek, is besonder ryk aan edelgesteentes, onedelmetaaldelfstowwe en nie-metaaldelfstowwe.¹⁾ Vervolgens word die delfstofpotensiaal van die gebied bespreek, waarna die benutting van die potensiaal aangetoon word.

(a)/.....

1) Sover vasgestel kon word kom geen edelmetaaldelfstowwe van ekonomiese waarde, in die Oranjeriviergebied voor nie.

(a) Edelgesteentes

Die belangrikste edelgesteente wat in die Oranjeriviergebied aangetref word, is diamante. Diamant-houdende afsettings kom in die gebied in kimberlietpype en -splete en alluviale gruis voor. Die kimberlietpype wat by Kimberley, Jagersfontein, Koffiefontein en Postmasburg voorkom, is die belangrikste in 'n gordel van sowat 30 myl breed en wat strek vanaf Heidelberg in die Kaapprovinsie noordwaarts tot in Tanzania. Kimberliet-splete word hoofsaaklik in die landdrosdistrik van Barkley-Wes aangetref, terwyl alluviale afsettings wydversprei in die Oranjeriviergebied aanwesig is. Die grootste afsettings alluviale diamanthoudende gruis kom in die valleie van die Harts- en Vaalrivier, vanaf Prieska ooswaarts en op die kus van Namakwaland voor. Daarbenewens word alluviale afsettings langs die Oranjerivier vanaf Aliwal-Noord tot by die samevloei van die Vaalrivier gevind, terwyl diamanthoudende riviergruis langs die oevers van die Buffelsrivier in Namakwaland aangetref word. Alhoewel die reserwes nog nie deur navorsing bepaal is nie, word verwag dat die gebiede nog oor 'n lang tydperk diamante sal kan lewer.

Gedurende die afgelope jare het die aanvraag na halfedelstene en edelstene geweldig toegeneem en 'n redelike betroubare plaaslike mark bestaan gevolglik reeds. 'n Groot verskeidenheid van die edelgesteentes kom in die Noordelike Kaapprovinsie voor. In die landdrosdistrik van Hay word barnsteen aangetref, terwyl 'n halfedel epidoot wat ook bekend staan as alkaliet in die omgewing van Keimoes voorkom. Kwartssoorte is goed verteenwoordig in die Westelike Streek, waarvan ametis in Namakwaland en Gordonia, jaspis in Hay, Kuruman en Barkley-Wes en agaat in die diamanthoudende gruis langs die Vaal- en Oranjerivier die belangrikste is./....

belangrikste is. Die ontginning van die stene word op 'n beperkte skaal toegepas, aangesien die mark daarvoor nie onbeperk is nie.

(b) Onedelmetaaldelfstowwe.

'n Groot verskeidenheid onedelmetaaldelfstowwe kom in die Oranjeriviergebied voor, waarvan ystererts, mangaan, koper, berillium, bismut, litium en wolfram, die belangrikste is.

Die vernaamste ysterertsafsettings in die Oranjeriviergebied is geleë in die landdrostdistrikte van Postmasburg en Kuruman. Die ystererts kom hoofsaaklik in die omgewing van Sishen in die Postmasburgdistrik en Black Rock en Hotazel in die distrik van Kuruman, voor. Huidige ontginning van die afsettings vind reeds plaas. Die totale reserwe erts in die omgewing van Postmasburg, wat maklik ontgin kan word, beloop omtrent 1,000 miljoen ton.

Benewens die ysterertsafsettings kom mangaanbevattende ystererts aan die westekant van Pofadder voor. Weens die lang afstande na die naaste spoorwegstasie, naamlik Kakamas, kon die afsettings nog nie ekonomies ontgin word nie. Blootgelegde reserwes kom egter te staan op 'n beraamde 46,000 ton met 'n gemiddelde ysterinhoud van 42 persent.

Met die uitsondering van 'n produksiegebied in Transvaal, word die twee ander belangrikste velde waar mangaan geproduseer word, in die Oranjeriviergebied aangetref. Die belangrikste mangaanveld in die ondersoekgebied is die een by Postmasburg waar ertsliggame in twee noord-suid-strekkende gordels voorkom. Die westelike gordel wat die Gannarand insluit, strek vanaf Postmasburg noordwaarts oor 'n afstand van 40 myl tot by Sishen. Die oostelike gordel bestaan uit die Klipfonteinheuwels en volg 'n boog noordwaarts van Postmasburg tot by Sishen.

Die/.....

Die veld is per spoor met Kimberley verbind. Alhoewel die grootste gedeelte van die hoëgraadse erts reeds gedelf is, word daar bereken dat daar nog sowat 20 miljoen ton erts van alle grade bestaan.

Die ander belangrike mangaanveld in die Oranjeriviergebied staan bekend as die Kalahariveld en is grotendeels in die landdrosdistrik van Kuruman geleë. Met die uitsondering van Black Rock, is die Kalahariveld heeltemal met sand bedek. 'n Ander nadeel van die mangaanveld is dat dit geen spoorverbinding besit nie en die erts gevolglik met dieselvragmotors en sleepwaens na die naaste spoorwegterminus vervoer moet word. Ertsreserwes is moeilik om te bepaal. In die oostelike sone van die veld is daar waarskynlik meer as 70 miljoen ton hoëgraadse erts; en in die westelike of hoofsonde is daar vermoedelik honderde miljoen ton erts, hoewel al die erts nie maklik bekombaar is nie aangesien die oordekking op plekke tot 1,000 voet dik is.

Mangaanerts kom ook by Rooienekke, wes van Grickwastad voor, en in Namakwaland word mangaanhoudende ystererts in die Gansberge sowat 30 myl wes van Pofadder aangetref.

Benewens yster en mangaan word koper in aansienlike hoeveelhede in die Oranjeriviergebied ontgin en wel in Namakwaland. 'n Noordelike en suidelike veld kan onderskei word. Die noordelike veld is in die Richtersveld geleë en het in die verlede klein hoeveelhede koper gelewer, tans vind geen produksie egter plaas nie. Die suidelike koperstreek beslaan 'n oppervlakte van ongeveer 600 vierkante myl en sluit die dorp Springbok en die mynsentrum van Nababeep, O'okiep en Concordia, in. Die bewese reserwes in die streek word geraam as nog voldoende vir twintig jaar se produksie. Behalwe Namakwaland, kom koperafsettings van geringe waarde ook in die distrikte van Kenhardt, Hay en Prieska voor. Ontginning in die gebiede is in die verlede op 'n klein skaal

aangepak.

Berillium word ook in die Oranjeriviergebied ontgin. Berilliummetaal kom egter nie in die natuur in die gedeë vorm voor nie, maar altyd in 'n gebonde toestand. Die belangrikste ertsmineraal van berillium is beril. Beril kom oor 'n groot gedeelte van die Kleurlingreservaat Steinkopf in Namakwaland voor, asook aan beide kante van die Oranjeriviervallei tot sover oos as die distrikte Kenhardt en Gordonias. Op verskeie plekke in die omgewing van Kakamas is daar egter ook voorkomste van beril. Deeglike navorsing na die mate van ertsreserwe is egter nog nie gemaak nie.

Namakwaland is ook waarskynlik die mees belowende streek in Suid-Afrika vir die produksie van bismut. Die bismut kom oor die algemeen voor saam met ander minerale wat winsgewend ontgin kan word, sodat dit 'n betalende neweproduk is. By Keimoes en in Namakwaland word bismut byvoorbeeld aangetref saam met minerale soos beril, tantaliet, spodumeer en lepidioliet. Die Kleurlingreservaat Steinkopf bevat heelwaarskynlik die belangrikste voorkomste. Die reserwe-omvang van die gebied is egter nog nie bekend nie.

Die pegmatietgange van Namakwaland is ook die enigste potensiële bron van litiumminerale in Suid-Afrika. Die minerale kom op etlike plekke voor, waarvan Spodumeerkop, Narrabees, Noumaas en noordoos van Henkiesrivier, die belangrikste is. Mynboubedrywighe is, ten spyte van groot aanwendingsmoontlikhede, baie wisselvallig.

Wolfram- of tungstenerts is oor die afgelope 25 jaar in verskillende dele van die land geproduseer, die enigste plekke waar noemenswaardige hoeveelhede in Suid-Afrika voorkom, is eerstens in die gebied wat bekend staan as Namakwaland se koperstreek; tweedens in die betreklike

smal bergstrook langs die Oranjerivier tussen Kakamas en Violsdrif; en laastens in die gebied suidwes van Upington rondom Van Roois Vley en Dyasonklip. Die ontginning geskied op 'n betreklike klein skaal en is afhanklik van 'n wisselvallige mark.

Behalwe bogenoemde onedelmetaaldelfstowwe is daar nog 'n aantal ander wat in geringer hoeveelhede in die Oranjeriviergebied aangetref word. Tin kom naamlik voor in die landdrostdistrik van Gordonia en Kenhardt. Looderts word op verskeie plekke in Griekwaland-wes en in die omgewing van die Oranjerivier in die landdrostdistrikte van Gordonia en Kenhardt aangetref. Molibdeen is in klein hoeveelhede in die koperstreek van Namakwaland aanwesig. Daarbenewens word seldsame aardes, waarvan daar ongeveer 17 bestaan, in die pegmatiet van Namakwaland, Kenhardt en Gordonia aangetref. Die hoeveelhede is egter nie groot genoeg om ontginning te regverdig nie. Tantaliet en kolumbiet, wat gewoonlik geassosieerd met mekaar verkry word, kom ook in die pegmatiet van Namakwaland voor. Titaan word in verbinding met die mineraal ilime-niet in die Kamiesberge in Namakwaland verkry. Die reserwe en gehalte van die voorkomste is egter onbekend. Geringe afsettings van torium en uraan is ook in die gebied aanwesig, maar is van weinig ekonomiese waarde.

(c) Nie-metaaldelfstowwe

Benewens die edelgesteentes en onedelmetaaldelfstowwe wat in die Oranjeriviergebied aangetref word, is daar ook 'n groot aantal nie-metaaldelfstowwe in die gebied.

Blouasbes kom in die omgewing van Griekwaland-wes voor en omsluit 'n reeks lae heuwels wat met min onderbreking vanaf 30 myl suid van Prieska noordwaarts deur Griekwastad verby Kuruman tot aan die Betsjoeanalandgrens strek, /.....

strek, dit wil sê oor 'n afstand van 250 myl. Die waarde van die velde lê daarin dat Suid-Afrika die enigste land ter wêreld is wat oor redelike voorkomste van die blouasbes beskik. As gevolg van plooiing in die asbedraende gesteentes, is dit onmoontlik om die reserwe te bereken.

Aluin word naby Vioolsdrif, teenaan die Oranjerivier aangetref. Die reserwes van die neerslag is onbekend. Sillimaniet en korund kom voor in Namakwaland, terwyl kioniet in Prieska en Gordonia aangetref word. Bariet kom op verskeie plekke in Noordwes-Kaapland voor, naamlik in die Richtersveld en die landdrosdistrikte van Postmasburg, Gordonia en Kenhardt. Die bariet is egter onsuiver en dit tesame met die afgeleë ligging, maak dit ongeskik vir ekonomiese ontginning.

Alhoewel fosfaat ook wydversprei in Noordwes-Kaapland voorkom, is die enigste noemenswaardige voorkoms in die Richtersveld geleë. Die gemiddelde diepte van die fosfaatafsettings is 4 voet en volgens 'n raming is daar sowat 800 ton erts van redelike goeie en ongeveer 500 ton erts van lae gehalte.

Gips kom in die landdrosdistrikte van Namakwaland, Hay, Kimberley, Graaff-Reinet en Port Elizabeth voor. Die gipsafsettings van Kimberley is egter verreweg die belangrikste in die Oranjeriviergebied en die reserwes beloop etlike miljoene ton en is bowendien maklik ontginbaar. Van die belangrikste reserwes kalksteen in die gebied word in die afgeleë dele van Namakwaland aangetref. Daarbenewens word geraam dat die reserwes in die omgewing van 1,000 miljoen ton is, in die landdrosdistrikte van Hay en Postmasburg. Kalksteen word ook naby Loerie in die distrik van Port Elizabeth ontgin.

Verder word kleigroewe by Addo in die omgewing van Port Elizabeth aangetref, terwyl salpeter saam met

pekkel/.....

pekkel en kleiafsettings in die distrikte van Prieska en Hay voorkom. Die afsettings is nog nie ekonomies ontgin nie, as gevolg van vervoergeriewe. Die kieselgoergordel strek van oos na wes oor die noordelike Kaapprovinsie. Verskeie klein afsettings kom versprei in die gordel voor. Afsettings met moontlike ekonomiese waarde word in die landdrosdistrikte van Hay en Namakwaland aangetref.

Die soutpanne wat in 'n breë gebied van Calvinia in die suide, noordwaarts verby Kimberley tot by Vryburg in die noorde strek, lewer 'n groot gedeelte van die land se totale soutproduksie. Vloeispaat word aangetref in die distrikte van Kenhardt en Gordonia.

(b) Mynbou-ontginning in die Oranjeriviergebied

Om 'n aanduiding van die omvang van mynbou-ontginning in die Oranjeriviergebied te verkry, word die gemiddelde jaarlikse mynbouproduksie van die gebied oor die tydperk 1954/55 tot 1961/62 volgens produk vir die onderskeie substreke, in tabel 61 aangetoon.

Uit die tabel blyk dit dat die Westelike Streek die grootste bydrae tot die totale mynbouproduksie van die Oranjeriviergebied gelewer het, naamlik sowat 70 persent, terwyl die Sentrale Streek vir meer as een-kwart van die totale mynbouproduksie verantwoordelik was. Mynbou-ontginning in die Oostelike en Suidelike Streek is dus betreklik gering.

In die Suidelike Streek is alleen die opbrengs van sout en sandsteen van belang, terwyl die ontginning van dolomiet in die Oostelike Streek die vernaamste mynbou-aktiwiteit uitmaak. In die Sentrale Streek is diamantproduksie te Kimberley en Jagersfontein die belangrikste, alhoewel die ontginning van kalkklip ook van belang is. Soos hierbo by die bespreking van

die/.....

TABEL 61. DIE GEMIDDELDE JAARLIKSE MYNBOUPRODUKSIE IN DIE SUB-STREKE VAN DIE ORANJERIVIERGEBIED OOR DIE TYDPERK 1959/60 TOT 1961/62, VOLGENS PRODUK.

Substreek en produk	Gemiddelde jaarlikse produksie	Persentasie van streeks-totaal	Persentasie van totaal in Oranjeriviergebied
	R1,000	%	%
	A	B	C
1. <u>Benede-Sondagsriviergebied</u>			
Sout	480	52.1	0.63
Sandsteen	324	35.1	0.42
Kwartsiet	103	11.2	0.14
Ander nie-metaaldelfstowwe	15	1.6	0.02
Totaal	922	100.0	1.21
2. <u>Visriviergebied</u>			
Sout	294	94.2	0.39
Ander nie-metaaldelfstowwe	18	5.8	0.02
Totaal	312	100.0	0.41
4. <u>Wepener-Zastrongebied</u>			
Nie-metaaldelfstowwe - Totaal	6	100.0	0.01
6. <u>Kafferriviergebied</u>			
Dolomiet	139	49.8	0.19
Basalt	17	6.1	0.02
Ander nie-metaaldelfstowwe	123	44.1	0.16
Totaal	279	100.0	0.37
9. <u>Regteower - Vanderkloofgebied.</u>			
Diamante	1610	91.6	2.11
Sout	147	8.4	0.19
Totaal	1757	100.0	2.30
10. <u>Kaap- Rietriviergebied</u>			
Diamante	17203	87.0	22.51
Gips	207	1.0	0.27
Kalkklip	1991	10.1	2.61
Sout	290	1.5	0.38
Ander nie-metaaldelfstowwe	82	0.4	0.11
Totaal	19773	100.0	25.88
11. <u>Linkeroewer-Vanderkloofgebied</u>			
Diamante	7	3.3	0.01
Sout	190	90.5	0.24
Ander nie-metaaldelfstowwe	13	6.2	0.02
Totaal	210	100.0	0.27
12. <u>Suid-Kalaharigebied</u>			
Diamante	14	0.1	0.02
Ystererts	3413	13.9	4.47
Mangaan	10294	41.8	13.47
Ander onedelmetaaldelfstowwe	2	⌘	⌘
Asbes	7185	29.2	9.40
Kalkklip	3421	13.9	4.48
Sout	197	0.8	0.26
Ander nie-metaaldelfstowwe	64	0.3	0.08
Totaal	24590	100.0	32.18

TABEL 61, VERVOLG.

- 355 -

	A	B	C
<u>13. Boesmanlandgebied</u>			
Edelgesteentes	1	∞	∞
Mangaan	306	8.0	0.40
Ander onedelmetaaldelfstowwe	131	3.4	0.17
Asbes	3243	85.0	4.24
Sout	133	3.5	0.17
Ander nie-metaaldelfstowwe	3	0.1	∞
Totaal	3817	100.0	4.98
<u>14. Sakriviergebied</u>			
Sout - Totaal	40	100.0	0.05
<u>15. Namakwalandgebied</u>			
Diamante	8685	35.1	11.37
Koper	13784	55.7	18.04
Wolframerts	18	0.1	0.02
Berilerts	40	0.2	0.05
Ander onedelmetaaldelfstowwe	15	0.1	0.02
Andalusiet en sillimaniet	2071	8.4	2.71
Kalkklip	85	0.3	0.11
Ander nie-metaaldelfstowwe	13	0.1	0.02
Totaal	24711	100.0	32.34

Bron: Berekenings in deel TWEE gemaak.

∞ Benaderde waarde minder as 0.1

∞ Benaderde waarde minder as 0.01

die delfstofpotensiaal van die Oranjeriviergebied geblyk het, is dit veral die Westelike Streek wat 'n groot verskeidenheid delfstowwe besit en waar gevolglik ook 'n groot aantal mynbouprodukte geproduseer word. Van die produkte was die opbrengs van koper in die Namakwalandgebied veral van belang oor die besondere periode, aangesien dit vir ongeveer een-vyfde van die totale mynbouproduksie van die Oranjeriviergebied verantwoordelik was. Daarbenewens was die produksie van mangaan, asbes, diamante, ystererts en kalkklip ook van groot belang.

2. Fabriekswese in die Oranjeriviergebied

Sedert die Eerste Wêreldoorlog het daar 'n geleidelike strukturele verandering in die Suid-Afrikaanse volkshuishouding ingetree. Waar die land voor die oorlog nog hoofsaaklik van landbou en mynbou vir ekonomiese ontwikkeling afhanklik was, het fabriekswese na die wêreldoorlog in belangrikheid begin toeneem. Die persentasie-aandeel van die sekondêre nywerhede tot die bruto binnelandse produk het dan ook van 3.7 persant in 1910/11 tot 20.1 persent in 1958/59 toegeneem. Daarbenewens het die persentasie nywerheidsprodukte uitgevoer tot die totale uitvoer in Suid-Afrika, van minder as 5 persent in 1939 tot sowat 18 persent in 1958/59, gestyg. Die strukturele verandering het dus veral na die Tweede Wêreldoorlog teen 'n vinnige tempo plaasgevind.

Die vraag ontstaan in hoe 'n mate het die ekonomiese bedrywigheede in die Oranjeriviergebied by die algemene nywerheidsuitbreiding in die land, aangesluit? In deel TWEE van hierdie studie is reeds aangetoon dat die gebied wat deur die Oranjerivierontwikkelingsprojek bedien gaan word, grotendeels van landbou vir ekonomiese vooruitgang afhanklik is. Alleen in die Westelike Streek maak mynbou ook 'n belangrike deel van die ekonomiese bedrywigheede/.....

bedrywighe uit, terwyl fabriekswese in die Benede-Sondagsriviergebied van belang is.

Die relatiewe onbelangrikheid van die Oranjeriviergebied in die nywerheidsontwikkeling van die land word duidelik in tabel 62 geïllustreer. In die tabel word naamlik aangetoon dat die waarde van nywerheidsproduksie in die Oranjeriviergebied in 1959/60, R196 miljoen was, terwyl 54,000 mense in die sekondêre nywerhede werksaam was. Daarteenoor was die totale nywerheidsproduksie in Suid-Afrika vir dieselfde jaar R2,853 miljoen en die aantal persone in diens van vervaardiging en konstruksie-ondernemings 738,000 persone.

TABEL 62. DIE AANTAL INRIGTINGS, WAARDE VAN NYWERHEIDSPRODUKSIE EN WERKGELEENTHEID IN DIE SEKONDÊRE PRODUKSIETAKKE IN DIE ORANJERIVIERGEBIED, 1959/60.

Gebied	Inrigtings		Totale waarde van produksie		Werkgeleentheid	
	Aantal	% van totaal	Rmil-joen	% van totaal	1,000 persone	% van totaal
Port Elizabeth-Uitenhage	603	43.6	130	66.3	35	64.8
Res van die Suidelike Streek	118	8.5	6	3.1	2	3.7
Totaal Suidelike Streek	721	52.1	136	69.4	37	68.5
Bloemfontein	198	14.3	6	3.1	6	11.1
Res van die Oostelike Streek	52	3.8	17	8.6	1	2.0
Totaal Oostelike Streek	250	18.1	23	11.7	7	13.1
Kimberley	89	6.4	3	1.5	3	5.5
Res van die Sentrale Streek	127	8.7	17	8.7	3	5.5
Totaal Sentrale Streek	216	15.1	20	10.2	6	11.0
Totaal Westelike Streek	197	14.2	17	8.7	4	7.4
Totaal Oranjeriviergebied	1384	100.0	196	100.0	54	100.0

Bron: Buro vir Statistiek, Nywerheidsensus 1959/60, Statistieke van private nywerheidsinrigtings op 'n geografiese basis.

Indien/.....

Indien die geografiese verspreiding van die sekondêre nywerhede in die Oranjeriviergebied in aanmerking geneem word, vertoon die posisie nog slegter aangesien daar 'n groot konsentrasie van nywerheidsaktiwiteite in die ondersoekgebied voorkom, wat beteken dat die nywerheidsaktiwiteite in groot dele van die Oranjeriviergebied heeltemal onbelangrik is. 'n Sametrekking van industriële bedrywighede word naamlik in die Suidelike Streek en meer in besonder in die Port Elizabeth-Uitenhage gebied aangetref. Uit tabel 62 blyk dit dat die Suidelike Streek vir sowat 70 persent van die nywerheidsproduksie in die Oranjeriviergebied en 68.5 persent van die indiensname, verantwoordelik was. Sowat 95 persent van die Suidelike Streek se nywerheidsproduksie en indiensname het egter in die Port Elizabeth-Uitenhage gebied ontstaan. 'n Soortgelyke konsentrasie van ondernemings kom ook in Bloemfontein in die Oostelike Streek, en Kimberley in die Sentrale Streek, voor. Afgesien van werkgeleentheid en die aantal inrigtings is die relatiewe bydrae tot die totale waarde van nywerheidsproduksie van die stedelike sentrums tot die streekstotale, egter nie so groot as die van die Port Elizabeth-Uitenhage gebied nie.

Die vraag kom na vore waarom het die Oranjeriviergebied, met die uitsondering van die Port Elizabeth-Uitenhage kompleks, nie in die algehele nywerheidsuitbreiding van die land gedeel nie? In Suid-Afrika, soos ook in die buiteland, bestaan daar 'n neiging tot sametrekking van industriële bedrywighede reeds vanaf die begin van die nywerheidsontwikkeling. Sodoende word sowat vier-vyftes van die nywerheidsproduksie in die land tans in vier hoofnywerheidsgebiede geproduseer, naamlik Suid-Transvaal, Wes-Kaapland/.....

Wes-Kaapland, Durban-Pinetown en Port Elizabeth-Uitenhage. Wat was egter verantwoordelik vir die sentralisasie in nywerheidsvestiging?

Die aanvanklike konsentrasie van ekonomiese bedrywig-hede in Suid-Transvaal kan hoofsaaklik toegeskryf word aan die ontdekking van goud en die gevolglike goudmynbedryf. Uit die aard van werksaamhede van die goudmynbedryf is dit afhanklik van hulpdienste soos mynwerkswinkels, plofstowwe, yster en staal en ingenieursbedrywe. Daar-teenoor het die sametrekking in die omgewing van die ver-naamste hawegebiede ontstaan by die industrie wat vroeër hoofsaaklik invoerders van die grondstowwe wat in die verwerkingsproses gebruik is. 'n Goeie voorbeeld hiervan is die ontstaan van die motornywerheid in Port Elizabeth, wat oorspronklik meer as 90 persent van die materiaal wat in die vervaardigingsproses gebruik is, ingevoer het.

Die oorspronklike nywerheidsvestiging aan die Rand en die vernaamste hawegebiede, het die voordele van agglomerasie en solidariteit tot gevolg gehad. Die voordele kan verdeel word in regionale eksterne besparings en markvoordele. Regionale eksterne voordele het ontstaan as gevolg van nywerhede wat op een of ander wyse nou ge-bonde is aan mekaar, vervoerfasiliteite, spesialisasie, besigheidsdienste en beskikbaarheid van arbeid. Dit het op sy beurt groot bevolkingskonsentrasies tot gevolg gehad, wat die markoriënteerde nywerhede na die gebiede gelok het.

In teenstelling hiermee was daar geen inisiële stimulus in die grootste gedeeltes van die Oranjerivier-gebied nie. Die gevolg is dat die gebied teenswoordig moet meeding met gevestigde nywerheidsgebiede by die vestiging van nywerhede, terwyl dit nie dieselfde voordele as die gebiede aan die industrieë kan bied nie.

Na bepaling van die Oranjeriviergebied se relatiewe onbelangrikheid op nywerheidsgebied, ontstaan die vraag watter nywerhede word wel in die gebied aangetref en wat is die streek se potensiaal vir verdere nywerheidsvestiging?

Om 'n aanduiding van die nywerheidsstruktuur in die Oranjeriviergebied te verkry, word die verspreiding van die aantal ondernemings volgens hoofnywerheidsgroepe in die hoofstreke in tabel 63, aangetoon. In die tabel kan waargeneem word dat die industriële bedrywighede in die Port Elizabeth-Uitenhage gebied in teenstelling met die ander gebiede, taamlik gediversifiseer is. 'n Betreklik reëlmatige verspreiding van nywerheidsaktiwiteite word in die gebied aangetref, met die hoofklem op die motornywerheid, vervaardiging van kledingstukke, tekstielware, metaalprodukte en nie-metaalhoudende mineraalprodukte.

Die vernaamste industriële bedrywighede in die ander streke kom hoofsaaklik in die hoofnywerheidsgroepe wat betrekking het op die vervaardiging van voedsel, kledingstukke, nie-metaalhoudende mineraalprodukte en elektriese masjinerie, voor. Die belangrikste bedrywighede in die hoofgroepe bestaan uit bakkerye, botter en kaasfabrieke, graanmeulens en die vervaardiging van bakstene en klei. Daar kom dus hoofsaaklik beskutte nywerhede¹⁾ voor, in die vorm van diensnywerhede en gebaseer op primêre produkte.

Om die tweede gedeelte van die vraag te beantwoord, naamlik watter tipe nywerheid kan moontlik na die Oranjeriviergebied getrek word, moet die verwagte nywerheidsontwikkeling in die land in gedagte gehou word. Volgens

G. Marais/.....

1) Beskutte nywerhede is nywerhede wat weens afstand en/of die aard van die produk, nie aan mededinging van die buiteland of ander streke onderhewig is nie.

TABEL 63. DIE VERSPREIDING VAN DIE AANVAAL N. WERKELIJSINRIGTINGS VOLGENS HOOFNWERHEIDSGROEP EN HOOFSTREEK, 1959/60.

Hoofnywerheidsgroep	Suidelike Streek			Oostelike Streek			Sentrale Streek			Weste- like streek	Totaal van Oran- jerivier gebied
	Port Eli- zabeth - Uitenhage	Res van die Streek	Totaal	Bloem- fontein	Res van die Streek	Totaal	Kimberley	Res van die Streek	Totaal	Totaal	
Voedsel	41	14	55	22	18	40	13	36	49	47	191
Drank	6	4	10	3	-	3	2	3	5	7	25
Tabak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tekstiele	15	-	15	-	-	-	-	-	-	1	16
Kledingstukke	78	6	84	17	1	18	8	4	12	12	126
Hout en houtprodukte	19	4	23	5	1	6	3	-	3	3	35
Meubels	23	4	27	7	-	7	3	2	5	4	43
Papier en papierprodukte	14	-	14	-	-	-	-	-	-	-	14
Drukkers en uitgewers	20	7	27	10	1	11	4	4	8	5	51
Leer en leerprodukte	13	1	14	-	-	-	1	-	1	-	15
Rubberprodukte	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Chemikalieë en chemiese pro- dukte	23	2	25	1	-	1	1	-	1	1	28
Produkte van petroleum en steenkool	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Nie-metaalhoudende mineraal- produkte	46	16	62	14	4	18	10	12	22	6	108
Basiese metaalnywerheid	4	-	4	1	-	1	-	-	-	-	5
Metaalprodukte	46	2	48	14	1	15	4	3	-	1	71
Masjinerie	12	2	14	6	-	6	-	1	1	3	24
Elektriese masjinerie	42	3	45	19	-	19	9	5	14	4	82
Vervoeruitrusting	38	1	39	-	5	5	1	4	5	5	54
Diverse nywerhede	16	-	16	7	-	7	2	-	2	-	25
Konstruksie	145	-	145	72	21	93	28	53	81	98	469
Totaal	603	118	721	198	52	250	89	127	216	197	1384

Bron: Buro vir Statistiek, Nywerheidsensus 1959/60, Statistieke oor private nywerheidsinrigtings op n geografiese basis.

G. Marais sal die grootste nywerheidsuitbreiding in die toekoms in die bedrywe plaasvind wat in die inter-industrie vraag voorsien.²⁾ Die verwagting is hoofsaaklik daarop gebaseer dat die grootste gedeelte van die invoer in Suid-Afrika op die oomblik bestaan uit goedere wat die vraag na basiese halfverwerkte ru-materiaal en intermediêre produkte, bevredig.

Dit is moeilik om sonder grondige navorsing te bepaal of die Oranjeriviergebied in staat sal wees om hierdie tipe nywerhede aan te trek. Volledige analyses van die onderskeie vestigingsaspekte was in hierdie studie nie moontlik nie, weens die omvang wat dit andersins sou aanneem. In die onderafdeling wil egter ten slotte gepoog word om aan die hand van die primêre aktiwiteite en bestaande nywerhede in die onderskeie hoofstreke van die ondersoekgebied, 'n kwalitatiewe bespreking van die moontlike industrieë wat hulle in die gebied op grond van die aanwesigheid van primêre aktiwiteite, mag vestig. Die invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek word voorlopig ook nie in ag geneem nie, ten einde 'n beeld te verkry van die vestigingsmoontlikhede wat die Oranjeriviergebied sonder die projek inhou. Die moontlike invloed van die projek op toekomstige nywerheidsvestiging sal later in hierdie hoofstuk bespreek word.

(a) Suidelike Streek

Die vernaamste landbouprodukte wat in die Suidelike Streek geproduseer word, is wol, vleis en suiwelprodukte. Daar bestaan dus eerstens 'n moontlikheid vir die verwerking van wol/.....

2) Vgl. Marais, G. The Relation between Economic Development and the Location of Industry in the Republic of South Africa, Volkskas News Letter, November 1963, p.2.

van wol in die gebied, veral wat wolstukgoedere betref wat nie plekgebonde is nie. Met inagneming van die bestaande konsentrasie van wolverwerkers in die Port Elizabeth-Uitenhage gebied, naamlik vier wolwasserye, vier ondernemings wat die spin, weef en afwerk van wolprodukte onderneem en die groot aantal klerefabrieke, is dit twyfelagtig of ondernemings hulle in die oorblywende gedeelte van die Suidelike Streek sal vestig.

n Minimum van 12,000 karkasse per jaar is die vereiste vir n ekonomiese eenheid, by die inmaak van vleis. Aangesien reeds vier sodanige ondernemings in die Port Elizabeth-Uitenhage kompleks aangetref word, is verdere ondernemings wat vleisverwerking onderneem, onwaarskynlik. Die vervaardigers van suiwelprodukte is plekgebonde, weens die feit dat varsmelk en room binne n bepaalde tyd verwerk moet word en n gunstige vervoerkoste-reëling in die bedryf geld. Daar bestaan reeds drie botter- en kaasfabrieke in die Suidelike Streek, naamlik te Port Elizabeth, Cradock en Somerset-Oos, terwyl daar een vervaardiger van gekondenserde melk en melkpoeier in Uitenhage is. Weens die beperkte plaaslike vraag na die produkte sal die bestaande ondernemings vermoedelik uitbreidingsmoontlikhede benut.

Sitrusvrugte en groente word ook in betreklike groot hoeveelhede in die Benede-Sondagsriviergebied geproduseer. Daar bestaan egter ook reeds drie verwerkers van dié grondstowwe in die besondere gebied, sodat dit wil voorkom asof geen nuwe nywerhede wat hierdie produkte vervaardig in die gebied verwag kan word nie. Die Suidelike Streek is soos reeds aangedui, ook betreklik arm aan delfstowwe. Die delfstowwe wat op die oomblik ontgin word bestaan hoofsaaklik uit sandsteen en kalksteen. Die sandsteen dien grotendeels as boumateriaal terwyl die kalksteen deur

die/.....

die Pretoria Portland Cement Co. in Port Elizabeth in die vervaardiging van sement gebruik word. Dit wil dus voorkom asof die vestiging van nywerhede wat gebruik maak van primêre produkte wat in die streek geproduseer word, beperk is.

(b) Oostelike Streek

Die vernaamste landbouprodukte wat in hierdie gebied geproduseer word, is wol, vleis, suiwelprodukte, mielies en koring. In die Oostelike Streek kom egter reeds 11 botter en kaasfabrieke, 4 verwerkers van vleis en 8 graanmeulens, wat goed versprei is, voor. Verdere vestiging van nywerhede gebaseer op landbouprodukte is dus twyfelagtig. Die voorkoms van delfstowwe is beperk tot nie-metaalhoudende mineraalstowwe, waarvan dolomiet en basalt tans die belangrikste is. As n geheel gesien hou die gebied dus min uitbreidingsmoontlikhede vir nywerhede gebaseer op teenswoordige primêre aktiwiteite in.

(c) Sentrale Streek

Veeteeltproduksie is verreweg die vernaamste vorm van landbou in die Sentrale Streek, en bestaan hoofsaaklik uit die produksie van wol, vleis en suiwelprodukte. Hooi word egter ook in betreklik groot hoeveelhede geproduseer. Ses botter en kaasfabrieke word reeds in die gebied aangetref, terwyl daar drie verwerkers van vleis is. Die verwerking van wol in een of ander vorm kom egter nie voor nie. Indien die gebrek aan voldoende water in die gebied oorkom kan word, kan dit aanleiding tot moontlike nywerheidsvestiging in dié rigting gee. Daarbenewens is daar in die Sentrale Streek, waar hoofsaaklik veeboerdery beoefen word, net een gebalanseerde veevoeronderneming, naamlik by Kimberley.

Die produksie van diamante by Kimberley en Jagersfontein maak, soos reeds aangedui, die belangrikste vorm

van/.....

van mynbou in die gebied uit. Alhoewel die voorkoms van diamante reeds aanleiding gegee het tot 'n onderneming wat dit slyp en poleer, is verdere nywerheidsvestiging as gevolg daarvan onwaarskynlik. Kalksteen en gips word ook in groot hoeveelhede geproduseer. Weens die beperkte plaaslike vraag behoort die bestaande sementfabriek in die plaaslike behoeftes te voldoen.

(d) Westelike Streek

Alhoewel veeboerdery in die Westelike Streek die vernaamste vorm van landbou is, is die produksie van sekere akkerbouprodukte ook van belang. Die belangrikste landbouprodukte wat voortgebring word, is wol, vleis, suiwelprodukte, katoen, koring, hooi en vrugte. Die belangrikste bestaande industriële bedrywigheede wat die landbouprodukte verder verwerk, is 3 verwerkers van vleis, 9 graanmeulens, 4 botter en kaasfabrieke, 'n katoensuiweringswerk by Upington en die vervaardiging van gebalanseerde voersoorte by Postmasburg. Weens die afhanklikheid van die besproeiingsboere in die Laer-Oranje vir die verbouing van katoen, bestaan daar dus moontlikhede vir die oprigting van 'n katoen-ontveseltoestel en verwerkingsfabriek. Aangesien die gebied ook besonder geskik is vir die aanplant van druiwe vir persdoeleindes, word die aanbou van wynkelders ook reeds in die vooruitsig gestel.

Die uitstaande kenmerk van die streek is egter die geweldige delfstofpotensiaal wat dit besit. Die vernaamste mynbouprodukte wat geproduseer word is koper, mangaan, asbes, ystererts, diamante, sillimaniet, kalksteen en sout. Daarbenewens hou dit ook moontlikhede in vir die produksie van berilerts, bismut, tantaliet, wolfram, gips en mika. Bykans geen plaaslike verwerking van die delfstowwe kom voor nie.

Vervolgens/.....

Vervolgens word net n paar van die moontlike verwerkingsprosesse wat plaaslik verrig kan word, aangetoon. Met die groot neerslae kalksteen en verspreide neerslae gips, kan n sementfabriek opgerig word om in die plaaslike behoeftes te voorsien, terwyl ru-soda uit die kalk as neweproduk vervaardig kan word. Die moontlikheid vir n beriliumkoperinstallasie bestaan as gevolg van die groot hoeveelhede berilium en koper wat in die gebied aangetref word. Die koper kan ook aangewend word in die vervaardiging van elektrokoperdraad. Flotasie-eenhede om die onedel minerale in die pegmatiete te skei, sowel as om laegraadse minerale te veredel, kan opgerig word. Sout kan in wolwasserye, leerlooierye, in die vervaardiging van bytsoda en glas gebruik word. By Witsand 40 myl wes van Postmasburg, kom sand voor wat uiters geskik is vir die vervaardiging van glas. Die gebied hou ook groot moontlikhede in vir die vervaardiging van ferro-allooi soos byvoorbeeld ferro-silikon, ferro-vanadium, (vanadium afkomstig uit Suidwes-Afrika) en ferro-titaan wat uit magnetiet verkry word.

Die Westelike Streek hou dus groot moontlikhede vir nywerheidsvestiging in. Sekere stremende faktore het nywerheidsvestiging in die streek, asook in dele van die ander hoofstreke, egter in die verlede beperk. In die volgende afdeling sal die vernaamste van hierdie stremende faktore kortliks bespreek word, waarna die moontlike invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek bespreek word.

3. Stremende faktore op mynbou- en nywerheidsontwikkeling

Die vernaamste beperkende faktore op nywerheidsvestiging en mynbou-ontwikkeling in die Oranjeriviergebied,

kan kortliks soos volg saamgevat word:

(1) Die bevolkingskonsentrasies in die grootste gedeelte van die Oranjeriviergebied, met die uitsondering van die Port Elizabeth-Uitenhage kompleks, is in vergelyking met groter stedelike sentrums soos die Witwatersrand, relatief klein. Gevolglik is daar n beperkte plaaslike mark wat markoriënteerde nywerhede, met die uitsondering van plekgebonde nywerhede, nie aan trek nie.

(2) Ter aansluiting by die beperkte plaaslike mark wat aangetref word, is daar ook n gebrek aan voldoende halfgeskoolde en geskoolde arbeiders. n Mate van onwilligheid bestaan ook by sodanige persone om hulle in die gebiede te vestig, veral in die Westelike Streek.

(3) n Gebrek aan water in voldoende hoeveelhede is een van die vernaamste beperkende faktore by mynbou- en nywerheidsontwikkeling in die grootste gedeelte van die Oranjeriviergebied. Verskeie plaaslike owerhede en dorpe is afhanklik van boorgate vir die voorsiening van water.

(4) Elektrisiteit word alleen in n klein gedeelte van die Oranjeriviergebied deur Evkom voorsien. Die distribusiegebied van Evkom sluit naamlik alleen die noordelike gedeeltes van die Sentrale Streek, Oos-Kaapland in die suide van die Suidelike Streek en n klein area in die noordoostelike gedeelte van die Westelike Streek, in.³⁾ Daarbenewens versprei SEVUM elektrisiteit vanaf Bloemfontein aan n aantal Suid-Vrystaatse dorpe. In die ander gedeeltes van die Oranjeriviergebied word elektrisiteit hoofsaaklik deur plaaslike owerhede verskaf, of is die private ondernemings verplig om self in hulle behoeftes te/.....

3) Vgl. Kaart Nr. 5

te voorsien. Vir grootskaalse ontwikkeling mag daar dus onvoldoende elektrisiteit beskikbaar wees, en waar dit wel beskikbaar is, is die koste gewoonlik hoër as in die gebiede wat deur Ewkom voorsien word.

(5) Vervoerfasiliteite is een van die vernaamse beperkende faktore, veral in die ontwikkeling van die Westelike Streek. Benewens die hoofspoorlyn oor Upington na Suidwes-Afrika, is daar nog n verbinding met die Rand van Hotazel via Kimberley. Calvinia en Carnarvon is weer met Wes-Kaapland verbind oor Victoria-Wes, terwyl die landdrostdistrikte van Namakwaland en Kenhardt geen spoorverbindings met ander gebiede het nie. In Namakwaland self, is daar egter n spoorlyn van O'okiep na Port Nolloth. Die paaie in die Westelike Streek, asook in sommige ander areas in die Oranjeriviergebied, voldoen selde aan die erkende standarde wat vereis word, en verskaf sodoende dus alleen n swak verbinding met die res van die land.

(6) Spoorwegtariewe beïnvloed tot n groot mate nog nywerheidsvestiging by bestaande markgebiede, weens die relatiewe laer skaal wat in werking is op die vervoer van ru-materiaal gesien teenoor vervaardigde goedere.

(7) Openbare fasiliteite soos ontspanningsgeriewe, biblioteke en dies meer, kom oor die algemeen in n beperkte mate voor, wat die gebiede onaantreklik maak vir die aantrekking van arbeiders, veral geskoolde arbeid.

(8) Die enigste naby geleë steenkoolneerslae kom in die Molteno-Indwe gebied voor. Hierdie afsetting kan egter nie op hierdie stadium ekonomies ontgin word nie, aangesien die steenkoollae dun en veranderlik is. Die gebrek aan steenkool is n belangrike beperkende faktor by verdere industrialisasie, veral in die Westelike Streek waar swak vervoergeriewe ook bowendien aangetref word.

(9)/.....

(9) Die gebrek aan 'n geskikte hawe aan die Weskus dien ook as 'n definitiewe beperkende faktor op nywerheidsvestiging en verdere mynbou-ontwikkeling in die Westelike Streek. Produkte wat in Namakwaland geproduseer word en wat vir uitvoer bestem is, se naaste uitvoerhawe is Kaapstad. Daar bestaan twee alternatiewe roetes waarvolgens die produkte na Kaapstad vervoer kan word, naamlik eerstens per vrugmotor na Kakamas vanwaar dit per spoor via De Aar na Kaapstad vervoer word, dit wil sê oor 'n totale afstand van sowat 1,000 myl. As alternatief kan die produkte per vrugmotor vervoer word na Bitterfontein en daarvandaan per spoor na Kaapstad, wat 'n afstand van sowat 400 myl is. Weens die swak toestande van die paaie en die gevolglike groot onkoste wat dit veroorsaak, verkies baie ondernemers die langer roete.

4. Die moontlike invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek

Vervolgens word aandag gegee aan die moontlike invloed wat die Oranjerivierontwikkelingsprojek op die verdere mynbou- en nywerheidsontwikkeling mag uitoefen. Die eerste vraag wat ontstaan, is of die stremmende faktore uitgeskakel word deur die projek en in watter mate mag die projek ook in ander opsigte tot verdere mynbou- en nywerheidsontwikkeling bydra? Die faktore wat ontstaan as gevolg van die projek en wat 'n invloed op die toekomstige benutting van die delfstofpotensiaal en nywerheidsvestiging mag hê, kan as volg saamgevat word:

(1) Die verbetering van die openbare fasiliteite in die Sentrale Streek. Gedurende die eerste konstruksiefase van die projek word nuwe padverbindings, biblioteek-, onderwys- en hospitaaldienste en ontspanningsfasiliteite in die Sentrale Streek beplan. Dit mag die gebied se aantrekkingskrag vir geskoolde arbeid bevorder.

(2) In die oorspronklike Witskrif van 1962/63 word voorsien dat water na voltooiing van die eerste konstruksiefase aan Bloemfontein en De Aar gelewer sal word. In die daaropvolgende konstruksiefases word 'n beplande watervoorsiening vir Kimberley en omstreke, Graaff-Reinet, dorpe in die Visriviervallei en Port Elizabeth in die vooruitsig gestel.⁴⁾ Daarbenewens word nog in die Witskrif gemeld dat „alle dorpe aan beide oewers van die Oranjerivier, geleë binne ekonomiese trefafstand van die rivier, sal vir watertoekennings ten opsigte van primêre en tersiêre gebruik in aanmerking kom.”⁵⁾ Dit is onwaarskynlik dat hiermee bedoel word dat water nie aan plaaslike owerhede vir nywerheidsontwikkeling verskaf sal word nie, alleen die bestaande aktiwiteite in die omliggende gebiede word heelwaarskynlik onder primêre en tersiêre aktiwiteite saamgevat.

Een van die belangrikste stremende faktore vir die verdere ontwikkeling van sekere areas in die Oranjeriviergebied, is 'n nypende tekort aan water. Die beperkende faktor sal dus in die toekoms deur die Oranjerivierontwikkelingsprojek uitgeskakel word.

(3) Die daarstelling van hidro-elektriese krag en 'n hoogspanningskragnetwerk, is een van die vernaamste neweprodukte van die projek. Waar krag vroeër nie voldoen het aan die vereistes vir grootskaalse ontwikkeling nie, sal die beperkende faktor vermoedelik in die toekoms uitgeskakel word. Die hoë koste van elektrisiteitsvoorsiening sal waarskynlik ook in die Oranjeriviergebied oorkom word, deur die verwagte laer tariewe wat deur Evkom gevra sal word.

(4)/.....

4) Witskrif van 1962/63, op.cit., pp. 14 tot 16.

5) Idem p. 22.

(4) Soos reeds in die voorafgaande hoofstuk uiteengesit, word daar 'n groot toename in die landbouproduksie van die Oranjeriviergebied as gevolg van besproeiing verwag. Die toename word voorsien vir 'n verskeidenheid gewasse soos lusern, katoen, droëvrugte, sagtevrugte, sitrusvrugte, groente en suiwelprodukte. Deur die verskaffing van grondstowwe wat vir verdere verwerking aangewend kan word sal plekgebonde nywerhede, waar bederfbaarheid van produkte veral 'n belangrike rol speel, noodwendig in die Oranjeriviergebied opgerig moet word.

(5) Die besproeiingsnedersettings wat in die vooruitstig gestel word, sal 'n toename in die aantal ondernemers en werknemers tot gevolg hê. Die verhoogde koopkrag wat sodoende sal ontstaan, behoort die plaaslike afsetpotensiaal van die gebiede te vergroot. 'n Beperkte plaaslike mark sal egter nogtans aangetref word, veral in vergelyking met die bevolkingskonsentrasies in die bestaande nywerheidsgebiede.

(6) 'n Groot kapitaalbesteding word vir die ontwikkeling van die Oranjeriviergebied aangeaan. Die grootste gedeelte van die besteding sal egter na bestaande nywerheidsgebiede vloei, aangesien die gebiede die meeste van die materiaal vir die konstruksiewerke sal voorsien. Die kapitaalbesteding mag egter 'n geringe mate van nywerheids- en mynbou-uitbreiding tot gevolg hê. Op die gebied van mynbou sal potensiële kalkneerslae vermoedelik ontwikkel word en 'n aantal steengroewe waarskynlik ontstaan. Materiaaloriënteerde nywerhede mag ook in die Oranjeriviergebied opgerig word, 'n goeie voorbeeld hiervan is die twee sementfabrieke wat in Philippolis beplan word om in die konstruksiebehoeftes te voorsien.

Vervolgens ontstaan die vraag watter mynbou- en nywerheidsontwikkeling mag die verbetering van die

vestigingspotensiaal/.....

vestigingspotensiaal in die Oranjeriviergebied as gevolg van die projek, tot gevolg hê? Die stremmende faktore wat deur die projek uitgeskakel word, kom hoofsaaklik in die Sentrale Streek voor wat nie 'n groot delfstofpotensiaal besit nie. Dit is dus onwaarskynlik dat groot-skaalse mynbou-ontwikkeling sal plaasvind.

Bestaande besproeiingskemas in Suid-Afrika het in die verlede hoofsaaklik nywerhede wat finale verbruiks-goedere produseer, tot gevolg gehad. Na verwagting sal soortgelyke industrieë in die Oranjeriviergebied opgerig word, wat gebaseer sal wees op bestaande sowel as toekomstige plekgebonde grondstowwe wat in die gebied geproduseer word. Die nywerheidsstruktuur sal dus vermoedelik bestaan uit vleisinmaakfabrieke, graanmeulens, katoenpluiserye, wolwasserye en die vervaardiging van wolstukgoedere, vervaardiging van suiwelprodukte, sement en die verwerking van vrugte, veral sitrus en wyn. Alhoewel die Westelike Streek 'n groot verskeidenheid delfstowwe besit, is dit onwaarskynlik dat die delfstowwe in die gebied verder verwerk sal word as gevolg van die projek, weens die stremmende faktore wat nogtans sal voorkom. Aangesien 'n moontlike tekort aan water in die Vaalrivieropvanggebied voorsien word, mag die beskikbaarheid van water ingevolge die Oranjerivierontwikkelingsprojek ook groot nywerheidswaterverbruikers na omliggende gebiede aantrek, soos die verwerkers van chemikalieë en die yster- en staalbedryf.

Uit bogenoemde bespreking volg dat die Oranjerivierontwikkelingsprojek vermoedelik nie 'n gedesentraliseerde nywerheidsgroeipunt tot gevolg sal hê nie, mits dit miskien nie groot waterverbruikers kan aantrek nie. In die voorafgaande onderafdelings van hierdie hoofstuk is

egter/.....

egter aangetoon dat die Westelike Streek groot moontlikhede vir nywerheidsvestiging inhou, indien sekere stremmende faktore oorkom kan word. Alhoewel die Oranjerivierontwikkelingsprojek kan bydra tot die uitskakeling van stremmende faktore in die Westelike Streek, sal 'n nywerheidsgroeipunt in die gebied alleen deur regeringsoptrede verkry kan word.

Indien 'n beleid van laissez faire deur die regering gevolg word, wat die bepaling van die mees voordeligste vestigingsplek aan private inisiatief oorlaat sonder definiteiwe aansporing in 'n bepaalde rigting, is dit onwaarskynlik dat die relatiewe nadele wat die Westelike Streek besit, gesien teenoor reeds bestaande nywerheidsgebiede, uitgeskakel sal word en gekonsentreerde nywerheidsvestiging in die gebied verkry sal word. Oor die algemeen word in die jongste tyd aanvaar dat Suid-Afrika die stadium in ekonomiese en sosiale ontwikkeling verkry het, waar positiewe regeringsbeleid toegepas moet word waarvolgens die volkshuishouding gelei kan word in ooreenstemming met 'n voorafopgestelde patroon. Indien die regering dit wenslik vind om 'n nywerheidsgroeipunt in die Westelike Streek op 'n positiewe wyse aan te moedig, soos deur verbetering van vervoerfasiliteite en toepassing van besondere voordele, mag dit 'n gekonsentreerde desentraliseerde nywerheidsgebied tot gevolg hê. Die wenslikheid al dan nie van 'n sodanige ontwikkeling sal grondige navorsing vereis, en val buite die bestek van die doeleindes van hierdie studie.

HOOFSTUK XI. ANDER MOONTLIKE INVLOEDE VAN DIE
ORANJERIVIERONTWIKKELINGSPROJEK.

Na die bespreking van die besproeiings- en nedersettingsmoontlikhede, hidro-elektriese kragontwikkeling en die moontlike invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek op die mynbou- en nywerheidspotensiaal van die Oranjeriviergebied, word ten slotte in hierdie hoofstuk kortliks gewys op die invloed van 1) kapitaalbesteding, 2) werkgeleentheid op die konstruksiewerke, 3) openbare dienste, en 4) vloedbeheer. Weens 'n gebrek aan inligting op hierdie stadium, is die bespreking ten opsigte van laasgenoemde aspekte by verre nog nie omvattend nie. Om 'n geheelbeeld van die moontlike invloed van die projekte verkry, word dit egter kortliks in hierdie hoofstuk weergegee.

1. Kapitaalbesteding

Die kapitaalbesteding ten opsigte van die Oranjerivierontwikkelingsprojek sal volgens die oorspronklike ramings wat deur die Departement van Waterwese gemaak is, ongeveer R450 miljoen beloop; waarvan R300 miljoen aan die waterwerke en sowat R150 miljoen vir hidro-kraginstallasies en die aankoop van grond bestee sal word. Weens die inflasionistiese druk wat Suid-Afrika egter oor die afgelope aantal jare ondervind het, sal die werklike uitgawes van die projek heelwaarskynlik aansienlik hoër wees as die oorspronklike ramings. Volgens die jongste begrotings wat goedgunstiglik deur die Departement van Waterwese verstrek is, sal die uitgawes aan die eerste konstruksiefase waaraan die regering hom verbind het, vir die vernaamste konstruksiewerke dan ook soos volg daar uitsien, naamlik:

Hendrik Verwoerddam	R94,643,000
Vanderkloofdam	R86,392,000
Oranje-Vistonnell	R77,697,000
Vanderkoofkanale en Klipfontein-	
Mentzmeerkanaal	R50,500,000
Bloemfontein pypleiding	R23,120,000
TOTAAL	<u>R332,352,000</u>

Daarbenewens sal die Elektrisiteitsvoorsieningskommissie ongeveer R31 miljoen aan die hidro-elektriese kragontwikkeling bestee. Al die uitgawes sal oor die tydperk 1963/64 tot 1974/75, aangegaan word.

Die kapitaalbesteding kan n verreikende invloed op die ekonomie van Suid-Afrika tot gevolg hê. Elke onbenutte of onderbesette produksiefaktor wat as gevolg van die besteding in die konstruksiewerke absorbeer word, sal inkome ontvang wat dit andersins nie sou verkry het nie. By die besteding van die inkome deur die produksiefaktore sal ander faktore inkome ontvang, wat weer op hulle beurt verhoogde uitgawes tot gevolg het en dus n verdere verhoging in inkome. Deur lekkasies soos byvoorbeeld invoer sal die sekondêre effek geleidelik verminder, hoe verder dit vanaf die inisiële besteding beweeg. Benewens die onbenutte produksiefaktore kan die faktore wat reeds in die produksieproses in werking is en wat n beperkte aanbod besit, deur die Oranjerivierontwikkelingsprojek en deur die proses van mededinging n groter inkomste verkry. Die verhoging in die faktorinkome kom egter nie ooreen met n styging in reële opbrengs en gevolglik reële inkome nie, maar is n inflasionistiese vermeerdering in geldinkome. Dit toon dan ook die belangrikheid van die tye waarin die verskillende konstruksiefases van die projek aangegaan word. In tye van ekonomiese/.....

ekonomiese inkrimping sal die kapitaalbesteding dus ook tot die grootste voordeel van die ekonomiese ontwikkeling van Suid-Afrika strek.

Om die effek van die kapitaalbesteding op die verskillende sektore in die volkshuishouding en in die onderskeie streke in die Oranjeriviergebied kwantitatief uiteen te sit, word statistiese data benodig met betrekking tot die tipe materiaal, toerusting en arbeidskoste waarvoor die kapitaalbesteding aangewend sal word, asook die gebiede waarvan die materiaal verkry sal word. Vanaf hierdie data en met behulp van inset-afset gegewens en 'n aantal aannames, is dit moontlik om 'n ekonomiese model op te stel wat die invloed van die uitgawes kwantitatief weergee.¹⁾ Voordat die tenders vir die onderskeie konstruksiewerke van die projek egter nie afgehandel is nie, is die basiese inligting nog nie beskikbaar vir die bepaling van die invloed van die kapitaalbesteding nie. 'n Kwantitatiewe beeld van die primêre en sekondêre effek van die kapitaaluitgawes van die projek op die land sowel as op die Oranjeriviergebied, was dus nie in hierdie studie moontlik nie weens die tyd wat dit nog sal neem om die tenders af te handel.

Sonder enige definitiewe kwantitatiewe maatstaf kan egter vooraf verwag word dat die inisiële invloed van kapitaalbesteding op die projek, groot uitbreidingsmoontlikhede vir die vervaardigers van sement, staal, sand, brandstof, plofstowwe en elektriese toebehore, sal

verskaf/.....

1) Vgl. Isard, W en Kuene, R.E. Philadelphia Industrial Region: A Study in Agglomeration Projection, Review of Economics and Statistics, Volume XXXV, No. 4, November 1953, pp. 289 tot 301.

verskaf. Die sekondêre invloed van verhoogde uitgawes sal hoofsaaklik afhanklik wees van die mate waarin plaaslike hulpbronne in die konstruksiewerke gebruik word en bottelnekke voorkom kan word. Volgens die Witskrif van 1962/63, sal die tenderaars versoek word om die maksimum gebruik te maak van Suid-Afrikaanse tegniese en geskoolde arbeid, asook van toerusting en materiaal wat in die Republiek beskikbaar is.²⁾ Suid-Afrika besit egter 'n beperkte aanbod ten opsigte van geskoolde arbeid en swaar masjinerie soos aardverskuiwingstoerusting, wat noodwendig aangevul sal moet word deur invoer. Die invoer verteenwoordig 'n lekkasie wat die sekondêre effek van die projek sal verminder. Aan die anderkant kan bottelnekke inflasie tot gevolg hê en veroorsaak dat die sekondêre invloed van die projek tot uitdrukking kom in verhoogde geldinkome in plaas van 'n styging in die reële opbrengs.

Vanuit 'n regionale oogpunt gesien sal die effek van die kapitaalbesteding ook grotendeels afhanklik wees van die mate waarin die hulpbronne in 'n besondere streek benut word. Die basiese materiaal en toerusting wat in die projek gebruik sal word en wat plaaslik beskikbaar is, sal egter vermoedelik hoofsaaklik vanaf bestaande nywerheidsgebiede verkry word. Die primêre en sekondêre effek van die kapitaalbesteding sal dus in dié nywerheidskomplekse ondervind word en waarskynlik nie veel tot die ontwikkeling van die Oranjeriviergebied bydra nie. Om die ekonomiese ontwikkeling van die onderskeie streke in die/.....

2) Vgl. Witskrif van 1962/63, op.cit., p.36.

die Oranjeriviergebied te bevorder, is dit dus noodsaaklik dat sover as moontlik gebruik gemaak word van onbenutte of onderbesette arbeid wat in die gebiede aanwesig is of as tweede alternatief na die gebiede getrek kan word. Hierdeur kan die reële inkome van die inwoners van die gebiede verhoog word, wat sal lei tot verdere welvaart in die Oranjeriviergebied.

2. Werkgeleentheid op die konstruksiewerke

Die volgende aspek wat vervolgens in hierdie hoofstuk bespreek word, is die werkgeleentheid wat op die konstruksiewerke van die Oranjerivierontwikkelingsprojek sal ontstaan. Volgens data wat vanaf die Departement van Waterwese verkry is, sal ongeveer 14,660 persone tydens die eerste konstruksiefase van die Oranjerivierontwikkelingsprojek, op die konstruksiewerke benodig word. Die verwagte indiensname by die vyf verwante konstruksiewerke waarmee n aanvang gemaak sal word, sien naamlik soos volg daaruit:

	<u>Blankes</u>	<u>Kleurling/Bantoe</u>	<u>Totaal</u>
Hendrik Verwoerddam	500	2,500	3,000
Vanderkloofdam	340	3,120	3,460
Oranje-Vistunnel	1,000	5,000	6,000
Vanderkloofkanale en Kalkfontein- Mentzmeerkanal	300	1,500	1,800
Bloemfontein pyp- lyding	100	300	400
TOTAAL	2,240	12,420	14,660

Die blanke werknemers sal hoofsaaklik uit geskoolde arbeid in die vorm van toesighoudende personeel, toerusting-operateurs, vakmanne en voertuigbestuurders bestaan. Daarteenoor sal die nie-Blanke volksgroepe grotendeels ongeskoolde arbeid moet verrig.

Die/.....

Die Oranjeriviergebied is oorwegeneend n Blanke tuisland, alhoewel daar ook veral na die weste kleurlingreservate voorkom. Bantoegebiede is egter oor die algemeen afwesig in die gebied wat deur die projek regstreeks geraak sal word. Die regeringsbeleid ten opsigte van die indiensneming op die Oranjerivierontwikkelingsprojek is dan ook hoofsaaklik daarop gemik om die Blanke hartland van Suid-Afrika te bewaar, en voorkeur sal dus in die volgorde blank, Kleurling, Bantoe, toegepas moet word. Daarbenewens word n beperking op die kontrakteurs geplaas ten einde openbare owerhede en boere te beskerm ten opsigte van hoër salarisse en lone wat aan werknemers op die konstruksiewerke beskikbaar mag kom; naamlik geen blanke of nie-blanke werknemers wat die voorafgaande 12 maande in diens was van boere, plaaslike owerhede, provinsiale administrasies, regeringsdepartemente of semi-regeringsdepartemente, mag deur die kontrakteur aangestel word op die konstruksiewerke nie. Sover as moontlik moet ook gebruik gemaak word van plaaslike geskoolde en ongeskoolde arbeid, waar die kontrakteur dit egter wenslik mag vind om blanke geskoolde en ongeskoolde werknemers soos tegnici en ingenieurs, van die buiteland na Suid-Afrika te bring, kan dit in samewerking met die Departement van Immigrasie gedoen word.

Die uitvoering van die regeringsbeleid ten opsigte van die indiensname by die konstruksiewerke mag sekere probleme meebring. Dit blyk naamlik dat die kontrakteurs in die voorlopige werke hoofsaaklik van Bantoe-arbeid gebruik gemaak het, byvoorbeeld op 30 September 1965 was die indiensname volgens volksgroep en konstruksiewerk, soos volg:

Blankes/.....

	<u>Blankes</u>	<u>Kleur linge</u>	<u>Bantoes</u>	<u>Totaal</u>
Hendrik Verwoerddam	167	74	1,177	1,418
Vanderkloofdam	152	38	818	1,008
Oranje-Vistonnell	341	249	1,814	2,404
Vanderkloofkanale	84	10	270	364
TOTAAL	744	371	4,079	5,194

Die tendens kan klaarblyklik toegeskryf word aan die Kleurlinge se. vooroordeel ten opsigte van sekere soort arbeid, wat hulle as benede hul waardigheid beskou. Daarbenewens bestaan daar ook blykbaar 'n noeding tot vrywillige werkloosheid of onderbesetting by die Kleurlinge. Die menslike faktor sal by die uitvoering van die regeringsbeleid op een of ander wyse oorkom moet word. Deur indiensname van die Bantoe word 'n wesentlike gevaar geskep, aangesien die verskuiwing van die Bantoe na voltooiing van die konstruksiewerke aansienlike probleme mag meebring.

Gesien vanuit 'n regionale oogpunt hou die verhoogde werkgeleentheid in die gebiede wat daardeur geraak word, 'n verhoging in die reële inkome en gevolglik ook in die koopkrag van die gebiede in. Die grootste voordeel kan egter vir die gebiede verkry word, indien die plaaslike arbeid wat onbenut of onderbeset is by die konstruksiewerke ingeskakel kan word. Dit sal nie alleen lei tot 'n verhoogde koopkrag van die gebiede nie, maar sal deur 'n vermeerdering in die inkome per gesin die algemene welvaart van die besonderde gebiede verhoog.

3. Openbare dienste en ontspanningsfasiliteite

Na die bespreking van die moontlike invloed van kapitaalbesteding en werkgeleentheid op die konstruksiewerke, word vervolgens aandag gegee aan die openbare dienste en ontspanningsfasiliteite wat as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek in die betrokke gebied opgerig sal word. Aangesien die eerste konstruksiefase van die projek alleen betrekking het op die Sentrale Strek en geen openbare dienste en ontspanningsfasiliteite wat as gevolg van die projek sal ontstaan, tot dusver in die ander hoofstreek in die/..

die vooruitsig gestel word nie, het die uiteensetting dan ook alleen betrekking op die Sentrale Streck.

Die eerste vraag wat ontstaan is hoe sal die beplande of voorgestelde openbare dienste en ontspanningsfasiliteite by die bestaande geriewe aansluit, met ander woorde wat is die posisie van die Sentrale Streck ten opsigte van openbare dienste en ontspanningsfasiliteite?

Soos reeds in deel TWEE van hierdie studie aange-
toon is, is die tersiêre bedrywigheide in die Sentrale
Streck hoofsaaklik daarop gekonsentreerd om in die be-
hoeftes van die landbou te voorsien. Bestaande onderwys-,
hospitaal- en biblioteekdienste voldoen dan ook aan die
huidige behoeftes en kom redelik goed versprei oor die ge-
bied voor. Twee nasionale paaie kruis deur die Sen-
trale Streck, naamlik die padverbinding tussen Johannesburg
en Kaapstad oor Kimberley; en die pad vanaf die Rand
oor Bloemfontein wat by Colesberg vork in twee paaie,
wat onderskeidelik na Port Elizabeth en Kaapstad gaan.
Die vernaamste dorpe in die gebied is ook met hoofpaaie
aan mekaar verbind, soos aangetoon word in Kaart Nr. 6.
In die kaart kan ook waargeneem word dat die spoorver-
bindings in die Sentrale Streck redelik goed verteen-
woordig is, met vername spoorwegaansluitings soos De Aar,
Colesberg en Kimberley, en direkte spoorverbindinge met
drie van die vernaamste hawens, te wete Kaapstad, Port
Elizabeth en Oos-Londen, asook 'n spoorverbinding met
Suidwes-Afrika.

Openbare dienste is 'n voorvereiste vir enige mate
van ekonomiese ontwikkeling. Daarteenoor maak ont-
spanning 'n steeds belangriker aspek van die moderne same-
lewing uit, wat hoofsaak toegeskryf kan word aan die
vermeerdering in die algemene welvaart en vrye tyd wat
beskikbaar is. Binnenshuise ontspanningsgeriewe is

in/.....

23

24

25

26

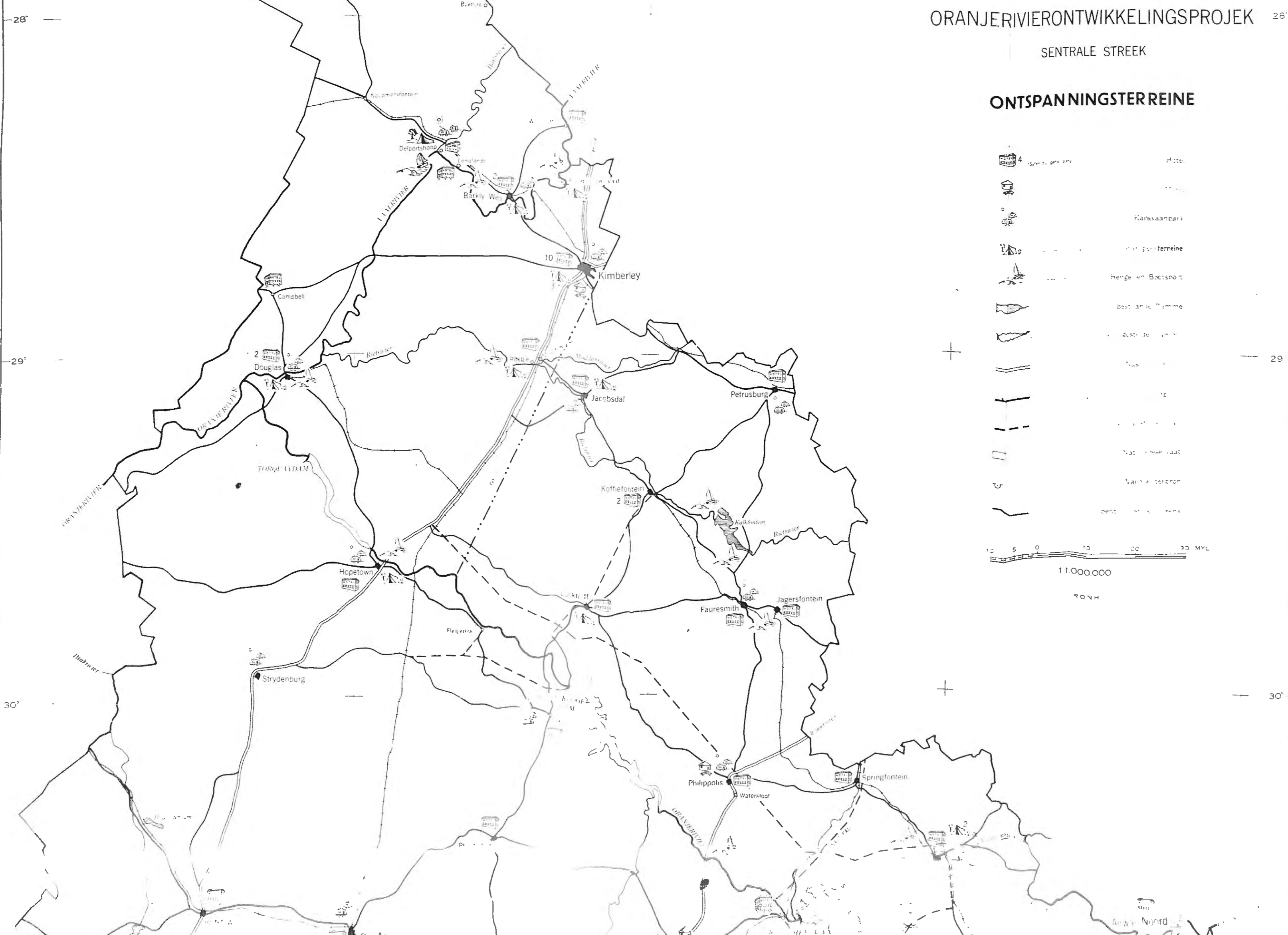
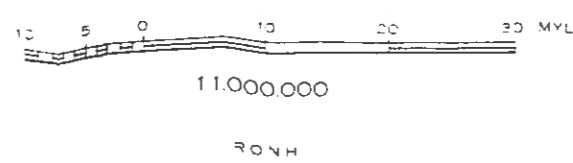
Kaart Nr 6

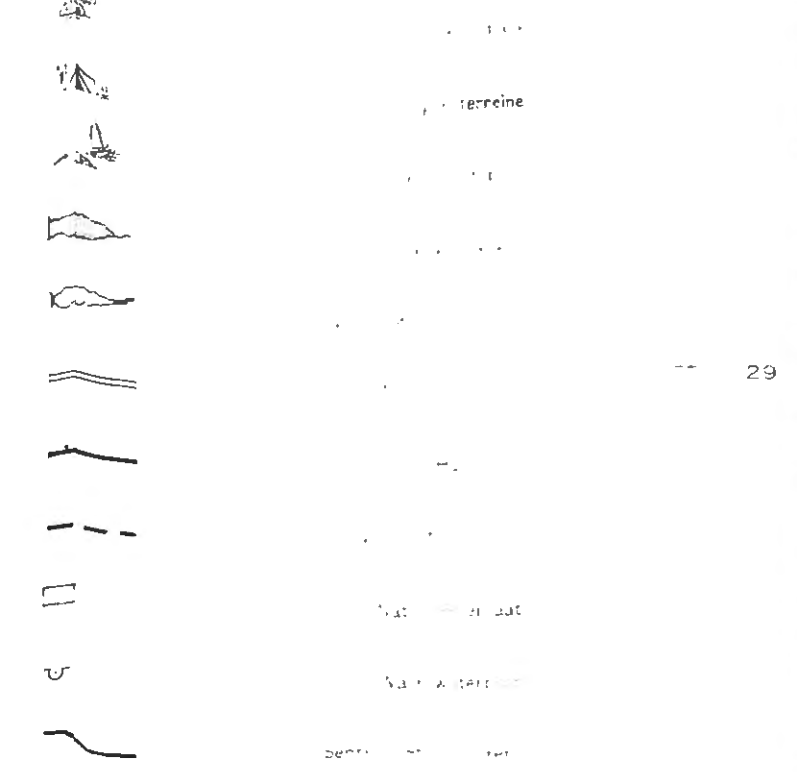
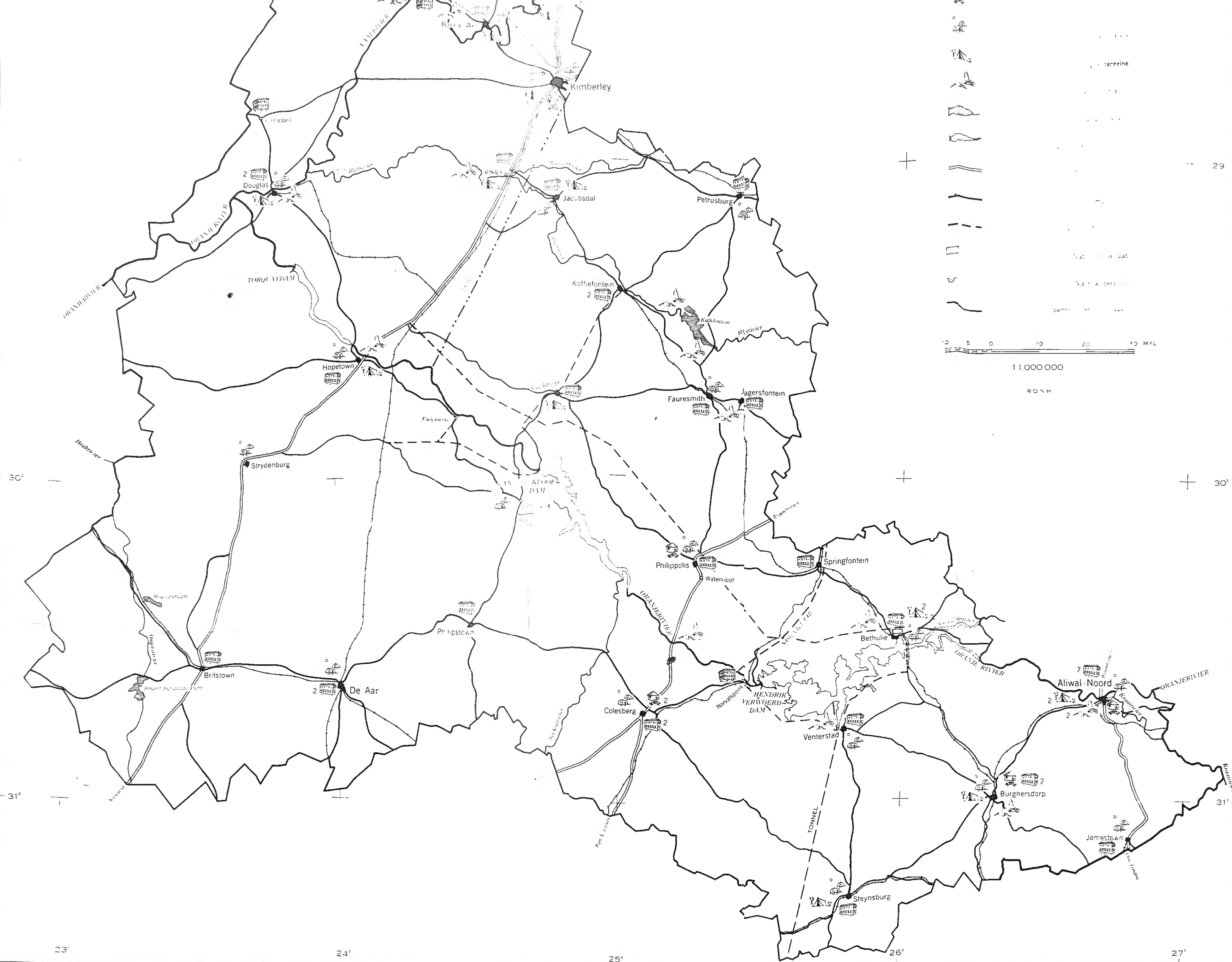
ORANJERIVIERONTWIKKELINGSPROJEK

SENTRALE STREEK

ONTSPANNINGSTERREINE

- 4 (Suid-gehoort) Hote
- 10 (Suid-gehoort) Hote
- 10 (Suid-gehoort) Karavaanpark
- 10 (Suid-gehoort) Hange en Boetsoot
- 10 (Suid-gehoort) Hange en Boetsoot
- 10 (Suid-gehoort) Hange en Boetsoot
- 10 (Suid-gehoort) Hange en Boetsoot
- 10 (Suid-gehoort) Hange en Boetsoot
- 10 (Suid-gehoort) Hange en Boetsoot
- 10 (Suid-gehoort) Hange en Boetsoot
- 10 (Suid-gehoort) Hange en Boetsoot
- 10 (Suid-gehoort) Hange en Boetsoot
- 10 (Suid-gehoort) Hange en Boetsoot
- 10 (Suid-gehoort) Hange en Boetsoot

1:11,000,000
R.O.N.H.

in die Sentrale Strek betreklik beperk. Bioskope kom in meeste van die dorpe voor, terwyl biljarttafels en ander soortgelyke geriewe deur sommige van die hotelle verskaf word. Die kwaliteit van die geriewe vergelyk egter swak met groter stedelike sentrums en die afwesigheid van teaters en dies meer maak die Sentrale Strek onaantreklik vir die geskoolde arbeiders, aangesien die ontspanningsgeriewe veral vir die plaaslike bevolking van besondere belang is.

Daarteenoor is die warmwaterbronne wat by Aliwal-Noord aangetref word, alreeds die tradisionele vakansie-oord van meeste boere in die Noordoos-Kaap en Suidoos-Vrystaat, terwyl dit ook ander besoekers van oor die hele land trek. Besoeksyfers wat deur Aliwal-Noord se stadsklerk vrygestel is, toon dan ook dat daar gedurende 1964 nie minder as 320,000 besoekers by die bronne opgedaag het nie.

Die verspreiding van ander ontspanningsterreine en akkommodasie dienste soos hotelle, motelle, karavaanparke, kampeerterreine, hengel en bootsport, word ook in kaart Nr. 6 aangetoon. Uit die kaart is dit opmerklik dat van die 50 gelisensieerde hotelle wat in die Sentrale Strek aangetref word, 10 in Kimberley en 7 in Aliwal-Noord is, terwyl die ander betreklik eweredig versprei oor die gebied voorkom. Die groot aantal hotelle in Kimberley hang saam met die stad se groot bevolking en die omvang van ekonomiese bedrywighede wat in die gebied verkry word, terwyl die verklaring vir die sewe hotelle in Aliwal-Noord gesoek moet word in die dorp se belangrikheid as 'n ontspanningsoord. Omdat motelle nog 'n relatief jong verskynsel in Suid-Afrika is, tref ons in die Sentrale Strek slegs 6 aan, waarvan twee in Colesberg geleë is, aangesien dit ongeveer halfpad tussen die Rand en Kaapstad op die nasionale roete lê.

Die/.....

Die algemene vakansiepatroon in Suid-Afrika is besig om te verander; hotelle neem af in populariteit terwyl karavane steeds meer veld wen. Volgens die Caravan Club of South Africa kom daar byvoorbeeld na skatting gemiddeld 4,000 nuwe karavane jaarliks op die pad. In die Sentrale Streek is daar egter slegs 19 karavaanparke, wat dus n verdere uitbreiding in die rigting mag regverdig. Alhoewel daar ook ongeveer 16 kampeerterreine in die Sentrale Streek aangetref word, is die geriewe op die terreine in baie gevalle swak ontwikkel. Dieselfde geld ook vir die geriewe ten opsigte van hengel en watersport wat betreklik goed versprei oor die gebied voorkom. Daarbenewens kom slegs 2 natuurreserve in die streek voor wat albei deur plaaslike besture beheer word, naamlik te Barkley-Wes en Bethulie. Sportgeriewe soos gholfbane, tennisbane, swembaddens en sportvelde, is redelik goed verteenwoordig.

Uit bostaande bespreking kan dus tot die gevolgtrekking gekom word dat openbare dienste in die plaaslike behoeftes voorsien, maar dat ontspanningsgeriewe in baie gevalle verbeter en aangevul kan word, veral met die oog op nasionale gebruikmaking. Die vraag ontstaan vervolgens watter openbare dienste en ontspanningsfasiliteite sal as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek opgerig word en wat mag die invloed daarvan wees?

Openbare dienste sal hoofsaaklik bestaan uit die aanbou van skole in die omgewing van die konstruksiewerke, n hospitaal by Steynsburg en biblioteekdienste wat aan die werknemers van die projek verskaf kan word. Die beplande padverbindings wat in die vooruitsig gestel word as gevolg van die projek, word op kaart Nr. 6 aangetoon. In die kaart kan waargeneem word dat die voorgestelde paaie gekonsentreerd is op die konstruksiewerke, alhoewel

dit ook die toekomstige ontwikkeling van die projek ten opsigte van besproeiing in aanmerking neem.

Gholf- en tennisbane, swembaddens en ander sportterreine sal vir die gerief van die werkers by die konstruksiekampe opgerig word, wat na voltooiing van die projek vir ontspanningsdoeleindes aangewend kan word. Die Oranje-Vrystaatse Provinsiale Administrasie beplan om die konstruksiekamp by die Hendrik Verwoerddam in 'n ontspanningsoord te omseep, terwyl die oprigting van ontspanningsgeriewe en 'n natuurtuin by die Oranje-Vistunnelinlaat reeds deur die Kaapse Provinsiale Administrasie goedgekeur is. Laasgenoemde Administrasie ondersoek bowendien die moontlikhede vir 'n ontspanningsoord by die Vanderkoofdam, terwyl die daarstelling van 'n visteeltstasie in Oos-Kaapland ook reeds goedgekeur is ten einde geskikte varswatervis vir die betrokke damme in die Oranje te kweek. As in aanmerking geneem word dat daar volgens die Transvaalse Afdeling vir Natuurbewaring gemiddeld R1.00 bestee word vir elke pond vis wat 'n hengelaar vang, kan 'n sodanige ontwikkeling tot groot voordeel van die betrokke gebiede strek.

Opelug-ontspanning neem teenswoordig vinnig toe in populariteit in Suid-Afrika, wat hoofsaaklik toegeskryf kan word aan die steeds toenemende verstedeliking van die bevolking en die daarmee gepaardgaande kantoorwerk. Die drie hoofopgaardamme van die Oranjerivierontwikkelingsprojek hou dus ten opsigte van ontspanning groot moontlikhede in. Die gebiede wat hierdeur geraak word verkry dus 'n fasiliteit wat kan dien as 'n verdere stimulus vir hulle mate van ekonomiese ontwikkeling, terwyl daar terselfdertyd in die toenemende landsbehoefte aan geskikte opelugontspanningsterreine voldoen word. Daarbenewens sal die betrokke gebiede ook meer aantreklik word vir geskoolde arbeiders/.....

arbeiders weens die beskikbare fasiliteite.

4. Vloedbeheer

Ten slotte word in hierdie hoofstuk stilgestaan by die vloedbeheer wat die Oranjerivierontwikkelingsprojek tot gevolg sal hê. Die Oranjerivier is bekend vir die omvang van sy vloede. Op 24 Maart 1925 het n vloed van 320,000 kubieke voet per sekonde in die Oranje by Hopetown voorgekom, terwyl n groter vloed van 400,000 kubieke voet per sekonde in Februarie 1874 op dieselfde punt aangetref is. By Prieska, geleë stroom-af van die Vaal-Oranje-samevloei, is vloede van meer as 500,000 kubieke voet per sekonde reeds aangeteken. Die moontlikhede vir sekere vloedgroottes in die Oranjerivier, is deur die Departement van Waterwese bereken en sien soos volg daaruit:

<u>Frekwensie</u>	<u>Kubieke voet per sekonde</u>
1 in 10 jaar	170,000
1 in 20 jaar	234,000
1 in 35 jaar	288,000
1 in 50 jaar	312,000
1 in 100 jaar	354,000
1 in 200 jaar	395,000
1 in 500 jaar	451,000

Die vernaamste skade wat deur vloede aangerig word, kom in die 50,000 morg besproeibare en potensiële alluviale grond aan die oewers van die Benede-Oranje voor. Weens n gebrek aan data ten opsigte van die geldskade wat deur die vloede in die Oranjerivier veroorsaak word, kan die moontlike skades teen sekere vloedintensiteite nie bepaal word nie. Oor die algemeen behoort dit egter nie buitengewoon groot te wees nie. Volgens die Departement van Waterwese verrig vloedwaters met n intensiteit van meer as 150,000 kubieke voet per sekonde eers noemenswaardige skades in die omliggende vallei van die rivier.

Vloedbeheer is een van die minder belangrike doelstellingen van die Oranjerivierontwikkelingsprojek. Volgens die Departement van Waterwese sal die omvang van beheerwerke wat nodig is om die vloedskades te verminder en die hoë koste verbonde daaraan, buite verhouding wees met die voordele wat daaruit behaal sal kan word. In die bespreking kan dus volstaan word met die feit dat skadelike vloede met 50 persent na voltooiing van die eerste konstruksiefase van die projek, verminder sal word.

DEEL VIER

SAMEVATTING EN GEVOLGTREKKINGS

HOOFSTUK XII. SAMEVATTING EN GEVOLGTREKKINGS

Die doel van hierdie studie is eerstens om die heterogene sosio-ekonomiese patroon in die gebied wat deur die Oranjerivierontwikkelingsprojek beïnvloed sal word, duidelik te omskryf en te kwantifiseer; en tweedens om die moontlike ekonomiese invloed van die projek aan te toon. Ten einde as agtergrond te dien vir die verdere bespreking, is die ondersoekgebied in deel EEN afgebaken en die fisiese kenmerke en bevolking van die gebied kortliks omskryf. In deel TWEE is die ekonomiese struktuur en enkele dinamiese eienskappe van die Oranjeriviergebied aan die hand van nasionale rekeninge syfers, naamlik die bruto geografiese produk, persoonlike inkome en bruto kapitaalvorming, uiteengesit. Daarna is in deel DRIE aandag gegee aan die moontlike ekonomiese invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek. Weens 'n gebrek aan data op hierdie stadium, was dit egter alleen moontlik om 'n tentatiewe en kwalitatiewe uiteensetting in laasgenoemde deel weer te gee.

Dit is ten slotte van pas om bogenoemde bespreking in hierdie hoofstuk saam te vat en die gevolgtrekkings wat daaruit ontstaan het, aan te dui. Vervolgens word die ekonomiese strukturele kenmerke en moontlike ekonomiese invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek in die vier onderskeie hoofstreke en vir die gebied as 'n geheel, in afdelings 1 tot 5 saamgevat, waarna in afdeling 6 gewys word op die behoefte aan verdere ekonomiese navorsing ten opsigte van die Oranjerivierontwikkelingsprojek.

1. Die Suidelike Streek

Die Suidelike Streek omvat in hierdie studie die gebied wat oor die algemeen in die beplanning van die Oranjerivierontwikkelingsprojek as die Vis- Sondagsriviersektor bekend staan. Dit strek vanaf Port Elizabeth in die suide

tot/.....

tot n lyn benoorde Middelburg-Maraisburg-Molteno. In hierdie studie is dit in twee substreke verdeel, naamlik die Benede-Sondagsriviergebied en die Visriviergebied. Topografies bestaan die Suidelike Streek uit die fisiografiese indeling wat bekend staan as streke grensende aan die plato, met die Oos-Kaapse Hooglande in die noorde, die Groot Karoo in die weste en die Kaapse Plooiingsgordel en suidelike kusgebied in die suide en suidooste. Die klimaat in die gebied wissel van n Suidelike Steppe klimaat in die noorde tot n Karoo-klimaat in die weste en n gematigde klimaat in die suide.

(a) Bevolking en ekonomiese struktuur

Bevolking: In 1960 het die Suidelike Streek n totale bevolking van sowat 566,500 persone gehad, wat uit 157,700 blankes, 265,000 Bantoes en 143,000 Kleurlinge en Asiate bestaan het. Die bevolking is hoofsaaklik in die Benede-Sondagsriviergebied saamgetrek. In die substreek was naamlik 405,700 persone, of 72 persent van die totale bevolking in die hoofstreek, in 1960 woonagtig. Die Benede-Sondagsriviergebied het dan ook n bevolkingsdigtheid van 162 persone per vierkante myl in 1960 gehad, vergeleke met 11 persone per vierkante myl in die Visriviergebied.¹⁾ Daarbenewens was sowat 90 persent van die totale bevolking in die Suidelike Streek in stedelike gebiede woonagtig, met die grootste bevolkingskonsentrasie in die Port Elizabeth-Uitenhage nywerheidskompleks.

Bruto geografiese produk: Die Suidelike Streek se bruto geografiese produk het in 1961/62 ongeveer R251.5 miljoen
beloop,/.....

1) Vgl. tabel 1.

beloop, wat sowat 5 persent van die bruto binnelandse produk in Suid-Afrika uitgemaak het.²⁾ In ooreenstemming met die bevolkingskonsentrasie het 86.7 persent van die bruto geografiese produk in hierdie hoofstreek, in die Benede-Sondagsriviergebied ontstaan. Die sametrekking van ekonomiese bedrywighede in hierdie substreek kan hoofsaaklik aan die relatiewe belangrikheid van fabriekswese en konstruksie toegeskryf word, wat 'n gemiddelde jaarlikse persentasie-aandeel van oor die 40 persent van die bruto geografiese produk oor die termyn 1954/55 tot 1961/62 gehad het. Landbou het weer 'n belangrike rol in die ekonomiese ontwikkeling van die Visriviergebied vervul, waar dit 36.2 persent van die bruto geografiese produk in 1961/62 uitgemaak het. Mynbou kom alleen in die vorm van steengroewe voor, terwyl die bydrae van die tersiêre produksietakke goed vergelyk met dié van die land as 'n geheel.³⁾

Die private sektor se aandeel van die bruto geografiese produk van die Suidelike Streek het ongeveer 77 persent in 1961/62 beloop, vergeleke met 75 persent vir die land as 'n geheel. Daarteenoor was die persentasie-aandeel van arbeidsvergoeding weer laer as die van Suid-Afrika, naamlik 50.5 persent teenoor 60.0 persent onderskeidelik in 1961/62. Die blankes se bydrae tot die bruto geografiese produk van die hoofstreek was ongeveer 78 persent in 1961/62, in vergelyking met die 12.3 persent van die Bantoes en die 10.3 persent van die Kleurlinge en Asië.

Die/.....

2) Vgl. tabel 4.

3) Vgl. tabelle 19.1 en 19.2

Die Suidelike Streek se bruto geografiese produk het teen 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 3.6 persent van 1954/55 tot 1961/62 toegeneem, wat die laagste groeikoers van al die hoofstreek in die Oranjeriviergebied oor die periode was.⁴⁾ Dit kan hoofsaaklik toegeskryf word aan die stadige tempo van ontwikkeling in die Visriviergebied, waar die bruto geografiese produk teen 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 0.9 persent gestyg het, vergeleke met 4.1 persent in die Benede-Sondagsriviergebied. Die stadige toename in die bruto geografiese produk van die Visriviergebied kan weer toegeskryf word aan 'n afname in die bydrae van landbou, teen 'n gemiddelde van 3.6 persent jaarliks.

In teenstelling met die lae groeikoers in die bruto geografiese produk van die Suidelike Streek, was die bruto geografiese produk per capita in die streek R421 in 1961/62, vergeleke met R340 in die Oranjeriviergebied as 'n geheel. In ooreenstemming hiermee was die bruto geografiese produk per capita van die onderskeie volksgroepe in die hoofstreek ook betreklik hoog. In die geval van die blankes was dit R1201 in 1961/62, in vergelyking met R1143 vir die Oranjeriviergebied; terwyl dit vir die Bantoes R110 teenoor R84 en vir die Kleurlinge en Asiats R169 teenoor R122, respektiewelik beloop het.⁵⁾

Persoonlike inkome: Die persoonlike inkome van die Suidelike Streek het van R174.7 miljoen in 1954/55 tot R217.9 miljoen in 1961/62 toegeneem, wat gelykstaande is aan 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 3.2 persent. Daar-teenoor het die bevolking teen 'n gemiddelde jaarlikse koers van/.....

4) Vgl. tabel 28.

5) Vgl. tabel 31.

van 4.2 persent aangewas, terwyl die verbruikersprysindeks in Suid-Afrika oor dieselfde tydperk teen 2.0 persent jaarliks gestyg het. Hieruit is dit duidelik dat die algemene ekonomiese welsyn van die inwoners in hierdie hoofstreek oor die besondere periode afgeneem het. In die substreke is dieselfde neiging ook waarneembaar.⁶⁾

Bruto kapitaalvorming:

Die bruto kapitaalvorming in die Suidelike Streek het met geringe skommelings van R32.0 miljoen in 1954/55 tot R36.8 miljoen in 1959/60 gestyg, waarna dit geleidelik na R28.8 miljoen in 1961/62 gedaal het. Die daling het hoofsaaklik in die Benede-Sondagsriviergebied plaasgevind, wat vir sowat 75 persent van die totale bruto kapitaalvorming in die Suidelike Streek verantwoordelik was.⁷⁾

Uit die samestelling van die bruto kapitaalvorming in die Suidelike Streek blyk dit dat landbou, bosbou en visserye vir 18.2 persent van die bruto kapitaalvorming in 1954/55 verantwoordelik was, teenoor 10.1 persent in 1961/62. Daarteenoor het die persentasie-aandeel van fabriekswese en konstruksie van 10.9 persent in 1954/55 tot 19.4 persent in 1961/62 toegeneem. Die bruto kapitaalvorming in fabriekswese en konstruksie het hoofsaaklik in die Benede-Sondagsriviergebied voorgekom, terwyl die relatiewe afname van die kapitaalvorming in landbou weer in die Visriviergebied plaasgevind het. Benewens bogenoemde produksietakke was die kapitaalvorming in vervoer, opberging en kommunikasie en algemene regeringsdienste, relatief die grootste in die streek.⁸⁾

Ongeveer 53.6 persent van die bruto kapitaalvorming in die Suidelike Streek het uit die aktiwiteite van die

private/.....

6) Vgl. tabel 33.

7) Vgl. tabel 13.

8) Vgl. tabelle 35.1 en 35.2

private sektor in 1961/62 ontstaan, terwyl 28.2 persent deur owerheidsondernemings en openbare korporasies en 18.2 persent deur openbare owerhede aangegaan is. In vergelyking hiermee was die private sektor se bydrae ongeveer 60 persent vir die land as n geheel in 1961/62, dié van owerheidsondernemings en openbare korporasies 19 persent en openbare owerhede 22 persent. Daarbenewens is die verhouding van die bruto kapitaalvorming tot die bruto geografiese produk in die Suidelike Streek ook die laagste van al die hoofstreke in die Oranjeriviergebied. Dit was naamlik 11.4 persent in 1961/62, vergeleke met 16.4 persent vir die Oranjeriviergebied en 20.4 persent vir die land as n geheel.

(b) Moontlike invloed van die projek

Landbou: Soos hierbo aangetoon, is landbou n belangrike produksietak in die ekonomiese ontwikkeling van die Visriviergebied. Wol, bokhaar, vleis, suiwelprodukte en sitrusvrugte, is die vernaamste landbouprodukte wat in die Suidelike Streek geproduseer word. Na verwagting sal omtrent 113,000 morg in die Suidelike Streek onder besproeiing kom na voltooiing van die Oranjerivierontwikkelingsprojek, waarvan 16,000 morg na voltooiing van die eerste konstruksiefase reeds besproeibaar sal wees. Die verwagte waarde van die opbrengs per morg teen heersende pryse, sal in die Benede-Sondagsriviergebied ongeveer R450 gemiddeld beloop en in die Visriviergebied in die omgewing van R300 wees. Na voltooiing van die eerste konstruksiefase sal dus sowat R5.4 miljoen se landbouprodukte onder besproeiing geproduseer word., wat 21 persent van die gemiddelde waarde van produksie van R25.2 miljoen oor die tydperk 1959/60 tot 1961/62 uitmaak.

Die/.....

Die 113,000 morg besproeiingsgrond behoort daarenteen R36.8 miljoen se landbouprodukte te lewer, wat $1\frac{1}{2}$ keer groter is as die gemiddelde produksie oor die gemelde tydperk. Die produksie sal vermoedelik bestaan uit lusern, koring, hawer en gars; en tot 'n mindere mate ook uit katoen, appelkose, wingerdvrugte en perskes.

Die belangrikste probleme wat vir die gebied voorsien kan word, is meer van 'n tegniese aard soos brakgrond, dreineringsprobleme, grondvrugbaarheidsprobleme, plaeg en siektes. Vanuit 'n ekonomiese oogpunt is 'n gebrek aan alternatiewe gewasse, een van die vernaamste probleme. Dit mag veral 'n knelpunt veroorsaak indien afsetprobleme ten opsigte van die produkte wat geproduseer word, intree.

Mynbou: Mynbou bestaan in die Suidelike Streek hoofsaaklik uit steengroewe. Weens 'n geringe delfstofpotensiaal behoort die Oranjerivierontwikkelingsprojek weinig, indien enige invloed op die produksietak in hierdie hoofstreek te hê.

Fabriekswese en konstruksie:

Die Port Elizabeth-Uitenhage nywerheidskompleks, wat een van die vier vernaamste nywerheidsgebiede in Suid-Afrika is, kom in die Suidelike Streek voor. 'n Betrekkelik reëmatige verspreiding van nywerheidsaktiwiteite word in die gebied aangetref, met die hoofklem op die motornywerheid, tekstielfabriek en die vervaardiging van kledingstukke, metaalprodukte en nie-metaalhoudende mineraalprodukte. In die ander dele van die hoofstreek kom hoofsaaklik beskutte nywerhede voor soos bakkerye, botter en kaasfabriek, graanmeulens en die vervaardiging van bakstene en klei. Uit die bespreking in hoofstuk X wil dit voorkom asof die Oranjerivierontwikkelingsprojek nywerheidsvestiging nie veel in die Suidelike Streek sal beïnvloed nie. Dit mag egter in die noorde van die

gebied/.....

gebied, materiaaloriënteerde nywerhede tot gevolg hê. Die kapitaalbesteding op die konstruksiewerke mag 'n mate van nywerheidsuitbreiding in die Port Elizabeth-Uitenhage gebied veroorsaak, aangesien die gebied 'n gedeelte van die materiaal wat in die aanbou van die damme gebruik sal word, sal verskaf.

Tersiëre produksietakke: Soos reeds in hoofstuk VII van hierdie studie aangedui is, vergelyk die tersiëre produksietakke in die Suidelike Streek en meer in besonder in die Benede-Sondagsriviergebied, goed met dié van die land as 'n geheel. In die noordelike gedeelte van die Visriviergebied, is die produksietakke egter hoofsaaklik ingerig om diens aan die landbou te lewer. Die voorsiening van water aan dorpe, elektriese krag en 'n verbetering van die vervoernetwerk in die noordelike gedeeltes van die Suidelike Streek, is die vernaamste invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek op die tersiëre dienste. Ontspanningsgeriewe mag egter ook as gevolg van die projek in hierdie streek opgerig word, wat as stimulus vir verdere ekonomiese uitbreiding kan dien.

2. Die Oostelike Streek

Die Oostelike Streek omvat die gebied wat oor die algemeen as die Suidoos-Vrystaat bekend staan, asook die landdrosdistrikte van Lady Grey en Herschel in die Kaapprovinsie. Dit strek vanaf die grense van laasgenoemde distrikte in die suide tot die grense van die distrikte van Bloemfontein en Thaba'Nchu in die noorde; en vanaf die Basoetolandgrens in die ooste tot die grense van die landdrosdistrikte van Trompsburg, Edenburg en Bloemfontein in die weste. In hierdie studie is dit verdeel in vier substreke, naamlik Lady Grey-Herschel-, Wepener-Zastron-, Suidoos-Vrystaat- en die Kafferriviergebied.

Topografies bestaan die Oostelike Streek uit die fisio-
grafiese indeling wat as die Hoëveld (Formasie Karoo) be-
kend staan. Die klimaat in die gebied staan bekend as
die Noordelike Steppe klimaat, dit wil sê halfdor met
somerreënval.

(a) Bevolking en ekonomiese struktuur

Bevolking: In 1960 het die Oostelike Streek 'n totale
bevolking van sowat 354,500 persone gehad, wat uit
82,700 blankes, 258,400 Bantoes en 13,400 Kleurlinge en
Asiate bestaan het. Die bevolkingsdigtheid in die gebied
was 31 persone per vierkante myl in 1961/62, wat goed ver-
gelyk met die digtheid van die Republiek van 34 persone
per vierkante myl. Die grootste gedeelte van die be-
volking is in die Kafferriviergebied en meer in besonder
in Bloemfontein, saamgetrek.⁹⁾ Alleen 50 persent van
die bevolking is egter in stedelike gebiede woonagtig,
vergeleke met 75 persent in die Suidelike Streek. Die
bevolking het van 1946 tot 1960 teen 'n gemiddelde jaarlikse
groeiakoers van 2.6 persent aangewas, wat gunstig vergelyk
met die ooreenstemmende toename in die bevolking van die
Republiek van 2.9 persent.

Bruto geografiese produk: Die Oostelike Streek se bruto
goografiese produk het in 1961/62 ongeveer R97.2 miljoen
beloop, wat sowat 2 persent van die bruto binnelandse
produk in Suid-Afrika uitgemaak het.¹⁰⁾ In ooreenstem-
ming met die bevolkingskonsentrasie het 85.6 persent van
die bruto geografiese produk in hierdie hoofstreek, in
die/.....

9) Vgl. Tabel 1

10) Vgl. Tabel 4.

die Kafferriviergebied ontstaan. Uit die samestelling van die bruto geografiese produk in die Oostelike Streek, blyk dit dat die tersiêre produksietakke verreweg die grootste bydrae daartoe gelewer het. Dit het naamlik 'n gemiddelde aandeel van omtrent 75 persent oor die tydspanne 1954/55 tot 1961/62 gehad. Die relatiewe belangrikheid van die tersiêre dienste kan veral aan die bydrae van vervoer, handel en algemene regeringsdienste tot die bruto geografiese produk toegeskryf word, wat in 1961/62 respektiewelik 24.0, 16.2 en 13.8 persent beloop het. Hierdie aktiwiteite is egter alleen van belang in die Kafferriviergebied wat Bloemfontein insluit. In die ander substreke is landbou die belangrikste produksietak, met 'n persentasie-aandeel van meer as 50 persent.¹¹⁾

Die private sektor se aandeel van die bruto geografiese produk van die Oostelike Streek het ongeveer 60 persent in 1961/62 beloop, vergeleke met 75 persent vir die land as 'n geheel. Daarteenoor was die persentasie-aandeel van arbeidsvergoeding in albei gevalle omtrent 60 persent. Die blankes se bydrae tot die bruto geografiese produk van die hoofstreek was 80.2 persent in 1961/62, in vergelyking met die 18.6 persent van die Bantoes en die 1.2 persent van die Kleurlinge en Asië. Die lae persentasie-bydrae van laasgenoemde volksgroep kan aan die klein getal Kleurlinge en Asië wat in die Oostelike Streek woonagtig is, toegeskryf word.

Die Oostelike Streek se bruto geografiese produk het teen 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 4.3 persent van 1954/55 tot 1961/62 toegeneem, wat min of meer ooreenstem met die groeikoers van 4.1 persent in die Oranjeriviergebied as 'n geheel. Dié toename in die bruto geografiese produk/.....

11) Vgl. tabelle 19.1 en 19.2

produk het in ongeveer al die substreke van hierdie hoofstreek voorgekom, met die uitsondering van die Suidoos-Vrystaatgebied wat alleen n groeikoers van 0.5 persent per jaar oor die tydspanne gehandhaaf het.¹²⁾ Dit kan hoofsaaklik aan n daling in die bydrae van landbou in die substreek toegeskryf word, teen n koers van 1.7 persent jaarliks.

Die bruto geografiese produk per capita van die Oostelike Streek was egter maar R263 in 1961/62, wat die laagste is van al die hoofstreke in die Oranjeriviergebied. In ooreenstemming hiermee was die bruto geografiese produk per capita van al die volksgroepe in die Oostelike Streek dan ook oor die algemeen laer as in die ander hoofstreke in die Oranjeriviergebied.¹³⁾ Geografies is daar egter groot verskille in die per capita produk van die hoofstreek. In die Lady Grey-Herschelgebied was dit naamlik R38 in 1961/62, vergeleke met R344 in die Kafferriviergebied.

Persoonlike inkome: Die persoonlike inkome van die Oostelike Streek het van R61.8 miljoen in 1954/55 tot R80.3 miljoen in 1961/62 toegeneem, wat gelykstaande is aan n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 3.9 persent. Daarteenoor het die bevolking teen n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 3.0 persent aangewas, terwyl die verbruikersprysindeks in Suid-Afrika oor dieselfde tydperk teen 2.0 persent jaarliks gestyg het. Hieruit is dit duidelik dat die algemene ekonomiese welsyn van die inwoners in hierdie hoofstreek, nie wesentlik verbeter het nie.

Bruto kapitaalvorming: Die bruto kapitaalvorming in die Oostelike Streek het met geringe skommelings van R16.9 miljoen in 1954/55 tot R24.9 miljoen in 1959/60 gestyg, waarna/.....

12) Vgl. tabel 27.

13) Vgl. tabel 30.

waarna dit geleidelik na R20.8 miljoen in 1961/62 gedaal het. Die afname het ook in al die substreke van die hoofstreek voorgekom.¹⁴⁾ Uit die samestelling van die bruto kapitaalvorming het dit geblyk dat vervoer, opberging en kommunikasie vir 39.2 persent van die totale kapitaalvorming in die Oostelike Strek in 1961/62 verantwoordelik was, teenoor 23.6 persent in 1954/55. Die merkwaardige toename in die persentasie-aandeel van bruto kapitaalvorming in hierdie produksietak, het veral in die Suidoos-Vrystaat en die Kafferriviergebied plaasgevind.

Ongeveer 40.8 persent van die bruto kapitaalvorming in die Oostelike Strek het in 1961/62, uit die aktiwiteite van private ondernemings ontstaan, terwyl 45.4 persent deur owerheidsondernemings en openbare korporasies en 13.8 persent deur openbare owerhede aangegaan is. Die bydrae van die private sektor is dus besonder laag in vergelyking met die landstotaal, waar dit sowat 60 persent in 1961/62 beloop het. Daarteenoor vergelyk die verhouding van die bruto kapitaalvorming tot die bruto geografiese produk in die Oostelike Strek goed met dié van die land as n geheel. Dit was naamlik 21.4 persent in 1961/62, vergelyke met 20.4 persent vir die Republiek.

(b) Moontlike invloed van die projek

Landbou: Soos hierbo aangetoon is, is landbou die belangrikste produksietak in die grootste gedeelte van die Oostelike Strek. Wol, vleis, suiwelprodukte, mielies en koring is die vernaamste landbouprodukte wat geproduseer word. Alleen 1,000 morg sal in die gebied onder besproeiing geplaas word as gevolg van die Oranjerivier-ontwikkelingsprojek, en wel na voltooiing van die eerste konstruksiefase. Die vernaamste produkte wat geproduseer sal word, sal vermoedelik uit koring en groente bestaan. Afsien van tegniese probleme wat mag voorkom, word geen ekonomiese/.....

14) Vgl. tabel 37.

ekonomiese probleme voorsien nie.

Mynbou: Mynbou bestaan in die Oostelike Streek hoofsaaklik uit steengroewe. Weens die geringe delfstofpotensiaal wat die hoofstreek besit, behoort die Oranjerivierontwikkelingsprojek geen uitbreiding in die mynbou te veroorsaak nie.

Fabriekswese en konstruksie: In die Oostelike Streek het maar 250 nywerheidsinrigtings in 1959/60 voorgekom, waarvan 198 in Bloemfontein geleë was. Die nywerhede in die streek is dus by een punt saamgetrek en bestaan hoofsaaklik uit beskutte nywerhede wat die verwerking van primêre landbouprodukte onderneem, soos botter en kaasfabrieke, graanmeulens en die verwerkers van vleis. Aangesien die Oranjerivierontwikkelingsprojek nie die landboustruktuur van die gebied noemenswaardig beïnvloed nie, behoort dit ook geen uitbreiding in die bestaande industrieë te veroorsaak nie. Tot 'n mate sal die nywerheidspotensiaal van die hoofstreek deur die projek verbeter word, deur die voorsiening van water aan dorpe in die gebied en ontspanningsfasiliteite by die nabygeleë damme.

Tersiêre produksietakke: Met die uitsondering van Bloemfontein, is die tersiêre produksietakke in die Oostelike Streek hoofsaaklik ingerig om diens aan die landbou te lewer. Afgesien van water en hidro-elektriese kragvoorsiening aan dorpe in die gebied, wil dit uit die bespreking in deel DRIE voorkom asof die Oranjerivierontwikkelingsprojek geen regstreekse invloed op die tersiêre dienste in die hoofstreek sal uitoefen nie.

3. Die Sentrale Streek

Die Sentrale Streek omvat die gebied waarin die ver-
naamste konstruksiewerke van die Oranjerivierontwikkelings-
projek aangebou sal word. Dit strek vanaf Steynsburg in

die/.....

die suide tot Barkley-Wes in die noorde. In hierdie studie is dit in 5 substreke verdeel, naamlik die Linkeren die Regteroewer-Hendrik Verwoerdgebied, die Linkeren die Regteroewer-Vanderkloofgebied en die Kaap-Rietriviergebied. Topografies bestaan die Sentrale Streek hoofsaaklik uit die fisiografiese indeling wat bekend staan as die Hoëveld (Formasie Karoo), asook uit die Middelveld van Suid-Kaapland in die ooste. Die klimaat in die gebied staan in die suide bekend as die Suidelike Steppe klimaat en in die noorde as die Noordelike Steppe klimaat.

(a) Bevolking en ekonomiese struktuur

Bevolking: Die Sentrale Streek het 'n totale bevolking van sowat 293,600 persone in 1960 gehad, wat bestaan het uit 65,000 blankes, 158,500 Bantoes en 13,400 Kleurlinge en Asiate. Die gebied is relatief dun bevolk, want alleen 10 persone per vierkante myl word aangetref, vergeleke met 34 persone per vierkante myl in Suid-Afrika as 'n geheel. Die grootste gedeelte van die bevolking is in die Kaap-Rietriviergebied saamgetrek, en meer in besonder in Kimberley.¹⁵⁾ Daarbenewens is ongeveer 60 persent van die bevolking in stedelike gebiede woonagtig. Die bevolking het van 1946 tot 1960 teen 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 2.1 persent aangewas, wat laer was as die ooreenstemmende toename in die bevolking van die Republiek wat 2.9 persent beloop het; en dit verteenwoordig ook die laagste bevolkingsaanwas in die Oranjeriviergebied.

Bruto geografiese produk: Die Sentrale Streek se bruto geografiese produk het in 1961/62 ongeveer R97.9 miljoen beloop, wat sowat 2 persent van die bruto binnelandse produk/.....

15) Vgl. tabel 1 en 2.1.

produk in Suid-Afrika uitgemaak het.¹⁶⁾ Alhoewel die ekonomiese aktiwiteite meer eweredig versprei is in die hoofstreek as in die voorafgaande streke, maak die bruto geografiese produk van die Kaap-Rietriviergebied ongeveer 65 persent van die totaal in die Sentrale Streek uit. In die Sentrale Streek neem landbou ook 'n leidende rol in die ekonomiese ontwikkeling in, terwyl diamantproduksie veral van belang is in die Kaap-Rietrivier en Regteroeewer-Vanderkloofgebied. In laasgenoemde substreek het die persentasie-aandeel van mynbou tot die bruto geografiese produk egter van 25.6 persent in 1954/55 tot 17.6 persent in 1961/62 gedaal. In ooreenstemming met die algemene neiging in die volkshuishouding het die relatiewe bydrae van landbou in die Sentrale Streek ook afgeneem.¹⁷⁾

Die private sektor se aandeel van die bruto geografiese produk van die Sentrale Streek het sowat 70 persent in 1961/62 beloop, vergeleke met 75 persent vir die land as 'n geheel. Daarteenoor was die persentasie-aandeel van arbeidsvergoeding weer laer as die van Suid-Afrika, naamlik 47 persent in vergelyking met 60 persent. Die blankes se bydrae tot die bruto geografiese produk van die hoofstreek was 79.8 persent in 1961/62, teenoor die 13.3 persent van die Bantoes en die 6.9 persent van die Kleurlinge en Asië.

Die Sentrale Streek se bruto geografiese produk het teen 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 4.0 persent van 1954/55 tot 1961/62 toegeneem, wat goed vergelyk met die ooreenstemmende toename van 4.1 persent vir die Oranjeriviergebied as 'n geheel. Die gemiddelde groeikoers van die substreke in die hoofstreek oor die betrokke tydperk/.....

16) Vgl. tabel 4.

17) Vgl. tabelle 19.1 en 19.2

tydperk was egter betreklik laag, met die uitsondering van die Kaap-Rietriviergebied waar dit omtrent 5.4 persent beloop het. In die Linkeroewer-Hendrik Verwoerdgebied was dit egter aan die anderkant selfs so laag as 0.9 persent.

Die bruto geografiese produk per capita van die Sentrale Streek was R323 in 1961/62, terwyl dit in die Oranjeriviergebied R340 per persoon beloop het. In die geval van die Kleurlinge en Asiate in die hoofstreek, was die per capita produk aansienlik laer as dié van die Oranjeriviergebied, naamlik R92 teenoor R122 respektiewelik in 1961/62. Die per capita produk van die ander volksgroepe vergelyk egter goed met dié van die streek as n geheel. As die bruto geografiese produk per capita van die substreke in aanmerking geneem word, is dit alleen die Kaap-Rietriviergebied met R455 per persoon in 1961/62, wat gunstig met die Oranjeriviergebied vergelyk, terwyl dit in die ander substreke aansienlik laer is.¹⁸⁾

Persoonlike inkome:

Die persoonlike inkome van die Sentrale Streek het van R55.9 miljoen in 1954/55 tot R71.6 miljoen in 1961/62 gestyg, wat gelykstaande is aan n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 3.6 persent. Daarteenoor het die bevolking teen n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 2.3 persent aangewas. As in ag geneem word dat die verbruikersprysindeks met n gemiddelde jaarlikse persentasie van 2.0 persent in die Republiek gestyg het, is dit duidelik dat die algemene ekonomiese welsyn van die inwoners van die streek nie weselik verander het nie.

Bruto/.....

18) Vgl. tabel 30.

Bruto kapitaalvorming: Die bruto kapitaalvorming van die Sentrale Streek het met geringe skommelings van R17.6 miljoen in 1954/55 tot ongeveer R19.6 miljoen in 1957/58 toegeneem, waarna dit betreklik konstant gebly het. Geografies gesien was die Kaap-Rietriviergebied verantwoordelik vir sowat die helfte van die kapitaalvorming in hierdie streek.¹⁹⁾ Uit die samestelling van die bruto kapitaalvorming in die Sentrale Streek blyk dit dat die persentasie-aandeel van landbou tot die totaal, van 35.7 persent in 1954/55 tot 20.7 persent in 1961/62 afgeneem het. Die relatiewe daling in die kapitaalvorming van die produksietak het in al die substreke van die hoofstreek voorgekom. Benewens landbou was die kapitaalvorming in vervoer, opberging en kommunikasie en algemene regeringsdienste ook relatief belangrik.²⁰⁾

Ongeveer 66.3 persent van die bruto kapitaalvorming in die Sentrale Streek het in 1954/55 uit die aktiwiteite van private ondernemings ontstaan, wat na 45.6 persent in 1961/62 afgeneem het. Ooreenstemmende dalings het ook in al die substreke voorgekom.²¹⁾ In teenstelling hiermee het die bydrae van owerheidsondernemings en openbare korporasies van 21.9 persent in 1954/55 tot 34.6 persent in 1961/62 gestyg, terwyl openbare owerhede se bydrae van 11.8 persent tot 19.8 persent oor dieselfde periode toegeneem het.

Die bruto kapitaalvorming van die Sentrale Streek het oor die periode 1954/55 tot 1961/62 met 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 1.0 persent toegeneem. Met die uitsondering van die Kaap-Rietriviergebied en die

Regteroeuer-Hendrik
Verwoerdgebied/.....

19) Vgl. tabelle 13 en 34.

20) Vgl. tabelle 35.1 en 35.2.

21) Vgl. tabelle 36.1 en 36.2

Regteroewer-Hendrik Verwoerdgebied het die kapitaalvorming in al die ander substreke van hierdie hoofstreek, egter gedaal.²²⁾ Ondanks die algemene daling in die bruto kapitaalvorming was die verhouding daarvan tot die bruto geografiese produk in die Sentrale Streek nog 19.3 persent in 1961/62, vergeleke met 16.4 persent vir die Oranje-riviergebied as 'n geheel en 20.4 persent vir die land as 'n geheel.

(b) Moontlike invloed van die projek

Landbou: In die Sentrale Streek is landbou verreweg die belangrikste produksietak en veral wol, vleis en suiwelprodukte word in groot hoeveelhede geproduseer. Na voltooiing van die eerste konstruksiefase van die Oranje-rivierontwikkelingsprojek sal sowat 29,000 morg in die gebied besproei kan word, wat uitgebrei kan word tot 117,500 morg na voltooiing van die projek in sy geheel. Op die voorgestelde besproeiingsgrond sal teen heersende pryse ongeveer R10.2 miljoen se landbouprodukte na die eerste fase en R37.4 miljoen op die totale 117,500 morg besproeiingsgrond, geproduseer kan word. In die vroeë stadium van ontwikkeling word verwag dat gewasse soos lusern, koring, katoen, grondbone, mielies en aartappels, die grootste moontlikhede vir sukses bied. Alhoewel daar ook 'n potensiaal vir vrugte bestaan, sal die vrugteboerdery in 'n groot mate saamhang met die moontlikhede om rypskade doeltreffend te bekamp. Benewens rypskade is brakprobleme, dreineringsprobleme, vrugbaarheid van die grond, plantsiektes en insekplae, die vernaamste moeilikhede wat die besproeiingsboere sal ondervind.

Vanuit/.....

22) Vgl. tabel 37.

Vanuit 'n ekonomiese oogpunt gesien is die gebied gunstig geleë omdat dit ongeveer halfpad tussen die Rand en Wes-Kaapland is. Ongelukkig besit dit egter 'n beperkte plaaslike mark as gevolg van 'n relatiewe klein bevolking. Aangesien akkerbouproduksie maar verantwoordelik was vir gemiddeld 14.3 persent van die gebied se totale waarde van landbouproduksie oor die periode 1959/60 tot 1961/62, mag die projek ook 'n geleidelike verandering in die landboustruktuur van die gebied tot gevolg hê. Die akkerbouprodukte wat op die besproeiingsgrond geproduseer sal word, sal uit groot hoeveelhede voergewasse bestaan wat die veeteeltproduksie weer op 'n meer stabiele grondslag mag plaas.

Mynbou: Die vernaamste delfstowwe wat in die gebied aangevond word, is diamante, kalkklip, sout en gips. Veral die gipsafsettings wat by Kimberley voorkom, is van groot belang, aangesien dit etlike miljoene ton beloop en bowendien maklik ontginbaar is. Die vernaamste stremmende faktore op die ontwikkeling van die produkte, bestaan uit 'n gebrek aan voldoende water, vervoerfasiliteite en 'n beperkte plaaslike mark in die geval van kalkklip en gips. In die beplanning van die Oranjerivierontwikkelingsprojek word voorsien dat water aan dorpe in die Sentrale Streek verskaf sal word, terwyl die paaie in die omgewing van die damme aansienlik verbeter sal word. Dit mag dus 'n uitbreiding in die mynbou van die gebied tot gevolg hê, mits die probleem van die beperkte plaaslike vraag oorkom kan word. Kalksteen, wat in die vervaardiging van sement gebruik word, sal vermoedelik ook tot 'n groter mate tydens die konstruksiefases van die projek ontgin word.

Fabriekswese en konstruksie: Die Sentrale Streek besit hoofsaaklik beskutte nywerhede wat die primêre produkte wat in die gebied geproduseer word, verder verwerk. Die

nywerheidsinrigtings/.....

nywerheidsinrigtings is in die hoofstreek meer egalig versprei as in die ander hoofstreke, maar toon ook n mate van sametrekking in Kimberley. Stremmende faktore op die nywerheidsontwikkeling in die gebied bestaan hoofsaaklik uit n beperkte wateraanbod, gebrek aan voldoende elektriese krag, swak vervoerfasiliteite en n beperkte plaaslike vraag. Die infra-struktuur van die gebied sal tot n groot mate deur die Oranjerivierontwikkelingsprojek verbeter word. Weens die relatiewe nadele wat die streek ten opsigte van bestaande nywerheidsgebiede besit, sal die uitskakeling van sekere stremmende faktore nie noodwendig n gedentraliseerde nywerheidsgroeipunt tot gevolg hê nie. Na verwagting behoort die projek egter plekgebonde nywerhede, wat gebaseer is op die primêre produksie van die besproeiingsgrond soos katoenpluiserye en gebalanseerde veevoerondernemings, na die gebied te trek. Gesien in die lig van die moontlike tekort aan water in die Vaalrivieropvanggebied, mag die projek ook tot die vestiging van groot nywerheidswaterverbruikers, soos vervaardigers van staal en chemikalieë, aanleiding gee.

Tersiêre produksietakke: Die tertiêre produksietakke in die Sentrale Streek is hoofsaaklik ingerig om diens aan die landbou te lewer. Die Oranjerivierontwikkelingsprojek behoort die tertiêre produksietakke van die streek op verskeie wyses te beïnvloed. Die vervoernetwerk, water- en kragvoorsiening van die streek, is van die vernaamste tertiêre dienste wat direk as gevolg van die projek verbeter sal word. Daarbenewens hou die projek ook groot ontspanningsmoontlikhede vir die besondere gebied in, veral as die toenemende gewildheid van binne-landse opelug-ontspanningsterreine in ag geneem word. Die ontspanningsfasiliteite wat by die twee hoofopgaardamme beoog word, behoort dan ook as stimulus vir die

verdere ekonomiese uitbreiding van die gebied te dien. Deur die verhoogde werkgeleentheid wat as gevolg van die projek in die gebied sal ontstaan, behoort die projek ook die handel, finansiële instellings en ander diensondernemings te bevoordeel.

4. Die Westelike Streek

Die Westelike Streek strek van die grens van die Sentrale Streek in die ooste tot die Atlantiese oseaan in die weste, en van die landdrostdistriksgrens van Calvinia in die suide tot die Betsjoeanalandgrens in die noorde. Dit beslaan 'n oppervlakte van 118,835 vierkante myl of 25.2 persent van die land se totale oppervlakte. In hierdie studie is dit verdeel in vier substreke, naamlik die Suid-Kalahari-, Boesmanland-, Sakrivier- en Namakwalandgebied. Weens die groot oppervlakte waaruit dit bestaan, is daar groot topografiese verskille in die gebied. Dit bestaan egter hoofsaaklik uit die fisiografiese indeling wat bekend staan as die periferie van die plato, terwyl die Suid-Kalaharikom in die noorde en die Westelike plathelling op die Namakwalandse kusstreek voorkom. Die Westelike Streek word grotendeels gekenmerk deur 'n woestynklimaat en die gemiddelde jaarlikse reënval varieer dan ook vanaf 1 duim langs die weskus tot omtrent 10 duim in die binneland.

(a) Bevolking en ekonomiese struktuur

Bevolking: Die Westelike Streek het 'n totale bevolking van ongeveer 361,600 persone in 1960 gehad, wat uit 71,200 blankes, 157,000 Bantoes en 133,400 Kleurlinge en Asiërs bestaan het.²³⁾ Die bevolkingsdigtheid van die hoofstreek was egter maar 3 persone per vierkante myl, in vergelyking met 34 persone per vierkante myl vir die Republiek. Geografies was die grootste gedeelte van

die/.....

23) Vgl. tabel 1.

die bevolking in die Suid-Kalaharigebied saamgetrek, naamlik omtrent twee-derdes van die totale bevolking in die hoofstreek. Alleen 31.3 persent van die bevolking van die Sentrale Streek was in stede endorpe woonagtig, vergeleke met 57.0 persent vir die Oranjeriviergebied as 'n geheel.²⁴⁾ Die bevolking het in die na-oorlogse tydperk teen 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 3.2 persent aangewas, wat gunstig vergelyk met die ooreenstemmende toename in die bevolking van die Republiek wat 2.9 persent beloop het. Daarbenewens was die gemiddelde bevolkingsgroei in stedelike gebiede twee keer so groot as in plattelandse gebiede.²⁵⁾

Bruto geografiese produk: Die bruto geografiese produk van die Westelike Streek het in 1961/62 ongeveer R114.2 miljoen beloop, wat meer as 2 persent van die bruto binnelandse produk in Suid-Afrika uitgemaak het.²⁶⁾ Met inagneming van die grootte van die hoofstreek is die omvang van die ekonomiese bedryfshede daarin, besonder klein. Die posisie vertoon nog slegter vir die sub-streke, met die uitsondering van die Suid-Kalaharigebied wat vir sowat 50 persent van die bruto geografiese produk in die Westelike Streek verantwoordelik was.

Uit die samestelling van die bruto geografiese produk volgens produksietak, blyk dit dat landbou en mynbou die belangrikste plek in die ekonomiese ontwikkeling van die Westelike Streek inneem. In 1961/62 was die twee produksietakke dan ook gesamentlik vir 63.0 persent van die bruto geografiese produk verantwoordelik. Mynbou was veral in die Namakwalandgebied van belang, waar dit 63.6 persent van die bruto geografiese produk in 1961/62 uitgemaak het. Die tersiêre produksietakke vervul 'n relatiewe onbelangrike rol in die ekonomiese vooruitgang van die Westelike Streek. In 1961/62 was die

persentasie-aandeel/.....

24) Vgl. tabelle 2.1 en 2.2

25) Vgl. tabel 3.

26) Vgl. tabel 10.

persentasie-aandeel van tersiêre dienste tot die bruto geografiese produk dan ook maar 33.2 persent, in vergelyking met 55 persent vir die Oranjeriviergebied as 'n geheel. Die tendens kom in al die substreke in 'n mindere of meerdere mate voor.²⁷⁾ Vir langtermyn ekonomiese vooruitgang in die Westelike Streek sal die tersiêre dienste onder andere verbeter moet word.

Die private sektor se aandeel van die bruto geografiese produk van die Sentrale Streek het ongeveer 83.2 persent in 1961/62 beloop, vergeleke met 75 persent vir die land as 'n geheel. Daarteenoor was die persentasie-aandeel van arbeidsvergoeding weer laer as die van Suid-Afrika in 1961/62, naamlik 36.4 persent teenoor 60 persent respektiewelik. Die blankes se bydrae tot die bruto geografiese produk van die hoofstreek was 77.8 persent in 1961/62, in vergelyking met die 11.0 persent van die Bantoes en die 11.2 persent van die Kleurlinge en Asië.

Die Westelike Streek se bruto geografiese produk het teen 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 5.2 persent gestyg, wat die hoogste groeikoers van al die hoofstreke in die Oranjeriviergebied oor die periode was. Die hoë groeikoers kan hoofsaaklik toegeskryf word aan 'n aansienlike toename in die bruto geografiese produk van die Suid-Kalaharigebied, wat teen 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 8.8 persent oor dieselfde periode toegeneem het. Dit is weer deur uitbreidings in die mynbou en daarmee gepaardgaande stygings in die bydrae van die tersiêre dienste in die substreek veroorsaak.²⁸⁾ In ooreenstemming met die algemene tendens was die gemiddelde jaarlikse groeikoers in die bydrae van die blankes en Bantoes tot die bruto geografiese produk ook oor die

5 persent/.....

27) Vgl. tabel 19.1 en 19.2

28) Vgl. tabel 28.

5 persent in die hoofstreek, terwyl die Kleurlinge en Asiate se bydrae egter maar teen 'n gemiddelde van 3.2 persent toegeneem het.²⁹⁾

Die bruto geografiese produk per capita van die Westelike Streek was R308 in 1961/62, terwyl dit in die Oranjeriviergebied R340 per persoon beloop het. Die per capita produk van die substreke het in 1961/62 daarenteen gewissel vanaf R240 in die Suid-Kalaharigebied tot R615 in die Namakwalandgebied.³⁰⁾ Die bruto geografiese produk van die onderskeie volksgroepe vergelyk egter goed met dié van die Oranjeriviergebied as 'n geheel, met die uitsondering van die Kleurlinge en Asiate.

Persoonlike inkome: Die persoonlike inkome van die Westelike Streek het van R65.8 miljoen in 1954/55 tot R93.7 miljoen in 1961/62 toegeneem, wat gelykstaande is aan 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 5.2 persent. Daarteenoor het die bevolking teen 'n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 3.9 persent aangewas. As in ag geneem word dat die verbruikersprysindeks met 'n gemiddelde jaarlikse koers van 2 persent in die Republiek gestyg het, is dit duidelik dat die algemene ekonomiese welsyn van die inwoners van die streek geleidelik oor die betrokke periode verbeter het.³¹⁾

Bruto kapitaalvorming: Die bruto kapitaalvorming het in die Westelike Streek met geringe skommelings van R20.0 miljoen in 1954/55 tot R23.4 miljoen in 1961/62 toegeneem. Die Suid-Kalaharigebied was vir ongeveer die helfte van die kapitaalvorming in die hoofstreek oor die besondere tydsperiode/.....

29) Vgl. tabel 29.

30) Vgl. tabel 30.

31) Vgl. tabel 33.

tydsperiode verantwoordelik, terwyl die Boesmanlandgebied se bydrae oor die algemeen die laagste was. Uit die samestelling van die bruto kapitaalvorming in die Westelike Streek blyk dit dat landbou en mynbou vir 62.5 persent van die bruto kapitaalvorming in 1961/62 verantwoordelik was.³²⁾ Die persentasie-aandeel van die tersiëre produksietakke in die kapitaalvorming van die hoofstreek was laag, in vergelyking met die ander hoofstreke. Veral in die geval van vervoer, opberging en kommunikasie was dit maar 6.5 persent, vergeleke met die produksietak se aandeel van 21.9 persent vir die Oranjeriviergebied as 'n geheel.

Sowat 75.6 persent van die bruto kapitaalvorming in die Westelike Streek het in 1961/62 uit die aktiwiteite van private ondernemings ontstaan, terwyl 10.4 persent deur owerheidsondernemings en openbare korporasies en 14.0 persent deur openbare owerhede aangegaan is.³³⁾ Die bydrae van die private sektor tot die bruto kapitaalvorming in die hoofstreek is dus besonder hoog vergelooke met die landstotaal, waar dit ongeveer 60 persent in 1961/62 beloop het. Die verhouding van die bruto kapitaalvorming tot die bruto geografiese produk in die Westelike Streek, vergelyk goed met dié van die land as 'n geheel. Dit was naamlik 20.6 persent in 1961/62, vergeleke met 20.4 persent vir die Republiek.

(b) Moontlike invloed van die projek

Landbou: In die Westelike Streek is landbou en mynbou die belangrikste produksietakke in die ekonomiese ontwikkeling van die gebied. Die vernaamste landbouprodukte wat geproduseer word, bestaan uit wol, vleis, suiwelprodukte, karakoelpelse/.....

32) Vgl. tabelle 35.1 en 35.2

33) Vgl. tabel 37.1

karakoelpelse, mielies en katoen. Ongeveer 128,500 morg sal as gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek in die hoofstreek onder besproeiing geplaas word, waarvan 37,000 morg na voltooiing van die eerste konstruksiefase beskikbaar sal kom. Die 37,000 morg wat in die streek water van die projek sal ontvang, sluit egter 28,000 morg bestaande besproeiingsgrond in.

Die verwagte totale waarde van landbouproduksie op die besproeiingsgrond, uitgedruk teen heersende pryse, sal sowat R3.0 miljoen na die eerste konstruksiefase en R30.5 miljoen na die projek voltooi is, in die Westelike Streek beloop. Na verwagting sal die landbouproduksie hoofsaaklik uit die opbrengs van katoen, aartappels, lusern, grondbone, koring, sultanas, ortjies, lensies en sagtevrugte bestaan. Akkerbouprodukte, wat maar 25.5 persent van die jaarlikse gemiddelde produksie in die afgelope aantal jare uitgemaak het, se relatiewe belangrikheid mag dus in die gebied toeneem. Deur die toenemende produksie van voergewasse sal die veeteeltproduksie daarbenewens op 'n meer stabiele grondslag geplaas word.

In die westelike gedeeltes van die hoofstreek sal brakgrond waarskynlik die vernaamste enkele beperkende faktor vir gewasverbouing in die toekoms wees. Ander tegniese probleme wat ondervind mag word is dreinerings-, verdigtings- en bemestingprobleme, terwyl insekplae en siektes van sultanas en katoen ook 'n groot bedreiging in die gebied uitmaak. Vervoer- en bemarkingsprobleme neem ook groot afmetings in die Westelike Streek aan, as gevolg van die lang afstande van lonende markte en die beperkte vervoerfasiliteite.

Mynbou: Die Westelike Streek is besonder ryk aan delfstowwe. Ystererts, mangaan, asbes, kalkklip, koper, diamante, sout, wolframerts, andalusiet en sillimaniet,

is van die vernaamste mynbouprodukte wat reeds met sukses in die gebied ontgin word. 'n Gebrek aan voldoende water en elektrisiteit, 'n geskikte hawe aan die weskus en veral dke swak vervoerfasiliteite wat in die gebied aangetref word, veroorsaak die belangrikste stremmende faktore op die verdere mynbou-ontwikkeling van die hoofstreek. As gevolg van die Oranjerivierontwikkelingsprojek sal water en elektrisiteit vermoedelik in voldoende hoeveelhede in die gebied beskikbaar kom. Vervoerfasiliteite en ander tersiêre dienste sal egter as stremmende faktore op die verdere ontwikkeling van die gebied, bly voortbestaan.

Fabriekswese en konstruksie: Alleen 197 nywerheidsinrigtings het in 1959/60 in die Westelike Streek voorgekom.

As in aanmerking geneem word dat die streek sowat een-kwart van die totale oppervlakte van die Republiek uitmaak, dan kom die onreëlmatige verspreiding van sekondêre nywerhede in die hoofstreek duidelik na vore. Die nywerheidsinrigtings wat aangetref word bestaan hoofsaaklik uit klein beskutte nywerhede wat die primêre produkte van die landbou verder verwerk. Alhoewel die Oranjerivierontwikkelingsprojek die water- en elektrisiteitsvoorsiening van die gebied sal verbeter, sal dit nie sonder meer tot nywerheidsvestiging in die hoofstreek aanleiding gee nie, met die moontlike uitsondering van klein inrigtings wat die primêre produksie van die gebied verder verwerk.

Swak vervoerfasiliteite, 'n beperkte plaaslike mark en 'n gebrek aan steenkoolneerslae, is van die belangrikste stremmende faktore op nywerheidsontwikkeling, wat ondanks die projek sal bly voortbestaan. As die delfstofpotensiaal van die Westelike Streek ogter in aanmerking geneem word, wil dit voorkom asof die gebied groot moontlikhede vir die vestiging van 'n sementfabriek met ru-soda as neweproduk, 'n berilium-koperinstallasie, wolwassery,

leerlooierij, /.....

leerlooierij, die vervaardiging van bytsoda, glas en ferro-allooie, onder andere inhou. Positiewe regeringsaanmoediging sal egter n voorvereiste vir enige mate van nywerheidskonsentrasie in die gebied wees.

Tersiêre produksietakke: Soos reeds hierbo aangetoon is, is die tersiêre produksietakke in die gebied nog besonder swak ontwikkel. Vir die verdere ekonomiese ontwikkeling van die gebied is dit dan ook noodsaaklik dat die tersiêre dienste verbeter sal moet word, veral ten opsigte van voer. Die Oranjerivierontwikkelingsprojek sal tot n mate bydra tot die verbetering, deur die verskaffing van water en elektrisiteit wat tot dusver onder die vernaamste beperkende faktore gereken word.

5. Die Oranjeriviergebied as n geheel

Die Oranjeriviergebied is in hierdie studie afgebaken om die gebied wat deur die Oranjerivierontwikkelingsprojek beïnvloed sal word, in te sluit. Dit beslaan n oppervlakte van 175,867 vierkante myl, wat ongeveer 37.3 persent van die totale oppervlakte van die Republiek van Suid-Afrika uitmaak. Weens die uitgestrektheid van die gebied, kom daar groot verskille in die fisiese kenmerke voor. Fisio-grafies bestaan dit egter hoofsaaklik uit die hoofindeling wat bekend staan as die periferie van die plato. Die klimaat in die Oranjeriviergebied wissel van n woestynklimaatstreek in die weste, tot n steppe klimaatstreek in die opste.

(a) Bevolking en ekonomiese struktuur

Bevolking: In 1960 het die Oranjeriviergebied n totale bevolking van sowat 1,576,200 persone gehad - of eenagste van die Republiek se totale bevolking - wat uit 376,700 blankes, 839,100 Bantoes en 360,400 Kleurlinge en Asiats, bestaan het. Die bevolkingsdigtheid was 9 persone per vierkante myl, vergelyk met 34 persone per vierkante

myl/.....

myl vir die land as n geheel. Relatief tot die res van die land, is die Oranjeriviergebied dus betreklik dun bevolk. Sowat drie-vyftes van die totale bevolking was in stede woonagtig en van die onderskeie volksgroepe het die blankes die grootste samctrekking in die stede getoon. Die nie-blanke volksgroepe is ongeveer gelykmatig tussen die stedelike en plattelandse gebiede versprei. Sedert die Tweede Wêreldoorlog het die bevolking in die Oranjeriviergebied teen n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 3.2 persent aangewas, in vergelyking met 2.9 persent vir die land as n geheel.³⁴⁾

Bruto geografiese produk: Die Oranjeriviergebied se bruto geografiese produk het in 1961/62 ongeveer R560.8 miljoen beloop, wat sowat 12 persent van die bruto binnelandse produk in Suid-Afrika uitgemaak het.³⁵⁾ Uit die samestelling van die bruto geografiese produk blyk dit dat fabriekswese en konstruksie vir 20.2 persent van die totaal in 1961/62 verantwoordelik was. Die sekondêre nywerhede is egter hoofsaaklik in die Benede-Sondagsriviergebied saamgetrek, en meer in besonder in die Port Elizabeth-Uitenhage nywerheidskompleks. In die oorblywende gedeelte van die Oranjeriviergebied is landbou verreweg die belangrikste produksietak, alhoewel mynbou ook van groot belang is in die westelike gedeelte van die gebied. Die primêre produksietakke in die Oranjeriviergebied het dan ook n persentasie-aandeel van ongeveer 24.8 persent van die bruto geografiese produk in 1961/62 uitgemaak. Daarteenoor was die bydrae van die tersiêre produksietakke ongeveer 55 persent gewees.³⁶⁾

Dio/.....

34) Vgl. tabelle 1 tot 3.

35) Vgl. tabel 4.

36) Vgl. tabel 19.1

Die private sektor se aandeel in die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied het ongeveer 74 persent in 1961/62 beloop, vergeleke met 75 persent vir die land as n geheel. Daarteenoor was die persentasie-aandeel van arbeidsvergoeding laer as die van Suid-Afrika in 1961/62, naamlik 50.5 persent teenoor 60.0 persent onderskeidelik. Die blankes se bydrae tot die bruto geografiese produk van die gebied was 78.4 persent in 1961/62, in vergelyking met die 13.3 persent van die Bantoes en die 8.3 persent van die Kleurlinge en Asiate.

Die bruto geografiese produk teen heersende pryse, het teen n gemiddelde jaarlikse koers van 4.1 persent in die Oranjeriviergebied oor die periode 1954/55 tot 1961/62 toegeneem, vergeleke met n ooreenstemmende toename van sowat 5 persent in die bruto binnelandse produk teen heersende pryse.³⁷⁾ In teenstelling met die laer groeikoers in die bruto geografiese produk van die Oranjeriviergebied, was die bruto geografiese produk per capita R322 in 1959/60, vergelcke met R297 vir die land as n geheel. Van die hoofstreke is dit egter slegs die Suidlike en Sentrale Streek wat n hoër per capita produk as die Republiek in 1959/60 gehad het; die Oostelike Streek se bruto geografiese produk per capita was in hierdie jaar selfs met R42 per persoon kleiner as dié van die land as n geheel.³⁸⁾

Persoonlike inkome: Die persoonlike inkome van die Oranjeriviergebied het van R358.1 miljoen in 1954/55 tot R463.5 miljoen in 1961/62 toegeneem, wat gelykstaande is aan n gemiddelde jaarlikse groeikoers van 3.8 persent.

Daarteenoor/.....

37) Vgl. tabel 27.

38) Vgl. tabel 30.

Daarteenoor het die bevolking oor dieselfde periode teen 3.5 persent jaarliks aangewas, terwyl die verbruikersprysindeks met 2.0 persent jaarliks gestyg het. Hieruit is dit duidelik dat die algemene ekonomiese welsyn van die inwoners in hierdie gebied oor die besondere periode afge-
neem het.³⁹⁾

Uit die geografiese verspreiding van die persoonlike inkome in die Oranjeriviergebied het dit geblyk dat die lewenspeil van die inwoners in streke wat groot stedelike sentrums insluit en die streke waarin mynbou relatief van belang is, hoër is as die streke wat hoofsaaklik van landbou vir ekonomiese vooruitgang afhanklik is.⁴⁰⁾ Die oorwegend landboustreke se ekonomiese welsyn is waarskynlik laer as dié van die ander gebiede, omdat die nie-blanke volksgroepe se inkome in eersgenoemde gebiede gewoonlik nie besonder hoog is nie.

Bruto kapitaalvorming: Die bruto kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied het met geringe skommeling van R86.4 miljoen in 1954/55 tot R102.6 miljoen in 1959/60 gestyg, waarna dit tot R92.0 miljoen in 1961/62 gedaal het.⁴¹⁾

In 1954/55 het die bruto kapitaalvorming sowat 8.8. persent van die totale bruto kapitaalvorming in Suid-Afrika uitmaak, teenoor 8.1 persent in 1961/62. Uit die samestelling van die bruto kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied blyk dit dat landbou, bosbou en visserye vir 29.5 persent van die totaal in 1954/55 verantwoordelik was, teenoor 20.7 persent in 1961/62. Daarteenoor het die persentasie-aandeel van vervoer, opberging en

kommunikasie/.....

39) Vgl. tabel 33.

40) Vgl. tabel 32.

41) Vgl. tabel 13.

kommunikasie van 17.8 tot 21.9 persent en die persentasie-aandeel van algemene rogeringsdienste van 12.4 tot 16.4 persent, oor dieselfde periode gestyg.⁴²⁾

Ongeveer 54.7 persent van die bruto kapitaalvorming in die Oranjeriviergebied het uit die akteiwiteite van die private sektor in 1961/62 ontstaan, terwyl 28.9 persent deur owerheidsondernemings en openbare korporasies en 16.4 persent deur openbare owerhede aangegaan is.⁴³⁾ In vergelyking hiermee was die private sektor se bydrae ongeveer 60 persent vir die land as 'n geheel in 1961/62, dié van owerheidsondernemings en openbare korporasies 19 persent en openbare owerhede 22 persent. Daarbenewens is die verhouding van die bruto kapitaalvorming tot die bruto geografiese produk in die Oranjeriviergebied 16.4 persent in 1961/62 gewees, vergeleke met 20.4 persent vir die land as 'n geheel.⁴³⁾

(b) Moontlike invloed van die projek

Landbou: Landbou is verreweg die belangrikste produksietak in die grootste gedeelte van die Oranjeriviergebied. Die vernaamste landbouprodukte wat in die gebied geproduseer word, bestaan uit wol, vleis, suiwelprodukte, bokhaar, karakoelpelse, hooi, katoen, sitrusvrugte, mielies en koring. Na verwagting sal omtrent 360,000 morg in die Oranjeriviergebied onder besproeiing kom na voltooiing van die Oranjerivierontwikkelingsprojek, waarvan 83,000 morg na voltooiing van die eerste konstruksiefasie reeds besproeibaar sal wees. In die 83,000 morg is egter 28,000 morg bestaande besproeiingsgrond ingesluit, wat deur die Oranjerivierontwikkelingsprojek oorgeneem word.

Na/.....

42) Vgl. tabel 35.1

43) Vgl. tabel 38.

Na voltooiing van die eerste konstruksiefase sal die verwagte waarde van landbouprodukte wat op die besproeiingsgrond geproduseer sal word, sowat R18.9 miljoen teen heersende pryse beloop, wat 22 persent van die jaarlikse gemiddelde waarde van produksie van R86.5 miljoen in die Oranjeriviergebied oor die tydperk 1959/60 tot 1961/62 uitmaak. Na voltooiing van die projek in sy geheel behoort die besproeiingsgrond sowat R93.4 miljoen se landbouprodukte teen heersende pryse, te lower. Ongeveer eenderde van die totale besproeiingsgrond sal onder die verbouing van lusern geplaas word. Daarbenewens sal katoen, sagtevrugte, sitrusvrugte, aartappels, koring en mielies, ook in groot hoeveelhede geproduseer word. Aangesien akkerbouproduksie maar verantwoordelik was vir ongeveer een-vyfde van die gebied se totale waarde van landbouproduksie oor die periode 1959/60 tot 1961/62, mag die projek 'n geleidelike verandering in die landboustruktuur van die gebied tot gevolg hê. Weens die groot hoeveelheid voer- gewasse wat op die besproeiingsgronde voortgebring sal word, behoort die veeteeltproduksie weer op 'n meer stabiele grondslag geplaas te word.

Mynbou: Soos reeds hierbo aangetoon is, is alleen die westelike gedeelte van die Oranjeriviergebied ryk aan delfstowwe. Die Oranjerivierontwikkelingsprojek behoort die mynbou alleen te beïnvloed deur die verskaffing van water en krag aan die gebied en die verbetering van vervoerfasiliteite in sekere areas. Alhoewel dit dus sekere stremende faktore mag uitskakel, word geen groot uitbreidings in die mynbou van die Oranjeriviergebied as gevolg van die projek verwag nie.

Fabriekswese en konstruksie: Die nywerheidsontwikkeling in die Oranjeriviergebied is nog betreklik beperk, met die uitsondering van die Port Elizabeth-Uitenhage nywerheidskompleks wat 'n gediversifiseerde nywerheidsstruktuur

besit. In die oorblywende gedeelte van die gebied kom hoofsaaklik beskutte nywerhede voor wat die verwerking van primêre landbouprodukte onderneem, soos bakkerie, botter en kaasfabrieke, graanmeulens en vleisinmaakfabrieke. Uit die bespreking in hoofstuk X wil dit voorkom asof die Oranjerivierontwikkelingsprojek nie sonder meer n groot invloed op nywerheidsvestiging in die gebied sal hê nie. Na verwagting behoort die projek egter plekgebonde nywerhede wat gebaseer is op die primêre produksie van die besproeiingsgrond, soos katoenpluiserye en gebalanseerde veevoerondernemings, na die gebied te trek. Gesien in die lig van die moontlike tekort aan water in Suid-Transvaal, mag die projek ook tot die vestiging van groot nywerheidswaterverbruikers, soos vervaardigers van staal en chemikalieë, aanleiding gee.

Tersiêre produksietakke: Tersiêre dienste is goed verteenwoordig in die Oranjeriviergebied, behalwe in die geval van die Westelike Streek waar dit nog in sekere areas swak ontwikkel is. Aangesien landbou oorwegend die belangrikste produksietak in n groot gedeelte van die Oranjeriviergebied is, is die tersiêre produksietakke hoofsaaklik ingerig om diens aan die landbou te lewer. Uit die aard van die Oranjerivierontwikkelingsprojek sal krag- en watervoorsiening, waarvoor daar in groot dele n besondere behoefte bestaan, grootliks uitgebrei word. In die Sentrale Streek sal die vervoergeriewe ook nog tot n groot mate deur die projek verbeter word, terwyl ontspanningsgeriewe by die vernaamste konstruksiewerke opgerig sal word, wat as stimulus vir verdere ekonomiese uitbreiding mag dien. Daarbenewens behoort die handel en ander diensondernemings te baat by die werkgelentheid wat op die projek sal ontstaan en die gevolglike verhoogde koopkrag in die gebiede.

6. Behoeftte aan verdere navorsing

In die bespreking met betrekking tot die moontlike ekonomiese invloed van die Oranjerivierontwikkelingsprojek, is deurgaans verwys na die tentatiewe en voorlopige vorm wat dit aangeneem het. Uitgebreide verdere navorsing is dus n voorvereiste vir die doeltreffende beplanning van die projek en om die optimum benutting daarvan te verkry. Besondere ekonomiese aspekte wat deeglikse navorsing nog regverdig, kan naamlik soos volg saamgevat word:

(1) Nadat die tenders met betrekking tot die konstruksiewerke van die projek afgehandel is, moet die moontlike invloed van die kapitaalbesteding aan die hand van ekonomiese modelle beoordeel word, gesien uit n nasionale sowel as regionale oogpunt.

(2) Weens die relatiewe belangrikheid van die besproeiing wat as gevolg van die projek in die vooruitsig gestel word, moet n breedvoerige studie van die aspck gemaak word. Die studie moet vanuit n mikro- sowel as makro-ekonomiese oogpunt benader word, ten einde teenstrydige belange van ondernemers en die algemene volksbelang uit te skakel; en moet veral betrekking hê op die besproeiingspraktyke in bestaande besproeiingskemas, die wenslikheid al dan nie van alternatiewe gewasse gebaseer op geprojekteerde maatstawwe, bepaling van die grootte van ekonomiese boerdery-eenhede vir die besproeiingsgronde en bemerkingsmoontlikhede.

(3) Die alternatiewe aanwendingsmoontlikhede van die water wat as gevolg van die projek beskikbaar kom, moet teen mekaar opgeweeg word om die doeltreffendste benutting te verkry.

(4) n Omvattende opname met betrekking tot bestaande ontspanningsfasiliteite, die vorms in ontspanning wat in populariteit/.....

populariteit toeneem en hoe die Oranjerivierontwikkelingsprojek hierby kan aanpas ten einde die grootste voordeel vir die betrokke gebied en die land as n geheel te verkry, behoort gemaak te word.

(5) Alhoewel hierdie studie van die standpunt af uitgaan dat die projek met al sy onderdele reeds ekonomies geregverdig is, behoort die ekonomiese regverdiging van sekere besproeiingsgronde wat in die vooruitsig gestel word, na voltooiing van die bodemopnames weer by herhaling bewys te word.

LYS VAN AANGEHAALDE WERKE

A. Amptelike en semi-amptelike verslae

1. Aartappelraad, Verslag vir die Boekjaar geëindig 30 September 1964, Pretoria, 1965.
2. Buro vir Statistiek, Verslae oor Landbou- en Veeteeltproduksie en Suikerrietplantasies, van 1954/55 tot 1961, Staatsdrukker, Pretoria.
3. Buro vir Statistiek, Finansiële Statistieke van Plaaslike Besture, 1957/58, 1958/59, 1960/61 Staatsdrukker, Pretoria.
4. Buro vir Statistiek, Nywerheidsensusverslae van 1954/55 tot 1961/62, Staatsdrukker, Pretoria.
5. Buro vir Statistiek, Bevolkingsensus, n Geografiese verspreiding van die Bevolking van Suid-Afrika, 1960, Staatsdrukker, Pretoria.
6. Buro vir Statistiek, Opname van Gesinsuitgawe, Verslae No. 4 en 5, Staatsdrukker, Pretoria, 1960.
7. Buro vir Statistiek, Sensus van Distribusie en Diensinrigtings van 1946/47 en 1952, Staatsdrukker, Pretoria.
8. Buro vir Statistiek, Sensus van Groot- en Kleindistribusiehandel, 1960/61, Staatsdrukker, Pretoria.
9. Buro vir Statistiek, Sensus van die Visvangnywerheid, 1960/61 - Suid-Afrika en Suidwes-Afrika, Staatsdrukker, Pretoria.
10. Buro vir Statistiek, Uniestatistieke oor Vyftig Jaar, Staatsdrukker, Pretoria, 1960.
11. Buro vir Statistiek, Sensus van die Motorhandel, van 1956/57 en 1960/61, Staatsdrukker, Pretoria.
12. Buro vir Statistiek, Statistiek van Motorvoertuie, vir die jare 1954 tot 1962, Staatsdrukker, Pretoria.
13. Buro vir Statistiek, Statistiese Jaarboek, 1964, Staatsdrukker, Pretoria, 1965.
14. Buro vir Statistiek, n Corsig van die Rekeninge van Openbare en Ander Maatskappye, 1958/59 en 1959/60.

15. Department of Agricultural Technical Services, Agriculture in the Economic Development of South Africa, Staatsdrukker, Pretoria, 1963.
16. Departement van Doeane en Aksyns, Buitelandse Handelstatistiek, van 1945 tot 1964, Staatsdrukker, Pretoria.
17. Departement van Landbou-ekonomie en -Bemarking, n Kortbegrip van Landboustatistiek van die Republiek van Suid-Afrika, Staatsdrukker, Pretoria.
18. Departement van Mynwese, Jaarverslae insluitende Verslae van die Staatsmyningenieur en die Geologiese opname, van 1954 tot 1962, Staatsdrukker, Pretoria.
19. Jaarverslae van die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap, van 1954 tot 1962, Staatsdrukker, Pretoria.
20. Jaarverslae van die Kontroleur en Ouditeur-generaal vir die boekjare van 1954/55 tot 1961/62, Staatsdrukker, Pretoria.
21. Jaarverslae van die Departement van Bantoe-Administrasie en -Ontwikkeling, Staatsdrukker, Pretoria.
22. Jaarverslae van die Elektrisiteitsvoorsieningskommissie, van 1954 tot 1962.
23. Jaarverslae van die Provinsiale Ouditeur van die Kaapprovinsie van 1954/55 tot 1961/62.
24. Jaarverslae van die Provinsiale Ouditeur van die Oranje-Vrystaat, van 1954/55 tot 1961/62.
25. Jaarverslae van die Universiteit van die Oranje-Vrystaat.
26. Jaarverslae van die Sekretaris van Binnelandse Inkomste, van 1954/55 tot 1961/62, Staatsdrukker, Pretoria.
27. Jaarverslae van die Kommissaris van Ongevalle, Staatsdrukker, Pretoria.
28. Oliesaadbeheerraad, Twaalfde Jaarverslag vir die tydperk 1 Julie tot 30 Junie 1964, Pretoria.
29. Sekretaris van Waterwese, Verslag oor die Voorgestelde Oranjerivierontwikkelingsprojek, W.P.X.-'62, Staatsdrukker, Pretoria, 1962/63.

30. Sekretaris van Waterwese, Aanvullende verslag oor die Oranjerivierontwikkelingsprojek, W.P.AA. - '64, Staatsdrukker, Pretoria, 1964/65.
31. Suid-Afrikaanse Reserwebank, Jaarlikse Ekonomiese Oorsig, van 1960 tot 1964, Pretoria.
32. Suid-Afrikaanse Spoorweë en Hawens, Begroting van uitgawes aan Kapitaal- en Verbeteringswerke, van 1954/55 tot 1961/62, Staatsdrukker, Pretoria.
33. Suid-Afrikaanse Wolraad, Statistical Analysis of the South African Woolclip according to Province, Area and Magisterial District, Pretoria.
34. Verslag van die Kommissie van Ondersoek van die Aanwending van Kernkrag in Suid-Afrika, 21 April 1961, RP 23/61, Staatsdrukker, Pretoria.
35. Verslag van die Kommissie vir Sosio-Ekonomiese Ontwikkeling van die Bantoegebiede binne die Unie van Suid-Afrika, U.G. 61/1955, Staatsdrukker, Pretoria.

B. Boeke

36. Isard, W. Methods of Regional Analysis: An Introduction to Regional Science, the Technology Press of the Massachusetts Institute of Technology, Massachusetts, 1960.
37. National Bureau of Economic Research, Studies in Income and Wealth, Volume 11, Princeton University Press, Princeton 1949.
38. National Bureau of Economic Research, Studies in Income and Wealth, Volume 16, Long-Range Economic Projections, Princeton University Press, Princeton, 1954.
39. National Bureau of Economic Research, Studies in Income and Wealth, Volume 21, Regional Income, Princeton University Press, Princeton, 1957.

40. Organisation for European Economic Co-operation, Regional Economic Planning: Techniques of Analysis, Edited by W. Isard & J.H. Cumberland, Rue André-Pascal, Parys, 1961.
41. Perloff, H.S. e.a. Regions, Resources and Economic Growth, The Johns Hopkins Press, Baltimore, 1960.
42. Resources for the Future, Design of Regional Accounts, Edited by W. Hochwald, The Johns Hopkins Press, Baltimore, 1961.
43. Wellington, J.H. Southern Africa, Volume I, Cambridge University Press, Cambridge, 1955.

C. Artikels en tydskrifte

44. Douglas, W.S. & Mullins, A.J. Die Afset van Sagtevrugte, Sagtevrugteboer, Jaargang 13, Deel 3, Maart 1963, Deel 5, Mei 1963 en Deel 6, Januarie 1963.
45. Fair, T.J.D. Regions for planning in South Africa, The South African Geographical Journal, Volume XXXIX, December 1957.
46. Isard, W. & Kuene, R.E. Philadelphia Industrial Region: A Study in Agglomeration Projection, Review of Economics and Statistics, Volume XXXV, Nr. 4, November 1953.
47. Jooste, C.J. Sosiologiese Aspekte van die Oranjerivierprojek, Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Wetenskap, Deel 59, Nr. 10, Oktober 1963.
48. Lochner, T.C. n Oorsig van die Droëvrugtebedryf, Agrekon, Deel 2, Nr. 2 April 1963.
49. Krogh, D.C. & Stadler, J.J. A guide to the National Accounting Framework of the South African Economy, Finance and Trade Review, Volume V, Nr. 5, Desember 1962.
50. Marais, G. The Relation between Economic Development and the Location of Industry in the Republic of South Africa, Volksskas News Letter, November 1963.

51. Meyer, J.R. Regional Economics: A Survey, The American Economic Review, Volume LIII Nr. 1, Maart 1963.
52. Moore I.D. Die Ontwikkeling van die Suid-Afrikaanse Sitrusbedryf, Agrekon, Deel I, Nr. 4, Oktober 1962.
53. Müller, R. Waarskynlike neigings by die Veeverbruik van Mielies, Agrekon, Deel 3, Nr. 3, Julie 1964.
54. Pienaar, S.W. The Orange River Project - Prosperity for all, Farming in South Africa, Volume 39, Nr. 3, Junie 1963.
55. Stoker, P. H.V. Transmission, The Transactions of the South African Institute of Electrical Engineers, Volume 22, Nr. 9, September 1931.
56. Troost, N. Patroon vir die Toekoms van Elektrisiteitsvoorsiening in Suid-Afrika, Jaargang VIII, Deel 5, Januarie, 1956.
57. Van Wyk, S.P. Bepaling van n Ekonomiese Boerdery-eenheid, Agrekon, Deel 2, Nr. 1, Januarie 1963.
58. Waurick, G. Steam vs. Water, The South African Electrical Review, Volume 54, Nr. 538, Maart 1963.

D. Ongepubliseerde verhandelings en proefskrifte

59. De Coning, C.J. Die Regionale Verspreiding van Koopkrag in Transvaal, M.Comm-verhandeling, Universiteit van Suid-Afrika, Pretoria, 1959.
60. Groenewald, B.P. Die Reële Volksproduk en -besteding van Suid-Afrika, 1946 - 1960, D.Comm - proefskrif, Universiteit van Pretoria, 1964.
61. Nel, P.A. Die Berekening en Gebruik van Streeksinkomesyfers met spesiale verwysing na die Oranje-Vrystaat, M.Comm - verhandeling, Universiteit van Pretoria, 1964.
62. Retief, A.J. Die Verdeling van die Volksinkome van die Unie volgens ras, 1956/57, M.Comm-verhandeling, Universiteit van Stellenbosch, 1960.

63. Stadler, J.J. Die Bruto Binnelandse Produk van Suid-Afrika, 1911 - 1959, D.Comm-proefskrif, Universiteit van Pretoria, 1962.
64. Thirion, S.F. Die Indeling van die Volksinkome van die Unie volgens Rassegroep vir die jaar 1946/47, n metodiese studie, M.Comm - verhandeling, Universiteit van Pretoria.
65. Van der Merwe, E.J. Berekening van die Streeksinkome vir Transvaal op grondslag van landdrosdistrikte, M.Comm-skripsie Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O., 1963.
66. Willers, J.J.D. Kapitaalvorming en Kapitaalbesit in die Unie, 1910 tot 1953, D.Comm-proefskrif, Universiteit van Pretoria, 1955.

E. Diverse Publikasies

67. International Union of Producers and Distributors of Electric Energy, Statistics 1962, Paris, 1964.
68. Nel, P.A. & De Coning, C.J. The Regional Distribution of Purchasing Power in the Republic of South Africa, Research Report No. 10 of the Bureau of Market Research of the University of South Africa, Pretoria, 1965.
69. Peters, R.W. The Measurement of Regional Income in Western Australia, 1947/48 - 1950/51, Research Studies in Community Income, The University of Western Australia, 1954.
70. Straszacker, R.L. Kragbronne in die Republiek van Suid-Afrika, Referate gelewer by die Jaarvergadering van die Ekonomiese Instituut (F.A.K.) te Kaapstad, 15 Februarie 1963.
71. United Nations, A. System of National Accounts and Supporting Tables, New York, 1960.
72. United Nations, Concepts and Definitions of Capital Formation, New York, 1953.
72. Winkle, F.F. Economic Regions of the Republic of South Africa, Research Report No. 2 of the Bureau of Market Research of the University of South Africa, Pretoria, 1961.